

ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙΔΕΡΗ

ΟΜΗΡΟΥ
ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙ 1975

Ηλεκτρονική έκδοση του κειμένου: Βιβλιοθήκη της Παιδείας

19526

ΟΜΗΡΟΥ

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Α - Ω

ΔΩΡΕΑΝ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀνάτυπον ἐμμέτρου μεταφράσεως ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν 227 τόμων
ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ἰδιοκτησίας τοῦ Ἐκδοτικοῦ
Οἴκου ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ, ὁδὸς Ἀρσάκη 6 ἐν Ἀθήναις.

ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙΔΕΡΗ

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Α - Ω

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1975

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Α-2

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α Α

Προοίμιον

Ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ
πλάγχθη, ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσεν,
πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω·
πολλὰ δ' ὄ γ' ἐν πόντῳ πάθεν ἄλγεα ὃν κατὰ θυμόν,
ἀρνύμενος ἣν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἐταίρων.
' Ἄλλ' οὐδ' ὧς ἐτάρους ἐρρύσατο, ἰέμενός περ·
αὐτῶν γὰρ σφετέρησιν ἀτασθαλίησιν ὄλοντο,
νήπιοι, οἳ κατὰ βοῦς Ἑπερίονος Ἥελίοιο
ἦσθιον· αὐτὰρ ὁ τοῖσιν ἀφείλετο νόστιμον ἦμαρ·
τῶν ἀμόθεν γε, θεὰ θύγατερ Διός, εἰπέ καὶ ἡμῖν.

A

Ἴδὼν ἄντρα τὸν πολύτροπο πῆς μου, θεά, πού χρόνια
παράδερνε, σὰν πάτησε τῆς Τροίας τ' ἅγιο κάστρο,
κι ἀνθρώπων γνώρισε πολλῶν τοὺς τόπους καὶ τὴ γνώμη
κι ἔπαθε πλῆθος συμφορῆς στὰ πέλαγα, ζητώντας
πῶς στὴν πατρίδα του ἄβλαβος νὰ πάη μὲ τοὺς συντρόφους. 5
Μὰ κι ἔτσι αὐτοὺς δὲ γλίτωσε, μ' ὅσον καημὸ καὶ ἂν εἶχε.

Γιατὶ μονάχοι χάθηκαν ἀπὸ δικὸ τους κρίμα,
οἱ ἄσεβοι, πού φάγανε τ' Οὐρανοδρόμου "Ἡλίου
τὰ βόδια καὶ τοὺς στέρησε τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα.
Πῆς τα ἀπὸ κάπου καὶ σὲ μᾶς, θεά, τοῦ Δία κόρη. 10

"Ὅλοι, ὅσοι τότε ξέφυγαν τὸ μαῦρο χάρο, πῆγαν
στὰ σπίτια τους, ἀπὸ γιαλοὺς καὶ μάχες γλιτωμένοι.
Κι αὐτὸν μονάχα πόκλαιγε πατρίδα καὶ γυναίκα
τὸν κράταε λατρευτὴ θεά, ἡ Καλυψὼ ἡ νεράιδα,
μέσα σὲ κουφωτὴ σπηλιά, γιὰ νὰ τὸν κάμη ταίρι. 15
Τέλος, σὰν ἔφτασε ὁ καιρὸς στὸ γύρισμα τῶν χρόνων,
τότε τοῦ κλώσανε οἱ θεοὶ στὸ Θιάκι νὰ γυρίση,
μὰ μήτε ἐκεῖ δὲν τοῦ ἔλειψαν στὸ σπίτι του οἱ ἀγῶνες
μὲς στοὺς δικούς του. Κι οἱ θεοὶ τὸν συμπονοῦσαν ὅλοι
ἐκτὸς τοῦ Ποσειδῶνα. Αὐτὸς μονάχα τοῦ Δυσσέα 20
πάθος τοῦ κράταε ἄσβηστο πρὶν φτάση στὴν πατρίδα.

Μὰ ἐκεῖνος στοὺς ἀπόμακρους τοὺς Αἰθιοπικοὺς πῆγε,
πού χωρισμένοι κατοικοῦν, στὴν ἄκρη, χώρια ἀπ' ὄλους,
ἄλλοι κατὰ τὸ ἡλιόβγαλμα, στὸ ἡλιοβασίλεμα ἄλλοι,
πλούσια νὰ λάβη προσφορὰ σὲ βόδια καὶ κριάρια. 25
Ἔφατσε ἐκεῖ καὶ χαίρονταν μὲ τὴ θυσία, κι οἱ ἄλλοι
θεοὶ ἦταν ὅλοι μαζωχτοὶ στοῦ Δία τὸ παλάτι.

Κι ἄρχισε πρῶτος τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων ὁ πατέρας·

γιατί ἔβαλε τὸν ἄψεγο τὸν Αἴγισθο στὸ νοῦ του,
 πού σκότωσε ὁ κοσμάκουστος Ὀρέστης τ' Ἀγαμέμνου. 30

Κι ἔτσι εἶπε στοὺς λοιποὺς θεοὺς στὸ νοῦ του φέρνοντάς τον
 «ὦ, κρίμα ἀλήθεια, οἱ ἄνθρωποι μὲ τοὺς θεοὺς νὰ τὰ ἔχουν,
 γιατί θαρροῦν πὼς ἀπὸ μᾶς οἱ συμφορὲς τοὺς βρίσκουν,
 ἐνῶ παθαίνουν μόνοι τους ἀπ' ἀσυλλογισιά τους,
 χωρὶς νὰ φταίη ἡ μοίρα τους. Ὅπως καὶ τώρα, δίχως 35

νὰ ἴναι γραφτό του, ὁ Αἴγισθος πῆρε τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα
 τὸ ταίρι, κι ὅταν γύρισε κι ἐκεῖνος στὴν πατρίδα,
 τὸν σκότωσε, κι ἄς ἤξερε τί χάρος θὰ τὸν λάχῃ,
 ἀφοῦ τὸ φτεροφόρο Ἑρμῆ στείλαμε πρὶν καὶ τοῦ ἴπε,
 νὰ μὴν τοῦ πάρῃ τὴ ζωὴ, τὸ ταίρι του ν' ἀφήσῃ,
 γιατί θὰ φτάσῃ ἡ ἐκδίκησῃ τ' Ἀτρείδῃ ἀπ' τὸν Ὀρέστη 40
 σὰ μεγαλώσῃ καὶ ποθῆ νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα.

Ἔτσι τοῦ τὰ ἔλεγε ὁ Ἑρμῆς ποθώντας τὸ καλὸ του,
 μὰ δὲν τοῦ γύρισε τὸ νοῦ. Τώρα τὰ πλέρωσε ὅλα ».

Τότ' ἔτσι ἡ φωτοστάλαχτη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα : 45

« Πατέρα μας, τοῦ Κρόνου γιέ, τῶν ἐπουράνιων πρῶτε,
 ναί, ἐκεῖνος βρῆκε θάνατο πού τοῦ ἴπρεπε νὰ λάβῃ,
 κι ἔτσι κάθε ἄλλος ἄς χαθῆ πού τέτοια κατορθώνει.
 Μὰ ἐμένα σχίζεται ἡ καρδιά γιὰ τὸ θεϊκὸ Δυσσέα,
 πού χρόνια ἀλάργα ἀπ' τοὺς δικoὺς φαρμάκια πίνει ὁ ἔρμος,
 σ' ἓνα γιαλόκλειστο νησί, στὴ μέση τοῦ πελάγου, 50

πολύδεντρο, ὅπου μιὰ θεὰ τὴν κατοικιά της ἔχει,
 ἡ θυγατέρα τοῦ Ἀτλαντα, πού ξέρει ὁ διαστρεμμένος
 στὸ βάθος κάθε θάλασσας καὶ μόνος του σηκώνει
 τοὺς ψηλοὺς στύλους πού σὲ δυὸ γῆς κι οὐρανὸ χωρίζουν.

Ἡ κόρη ἐκεῖνου τὸν κρατᾷ τὸ δόλιο, κι ἄς λυπᾶται, 55
 κι ὅλο μὲ τὰ μαργιόλικα καὶ τὰ γλυκὰ της λόγια
 νύχτα καὶ μέρα τὸν πλανᾷ τὸ Θιάκι νὰ ξεχάσῃ.

Μὰ ὁ Δυσσέας καὶ καπνὸ ποθεῖ νὰ ἰδῆ ἀπ' ἀγνάντια
 νὰ βγαίνει ἀπ' τὴν πατρίδα του ψηλὰ κι ἄς ξεψυχήσῃ.
 Κι ἄχ, μήτε ἐσένα δὲ λυγᾷ, Ὀλύμπιε, ἡ καρδιά σου. 60

Μήπως δὲ σὲ καλόπιανε στ' ἄργίτικα καράβια
 κοντὰ ὁ Δυσσέας, στὴν πλατιά τὴν Τροία, μὲ θυσίαι ;
 Ἔτσι λοιπὸν τί κάκιωσες μαζί του τώρα, Δία ; »

Κι ὁ Δίας τῆς ἀπάντησε ὁ συγνεφοσυναχτής·
 « Παιδί μου, πῶς σοῦ ξέφυγαν τὰ λόγια αὐτὰ ἀπ' τὸ στόμα ;
 Πῶς νὰ ξεχάσω τὸ θεϊκὸ Δυσσέα δίχως λόγο, 65
 ποῦ δὲν τὸν φτάνει ἄλλος κανεὶς στὴ γνώση, καὶ θυσιῆς
 πρόσφερε πλῆθος στοὺς θεοὺς ποῦ κατοικοῦν στὰ οὐράνια ;
 Μόν' ἓνα πάθος ἄσβηστο κρατάει ὁ Κοσμοσειστής
 μαζί του γιὰ τὸν Κύκλωπα, ποῦ τοῦ 'βγαλε τὸ μάτι,
 τὸ γιό του τὸν Πολύφημο πόχει τὴν πρώτη ἀξία 70
 στοὺς Κύκλωπες. Ἡ Θώωσα τὸν ἔκαμε ἢ νεραίδα,
 κόρη τοῦ Φόρκυνα, ἄρχοντα τοῦ ἀστέρευτου πελάγου,
 σὲ μιὰ σπηλιά σὰν πλάγιασε σιμὰ στὸν Ποσειδῶνα.
 Γι' αὐτὸ ἀπὸ τότε ὁ Σαλευτήης τοῦ κόσμου, ἀπ' τὴν πατρίδα
 ἀλάργα τὸ Δυσσέα τραβᾷ, μὰ δὲν τὸν θανατώνει. 75
 Μόν' ἄς σκεφτοῦμε ὄλοι οἱ λοιποὶ θεοὶ πῶς θὰ γυρίση.
 Θ' ἀφήση πιά τὸ πάθος του γι' αὐτὸν ὁ Ποσειδῶνας,
 γιὰτὶ μονάρχης δὲν μπορεῖ, στοὺς ἀθανάτους ὄλους
 ἐνάντια, νὰ φιλονικᾷ χωρὶς τὸ θέλημά τους ».
 Τότε ἔτσι ἢ λιοπερίχυτη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα· 80
 « Πατέρα μας, τοῦ Κρόνου γιέ, τῶν ἐπουράνιων πρῶτε,
 ἂν στοὺς μακαριστοὺς θεοὺς αὐτὸ πιά τώρα ἀρέση
 στὸ σπίτι του ὁ βαθύγνωμος Δυσσέας νὰ γυρίση,
 τότε τὸν φτεροφόρο Ἐρμῆ νὰ στείλουμε τὸν Κράχτη
 στῆς Ὠγυγίας τὸ νησὶ τρεχάτος νὰ μηνύση 85
 στὴ νύφη τὴ λαμπρόμαλλη τὴν ἄσειστη βουλή μας,
 πῶς θὰ γυρίση ὁ τολμηρὸς Δυσσέας στὴν πατρίδα.
 Ἐγὼ ὁμως τὸν Τηλέμαχο θὰ πάω νὰ βρῶ στὸ Θιάκι,
 θάρρος νὰ βάλω πιδὸ πολὺ καὶ τόλμη στὴν καρδιά του,
 τοὺς παινεμένους Ἀχαιοὺς σὲ σύνοδο νὰ κράξῃ, 90
 καὶ στοὺς μνηστῆρες νὰ τοὺς πῆ νὰ φύγουν πιά, ποῦ χρόνια
 τοῦ σφάζουν κοπαδίσια ἄρνια καὶ τραχηλάττχ βόδια·
 νὰ πάη στὴ Σπάρτη θὰ τοῦ πῶ καὶ στὴν πλατιά τὴν Πύλο,
 κάπου γιὰ τοῦ πατέρα του τὸ γυρισμὸ νὰ μάθῃ,
 κι ἔτσι στὸν κόσμον ἀθάνατο νὰ μείνῃ τ' ὄνομά του ».
 95
 Εἶπε κι ἀμέσως ἔδесе στὰ πόδια τὰ σαντάλια,
 χρυσὰ κι αἰώνια, ποῦ μαζί με τὴν πνοή τοῦ ἀνέμου
 παντοῦ, σὲ ἀτέλειωτες στεριές καὶ πέλαγα τὴν πᾶνε.

Κι ἄδραξε τὸ μεγάλο τῆς πολεμικὸ κοντάρι
 βαρὺ, γερό, μὲ κοφτερὴ μπροστὰ χαλκένια μύτη, 100
 ποὺ σὰν τὸ σείνη, παραλεῖ τῶν μαχητῶν τοὺς λόχους,
 ὄσους ἢ κόρη ὄχτρευέται τοῦ ἀνίκητου πατέρα.
 Χύθηκε τότε ἀπ' τὴν κορφή τὴν Ὀλυμπίσεια κάτω
 κι εὐτὺς στὸ Θιάκι βρέθηκε καὶ στοῦ Δυσσέα ἐστάθη
 τὰ πρωτοπόρτια, στῆς αὐλῆς ἀπάνω τὸ κατώφλι,
 κρατώντας τὸ χαλκόδετο κοντάρι τῆς στὴ χέρι,
 παρόμοια μὲ τὸν ἀρχηγὸ τῶν Ταφιωτῶν, τὸ Μέντη. 105
 Τοὺς φαντασμένους βρῆκε ἐκεῖ μνηστήρες ποὺ στίς πόρτες
 μπροστὰ τὸ ζάρι παίζανε, τὴν ὥρα νὰ σκοτώνουν,
 ἀράδα ἀπάνω σὲ βοδιῶν τομάρια καθισμένοι
 ποὺ ἔχαν σφαγμένα μόνοι τους. Κι οἱ παραγοιοὶ κι οἱ κράχτες 110
 ἄλλοι κρασί νερώνανε γι' αὐτοὺς μὲς στὰ κροντήρια,
 κι ἄλλοι, μὲ τὰ πολύτροπα σφουγγάρια, τὰ τραπέζια
 καθάριζαν καὶ τὰ ἴστρωναν, κι ἄλλοι ἔκοβαν τὸ κρέας.

Πρῶτος ὁ θεοπρόσωπος Τηλέμαχος τὴν εἶδε.
 Κάθονταν μὲ βαριά καρδιά στὸν κύκλο τῶν μνηστήρων
 κι ὁ νοῦς του συλλογίζονταν τὸν ἀκριβὸ γονιό του, 115
 νὰ ῥθῃ ἀπὸ κάπου σπῆτι του νὰ διώξῃ τοὺς μνηστήρες
 καὶ τὴν ἀρχὴ στὰ χέρια του νὰ πάρῃ καὶ τὸ βίος του.
 Σὰν τέτοια ἐκεῖ ποὺ κάθονταν μαζί τους συλλογιοῦνταν
 κι ἀντίκρισε τὴν Ἀθηναῖα. Στὴν πόρτα ὀλίσις τρέχει,
 γιὰ τὸ τοῦ φάνηκε βαρὺ νὰ στέκῃ ἀπ' ὥρα ὁ ξένος. 120
 Κοντὰ του πάει καὶ στάθηκε καὶ τοῦ ἴπιασε τὸ χέρι,
 τοῦ πῆρε καὶ τὸ χάλκινο κοντάρι ποὺ κρατοῦσε,
 κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ ἔπε:

«ὦ ξένη, καλῶς ὄρισες. Τὸ σπῆτι μας δικό σου,
 κι ὅταν δειπνήσης ἔπειτα λὲς τὴν ἀνάγκη πόχεις.» 125
 Εἶπε, καὶ κίνησε μπροστὰ κι ἡ Ἀθηναῖα ἀκλουθοῦσε.

Κι ὅταν ἀμέσως μπήκανε μὲς στὸ ψηλὸ παλάτι
 σταίνει ὁ Τηλέμαχος κοντὰ στὸ στύλο τὸ κοντάρι,
 μὲς στὴν ὁμορφοσκάλιστη κονταροθήκη, ποὺ ἔχε
 κι ἄλλα κοντάρια ἐκεῖ πολλὰ τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα,
 κι ὁδήγησε τὴν Ἀθηναῖα σ' ἓνα θρονὶ νὰ κάτση, 130
 ὁμορφο, ψιλοδοῦλευτο — λινὸ σεντόνι κάτω

- ἀπλώνοντας — πού 'χε σκαμνί για ν' ἀκουμποῦν τὰ πόδια.
 Κοντά της ἔβαλε σκαμνί κι ὁ ἴδιος σκαλισμένο,
 ἀπ' τοὺς μνηστῆρες χωριστὰ νὰ μὴν πλαντάξῃ ὁ ξένος
 μὲ τὸν πολὺ τους θόρυβο καὶ τὸ φαῖ μπουχτίση,
 135 πού τοὺς χωριάτες ἔσμιξε, καὶ νὰ μπορέσῃ ἀκόμα
 γιὰ τὸν ξενιτεμένο του πατέρα νὰ ρωτήσῃ.
 Μιά παρακὸρῃ μὲ χρυσοῦ πεντάμορφο λαγῆνι
 νερό τοὺς χύνει νὰ νιφτοῦν σὲ μιὰ ἀργυρῇ λεκάνῃ,
 κι ἐμπρός, τοῦ μάκρου, σκαλιστὸ τοὺς ἔστρωσε τραπέζι.
 140 Ψωμιὰ τοὺς ἔφερε ἔπειτα καὶ ἡ σεβαστὴ οἰκονόμα
 κι ἄλλα προσφάγια πληθερά, μετὰ χαρᾶς ὅ,τι εἶχε.
 Κι ὁ σιτιστὴς λογιῆς ψητὰ, σηκώνοντας σὲ δίσκους,
 τοὺς ἔφερε κι ὀλόχρυσα τοὺς ἔβαλε ποτήρια,
 145 κι ὁ κεραστὴς νοιαζόντανε συχνὰ καὶ τοὺς κερνοῦσε.
 Μπήκανε κι οἱ περήφανοι μνηστῆρες, κι ὄλοι ἀράδα
 πῆγαν ἀμέσως στὰ θρονιά καὶ στὰ σκαμνιά νὰ κάτσουν.
 Κι ἐκεῖ νερό τοὺς ἔχυναν στὰ χέρια τους οἱ κράχτες,
 καὶ σὲ πανέρια τὰ ψωμιὰ οἱ σκλάβες κουβαλοῦσαν,
 150 κι οἱ νιοὶ ὡς τὰ χεῖλια μὲ πιοτὸ γεμίζαν τὰ κροντήρια.
 Κι αὐτοὶ στὰ ἔτοιμα ἀπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρός τους.
 Κι ὅταν πιά τέλος χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
 στὸ νοῦ τους ἔβαλαν χορὸ ν' ἀρχίσουν καὶ τραγοῦδι,
 πού 'ναι στολίδια τοῦ γλεντιοῦ. Καὶ τῇ γλυκιά κιθάρα
 155 ὁ κράχτης πῆγε κι ἔβαλε στὰ χέρια τοῦ Φημίου,
 πού τραγουδοῦσε στανικῶς στὸν κύκλο τῶν μνηστήρων.
 Κι ἐνῶ τὴν ταίριαζε ὁμορφο ν' ἀρχίσῃ ἓνα τραγοῦδι
 ἔτσι ἔλεγε ὁ Τηλέμαχος στὴν Ἀθηνᾶ, κοντά της
 σκύβοντας τὸ κεφάλι του, νὰ μὴν ἀκούσουν ἄλλοι·
 « Καλέ μου ξένε, κάτι τι θὰ πῶ καὶ μὴ θυμώσης·
 160 νὰ γιὰ τί νοιάζονται ὄλοι αυτοί, κιθάρα καὶ τραγοῦδι,
 χαρὰ τους πού τὸ ξένο βιὸς ἀπλέρωτο ἔτσι τῶνε
 ἀνθρώπου πού στίς ἐρημιὲς σαπίζουν σκορπισμένα
 τὰ κόκαλά του ἀπ' τῇ βροχῇ, γιὰ τὰ κυλάει τὸ κύμα
 στὴ θάλασσα. Κι ἂν ἄξαφνα τὸν ἔβλεπαν στὸ Θιάκι
 165 νὰ φτάσῃ, θὰ 'θελαν φτερά στὰ πόδια κάλλιο νὰ 'χουν
 παρὰ τοῦ κόσμου τ' ἀγαθὰ, χρυσάφι καὶ στολίδια.

- Μὰ τώρα ἐκεῖνος χάθηκε πικρά, κι οὔτε ἄλλη μένει
για ἡμᾶς ἐλπίδα, ἂν καὶ πολλοὶ πῶς θὰ γυρίσῃ λένε.
"Ἄχ, πάει, γιὰ πάντα χάθηκε τοῦ γυρισμοῦ του ἡ μέρα. 170
- Μόν' ἔλα πὲς μου τώρα αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια μίλα.
Ποιός εἶσαι ; Ποιός ὁ τόπος σου , Ποῦ κάθονται οἱ γονιοί σου ;
Μὲ τί καράβι ἦρθες ἐδῶ ; Πῶς σ' ἔφεραν οἱ ναῦτες
στοὺς Θιάκι ; Ποιὰ παινεύονταν πῶς ἦταν παλικάρια ;
Γιατὶ θαρρῶ περπατηχτὸς στοὺς Θιάκι πῶς δὲν ἦρθες. 175
- Καὶ τοῦτο ξήγα μου σωστὰ καλὰ νὰ καταλάβω,
ἂν εἶσαι φίλος πατρικὸς καὶ τώρα μόλις ἦρθες.
Γιατὶ πολλοὶ στοὺς σπίτι μας ξένοι ἡμᾶς ἦρθαν κι ἄλλοι,
γιατὶ ἦταν κι ὁ πατέρας μου μὲ κόσμον γνωρισμένον ».
- Τότ' ἔτσι ἡ φωτοστάλαχτη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα· 180
« Μετὰ χαρᾶς σου ἐγὼ ὅλα αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι.
'Ο Μέντης τ' Ἀγχιάλου ὁ γιὸς παινεύομαι πῶς εἶμαι
καὶ τοὺς Ταφιῶτες κυβερνῶ τοὺς θαλασσοθρεμμένους
τώρα, καὶ πάω σ' ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους, στὴν Τεμέστη,
τὴ θάλασσα ἀρμενίζοντας, χαλκὸ νὰ πάρω ἐκεῖθε. 185
- Μακριὰ ἀπ' τὴν πόλιν τὸ γοργὸ καράβι σύραμε ὄξω,
κάτω ἀπ' τὸ δασωμένο Νηό, στοῦ Ρεῖθρου τὸ λιμάνι.
Εἴμαστε φίλοι πατρικοὶ κι οἱ δυὸ μας ἀπὸ πρῶτα,
κι ἂν πᾶς στοὺς γερομαχητὴ Λαέρτη ρώτησέ τον,
ποῦ λένε πῶς δὲν ἔρχεται στὴ χώρα πιά ποτέ του, 190
- μόν' ζῆ μακριὰ στὴν ἐξοχὴ μὲ πίκρες καὶ φαρμάκια,
μαζὶ μὲ μιὰ γερόντισσα δούλα, ποῦ τὸ τραπέζι
τοῦ στρώνει καὶ φαῖ κρασὶ τοῦ βάζει, ὅταν τοῦ κόψῃ
τὰ γόνατά του ἢ κούραση, τὴν ὥρα ποῦ ἀνεβαίνει
σέρνοντας πάνω σὲ κορφὲς ἀμπελοφυτεμένες. 195
- Κι ἦρθα γιατί μου λέγανε πῶς γύρισε ὁ Δυσσέας,
μὰ νά, οἱ ἀθάνατοι θεοὶ τὸ δρόμον τοῦ ἐμποδίζουν.
Γιατὶ δὲν πέθανε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας, ὄχι ἀκόμα,
μόν' κάπου ζῆ στῆς θάλασσας τὰ πλάτια ἀποκλεισμένον,
σ' ἓνα ἀφροκύκλωτο νησί κι ἐκεῖ τὸν ἐμποδίζουν 200
- ἄντρες κακοὶ κι ἀνήμεροι, θέλει δὲ θέλει ἐκεῖνος.
Μὰ θὰ σοῦ προφητέψω ἐγὼ, καθὼς μέσα στοὺς νοῦ μου
μοῦ δίνουν φώτιση οἱ θεοὶ κι ὅπως θαρρῶ θὰ γίνουν,

- κι από σημάδια ἄς μὴν κρατῶ, προφήτης ἄς μὴν εἶμαι.
 Ἄλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα του καιρὸ δὲ θά 'ναι ἀκόμα, 205
 κι ἂν τὸ κορμί του μὲ δεσμὰ τὸ δέσουν σιδερένια.
 Ὡς εἶναι πολυμήχανος, θὰ βρῆ νὰ φύγη τρόποτο.
 Μόν' ἔλα πές μου τώρα αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια μίλα
 ἂν εἶσαι τοῦ Δυσσέα γιὸς τόσο μεγάλο ἀγόρι. 210
 Πολὺ τοῦ μοιάζεις στ' ὄμορφο κεφάλι καὶ στὰ μάτια,
 γιατί συχνὰ ἀνταμώνουμε πρὶν φύγη γιὰ τὴν Τροία,
 ὅπου πολλοὶ ξεκίνησαν τῶν Ἀργιτῶν οἱ πρῶτοι
 ὄπλαρχηγοὶ μὲ τὰ βαθιὰ καράβια. Μὰ ἀπὸ τότε
 δὲν εἶδα τὸν Δυσσέα πιά, μήτε καὶ μένα ἐκεῖνος ». 215
- Τότ' ἔτσι πάλε ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τῆς εἶπε·
 « Μετὰ χαρᾶς σου, ξένε, αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι.
 Γιὸς του πὼς εἶμαι ἡ μάνα μου μοῦ λέει, μὰ ἐγὼ δὲν ξέρω,
 γιατί κανεὶς τὴ φύτρα του δὲν τὴ γνωρίζει ὁ ἴδιος.
 Μακάρι νὰ 'μουν γιὸς κι ἐγὼ ἀνθρώπου εὐτυχισμένου
 ποὺ βρίσκουν τὰ γεράματα μὲς στὰ πολλὰ ἀγαθὰ του. 220
 Μὰ τώρα ἀπ' τὸν πιὸ δῦστυχο ποὺ βρέθηκε στὰν κόσμου
 μοῦ λένε πὼς γεννήθηκα, γι' αὐτὸ σὰ μ' ἐξετάζεις ».
- Τότ' ἔτσι ἡ λιοπερίχυτη θεὰ Παλλὰδα τοῦ 'πε·
 « Δὲ θὰ ξεγράψουν οἱ θεοὶ στὸ τέλος τὴ γενιά σου,
 τέτοιονε ἀφοῦ σὲ γέννησε ἡ Πηνελόπη ἐξένα. 225
 Μόν' ἔλα ξήγα μου κι αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου.
 Αὐτὸς τί κόσμος ; Τί φαγιά ; Γιὰ ποῖο σκοπὸ τὰ θέλεις ;
 Ξεφάντωση ἔχεις ἢ χαρές ; Σὰν ἔρανος δὲ μοιάζει.
 Μοῦ φαίνονται στὸ σπίτι σου πὼς ἤρθαν χαροκόποι
 κι ἀχόρταγα χαραμοτρῶν, κι ἂν ἄνθρωπος μὲ γνώση 230
 ἔβλεπε αὐτέες τους τίς μπομπές θὰ ξάναβε ὁ θυμὸς του ».
- Τότε ἔτσι πάλε ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τῆς εἶπε·
 « Ξένε, γι' αὐτὰ σὰ μὲ ρωτᾶς θὰ σοῦ τὰ πῶ ν' ἀκούσης.
 Αὐτὸ τὸ σπίτι ἀρχοντικὸ κι εὐτυχισμένο θὰ 'ταν
 ἀνίσως στὴν πατρίδα του βρισκότανε ὁ Δυσσέας. 235
 Μὰ ἀλλιῶς τὸ θέλανε οἱ θεοὶ ἀπὸ κακὴ τῶν γνῶμη,
 ποὺ μόνο ἐκεῖνον ἄφαντο τὸν ἔκαμαν ἀπ' ὄλους.
 Γιατὶ ἔτσι ἐγὼ δὲν θὰ 'κλαιγα τὸ θάνατό του τόσο
 μὲς στὸ στρατό του ἂν ἔχανε στὴν Τροία τὴ ζωὴ του,

- ἦ, σὺν ἀπόσωσε ἡ σφαγή, στὰ χέρια τῶν δικῶν του. 240
 Τότε οἱ Παναχαιοὶ ψηλὸ θὰ τοῦ ἴσταιναν μνημούρι
 καὶ δόξα πίσω θ' ἄφηνε μεγάλη στὸ παιδί του.
 Μὰ τώρα αὐτὸν ἀδόξαστα τὸν ἄρπαξαν οἱ Λάμιες
 κι ἄφαντος πάει κι ἀνάκουστος, ἀφήνοντας σὲ μένα 245
 τίς πίκρες καὶ τὰ βάσανα. Καὶ μήτε αὐτὸν μονάχα
 θρηγῶ, γιατί οἱ ἀθάνατοι κι ἄλλα μοῦ δῶσαν πάθια.
 Γιατί ὅσοι ὀρίζουν στὰ νησιὰ κι ἀπ' ὅλους εἶναι οἱ πρῶτοι,
 στὴ δασωμένη Ζάκυνθο, στὴ Σάμη, στὸ Δουλίχι,
 κι ἐδῶ ὅλα τ' ἀρχοντόπουλα στὸ βραχωμένο Θιάκι,
 ὅλοι ζητοῦν τὴ μάνα μου καὶ καταλοῦν τὸ βίος μου. 250
 Καὶ μήτε τ' ὄχι λέει αὐτὴ στὸν ἄχαρο τὸ γάμο,
 μήτε μπορεῖ νὰ παντρευτῆ. Κι ἔτσι ὅλοι αὐτοὶ μοῦ σβήνουν
 τὸ σπίτι μου καὶ σύντομα κι ἐμένα θὰ ξεκάμουν ».
- Κι ἡ Ἀθηναῖα τ' ἀπάντησε βαριὰ ἀγαναχτισμένη·
 « Ἄχ, πόσο τοῦ Δυσσέα ἐσὺ ποῦ λείπει δὲν τὸν φτάνεις, 255
 νὰ βάλῃ στοὺς ἀδιάντροπους μνηστῆρες χέρι ἐκεῖνος.
 Γιατί ἂν ἐρχόντανε ἄξαφνα μὲ κράνος καὶ μ' ἀσπίδα
 καὶ δυὸ κοντάρια, νὰ σταθῆ στὰ πρωτοπόρτια ἀπάνω,
 τέτοιος καθὼς τὸν γνώρισα στὸ πατρικό μου σπίτι
 πρώτη φορά, νὰ τὸ γλεντᾶ καὶ τὸ κρασί νὰ πίνη, 260
 σὰ γύριζε ἀπ' τὴν Ἐφυρα, ποῦ πῆγε μὲ καρᾶβι
 στὸν Ἴλο, γιὸ τοῦ Μέρμερου, φαρμάκι θνητοφάγο
 ζητώντας του τίς χάλκινες σαῖτες του ν' ἀλείβῃ.—
 Μὰ ἐκεῖνος δὲν τοῦ τό ἴδωσε γιατί τοὺς ἐπουράνιους
 φοβόνταν, κι ὁ πατέρας μου τοῦ τό ἴδωσε ὁ δικός μου, 265
 ποῦ φίλος του ἦταν καρδιακός. — Ναι, τέτοιος ὁ Δυσσέας
 ν' ἀπλωνε χέρι ἀπάνω τους, θὰ καταντούσανε ὅλοι
 μεμιᾶς γληγοροπέθαντοι καὶ πικροπαντρεμένοι.
 Μὰ στῶν θεῶν εἶναι ὅλα αὐτὰ τὸ χέρι ἂν θὰ τελέψουν,
 ὅταν γυρίσῃ σπίτι του, ἂν θὰ πλερώσῃ ἡ ὄχι. 270
 Ἐγὼ ὅμως σὲ παρακινῶ νὰ τὸ σκεφτῆς καὶ μόνος
 πῶς ὅλους ἀπ' τὸ σπίτι σου νὰ διώξῃς τοὺς μνηστῆρες.
 Κι αὐτὸ ποῦ τώρα θὰ σοῦ πῶ πρόσεξε νὰ τ' ἀκούσῃς.
 Σὲ σύνοδο αὔριο κάλεσε τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ σ' ὅλους
 πὲς καθαρὰ τὴ γνώμη σου, νὰ ἴναι οἱ θεοὶ μαρτύροι. 275

- Στὰ σπίτια τους νὰ σκορπιστοῦν πρόσταξε τοὺς μνηστῆρες.
 Κι ἂν ἡ καρδιά τῆς μάνας σου τῆς λέει χαρὲς νὰ κάμη,
 πίσω ἄς γυρίση στοῦ ἄρχοντα πατέρα της τὸ σπίτι
 κι ἄς πᾶνε ἐκεῖ νὰ παντρευτοῦν καὶ τὰ προικιά ἄς ὀρίσουν,
 280 πολλὰ κι ὅσα θὰ ταίριαζαν στὴν ἀκριβὴ του κόρη.
 Καὶ θὰ σοῦ πῶ μιὰ συμβουλὴ σοφὴ σὰ θὲς ν' ἀκούσης.
 Ἄπ' ὄλα τὸ καλύτερο καράβι ν' ἀρματώσης
 μὲ λαμνοκόπους εἴκοσι καὶ πῆγαινε νὰ μάθης
 γιὰ τὸν πατέρα σου εἶδση, ποὺ λείπει χρόνια ἀλάργα,
 285 κανεὶς ἂν ξέρη νὰ σοῦ πῆ, εἴτε ἀπ' τὸ Δία ἀκούσης
 φήμη, ποὺ φέρνει πρῶτα κῦτὴ τὰ νέα στοὺς ἀνθρώπους.
 Πάνε τὸ γερο - Νέστορα στὴν Πύλο νὰ ρωτήσης
 κι ἐκεῖθε πῆγαινε ἔπειτα στὴ Σπάρτη, στὸ Μενέλαο·
 ποὺ ἀπ' τὸ χαλκόφραχτο στρατὸ στερνὸς ἐκεῖνος ἦρθε.
 Κι ἂν μάθης ὁ πατέρας σου πὼς ζῆ καὶ θὰ γυρίση,
 290 μ' ὄλο ποὺ νιώθεις τὸν καημό, περίμενε ἓνα χρόνο.
 Κι ἂν πάλε μάθης πὼς δὲ ζῆ, στὴ γῆ πὼς δὲν ὑπάρχει,
 ἀμέσως στὴν πατρίδα σου νὰ ρθῆς καὶ νὰ τοῦ χτίσης
 μῆμα κι ἀπάνω νεκρικὲς θυσιῆς νὰ προσφέρης
 295 ὅσες ταιριάζει, ἀρχοντικὲς καὶ πάντρεψέ την τέλος
 τῆ μάνα σου. Κι ἔτσι ὄλα αὐτὰ σὰν κάμης καὶ τελέψης,
 σκέψου πιά τότε μόνος σου στὰ βάρη τῆς καρδιάς σου,
 πὼς τοὺς μνηστῆρες σπίτι σου θὰ τοὺς χαλάσης ὅλους
 μ' ἀπάτη ἢ κι ὀλοφάνερα. Κι οὔτε σοῦ πρέπει διόλου
 300 νὰ μωροφέρνης, καὶ παιδί δὲν εἶσαι ἐσὺ πιά τώρα.
 Ἦ δὲν ἀκούς ὁ θεϊκὸς Ὀρέστης πόση δόξα
 στὸν κόσμον πῆρε, τὸ φονιά τὸν Αἴγισθον ἀπ' τὴ μέση
 σὰν ἔβγαλε ποὺ σκότωσε τὸν ξακουστὸ γονιὸ του ;
 Καὶ σὺ, παιδί μου, — δὲς ψηλός, κοίτα λεβέντης πού 'σαι —
 305 κάμε καρδιά νὰ παινευτῆς ἀπ' τοὺς στερνούς ἀνθρώπους.
 Μὰ τώρα στοὺς συντρόφους μου καὶ στὸ γοργὸ καράβι
 θὰ φύγω, ποὺ θὰ νοιάζονται πολὺ νὰ μὲ προσμένουν
 καὶ σὺ πιά σκέψου μόνος σου κι ὅ,τι εἶπα μὴν ξεχάσης ».
- Τότε ἔτσι πάλε ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τῆς εἶπε·
 « Ναί, ξένε, αὐτὰ τὰ μίλησες μὲ τὴν καλὴ σου γνώμη,
 310 καθὼς πατέρας σὲ παιδί καὶ δὲ θὰ τὰ ξεχάσω.

Μὰ στάσου ἀκόμα μιὰ στιγμή, κι ἄς βιάζεσαι νὰ φύγης,
 ἀφοῦ λουστῆς καὶ τὴν καρδιά στὰ στήθη ἀναγαλλιάσης,
 νὰ πᾶς γιὰ τὸ καράβι σου χαρούμενος μὲ δῶρο
 πολῦτιμο, πεντάμορφο, νὰ τὸ ἴχης γιὰ κειμήλιο, 315
 δῶρο πού οἱ φίλοι συνηθοῦν στοὺς φίλους νὰ χαρίζουν ».

Τότε ἔτσι ἡ φωτοστάλαχτη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα·
 « Μὴ μὲ κρατήσης πιὸ πολὺ καὶ βιάζομαι νὰ φύγω.
 Κι αὐτὸ τὸ δῶρο πού ἡ καρδιά σοῦ λέει νὰ μοῦ χαρίσης,
 ὅταν γυρίσω δῶσ' μου το στὸ σπίτι νὰ τὸ πάρω 320
 κι ἄλλο θὰ σοῦ χαρίσω ἐγὼ ν' ἀξίζῃ τὸ δικό σου ».

Ἔτσι εἶπε, κι ἔφυγε ἔπειτα ἡ λιόφωτη Παλλάδα
 μὲς στὰ οὐράνια σὰν αἰτός, καὶ στὴν καρδιά του ἐκείνου
 θάρρος καὶ τόλμη τοῦ ἴβαλε καὶ πιὸ πολὺ ἀπὸ πρῶτα
 τοῦ ἔφερε τὸν πατέρα του νὰ συλλογιέται τώρα. 325
 Μέσα του ὁ νοῦς του σάστισε τὴν ὥρα πού τὴν εἶδε,
 γιατί κατάλαβε ἡ θεὰ πὼς ἦταν ἡ Παλλάδα,
 καὶ στοὺς μνηστῆρες πῆγε εὐτὺς τὸ ἰσόθεο παλικάρι.

Ὁ Ξακουστός τραγουδιστὴς κοντὰ τους τραγουδοῦσε
 κι αὐτοὶ καθότανε ἀλαλοὶ ν' ἀκούσουν τὸ τραγούδι, 325
 γιὰ τὸν πικρὸ τῶν Ἀχαιῶν τὸ γυρισμὸ ἀπ' τὴν Τροία,
 ὅπως ἡ λιοπερίχυτη τὸν ὄρισε ἡ Παλλάδα.

Κι ὡς ἄκουσε ἀπ' τ' ἀνώγι της τ' ἀθάνατο τραγούδι,
 ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ Τηλεμάχου ἡ μάνα,
 ἀπ' τὴν ψηλὴ κατέβηκε τοῦ πύργου της τὴ σκάλα, 330
 ὄχι μονάχη, πῆγαιναν καὶ δυὸ μαζί της σκλάβες.

Κι ὡς ἔφτασε ἡ ἀσύγκριτη γυναίκα στοὺς μνηστῆρες,
 στάθηκε στῆς καλόφτιαστης σκεπῆς κοντὰ τὸ στυλο,
 σκεπαζόντας τὰ μάγουλα μὲ τὴ λαμπρὴ της μπόλια,
 κι εἶχε στὸ κάθε της πλευρὸ καὶ μιὰ πιστὴ της σκλάβα, 335
 καὶ στὸ θεϊκὸ τραγουδιστὴ ἔτσι μὲ δάκρυα τοῦ ἔπε·

« Κι ἄλλα πολλὰ, πού τοὺς θνητοὺς μαγεύουν, Φήμει, ξέρεεις
 γιὰ ἀνθρώπων ἔργα καὶ θεῶν πού τὰ ἴκαμαν τραγούδι.
 Ἔνα τραγούδα ἀπ' ὄλα αὐτὰ κι ἄφωνοι τοῦτ' ἄς πίνουν.
 Αὐτὸ ὅμως μὴν τὸ ξαναπῆς τὸ θλιβερὸ τραγούδι 340
 πού πάντα μέσα τὴν καρδιά στὰ στήθια μοῦ πληγώνει.
 κι ὁ πόνος ἀλησμόνητος τὰ σπλάχνα μου θερίζει.

Γιατί τὸν ἄντρα μου ποθῶ κι αἰῶνια τὸν θυμοῦμαι,
πού 'ναι μεγάλη ἡ δόξα του στ' Ἄργος καὶ στὴν Ἑλλάδα ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε 345

« Γιατί ἔτσι, μάνα, τὸν πιστὸ τραγουδιστὴ ἀποπαίρνεις
πού μᾶς ξανοίγει τὴν καρδιά καθὼς τὸ φέρνει ὁ νοῦς του ;
Δὲν φταίει κανεὶς τραγουδιστῆς, μόν' φταίχτης εἶναι ὁ Δίας,
πού καθὼς θέλει ἡ γνώμη του τὰ φέρνει στοὺς ἀνθρώπους.

Ντροπὴ δὲν εἶναι καὶ γι' αὐτὸν πού τραγουδᾷ τὴ μοῖρα 350

τῶν Δαναῶν τὴν ἄπονη. Γιατί κάθε καινούριο
τραγουδί πού θὰ πρωτοβγῆ θέλουν ν' ἀκούσουν ὅλοι.
Μόν' πάρε τὴν ἀπόφαση ν' ἀκούσης τὸ τραγούδι.

Δὲν εἶναι μόνος πόχασε τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα
στὸν πόλεμο ὁ πατέρας μου· κι ἄλλοι πολλοὶ χαθῆκαν. 355

Μόν' σπίτι τώρα πῆγαινε νὰ κάτσης στὶς δουλειές σου,
στὴ ρόκα καὶ στὸν ἀργαλεῖο καὶ βάλε καὶ τίς σκλάβες.

Κι ὅσο γι' αὐτὰ πού μίλησες οἱ ἄντρες θὰ φροντίσουν,
ὅλοι κι ἀπ' ὅλους πρῶτα ἐγὼ πού ὀρίζω μὲς στὸ σπίτι ».

Σάστισε αὐτὴ καὶ γύρισε στὸν πύργο τῆς ξοπίσω, 360

γιατὶ τῆς μπῆκαν στὴν καρδιά τὰ λόγια τοῦ παιδιοῦ τῆς.
Κι ὅταν στ' ἀνωί ἀνέβηκε μὲ τίς πιστές τῆς σκλάβες
θρηνοῦσε τὸ Δυσσέα ἐκεῖ, ὡσότου γλυκὸν ὕπνο
τῆς ἔχυσε στὰ μάτια τῆς ἡ λαμπερὴ Παλλάδα.

Σάλαγο κάμαν στὸ ἰσκιερὸ παλάτι κι οἱ μνηστῆρες 365

κι ὅλους τοὺς ἔτρωγε ὁ καημὸς νὰ κοιμηθοῦν κοντὰ τῆς.

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·

« Μνηστῆρες σεῖς τῆς μάνας μου, ἀδιαντροπιὰ γεμάτοι,
τώρα ἄς χαροῦμε τὸ φαί κι ἄς λείπουν οἱ φωνές σας.

Γιατὶ εἶναι αὐτὸ καλύτερο ν' ἀκούσουμε ἓνα τέτοιον 370

τραγουδιστὴ καθὼς αὐτὸς πόχει φωνὴ ἀθανάτου.

Καὶ τὴν αὐγὴ σὲ σύνοδο νὰ κάτσουμε θὰ πᾶμε,
κι ἐκεῖ μιὰ γνώμη ξάστερα θὰ πῶ ν' ἀκούσουν ὅλοι,
νὰ φύγετε ἀπ' τὸ σπίτι μου, νὰ στρῶστε ἀλλοῦ τραπέζι,
συναλλαχτὰ στὰ σπίτια σας νὰ τρῶτε βιὸς δικὸς σας.

Μὰ ἂν τὸ θαρρῆτε πιὸ σωστὸ καὶ πιὸ ὄφελος πῶς εἶναι 375

τὸ ξένο μάλι ἀπλέρωτο νὰ πάη καπνὸς — μὲ γειά σας !

Κι ἐγὼ βοηθούς μου τοὺς θεοὺς θὰ κράξω τοὺς οὐράνιους

κι ἄμποτε ὁ Δίας τις δουλιεὺς αὐτὲς νὰ τις πλερώσῃ
κι ὄλους ἐδῶ ἀνερῶτητα νὰ σᾶς θερίσῃ ὁ χάρος ». 380

Ἔτσι εἶπε, κι ὄλοι δάγκασαν τὰ χεῖλη κι ἀποροῦσαν
μὲ τὸν Τηλέμαχο γι' αὐτὰ πού μίλησε μὲ θάρρος.
Τότε ὁ Ἄντινος ἄρχισε τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς καὶ τοῦ 'πε·
«Ἔτσι, Τηλέμαχε, οἱ θεοὶ θὰ σ' ἐμαθαν οἱ ἴδιοι,
νὰ ρητορεύῃς ἀφοβα καὶ νὰ 'σαι καυχησιάρης. 385
Εἶθε ποτὲ τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς στ' ἀφροκλεισμένο Θιάκι
νὰ μὴ σὲ κάμῃ βασιλιά κι ἄς τό 'χῃς γονικό σου ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
«Ἄντινο, κάτι θὰ σοῦ πῶ, νὰ μὴ θυμώσῃς ὄμως.
Αὐτὸ θὰ τό 'θελα, ἂν ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου μοῦ τὸ δώσῃ. 390

Ἦ τὸ θαρρεῖς ἀνώφελο πῶς εἶναι στοὺς ἀνθρώπους ;
Καλὸ νὰ γίνῃς βασιλιάς. Ἄμέσως ἀρχονταίνει
τὸ σπίτι σου καὶ γίνεται καθεὶς πιδὶ τιμημένος.
Μὰ κι ἄλλα βρίσκονται πολλὰ στὸ Θιάκι ἀρχοντοπαῖδια,
μικρὰ μεγάλα, κι ἓνα των τῆ βασιλεία θὰ πάρῃ, 395
ἀφοῦ πιά τῶρα πέθανε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας.

Θά 'μαι κι ἐγὼ στὸ σπίτι μου ἀφέντης καὶ στοὺς σκλάβους,
ὅσους γιὰ μένα κέρδισε μὲ τὸ σπαθὶ ὁ Δυσσέας».

Τότε ἔτσι κι ὁ Εὐρύμαχος γιὸς τοῦ Πολύβου τοῦ 'πε·
«Αὐτὰ στὸ χέρι τῶν θεῶν, Τηλέμαχε, ὄλα στέκουν 400
ποιὸς μὲς στὸ θαλασσόκλειστο θὰ βασιλέψῃ Θιάκι.

Κυβέρνα ἐσὺ τὸ σπίτι σου καὶ κοίταζε τὸ βιὸς σου,
ἄς μὴν τὸ σώσῃ νὰ φανῇ ὁ ἄντρας πού θ' ἀρπάξῃ
τὰ κτήματά σου στανικῶς τὸ Θιάκι ὅσο νὰ στέκῃ. 405

Μὰ γιὰ τὸν ξένο, ἀγάπη μου, νὰ σὲ ρωτήσω θέλω,
πότε ἤρθε; Ποιὰ παινεύονταν πατρίδα του πῶς εἶχε;

Ποῦ βρίσκεται τὸ γένος του κι ἡ πατρικὴ του χώρα;
Εἶδῃση τοῦ πατέρα σου μὴν ἔφερε πῶς θὰ 'ρθῃ;

Ἦ μήπως ἤθελε δουλειὰ δική του νὰ τελέψῃ;
Πῶς ἔφυγε ἔτσι ξαφνικὰ χωρὶς νὰ γνωριστοῦμε; 410

Γιατὶ τυχόντας ἀνθρώπος δὲν ἔδειχνε στὴν ὄψῃ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
«Εὐρύμαχε, ὁ πατέρας μου, πάει, χάθηκε στὰ ξένα.
Μήτε μαντάτα τῶρα πιά πιστεύω ὅθε κι ἂν ἔρθουν,

μήτε τις μαντικές ψηφῶ, πού κράζει μαντολόγους 415
 στὸν πύργο της ἡ μάνα μου καὶ τοὺς ρωτᾷ νὰ μάθῃ.
 Ὡς γιὰ τὸν ξένο, πατρικὸς εἶναι ἀπ' τὴν Τάφο φίλος
 ὁ Μέντης τ' Ἀγχιάλου ὁ γιὸς τοῦ πολυστοχασμένου,
 καὶ τοὺς Ταφιδῶτες κυβερνᾷ τοὺς θαλασσοθρεμμένους».

Ἔτσι εἶπε, μὰ δὲν ξέχανε πὼς ἦταν ἡ Παλλάδα. 420
 Τότε οἱ μνηστῆρες στὸ χορὸ καὶ στὸ γλυκὸ τραγοῦδι
 τὸ γύρισαν κι ὅσο νὰ ρθῆ τὸ βράδυ καρτεροῦσαν.
 Κι ἐνῶ γλεντοῦσαν ἔφτασε τὸ θαμπερὸ τὸ βράδυ,
 κι ἔφυγαν πιά στὸ σπίτι του νὰ κοιμηθῆ ὁ καθέννας.

Μᾶς στὴν πλακοστρωμένη αὐλὴ ψηλόχτιστο εἶχε πύργο 425
 σὲ μέρος ξέφαντο κι ἐκεῖ πήγαινε νὰ πλαγιάσῃ
 ὁ συνετὸς Τηλέμαχος πολυσυλλογισμένος.
 Πίσω του ἀκλούθαε μὲ δαδὶ φλογόφεγγο στὸ χέρι
 κι ἡ μπιστεμένη Εὐρύκλεια τοῦ Ὠπου ἡ θυγατέρα,
 πού κόρη τὴν ἀγόρασε πρωτόχνουδη ὁ Λαέρτης, 430
 μὲ βιὸς δικό του, δίνοντας γι' αὐτὴν εἴκοσι βόδια
 κι ἴσα μὲ τὴ γυναίκα του στὸ σπίτι τὴν τιμοῦσε,
 μὰ δὲν τὴν πλάγιασε ποτέ, νὰ μὴ θυμῶσῃ ἐκεῖνη.
 Αὐτὴ τοῦ πήγαινε τὸ φῶς κι ἀπὸ μωρὸ παιδάκι
 μ' ἀγάπη τὸν μεγάλωσε πού ἄλλη δὲν τοῦ ἔχε σκλάβα. 435
 Σὰν ἀνοιξε ὁ Τηλέμαχος τοῦ πύργου του τὶς πόρτες
 κάθισε στὸ κρεβάτι του κι ἔβγαλε τὸ χιτῶνα,
 καὶ στὴν πιστὴ γερόντισσα τὸν ἔδωσε στὸ χέρι.
 Κι ἐκεῖνη ἀφοῦ τὸν δίπλωσε, τὸν ἔστρωσε στὰ χέρια
 καὶ στὸ καρφὶ τὸν κρέμασε κοντὰ στ' ὠραῖο κρεβάτι. 440
 Βγῆκε ἔπειτα καὶ τράβηξε τὴν πόρτα ἀπ' τ' ἀσημένιο
 κρικέλι κι ἔδεσε σφιχτὰ μ' ἓνα λουρὶ τὸ σύρτη.
 Κι ἐκεῖ ὄλη νύχτα, στὴ σγουρὴ φλοκάτα αὐτὸς χωμένος,
 μελέταε τὸ ταξίδι του πού ἀρμήνεψε ἡ Παλλάδα.

B

Σάν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 σηκώθηκε ὁ Τηλέμαχος ἀπ' τὸ κρεβάτι ἀπάνω
 καὶ φόρεσε τὸ ροῦχο του καὶ κρέμασε στοὺς ὤμους
 γύρω τὸ κοφτερὸ σπαθὶ καὶ στὰ παχιά του πόδια
 ἔδεσε τὰ πεντάμορφα σαντάλια του καὶ βγῆκε 5
 ἀπ' τὸ γιατάκι σὰ θεὸς παρόμοιος. Τότε ἀμέσως
 πρόσταξε τοὺς καλόφωνους τοὺς κράχτες νὰ φωνάξουν
 σὲ σύνοδο τοὺς Ἀχαιοὺς τοὺς πολεμοθρεμμένους.
 Κι αὐτοὶ λαλοῦσαν κι ἔτρεχε τὸ πλῆθος χέρι χέρι.
 Κι ἔπειτα σάν τοὺς φώναξαν καὶ συναχτήκανε ὅλοι, 10
 πῆγε κι αὐτὸς στὴ σύνοδο, στὸ χέρι του κρατώντας
 τὸ χάλκινο κοντάρι του, κι οὔτε μονάχος του ἦταν,
 παρὰ μαζί του δυὸ σκυλιά τὸν ἀκλουθοῦσαν ἄσπρα.
 Μιὰ χάρη οὐράνια τοῦ ἔχυνε ἡ Ἀθηνᾶ Παλλάδα
 κι ὅλο τὸ πλῆθος θάμαζε σάν εἶδαν νὰ προβάλῃ. 15
 Στὸν πατρικὸ του κάθισε τὸ θρόνο κι οἱ γερόντοι
 τὸν προσηκώθησαν κι εὐτὺς τὸ λόγο πῆρε πρῶτος
 ὁ μαχητὴς Αἰγύπτιος στοὺς ἄλλους νὰ μιλήσῃ,
 πού 'ταν ἀπ' τὰ γεράματα σκυφτὸς καὶ πολυγνώστης.
 "Ἐνας του ἀγαπημένος γιὸς στ' ἀλογοθρόφο "Ἴλιο 20
 μὲ τοῦ Δυσσέα κίνησε τὰ βαθουλὰ καράβια,
 ὁ παινεμένος "Αντιφος· μὰ τοῦ ὄσβησε τὴ νιότη
 ὁ σαρκοφάγος Κύκλωπας κι ἔφαγε τὸ στερνὸ του
 μὲς στὴ βαθουλωτὴ σπηλιά. Τρεῖς εἶχε γιουὺς ἀκόμα,
 25
 κι ὁ ἕνας, ὁ Εὐρύνομος, μὲ τοὺς μνηστῆρες ἦταν,
 κι οἱ ἄλλοι δυὸ δουλεύανε τὰ πατρικὰ χωράφια.
 Μὰ δὲ λησιμόνησε ποτὲ νὰ κλαίῃ τὸν πεθαμένον
 καὶ δάκρυα χύνοντας γι' αὐτὸ πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·
 «Ἀκοῦτε με λοιπόν, Θιακοί, σ' ὅ,τι ἔχω νὰ μιλήσω.
 Ποτὲ δὲν εἶδα σύνοδο, μήτε βουλὴ γερόντων, 30
 ἀφότου πιά ἔφυγε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας μὲ τὰ πλοῖα.
 Ποιὸς τώρα ἐδῶ μᾶς σύναξε; Σάν ποιὰ μεγάλη ἀνάγκη
 βρῆκε τοὺς γεροντότερους ἢ τοὺς καινούριους ἄντρες;

Μὴν ἄκουσε εἶδηση καλὴ γιὰ τὸ στρατὸ πὼς φτάνει
καὶ θέλει σ' ὄλους νὰ τὴν πῆ πρῶτος ἀφοῦ τὸ ξέρει; 35
Ἦ γιὰ ἄλλη τοῦ κοινοῦ δουλειὰ σκοπεύει νὰ μιλήσῃ;
Καλὸς μοῦ φαίνεται ἄνθρωπος κι ἄς εἶναι βλογημένος,
κι ὁ Δίας ὄλα τ' ἀγαθὰ ποὺ λαχταρᾷ ἄς τοῦ δώσῃ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος κρυφὴ χαρὰ τὸ πῆρε
τέτοιο σημάδι κι ἄρχισε σὲ λίγο νὰ μιλήσῃ. 40

Στάθῃκε ὀρθὸς καταμεσίς στὴ σύνοδο, κι ὁ κράχτης
Πεισίνορας, ποὺ κάτεχε γνῶμες σοφές ὁ νοῦς του,
σῆπτρο στὸ χέρι τοῦ ἔβαλε. Κι εὐτὺς κατὰ τὸ γέρο
γυρίζοντας πρῶτα σ' αὐτὸν τοῦ μίλησε ἔτσι κι εἶπε:

«Δὲν εἶναι, γέρο, ἀλάργα αὐτός, καὶ σύντομα θὰ μάθῃς 45
ποῖς τὸ λαὸ τὸν σύναξε. Δικὰ μου βάσανα ἔχω.

Μήτε ἄκουσα καλὴ εἶδηση γιὰ τὸ στρατὸ πὼς φτάνει,
ἔτσι ἀνοιχτὰ νὰ σᾶς τὴν πῶ ποὺ πρῶτα ἐγὼ τὴν ξέρω,
μήτε ἄλλη θέλω τοῦ κοινοῦ δουλειὰ νὰ σᾶς ξηγήσω,
μόν' γιὰ δικές μου συμφορές ποὺ ῥθαν διπλές στὸ σπίτι. 50
Μιά, πόχασα τὸν ξακουστὸ πατέρα μου, ποὺ πρῶτα
σ' ὄλους ἐδῶ βασίλευε καὶ σὰν πατέρας ἦταν

γλυκός. Καὶ μιὰ ἄλλη δεύτερη, σὰν πιὸ μεγάλη ἀκόμα,
ποὺ ὄλο τὸ σπίτι γλήγορα θὰ τὸ ξεθεμελιώσῃ
καὶ θὰ μοῦ σβήσῃ ὄλο τὸ βιός. Τὴ μάνα μου, ἄθελά της, 55
μνηστῆρες τὴ φορτώθηκαν, τῶν προεστῶν τοῦ τόπου
οἱ πολυαγαπημένοι γιοί, ποὺ δὲν τολμοῦν νὰ πᾶνε
στὸ σπίτι τοῦ πατέρα της Ἰκάρου, ν' ἀποκόψῃ

τὴν προίκα αὐτὸς τῆς κόρης του καὶ νὰ τὴ δώσῃ ἐκεῖνου
ποὺ φέρῃ δῶρα πιὸ πολλὰ καὶ τὸν διαλέξῃ ὁ ἴδιος, 60

μόν' ὄλη μέρα κάθονται στὸ σπίτι μου καὶ τρῶνε,
δαμάλια σφάζοντας κι ἀρνιά καὶ γίδες ὄλο πάχος,
καὶ πίνουν λαμπερὸ κρασί χωρὶς νὰ τὸ χορταίνουν,
κι ἔτσι ὄλα σβήνουν ἄπονα, γιὰτὶ δὲ βρίσκεται ἄντρας,
σὰν τὸ Δυσσέα, τὴν ὀργὴ νὰ διώξῃ αὐτὴ ἀπ' τὸ σπίτι. 65

Δὲν εἵμαστε ἄξιοι ἐμεῖς γι' αὐτό. Κι ἔτσι θὰ ρθῇ μιὰ μέρα
φτωχοὶ νὰ καταντήσουμε, χωρὶς στὸν ἥλιο μοῖρα.

Θὰ πολεμοῦσα μόνος μου τὴ δύναμη ἂν τὴν εἶχα.

Γιὰτὶ δὲν εἶναι αὐτὲς δουλειές κανεὶς νὰ τὶς βαστάξῃ,

- καὶ πάει τὸ σπίτι τοῦ χαμοῦ. Ντραπῆτε πιά μονάχοι, 70
 ντραπῆτε κι ὅσους ἔχουμε γειτόνους γύρω γύρω,
 κὰν φοβηθῆτε τὴν ὀργὴ τῶν ἀθανάτων, μήπως
 θυμώσουν γιὰ τίς ἄνομες δουλειές κι ἀλλιῶς τὰ στρέψουν.
 Στὸ Δία καὶ στῆς Θέμιδας τὴ χάρη σᾶς ξορκίζω,
 ποὺ αὐτὴ συνάζει καὶ σχολινᾶ τὴ σύνοδο στὸν κόσμο, 75
 πάψτε πιά, ἀδέρφια, κι ἄστε με στὴ λύπη μου νὰ λιώνω,
 ἐκτὸς ἂν ὁ πατέρας μου ἀπὸ κακογνωμιά του
 ἀδίκησε τοὺς Ἀχαιοὺς τοὺς πολεμοθρεμμένους
 καὶ μὲ πλερώνετε γι' αὐτό, ζητώντας τὸ κακό μου
 μὲ πάθος, κι ἄλλους βάζετε. Μὰ πιδ ὀφελός μου θά 'ταν
 καὶ κινήτᾳ κι ἀκίνητᾳ σεῖς ὅλα νὰ τὰ φᾶτε. 80
 Γιατὶ ἂν τὰ φᾶτε, γλήγορα κι ἡ πλερωμὴ θά φτάση.
 Τότε θά τ' ἀπαιτήσουμε τὸ βιός μας ἀπ' τὴ χώρα,
 ὥσottου πίσω μᾶς δοθοῦν αὐτὰ ποὺ χάσαμε ὅλα.
 Μὰ τῶρα ἀγιάτρευτους καημοὺς μοῦ ἀνάψατε στὰ στήθια».
 "Ἔτσι εἶπε μ' ἀγανάχτηση καὶ πέταξε τὸ σκῆπτρο, 85
 σπώντας στὰ δάκρυα καταγῆς καὶ συμπονέσανε ὅλοι.
 Τότε ὅλοι οἱ ἄλλοι σώπαιναν, μηδὲ κανεὶς τολμοῦσε
 τοῦ Τηλεμάχου μὲ πικρὰ νὰ τοῦ μιλήσῃ λόγια.
 Κι ἀπ' ὅλους μόνος ἄρχισε κι ἔτσι ὁ Ἄντινος τοῦ 'πε'
 «Τηλέμαχε πολυλογά, μεγάλο παλικάρι, 90
 πῶς μᾶς προσβέλνεις καὶ ζητᾶς νὰ μᾶς ντροπιᾶσῃς κιόλας;
 "Ὅχι, οἱ μνηστῆρες δὲ σοῦ φταῖν, μόνο ἡ γλυκιά σου μάνα,
 ποὺ ἄλλη καμιὰ στίς πονηριές γυναίκα δὲν τὴ φτάνει.
 Ὁ τρίτος χρόνος περπατᾶ κι ὁ τέταρτος θά φτάσῃ
 σὲ λίγο, ἀφότου ξεγελᾶ τῶν Ἀχαιῶν τὴ γνώμη. 95
 "Ὅλους μ' ἐλπίδες τοὺς πλανᾶ καὶ στὸν καθένα τάζει,
 παραγγελιές της στέλνοντας, μὰ ὁ νοῦς της ἄλλὰ βάζει.
 Κι ἀκόμα αὐτὸ τὸ τέχνασμα σοφίστηκε μὲς στ' ἄλλα.
 Τὸν ἀργαλειό της ἔστησε στὸν πύργο της νὰ φάνῃ
 διπλὸ φιλόδιαστο πανὶ κι ἔτσι ἄξαφνα μᾶς εἶπε' 100
 «Ἄφοῦ πιά πέθανε, παιδιὰ, ὁ θεῖκός Δυσσέας,
 ἔχετε λίγη ὑπομονή, κι ἄς βιάζεστε γιὰ γάμο,
 ὅσο νὰ φάνω τὸ πανί, νὰ μὴ μοῦ πᾶν χαμένα
 τὰ νήματα, ἓνα σάβανο νὰ κάμω τοῦ Λαέρτη,

- όταν τὸν βρῆ τοῦ ἀξύπνητου θανάτου ἡ μαύρη μοῖρα, 105
 μὴ μὲ κατηγορήσουνε μιὰ μέρα οἱ Θιακοποῦλες,
 πὼς πῆγε δίχως σάβανο κι ἄς εἶχε βιὸς χιλιάδες».
- Ἔτσι εἶπε κι ἀποκοίμισε τὴν ἄροβη καρδιά μας.
 Κι ἔφαινε τότε τὸ πανὶ τ' ἀτέλειωτο ὅλη μέρα
 καὶ μὲ τὸ φῶς δουλεύοντας τὸ ξήλωνε τὴ νύχτα. 110
 Τρεῖς χρόνους ἔτσι κέρδισε νὰ μᾶς γελά μὲ ἀπάτη.
- Κι ὁ τέταρτος σὰν ἔφτασε μὲ τῶν καιρῶν τὸ διάβα,
 μιὰ σκλάβα τὴ μαρτύρησε, πού μόνη τὰ ἔφερε ὅλα,
 καὶ τὸ πανὶ τὴν πιάσαμε τ' ὁμορφο νὰ ξηλώνη.
 Τότε ἤθελε δὲν ἤθελε τ' ἀπόσωσε ἐξ ἀνάγκης. 115
 Μὰ τέτοια τώρα ἀπάντηση σοῦ δίνουν οἱ μνηστῆρες,
 καὶ σὺ νὰ ξέρης κι οἱ Θιακοὶ νὰ τὴ γνωρίζουν ὅλοι.
- Στείλε τὴν στὸν πατέρα τῆς τὴ μάνα σου κι ἄς πάρη
 ὅποιον ἐκεῖνος προτιμᾷ κι ἀρέσει καὶ στὴν ἴδια.
 Μὰ ἂν θέλῃ τ' Ἀχαιοπούλα νὰ βασανίζη ἀκόμα 120
 καὶ πέτεται πὼς ἡ θεὰ τῆς χάρισε ἡ Παλλάδα
 νὰ ξέρη ἀμίμητες δουλειές καὶ νὰ ἔχη φρονιμάδα
 καὶ πονηριές πού ἄλλη καμιὰ δὲν ἔχουμε ἀκουστά μας
 κι ἀπ' τίς γυναῖκες τίς παλιές νὰ ξέρη, ἀπ' ὅσες ζοῦσαν 125
 Ἀχαιοπούλες στὰ παλιὰ τὰ περασμένα χρόνια,
 μήτε ἡ Ἀλκμήνη κι ἡ Τυρῶ κι ἡ λυγερὴ Μυκῆνη.
- Καμιὰ δὲν εἶχε τοὺς σκοποὺς τῆς Πηνελόπης ἄλλη,
 ὅμως αὐτὸ δὲν τό ἔκρινε σιὸ νοῦ τῆς ὅπως πρέπει.
 Γιατὶ τὸ βιὸς σου κι ὅλα σου θὰ σβήσουν τ' ἀγαθὰ σου,
 ὅσο κι ἐκεῖνη νὰ ἔχη αὐτὴ τὴ γνώμη, πού τῆς βάζουν 130
 μὲς στὴν καρδιά τῆς οἱ θεοί. Ναι μὲν, μεγάλη δόξα
 θὰ πάρη, μὰ σοῦ χάνονται κι ἐσένα τὰ καλά σου.
- Κι ἐμεῖς δὲν πιάνουμε δουλειά, μήτε κι ἄλλοῦ θὰ πᾶμε,
 πρὶν κάμῃ τὴν ἀπόφαση νὰ παντρευτῆ ὅποιον θέλει».
- Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι τότε: 135
 «Ἀντίνο, αὐτὸ δὲ γίνεται νὰ διώξω ἐγὼ ἄθελά τῆς,
 τὴ μάνα πού μὲ γέννησε καὶ μ' ἔθρεψε, ἀπ' τὸ σπίτι.
 Ζῆ - πέθανε ὁ πατέρας μου στὴν ξενιτιά, ποιὸς ξέρει!
 Κι ὅσα μοῦ τύχουν ἔπειτα σκληρὰ νὰ τὰ πλερώσω,
 ὁ ἴδιος στὸν πατέρα τῆς τὴ μάνα μου ἂν τὴ στείλω. 140

- Γιατί κι ἀπ' τὸν πατέρα μου πολλά δεινὰ θὰ πάθω
 κι ἄλλα θὰ στείλουν κι οἱ θεοί, γιατί φριχτὲς κατάρεις
 σὸν ξεπορτίζη ἢ μάνα μου, ἀπάνω μου θὰ ρίχνη
 κι ὅλος ὁ κόσμος στὰ στερνὰ θὰ μὲ κατηγορήσῃ.
 Τέτοιο ἓνα λόγο ἐγὼ ποτὲ δὲ θὰ τὸν ξεστομίσω. 145
- Κι ἂν ἔχετε φιλότιμο μιὰ στάλα μὲς στὰ στήθια,
 φευγάτε πιά ἀπ' τὸ σπίτι μου καὶ στρῶστε ἄλλου τραπέζι,
 συναλλαχτὰ στὰ σπίτια σας δικό σας βιδὸς νὰ τρῶτε.
 Κι ἂν τό 'χετε γιὰ πιὸ σωστὸ καὶ πιὸ ὄφελος πὼς εἶναι
 τὸ ξένο βιδὸς ἀπλέρωτο νὰ τρῶτε, - γειὰ χαρὰ σας! 150
- Κι ἐγὼ βοηθούς μου τοὺς θεοὺς θὰ κράξω τοὺς οὐράνιους,
 κι ὁ Δίας εἴθε τις δουλειὲς αὐτὲς νὰ τις πλερώσῃ,
 κι ἐδῶ ὅλους ἀνερώτητα νὰ σᾶς θερίσῃ ὁ χάρος».
- Ἔτσι εἶπε τοῦ Δυσσέα ὁ γιός. Κι ὁ βροντόλαλος Δίας
 ζευγάρι αἰτῶν ἀπόλυσε ψηλὰ ἀπὸ κορφοβούνι. 155
- Κι ὅλο πετούσανε οἱ αἰτοὶ μὲ τὴν πνοή τοῦ ἀνέμου,
 κοντὰ κοντὰ, μὲ τις πλατιῆς φτεροῦγες ἀνοιγμένες.
 Κι ὅταν στῆς πολυθύρβης τῆς σύνοδος τῆ μέσῃ
 ζυγιάσανε, κυκλόφερναν, χτυπώντας τις φτεροῦγες
 συχνά, κι ὅλους τοὺς κοίταζαν καὶ συμφορὲς μνηοῦσαν. 160
- Κι ἀφοῦ κεφάλια καὶ λαιμούς ξέσκισαν μὲ τὰ νύχια,
 δεξιὰ πετάξανε ἔπειτα, τὰ σπίτια καὶ τὴν πόλη
 περνώντας, κι ὅλοι ἀπόρησαν σὰν εἶδανε τὰ ὄρνια,
 κι ὅσα νὰ γίνουν ἐμελλαν τ' ἀνάδευαν στὸ νοῦ τους.
 Τότε ἔτσι ὁ γερομαχητῆς τοὺς εἶπε ὁ Ἀλιθέρης, 165
- πού ἀπ' τοὺς συνηλικιώτες του τοὺς ἄλλους ἤξερε ὅλους
 μόνος γιὰ ὄρνια νὰ μιᾶ, σημάδια νὰ ξηγήσῃ.
 Αὐτὸς μὲ λόγια γνωστικά τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε
- «Ἀκοῦτε με λοιπόν, Θιακοί, σ' ὅ,τι ἔχω νὰ μιλήσω,
 μὰ στοὺς μνηστῆρες πιὸ πολὺ αὐτὰ θὰ τὰ ξηγήσω 170
- γιατὶ κυλάει ἀπάνω τους μιὰ συμφορὰ μεγάλη.
 Δὲ θὰ 'ναι ἀπ' τὴν πατρίδα του καιρὸ μακριὰ ὁ Δυσσέας,
 μόν' κάπου βρίσκεται κοντὰ νὰ φτάσῃ, κι ἐτοιμάζει
 σ' ὅλους σφαγὴ καὶ θάνατο. Κι ἄλλοι πολλοὶ θὰ πάθουν
 ἐδῶ ὅσοι στὸ ξέφαντο τὸ Θιακί κατοικοῦμε. 175
- Μὰ πιὸ μπροστὰ ἄς φροντίσουμε νὰ δώσουμε ἓνα τέλος,

κι ἄς πάψουν μόνοι τους κι αὐτοί. Γιατί ἔτσι τοὺς συμφέρνει
καλύτερα. Κι ἀνήξερὸς ἐγὼ δὲν προφητεύω,
μόν' κάτι νιώθω. Καὶ σ' αὐτὸν καθὼς τοῦ τὰ 'πα βγῆκαν,
ὅταν στὴν Τροία κίνησαν νὰ πᾶνε ὅλοι οἱ 'Αργίτες
κι ἔφυγε κι ὁ πολὺσοφος μαζί τους ὁ Δυσσέας. 180

Θὰ πάθῃ, τοῦ 'λεγα, δεινά, θὰ χάσῃ τοὺς συντρόφους,
κι ἀπ' τοὺς δικούς του ἀγνώριστος τὸν εἰκοστὸ πιά χρόνον
θὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα του. Νὰ πού ἀληθεύουν ὅλα». 185

Τότε ἔτσι κι ὁ Εὐρύμαχος γιὸς τοῦ Πολύβου τοῦ 'πε·
«Βρὲ τράβα, γέρο, σπίτι σου νὰ πᾶς νὰ προφητεύῃς
στοὺς γιούς σου, μήπως στὰ στερνὰ κάποιο κακὸ τοὺς λάχῃ.
Κι ἐγὼ εἶμαι πιὸ καλύτερος νὰ προφητεύω τέτοια. 190

Πουλιά χιλιάδες πού πετοῦν κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ ἡλίου,
χωρὶς σημάδια νὰ μνηοῦν. Μὰ χάθῃκε ὁ Δυσσέας
ἀλάργα, κι ἄμποτες και σὺ μαζί του νὰ φοφοῦσες. 195

Τότες ἐδῶ δὲ θὰ 'κοβες αὐτὲς τὶς μαντοσύνες,
μηδὲ και τὸν Τηλέμαχο στὴ βράση τοῦ θυμοῦ του,
θ' ἀναβες, ἴσως σπίτι σου σοῦ στείλῃ κάποιο δῶρο.
Μόν' κάτι τώρα θὰ σοῦ πῶ και νὰ τὸ ἰδῆς, θὰ γίνῃ. 200

Ἄν σὺ πού ξέρεις τὰ πολλὰ και τὰ παλιὰ κατέχεις,
ἄντρα ἀπὸ σένα πιὸ μικρὸ στὰ χρόνια ξελογιάζῃς
και τοῦ ξανάβῃς τὸ θυμὸ, στὸν ἴδιον πρῶτα κάνεις
τὶς στενοχώριες πιὸ πολλές. Μὰ διάφορο δὲ θὰ 'χῃ
νὰ βγάλῃ τίποτε ἀπ' αὐτά. Κι ἐμεῖς σὲ σένα, γέρο, 205

θὰ βάλουμε ἕνα πρόστιμο νὰ σκάζῃς τὴν καρδιά σου
σὰν τὸ πλερώνῃς και σκληρὸς θὰ 'ναι γιὰ σένα ὁ πόνος.
Κι ὁ ἴδιος στὸν Τηλέμαχο μιὰ συμβουλή θὰ δώσω
σ' ὅλους μπροστά. Τὴ μάνα του νὰ στείλῃ στὸ γονιὸ τῆς
κι ἄς πᾶνε ἐκεῖ νὰ παντρευτοῦν και δῶρα νὰ τῆς φέρουν, 210

πολλὰ κι ὅσα θὰ ταίριαζαν στὴν ἀκριβὴ του κόρη.
Γιατί πιὸ πρὶν οἱ 'Αχαιοὶ θαρρῶ πῶς δὲ θὰ πάψουν
τὸ δυσκολοκατόρθωτο τὸ γάμο αὐτὸ νὰ θέλουν.
Γιατί και δὲ σκιαζόμαστε κανένα, μήτε ἀκόμα
τὸν ἴδιο τὸν Τηλέμαχο, πόχει μιὰ πῆχῃ γλῶσσα. 215

Μήτε θὰ βάλουμε στ' αὐτιά τὶς ψευτοπροφητεῖες
ὅσες μᾶς εἶπες, γέρο ἐσύ, και γίνεσαι ἀπ' ὅ,τι εἶσαι

πιό παραπάνω μισητός. Κι ἐξάλλου, τ' ἀγαθά τους
κακὴν κακῶς θὰ φαγωθοῦν κι ἀπλέρωτα θὰ σβήσουν,
ὅσο κι αὐτὴ τὸ γάμο της τὸν ἀναβάλλει αἰώνια. 215

Κι ἐμεῖς ποῦ τὸν προσμένουμε, γιὰ τίς γλυκιές της χάρες
πιανόμαστε καὶ μήτε ἄλλοῦ γυναίκα δὲ ζητοῦμε,
ποῦ ταίρι στὸν καθένα μας τοῦ πρέπει νὰ τὴν κάμη».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
«Εὐρύμαχε, κι ὅλοι οἱ λοιποὶ περήφανοι μνηστῆρες,
δὲ σᾶς ξορκίζω πιά γι' αὐτά, μήτε θὰ πῶ ἄλλη λέξη. 220

Γιατὶ τὰ ξέρουν κι οἱ θεοὶ κι οἱ Ἀχαιοὶ τὰ ξέρουν.
Μὰ ἐλάτε, δῶστε μου γοργὸ καράβι μὲ συντρόφους
εἴκοσι, νὰ μὲ πᾶνε αὐτοὶ καὶ μὲ φέρουν πίσω,
πρῶτα στὴ Σπάρτη κι ἔπειτα στὴν ἀμμουδάτη Πύλο, 225

νὰ μάθω ἂν ὁ πατέρας μου, ποῦ χρόνια λείπει, ἂν θὰ ῥθῃ,
κανεὶς ἂν ξέρῃ νὰ μοῦ πῆ, εἴτε ἀπ' τὸν Δία ἀκούσω
φήμη, ποῦ φέρνει πρῶτα αὐτὴ κάθε εἶδηση στὸν κόσμο.

Κι ἂν μάθω πὼς δὲν πέθανε καὶ πὼς μιὰ μέρα θὰ ῥθῃ,
θὰ καρτερέσω, μ' ὅλο μου τὸν πόνο, ὡς ἓνα χρόνο. 230

Ἄν ὅμως μάθω πὼς δὲ ζῆ καὶ πιά πὼς δὲν ὑπάρχει
ἀμέσως θὰ ῥθῃ στὴ γλυκιὰ πατρίδα, νὰ τοῦ χτίσω
μνημα, κι ἀπάνω νεκρικές θυσίες θὰ τοῦ ρίζω
ὡς εἶναι ἡ τάξη, ἀρχοντικές, καὶ θὰ παρακινήσω
τὴ μάνα μου νὰ παντρευτῆ, νὰ πάρῃ δεῦτερο ἄντρα». 235

Εἶπε κι ἀμέσως κάθισε κι ὁ Μέντορας σηκώθη,
ποῦ φίλος ἦταν τ' ἄψεγου Δυσσέα, κι ὅταν πῆγε
στὴν Τροία τοῦ μπιστεύτηκε τὸ σπίτι του σ' ἐκεῖνον,
νὰ πείθεται στὸ γέρο του, τὸ νοῦ του σ' ὅλα νὰ ῥχῃ.
Αὐτὸς μὲ λόγια γνωστικὰ τοὺς μίλησε ἔτσι κι εἶπε· 240

«Ἀκοῦστε με λοιπόν, Θιακοί, σ' ὅ,τι ἔχω νὰ μιλήσω.
Ἄς μὴ βρεθῆ πιά βασιλιάς στὸν κόσμο σκηπτροφόρος
καλόγνωμος καὶ μαλακὸς καὶ δίκιος, καὶ στὸ νοῦ του
πάντα νὰ βάζῃ τὸ καλό, παρὰ σκληρὸς ἄς εἶναι
κι ἄς κάνῃ μόνο τ' ἄνομα. Πόσο κανένας τώρα 245

δὲν τὸν θυμᾶται τὸ θεϊκὸ Δυσσέα ἀπ' τοὺς λαοὺς του
ποῦ κυβερνοῦσε καὶ γλυκὸς σάμπως πατέρας ἦταν.
Μὰ δὲν παραξενεύομαι πολὺ μὲ τοὺς μνηστῆρες,

γι' αὐτὰ ποῦ κάνουν τ' ἄνομα μὲ τὴν ἀστοχασιά τους.
 Τοὺς τρῶνε τὰ κεφάλια τους καὶ στανικῶς τοῦ σβήνουν
 τὸ σπίτι του, γιατί θαρροῦν πῶς δὲ θὰ ρθῆ πιὰ πίσω.
 Μὰ μὲ τὸν ἄλλο τὸ λαὸ θυμώνω, ποῦ δὲ βγάζει
 κανεὶς μιλιὰ, τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες νὰ προπάρη,
 κι ἕνας λαὸς ὀλόκληρος τοὺς λίγους νὰ μαζέψη».

250

255

Τότε τοῦ κάνει ὁ Λιόκριτος ὁ γιὸς τοῦ Εὐηνόρου·
 «Βρὲ Μέντορα, ἀτσαλόγλωσσε, γεροξεκουτιασμένη,
 τί λόγια κάθεσαι καὶ λὲς γιὰ νὰ μᾶς ἀποκόψουν;
 Σὰ δύσκολο μὲ πιὸ πολλοὺς καὶ μ' ἄντρες νὰ τὰ βάλῃς
 γιὰ τὸ φαῖ. Κι ἂν ὁ Θιακὸς ἐρχόντανε ὁ Δυσσέας
 καὶ τοῦ κατέβαινε στὸ νοῦ νὰ διώξῃ τοὺς λεβέντες
 μνηστῆρες ἀπ' τὸ σπίτι του στὸ φαγοπότι ἀπάνω,
 δὲ θὰ προφτάσῃ νὰ χαρῆ καὶ τὸ γλυκό του ταίρι
 τὸν ἐρχομό του, μ' ὅλη τῆς ποῦ θὰ 'χε τὴ λαχτάρα,
 μόν' θὰ 'χε τέλος ἄσκημο σ' αὐτὸ τὸ ἴδιο μέρος,
 μὲ πιὸ πολλοὺς ἂν τὰ 'βαζε. Καὶ σὺ τί λὲς δὲν ξέρεις.
 Μόν' ἄς σκορπίσῃ πιὰ ὁ λαὸς καθένας στὴ δουλειά του.
 Καὶ τὸ ταξίδι ὁ Μέντορας κι ὁ γερο - Ἀλιθέρης
 ἄς τοῦ ἐτοιμάσουν, ποῦ κι οἱ δυὸ φίλοι εἶναι πατρικοὶ του.
 "Ὅμως θαρρῶ πῶς χρόνια αὐτὸς θὰ κάθεται στὸ Θιακί
 μαντάτα ἐδῶ νὰ καρτερῆ, χωρὶς νὰ τὸ κουνήσῃ».

260

265

270

Εἶπε κι ἀμέσως σκόλασε τὴ σύνοδο καὶ πῆγαν
 ὅλοι σκορπώντας σπίτι τους, καθένας στὸ δικό του.
 Τότε οἱ μνηστῆρες γύρισαν στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα.

Τράβηξε κι ὁ Τηλέμαχος ἀλάργα στ' ἀχρογιάλι
 κι ἀφοῦ στὸ κύμα νίφητῃκε στὴν Ἀθηναῖα δεόνταν·
 «Ἄκου με, ἀθάνατη θεά, ποῦ χιὲς στὸ σπίτι μου ἦρθες
 καὶ μοῦ 'πες στὸ θαμπὸ γιαλὸ νὰ τρέξω μὲ καράβι,
 νὰ μάθω τοῦ πατέρα μου τὸ γυρισμό, ποῦ λείπει
 χρόνια στὰ ξένα. Κι οἱ Ἀχαιοὶ μοῦ φέρνουν ὅλο ἐμπόδια
 κι οἱ φαντασμένοι πιὸ πολὺ μνησιτῆρες ἀπ' τοὺς ἄλλους».

275

280

"Ἔτσι δεήθη κι ἦρθε εὐτύς ἡ Ἀθηναῖα κοντά του
 μοιάζοντας μὲ τὸ Μέντορα σ' ὅλα, φωνὴ καὶ σῶμα,
 κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοῦ 'δωσε θάρρος κι εἶπε.
 «Μήτε δειλὸς μήτε ἄβουλος, Τηλέμαχε, θὰ δείξης,

- μιὰ στάλα ἀπ' τοῦ πατέρα σου ἂν ἔχης μέσα σου αἷμα, 285
 καθὼς ἐκεῖνος ἄξιζε στὰ ἔργα καὶ στὰ λόγια.
 Τότε δὲν κάνεις ἄκαρπο μῆτε ἄσκοπο ταξίδι.
 Κι ἂν μῆτε ἐκεῖνου εἶσαι παιδί, μηδὲ τῆς Πηνελόπτης,
 θαρρῶ πὼς ὅσα μελετᾶς δὲ θὰ τὰ βγάλῃς πέρα.
 Γιατὶ εἶναι λίγα τὰ παιδιά πού μοιάζουν τοῦ γονιοῦ των. 290
 Τὰ πιὸ πολλά χειρότερα, τὰ πιὸ καλὰ εἶναι λίγα.
 Μὰ σὰ δὲν εἶσαι οὔτε δειλὸς μῆτε ἄβουλος ὡς τέλος,
 κι ἡ γνώση τοῦ πατέρα σου δὲ λείπει κι ἀπὸ σένα,
 ἔχεις ἐλπίδα τίς δουλειὲς αὐτὲς νὰ τίς τελέψῃς.
 Γι' αὐτὸ τῆ γνώμῃ μὴν ψηφᾶς τῶν ἄμυαλων μνηστήρων, 295
 γιατί τοὺς λείπει ἡ στόχαση, τὸ δίκιο δὲν τὸ ξέρουν,
 μῆτε νογοῦν τὸ θάνατο καὶ τῆ βαριά τους μοίρα,
 πού εἶναι κοντά τους, ὅλοι αὐτοὶ νὰ σβήσουν σὲ μιὰ μέρα.
 Καὶ τὸ ταξίδι πόβαλες στὸ νοῦ σου δὲ θ' ἀργήσῃ.
 Γιατὶ εἶμαι τέτοιος πατρικὸς ἐγὼ δικὸς σου φίλος, 300
 πού καὶ καράβι γλήγορο γιὰ σένα θὰ ἀρματώσω,
 κι ὁ ἴδιος θὰ ῥθω. Μόν' ἐσύ στὸ σπίτι πάνε τώρα,
 μὲ τοὺς μνηστῆρες κάθισε κι ἐτοίμασε ὅσες πρέπει
 θροφὲς καὶ πρόσταξε στ' ἀγγεῖα νὰ τίς τοποθετήσουν,
 κρασί στὶς στάμνες, σὲ σακιά κρουστά τὸ κριθαλεύρι, 305
 πού ἔναι τοῦ ἀνθρώπου αὐτὸ ἡ ζωὴ. Κι ἐγὼ στῆ χώρα ἀμέσως,
 παντοῦ θὰ τρέξω ἐθελοντὲς συντρόφους νὰ συνάξω.
 Πολλὰ καράβια βρίσκονται στ' ἀφροκλεισμένο Θιάκι,
 παλιά ἢ καινούρια. Καὶ θὰ ἰδῶ τὸ πιὸ καλὸ ποιοῦ θὰ ἔναι,
 νὰ τ' ἀρματώσης γλήγορα νὰ πᾶμε στὸ ταξίδι». 310
- Ἔτσι τοῦ μίλησε ἡ θεά, καὶ τῆ θεϊκῆ φωνῆ της
 σὰν ἄκουσε ὁ Τηλέμαχος, δὲ στάθηκε ἄλλο τότε,
 μόν' πῆγε γιὰ τὸ σπίτι του μὲ τὴν καρδιὰ καμένη.
 Κι ἐκεῖ ἤβρε τοὺς περήφανους μνηστῆρες συναγμένους,
 γίδες νὰ γδέρνουν στὴν αὐλή, νὰ καφαλίζουν χοίρους. 315
- Πᾶει στὸν Τηλέμαχο κοντὰ γελώντας ὁ Ἄντινος
 κι ἀφοῦ τὸ χέρι τοῦ ἴσφιξε, τοῦ μίλησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Τηλέμαχε περήφανε καὶ πρῶτο παλικάρι,
 κακὸ μὴ βάζῃς πιά στὸ νοῦ, μῆτε ἔργο μῆτε λόγο,
 παρὰ νὰ κάθῃσαι νὰ τρῶς, σὰν πρῶτα, καὶ νὰ πίνῃς. 320

Κι ὅ,τι ζητᾶς οἱ Ἄχαιοὶ θὰ σοῦ τὰ φέρουν ὄλα,
πλοῖο καὶ ναῦτες διαλεχτούς, σὲ μιὰ στιγμή νὰ φτάσης
στὴν Πύλο, γιὰ τὸν ἀκριβὸ πατέρα σου νὰ μάθης».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
«Ἀντίνο, αὐτὸ δὲ γίνεται μὲ σᾶς τοὺς φαντασμένους 325
νὰ ξεφαντώνω ἀθέλητα κι ἀφρόντιστα νὰ πίνω.

Δὲ φτάνει που μοῦ φάγατε τὸ βιός μου τόσα χρόνια,
ἀφότου ἤμουν ἀνήλικο μωρὸ παιδάκι ἀκόμα;
Μὰ τώρα πού μεγάλωσα κι ἀκούγοντας τοὺς ἄλλους
μαθαίνω, μὲς στὰ στήθια μου φουσκώνει πιά ἡ καρδιά μου. 330

Κι ἔτσι θὰ κάμω, συμφορὲς μεγάλες νὰ σᾶς φέρω,
εἴτε στὴν Πύλο τρέχοντας εἴτε καὶ μὲς στὸ Θιάκι.
Θὰ φύγω, τὸ ταξίδι αὐτὸ πού λέω δὲ θὰ χαλάση,
σὰν ἐπιβάτης, ἐπειδὴ κι ἐγὼ караβοκύρης
γοργοῦ δὲν εἶμαι караβιοῦ, δὲν ἔχω λαμνοκόπους. 335

Ἔτσι ὅλοι τὸ σκεφτήκατε πὼς εἶναι πιὸ ὕφελός σας».

Εἶπε καὶ τράβηξε εὐκόλα τὸ χέρι ἀπ' τὸν Ἀντίνο.

Τότε οἱ μνηστῆρες ἔστρωναν τραπέζι στὸ παλάτι
κι ἔσκαζαν τὸν Τηλέμαχο καὶ τοῦ πετοῦσαν λόγια.

Κι ἔτσι ἓνας φαντασμένος νιὸς τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε· 340
«Ἀλάθευτα ὁ Τηλέμαχος σφαγὴ μᾶς ἐτοιμάζει.

Εἴτε ἀπ' τὴν Πύλο ἐδῶ βοηθοὺς θὰ φέρη, εἴτε ἀπ' τὴ Σπάρτη,
γιατὶ σφοδρὸς τὸν ἔσπρωχνε νὰ ταξιδέψῃ πόθος.

Εἴτε θὰ πάη στὴν Ἐφυρα τὴν καρπερὴ τὴ χώρα
καὶ θὰ ῥθῃ ἐκεῖθε φέροντας φαρμάκια θνητοφάγα 345
νὰ ρίξῃ στὰ κροντήρια μας κι ὄλους νὰ μᾶς ξεκάμῃ».

Κι ἔτσι ἀπ' τοὺς φαντασμένους νιούς πάλε ἓνας ἄλλος εἶπε·
«Ποιὸς ξέρει ἐκεῖ πού θὰ γυρνᾷ μὲ τὸ βαθὺ καράβι,
σὰν τὸ Δυσσέα ἂν δὲ χαθῆ κι αὐτὸς μακριὰ στὰ ξένα. 350

Ἔτσι σὲ κόπους πιὸ πολλοὺς ἀκόμα θὰ μᾶς βάλῃ,
τὸ βιός του νὰ μοιράσουμε, μὰ τὸ ψηλὸ του σπίτι
θὰ δώσουμε στὴ μάνα του νὰ τὸ ᾿χη μ' ὅποιον πάρῃ».

Εἶπαν, κι αὐτὸς κατέβηκε στὴ γονικιὰ ἀποθήκη,
πλατιά κι ἀψηλοσκέπαστη, πού ᾿χε σωρὸ χρυσάφι
καὶ στὰ σεντούκια ρουχικὰ καὶ μυρωδάτο λάδι. 355

Κι εἶχε χαλκὸ, καὶ στὴ σειρὰ στὸν τοῦχο ἀκουμπισμένα,

- πιθάρια μὲ παλιὸ κρασί γλυκόπιστο γεμάτα,
 ἀνέρωτο, θεϊκὸ πιτό, γιὰ τὸ σοφὸ Δυσσέα,
 ὅταν μὲ βάσανα πολλὰ στὸ σπίτι του γυρίση.
- Κι εἶχε δυὸ πόρτες δίφυλλες ποὺ ταιριασμένα κλειοῦσαν, 360
 κλειστὲς καὶ μιὰ ἐπιστάτισσα κάθονταν νύχτα μέρα
 κι ὄλα τὰ πρόσεχε πιστά, τοῦ Ὠπου ἢ θυγατέρα
 Εὐρύκλεια, καὶ καλώντας τη τὴν πρόσταζε ἔτσι κι εἶπε·
 «Ἐλα στίς στάμνες, βάγια μου, γλυκὸ κρασί νὰ βάλῃς,
 ἀπ' ὄλα τὸ πιὸ νόστιμο ποὺ κρύβεις, καρτερώντας 365
 τὸν ἄμοιρο πατέρα μου, καμιὰ φορὰ ὅταν ἔρθῃ,
 ἂν ἀπ' τὸ θάνατο σωθῇ κι ἀπ' τῆ βαριά του μοίρα.
 Δώδεκα στάμνες γέμισε καὶ βούλωσέ τις ὅλες.
 Βάλε μου καὶ κριθάλευρο σὲ ἀσκιά καλοραμμένα, 370
 εἴκοσι μέτρα ἀπὸ καλὸ ψιλαεσμένο ἀλεύρι.
 Καὶ νὰ τὸ ξέρῃς μόνῃ σου, κι ὄλα μαζί νὰ τὰ ᾄῃς,
 γιὰτι θὰ ρθῶ τ' ἀπόβραδο νὰ τὰ σηκώσω ὁ ἴδιος,
 ὅταν ἡ μάνα μου ἀνεβῇ στ' ἀνώι της νὰ πλαγιάσῃ.
 Θὰ τρέξω στὴν ἀμμόστρωτη τὴν Πύλο καὶ στὴ Σπάρτη,
 κάπου γιὰ τοῦ πατέρα μου τὸ γυρισμὸ νὰ μάθω». 375
- Ἔτσι εἶπε, καὶ τῆ βάγια εὐτὺς τὰ κλάματα τὴν πῆραν
 καὶ μὲ λογάκια τρυφερὰ τοῦ λέει, πικρὰ θρηγνώντας.
 «Παιδί μου, τέτοια ἀπόφαση πῶς ἔβαλες στὸ νοῦ σου;
 Μοναχογιὸς κι ἀκριβογιὸς τί θεὸς νὰ πᾶς στὰ ξένα;
 Ἄλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα του, σ' ἄγνωστη ξένη χώρα, 380
 χάθηκε ὁ θεογέννητος Δυσσέας, κι ὅταν λείψῃς,
 αὐτοὶ θὰ βάλουν πίσω σου στὸ νοῦ τους τὸ κακό σου,
 μὲ δόλο πῶς νὰ χαλαστῆς, τὸ βίός σου νὰ μοιράσῃιν.
 Μόν' κάτσε ἐδῶ ποὺ κάθῃσαι. Καμιὰ δὲν εἶναι ἀνάγκη
 νὰ τρέχῃς στοὺς ἀστέρευτους γιαλοὺς νὰ τυραγνίσῃσαι». 385
- Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Βάγια μου, κάμε ὑπομονὴ κι αὐτὴ ἢ βουλὴ δὲν εἶναι
 χωρὶς τὸ θέλημα θεοῦ. Μόν' ἔλα κάμε μου ὄρκο,
 πῶς δὲ θὰ πῆς στὴ μάνα μου γι' αὐτὰ μήτε μιὰ λέξη,
 πρὶν ἔντεκα πρὶν δώδεκα μερόνυχτα περάσῃν 390
 καὶ μὲ ζητήσῃ μόνῃ της, πῶς ἔφυγα ἂν ἀκούσῃ,
 γιὰ νὰ μὴν κλαίῃ καὶ τ' ὄμορφο χαλνᾷ τὸ πρόσωπό της».

Ἔτσι εἶπε κι ἄμωσε ἡ γριά κι ὄρκο μεγάλο πῆρε.
 Κι ἔπειτα σὰν ὀρκίστηκε καὶ τέλεψε τὸν ὄρκο,
 κι ἀμέσως τοῦ ἔβαλε κρασί καὶ γέμισε τὶς στάμνες. 395
 Τοῦ ἔβαλε καὶ κριθάλευρο σὲ ἄσκι καλοραμμένο.
 Πῆγε ἔπειτα ὁ Τηλέμαχος καὶ βρῆκε τοὺς μνηστῆρες.

Τότε ἄλλο σκέφτηκε ἡ θεὰ Παλλάδα μὲ τὸ νοῦ της.
 Ἴδια μὲ τὸν Τηλέμαχο στὴ χώρα τριγυρνοῦσε,
 κι ὄλους τοὺς ἄντρες σίμωνε καὶ τοὺς παρακίνοῦσε, 400
 τὸ βράδυ βράδυ στὸ γοργὸ καράβι ν' ἀνταμώσουν.
 Κι ἀπ' τὸ Νοῆμο ζήτησε, τὸν ἄξιο γιὸ τοῦ Φρόνιου,
 καράβι καὶ τῆς τό ἔταξε μετὰ χαρᾶς ἐκεῖνος.

Κι ὁ ἥλιος πιά βασίλεψε κι ἰσκιώσανε ὄλοι οἱ δρόμοι
 κι ἔριξε τότε στὸ γιαιλὸ τὸ φτερωτὸ καράβι 405
 καὶ τοῦ ἔβαλε ὅλα τ' ἄρμενα, ποὺ τὰ καλοδεμένα
 ἔχουν καράβια κι ἔπειτα στοῦ λιμανιοῦ τὴν ἄκρη
 τό ἔδεσε κι ἦρθαν μαζωχοὶ τριγύρω του οἱ συντρόφοι
 καὶ τὸν καθένα ψύχωνε μὲ θάρρος ἡ Παλλάδα.

Τότε ἡ λιοστάλαχτη Ἀθηναῖα στὸ νοῦ της ἔβαλε ἄλλο. 410
 Γιὰ τὸ παλάτι κίνησε τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα,
 κι ὕπνο γλυκὸ περίχυσε στὰ μάτια τῶν μνηστήρων.
 Μὲ τὸ κρασί τοὺς ζάλισε καὶ τὰ ποτήρια κάτω
 τοὺς ἔπεφταν κι ὄλοι ἔτρεχαν στὴ χώρα νὰ πλαγιάσουν,
 κι ἄλλη ὥρα πιά δὲν ἔμενε κανεὶς ἐκεῖ νὰ κάτση, 415
 γιὰτὶ ἔπεφτε στὰ μάτια τους καὶ τὰ σφαλοῦσε ἡ νύστα.
 Τότε εἶπε στὸν Τηλέμαχο ἡ λαμπερὴ Παλλάδα,

ἀπ' τὸ καλοκατοίκητο παλάτι κράζοντάς τον,
 παρόμοια μὲ τὸ Μέντορα σ' ὅλα. φωνὴ καὶ σῶμα·
 «Ὅλοι πιά τώρα στὰ κουπιά, Τηλέμαχε, οἱ συντρόφοι 420
 καθίσανε καὶ καρτεροῦν πότε θὰ ξεκινήσης.
 Ἔλα λοιπὸν νὰ φεύγουμε κι ἄς μὴ χασομεροῦμε».

Ἔτσι εἶπε καὶ ξεκίνησε γοργὰ ἡ Παλλάδα πρώτη
 κι αὐτὸς ἔξοπίσω στῆς θεᾶς τὰ βήματα ἀκλουθοῦσε. 425
 Σὰν ἦρθαν κάτω στὸ γιαιλὸ καὶ στὸ γοργὸ καράβι,
 βρῆκαν τοὺς μακρομάλληδες συντρόφους στ' ἀκρογιάλι,
 κι ἐκεῖ τοὺς μίλησε ὁ θεϊκὸς Τηλέμαχος κι ἔτσι εἶπε·
 «Ἐμπρός, τὰ θρόφιμα, παιδιὰ, νὰ φέρουμε στὸ πλοῖο.

“Όλα στὸ σπίτι εἶναι ἔτοιμα, μὰ τίποτε δὲν ξέρει
 κι ἡ μάνα μου κι οἱ σκλάβες τῆς καὶ μόνο μιὰ τὰ ξέρει». 430

Εἶπε καὶ πρῶτος πήγαινε κι αὐτοὶ τὸν ἀκλουθοῦσαν.
 Κι ὅλα μὲς στὸ καλόδετο καράβι κουβαλώντας
 τὰ ἴβαλαν, ὡς τοὺς εἶπε ὁ γιὸς τοῦ Ξακουστοῦ Δυσσέα.
 Σὲ λίγο μπῆκε ἡ Ἄθηνᾶ καὶ κάθισε στὴν πρύμνη
 κι ἀκλούθησε ὁ Τηλέμαχος καὶ κάθισε κοντά τῆς, 435

κι εὐτὺς οἱ ναῦτες ἔλυσαν τοῦ καραβιοῦ τοὺς κάβους
 κι ἔπειτα ἀπάνω πήδησαν καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους.
 Κι ἡ Ἄθηνᾶ τοὺς ἔστειλε πίσω τους πρῶμο ἀγέρι,
 τὸ Ζέφυρο, γλυκὸν καιρὸ, ποὺ κελαηδεῖ στὸ κύμα.
 Τότε εἶπε τοῦ Δυσσέα ὁ γιὸς στοὺς ναῦτες, νὰ βολέψουν 440
 τ’ ἄρμενα κι ὅλοι πρόθυμα τὴν προσταγὴ του ἀκοῦνε.

Κι ἀμέσως ἔστησαν ὀρθὸ τὸ λάτινο κατάρτι
 καὶ τὸ ἴβαλαν, σηκώνοντας, στὸ τρύπιο μεσοδόκι.
 Τὰ ξάρτια δέσανε ἔπειτα καὶ τὸ πανὶ σηκώνουν
 μὲ τὰ καλόστριφτα λουριά καὶ τὸ πανὶ στὴ μέση 445
 ἀπ’ τὸν ἀγέρα φούσκωνε, καὶ γύρω στὴν καρίνα
 ἀχοῦσε, ὅπως ἀρμένιζαν στ’ ἀφροντυμένο κύμα
 κι ἔτρεχε τὸ καράβι ἐμπρὸς ὀργώνοντας τὸ κύμα.

Καὶ τ’ ἄρμενα σὰν ἔδεσαν στὸ μελανὸ καράβι
 πῆραν κροντήρια κι ἔστησαν κρασι γεμάτα ὡς πάνω 450
 κι ἔσταζαν στοὺς παντοτινοὺς θεαῦς, κι ἀπ’ ὅλους πρῶτα
 στὴ θυγατέρα τοῦ Διὸς τὴν Ἄθηνᾶ Παλλάδα.
 “Όλη τὴ νύχτα ἀρμένιζε κι ὡς τὴν αὐγὴ τὸ πλοῖο.

Γ

Κι ὁ ἥλιος βγήκε, ἀφήνοντας τὴ λίμνη τὴν πανώρια,
 μὲς στὸν πολύχαλκο οὐρανὸ, φῶς στοὺς θεοὺς νὰ φέρη
 καὶ στοὺς ἀνθρώπους τοὺς θνητοὺς στὴ γῆ τὴν καρποδότρα.
 Κι αὐτοὶ ἦρθαν στὴν καλόχτιστη τὴ χώρα τοῦ Νηλέα,
 τὴν ὥρα πόκανε ὁ λαὸς θυσία στ’ ἀκρογιάλι, 455
 ταύρους ὀλόμαυρους στῆς γῆς τὸ μαυρομάλλη Σείστη.

Ἦταν ἑννιά χωρίσματα. Καθόνταν πεντακόσιοι
 σὲ κάθε χώρισμα, μ' ἑννιά καθένα ἔμπρός του ταύρου.
 Καὶ τὰ μηριά σὰν κήκαν καὶ φάγανε τὰ σπλάχνα,
 ὀλόισα μπαίνανε κι αὐτοὶ μὲ τὸ γοργὸ καράβι· 10
 καὶ τὰ πανιὰ ἀφοῦ μάζωξαν, ἀράζουν κι ἔξω βγῆκαν,
 πρώτη ἡ Παλλάδα κι ὁ θεϊκὸς Τηλέμαχος ἔοπισα.
 Κι ἡ φωτοστάλαχτη θεὰ πρωτάρχισε κι ἔτσι εἶπε·
 «Δὲν πρέπει πιά, Τηλέμαχε, νὰ ντρέπεσαι καθόλου.
 Γιατὶ γι' αὐτὸ ταξίδεψες στὰ πέλαγα νὰ μάθης 15
 ποῦ θάφτηκε ὁ πατέρας σου, ποῖο ριζικὸ τὸν βρῆκε.
 Μόν' πάνε εὐτύς τὸ Νέστορα τὸ γέρο ν' ἀνταμώσης.
 Ἄς μάθουμε σὰν τί βουλὴ στὸ νοῦ του κρύβει ἐκεῖνος.
 Καὶ ξόρκισέ τον νὰ σοῦ πῆ μονάχα τὴν ἀλήθεια.
 Εἶναι περίσσα συνετὸς καὶ δὲ θὰ πῆ τὸ ψέμα». 20

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Ἄχ, πῶς νὰ σύρω, Μέντορα, πῶς νὰ τὸν χαιρετήσω;
 Ἐγὼ εἶμαι ἀκόμα ἀμάθητος στὰ μετρημένα λόγια
 κι εἶναι ντροπὴ τὸ νιὸ παιδί πιὸ γέρο νὰ ξετάζη». 25

Τότε ἡ κουκουβαγιόθωρη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα·
 «Τηλέμαχε, ἄλλα μόνος του θὰ κόψη ὁ νοῦς σου, κι ἄλλα
 θὰ σὲ φωτίσουν οἱ θεοί. Γιατὶ μήτε γεννήθης,
 μήτε θαρρῶ μεγάλωσες χωρὶς τὸ θέλημά των ».

Εἶπε, καὶ πήγαινε γοργὰ πρώτη ἡ θεὰ Παλλάδα
 κι αὐτὸς ἔοπισα στῆς θεᾶς τὰ βήματα ἀκλουθοῦσε. 30
 Στῶν Πυλιωτῶν τῆ σύνοδο πηγαίνουν καὶ στίς ἔδρες,
 ὅπου κι ὁ γέρο Νέστορας καθόνταν μὲ τοὺς γιούς του,
 κι οἱ φίλοι γύρω ἐτοίμαζαν τραπέζι, κι ἄλλο κρέας
 τό 'ψαιναν κι ἄλλο κόβοντας στίς σοῦβλες τὸ περνοῦσαν.
 Κι ὡς εἶδαν ξένους, ἔτρεξαν κοντὰ τους μάζωμένοι 35
 καὶ τοὺς καλωσορίζανε, τοὺς ἔδειχναν νὰ κάτσουν.
 Κι ἀπ' ὄλους ὁ Πεισίστρατος, ὁ γιὸς τοῦ γέρου, πρῶτος
 πῆγε κοντὰ τους κι ἔπιασε τοὺς ξένους ἀπ' τὸ χέρι
 καὶ στὸ τραπέζι στῆ σειρὰ τοὺς ἔβαλε νὰ κάτσουν,
 ἀπάνω σ' ἀπαλὲς προβιές, στῆς θάλασσας τὴν ἄμμο, 40
 κοντὰ μὲ τὸν πατέρα του καὶ μὲ τὸ Θρασυμήδη
 τὸν ἀδερφό του κι ἔκοψε δυὸ μερδικὰ ἀπ' τὰ σπλάχνα

- κι εὐτὺς κρασί τούς κέρασε σ' ἓνα χρυσὸ ποτήρι.
 Καὶ τὸ ποτήρι δίνοντας στ' ἀσπιδοφόρου Δία
 τὴν κόρη, τὴ θεὰ Ἄθηνᾶ, τῆς μίλησε ἔτσι κι εἶπε· 45
 « Δέησου, ξένε, τώρα ἐσὺ τοῦ ἀφέντη Ποσειδῶνα,
 πού σέ θυσία τύχατε δική του νὰ βρεθῆτε.
 Κι ὅταν τοῦ στάξης κι εὐχρηθῆς, καθὼς τὸ θέλει ἡ τάξη,
 δῶσε νὰ στάξῃ τὸ γλυκὸ κρασί κι ὁ σύντροφός σου,
 γιατί κι αὐτὸς προσεύχεται θαρρῶ στους ἀθανάτους. 50
 Σ' αὐτὸ τὸν κόσμον, τῶν θεῶν ὅλοι ἔχουν τὴν ἀνάγκη.
 Μόν' εἶναι αὐτὸς μικρότερος, σὰ συνομήλικός μου,
 γι' αὐτὸ θὰ δώσω τὸ χρυσὸ ποτήρι πρῶτα ἐσένα ».
- Ἔτσι εἶπε, καὶ τῆς ἔδωσε στὸ χέρι τὸ ποτήρι
 καὶ χάρηκε ἡ θεὰ Ἄθηνᾶ μὲ τὸν καλὸ του τρόπο, 55
 πού πρῶτα ἐκείνης πρόσφερε τ' ὀλόχρυσον ποτήρι.
 Κι ἀμέσως παρακάλεσε τὸν Ποσειδῶνα κι εἶπε·
 « Ἄκου με, Σαλευτὴ τῆς γῆς, καὶ τίς εὐχές μας ὄλες
 αὐτὲς πού σοῦ δεόμαστε μὴν ἀρνηθῆς νὰ κάμης. 60
 Δῶστε στὸ γερο Νέστορα καὶ σὰ παιδιὰ του δόξα
 καὶ σ' ὅλους χάρισε ἔπειτα τοὺς ἄλλους τοὺς Πυλιῶτες
 τὴν ποθητὴ ἀνταπόδοση τῆς ξακουστῆς θυσίας.
 Βόηθα καὶ τὸν Τηλέμαχον κι ἐμένα, στὴν πατρίδα
 νὰ πᾶμε, ἀφοῦ τελέψῃ αὐτὰ πού θέλει κι ἤρθε ξάργου ».
- Ἔτσι δεήθηκε ἡ θεὰ κι αὐτὴ τὰ τέλεψε ὅλα. 65
 Δίνει καὶ στὸν Τηλέμαχον τὸ δίχερὸ ποτήρι
 κι ἔτσι δεήθηκε κι ὁ γιὸς τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα.
 Καὶ τὰ ψαχνὰ σὰν ἔβγαλαν ψημένα πιά ἀπ' τίς σοῦβλες,
 σὲ μερδικὰ τὰ χώρισαν καὶ κάθισαν νὰ φᾶνε.
 Κι ἀφοῦ πιά τέλος χόρτασαν νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουν, 70
 πρῶτος τοὺς εἶπε ὁ Νέστορας ὁ γεροαλογολάτης·
 « Naί, τώρα εἶναι καλύτερα τοὺς ξένους νὰ ρωτήσω,
 ἀφοῦ χαρῆκαν τὸ φαῖ νὰ μάθουμε ποιοὶ νὰ ἴναι.
 Ποιοὶ νὰ ἴστε οἱ ξένοι κι ἀπὸ ποῦ στῆς θάλασσας τοὺς δρόμους
 γυρναῖτε. Μήπως γιὰ δουλειά, ἢ πᾶτε ἔτσι στὴν τύχη, 75
 καθὼς οἱ κλέφτες πού γυρνοῦν σὰ πέλαγα καὶ φέρνουν
 στους ξένους τόπους συμφορὰς καὶ τὴ ζωὴ τους παίζουν ; »
 Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε, μὲ θάρρος,

πού τοῦ ἔβαλε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ στὰ στήθια του ἡ Παλλάδα,
 80
 γιὰ τὸν ξενιτεμένο του πατέρα νὰ ρωτήση,
 κι ἔτσι μιὰ δόξα ἀθάνατη, στὴ γῆ νὰ τὸν στολίση·
 « Νέστορα, τοῦ Νηλέα γιέ, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
 πόθε εἴμαστε μᾶς ρώτησες κι ἐγὼ θὰ σ' ἀπαντήσω.
 Ἐδῶ ἀπ' τὸ Θιάκι ἐρχόμαστε, πόχει τὸ Νηὸ βουνό του
 85
 καὶ γιὰ δουλειὰ πού θὰ σοῦ πῶ δική μου ὄχι τοῦ τόπου.
 Κάπου γιὰ τὸν πατέρα μου τὸν ἄφοβο Δυσσέα
 φήμη ν' ἀκούσω ἀναζητῶ, πού μιὰ φορά τῆς Τροίας
 τὸ κάστρο, λένε, κούρσεψε μαζί σου πολεμώντας.
 Γιατὶ μαθαίνομε γι' αὐτοὺς τοὺς ἄλλους, πού τοὺς Τρῶες
 90
 πολέμησαν, ποιὸ θάνατο πικρὸ ὁ καθένας βρῆκε
 Ὅμως ἐκείνου τὸ χαμὸ τὸν κρύβει ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου.
 Γιατὶ πού χάθηκε κανεὶς ρητὰ νὰ πῆ δὲν ξέρει,
 ἂν ἔπεσε ἀπὸ χέρι ὀχτρῶν μὲς στῆς στεριάς τὶς ἄκρες,
 ἢ στοῦ γιαιλοῦ τὰ κύματα τ' ἀφροστεφανωμένα.
 Τώρα γι' αὐτὸ στὰ πόδια σου προσπέφτω, κι ἂν τὸ θέλης
 95
 τὸ θάνατό του νὰ μοῦ πῆς, τὰ μάτια σου ἂν τὸν εἶδαν
 ἦ κι ἂν ἀπ' ἄλλον ἄκουσες πῶς κάπου παραδέρνει.
 Γιατὶ στὸν κόσμον ὁ πιὸ πικρὸς γεννήθη αὐτὸς ἀπ' ὅλους.
 Κι ἀπὸ σπλαχνιὰ μὴ χαριστῆς, μὴ μὲ παρηγορήσης,
 100
 μόν' ὄλα πές μου τα σωστά, τὰ μάτια σου ὅπως τὰ εἶδαν.
 Σ' ὀρκίζω, ἂν ὁ πατέρας μου ὁ Ξακουστὸς Δυσσέας
 καμιὰ φορά σοῦ τέλεψε τὸ λόγο σου ἢ δουλειὰ σου
 στὴν Τροία, πού σᾶς πλάκωναν τοὺς Ἀχαιοὺς τὰ πάθια,
 θυμήσου τα πρὸς χάρη μου καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου ».

Κι ὁ Νέστορας τ' ἀπάντησε ὁ γεροαλογολάτης:

105
 « Παιδί μου, ἀφοῦ μοῦ θύμισες τὰ πάθια πού μᾶς βρῆκαν
 τ' ἀτρόμητα Ἀχαιοῦπολα σ' αὐτὴ τὴ χώρα κι ὅσα
 γιὰ κοῦρσος ὅταν τρέχαμε μὲ τὰ γοργὰ καράβια
 στὶς θάλασσες, μὲ κεφαλή τὸ φτερωτὸ Ἀχιλλέα,
 110
 κι ὅσα τριγύρω πάθαμε στοῦ βασιλιᾶ Πριάμου
 τὸ κάστρο τ' ἀψηλόχτιστο στὴ βράση τοῦ πολέμου·
 τότες ἐκεῖ σκοτώθηκαν τὰ πρῶτα παλικάρια
 Λίας ὁ πολεμόχαρος μὲ τὸ γοργὸ Ἀχιλλέα
 κι ὁ Πάτροκλος, ἰσόβαρος μὲ τοὺς θεοὺς στὴ γνώση.

- Ἐκεῖ κι ὁ γιός μου Ἀντίλοχος ὁ παλυαγαπημένος, 115
 ἀντρεωμένος στὸ σπαθί, στὴ γνώση κατεχάρης,
 στὸ δρόμο φεροπόδαρος κι ἀτρόμητος στὴ μάχη.
 Κι ἄλλα δεινὰ ποὺ πάθαμε κοντὰ σ' αὐτὰ χιλιάδες.
 Ποιὸς ὅλα δύνεται ἄνθρωπος θνητὸς νὰ τὰ ἱστορήσῃ ;
 Καὶ πέντε κι ἕξι ἂν ἔμενες νὰ μ' ἐξετάζης χρόνια, 120
 ὅσα τραβήξανε δεινὰ οἱ Ἀχαιοὶ στὴν Τροία,
 προτοῦ νὰ μάθης θὰ ἔλεγες νὰ φύγης κουρασμένος.
 Γιατὶ μὲ δόλους πλέκαμε λογιῆς τὸ πάρισμό της,
 χρόνους ἐννιά καὶ δύσκολα μᾶς ἤρθε πιά ἀπ' τὸ Δία. 125
 Κανέννας δὲν τολμοῦσε ἐκεῖ νὰ παραβγῆ στὴ γνώση
 μὲ τὸ Δυσσέα, κι ἴσος του δὲ στάθηκε στὶς τέχνες
 ἄλλος ἀπ' τὸν πατέρα σου, ἂν εἶσαι γιός του ἀλήθεια.
 Ἔναξ μεγάλος θαυμασμὸς μὲ πιάνει ὅταν σὲ βλέπω.
 Γιατὶ μὲ τάξη μίλησες καὶ δὲν τὸ λὲς πῶς ἔτσι 130
 θὰ ἔλεγε λόγια γνωστικὰ μικρὸ παιδί στὰ χρόνια.
 Κι ὡς ἓνα διάστημα ποτὲ μὲ τὸ θεϊκὸ Δυσσέα,
 στὴ σύνοδο καὶ στὴ βουλὴ δὲν εἶχαμε δυὸ γνῶμες,
 μόν' εἶχαμε μιὰ θέληση, μὲ γνώση καὶ μὲ κρίση
 τὸ πῶ καλὸ κοιτάζοντας στοὺς Ἀχαιοὺς νὰ γίνη. 135
 Καὶ τοῦ Πριάμου τὸ τρανὸ σὰν πήραμε τὸ κάστρο
 καὶ στὰ καράβια μπήκαμε — θεὸς λὲς μᾶς σκορποῦσε —
 ὁ Δίας τότε φοβερὸ μελέτησε στὸ νοῦ του
 τὸν γυρισμὸ τῶν Ἀχαιῶν, γιατί ὅλοι νοῦ δὲν εἶχαν
 μῆτε τὸ δίκιο γνώριζαν. Γι' αὐτὸ πολλοὺς τοὺς βρῆκαν 140
 κακὰ στερνά, ἀπ' τὸν ἄσπλαχνο θυμὸ τῆς θυγατέρας
 τοῦ ἀκαταδάμαστου γονιοῦ, τῆς κουκουβαγιομάτας,
 ποὺ μιὰ διχόνοια σήκωσε στοὺς δυὸ τοὺς γιούς τ' Ἀτρέα.
 Σὲ σύνοδο καλέσανε τρελὰ κι ὄξω ἀπ' τὴν τάξη
 τοὺς Ἀχαιοὺς, σὰν πῆγαινε νὰ βασιλέψῃ ὁ ἥλιος, 145
 καὶ ζαλισμένα ἀπ' τὸ πιαστὸ τὰ παλικάρια πῆγαν,
 κι εἶπαν κι οἱ δυὸ μὲ τί σκοπὸ τὸ πλῆθος συγκαλοῦσαν.
 Τότε ὁ Μενέλαος ἔλεγε, παρακινώντας ὅλους,
 νὰ πάρουν τὸν πλατὺ γιαλὸ στὰ σπίτια τους νὰ πᾶνε.
 Ὅμως αὐτὸ δὲν ἄρρεσε στὸν ἀρχηγὸ Ἀγαμέμνο. 150
 Ἦθελε ἐκεῖνος τὸ στρατὸ νὰ τὸν κρατήσῃ ἀκόμα

- καὶ νὰ προσφέρῃ ἀρχοντικὲς θυσίαι στὴν Παλλάδα,
 ἴσως καὶ τὸ μεγάλο της θυμὸ καταπραΰνη.
- Ἄμυαλος, πού δὲ σκέφτηκε πῶς δὲ θὰ τὸν ἀκούσῃ.
 Γιατὶ οἱ θεοὶ τῆ γνώμῃ τους μεμιᾶς δὲν τὴν ἀλλάζουν. 155
- Ἔτσι μ' ἀσήκωτες βροσιᾶς λογόφεραν οἱ δύο τους.
 Κι οἱ φτεροπόδαροι Ἀχαιοὶ σηκώθηκαν μ' ἀντάρα
 καὶ σὲ δύο γνῶμες χώρισαν. Πήραμε λίγη ἀνάσα
 τῆ νύχτα, βάζοντας στὸ νοῦ νὰ βλάβῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλο.
 Γιατὶ μεγάλη συμφορὰ μᾶς μελετοῦσε ὁ Δίας. 160
- Σὰν ἔφεξε, ἄλλοι σύραμε στὴ θάλασσα τὰ πλοῖα
 καὶ μπάσαμε τίς ὁμορφες γυναῖκες καὶ τὰ ζῶα.
 Κι ὁ ἄλλος ὁ μισὸς στρατὸς στάθηκε πίσω, πάλε,
 κοντὰ στὸν Ἀγαμέμνονα τὸν ἀρχηγὸ νὰ μείνῃ.
 Στὰ πλοῖα μπήκαμε οἱ μισοί, κι αὐτὰ γοργὰ πετοῦσαν 165
 κι ἡ θάλασσα μαλάκωσε μὲ τοῦ θεοῦ τῆ χάρη.
 Σὰ φτάσαμε στὴν Τένεδο προσφέραμε θυσία
 στοὺς ἀθανάτους, τῆ γλυκιὰ πατρίδα μας ποθώντας.
 Μὰ γυρισμὸ δὲν ἔγραφε γιὰ μᾶς ἀκόμα ὁ Δίας,
 πού σήκωσε, ὁ ἀμάλαγος, μιὰ δεύτερη διχόνοια. 170
- Κι ἄλλοι στὰ ψηλοκέφαλα καράβια μπήκαν πάλε,
 μὲ τὸ Δυσσέα τὸ σοφὸ καὶ τὸν πολυτεχνίτη,
 πίσω νὰ πᾶνε, γιὰ χαρὰ τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου.
 Ἐγὼ ὅμως, μ' ὅσα γλήγορα καράβια μ' ἀκλουθοῦσαν,
 προχώρησα, γιατί ἔβλεπα κακὲς δουλειᾶς τῆς μοίρας. 175
- Μαζὶ κι ὁ πολεμὸχαρος γιὸς τοῦ Τυδέα κινοῦσε
 μὲ τοὺς συντρόφους του, κι ἀργὰ ξοπίσω κι ὁ Μενέλαος
 ἐρχόνταν καὶ μᾶς. ἔφτασε στὴ Λέσβο νὰ μετροῦμε
 τὸ μακρινὸ ταξίδι μας, ἂν ἀπ' τῆ Χιὸ ἀπὸ πάνω
 θὰ πᾶμε τῆ βραχόσπαρτη, πρὸς τὰ Ψαρά, ἔχοντάς την 180
 ζερβά μας, ἢ νὰ πιάσουμε τῆ Χιὸ ἀπ' τὸ κάτω μέρος,
 κοντὰ στ' ἀνεμοσάλευτο τοῦ Μίμα τ' ἀκρωτήρι.
 Καὶ τοῦ θεοῦ ζητούσαμε σημάδι νὰ μᾶς δείξῃ,
 κι ἡ χάρη του μᾶς τό 'δειξε καὶ φώτισε τὸ νοῦ μας,
 νὰ κόψουμε τῆ θάλασσα στὴ μέση, πρὸς τὴν Εὐβοᾶ, 185
 κι ἔτσι μιὰν ὥρα ἀρχίτερα νὰ πάψουν τὰ δεινά μας.
 Πρῶμο ἀγεράκι δυνατὸ φυσοῦσε κι ἄψε σβῆσε

- τὴν ψαροθρόφα θάλασσα πέρασαν τὰ καράβια
 κι ἀράξανε στὴ Γεραιστὸ τῆ νύχτα, κι ἐκεῖ τότες
 ἄπειρα κάψαμε μηριὰ βοδιῶν στὸν Ποσειδῶνα, 190
 πὺ τὸ ταξίδι ἦταν καλό. Τὴν τέταρτη πιά μέρα
 στ' Ἄργος οἱ ναῦτες ἄραξαν τοῦ μαχητῆ Διομήδη
 τὰ ἰσόμετρα καράβια τους. Μὰ ἐγὼ στὴν Πύλο πῆγα,
 κι οὔτε ποτὲ σταμάτησε τ' ὀλόπρυμο τ' ἀγέρι,
 ἔτσι ὅπως τὸ 'στείλε ἀπ' ἀρχῆς ὁ Δίας νὰ φυσήξῃ. 195
 Ἔτσι ἦρθα ἀνήξερως ἐδῶ, παιδί μου, καὶ δὲν ξέρω
 ἀπ' ὅλους ποιὸι σωθήκανε καὶ ποιούς ὁ χάρος πῆρε.
 Κι ὅσα μὲς στὸ παλάτι μου πὺ κάθουμαι, μαθαίνω,
 καθὼς ταιριάζει θὰ σοῦ πῶ καὶ δὲ θὰ σοῦ τὰ κρύψω.
 Λένε καλὰ πὼς ἔφτασαν οἱ κονταροπλισμένοι 200
 οἱ Μυρμιδόνες σπῆτι τους, πὺ ὕδῃγαι ὁ λεβέντης
 τοῦ ἀτρόμητου Ἀχιλλέα ὁ γιός, καλὰ κι ὁ Φιλοχτήτης,
 λεβέντης γιὸς τοῦ Ποίμαντα, κι ὅλους του τοὺς ἀνθρώπους
 μὲ τὸ καλὸ τοὺς ἔφερε στὴν Κρήτη ὁ Ἰδομενεάς,
 ὅσοι ἀπ' τὴ μάχη γλίτωσαν, κανένα δὲν τοῦ πῆρε 205
 ἢ θάλασσα. Μὰ γιὰ τὸ γιὸ τ' Ἀτρέα, καὶ μονάχοι
 τ' ἀκούσατε πὼς γλίτωσε κι ἄς κάθεστε ἔτσι ἀλάργα,
 καὶ πὼς ὁ Αἴγισθος πικρὸ τοῦ 'χε ἐτοιμάσει χάρο.
 Ὅμως κι ἐκεῖνος ἀκριβὰ τὰ πλέρωσε στὸ τέλος.
 Πόσο τ' ἀξίζει ὅταν κανεὶς πεθάνῃ γιὸ ν' ἀφήσῃ. 210
 Γιατὶ κι ἐκεῖνος τὸ φονιά τοῦ ξακουστοῦ γονιοῦ του
 τὸ δολερὸ τὸν Αἴγισθο τὸν πλήρωσε μιὰ μέρα.
 Καὶ σύ, παιδί μου — δὲς ψηλός, κοίτα λεβέντης πὺ εἶσαι —
 κάμε καρδιά νὰ παινευτῆς ἀπ' τοὺς στερνοὺς ἀνθρώπους ».
- Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε· 215
 « Νέστορα, τοῦ Νηλέα γιέ, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
 ναί, ἐκεῖνος ξεδικήθηκε καὶ τ' ὄνομά του τῶρα
 παντοῦ θὰ φτάσῃ κι οἱ στερνοὶ τραγοῦδι θὰ τοῦ βγάλουν.
 Εἶθε ἔτσι οἱ ἀθάνατοι θεοὶ καὶ μένα νὰ μ' ἀξιώσουν
 νὰ ξεπλερώσω τ' ἄδικα μιὰ μέρα στοὺς μνηστῆρες, 220
 πὺ τὸ κακό μου μελετοῦν κακόβουλοι ὅπως εἶναι.
 Μὰ μήτε στὸν πατέρα μου μήτε σὲ μένα κλώθουν
 τέτοια χαρὰ οἱ ἀθάνατοι. Τῶρα ἄς βαστοῦμε ὡς τόσο ».

Κι ὁ Νέστορας τ' ἀπάντησε ὁ γεροαλογολάτης·
 « Παιδί μου, ἀφοῦ μοῦ θύμισες αὐτὰ κι ἕκαμες λόγο, 225
 λένε πολλοὶ τῇ μάνα σου μνηστῆρες πῶς τῇ θέλου
 καὶ μὲς στὸ σπίτι σου ζημιές σοῦ κάνουν ἄθελά σου.
 Πές μου τὸ θέλεις καὶ βαστᾶς, ἢ μήπως μὲς στὴ χώρα
 σ' ὀχτρεύεται ὄλος ὁ λαός, φωνὴ θεοῦ ἀκλουθώντας ;
 Ποιὸς ξέρει ἐκεῖνος τ' ἄδικα σ' αὐτοὺς ἂν δὲν πλερώσῃ, 230
 ὅταν γυρίσῃ, ἢ μόνος του ἢ μὲ τοὺς ἄλλους ὄλους.
 Εἶθε ἔτσι νὰ 'θελε ἢ θεὰ νὰ σ' ἀγαπᾶ ἢ Παλλάδα,
 ὅπως πονοῦσε τὸ θεϊκὸ Δυσσέα μὲς στὴν Ἴρῳία
 ὅπου πικρὰ μᾶς πότισαν τοὺς Ἀχαιοὺς φαρμάκια.
 Γιατὶ δὲν εἶδα ἀπὸ θεοὺς ἔτσι ἄλλη ἀγάπη ἀκόμα 235
 πῶς φανερὴ, καθὼς αὐτὸν προστάτευε ἢ Παλλάδα.
 Ἔτσι κι ἐσένα ἂν σ' ἀγαπᾶ καὶ σὲ πονῆ ἢ καρδιά της,
 τότε κανεὶς δὲ θὰ 'βαζε στὸ νοῦ του πιά τὸ γάμο ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
 « Ἀχ, γέρο, αὐτὸς ὁ λόγος σου θαρρῶ πῶς δὲ θὰ γίνῃ, 240
 γιατί ἀκατόρθωτα ζητᾶς καὶ ψήλωσες τὸ νοῦ μου,
 μήτε ἔχω ἐλπίδα νὰ γινοῦν κι ἔτσι οἱ θεοὶ ἂν τὸ θέλουν ».

Τότε ἡ κουκουβαγιόθωρη τ' ἀπάντησε ἢ Παλλάδα·
 « Τί λόγια πού σοῦ ξέφυγαν, Τηλέμαχε, ἀπ' τὸ στόμα ;
 Τὸν ἄνθρωπο εὐκόλα ὁ θεὸς τὸν σώζει κι ἀπ' ἀλάργα 245
 ὅταν τὸ θέλῃ ἢ χάρη του. Κι ἐγὼ θὰ προτιμοῦσα,
 πολλὰ ἀφοῦ πάθω βάσανα νὰ φτάσω στὴν Πατρίδα,
 καὶ νὰ τῇ δοῦν τὰ μάτια μου τοῦ γυρισμοῦ τῇ μέρα,
 παρὰ νὰ χάσω τῇ ζωῇ στὸ σπίτι μου ὅταν ἔρθω,
 ὅπως τὴν ἔχασε κι ὁ γιὸς τ' Ἀτρέα ὁ Ἀγαμέμνος, 250
 μ' ἀπάτη τῆς γυναίκας του καὶ τοῦ κακούργου Αἰγίσθου.
 Μὰ ἀπ' τὸν κακὸ τὸ θάνατο μήτε οἱ θεοὶ οἱ οὐράνιοι
 μποροῦν νὰ σώσουν ἄνθρωπο κι ἄς εἶναι ἀγαπητὸς τους,
 σὰν ἔρθῃ ἢ ὦρα ἢ κλαφερὴ τοῦ ἀξύπνητου θανάτου ».

Τότε ἔτσι πάλε ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τῆς εἶπε· 255
 « Μέντορα, αὐτὰ ἄς τ' ἀφήσουμε τὰ λόγια πού μᾶς καίνε.
 Δὲ θὰ γυρίσῃ ἐκεῖνος πιά, μόν' θάνατο πιά τώρα
 τοῦ γράφουν οἱ ἀθάνατοι καὶ μαυρισμένη μοῖρα.
 Μὰ τώρα ἐγὼ τὸ Νέστορα κάτι ἄλλο θὰ ρωτήσω,

- πού 'ναι στή φρόνηση ἄφθαστος καί ξέρεи πῶς νά κρίνη, 260
καί λένε πῶς βασίλεψε σέ τρεῖς γενιές ἀνθρώπων
καί σά θεός ἀθάνατος μοῦ φαίνεται στήν ὄψη.
Νέστορα, τοῦ Νηλέα γιέ, τήν πᾶσα ἀλήθεια πές μου.
Πῶς πέθανε τ' Ἀτρέα ὁ γιός ὁ βασιλιά Ἀγαμέμνος ;
ποῦ κι ὁ Μενέλαος βρίσκονταν ; Τί χάρο τοῦ σοφίστη 265
ὁ Αἰγισθος καί σκότωσε πολὺ καλύτερό του ;
Σ' ἄλλες θά γύρναε ξενιτιές, δὲ θά 'χε φτάσει στ' Ἄργους
κι ἐκεῖνος ἔκαμε καρδιά καί τή ζωῆ τοῦ πῆρε ».
- Κι ὁ Νέστορας τ' ἀπάντησε ὁ γεροαλογολάτης·
« Μετά χαρᾶς σου ὄλα σωστά θά σοῦ τὰ πῶ, παιδί μου. 270
Καί μόνος τὸ φαντάζεσαι ποιὸ θά 'τανε τὸ τέλος,
ἂν πρόφθανε ἔτσι ζωντανὸ τὸν Αἰγισθο στὸ σπίτι,
ὅταν ἐρχόντανε ὁ ξανθὸς Μενέλαος ἀπ' τὴν Τροία.
Δὲ θά τοῦ σκέπαζε οὔτε γῆς χυμένη τὸ κορμί του,
μόν' ὄρνια θά τοῦ ξέσκιζαν τίς σάρκες του καί σκύλοι, 275
μακριὰ ἀπ' τὴν πόλη, κατὰ γῆς στὸν κάμπο πεταμένον,
μήτε καμιὰ θά δάκρυζε γι' αὐτὸν Ἀχαιοπούλα,
γιατὶ βαρὺ κακούργημα μελέτησε νὰ κάμη.
'Εκεῖ λοιπὸν καθόμασταν, πολλὰ τραβώντας πάθια,
κι ἤσυχα αὐτὸς μὲς στήν καρδιά τ' ἀλογοβόσκητου Ἄργους, 280
μὲ λόγια τοῦ ξελόγιαζε τὸ ταίρι τοῦ Ἀγαμέμνου.
Κι ἡ Κλυταιμνήστρα στήν ἀρχὴ τοῦ ἀρνιούντανε νὰ πέση
σ' αὐτὴ τὴν ἄσχημη δουλειά, γιατί ἦταν τιμημένη.
Κι ἕνας θεϊκὸς τραγουδιστὴς καθόντανε κοντά της,
ποῦ ἀρμήνειες τοῦ ἔδωσε πολλές σὰν πήγαινε στήν Τροία 285
τ' Ἀτρέα ὁ γιός, στὸ ταίρι του τὴν προσοχὴ τοῦ νὰ 'χη.
Κι ὅταν μιὰ μέρα ἡ μοῖρα της τὴν ἐσπρωξε νὰ πέση,
πέταξε τὸν τραγουδιστὴ σ' ἐρημονήσι ἀπάνω
κι ἐκεῖ τὸν ἄφησε ἄσπλαχνα τὰ ὄρνια νὰ τὸν φᾶνε,
κι ἔτσι τὴν πῆρε ὁ Αἰγισθος καθὼς τὰ 'χαν ταιριάζει. 290
Κι ἔκαψε πλῆθος στοὺς βωμοὺς τῶν ἀθανάτων βόδια
κι ἔριξε τάματα πολλὰ, χρυσάφι καί στολίδια,
γιατὶ δουλειὰ κατάφερε μεγάλη ἀνέλπιστά του.
Μαζὶ ἀρμενίζαμε λοιπὸν, γυρνώντας ἀπ' τὴν Τροία,
ἀγαπημένα καί τιστά, ἐγὼ κι ὁ γιός τ' Ἀτρέα. 295

Κι ὅταν στὸ Σούνια φτάσαμε, στῶν Ἀθηῶν τὸν κάβο,
 σκότωσε τοῦ Μενέλαου ἐκεῖ τὸν κυβερνήτη ὁ Φοῖβος,
 χτυπώντας με σαῖτες του πυκνές, ἐνῶ κρατοῦσε
 τὸ δοιάκι, κι ἔτρεχε γοργὰ στὸ κύμα τὸ καράβι,
 τὸ Φρόντη, γιὸ τοῦ Ὀνήτορα, ποῦ δὲν τὸν ἔφτανε ἄλλος, 300
 ὅταν φουρτοῦνες πέφτανε, νὰ κυβερνᾶ καράβι.
 Στάθηκε ἐκεῖ, κι ἄς βιάζονταν νὰ φύγη, γιὰ νὰ θάψη
 τὸ σύντροφα καὶ νεκρικὰ νὰ τοῦ προσφέρει δῶρα.
 Στὸ ψηλοβούνι τοῦ Μαλιᾶ σὰν ἔφτασε τρεχάτος,
 περνώντας τὸ μαβὴ γιαλὸ με τὰ βαθιὰ καράβια, 305
 πικρὸ ταξίδι τοῦ ἴγραψε ὁ ψηλοβρόντης Δίας,
 καὶ τοῦ ἴστειλε τῶν πιὸ σφοδρῶν ἀνέμων τὴν ἀντάρα
 καὶ φουσκωμένα κύματα σὰν τὰ βουνα μεγάλα.
 Ἐκεῖ τὰ πλοῖα σκόρπισαν κι ἄλλα στὴν Κρήτη πῆγαν,
 ποῦ οἱ Κυδωνιάτες κατοικοῦν στοὺς ὄχτους τοῦ Γιαρδάνου. 310
 Ἐκεῖ ἓνας βράχος γλιστερὸς ὑψώνεται κι ὀλόρθος
 μὲς στὸ γαλάζιο πέλαγος, στῆς Γόρτυνας τὴν ἄκρη.
 Κι ἐκεῖ ἡ Νοτιὰ πρὸς τὴ Φαιστό, τ' ἀριστερὸ ἀκρωτήρι,
 πελώρια φέρνει κύματα καὶ τὴ μεγάλη ὄρμη τους
 τὴν κόβει ὁ βράχος ὁ μικρός. Ἐκεῖ ἦρθαν τὰ καράβια 315
 κι οἱ ναῦτες ὅλοι σώθηκαν ἀπ' τὸν πνιγμὸ με κόπο.
 Μὰ τὰ καράβια τὰ ἴσπασαν τὰ κύματα στοὺς βράχους.
 Πέντε μονάχ' γλίτωσαν μαυρόπλωρα καράβια
 κι ὁ ἀνεμος κι ἡ θάλασσα στὴν Αἴγυπτο τὰ πῆγαν.
 Ἐκεῖ μ' αὐτὰ γυρίζοντας σὲ ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους 320
 χρυσάφι σύναζε σωροὺς καὶ θησαυροὺς μεγάλους.
 Τότε ἔπιασε κι ὁ Αἰγίσθος τ' ἄνομα αὐτὰ νὰ κάμη
 καὶ σκότωσε τ' Ἀτρέα τὸ γιὸ κι ὑπόταξε τὸν τόπο
 καὶ χρόνια ἑπτὰ βασίλευσε μὲς στὴ χρυσὴ Μυκῆνα.
 Τὸν ἄλλο χρόνου γύρισε, γιὰ συμφορὰ τοῦ Αἰγίσθου, 325
 ἀπ' τὴν Ἀθῆνα κι ὁ θεϊκὸς Ὀρέστης πίσω πάλε
 καὶ τὸ φονιά ξεπάστρεψε τοῦ Ξακουστοῦ γονιοῦ του
 καὶ στοὺς Ἀργίτες ἔκαμε νεκρῶσιμο τραπέζι
 τῆς ἀπιστῆς μητέρας του καὶ τοῦ ἀναντροῦ Αἰγίσθου.
 Τὴν ἴδια μέρα πλάκωσε κι ὁ βοερός Μενέλαος, 330
 μὲ πλοῦτος ὅσο φόρτωμα χωροῦσαν τὰ καράβια.

Καὶ σὺ, παιδί μου, ἀδιάκοπα στὶς ζενιτιᾶς μὴν τρέχεις,
 τὰ κιτήματά σου ἀφήνοντας κι ἔτσι ἄντρες διαστρεμμένους
 στὸ σπίτι σου, μήπως σιγὰ σοῦ φᾶνε ὄλο τὸ βίός σου
 μοιράζοντάς το καὶ σοῦ βγῆ χαμένο τὸ ταξίδι. 325

Ὡς τόσο σὲ παρακινῶ νὰ σύρῃς στὸ Μενέλαο,
 γιὰτὶ εἶναι λίγος ὁ καιρὸς ποὺ γύρισε ἀπὸ τόπους
 ἀπόμακρους, ὅπου κανεῖς νὰ πάῃ δὲν ἔχει ἐλπίδα,
 ὅποιον σὲ τέτοιο πέλαγος τὸν σύρουν οἱ φουρτοῦνες,
 ποὺ οὔτε πουλιά δὲν τὸ περνοῦν καὶ σ' ἓνα χρόνον μέσα, 330
 γιὰτὶ εἶναι κακοπέραστο καὶ τελειωμὸ δὲν ἔχει.

Πάνε μὲ τὸ καράβι σου καὶ τοὺς δικούς σου ἀνθρώπους.
 Κι ἂν προτιμᾶς στεριά νὰ πᾶς, θὰ ἔχῃς ἀμάξι κι ἄτια
 κι εἶναι ὄλοι οἱ γιοί μου πρόθυμοι νὰ γίνουν ὁδηγοί σου
 στὴν πλοῦσια Λακεδαίμονα ποὺ ἔναι ὁ ξανθὸς Μενέλαος. 335
 Καὶ ξόρκισέ τον μόνος σου νὰ πῆ τὴν πᾶσα ἀλήθεια.
 Εἶναι περίσσια συνετὸς καὶ δὲ θὰ πῆ τὸ ψέμα ».

Εἶπε κι ὁ ἥλιος βούτηξε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι.
 Τότε ἡ κουκουβαγιόθωρη θεὰ Ἀθηνᾶ τοῦ κάνει
 « Τὰ λόγια σου ὄλα, γέροντα, τὰ μίλησες μὲ γνώση. 340
 Μόν' ἔλα, κόψτε τῶν σφαγτῶν τὶς γλῶσσες καὶ κεράστε
 στὸ Σαλευτὴ νὰ σταῆσουμε καὶ στοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους
 κι ἔπειτα πιά ἄς φροντίσουμε, κι εἶναι ὥρα, γιὰ τὸν ὕπνο.
 Πῆρε καὶ χάνεται τὸ φῶς μὲς στὸ θολὸ σκοτάδι,
 καὶ στὸ τραπέζι τῶν θεῶν νὰ μένουμε εἶναι κρίμα ». 345

Ἔτσι εἶπε, κι ὄλοι ὑπάκουσαν στῆς Ἀθηνᾶς τὰ λόγια.
 Κι οἱ κράχτες ἔχυναν νερὸ τὰ χέρια τους νὰ νίψουν,
 κι οἱ νιοὶ κροντήρια μὲ πιοτὸ γεμίσανε ὡς τὰ χεῖλη,
 καὶ λίγο πρῶτα κέρασαν γιὰ δέηση στὰ ποτήρια.
 Βάζουν τὶς γλῶσσες στὴ φωτιά κι ὀρθοὶ τὶς περιχοῦσαν. 350
 Σὰν ἔσταξαν κι ἤπιαν κρασί ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
 τότε ὁ θεϊκὸς Τηλέμαχος κι ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλάδα,
 μαζὶ νὰ πᾶνε κίνησαν στὸ βαθουλὸ καράβι.

Μὰ ὁ Νέστορας τοὺς κράτησε μὲ φιλικὰ του λόγια·
 « Ὁ Δίας κι οἱ λοιποὶ θεοὶ αὐτὸ νὰ μὴν τὸ δώσουν, 355
 νὰ φύγετε στὸ γλήγορο καράβι ἀπὸ κοντὰ μου,
 σὰν κάποιος νὰ ἴμωνα φτωχός, δίχως στὸν ἥλιο μοίρα,

πού κλίνες και σκεπάσματα στὸ σπίτι του δὲν ἔχει,
 γιὰ νὰ πλαγιαῖζουν μαλακὰ κι οἱ φίλοι του κι ὁ ἴδιος
 Ἐγὼ ὅμως ἔχω κι ὁμορφα στρωσίδια και φλοκαῖτες. 355
 Δὲ γίνεται, ὄχι, τέτοιου ἀντρός, σὰν τὸ Δυσσέα, ὁ γιὸς του
 ἐγὼ ὅσο ζῶ, νὰ κοιμηθῆ στοῦ καραβιοῦ τὰ ξύλα.
 Κι ὅταν πεθάνω, πίσω μου θὰ μείνουν τὰ παιδιὰ μου
 τοὺς ξένους νὰ φιλοξενοῦν, στὸ σπίτι μου ὅποιος ἔρθῃ ».

Τότε ἡ κουκουβαγιόθωρη θεὰ Παλλάδα τοῦ ἔπε· 360
 « Παππούλη, δίκια μίλησες και πρέπει νὰ σοῦ κάμη
 τὸ λόγο σου ὁ Τηλεμαχος, κι εἶναι καλύτερα ἔτσι.
 Ἄς μείνῃ στὸ παλάτι σου νὰ κοιμηθῆ κοντὰ σου.
 Μὰ ἐγὼ θὰ σύρω στὸ γοργὸ καράβι, στοὺς συντρόφους
 νὰ πῶ ὅλα τὰ καθέκαστα και νὰ τοὺς δώσω θάρρος, 365
 γιὰτὶ εἶμαι ὁ γεροντότερος ἐγὼ στὰ χρόνια ἀπ' ὅλους.
 Οἱ ἄλλοι εἶναι μικρότεροι και συνομήλικοι ὅλοι
 μὲ τὸ θεϊκὸ Τηλέμαχο κι ἤρθαν ἀπὸ φιλία.
 Ἐκεῖ κοντὰ θὰ κοιμηθῶ στὸ βαθυλὸ καράβι,
 και τὴν αὐγὴ στοὺς Καύκωνες θὰ τρέξω τοὺς λεβέντες, 370
 ποὺ μοῦ χρωστοῦν ἕνα παλιὸ κι ὄχι και λίγο χρέος.
 Κι ἀτός σου τὸν Τηλέμαχο, στὸ σπίτι σου μιὰ κι ἤρθε,
 στεῖλε τον μ' ἕνα σου παιδιὸ κι ἀμάξι σου και δῶσ' του
 τὰ πιὸ ταχύτερα ἄτια σου, τὰ πιὸ δυναμωμένα ».

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ἄξαφνα μὲ σχῆμα αἰτοῦ ἡ Παλλάδα, 375
 κι ὅλος ὁ κόσμος σάστισε κι ὁ Γέρος σὰν τὴν εἶδαν,
 και τὸν Τηλέμαχο γλυκὰ τὸν χάδεψε και τοῦ ἔπε·
 « Δειλός, παιδιὸ μου, κι ἀναντρος δὲ σκιάζομαι νὰ γίνης,
 βοηθοὺς σὰν ἔχης τοὺς θεοὺς ἀπ' τὰ μικρά σου χρόνια.
 Κι αὐτὸς δὲν ἤτανε θεὸς ἀπ' τοὺς οὐράνιους ἄλλος, 380
 ὄξω ἀπ' τὴν κόρη τοῦ Διὸς τὴν τριτογεννημένη,
 τὴ μυριოდόξαστη Ἀθηνᾶ, ποὺ ξέχωρα τιμοῦσε
 τὸν ξακουστὸ πατέρα σου μὲς στοὺς Ἀργίτες ὅλους.
 Ἐλέσέ με, δέσποινα, και κάμε δόξα νὰ ἔχω
 κι ἐγὼ και τὰ παιδάκια μου και τὸ πιστό μου ταίρι. 385
 Καὶ θὰ σοῦ σφάζω ἑνὸς χρονοῦ δαμάλι κουτελάτο,
 ἀμέρωτο, ποὺ σὲ ζυγὸ δὲν τό ἔβαλαν ἀκόμα.
 Σοῦ σφάζω αὐτὸ χρυσώνοντας τὰ κρέατά του γύρω ».

- Ἔτσι εἶπε καὶ τοῦ ξάκουσε τὴν προσευχὴ ἡ Παλλὰδα.
 Πήγαινε ἔμπρὸς ὁ Νέστορας ὁ γεροαλογολάτης, 390
 γιούς του ὀδηγώντας καὶ γαμπρούς, γιὰ τ' ὄμορφό του σπίτι.
 Σὰν ἔφτασαν στὸ ξακουστὸ βασιλικὸ παλάτι,
 ἀράδα ἀπάνω σὲ θρονιά καὶ σὲ σαμνιά καθίζουν,
 κι ἀπὸ κροντήρι ἓνα γλυκὸ κρασί κερνοῦσε ὁ γέρος,
 πού τ' ἄνοιξε ἡ κελάρισσα στὰ δέκα ἀπάνω χρόνια, 395
 καὶ τοῦ ἴλυσε τὸ σκέπασμα. Κι ἓνα κροντήρι τότε
 γέμισε ὁ γέρος ἀπ' αὐτὸ καὶ στάζοντας δεόταν
 στ' ἀσπιδοφόρου τοῦ Διὸς τὴν κόρη τὴν Παλλὰδα.
 Σὰν ἔσταζαν κι ἤπιαν κρασί ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
 στὸν πύργο του ξεκίνησε νὰ κοιμηθῆ ὁ καθένας. 400
 Μὰ τὸν Τηλέμαχο, τὸ γιὸ τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα,
 ὁ Νέστορας τὸν κοίμισε, ὁ γεροαλογολάτης,
 κάτω ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιακὸ σὲ τορνευτὸ κρεβάτι,
 κοντιὰ στὸν πολεμόχαρο Πεισίστρατο τὸ γιὸ του,
 πού 'ταν ἀκόμα ἀνύπαντρος μόνος αὐτὸς ἀπ' ὄλους. 405
 Πῆγε κι αὐτὸς νὰ κοιμηθῆ στοῦ παλατιοῦ τὸ βάθος
 καὶ τοῦ ἴστωσε ἡ βασίλισσα καὶ στρῶμα καὶ κρεβάτι.
 Σὰν ἔφεξε ἡ ροδόθωρη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 τότε σηκώθη ὁ Νέστορας ὁ γεροαλογολάτης
 καὶ σὲ λιθόχτιστα θρονιά βγῆκε ὄξω νὰ καθίση, 410
 ἄσπρα θρονιά, ἄσβεστόχριστα, πού 'ταν μπροστὰ στὶς πόρτες.
 Ἐκεῖ στὰ χρόνια τὰ παλιὰ καθόντανε ὁ Νηλέας,
 ἰσόβαρος μὲ τοὺς θεοὺς στὴ γνώση τοὺς οὐράνιους.
 Κι ὅταν αὐτὸν ἡ μοῖρα του τὸν ἔστειλε στὸν Ἄδη
 ὁ γιὸς του ἐκεῖ καθόντανε στὸ σκῆπτρο του ἀκουμπώντας 415
 ἀπάνω, ὁ γέρο Νέστορας τῶν Ἀχαιῶν προστάτης.
 Τριγύρω του συνάχτηκαν κι οἱ γιοί του μαζωμένοι,
 ἀπ' τὰ γιατάκια βγαίνοντας, ὁ Ἄρητος, ὁ Στράτης,
 ὁ Θρασυμήδης, ὁ θεϊκὸς Περσέας κι ὁ Ἐχέφρος.
 Κι ἦρθε ἔκτος ὁ Πεισίστρατος ὁ πολεμοθρεμμένος. 420
 Φέρνουν καὶ τὸ θεόμορφο Τηλέμαχο μαζί τους.
 Καὶ πρῶτος εἶπε ὁ Νέστορας ὁ γεροαλογολάτης·
 « Παιδιά μου, ἰδεῖτε γλήγορα νὰ γίνῃ αὐτὸ πού θέλω,
 νὰ καλοπιάσω τὴ θεὰ Παλλὰδα πρῶτα ἀπ' ὄλους,

- πού κόπιασε ὀλοφάνερη στό θεϊκὸ τραπέζι. 425
 Κι ἕνας στὸν κάμπο σύντομα γιὰ τὴ μοσκίδα ἄς τρέξη,
 καὶ νὰ τὴ φέρη γλήγορα, φυλάχτης νὰ τὴ σέρνη.
 Στοῦ Τηλεμάχου δεύτερος ἄς τρέξη τὸ καράβι,
 νὰ φέρη τοὺς συντρόφους του, ἀφήνοντας δυὸ μόνους.
- Κι ἄλλος ἄς πάη τὸ χρυσοχὸ Λαέρκη νὰ φωνάξη, 430
 τοῦ σφαχταριοῦ τὰ κέρατα νὰ τὰ περιχρυσώσει.
 Μείνετε οἱ ἄλλοι μαζωχτοὶ κοντὰ μου καὶ στίς δοῦλες
 πῆτε τραπέζι στό ψηλὸ παλάτι νὰ ἐτοιμάσουν,
 ξύλα νὰ φέρουν καὶ θρονιά κι ἀγνὸ νερὸ ἀπ' τὴ βρύση ».
- "Ἔτσι εἶπε κι ὕλοι τρέξανε. Τὸ βόδι ἤρθε ἀπ' τὸν κάμπο, 435
 ἤρθαν κι ἀπ' τὸ καλόδετο γοργόδρομο καράβι
 τοῦ Τηλεμάχου οἱ θαρρετοὶ συντρόφοι καὶ σὲ λίγο
 ὁ χρυσοχὸς τὰ σύνεργα τῆς τέχνης του κρατώντας,
 σφυρὶ κι ἀμόνι, ὀλόγαλκα, καὶ τεχνικιά τσιμπίδα,
- πού δούλευε τὸ μάλαμα μ' αὐτά. Κι ἀμέσως τότε 440
 ἤρθε ἡ Παλλάδα νὰ δεχτῆ τὴν προσφορά, κι ὁ γέρος
 ἀλογολάτης Νέστορας τὸ μάλαμα τοῦ δίνει,
 κι αὐτὸς μὲ τέχνη τοῦ σφαχτοῦ τὰ κέρατα χρυσώνει,
 ν' ἀναγαλλιάσῃ ἡ Ἄθηνᾶ ὅταν θὰ ἰδῆ τὸ τάμα.
- Τὸ βόδι φέρνουν ὁ θεϊκὸς Ἐχέφρος μὲ τὸ Στράτη, 445
 κρατώντας το ἀπ' τὰ κέρατα, κι ὁ Ἄρητος κατόπι
 ἤρθε λαγῆνι σκαλιστὸ κρατώντας στό ἕνα χέρι
 καὶ στ' ἄλλο κριθαρόσπειρα σ' ἕνα πλεχτὸ πανέρι.
 Στεκόντανε κι ὁ ἄφοβος στὴ μέση ὁ Θρασυμήδης
- κρατώντας κοφτερὸ μπαλτά νὰ κόψῃ τὸ σφαχτάρι. 450
 Νά, κι ὁ Περσέας μὲ σταμνί. Κι ὁ γεροαλογολάτης
 ἄρχισε πρῶτος νὰ νιφτῆ καὶ πῆρε τὸ κριθάρι.
 Κι ἀπ' τὴν καρδιά του εὐχόντανε στὴν Ἄθηνᾶ, πετώντας
 τρίχες στὴ φλόγα, ἀπ' τοῦ σφαχτοῦ κομμένες τὸ κεφάλι.
- Σὰ δεηθῆκανε ἔπειτα κι ἔχυσαν τὰ κριθάρια, 455
 σίμωσε ὁ ψυχωμένος γιὸς τοῦ γέρου, ὁ Θρασυμήδης,
 κι εὐτὺς τὸ βόδι χτύπησε. Κόβει ὁ μπαλτάς τὰ νεῦρα,
 στό ζνίχι ἀπάνω καὶ μεμιᾶς παράλυσε ἡ ζωὴ του.
 Βάλανε οἱ κόρες τίς φωνές τοῦ Νέστορα κι οἱ νύφες
- κι ἡ λατρευτὴ γυναίκα του ἡ θεϊκιά Εὐρυδίκη. 460

ἀπ' ὄλες μεγαλύτερη, τίς κόρες τοῦ Κλυμένη.

Τότε ἄλλοι ἀπ' τὴν πλατιά τῆ γῆ σηκώσανε τὸ βόδι
καὶ τὸ 'σφαξε ὁ Πεισίστρατος ὁ πολεμοθρεμμένος.

Τὸ αἷμα του ἄμα στράγγισε καὶ βγῆκε πιά ἡ ψυχὴ του,
τὸ γδέρνουν, κόβουν τὰ μηριὰ καὶ τὰ διπλοτυλίγουν
μὲ σκέπη, καὶ τὰ συγυρνοῦν μ' ἀπὸ παντοῦ κομματία.

465

Κι ἀπάνω ὁ γέρος τὰ 'καιγε σὲ σκίζες περιχώντας
ξανθὸ κρασί. Κι οἱ υἱοὶ κοντὰ πεντάσουβλα κρατοῦσαν.

Καὶ τὰ μηριὰ σὰν κἀήκαν καὶ φάγανε τὰ σπλάχνα,
λιανίζουν τ' ἄλλα κρέατα καὶ τὰ περνοῦν στὶς σοῦβλες
καὶ τὰ 'ψηναν, τίς μυτερές τίς σοῦβλες τους κρατώντας.

470

Κι ἡ Πολυκάστη ἡ ὄμορφη, στερνὴ τοῦ γέρου κόρη,
ἔλουσε τὸν Τηλέμαχο, τὸν ἔλειψε μὲ λάδι

κι ὄμορφα ροῦχα τοῦ 'βαλε, χλαμύδα καὶ χιτώνα,
κι ὄμοιος μ' ἀθάνατο θεὸ ἀπ' τὸ λουτρὸ ὄξω βγῆκε
κι ἤρθε κοντὰ στὸ Νέστορα τὸ βασιλιά νὰ κάτση.

475

Καὶ τὰ ψαχνὰ σὰν ἔβγαλαν ψημένα πιά ἀπ' τίς σοῦβλες,
νὰ φᾶνε τότε κάθισαν καὶ μὲ χρυσὰ ποτήρια
κοντὰ τους υἱοὶ τοὺς κέρναγαν ἄρχοντογεννημένοι.

Καὶ τέλος πιά σὰ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
ἄρχισε κι εἶπε ὁ Νέστορας ὁ γεραολογολάτης·

480

« Ζεῖψτε, παιδιὰ μου, ἀλόγατα καλότριχα στ' ἀμάξι,
νὰ πᾶνε τὸν Τηλέμαχο στὸ μέρος ὅπου θέλει ».

Ἔτσι εἶπε κι ὄλοι ὑπάκουσαν κι ὅπως τοὺς εἶπε κάνουν.

Τοῦ ζεῖψανε ἄτια γλήγορα στ' ἀμάξι κι ἡ ἐπιστάτρα
ψωμιὰ τοῦ φέρνει καὶ κρασί κι ἄλλα πολλὰ προσφάγια,
πού τρῶνε οἱ θεογέννητοι μονάχα οἱ βασιλιάδες.

485

Ἄνεβηκε ὁ Τηλέμαχος στ' ὄμορφο ἀμάξι τότε.

Κοντὰ του κι ὁ Πεισίστρατος ὁ πολεμάρχος πῆγε
στ' ἀμάξι ἀπάνω κι ἔκατσε καὶ πῆρε καὶ τὰ γκέμια.

490

Χτυπάει νὰ τρέξουν τ' ἄλογα καὶ πρόθυμα πέτοῦσαν
στὸν κάμφο, πίσω ἀφήνοντας τῆς Πύλος τ' ὄρθιο κάστρο,
κι ὅλη τῆ μέρα τὸ ζυγὸ στὸν τράχηλό τους σειοῦσαν.

Κι ὁ ἥλιος πιά βασίλεψε κι ἰσκιώσανε ὄλοι οἱ δρόμοι,
σὰν ἔφτασαν μὲς στὴ Φηρή, στοῦ Διοκλῆ τὸ σπίτι,
γιοῦ τοῦ Ὀρσιλόχου, πού ὁ Ρουφιάς τὸν ἔσπειρε παιδί του,

495

κι ἐκεῖ τοὺς φιλεξένησε τῆ νύχτα νὰ περάσουν.

Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
ζέψανε τ' ἄτια κι ἔκατσαν στὸ πλουμισμένο ἀμάξι
καὶ βγῆκαν ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιανὸ κι ἀπ' τ' αὐλοπόρτι. 500
Χτυπᾶ νὰ τρέξουν τ' ἄλογα καὶ πρόθυμα πετοῦσαν,
κι εὐτὺς σὲ λίγο φτάσανε σὲ σταροβγάλτη κάμπο
κι ἐκεῖ τὸ δρόμο τέλεψαν. Τόσο γοργὰ πετοῦσαν.
Κι ὁ ἥλιος πιά βασίλεψε κι ἰσκιώσανε ὄλοι οἱ δρόμοι.

Δ

Στῆς Σπάρτης ἦρθαν τὰ στενὰ πόχει βαθιὰ φαραγγία
καὶ στὸ παλάτι πήγανε τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου.

Τραπέζι ἐκεῖ τὸν ἤβρανε νὰ κάνη στοὺς δικούς του
γιὰ τίς χαρὲς τῆς λυγερῆς κόρης του καὶ τοῦ γιοῦ του.
Τὴν κόρη του ἔστελνε στὸ γιό τοῦ νικητῆ Ἀχιλλέα. 5

Στὴν Τροία τοῦ τὴν ἔταξε καὶ τοῦ ἔδωσε τὸ λόγο
καὶ τώρα πιά οἱ ἀθάνατοι τοὺς τέλευαν τὸ γάμο.

Μὲ ἀμάξια καὶ μ' ἄλογατα τὴν κόρη προβοδοῦσε
νὰ πάη στὴν κοσμοξάκουστη τῶν Μυρμιδόνων χώρα,
ὅπου βασίλευε ὁ γαμπρός. Στὸ γιό του Μεγαπένθη, 10
ποὺ γέννησε μονάκριβο μὲ μιὰ γυναίκα σκλίβα,
ταίρι ἀπ' τὴ Σπάρτη τοῦ ἔδινε τὴν κόρη τοῦ Ἀλεχτόρου.

Γιατὶ οἱ θεοὶ δὲ χάρισαν παιδὶ πιά στὴν Ἑλένη,
ἀφότου πρωτογέννησε χαριτωμένο πλάσμα,
τὴν Ἑρμιόνη, στὴν εἰδὴ σὰν τὴ χρυσὴ Ἀφροδίτη. 15

Ἔτσι μὲς στὸ ψηλόχτιστο παλάτι τοῦ Μενέλαου
γλεντοῦσαν καὶ ξεφάντωναν γειτόνοι καὶ δικοὶ του.

Κι ἓνας θεϊκὸς τραγουδιστὴς κοντὰ τοὺς τραγουδοῦσε,
βαρώντας τὴν κιθάρα του. Καὶ κατ' αὐτοὺς στὴ μέση
δυὸ χορευτάδες χόρευαν μὲ τὸ σκοπὸ ἀρχινώντας. 20

Στὰ πρωτοπόρτια στάθηκαν κι αὐτοὶ μὲ τ' ἄλογά τους,
ὁ μαχητὴς Τηλέμαχος κι ὁ γιὸς ὁ παινεμένος
τοῦ Νέστορα. Κι ὁ Ἑτρωνιάς, τοῦ ξακουστοῦ Μενέλαου
ὁ μπιστεμένος παραγιός, τοὺς εἶδε ὅπως περνοῦσε,

- κι ἔτρεξε εὐτύς τὴν εἶδηση στὸ βασιλιά νὰ δώση, 25
 κι ἔτσι δυὸ λόγια πεταχτὰ πῆγε κοντά του κι εἶπε·
 «Ὁξω δυὸ ξένοι φτάσανε, θεόθρεφτε Μενέλαε,
 καὶ λὲς πὼς εἶναι ἀπ τὴ γενιά τοῦ Δία τοῦ μεγάλου.
 "Ὅρισε ἂν θὰ ξεζέψουνε τὰ γλήγορα ἄλογά τους,
 ἢ σ' ἄλλους θὰ τοὺς στείλουμε νὰ τοὺς φιλοξενήσουν». 30
- Τότε τ' ἀπάντησε ὁ ξανθὸς Μενέλαος θυμωμένα·
 «Γιὲ τοῦ Βοήθου Ἐτεωνιά, χαμένα πρὶν δὲν τὰ ἔχεις,
 μὰ τώρα μοῦ μωρολογᾷς σὰν τὸ μικρὸ παιδάκι.
 "Ἄλλοι κι ἐμᾶς μᾶς φίλεψαν στὰ ξένα τὸ ψωμί τους 35
 κι ἤρθαμε ἐδῶ μὲ τὸ καλὸ, ἂν δὲ μᾶς δώση ὁ Δίας
 κι ἄλλες ἀκόμα συμφορὲς νὰ ἰδοῦμε στὰ στερνά μας.
 Μόν' τρέχα ἀμέσως τ' ἄλογα τῶν ξένων νὰ ξεζέψης,
 κι ὁδήγα αὐτοὺς πρωτύτερα νὰ κάτσουν στὸ τραπέζι».
- Εἶπε, κι ἐκεῖνος ἔτρεξε κι ἀπ' τὸ παλάτι βγῆκε,
 κρᾶζοντας κι ἄλλους σερπετοὺς νὰ πᾶν μαζί του δούλους. 40
 Καὶ τὰ ἰδρωμένα ἀλόγατα ξεζέψανε ἀπ' τ' ἀμάξι
 καὶ στὸ παχνὶ τὰ δέσανε κι ἔβαλαν βίχο ἐμπρὸς τους
 κι ἄσπρο τοὺς ἀνακάτεψαν κριθάρι, καὶ τ' ἀμάξι
 τό ἔγειραν πὰς στὰ γυαλιστὰ ἀπόξω μπροστοτοίχια,
 κι ἐκείνους τοὺς ὁδήγησαν μὲς στὸ ψηλὸ παλάτι. 45
 Σάστισαν ὅπως εἶδανε τοῦ βασιλιᾶ τὸ σπίτι,
 γιὰτὶ μιὰ λάμπη χύνουνταν σὰ φεγγαριοῦ, σὰν ἥλιου,
 παντοῦ, μὲς στὸ ψηλόχτισιο παλάτι τοῦ Μενέλαου.
 Κι ἔπειτα ἀροῦ χορτάσανε τὰ μάτια τους νὰ βλέπουν,
 σὲ μαρμαρένιο μπῆκανε λουτρὸ γιὰ νὰ λουστοῦνε. 50
 Κι οἱ σκλάβες σὰν τοὺς ἔλουσαν, τοὺς ἔτριψαν μὲ λάδι
 καὶ μὲ σγουρὲς τοὺς ἐντυσαν χλαμύδες καὶ χιτῶνες,
 πῆγχν νὰ κάτσουν σὲ θρονιά κοντὰ στὸ γιὸ τ' Ἀτρέα.
 Μιὰ παρακόρη μὲ χρυσὸ πεντάμορφο λαγῆνι
 νερὸ τοὺς χύνει νὰ νιφτοῦν σὲ μιὰ ἀργυρῆ λεκάνη, 55
 κι ἐμπρὸς τοῦ μάκρου σκαλιστὸ τοὺς ἔστρωσε τραπέζι.
 Ψωμιὰ τοὺς ἔφερε ἔπειτα κι ἡ σεβαστὴ οἰκονόμα
 κι ἄλλα προσφάγια πληθερά, μετὰ χαρᾶς ὅ,τι εἶχε.
 Κι ὁ σιτιστὴς λογῆς ψητὰ σὲ δίσκους κουβαλῶντας
 τοὺς ἔφερε κι ὀλόχρυσα τοὺς ἔβαλε ποτήρια. 60

Τότε τούς καλωσόρισε κι ἔτσι ὁ Μενέλαος εἶπε·

« Κοπιάσιτε, καλῶς ἤρθατε, καὶ μιὰ μπουκιὰ ἄμα φῶτε
τότε θὰ σᾶς ρωτήσουμε καὶ ποιοὶ λεβέντες εἴστε.

Γιατὶ δὲν κρύβεται ἀπὸ σᾶς τῆς φύτρας σας τὸ γένος,
μόν' ἀπὸ θεογέννητους βασιτᾶτε βασιλιάδες.

65

Γιατὶ ὁ τυχόντας δὲν μπορεῖ τέτοια παιδιὰ νὰ κάμη ».

Εἶπε καὶ παίρνει ἀπὸ βοδιοῦ παχιά ψημένα πάκια
καὶ τοὺς τὰ δίνει, ποὺ σ' αὐτὸν τιμὴ τοῦ τὰ ἔχαν δώσει,
κι αὐτοὶ στὰ ἔτοιμα ἄπλωναν φαγιὰ στρωμένα ἐμπρὸς τους.

70

Κι ἔπειτα πιά σὰ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
εἶπε ὁ Τηλέμαχος στὸ γιὸ τοῦ Νέστορα, κοντά του
σκύβοντας τὸ κεφάλι του νὰ μὴν ἀκούσουν ἄλλοι·

« Θάμαξε, γιὰ τοῦ Νέστορα, πολυάκριβέ μου φίλε,
τῆ λαμπεράδα τοῦ χαλκοῦ, στ' ἀγέλαλο παλάτι,
τὸ κεκριμπάρι, τὸ χρυσό, τὸ φίλτισι, τ' ἀσήμι.

75

Παρόμοιο θὰ ἔναι σὰν κι αὐτὸ τοῦ Δία τὸ παλάτι.

Πόσα ἀλογάριαστα κι αὐτά ! Νὰ βλέπω μοῦ ῥθε ζάλη ».

Τὸν ἄκουσε ὅμως ὁ ξανθὸς Μενέλαος τί μιλοῦσε
κι ἔτσι εἶπε μεγαλόφωνα μὲ φτερωτά του λόγια·

« Παιδιὰ μου, ποιὸς μπορεῖ θνητὸς νὰ παραβγῆ τοῦ Δία :
'Αθάνατοι εἶναι οἱ θησαυροὶ καὶ τὸ παλάτι ἐκεῖνου.

80

Μὰ παραβγαίνει ἄλλος θνητὸς στὰ πλοῦτη μου ναὶ κι ἔχι.

Γιατὶ μὲ βάσανα πολλὰ στὶς ξεγιτιές γυρνώντας,
ἤρθα σὲ χρόνια ὀχτῶ κλειστά καὶ τὰ ἔφερα μὲ πλοῖα.

Κύπρος, Φοινίκη κι Αἴγυπτο γυρνοῦσα κι Αἰθιοῦπος,
καὶ στοὺς Σιδῶνες κι Ἐρέμβους καὶ στὴ Λιβύα πῆγα,
ὅπου στ' ἄρνια τὰ κέρατα φυτρώνουν χέρι χέρι

85

κι οἱ προβατίνες τρεῖς φορές γεννοῦν στὸ χρόνο ἀπάνω.

Κι ἐκεῖ μὴδ' ἀπ' τ' ἀφεντικὸ μήτε κι ἀπ' τὸν τσοπάνη
κρέας τοῦ λείπει καὶ τυρὶ καὶ τὸ γλυκὸ τὸ γάλα,

90

καὶ πάντα τὸ ἔχουν ἄφθονο τὸ γάλα νὰ τ' ἀρμέξουν.

Κι ἐνόσω τριγυρνοῦσα ἐκεῖ βιὸς πλοῦσιο νὰ συνάζω
ἄλλος κρυφὰ κι ἀνέλπιστα τὸν ἀκριβὸ ἀδερφό μου
μὲ δόλο τῆς γυναίκας του τὸν σκότωσε τῆς ἔρμης.

Κι ἂν ἔχω τόσους θησαυρούς, πάντα ἢ χαρὰ μοῦ λείπει.

95

Μὰ αὐτὰ κι ἀπ' τοὺς πατέρες σας θὰ τὰ ἔχετε ἀκουστά σας,

- ὅποιοι κι ἂν εἶναι, πῶς πολλὰ ἔπαθα στὴ ζωὴ μου
 κι ἔχασα σπίτι ἀρχοντικὸ μὲ θησαυροὺς γεμάτο.
 Τὸ τρίτο ἀπ' ὄλους θὰ ἔθελα στὸ σπίτι νὰ μοῦ μείνῃ
 κι οἱ ἄντρες νὰ μοῦ γλίτωναν, ὅσοι στὴν πλοῦσια Τροία, 100
 μακριὰ ἀπ' τ' ἀλογοβόσκη-το τ' Ἄργος χαθῆκαν τότε.
 Κι ὄλους ὥστόσο τοὺς θρηνώ κι ὁ πόνος τους μὲ σφάζει,
 σὰν κάθομαι στὸ σπίτι μου. Καὶ πότε τὴν καρδιά μου
 χορταίνω μὲ τὰ κλάματα πότε σωπαίνω πάλε.
 Γιατὶ χορταίνεις γλήγορα καὶ τὸν πικρὸ τὸ θρῆνο. 105
 Μὰ δὲν τοὺς κλαίει ὄλους αὐτοὺς τόσο βαθιὰ ἢ καρδιά μου,
 σὰν ἓνα, πού τὴν ὄρεξη μοῦ κόβει καὶ τὸν ὕπνο,
 ὅταν τὸν καλοθυμηθῶ. Γιατὶ Ἀχαιοὺς κανέννας
 δὲν τράβηξε ὅσα πέρασε κι ὑπόφερε ὁ Δυσσέας.
 Ἔτσι εἶχε ἢ μοίρα του γραφτὸ νὰ φτύσῃ ἐκεῖνος αἷμα 110
 κι ἐγὼ τὸν πόνου ἀξέχαστο νὰ ἔχω γι' αὐτὸν αἰώνια,
 πού χρόνια λείπει καὶ κανεὶς — ζῆ, πέθανε — δὲν ξέρει.
 Κι ἴσως θὰ τὸν μοιρολογοῦν ὁ γέρος του Λαέρτης
 κι ἡ Πηνελόπη ἢ φρόνιμη μὲ τὸν Τηλέμαχό του,
 πού τ' ἄφησε στὸ σπίτι του βυζασταροῦδι ἀκόμα ». 115
 Εἶπε, καὶ πόθο τοῦ ἄναψε νὰ κλάψῃ τὸ γονιὸ του,
 κι ἔχυνε δάκρυα καταγῆς σὰν ἄκουσε γιὰ κεῖνον
 καὶ σκέπασε τὰ μάτια του μὲ τ' ἄλικό του ροῦχο.
 Μὰ τὸν κατάλαβε ὁ ξανθὸς Μενέλαος, καὶ στὸ νοῦ του
 ἔβαζε ἂν θὰ τὸν ἄφηνε νὰ τοῦ μιλήσῃ πρῶτος 120
 γιὰ τὸν πατέρα του, ἢ πιὸ πρὶν αὐτὸς νὰ δοκιμάσῃ.
 Κι ἐνόσω αὐτὰ τ' ἀνάδευε στὸ νοῦ του, νὰ ἢ Ἐλένη
 ἦρθε ἀπ' τὸ μοσκομύριστο ψηλοχτισμένο ὄντά της,
 σὰν τῆ θεὰ τὴν Ἄρτεμη τῆ χρυσοδόξαρη ὁμοια.
 Ὅμορφοσκάλιστο θρονὶ τῆς ἔφερε ἢ Ἀδράστη 125
 καὶ μαλακὸ ὀλομάλλينو χαλὶ μαζὶ ἢ Ἀλκίππη.
 Ἔνα ἀσημένιο κι ἢ Φυλῶ τῆς ἔφερε καλάθι,
 ἀπ' τὴν Ἀλκάντρα χάρισμα, τὸ ταίρι τοῦ Πολύβου,
 πού μὲς στῆς πλοῦσιας Αἴγυπτος τῆ Θήβα κατοικοῦσε
 κι εἶχε μεγάλους θησαυροὺς στ' ἀρχοντικὸ του σπίτι. 30
 Δυὸ ἀσημένια χάρισε λουτροσκαφίδια ἐκεῖνας
 στὸ γιὸ τ' Ἀτρέα καὶ φλωριά δέκα καὶ δυὸ τριπόδια.

- Και στήν Ἑλένη χωριστὰ πολύτιμα ἄλλα δῶρα
 τῆς χάρισε ἢ γυναίκα του, μαλαματένια ρόκα
 κι ἓνα καλάθι ὀλάργυρο μὲ ρόδες ἀπὸ κάτω, 135
 κι ἦταν ἀπάνω ὁ γύρος του μαλαματοδεμένος.
 Αὐτὸ ἦταν πόφερε ἢ Φυλῶ καὶ τὸ ἔβαλε κοντὰ τῆς,
 γεμάτο νέμα ἀφρόξαντο κι ἀπάνω εἶχε γυρμένη
 τῇ ρόκα, μὲ βαθύχρωμο ψιλὸ μαλλὶ γεμάτη.
 Κάθισε ἀπάνω σὲ θρονὶ πού ἔχε σκαμνὶ ἀπὸ κάτω, 140
 κι ἔτσι μὲ λόγια τῆς γλυκὰ τὸν ἄντρα τῆς ρωτοῦσε·
 « Τὸ ξέρουμε, θεόθρεφτε καλὲ Μενέλαε, τώρα
 ποιά νὰ ἔναι τ' ἀρχοντόπουλα στὸ σπίτι πού μᾶς ἤρθαν ;
 Θὰ σφάλω τάχα ἢ θὰ τὸ βρῶ ; Μὰ προνογᾷ ἡ ψυχὴ μου.
 Γιατὶ δὲν εἶδα ἀκόμα ἐγώ, οὔτε ἄντρα οὔτε γυναίκα, 145
 — θάμπος μὲ πιάνει νὰ θωρῶ — καθὼς αὐτὸς νὰ μοιάζῃ
 μὲ τὸν Τηλέμαχο τὸ γιὸ τοῦ Ξακουστοῦ Δυσσέα,
 πού σπίτι του τὸν ἄφησε βυζασταροῦδι ἀκόμα,
 ὅταν γιὰ μένα οἱ Ἄχαιοὶ τὴν κακομοιριασμένη
 ἤρθαν στήν Τροία, πρόθυμοι τὸ αἷμα τους νὰ χύσουν ». 150
- Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ ξανθὸς Μενέλαος καὶ τῆς εἶπε·
 « Ἔτσι ὅπως, φῶς μου, τὸ θαρρεῖς κι ἐγὼ τὸ κρίνω τώρα.
 Τέτοια κι ἐκείνου φαίνονταν τὰ πόδια του, τὰ χέρια
 καὶ τῶν ματιῶν του οἱ ἀστραπὲς κι ἡ κεφαλὴ κι ἡ κόμη.
 Καὶ τώρα πού θυμήθηκα κι εἶπα γιὰ τὸ Δυσσέα, 155
 ὅσους γιὰ μένα τράβηξε ταλαιπωριῆς καὶ κόπους,
 αὐτοῦ πικρὰ στὸ πρόσωπο τὰ δάκρυα τοῦ κυλοῦσαν
 καὶ σκέπασε τὰ μάτια του μὲ τ' ἄλικό του ροῦχο ».
- Τότε ὁ Πεισίστρατος ὁ γιὸς τοῦ γερο-Νέστορα εἶπε·
 « Θεόθρεφτέ μου ὀπλαρχηγέ, Μενέλαε, γιὰ τ' Ἀτρέα, 160
 γιὸς εἶναι τοῦ Δυσσέα αὐτὸς, ἀλήθεια, καθὼς τὸ ἔπες.
 Μὰ εἶναι παιδὶ μὲ φρόνηση καὶ τὸ ἔχει σὲ ντροπὴ του,
 πρώτη φορὰ σὰν ἦρθε ἐδῶ, νὰ πῆ μπροστά σου λόγια
 ἄπρεπα, πού μᾶς μάγεψε σὰν τοῦ Θεοῦ ἢ φωνὴ σου.
 Κι ἔστειλε ἐμένα ὁ Νέστορας ὁ γεροαγογιόλατος 165
 νὰ ῥθω μαζί του ἐδῶ ὀδηγός, πού νὰ σὲ ἰδῇ εἶχε πόθο
 καὶ νὰ τοῦ δώσης συμβουλὴ, τῇ γνώμῃ σου νὰ πάρῃ.
 Γιατὶ ἔχει βάσανα πολλὰ κάθε παιδὶ στὸ σπίτι

σάν τοῦ ξενιτευτῆ ὁ γονιὸς κι ἄλλους βοηθοὺς δὲν ἔχη,
 ἔτσι ὅπως ὁ Τηλέμαχος πού μίσεψε ὁ γονιὸς του 170
 κι ἄλλους μες στὴν πατρίδα του δὲν ἔχει νὰ τὸν σώσουν».

Τότε τ' ἀπάντησε ὁ ξανθὸς Μενέλαος μὲ λαχτάρια·
 «ὦ, θε μου, φίλου μου ἀκριβοῦ στὸ σπίτι μου ἦρθε ὁ γιὸς του,
 πού τράβηξε γιὰ χάρη μου ταλαιπωριῆς μεγάλες,
 κι αὐτὸν ἀπ' ὄλους ἔλεγα πιὸ πάνω ν' ἀνταμείψω 175
 σάν ἔρθη, ἂν μες στὰ πέλαγα ὁ βροντολάλος Δίας
 τὸ γυρισμὸ μᾶς χάριζε μὲ τὰ γοργὰ καράβια.

Μιά πόλη θὰ τοῦ χάριζα κι ἓνα παλάτι στ' Ἄργος
 κι ἐδῶ ἀπ' τὸ Θιάκι θὰ 'φερνα κι αὐτὸν μὲ τ' ἀγαθὰ του, 180
 τὸ γιὸ του κι ὄλο τὸ λαό, ἀδειάζοντας μιὰ πόλη
 ἀπ' ὅσες ἔχω ὀλόγυρα μες στὴν ὑποταγή μου.

Καὶ τότε ἐδῶ θὰ σμίγαμε συχνὰ πυκνὰ κι οἱ δύο μας,
 κι ἄλλο δὲ θὰ μᾶς χώριζε νὰ ζοῦμε ἀγαπημένα,
 πρὶν μᾶς σκεπάσῃ τὸ βαθὺ σκοτάδι τοῦ θανάτου. 185
 Μὰ κάποιος ἔμελλε θεὸς αὐτὰ νὰ τὰ φθονέσῃ,
 κι ἀρνήθηκε τὸ γυρισμὸ μόνο σ' αὐτὸν τὸν ἔρμο ».

Εἶπε, καὶ σ' ὄλους ἀναψε τὸν πόθο νὰ θρηνήσουν.

Ἐκλαιγε ἡ θεογέννητη Ἀργίτισσα Ἑλένη,
 ἔκλαιγε κι ὁ Τηλέμαχος κι ὁ ξακουστὸς Μενέλαος,
 μήτε εἶχε ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα ἀδάκρυτα τὰ μάτια. 190

Γιατὶ τὸν ἄξιο Ἀντίλοχο θυμήθηκε μὲ πόνο,
 πού σκότωσε ὁ λεβέντης γιὸς τῆς λαμπερῆς Αὐγούλας.
 Κι ἔτσι, ὅπως τὸν θυμήθηκε, πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·
 «Τὸ 'λεγε ὁ γερο-Νέστορας, Μενέλαε γιὲ τ' Ἀτρέα,
 πὼς δὲ σὲ φτάνει ἄλλος κανεὶς στὴ γνώση μες στὸν κόσμο, 195
 ὅταν γιὰ σένα ἀνοίγαμε στὸ σπίτι του ὀμιλία.

Τώρα συμπάθα νὰ σοῦ πῶ. Γιατὶ ὕστερα ἀπ' τὸ δεῖπνο
 δὲν τ' ἀγαπῶ τὰ κλάματα. Θὰ φέξῃ καὶ σὲ λίγο.
 Ναι μὲν, σωστὸ κι ἐγὼ θαρρῶ νὰ κλαῖμε ὅποιον πεθάνη,
 γιατί εἶναι αὐτὸ στοὺς ἄμοιρους θνητοὺς τὸ μόνο κέρδος, 200
 νὰ χύνουν δάκρυα φλογερά καὶ τὰ μαλλιά νὰ κόβουν.

Γιατὶ ἔχασα κι ἐγὼ ἀδερφὸ πού ὁ πιὸ δειλὸς δὲν ἦταν
 μέσα στοὺς ἄλλους Ἀχαιούς. Κι ὁ ἴδιος θὰ τὸ ξέρης.
 Μὰ δὲν τὸν εἶδα ἐγὼ ποτέ, μήτ' ἔσμιξα μαζί του.

Λένε ὅμως πῶς δὲν τοῦ ἔβγαινε κανένας τ' Ἀντιλόχου
 στὸ φτερωμένο πόδι του καὶ στὴν παλικαριά του ». 205

Τότε τ' ἀπάντησε ὁ ξανθὸς Μενέλαος κι ἔτσι τοῦ ἔπε-
 « Παιδί μου, αὐτὰ πού μίλησες θὰ τὰ ἔλεγε ἕνας ἄντρας
 πού θὰ ἔταν ἄνθρωπος σοφὸς καὶ γεροντότερός σου.
 Τέτοιου πατέρα εἶσαι παιδί, γι' αὐτὸ μιλάς μὲ γνώση. 210
 Εὐκολογνώριστη ἢ γενιὰ τοῦ ἀνθρώπου πού τοῦ ὀρίσθη
 στὸ γάμο καὶ στὴ γέννα του τὴν εὐτυχία ὁ Δίας.

Ὅπως στὸ γερο-Νέστορα τοῦ χάρισε — καλὴ ὥρα —
 νὰ ἔχη καλὰ γεράματα στ' ἀρχοντικό του σπίτι
 καὶ γιουὺς νὰ κάμῃ γνωστικούς καὶ πρώτους στὸ κοντάρι. 215
 Μὰ τώρα ἄς τὸν ἀφήσουμε τὸ θρῆνο πού ἔχε ἀρχίσει,
 κι ἄς φᾶμε ἀκόμα μιὰ μπουκιὰ κι ἄς χύσουν νὰ νιφοῦμε.
 Κι ἐγὼ μὲ τὸν Τηλέμαχο τὰ λέμε κι ὅταν φέξῃ ».

Ἔτσι εἶπε καὶ στὰ χέρια τους νερὸ ὁ Ἀσφάλης χύνει,
 ὁ μπιστεμένος παραγίδς τοῦ ξακουστοῦ Μενέλαου. 220
 Κι αὐτοὶ στὰ ἔτοιμα ἀπλωναν φαγιὰ στρωμένα ἐμπρός τους.
 Τότε ἄλλο ἢ θεογέννητη σοφίστηκε ἡ Ἑλένη.

Κρυφὰ βοτάνι στὸ κρασί πού πίνανε τοὺς ρίχνει,
 πόσβηνε πόνους καὶ καημούς καὶ τὰ πικρὰ φαρμάκια.
 Μὲς στὸ ποτήρι ἀνάμιχτο σὰν τό ἔπινε κανένας, 225
 ὅλη τὴ μέρα δὲν μποροῦν τὰ δάκρυα νὰ τοῦ τρέχουν,
 κι ἂν πέθαινε ὁ πατέρας του κι ἡ μάνα του, κι ἐμπρός του
 σφαγμένο ἂν ἔβλεπε ἀδερφὸ καὶ γιό του ἀγαπημένο.

Τέτοια βοτάνια μαγικά εἶχε τοῦ Δία ἡ κόρη,
 παρμένα ἀπ' τὴν Πολύδαμνα τοῦ Θῶνα τὴ γυναίκα
 στὴν Αἴγυπτο, ὅπου ἡ πλοῦσια γῆς βγάζει ἀνακατωμένα 230
 ἄλλα βοτάνια ὠφέλιμα κι ἄλλα θανατηφόρα.

Καθένας εἶναι ἐκεῖ γιὰ τὸν σοφὸς κι ἀπ' ὅλους πρώτος,
 γιὰ τὸν Πάιονα ἀρχικὸ προπάτορά τους ἔχουν.
 Σὰν τό ἔριξε καὶ πρόσταξε νὰ φέρουν νὰ κεράσουν, 235
 ἄρχισε πάλε κι ἔλεγε μὲ τὸ γλυκὸ τῆς στόμα·

«Θεοθρεφετ' Ἀτρέα γιέ, καὶ σεῖς ἀρχοντοπαιδιά,
 ἄλλοτε σ' ἄλλονε ὁ Θεὸς καλοτυχιά τοῦ δίνει,
 καὶ σ' ἄλλον πάλε συμφορές, γιὰ τὸ δύνεται ὅλα.
 Καὶ τώρα ἐδῶ πὺ κάθεστε καὶ τρῶτε στὸ παλάτι 240

- καὶ τὴν κουβέντα χαιρεστε, κάτι θὰ πῶ ν' ἀρέση.
 Κι ὄλα ποῦ νὰ τ' ἀφηγηθῶ καὶ νὰ τὰ ὀνοματίσω,
 καὶ τόσα κατορθώματα τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα !
 "Ὅμως αὐτὸ πῶς τό 'καμε ὁ ἄντρας ὁ γενναῖος
 στὴν Τροία, ποῦ σὰς πλάκωναν τοὺς Ἀχαιοὺς τὰ πάθια. 245
 Μὲ δυνατὲς βαρηματιὲς χάλασε τὸ κορμί του,
 φόρεσε ροῦχα φτωχικὰ ποῦ φαίνονταν σὰ δοῦλος
 καὶ μπῆκε στὴν πλατύδρομη τὴν πόλη τῶν ὀχτρῶν του.
 Κι ὅπως μεταμορφώθηκε σὰν ψωμοζήτητης ἦταν,
 ποῦ τέτοιος πρὶν δὲν ἔδειχνε στ' ἀργίτικα καράβια. 250
 "Ἔτσι ἀλλαγμένος τρύπωσε στὸ κάστρο τοῦ Πριάμου.
 Οἱ ἄλλοι σῶπαιναν, κι ἐγὼ τὸν γνώρισα μονάχη
 καὶ τὸν ρωτοῦσα, ὅμως αὐτὸς μοῦ ζέφευγε μὲ τέχνη.
 Κι ὅταν τὸν ἔλουζα ἔπειτα κι ἔτριβα μὲ τὸ λάδι
 καὶ καθαρὰ τοῦ φόρεσα κι ὄρκο μεγάλο πῆρα, 255
 πῶς δὲ θὰ τὸν φανέρωνα πρωτύτερα στοὺς Τρῶες,
 πρὶν φτάσῃ στὶς καλύβες του καὶ στὰ γοργὰ καράβια,
 μοῦ 'πε πιά τότε τὸ σκοπὸ τῶν Ἀχαιῶν ποιὸς ἦταν.
 Κι ἀφοῦ μὲ τ' ἄπονο σπαθὶ σκότωσε πλῆθος Τρῶες,
 γύρισε πίσω κι ὄνομα μεγάλο πῆρε ἀπ' ὄλους. 260
 Τότες οἱ ἄλλες Τρώισες πικρὰ μοιρολογοῦσαν,
 μὰ ἐγὼ πετοῦσα ἀπὸ χαρά, γιατί εἶχε πιά γυρίσει
 μέσα ἢ καρδιά μου κι ἤθελα στὸ σπίτι νὰ γυρίσω,
 κι ἐκλαιγα ποῦ μὲ τύφλωσε τὴν ἔρμη ἢ Ἀφροδίτη,
 ὅταν στὴν Τροία μ' ἔφερε ἀλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα, 265
 κι ἄφησα ἐδῶ τὴν κόρη μου, τὸ σπίτι μου, τὸν ἄντρα,
 ποῦ ἄλλον δὲν εἶχε ἀνώτερο στὴ λεβεντιά, στὴ γνώση ».
- Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ ξανθὸς Μενέλαος καὶ τῆς εἶπε:
 « Ναί, φῶς μου, αὐτὰ τὰ μίλησες μὲ τάξη κι ὅπως εἶναι.
 Τὴ γνώμη γνώρισα πολλῶν ὀπλαρχηγῶν στὸν κόσμο 270
 κι ἄπειρες χῶρες γύρισα. "Ὅμως κανένα ἀκόμα
 δὲν εἶδα νὰ 'χη τὴν καρδιά τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα.
 Πῶς τὸ κατόρθωσε κι αὐτὸ μὲ θάρρος ὁ ἀντρεῖος,
 μέσα στὸ κούφιο τ' ἄλογο, ὅπου κρυφτήκαμε ὄλοι
 οἱ ἀρχηγοί, νὰ φέρουμε πικρὴ σφαγὴ στοὺς Τρῶες. 275
 Ἦρθες κι ἀτὴ σου τότε ἐκεῖ. Θεὸς λὲς σ' ὀδηγοῦσε,

πού 'θελε δόξα ασύγκριτη στους Τρῶες νὰ χάριση.
 'Ακλούθαε κι ὁ θεόμορφος ὁ Δήφοβος μαζί σου.
 Τρεῖς γύρους τότε τό 'φερεις τὸ κουφωτὸ λημέρι,
 τὸ ψηλαφοῦσες κι ἔκραζες τῶν Δαναῶν τοὺς πρώτους 280
 μὲ τ' ὄνομά τους, τῆ φωνῆ τῶν γυναικῶν τους ἴδια
 κάνοντας. Τότες ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας
 κι ἐγὼ καὶ τοῦ Τυδέα ὁ γιὸς, στῆ μέση καθισμένοι,
 σ' ἀκούσαμε πού φώναζες. Κι ὀλόρθοι ἀπάνω οἱ δυὸ μας
 ὄξω νὰ βγοῦμε θέλαμε, ἦ νὰ σ' ἀποκριθοῦμε 285
 ἀπ' τὸ λημέρι, μὰ ὁ θεϊκὸς Δυσσέας μᾶς κρατοῦσε.
 'Αφωνοὶ τότε οἱ 'Αχαιοὶ καθόντανε ὅλοι οἱ ἄλλοι
 κι ἤθελε μόνο ὁ "Αντικλος σὲ σένα ν' ἀπαντήση,
 μὰ τοῦ 'κλεινε τὸ στόμα του μὲ τὰ γερά του χέρια
 σφιχτὰ ὁ Δυσσέας ἄπαυτα, κι ἔτσι μᾶς γλίτωσε ὅλους, 290
 ὡσότου ἀλάργα ἦ 'Αθηνᾶ σὲ πῆρε πιά ἢ Παλλάδα».

Κι ὁ συνετὸς Γηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Θεοβρεφτέ μου ὀπλαρχηγέ, Μενέλαε, γιὲ τ' 'Ατρέα,
 χαμένα πῆγαν. Τίποτε τίς συμφορὲς πού βρῆκε
 δὲν πρόλαβε, ἔτσι τὴν καρδιά κι ἂν εἶχε σιδερένια. 295
 Μὰ ἐλάτε κι ὀδηγήστε μας νὰ πᾶμε στὸ κρεβάτι
 νὰ κοιμηθοῦμε, τὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο νὰ χαροῦμε ».

Εἶπε, κι ἀμέσως πρόσταξε τίς δοῦλες ἢ 'Ελένη,
 στὸ λιαχωτὸ νὰ βάλουνε κρεβάτι καὶ νὰ στρώσουν
 ὄμορφα κόκκινα χαλιά, ν' ἀπλώσουν ἀντρομίδες, 300
 κι ἀπάνω σκέπασμα σγουρὲς νὰ βάλουνε φλοκάτες.
 Κι ἔβγαιναν ἀπ' τῆ σάλα αὐτὲς στὰ χέρια φῶς κρατώντας,
 καὶ τὸ κρεβάτι στρώσανε, κι ἐκεῖ τοὺς πῆγε ὁ κράχτης.
 Καὶ τότε οἱ δυὸ στὸ πρόσπιτο νὰ κοιμηθοῦν πλαγιάζου,

τοῦ Νέστορα ὁ λεβέντης γιὸς καὶ τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα. 305
 Πλάγιασε καὶ τ' 'Ατρέα ὁ γιὸς στοῦ παλατιοῦ τὸ βάθος
 μὲ τὴν 'Ελένη στὸ πλευρὸ τῆ θεϊκῆς γυναίκα.

Σὰν ἤρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοβρεμμένη Αὐγούλα,
 σηκώθηκε ὁ βροντόφωνος Μενέλαος ἀπ' τὸ στρώμα
 καὶ φόρεσε τὸ ροῦχο του καὶ κρέμασε στοὺς ὤμους 310
 γύρω τὸ κοφτερὸ σπαθὶ καὶ στὰ παχιά του πόδια
 ἔδεσε τὰ πεντάμορφα σαντάλια του καὶ βγῆκε

ἀπ' τὸ γιατίκι σὰ θεὸς λὲς κι ἦτανε παρόμοιος,
καὶ στὸν Τηλέμαχο κοντὰ πάει, στέκει καὶ τοῦ κάνει·
«Ἐδῶ ποιά ἀνάγκη σ' ἔφερε, Τηλέμαχε λεβέντη, 315
στὴν πλούσια Λακεδαίμονα μὲς στοῦ γιαιλοῦ τὰ πλάτια ;
Δουλειὰ δική σου ἢ τοῦ κοινοῦ ; Τὴν πᾶσα ἀλήθεια πὲς μου ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
« Θεόθρεφτέ μου ὄπλαρχηγέ, Μενέλαε, γιὲ τ' Ἀτρέα,
ἦρθα γιὰ τὸν πατέρα μου νὰ μάθω κάποια φήμη. 320

Ρημάζεται ὄλο μου τὸ βιὸς καὶ τὰ καλὰ μου σβήνουν
κι εἶναι ἀπ' ὄχτροὺς τὸ σπίτι μου γεμάτο, πού ὄλη μέρα
μοῦ σφάζουν κοπαδίσια ἀρνιά, στριφτόποδα δαμάλια,
οἱ βάρβαροι κι ἀστόχαστοι τῆς μάνας μου οἱ μνηστῆρες.
Τώρα γι' αὐτὸ στὰ πόδια σου προσπέφτω, ἂν τὸ θελήσης, 325
τὸ θάνατό του νὰ μοῦ πῆς, τὰ μάτια σου ἂν τὸν εἶδαν,
ἢ κι ἂν ἀπ' ἄλλον ἄκουσες πῶς κάπου παραδέρνει,
γιατὶ στὸν κόσμο ὁ πιὸ πικρὸς γεννήθηκε ἀπ' τοὺς ἄλλους.

Κι ἀπὸ σπλαχνιὰ καὶ σεβασμὸ τίποτε μὴ μοῦ κρύψης,
μόν' πὲς μου τα ὄλα καθαρὰ, τὰ μάτια σου ὅπως τὰ εἶδαν. 330
Σ' ὀρκίζω, ἂν ὁ πατέρας μου, ὁ ξακουστὸς Δυσσέας,
καμιὰ φορὰ ἂν σοῦ τέλεψε τὸ λόγο σου ἢ δουλειὰ σου,
στὴν Τροία, ὅπου σᾶς πλάκωναν τοὺς Ἀχαιοὺς τὰ πάθια,
θυμῆσου τα κὰν τώρα αὐτὰ καὶ τὴν ἀλήθεια πὲς μου ».

Τότε βαθιὰ ἀναστέναξε κι ἔτσι ὁ Μενέλαος εἶπε· 335
« Μωρέ, σὲ ποιοῦ λιοντόκαρδου παλικαριοῦ, τὸ στρῶμα
θελήσανε νὰ κοιμηθοῦν τέτοια κορμιὰ χαμένα !

Πῶς, σὰν κοιμίσῃ σὲ φωλιά τοῦ λιονταριοῦ ἢ λαφίνα
τὰ δυὸ της βυζανιάρικα νιογέννητα λαφάρικα,
πάει νὰ βοσκήσῃ σὲ πλαγιὲς καὶ λογγωμένους τόπους, 340
κι ἄξαφνα τρέχει τὸ θεριὸ καὶ μπαίνει στὴ φωλιά του
κι ἄσπλαχνα τὰ λαφόπουλα ξεσκίζει μὲ τὰ νύχια,
ἔτσι ὁ Δυσσέας καὶ σ' αὐτοὺς χάρο σκληρὸ θὰ φέρῃ.

Ἔ, τέτοιος νὰ ἔταν, Δία μου, καὶ σὺ Ἀθηναῖ κι Ἀπόλλο,
ὅπως στὴ Λέσβο μιὰ φορὰ τὴν ὁμορφοχτισμένη 345
πάλεψε ἀπὸ φιλότιμο μὲ τὸ Φιλομηλεῖδη
καὶ καταγῆς τὸν ἔστρωσε κι οἱ Ἀχαιοὶ χαρῆκαν,
τέτοιος σὰν τότε ν' ἄπλωνε τὸ χέρι στοὺς μνηστῆρες

- λιγόζωοι ὅλοι θά γινοῦν καί πικροπαντρεμένοι.
 Κι ὅσο γι' αὐτὰ πού μὲ ρωτᾶς καὶ μοῦ ζητᾶς νὰ μάθης, 350
 ἄλλο ἀπ' ἀλήθεια δὲ θὰ πῶ, μήτε θὰ σὲ γελάσω,
 κι ἀπ' ὅσα μοῦ 'πε ὁ ἄψευτος ὁ πελαγίσιος γέρος
 δὲ θὰ σκεπάσω τίποτε, μιὰ λέξη δὲ θὰ κρύψω.
- 'Ενῶ γιὰ τὴν πατρίδα ἐδῶ κινοῦσα μὲ λαχτᾶρα,
 στὴν Αἴγυπτο οἱ ἀθάνατοι μ' ἐμπόδισαν ἀκόμα, 355
 γιατί δὲν ἔκαμα σ' αὐτοὺς λυτρωτικὲς θυσιῆς
 καὶ πάντα θέλανε οἱ θεοὶ νὰ μὴ ξεχνῶ τὸ τάμα.
 Στὴ θάλασσα εἶναι ἓνα νησί τὴν πολυκυματοῦσα,
 μπροστὰ μπροστὰ στὴν Αἴγυπτο καὶ Φάρο τ' ὀνομάζουν,
 ἄλῆργα τόσο ὅσο μπορεῖ νὰ φτάσῃ σὲ μιὰ μέρα 360
 κοῦλο καράβι ἂν πίσω του φυσᾷ τ' ἀγέρι πρῶμο.
 Κι ἔχει λιμάνι σφαλιστὸ ὅθε τὰ μαῦρα πλοῖα
 τὰ ρίχνουν μὲς στὸ πέλαγο, νερὸ γλυκὸ ὅταν πάρουν.
 Εἴκοσι μέρες οἱ θεοὶ μ' εἶχανε ἐκεῖ κλεισμένον,
 μήτε ἐπαιρνε ἀπ' τὴ θάλασσα ἀγέρας νὰ φυσήξῃ, 365
 πού τὰ καράβια στοῦ γιαλοῦ ξεπροβοδάει τὰ πλάτια.
 Θὰ μᾶς σωθόντανε οἱ θροφές καὶ τῶν ἀντρῶν τὸ θάρρος,
 ἂν μιὰ θεὰ δὲ μ' ἔσωνε, πονώντας, ἡ Εἰδοθέα,
 τοῦ γέρου τοῦ θαλασσινοῦ ἢ κόρη τοῦ Πρωτέα
 πού τὴν καρδιὰ τῆς τάραξα στὰ τρυφερά της στήθια. 370
- Μὲ βρῆκε πού παράδερνα ἀλῆργα ἀπ' τοὺς συντρόφους,
 πού πάντα γύρω στὸ νησί ψαρεύανε μ' ἀγκίστρια,
 γιατί μιὰ πείνα μελανὴ τοὺς θέριζε τὰ σπλάχνα.
 Σιμά μου στάθηκε ἡ θεὰ καὶ μοῦ 'πε δυὸ της λόγια·
 «Τόσο πολὺ εἶσαι ἀστόχαστος κι ἄμυαλος ξένε, τόσο, 375
 ἢ θέλοντας ἀναμελᾶς καὶ χαίρεσαι στὰ πάθια,
 ἔτσι ὅπως χάνεσαι καιρὸ μὲς στὸ νησί κλεισμένος
 κι οὔτε ἄκρη δὲν μπορεῖς νὰ βρῆς κι οἱ ναῦτες σου δειλιάζουν;»
- Εἶπε καὶ τῆς ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δυὸ μου λόγια·
 «Θὰ σοῦ τὰ πῶ μετὰ χαρᾶς, ὅποια θεὰ κι ἂν εἶσαι, 380
 πῶς δὲν τὸ θέλει ἡ γνώμη μου νὰ χάνω τὸν καιρὸ μου,
 μὰ στοὺς θεοὺς ἀμάρτησα πού κατοικοῦν στὰ οὐράνια.
 Μόν' ἔλα τώρα νὰ μοῦ πῆς — ὅλα οἱ θεοὶ τὰ ξέρου —
 ποιὸς ἔτσι μ' ἔδωσε θεὸς καὶ μοῦ 'κλεισε τὸ δρόμο,

καὶ πῶς θὰ φύγω στὸ γυαλὸ τὸν φαροθρόφο ἀπάνω ; » 385

Εἶπα, κι ἡ λατρευτὴ θεὰ μ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
 « Μετὰ χαρᾶς σου, ξένε, αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι.
 Ἐδῶ συχνάξει ἓνας θεὸς καὶ τοῦ πελάγου γέρος,
 ἄψευτος ἀπ' τὴν Αἴγυπτο προφήτης, ὁ Πρωτέας,
 ποὺ ξέρει ὅλης τῆς θάλασσας τὰ βάρη κι εἶναι δοῦλος 390
 τοῦ Ποσειδῶνα. Λένε αὐτὸς πατέρας μου πῶς εἶναι.

Ἄν σύ, καρτέρι σταίνοντας, μπορέσης νὰ τὸν πιάσης,
 αὐτὸς τὸ δρόμο θὰ σοῦ πῆ, τοῦ ταξιδιοῦ τὸ μᾶκρος
 καὶ στὴν πατρίδα πῶς θὰ πᾶς μὲς στ' ἀφρισμένο κύμα.
 Καὶ θὰ σοῦ πῆ, θεόθρεπτε, ἀνίσως τὸ θελήσης, 395
 ὅ,τι καλὸ στὸ σπίτι σου κι ὅ,τι κακὸ ἔχει γίνει,
 ἀφότου ἀλάργα στὰ πικρὰ στὰ μαῦρα ξένα λείπεις ».

Εἶπε, καὶ τῆς ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δυὸ μου λόγια·
 « Μονάχη τώρα σκέψου ἐσὺ τοῦ γέρου τὸ καρτέρι,
 νὰ μὴν ξεφύγη ὅταν μὲ ἰδῆ ἢ καὶ τὸ προνοήση. 400
 Γιατὶ εἶναι δύσκολο ὁ θνητὸς θεὸ νὰ καταβάλη ».

Εἶπα, κι ἡ λατρευτὴ θεὰ μ' ἀπάντησε ἔτσι ἀμέσως·
 « Μετὰ χαρᾶς σου, ξένε, αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι.
 Ὅταν ὁ ἥλιος ανεβῆ στὰ μεσουράνια ἀπάνω,
 βγαίνει ἀπ' τὸ κύμα ὁ ἄψευτος τῆς θάλασσας ὁ γέρος, 405
 ἀπ' τοῦ Ζεφύρου τὴν πνοὴ θολούρα σκεπασμένος,
 καὶ πάει σὲ κουφωτὲς σπηλιὲς τὸν ὕπνο του νὰ πάρη.

Γύρω του φῶκες σωρευτὲς, βγαλμένες ἀπ' τὸ κύμα,
 κοιμοῦνται, φάρες τῆς καλῆς Θαλασσογεννημένης,
 μιὰ βρώμα ἀφήνοντας βαριά τοῦ τρίσβαθου πελάγου. 410

Ἐκεῖ κι ἐγὼ ὀδηγώντας σε, τὴν ὥρα ποὺ χαράζει,
 θὰ σὲ ξαπλώσω στὴ σειρὰ. Διάλεξε ἐσὺ τρεῖς ναῦτες,
 τοὺς πιὸ καλοὺς ποὺ βρίσκονται στ' ἀνάφρυδα καράβια,
 κι ὄλα του τὰ φερσίματα θὰ σοῦ τὰ πῶ τοῦ γέρου.
 Πρῶτα τὶς φῶκες στὴ σειρὰ θὰ πάη νὰ τὶς μετρήση. 415

Κι ὅταν στὰ πέντε δάχτυλα ὅλες μιὰ μιὰ μετρήση,
 σὰν τὸ βοσκὸ στὰ πρόβατα θὰ πέση ἀνάμεσό τους.
 Σὲ δῆτε πῶς κοιμήθηκε, τὴ δύναμή σας ὅλη
 νὰ βάλτε τότε καὶ γερά νὰ τὸν κρατᾶτε πάντα.
 Κι ἄς πολεμᾷ νὰ λυτρωθῆ κι ἄς θέλῃ νὰ γλιτώσῃ. 420

Σ' ὄλα θὰ μεταμορφωθῆ γιὰ νὰ ξεφύγη, ἀπ' ὅσα
 στὸν κόσμον βρίσκονται θεριά καὶ σὲ νερὸ θ' ἀλλάξει,
 καὶ σὲ θεόκαυτη φωτιά. Μὰ ἐσεῖς γερὰ βαστάτε
 καὶ πιὸ πολὺ νὰ σφίγγετε. Κι ὅταν πιά σὲ ρωτήση,
 425
 κι ἔτσι εἶναι ὅπως τὸν εἶδατε σὰν πῆγε νὰ πλαγιάση,
 ἀφῆστε τότε τὸ στανιό, τὸ γέρο λευτερωῦστε,
 καὶ ρώτησέ τον ποῖος θεὸς βαστάει μαζί σου πάθος
 καὶ πῶς θὰ βρῆς τὸ γυρισμὸ στὸ ψαροθρόφο κύμα ».

*Ἔτσι εἶπε καὶ στῆ θάλασσα βουτάει τὴν κυματοῦσα,
 καὶ στὸ καράβι πῆγα ἐγὼ πού στέκονταν στὴν ἄμμο, 430
 μὲ συλλογές πολλές στὸ νοῦ στὸ δρόμο πού τραβοῦσα.
 Σὰν ἤρθα κάτου στὸ γιαλὸ καὶ στὸ γοργὸ καράβι
 λίγο στὸ πόδι φάγαμε κι ἤρθε ἔπειτα κι ἡ νύχτα.
 Καὶ τότε κοιμηθήκαμε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη.
 Σὰν ἤρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα 435
 πῆρα τ' ἀπλόχωρου γιαλοῦ τὴν ἀμμουδιά ἄκρη ἄκρη,
 τάζοντας στοὺς θεοὺς πολλὰ, μὲ τρεῖς μαζί συντρόφους,
 πού 'χα, σὲ κάθε ἀνάγκη μου, τὸ θάρρος μου σ' ἐκεῖνους.
 Βγῆκε ὄξω τότε ἀπ' τοῦ γιαλοῦ τοὺς κόρφους κι ἡ Εἰδοθέα, 440
 φέρνοντας τέσσερα φωκῶν τομάρια νιογδαρμένα,
 τὸ τέχνασμα τοῦ γέρου τῆς πατέρα μελετώντας.
 Τέσσερες λάγκους ἀνοιξε στῆς θάλασσας τὴν ἄμμο
 κι ἔκατσε καὶ περίμενε. Πᾶμε κοντὰ τῆς τότε
 καὶ στῆ σειρά μᾶς ξάπλωσε, σκεπάζοντας καθένα 445
 μ' ἓνα τομάρι. Ἐκεῖ φριχτὸ μᾶς βγῆκε τὸ καρτέρι,
 γιὰτὶ μᾶς ἔπνιγε βαριά καταραμένη βρώμα
 τῶν θαλασσοθρεπτῶν φωκῶν. Γιὰτὶ ποῖος θὰ βαστοῦσε
 κοντὰ σ' ἓνα θεριόψαρο νὰ πέση τοῦ πελάγου ;
 Μὰ πάλε αὐτὴ μᾶς ἔσωσε, μεγάλη ἀνάσα βρῆκε.
 Μιά μυρουδιά μᾶς ἔβαλε στῆ μύτη μας οὐράνια 450
 πού μοσκομύριζε ὁμορφα, τὴν ψαροβρώμα σβοῦσε.
 Προσμέναμε ὄλο τὸ πρωὶ μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα.
 Κι ἤρθαν οἱ φῶκες σωρευτὲς ἀπ' τὸ γιαλὸ κι ἀράδα
 ξαπλώθηκαν στῆς θάλασσας τ' ἀμμουδερὸ ἀχρογιάλι.
 Καὶ στὸ καταμεσήμερο βγῆκε κι ὁ γέρος ὄξω 455
 ἀπ' τὸ γιαλὸ κι ἀπάντησε τὶς φῶκες τὶς θρεμμένες,

- κι όλες σάν τις γυρόφερε μετροῦσε πόσες ἦταν.
 Πρώτους μὲ τὰ θεριόψαρα μαζί κι ἐμᾶς μετροῦσε,
 χωρὶς νὰ βάλῃ μέσα του πῶς τοῦ ἔχαμε παγίδα,
 κι ἔπειτα πλάγιασε κι αὐτός. Χυμοῦμε ἀπάνου τότε 460
 σκούζοντας και τὸν πιάσαμε μὲ τὰ γερά μας χέρια.
 Μὰ ὁ γέρος δὲν τις ξέχασε τις δολερές του τέχνες·
 καὶ πρῶτα πρῶτα γίνεται πυκνόμαλλο λιοντάρι,
 κι ἔπειτα δράκος, πάρδαλη, τρανὸς μεγάλος κάπρος,
 γίνεται γάργαρο νερὸ καὶ φυλλωμένο δέντρο, 465
 κι ἐμεῖς γερά τὸν σφίγγαμε μὲ θάρρος στὴν καρδιά μας.
 Στὸ τέλος σάν ἀπόκαμε ὁ πονηρὸς ὁ γέρος
 τότε ἔτσι μὲ δυὸ λόγια του μὲ ρώτησε και μοῦ ἔπε·
 «Μὲ ποιὸ θεὸ μοῦ σκάρωσες τὸ δόλο, γιὲ τ' Ἄτρεα,
 και στὴν παγίδα μ' ἔπιασες μὲ τὸ στανιὸ ; Τί θέλεις ; » 470
 Ἔτσι εἶπε, και τ' ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δυὸ μου λόγια·
 «Τὰ ξέρεις, γέρο· τί ρωτᾷς και θές νὰ μὲ γελάσης ;
 Μὲς στὸ νησὶ ἀποκλείστηκα καιρὸ κι οὔτε ἄκρη βρίσκω,
 κι ἔσβησε μὲς στὰ στήθια μου τὸ θάρρος τῆς καρδιάς μου.
 Μόν' ἔλα πὲς μου τώρα ἐσύ — ὅλα οἱ θεοὶ τὰ ξέρουν — 475
 ποιὸς ἔτσι μ' ἔδωσε θεὸς και μοῦ ἔκλεισε τὸ δρόμο,
 και πῶς θὰ βρῶ τὸ γυρισμὸ στὸ ψαροθρόφο κύμα ; »
 Εἶπα, κι αὐτὸς μ' ἀπάντησε μὲ δυὸ του λόγια ἀμέσως·
 «Εἶχες στὸ Δία χρέος σου και στοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους,
 σάν ξεκινοῦσες ἄμορφα σφαχτὰ νὰ θυσιάσης, 480
 νὰ πᾶς μιὰν ὥρα ἀρχίτερα στὸν τόπο σου, περνώντας
 τὴν ἀφρισμένη θάλασσα. Γιατὶ γραφτὸ δὲν εἶναι,
 νὰ ἰδῆς πατρίδα και δικούς και τὸ ψηλὸ σου σπίτι,
 προτοῦ γυρίσης στὰ νερὰ τοῦ Διοθρεμμένου Νείλου
 κι ἐκεῖ νὰ κάμῃς στοὺς θεοὺς λυτρωτικὲς θυσίες 485
 Τότε θὰ δώσῃ ἢ χάρῃ τους νὰ πᾶς ἐκεῖ πού θέλεις ».
 Ἔτσι εἶπε κι ὅλο πάγωσε τὸ αἷμα μου στίς φλέβες,
 πού τὸ γεράνιο πέλαγο πάλε ἔλεγε νὰ πάρω,
 νὰ πάω στὴν Αἴγυπτο, κακὸ και δύσκολο ταξίδι.
 Μὰ κι ἔτσι, μὲ δυὸ λόγια μου γυρίζω και τοῦ κάνω· 490
 «Ἔτσι ὅλα θὰ τὰ κάμω αὐτὰ καθὼς ὀρίζεις, γέρο.
 Μόν' ἔλα ξήγα μου κι αὐτὸ και τὴν ἀλήθεια πὲς μου,

ἂν ἄβλαβοι ὄλοι οἱ Ἀχαιοὶ μὲ τὰ καράβια πῆγαν,
 ὅσους ἐγὼ κι ὁ Νέστορας ἀφήσαμε στὴν Τροία,
 ἢ στὰ καράβια ἂν θάνατο πικρὸ κανέναν βρῆκε,
 ἢ πέθανε στὸ σπίτι του σὰν τέλεψαν οἱ μάχεσ ». 495

Εἶπα, κι αὐτὸς μ' ἀπάντησε μὲ δυὸ του λόγια ἀμέσως·
 « Τί μὲ ρωτᾷς, τ' Ἀτρέα γιέ ; Τί θέλεις νὰ τὰ μάθης
 αὐτὰ πού κρύβω μὲς στὸ νοῦ, πού σὰν τ' ἀκούσης ὄλα
 σοῦ τὸ προλέγω, ἀδάκρυτος ὦρα πολλὴ δὲ θά 'σαι. 500
 Γιατὶ πολλοὶ χαθῆκανε, πολλοὶ σωθῆκανε ἄλλοι.
 'Απ' ὄλους τοὺς ὄπλαρχηγούς τῶν Ἀχαιῶν δυὸ μόνοι
 στὸ γυρισμὸ χαθῆκανε. Στὸν πόλεμο . . . τὰ ξέρεις.
 Κι ἕνας ἀκόμα ζωντανὸς στὸ πέλαο παραδέρνει.
 'Ο Αἴας στὰ μακρόκουπα σκοτώθηκε καράβια. 505

Στίς μεγαλόπετρες Γυρὲς τὸν πῆγε ὁ Ποσειδώνας
 κι ἀπ' τῆ φουρτούνα γλίτωσε Θὰ ξέφευγε τῆ μοίρα,
 κι ἄς τὸν μισοῦσε ἢ Ἀθηνα Παλλάδα, ἂν ἕνα λόγο
 ἀγέρωχο δὲν ἔλεγε, τρελὸ τὸ νοῦ ἂν δὲν εἶχε,
 πὼς θὰ σωθῆ ἀπ' τῆ θάλασσα καὶ στῶν θεῶν τὸ πεῖσμα. 510

Μὰ ὁ Ποσειδώνας ἄκουσε τὴν καύχησὴ του ἐκεῖνη
 κι ἀδράχνοντας τὴν τρίαινα στὰ στιβαρά του χέρια
 χτύπησε τῆ Γυρόπετρα, κομμάτια δυὸ τὴν κάνει.
 "Ἐμεινε τό 'να ἀσάλευτο, καὶ τὸ κομμάτι τ' ἄλλο,
 πού ἀπάνου ὁ Αἴας κάθονταν καὶ τὸ βαρὺ εἶπε λόγο, 515
 ἔπεσε μὲς στὴ θάλασσα καὶ πέταξε τὸν Αἴα
 στὸ πέλαγος τ' ἀπέραντο τὸ κυματοδαρμένο.

"Ἐτσι ἐκεῖ τότε χάθηκε πικρὴ ροφώντας ἄρμη.
 'Ο ἀδερφός σου ξέφυγε μὲ τὰ βαθιὰ καράβια
 τὸ θάνατο. Τὸν ἔσωσε ἢ πολυσέβαστη "Ἡρα. 520

Μὰ στοῦ Μαλιᾶ σὰ ζύγωνε κοντὰ τὸ ψηλοβούνη,
 φουρτούνα ἐκεῖ τὸν πέταξε στὸ ψαροθρόφο κύμα,
 ἐνῶ βαριά ἀναστέναζε, καὶ στῆς στεριάς μιὰν ἄκρη
 τὸν πῆγε, ὅπου πρωτότερα ὁ Θυέστης κατοικοῦσε
 καὶ τότε ἐκεῖ καθόντανε ὁ Αἰγισθος ὁ γιός του. 525

Κι ὅταν φαινόντανε ἄπαθος ὁ γυρισμός του ἐκεῖθε
 καὶ πρῦμος γύρισε ὁ καιρὸς καὶ πῆγαν στὴν πατρίδα,
 χαρὰ γεμάτος ἔφτασε στὴν ποθητὴ του χώρα

- κι ἔσβησε καὶ τὸ χῶμα τῆς φιλοῦσε μὲ λαχτάρια,
 κι ἔχυνε δάκρυα φλογερά στὴ γῆς ἀπ' τὴ χαρὰ του. 530
 Τότε ἀπ' τὴ βίγλα ἕνας σκοπὸς τὸν εἶδε, πού 'χε βάλει
 ὁ δολοπλόκος Αἴγισθος καὶ ρόγα τοῦ 'χε τάξει
 πὼς θὰ τοῦ δώση δυὸ φλουριά, κι ὀλοχρονίς φυλοῦσε,
 μὴν ἔρθῃ πίσω ἀπάντεχος κι ἀδράξῃ τ' ἄρματα του,
 κι ἔτρεξε στὸ παλάτι εὐτὺς τὴν εἶδηση νὰ φέρῃ, 535
 κι ἀμέσως βρῆκε ὁ Αἴγισθος τὴ δολερὴ του τέχνη.
 Εἴκοσι διάλεξε παιδιὰ τὰ πιὸ γερὰ στὴ χώρα
 κι ἕνα καρτέρι τοῦ 'στησε. Κι ἀπ' τ' ἄλλο μέρος πάλε
 τραπέζι εἶπε κι ἐτοίμασαν, καὶ πῆγε νὰ καλέσῃ
 μ' ἀμάξια καὶ μ' ἀλόγατα τὸ βασιλιὰ 'Αγαμέμνο, 540
 ὁ ἴδιος μὲ κακὸ σκοπὸ. Καὶ στὸ τραπέζι ἀπάνω
 ἀνύποπτο τὸν σκότωσε ὅπως κανεὶς τὸ βόδι
 σκοτώνει μέσα στὸ παχνί. Κι ἀπ' τοὺς συντρόφους πού 'χαν
 τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς κι ὁ Αἴγισθος δὲ γλίτωσε κανένας,
 μόν' ὅλοι σκοτωθῆκανε μὲς στὸ ψηλὸ παλάτι ». 545
 Ἔτσι εἶπε καὶ στὰ στήθια μου ραγίστηκε ἡ καρδιά μου
 κι ἔκλαιγα ἀπάνω στοῦ γιαιλοῦ τὴν ἄμμο καθισμένος,
 μήτε ἤθελα πιά τὴ ζωὴ κι ἡλίου νὰ βλέπω ἀχτίδα.
 Κι ἔπειτα πιά ἀφοῦ χόρτασα νὰ κλαίω καὶ νὰ κυλιέμαι
 τότε ἔτσι μοῦ 'πε ὁ ἄψευτος ὁ γέρος τοῦ πελάγου. 550
 «Ἔτσι μὴν κλαῖς ἀδιάκοπα κι αἰώνια, γιὰ τ' Ἀτρέα,
 γιὰτὶ δὲ βγάζουμε ὄφελος. Κι ἔλα — καιρὸ μὴ χάνῃς —
 κοίταξε στὴν πατρίδα σου πῶς γλήγορα θὰ φτάσῃ.
 Γιατὶ δὲν ξέρω ἂν ζωντανὸ τὸν Αἴγισθο ἐκεῖ θὰ 'βρῆς
 ἢ νὰ τὸν κόψῃ ἂν πρόφτασε ὁ θεϊκὸς Ὀρέστης, 555
 καὶ τότε στὸ νεκρῶσιμο τραπέζι θὰ καθίσης ».
 Ἔτσι εἶπε καὶ στὰ στήθια μου, μ' ὅσα κι ἂν εἶχα πόνο,
 πάλε μοῦ γλύκναι ἡ καρδιά κι ἡ ἄφοβη ψυχὴ μου.
 κι ἔτσι στὸ γέρο μίλησα μὲ πεταχτά μου λόγια·
 «Αὐτοὺς τοὺς ἔμαθα τοὺς δυό. Τὸν τρίτο τώρα πῆς μου, 560
 πού παραδέρνει ζωντανὸς στῆς θάλασσας τὰ πλάτια,
 ἢ πέθανε. Θέλω κι αὐτό, κι ἄς κλάψω, νὰ τ' ἀκούσω ».
 Εἶπα κι εὐτὺς μ' ἀπάντησε μὲ δυὸ του λόγια ὁ γέρος·
 «Ὁ τρίτος τοῦ Λαέρτη ὁ γιὸς πού κατοικεῖ στὸ Θιάκι.

Τὸν εἶδα ἀπάνου σὲ νησὶ δάκρυα πικρὰ νὰ χύνῃ 565
 μὲς στῆς νεραΐδας Καλυψῶς τὸ σπίτι, πού ἀθελά του
 τὸν ἐμποδίζει, οὔτε μπορεῖ νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα
 γιατί δὲν ἔχει μὲ κουπιὰ καράβι μήτε ναῦτες
 στὰ στήθια ἀπάνω τὰ πλατιὰ νὰ φύγῃ τοῦ πελάγου.
 Μὰ τὸ δικό σου ριζικὸ δὲν εἶναι, γιὰ τ' Ἀτρέα, 570
 νὰ βρῆς ἐδῶ τὸ θάνατο στ' ἀλογοβόσκητο Ἄργος,
 μόν' θὰ σὲ στείλουν οἱ θεοὶ μὲς στὸν Ἥλυσιο κάμπο,
 ὅπου ὁ ξανθὸς Ραδάμανθος, στὰ πέρατα τοῦ κόσμου,
 κι ὅπου χαρούμενη ἢ ζωὴ διαβαίνει τῶν ἀνθρώπων.
 Δὲν πέφτει χιόνι οὔτε βροχὴ κι οὔτε βαρὺς χειμῶνας, 575
 μόν' πάντα χύνει ὁ Ὠκεανὸς γλυκόπνευτου Ζεφύρου
 ἤσυχο ἀγέρι φέρνοντας ἀνάσα στοὺς ἀνθρώπους,
 γιατί τοῦ Δία εἶσαι γαμπρὸς μιὰ πόχεις τὴν Ἑλένη ».

Ἔτσι εἶπε καὶ στὴ θάλασσα βουτᾶει τὴν κυματοῦσα.
 Τότε κι ἐγὼ στοὺς ναῦτες μου καὶ στὰ καράβια πῆγα 580
 μ' ἀπειρες συλλογές στὸ νοῦ στὸ δρόμο πού τραβοῦσα.
 Σὰν ἤρθαμε στὴ θάλασσα καὶ στὰ καράβια κάτω
 λίγο στὸ πόδι φάγαμε κι ἡ ἀφθαρτὴ ἤρθε ἡ νύχτα,
 καὶ τότε κοιμηθήκαμε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη.
 Σὰν ἤρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα, 585
 ρίξαμε πρῶτα στὸ γιालὸ τὰ ἰσόμετρα καράβια
 καὶ τὰ πανιὰ σηκώσαμε, σὰν μπῆκαν τὰ κατάρτια,
 κι οἱ ναῦτες μέσα πήδησαν καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους
 ἀράδα καὶ τὰ κύματα μὲ τὰ κουπιὰ χτυποῦσαν.
 Πίσω στὸ Νεῦλο ἀράξαμε, τὸ διόθρεφτο ποτάμι, 590
 πάλε τὰ πλεῖα κι ἕκαμα λυτρωτικὲς θυσιῆς
 κι ἔχτισα μνημα, τῶν θεῶν σὰν ἔπαψε τὸ πεῖσμα,
 στὸν Ἀγαμέμνο, ἀθάνατη ἡ δόξα του νὰ μείνῃ.
 Κι ὅταν τὰ τέλειωσα ὅλα αὐτά, ξεκίνησα, μὲ πρῶμο
 ἀγέρι πόστειλε ὁ θεὸς κι ἔφτασα στὴν πατρίδα. 595
 Μόν' στάσου ἀζόμα σπίτι μου δέκα δώδεκα μέρες
 νὰ σ' ἐτοιμάσω κι ὁμορφα νὰ σοῦ χαρίσω δῶρα
 τρία γοργόδρομα ἄλογα καὶ τορνεμένο ἀμάξι
 κι ἓνα ποτήρι στοὺς θεοὺς νὰ στάζῃς τοὺς οὐράνιους
 νὰ τό'χῃς ὅσο πού νὰ ζῆς κι ἐμένα νὰ θυμᾶσαι ». 600

- Τότε ἔτσι πάλε ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τοῦ κάνει·
 «Μὴ μ' ἐμποδίζεις πιδὸ πολὺ νὰ φύγω, γιὲ τ' Ἄτρεα.
 Θά'θελα χρόνο ὀλόκληρο νὰ κάθουμαι κοντά σου,
 χωρὶς νὰ θυμηθῶ γονιούς καὶ νὰ ποθήσω σπίτι,
 τόσο πολὺ πού χαίρουμαι τὰ λόγια σου ν' ἀκούγω. 605
 Μὰ στενοχωρηθήκανε οἱ ναῦτες μου στὴν Πύλο
 κι ἀτός σου ἐδῶ μὲ κράτησες πολὺν καιρὸ κοντά σου.
 Κι ὅ,τι μοῦ δώσης δῶρο σου θὰ τό'χω θησαυρό μου.
 Ὅμως μαζί μου τ' ἄλογα στὸ Θιάκι δὲν τὰ παίρνω,
 μόν' θὰ τ' ἀφήσω πάλε ἐδῶ καμάρι σου νὰ τὰ 'χης. 610
 Γιατὶ ἔχεις κάμπο ἀπλόχωρο πού βγάζει πλήθιο στάρι,
 βίκο, τριφύλλι, κάπαρη, ψιλόσταχο ἀσπροκριθὶ.
 Τὸ Θιάκι δρόμους ἀνοιχτούς δὲν ἔχει οὔτε λιβάδια.
 Τόπος κατσοκοβόσκητος, μὰ πιδὸ χαριτωμένους
 ἀπ' ἄλλους ἀλογότοπους. Γιατὶ νησὶ κανένα 615
 ὄσα κυκλώνει ἢ θάλασσα δὲν εἶναι ἀλογοθρόφο
 μῆτε λιβάδια ἔχει καλὰ καὶ πιδὸ πολὺ τὸ Θιάκι».
 Εἶπε καὶ χαμογέλασε ὁ βοερὸς Μενέλαος
 κι εὐτὺς τὸ χέρι τοῦ ἴσφιξε κι ἀγαπημένα τοῦ ἴπε·
 «Εἶσαι ἀπὸ αἶμα ἀρχοντικὸ κι ἔτσι μιλάς, παιδί μου. 620
 Μετὰ χαρᾶς—γιατὶ μπορῶ—τὰ δῶρα θὰ τ' ἀλλάξω.
 Κι ἀπ' ὄσα ἔχω πολύτιμα στὸ σπίτι θὰ σοῦ δώσω
 ὅ,τι εἶναι τ' ὀμορφότερο καὶ πιδὸ πολὺ πού ἀξίζει.
 Ἐνα ἀσημένιο σκαλιστὸ κροντήρι θὰ σοῦ δώσω,
 πού μὲ χρυσὸ τὰ χεῖλια του εἶναι δεμένα ἀπάνω, 625
 δουλειὰ τοῦ Ἡφαίστου. Ὁ Φαίδιμος μοῦ τὸ ἴδωσε ὁ γενναῖος,
 τῶν Σιδονιῶν ὁ βασιλιάς, σὰ μὲ φιλοξενοῦσε
 στὸ γυρισμὸ στὸ σπίτι του. Κι αὐτό, θὰ σ' τὸ χαρίσω».
 Σὰν τέτοια οἱ δύο τους ἔλεγαν μιλώντας μεταξύ τους. 630
 Κι οἱ παραγιοὶ πηγαίνανε στοῦ βασιλιᾶ τὸ σπίτι
 κι ἔφερναν δυνατὸ κρασί, ἀρνιὰ πηγαίνανε ἄλλοι,
 κι οἱ ὀμορφομαντίλωτες γυναῖκες κουβαλοῦσαν
 ψωμιά, κι ἐκεῖνοι ἐτοίμαζαν τραπέζι στὸ παλάτι.
 Μπρὸς στοῦ Δυσσέα τὸ ψηλὸ παλάτι κι οἱ μνηστῆρες
 μὲ δίσκουσ διασκέδαζαν κι ἄλλοι ἔριχναν κοντάρι 635
 ὄπου καὶ πρίν, σὲ γῆς στρωτῆ, γεμάτοι μὲ περφάνιες

Κάθονταν κι ὁ Θεόμορφος Εὐρύμαχος κι ὁ Ἄντινος,
ὄλων τῶν ἄλλων ἀρχηγοὶ καὶ στὴν ἀντρεία πρῶτοι.

Τότε ὁ Νοῆμος ἔφτασε τοῦ Φρόνιου ὁ γιὸς κοντά τους
καὶ τὸν Ἄντινο ρώτησε μὲ δυὸ του λόγια κι εἶπε·

640

« Ξέρεις ἐδῶ ὁ Τηλέμαχος, Ἄντινο, ἢ δὲν τὸ ξέρεις
ποιὰ μέρα ἀπ' τὴν ἀμμουδερὴ τὴν Πύλο θὰ γυρίσῃ ;
Μοῦ πῆρε τὸ καράβι μου καὶ τό 'χω ἀνάγκη τώρα
νὰ σύρω στὴν ἀπλόχωρη τὴν Ἥλιδα, ὅπου βόσκουν
δώδεκα ἐκεῖ φοράδες μου μαζί μὲ τὰ μουλάρια
ἄστρωτα, δουλευτάδικα, νὰ φέρω ἓνα νὰ στρώσω ».

645

Ἔτσι εἶπε, κι ὄλοι σάστισαν γιατί δὲν τὸ θαρροῦσαν
στὴν Πύλο πῶς θὰ πῆγαινε, μόν' κάπου ἐδῶ πῶς θὰ 'ταν
στ' ἀρνιά του ἢ στὸ χοιροβοσκὸ ἢ καὶ στὰ κτήματά του.

Τότε ὁ Ἄντινος γύρισε τοῦ Εὐπέιθῃ ὁ γιὸς κι ἔτσι εἶπε·

650

« Μίλα καλά. Πότε ἔφυγε ; Ποιοὶ πῆγαν ἀπ' τὸ Θιάκι
παιδιὰ μαζί του διαλεχτά ; Σκλάβους ἢ παραγιοῦς του
πῆρε ὅταν ἔφυγε ; Κι αὐτὸ μποροῦσε νὰ τὸ κάμῃ.
Κι ἓνα ἄλλο μίλα μου σωστά, καλὰ νὰ καταλάβω·
δίχως νὰ θέλῃς, στανικῶς σοῦ πῆρε τὸ καράβι
ἢ τό 'θελες καὶ τό 'δωσες ποὺ χάρη σοῦ ζητοῦσε ; »

655

Τότε ἔτσι καὶ τοῦ Φρόνιου ὁ γιὸς τ' ἀπάντησε ὁ Νοῆμος·

« Τό 'δωσα μὲ τὴ γνώμη μου. Τί θὰ 'κανε ὅποιος ἄλλος,
ὅταν τέτοιο ἀρχοντόπαιδο, μὲ λύπες στὴν καρδιά του,
τοῦ τὸ ζητοῦσε ; Δύσκολο νὰ πῆς πῶς δὲν τὸ δίνεις.

660

Καὶ τὰ παιδιὰ ποὺ ἀκλούθησαν μαζί του εἶναι τὰ πρῶτα
τοῦ τόπου, καὶ τὸ Μέντορα εἶδα ἀρχηγό τους νὰ 'χουν,
εἶτε θεό. Τόσο πολὺ μ' ἐκεῖνον ἦτανε ὅμοιος.

Μὰ αὐτὸ μὲ κάνει ν' ἀπορῶ. Γιατί εἶδα ἐδῶ χτὲς πάλε
αὐγὴ αὐγὴ τὸ Μέντορα. Καὶ στὸ καράβι τότε

665

μπῆκε κι αὐτὸς καὶ πῆγαινε στὴν Πύλο μὲ τοὺς ἄλλους ».

Εἶπε, καὶ πῆγαινε ἔπειτα στὸ πατρικὸ του σπίτι,
κι ἀγαναχτοῦσε αὐτῶν τῶν δυὸ στὰ σωθικά ἢ καρδιά τους
καὶ τοὺς μνηστῆρες κάθισαν κι ἔπαψαν τοὺς ἀγῶνες.

Τότε ἔτσι τοῦ Εὐπέιθῃ ὁ γιὸς τοὺς μίλησε ὁ Ἄντινος,
ἀφρίζοντας κι ἀπ' τὸ θυμό· τὰ μαῦρα σωθικά του
φούσκωναν κι ἔχυναν φωτιὲς τὰ μάτια του καὶ σπίθες.

670

- « Μωρέ, παράτολμη δουλειά, νά κάμη τὸ ταξίδι
αὐτὸ ὁ Τηλέμαχος κι ἐμεῖς δὲν τὸ ψηφίσαμε ὄλοι.
Κι ἔτσι ἓνα ἀνήλικο παιδί, στὸ πῆσμα τόσων ἄλλων, 675
μᾶς ἔφυγε κι ἐτοίμασε καράβι κι ἀπ' τὸν τόπο
διάλεξε τὰ καλύτερα παιδιὰ νά πᾶν μαζί του.
Καὶ σ' ἄλλα ἀκόμα βάσανα πιδὲ πέρα θὰ μᾶς βάλῃ.
Μὰ πρὶν τῆ νιότη του χρῆ ἄς τοῦ τῆ σβήσῃ ὁ Δίας.
Κι ἐλάττε, δῶστε μου γοργό, μ' εἴκοσι ναῦτες, πλοῦ, 680
ὅταν γυρίζῃ νά ῥχεταί, καρτέρι νά τοῦ στήσω,
ὅπου χωρίζει τὸ στενὸ τῆ Σάμῃ καὶ τὸ Θιάκι,
καὶ τὸ ταξίδι νά τοῦ βγῆ κακὸ τοῦ κεφαλιοῦ του ».
- Ἔτσι εἶπε, κι ὅπως ἔριζε, ναὶ τ' ἀπάντησαν ὄλοι.
Κι εὐτὺς σηκώθηκαν νά πᾶν στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα. 685
- Ἦρα δὲν ἔκαμε πολλὴ νά μάθῃ ἡ Πηνελόπη,
ὅσα οἱ μνηστῆρες στής καρδιάς τὰ βάθη μελετοῦσαν.
Τῆς τὰ ἔπε ὁ κράχτης Μέδοντας πού ἄκουσε τῆ βουλή τους,
ἐνῶ ἦταν ὄξω στήν αὐλή, κι ἐκεῖνοι μὲς στὸ σπίτι 690
τὰ ἔψαιναν καὶ τὰ πρόφτασε τῆς Πηνελόπης ὄλα.
Καὶ στὸ κατώφλι ὡς πάτησε, τοῦ κάνει ἡ Πηνελόπη
« Κράχτη, γιατί σὲ στείλανε οἱ ἄχαροι μνηστῆρες ;
Ἦ μήπως ἤρθες γιὰ νά πῆς στὶς δοῦλες τοῦ Δυσσέα
ν' ἀφήσουν κάθε τους δουλειά, τραπέζι νά ἐτοιμάσουν.
Μῆτε κι ἐδῶ νά ἰδοῦν χαρὲς μήτε κι ἄλλοῦ νά σώσουν, 695
κι ἄς εἶναι τὸ τραπέζι αὐτὸ πού κάνουν τὸ στερνό τους,
πού κουβαλιέστε ἐδῶ συχνὰ κι ἀχόρταγα τοῦ τρωῖτε
τοῦ Τηλεμάχου μου τὸ βίος. Μῆτε ἔχετε ἀκουστά σας
ἄλλοτε, ἀπ' τοὺς πατέρες σας, ποιὸς ἦταν ὁ Δυσσέας,
πού δὲν ἀδίκησε ἄνθρωπο, κακὸ δὲν εἶπε λόγο, 700
σ' ὄλο τὸν τόπο, ὅπως συχνὰ τό'χουν οἱ βασιλιάδες
ἄλλους ἀνθρώπους ν' ἀγαποῦν, νά κατατρέχουν ἄλλους.
Μὰ ἐκεῖνος σὲ ἄνθρωπο κακὸ δὲν ἔκαμε ποτέ του.
Σᾶς ὅμως φαίνεται ἡ ψυχὴ καὶ τ' ἄπρεπά σας ἔργα.
Μῆτε στὸν εὐεργέτη σας στερνὰ χρωστᾶτε χάρη ».
- Κι ὁ Μέδοντας ἀπάντησε μὲ τῆ σοφὴ του γνώμη·
« Ἄμποτε αὐτό, βασίλισσα, τὸ πιδὲ κακὸ καὶ νά ἔταν.
Μόν' ἄλλο μεγαλύτερο σοφίζονται οἱ μνηστῆρες,

κι ἀπ' ὄλα τ' ἄλλα πιὸ φριχτό, πού ἄς μὴν τὸ δῶση ὁ Δίας.
 Σκοπεύουν τὸν Τηλέμαχο στὸ γυρισμὸ του ἀπάνω, 710
 νὰ τὸν χαλάσουν μ' ἄπονο μαχαίρι, πού νὰ μάθῃ,
 πῆγε γιὰ τὸν πατέρα του στὴν Πύλο καὶ στὴ Σπάρτη».

Εἶπε, κι αὐτῆς τὰ γόνατα κοπῆκαν κι ἡ καρδιά της
 κι ὦρα πολλή δὲν μπόρεσε μιὰ λέξη νὰ μιλήσῃ.
 Τῆς πιάστηκε ἡ γλυκιά φωνή, τῆς βούρκωσαν τὰ μάτια, 715
 κι ἄργά πιά τέλος ἀνοιξε τὸ στόμα της κι ἔτσι εἶπε.

«Κράχτη, γιατί μοῦ μίσεψε—γιὰ πές μου—τὸ παιδί μου;
 Δὲν εἶχε ἀνάγκη στὰ γοργὰ νὰ μπαίνη τὰ καράβια
 πού γίνονται τῆς θάλασσας ἀμάξια γιὰ τοὺς ἄντρες,
 καὶ στ' ἀφρισμένα πέλαγα τ' ἀτέλειωτα τοὺς πᾶνε. 720
 Ἦ θέλει νὰ χαθῆ ἀπ' τῆ γῆς καὶ τ' ὄνομά του ἀκόμα ;»

Κι ὁ Μέδοντας ἀπάντησε μὲ τὴ σοφή του γνώμη:
 «Δὲν ξέρω ἂν τὸν ξεσήκωσε κανεὶς θεὸς ἢ μόνος
 νὰ πάῃ στὴν Πύλο κίνησε νὰ μάθῃ, ἂν θὰ γυρίσῃ
 στὸ σπίτι του ὁ πατέρας του, ἢ ποιά τὸν βρῆκε μοίρα». 725

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ἔπειτα γιὰ τοῦ Δυσσέα τὸ σπίτι.
 Κι αὐτῆς στὰ στήθια χύθηκε καρδιοφλογίστρα λύπη
 κι οὔτε βαστοῦσε σὲ θρονὶ νὰ κάτση—πού 'χε πλῆθος—
 μόν' στὸ κατώφλι κάθονταν τοῦ καλοκατωμένου
 κοιτώνα της κι ἐκλαιγε ἐκεῖ κι οἱ σκλάβες, ὅσες εἶχε 730
 στὸ σπίτι της, γριές καὶ νιές, σιγὸκλαιγαν μαζί της.

Μοιρολογοῦσε κι ἔλεγε σ' αὐτὲς ἡ Πηνελόπη:
 «Καλές μου, ἀκοῦστε, ἄχ, οἱ θεοὶ τὰ πιὸ πικρὰ φαρμάκια
 σὲ μένα ἀπ' ὄλες μοῦ ἔδωσαν τίς συνανθρώφες μου,
 πόχασα πρῶτα τὸν καλὸ τὸν ψυχωμένο μου ἄντρα 735
 πού σὲ λογῆς χαρίσματα τοὺς Δαναοὺς περνοῦσε

κι εἶναι μεγάλη ἡ δόξα του στ' Ἄργος καὶ στὴν Ἑλλάδα·
 καὶ τώρα πάλε μ' ἄρπαξαν οἱ μπόρες τὸ παιδί μου,
 ἀπ' τὸ παλάτι, ἔτσι ἄδοξα, χωρὶς νὰ ξέρω ἢ ἔρμη
 πὼς ἔφυγε. Καὶ σὰς καμιᾶς δὲ βάσταξε ἡ καρδιά της,
 καημένες, στὸ κρεβάτι μου νὰ ῥθῆ νὰ μὲ ξυπνήσῃ,
 πού ξέρατε πὼς ἔφυγε μὲ μελανὸ καράβι. 740

Γιατὶ ἂν τὸ μάθαινα σ' αὐτὸ πὼς τρέχει τὸ ταξίδι,
 τὸ δίχως ἄλλο θὰ ἔμενε κι ἄς τὸ ἔθελε νὰ φύγῃ,

ἦ μὲς στὸ σπίτι μου νεκρὴ θ' ἄφηνε ἐμένα πρῶτα. 745
 Μόν' μιὰ ἄς φωνάξῃ σεραπετὴ τὸ γέρο τὸ Δολίιο,
 τὸ δοῦλο ποῦ ὁ πατέρας μου μοῦ 'δωσε ἐδῶ ὅταν ἦρθα
 κι εἶναι μὲς στὸν πολυῦδεντρο τὸν κῆπο καὶ δουλεύει,
 νὰ τρέξῃ κι ὅλα νὰ τὰ πῆ στὸ γέρο τὸ Λαέρτη.
 *Ἴσως ἐκεῖνος στοχαστῆ καμιὰ βουλὴ στὸ νοῦ του 750
 κι ἐδῶ ὅταν ἔρθῃ νὰ κλαυτῆ στὸν κόσμο, πῶς γυρεύουν
 ἰὰ τοῦ χαλάσουν τὸ παιδί τοῦ γιοῦ τοῦ Δυσσέα».

Τότε ἔτσι ἡ βάγια Εὐρύκλεια τῆς Πηνελόπης εἶπε·
 «Θέλεις, κυρά μου, σφάξε με μὲ τ' ἄπονο μαχαίρι,
 θὲς χάρισέ μου τὴ ζωὴ. Μὰ δὲ θὰ κρύψω λέξῃ. 755
 Τὰ γινώριζα ὅλα κι ἐδῶσα σ' αὐτὸν ὅσα ζητοῦσε
 θροφές καὶ κόκκινο κρασί κι ὄρκο μεγάλο πῆρα
 νὰ μὴ σοῦ πῶ πρὶν δώδεκα μερόνυχτα περάσουν
 ἢ τὸν ποθήσης μόνη σου, πῶς ἔφυγε ἂν ἀκούσης,
 γιὰ νὰ μὴν κλαῖς καὶ τ' ὄμορφο χαλᾶς τὸ πρόσωπό σου. 760
 Κι ἀφοῦ λουστῆς καὶ καθαρὰ φορέσης στὸ κορμί σου
 ἀνέβα μὲ τίς δοῦλες σου στὸ σπίτι σου κι εὐχῆσου
 στὴν κόρη, τὴ θεὰ Ἀθηνᾶ, τ' ἀσπιδοφόρου Δία,
 κι ἄς τὸν φυλάξῃ ἢ χάρη τῆς ἀπ' τὸ σκληρὸ τὸ χάρο.
 Καὶ μὴν πικραίνῃς τὸν πικρὸ τὸ γέρο τὸ Λαέρτη, 765
 γιὰτὶ θαρρῶ πῶς οἱ θεοὶ τὸ γένος τοῦ Ἀρκεισία
 δὲ θὰ τ' ἀφήσουν νὰ χαθῆ, μόν' κάποιος θ' ἀπομείνῃ
 νὰ 'χῆ τὰ σπίτια τὰ ψηλά, τὰ καρπερὰ χωράφια».
 Εἶπε, καὶ τῆς μαλάκωσε τὸ θρήνο καὶ τὰ δάκρυα
 τὰ 'παψε, κι ἀφοῦ λούστηκε καὶ φόρεσε καθάρια 770
 στ' ἀνωί μὲ δοῦλες πήγαινε καὶ σὲ πανέρι μέσα
 βάζοντας κριθαρόσπυρα στὴν Ἀθηνᾶ δεόνταν·
 «Ἄκου με, κόρη ἀνίκητη τ' ἀσπιδοφόρου Δία,
 ἂν σοῦ 'καψὲ ὁ πολυσοφος στὸ σπίτι τοῦ ὁ Δυσσέας
 καμιὰ φορὰ παχιὰ μηριὰ βοδιῶν ἢ καὶ προβάτων, 775
 θυμήσου τα κάν τώρα αὐτὰ καὶ σῶσε τὸ παιδί μου,
 κι ἀπ' τοὺς κακόβουλους αὐτοὺς μνηστῆρες λύτρωσέ μας».

Εἶπε μὲ θρήνους κι ἄκουσε τὴ δέηση ἡ Παλλάδα.
 Σάλαγο κάμαν στὸ ἱσκιερὸ παλάτι κι οἱ μνηστῆρες
 κι ἔτσι ἕνας ἄρχισε ἀπ' τοὺς νιοὺς τοὺς φαντασμένους κι εἶπε· 780

«Τὸ γάμο ἢ πολυγύρευτη βασίλισσα ἐτοιμάζει,
χωρὶς νὰ ξέρη τί χαμὸς τὸ γιό της περιμένει».

Ἔτσι εἶπε, μὰ δὲν τὰ ἔξере κανεῖς τὸ τί εἶχε τρέξει.

Τότε ὁ Ἄντινος ἄρχισε κι ἔτσι στοὺς ἄλλους εἶπε·
«Καημένοι, ἀφήστε τὰ παχιά τὰ λόγια αὐτὰ ποὺ λέτε, 785
μὴν τρέξη μέσα και τὰ πῆ κανεῖς τῆς Πηνελόπης.
Κι ἄς σηκωθοῦμε ἀθόρυβα νὰ βάλουμε στὸ δρόμο,
αὐτὸ ποὺ σ' ὄλους ἄρεσε τὸ σχέδιο νὰ τελέψῃ».

Ἔτσι εἶπε κι εἴκοσι παιδιά τὰ πρῶτα ξεχωρίζει
και κίνησαν στὴν ἀμμουδιά και στὸ γοργὸ καράβι. 790
Τὸ ρίχνουν πρῶτα στὸ γιालὸ και τὸ κατάρτι ὀταινουν
και τὰ πανιά σηκῶσανε στὸ μελανὸ καράβι
και στὰ κουπιὰ περάσανε πετσένιους τροπωτῆρες,
ὄλα μὲ τάξη κι ἀνοιξαν τ' ἄσπρα πανιά του ἀπάνω.

Κι οἱ μπιστεμένοι παραγιοὶ θροφές τοὺς κουβαλοῦσαν. 795
Κι ἀφοῦ τ' ἀράξανε ἀνοιχτὰ και βγήκανε ὄξω οἱ ναῦτες,
λίγο στὸ πόδι φάγανε, ὅσο νὰ ρθῆ τὸ βράδυ.

Κι ἡ Πηνελόπη ἢ φρόνιμη στ' ἀνώι ἦταν ἀπάνω
δίχως φαί, δίχως νερὸ κι ὄλο στὸ νοῦ της εἶχε 800
ἂν ὁ μονάκριβός της γιὸς θὰ γλίτωνε ἀπ' τὸ χάρο,
ἢ θὰ ὀσβηναν τῆ νιότη του οἱ ἄχαροι μνηστῆρες.

Κι ὅσα μὲς στὸ κεφάλι του λιοντάρι τρομασμένο
στριφογυρίζει ὅταν βρεθῆ σὲ πλῆθος μέσα ἀνθρώπων
ποὺ τὸ κυκλώνουν δολερά, τόσα κι ἡ Πηνελόπη,
κι ἔπεσε και κοιμήθηκε και λύθησαν οἱ ἄρμοὶ της. 805

Τότε ἄλλο ἢ λιοπερίχυτη σοφίστηκε ἡ Παλλάδα.
Φάντασμα φτιάνει πόμοιαζε μὲ τὴν Ἰφθίμη σ' ὄλα,
τὴν κόρη τοῦ καλόψυχου Ἰκάρου, ποὺ γυναίκα
τὴν εἶχε πάρει ὁ Εὐμηλος μὲς στὶς Φερές ἀφέντης,
και στὸ παλάτι τὸ ὀστελε τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα 810
νὰ σταματήσῃ τὸν πικρὸ τῆς Πηνελόπης θρήνο,
πόκλαιγε και χτυπιούντανε κι ἔχυνε δάκρυα μαῦρα.

Κοντὰ ἀπ' τοῦ σύρτη τὸ λούρι μὲς στὸν ὄντὰ της μπῆκε
κι ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι της πάει στέκει και τῆς κάνει.
«Κοιμᾶσαι, Πηνελόπη μου, μὲ τὴν καρδιά καμένη. 815
Μὰ δὲ σ' ἀφήνουν οἱ θεοὶ νὰ κλαῖς και νὰ χτυπιέσαι

καὶ θὰ τὸν δῆς μὲ τὸ καλὸ τὸ γιό σου νὰ γυρίσῃ.

Γιατὶ δὲν ἔχει ἀπ' τοὺς θεοὺς ἀπάνω του κατάρρα ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τῆς μίλησε ἔτσι κι εἶπε,

μὲς στὸ βαθὺ τὸν ὕπνο της καὶ στὸ γλυκὸ ὄνειρό της·

820

« Γιατὶ ἤρθες, ἀδερφοῦλα μου; Συχνὰ δὲ μᾶς θυμᾶσαι,

γιατὶ κι ἀλόγχα κάθεσαι, σὲ ἀπόμακρο παλάτι.

Μοῦ λὲς ν' ἀφήσω τοὺς καημούς, τοὺς πόνους νὰ ξεχάσω,

πού μοῦ σαλεύουν τὸ μυαλὸ καὶ τὴν καρδιά μου σφάζουν,

825

πόχασα πρῶτα τὸν καλὸ τὸν ξακουσμένο μου ἄντρα,

πού σὲ λογιῆς χαρίσματα τοὺς Δαναοὺς περνοῦσε

κι εἶναι μεγάλη ἡ δόξα του στ' Ἄργος καὶ στὴν Ἑλλάδα.

Καὶ τώρα πάλε μὲ βαθὺ καράβι πῆγε ὁ γιός μου,

πού 'ναι μικρὸς κι ἀμάθητος στὸν κόσμον καὶ στοὺς κόπους.

Γι' αὐτὸν πονῶ τὸ πιδὸ πολύ, παρὰ γιὰ τὸ Δυσσέα

830

καὶ τρέμω κι ὄλο νοιάζομαι μὴπως κακὸ μοῦ πάθῃ,

στὰ πέλαγα πού βρίσκεται, στὶς ξενιτιῆς πού τρέχει.

Γιατὶ εἶναι ἀρίφηνοι οἱ ὄχτροι πού τὸ κακὸ του θέλουν

καὶ νὰ τοῦ σβήσουν τὴ ζωὴ πρὶν φτάσῃ στὴν πατρίδα ».

Καὶ τὸ ἱσκιερὸ τὸ φάντασμα τῆς μίλησε ἔτσι κι εἶπε·

835

« Κάμε καρδιά κι ἄς μὴ δειλιᾷ τόσο πολὺ ἡ ψυχὴ σου

γιατὶ ἔχει ἐκεῖνος ὁδηγὸ πού κι ἄλλοι θὰ ποθοῦσαν,

τὴ λιοπερίχυτη Ἄθηνᾶ, πού σώνει ἡ δύναμή της.

Αὐτὴ καὶ σένα πόνεσε, πού σὲ σπαράζει ἡ λύπη

κι ἐδῶ κοντὰ σου μ' ἔστειλε γι' αὐτὰ νὰ σοῦ μιλήσω ».

840

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τῆς ἀπαντᾷ κι ἔτσι εἶπε·

« Θεὰ κι ἂν εἶσαι κι ἄκουσες φωνὴ θεοῦ ἀθανάτου,

ἄχ, ἔλα γιὰ τὸ δύστυχο Δυσσέα μίλησέ μου,

ἂν εἶναι ἀκόμα στὴ ζωὴ, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἂν βλέπῃ

ἢ πέθανε καὶ βρίσκεται στὸν ἄχαρο τὸν Ἄδη ».

845

Καὶ τὸ ἱσκιερὸ τὸ φάντασμα τῆς ἀπαντᾷ κι ἔτσι εἶπε·

« Ἄν ζῆ ἢ ἂν πέθανε, ἀνοιχτὰ δὲ θὰ σοῦ πῶ γιὰ κείνον.

Κακὸ εἶναι ἀνεμοσκόρπιστα τὰ λόγια μας νὰ βγαίνουν ».

Ἔτσι εἶπε κι ἀπ' τὸ σύρτη εὐτύς, κοντὰ ἀπ' τὸν παραστάτη,

μὲς στὸν ἀέρα χάθηκε. Κι ἡ Πηνελόπη τότε

850

σηκώθηκε ἀπ' τὸν ὕπνο της καὶ χάρηκε ἡ καρδιά της,

πού εἶδε ὀλοφάνερο ὄνειρο μὲς στὴ βαριά τὴ νύχτα.

Τότε οἱ μνηστῆρες ἔφυγαν στ' ἀφροντυμένο κύμα,
 τοῦ Τηλεμάχου τὸ χαμὸ στὸ νοῦ τους μελετώντας.
 Βρίσκεται ἓνα πετρόνησο στὴ μέση τοῦ πελάγου,
 855 στὴ βραχωμένη ἀνάμεσα τῇ Σάμῃ καὶ στὸ Θιάκι,
 ἢ Ἀστερίδα, ἓνα μικρὸ νησί μὲ δυὸ λιμάνια.
 Ἐκεῖ τὸν παραμόνευαν, κακὸ καρτέρι τοῦ ἴχαν.

Ε

Κι ἀπ' τοῦ λεβέντη Τιθωνοῦ τὴν ἀγκαλιὰ ἢ Αὐγούλα
 σηκώνουνταν νὰ φέρῃ φῶς σ' ὄλους, θεοὺς κι ἀνθρώπους.
 Τότε βουλή εἶχανε οἱ θεοί, κι ὁ ψηλοβρόντης Δίας
 στὴ μέση, ὡς παντοδύναμος, καθόταν, κι ἡ Παλλάδα
 5 θυμοῦνταν καὶ τοὺς ἔλεγε τὰ πάθια τοῦ Δυσσέα.
 Γιατὶ νοιαζόνταν πόμενε στὸ σπίτι τῆς νεράϊδας.
 «Δία πατέρα κι οἱ ἄλλοι ἔσεῖς, μακαριστοὶ κι αἰώνιοι,
 ἄς μὴ βρεθῇ πιά βασιλιάς στὸν κόσμον σκηπτροφόρος,
 πρᾶος, γλυκός, καλόγνωμος, τὸ δίκιο ἄς μὴν τὸ ξέρῃ,
 10 μόν' πάντα ἄς κἀνῆ τ' ἄνομα κι ἄς εἶναι ἓνας δυνάστης.
 Πόσο κανεὶς πιά τὸ θεϊκὸ Δυσσέα δὲν τὸν θυμᾶται,
 ἀπ' ὄσους ὄριζε λαοὺς καὶ σὰν πατέρας ἦταν
 καλός. Μὰ τώρα βρίσκεται σ' ἓνα νησί κλεισμένος,
 πικρὰ φαρμάκια πίνοντας στὸ σπίτι τῆς νεράϊδας
 15 τῆς Καλυψῶς, ποὺ στανικῶς ἐκεῖ τὸν ἐμποδίζει,
 καὶ δὲν μπορεῖ στὴν ποθητὴ πατρίδα νὰ γυρίσῃ,
 γιατί δὲν ἔχει μὲ κουπιὰ καράβι οὐδὲ συντρόφους
 στὰ στήθια ἀπάνω τὰ πλατιὰ νὰ φύγῃ τοῦ πελάγου.
 Καὶ τώρα πάλε μελετοῦν τ' ὀλάκριβο παιδί του
 20 νὰ τὸ χαλάσουν, σὰ γυρνᾷ στὸν τόπον του, ποὺ πῆγε
 γιὰ τὸν πατέρα του εἶδῃσῃ, τί γίνεται, νὰ μάθῃ
 στὴν πλοῦσια Λακεδαίμονα καὶ στὴ θεϊκίᾳ τὴν Πύλο».

Κι ὁ Δίας τῆς ἀπάντησε ὁ συγνεφοσυναχτής
 «Παιδί μου, πῶς τὰ λόγια αὐτὰ σοῦ φεύγουν ἀπ' τὸ στόμα ;
 25 Ἄτῃ σου δὲν τὴν ἔκαμες τὴν σκέψη αὐτὴ στὸ νοῦ σου,
 πῶς ὁ Δυσσέας σπῖτι του σὰν πάῃ νὰ τοὺς πλερώσῃ ;
 Φέρ' ἄεσὺ τώρα βολικὰ—γιατὶ μπορεῖς—στὸ γιό του,
 ἄβλαβος στὴν πατρίδα του νὰ φτάσῃ, κι οἱ μνηστῆρες

ἄπραχτοι μὲ τὸ γλήγορο καράβι νὰ γυρίσουν».

Ἔτσι εἶπε, καὶ στὸ γιό του Ἑρμῆ γυρίζει καὶ τοῦ κάνει·

30

«Ἑρμῆ, καὶ σ' ἄλλα ἐσὺ σωστὸς μαντατοφόρος μου εἶσαι.

Σύρε νὰ πῆς στὴν Καλυψῶ τὴν ἄσειστη βουλή μας,

πῶς νὰ γυρίσῃ ὁ τολμηρὸς Δυσσέας στὴν πατρίδα,

δίχως τῆ συνοδείᾳ θεῶν μῆτε θνητῶν ἀνθρώπων,

παρὰ μ' ἓνα καλόδετο σκαφί, περνώντας πάθια,

35

σὲ εἴκοσι μέρες στὴ Σχεριὰ τὴν καρπερὴ νὰ φτάσῃ,

ὅπου οἱ Φαίακοι κατοικοῦν, ἀπ' τῶν θεῶν τὸ γένος.

Ἄπ' τὴν καρδιά τους σὰ θεὸ θὰ τὸν τιμήσουν ὄλοι

καὶ μὲ καράβι στὴ γλυκιὰ πατρίδα θὰ τὸν στείλουν,

ἀφοῦ τοῦ δώσουν ἄρκετά, χαλκὸ, χρυσὸ καὶ ροῦχα,

40

πολλά, κι ὅσα δὲ θὰ ἔπαιρνε ποτέ του κι ἀπ' τὴν Τροία

στὸ μερδικὸ του λάφυρα, κι ἂν ἄβλαβος γυρνοῦσε.

Γιατὶ τοῦ γράφει ἡ μοῖρα του νὰ ἰδῇ τοὺς ποθητοὺς του,

νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα του καὶ στὸ ψηλὸ του σπίτι».

Εἶπε, κι ὑπάκουσε ὁ γοργὸς τοῦ Δία ἀποκρισάρης.

45

Κι ἔδесе εὐτὺς στὰ πόδια του τὰ δυὸ ὄμορφα σαντάλια,

χρυσὰ κι αἰώνια πού μαζὶ μὲ τὴν πνοὴ τοῦ ἀνέμου,

παντοῦ, σὲ ἀτέλειωτες στεριὲς καὶ πέλαγα τὸν πᾶνε.

Ἔπειτα πῆρε τὸ ραβδί, πού ἀνθρώπων— ὅσους θέλει—

μαγεύει μάτια ἢ καὶ ξυπνᾷ πάλε ἄλλους κοιμισμένους.

50

Μ' αὐτὸ στὰ χέρια ὁ δυνατὸς Ἄργοφονιάς πετοῦσε.

Κι ἀπ' τὴν Πιερίᾳ σὰν πέρασε χύθηκε ἀπ' τὸν αἰθέρα

στὸ πέλαγο καὶ πήγαινε στὸ κύμα σὰν τὸ γλάρο,

πού μὲς στοῦ ἀστέρειτου γυαλοῦ τοὺς ἀφρισμένους κόρφους

ψάρια ζητᾷ καὶ τὰ πυκνὰ φτερά του βρέχει ἢ ἄρμη.

55

Ἔτσι ὁμοίος πήγαινε ὁ Ἑρμῆς στὰ κύματα τὰ πλήθια.

Σὰν ἔφτασε στ' ἀπόμακρο νησὶ βγῆκε ὄξω τότε

ἀπ' τὸ γαλάζιο πέλαγο καὶ στὴ στεριὰ τραβοῦσε,

ὅσο πού βρῆκε μιὰ σπηλιὰ μεγάλη, ὅπου ἡ νεράιδα

καθόντανε ἢ λαμπρόμαλλη καὶ μέσα ἐκεῖ τὴν ἤβρε

60

Φωτιὰ μεγάλη εἶχε στὴ σιὰ καὶ μιὰ εὐωδιὰ ἀπ' ἀλάργα

μοσκοβολοῦσε στὸ νησί, κέδρου κι ἀφράτης θούγιας

πού καίγονταν. Κι ἡ Καλυψῶ, μ' ὀλόχρυση σαῖτα

στὸν ἀργαλιὸ τῆς ὕφαινε καὶ γλυκοτραγουδοῦσε.

- Φούντωνε γύρω στή σπηλιά δροσολουσμένο δάσος
 με κυπαρίσσια εὐωδιαστά, με πεῦκες και με σκληῖθρα, 65
 όπου πλατύφτερα πουλιά φωλιάζανε ἐκεῖ πάντα,
 γεράκια και ἀνοιχτόφωνες κουροῦνες, βαρδολοῦπες,
 θαλασσοπούλια πού ἀγαποῦν τὰ πέλαγα νά σκίζουν,
 Και ὀλόγυρα στήν κουφωτή σπηλιά ἦταν ἀπλωμένη, 70
 κληματαριά πολὺβλαστη σταφύλια φορτωμένη.
 Τέσσερεις βρύσες στή στεριά γλυκὸ νερὸ ἀναβρῦζαν,
 κοντὰ - κοντὰ, και ἄλλη ἀπ' ἄλλοῦ κυλοῦσε τὰ νερά της.
 Και ἀνθοῦσαν γύρω στή σειρά λιβάδια με γιοφύλια
 και σέλινα, πού ἂν τὰ ἴβλεπε και ἀθάνατος ἀκόμα, 75
 θὰ σάστιζε και μέσα του θὰ ξάνοιγε ἡ καρδιά του.
 Ἐκεῖ στεκόντανε ὁ Ἑρμῆς και θάμαζε θωρώντας.
 Και ὅλα πιά σάν τὰ χόρτασαν τὰ μάτια του νά βλέπουν.
 μπῆκε στήν ἀπλωτὴ σπηλιά, και ἡ λατρευτὴ νεράιδα,
 ὅπως τὸν εἶδε ἀγνάντια της, τὸν γνώρισε ποιὸς ἦταν. 80
 Γιατί οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ξέρουν ἕνας τὸν ἄλλο,
 και ἀνίσως κάθεται κανεὶς σ' ἀπόμακρα παλάτια.
 Μὰ ἐκεῖ τὸ μεγαλόκαρδο Δυσσέα δὲν τὸν βρῆκε,
 μόν' στ' ἀκρογιαλὶ κάθονταν, σάν πάντα, και ἠρηνοῦσε,
 με κλάμα, πόνους, στεναγμοὺς σπαράζοντας στὰ στήθια, 85
 και ἔχυνε δάκρυα βλέποντας τὰ πέλαγα τὰ στεῖρα.
 Ρώτησε τότε τὸν Ἑρμῆ και ἡ Καλυψὼ ἡ νεράιδα,
 σὲ λαμπροσκάλιστο θρονὶ νά κάτση βάζοντάς τον·
 «Και πῶς μᾶς κόπιασες, Ἑρμῆ, χρυσοράβδε, ἀκριβέ μου
 και σεβαστέ; Γιατί συχνὰ δὲ μᾶς πολυθυμᾶσαι. 90
 Πὲς τί ὀρίζεις; Θὰ γενῆ, σοῦ τάζω, ὅ,τι προστάξης,
 ἂν γίνεται ἡ δουλειὰ πού θεὸς και ἂν μοῦ περνᾷ ἀπ' τὸ χέρι.
 Μόν' ἔλα μέσα, κόπιασε νά σὲ φιλέψω κάτι.»
 Ἔτσι εἶπε και ἔστρωσε ἡ θεὰ τραπέζι με ἀμβροσία
 γεμάτο, και ἕνα κόκκινο τὸν κέρασε νεχτάρι, 95
 και ἔτρωγε και ἔπινε ὁ γοργὸς τοῦ Δία ἀποκρισάρης.
 Σάν ἔφαγε και χάρηκε με τὸ φαῖ ἡ καρδιά του,
 τότε με λόγια φιλικὰ τῆς μίλησε ἔτσι και εἶπε·
 «Θεά, θεὸ με ρώτησες γιατί ἤρθα, και ὡς τὸ θέλεις,
 τὴν πᾶσα ἀλήθεια θὰ σοῦ πῶ και ἐγὼ μετὰ χαρᾶς σου. 100

- Μ' ἔστειλε ἐδῶ τοῦ Κρόνου ὁ γιός, χωρὶς νὰ θέλω νὰ ῥθω.
 Ποιὸς τόση πικροθάλασσα, ποὺ τελειωμὸ δὲν ἔχει,
 θὰ τὴν περνοῦσε αὐτόθελα ; Μήτε ἔχει κἀν στὸ δρόμο
 ἀνθρώπων χῶρες, ποὺ σφαχτὰ καὶ διαλεχτὲς θυσίαι
 πολλὰς προσφέρουν στοὺς θεοὺς. Μὰ τ' ἀσπιδάτου Δία 105
 ἄλλος τὴ γνώμη δὲν μπορεῖ ν' ἀλλάξῃ ἢ νὰ μὴν κάμη.
 Λέει πὼς κοντὰ σου ὁ πιὸ πικρὸς ἀπ' ὄλους ζῆ τοὺς ἄντρες,
 ποὺ χρόνια ἐννιά πολέμησαν στὴ χώρα τοῦ Πριάμου,
 κι ὅταν τὸ κάστρο κάψανε τὸ δέκατο πιά χρόνο,
 γιὰ τὴν πατρίδα κίνησαν. Μὰ στὸ ταξίδι ἀπάνω 110
 φταιῖξαν στὴ θεὰ Ἄθηνᾶ, καὶ σήκωσε ἓνα ἀγέρα
 γι' αὐτοὺς κακοταξίδευτο καὶ κύματα ἀφρισμένα.
 Τότε ὄλοι οἱ ἄλλοι θαρρετοὶ συντρόφοι του χαθῆκαν,
 κι αὐτὸν ἐδῶ τὸν ἔφερε τὸ κύμα κι ὁ ἀγέρας.
 Τώρα νὰ φύγῃ στὴ στιγμή ζητᾶ νὰ τὸν ἀφήσῃς. 115
 Γιατὶ δὲ γράφει ἡ μοῖρα του, ἀλάργα ἀπ' τοὺς δικούς του
 νὰ κλείσῃ ἐδῶ τὰ μάτια του, μόν' εἶναι ριζικὸ του
 νὰ ἰδῇ πατρίδα καὶ δικούς καὶ τ' ἀρχοντόσπιτό του ».
- Ἔτσι εἶπε, κι ὄλο πάγωσε τῆς Καλυψῶς τὸ αἶμα
 καὶ κράζοντάς τον τοῦ ἔλεγε μὲ θυμωμένα λόγια 120
 « Σκληροὶ θεοί, ζηλιάρηδες, πιὸ πάνω σεῖς ἀπ' ἄλλους,
 ποὺ σκάζετε μὲ τίς θεές ἂν μὲ θνητὸ πλαγιάσουν
 κι ἀνίσως κάμη ὁμόκλινο καμιὰ τὸν ποθητὸ τῆς.
 Κι ἡ ροδοδάχτυλη Αὐγὴ τὸν Κυνηγὸ ὅταν πῆρε,
 ἔτσι οἱ γλυκόζωοι θεοὶ ζουλέψατε ὄλοι, ὥσπου 125
 ἢ Ἄρτεμη, ἢ χρυσόθρονη παρθένα, μὲ σαῖτες
 πυκνὲς χτυπώντας, τὴ ζωὴ στὴν Ὀρτυγία τοῦ πῆρε.
 Ἔτσι κι ὅταν ἡ Δήμητρα, μὲ τίς σγουρὲς πλεξοῦδες,
 πῆγε σὲ βαθυχόρταρο χωράφι νὰ πλαγιάσῃ
 μὲ τὸ Γιασίονα ἀγκαλιά, καμένη ἀπ' τὴν ἀγάπη, 130
 τό ῥμαθε ὁ Δίας στὴ στιγμή, καὶ μ' ἓνα ἀστροπελέκι
 καυτὸ χτυπώντας, τοῦ ὄσβησε τὴ νιότη του κι ἐκείνου.
 Τώρα ἔτσι πάλε σκάσατε, θεοί, μαζί μου, πόχω
 ἄντρα θνητόν. Ὅμως ἐγὼ τὸν ἔσωσα, ὅταν ἔρμος
 σὲ μιὰ καρίνα ἐρχόντανε καβάλα καθισμένος, 135
 γιὰτὶ μὲ κεραυνὸ καυτὸ στὴ μέσῃ τοῦ πελάγου

τοῦ ὅσπασε τὸ γοργόδρομο καράβι ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου.
 Τότε ὅλοι οἱ ἄλλοι διαλεχτοὶ συντρόφοι του χαθῆκαν,
 καὶ μόνο του τὸν ἔφερε τὸ κύμα ἐδῶ κι ὁ ἀγέρας.
 Τὸν φίλευα, τὸν ἔθρεφα καὶ τό ἴεγα μονάχη 140
 ἀθάνατο κι ἀγέραςτο γιὰ πάντα νὰ τὸν κάμω.
 Ὅμως τῆ γνώμη ἂν δὲν μπορῆ τ' ἀσπιδοφόρου Δία
 νὰ τὴν ἀλλάξη ἄλλος θεὸς ἢ νὰ τὴν παρακούση,
 ἄς φύγη, ἀφοῦ τὸ πρόσταξε κι ἔτσι τ' ὀρίζει ἐκεῖνος,
 στ' ἀστέρευτο τὸ πέλαγος. Ἐγὼ ὅμως δὲν τὸν στέλνω. 145
 Γιατί δὲν ἔχω μὲ κουπιὰ καράβι οὐδὲ συντρόφους
 ποὺ θὰ τὸν πᾶνε στὰ πλατιὰ τῆς θάλασσας τὰ στήθια.
 Μὰ πρόθυμα μιὰ συμβουλή—τὸ τάζω—θὰ τοῦ δώσω,
 πῶς ἄβλαβος στὴν ποθητὴ πατρίδα του νὰ φτάσῃ».

Τότε ἔτσι πάλε ὁ δυνατὸς Ἀργοφονιάς τῆς εἶπε· 150
 « Στεῖλε τον τώρα. Τὸ θυμὸ τοῦ Δία συλλογίσου,
 μὴ σοῦ κακιώσῃ στὰ στερνὰ καὶ θέλῃ νὰ σὲ βλάψῃ ».

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ὁ γοργὸς τοῦ Δία ἀποκρισάρης.
 Πῆγε κι ἡ νύφη ἡ σεβαστὴ, τὸν ἄφοβο Δυσσέα 155
 ζητώντας, ὅταν ἄκουσε τὴν προσταγὴ τοῦ Δία.
 Τὸν ἤβρε ποὺ καθόντανε κοντὰ στ' ἀκροθαλάσσι
 κι οὔτε στιγμή τοῦ στέγωναν τὰ μάτια του ἀπ' τὰ δάκρυα,
 καὶ τοῦ ὄσβηνε ἡ γλυκιὰ ζωὴ στοῦ γυρισμοῦ τὸν πόνου,
 γιὰ τὸ γύρισε ἡ καρδιὰ νὰ ζῆ μὲ τῆ νεραίδα.
 Μόνο ἀπ' ἀνάγκη στὴ βαθιὰ σπηλιά μ' αὐτὴ τίς νύχτες 160
 ἀθέλητά του πλάγιαζε, κι ἄς τὸν ποθοῦσε ἐκεῖνη.

Ὅμως τῆ μέρα κάθουνταν σὲ βράχους, σ' ἀκρογαλία,
 μὲ κλάμα, πόνους, στεναγμοὺς σπαράζοντας τὰ στήθια,
 κι ἔβλεπε, δάκρυα χύνοντας, τὰ πέλαγα τὰ στεῖρα·
 Σιμὰ του στάθηκε ἡ θεὰ καὶ λυπημένα τοῦ ἔπε· 165
 « Καημένε, ἐδῶ ὅλο πιά μὴν κλαῖς, μὴ λιώνεις τὴ ζωὴ σου,
 κι ἤρθε ὁ καιρὸς ποὺ πρόθυμα νὰ φύγῃς θὰ σὲ στείλω.
 Μόν' ἔλα κόψε μὲ μπαλτὰ ξύλα χοντρά, νὰ φτιάσῃς
 βάρκα πλατιὰ καὶ τὸ σκαρὶ ψηλὰ νὰ τῆς τὸ χτίσῃς, 170
 μὲς στὸ γαλάζιο πέλαγο νὰ πᾶς. Κι ἐγὼ γιὰ σένα
 ψωμί, νερὸ καὶ κόκκινο κρασί θὰ βάλω μέσα,
 ὄλα ἀφθονα, νὰ μὴν πεινᾷς, καὶ ροῦχα θὰ σὲ ντύσω.

καὶ θ' ἀπολύσω πίσω της ἓνα ἀεράκι πρύμο,
 ἔτσι ἄβλαβος σὴν ποθητὴ πατρίδα σου νὰ φτάσης,
 ἂν τὸ θελήσουν οἱ θεοί, τῶν οὐρανῶν οἱ ἀφέντες,
 πού 'ναι ἀπὸ μένα ἀνώτεροι νὰ κρίνουν, νὰ φροντίσουν».

175

Εἶπε, καὶ πάγωσε ὁ θεϊκὸς πολυπαθὸς Δυσσεάς,
 κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τῆς εἶπε κράζοντάς την·
 «Ἄλλο, θεά, θὰ μελετᾷς μ' αὐτά, κι ὄχι ταξίδι,
 ἐνῶ μοῦ ὀρίζεις μὲ σκαφὶ τῆς θάλασσας τὸ πλάτος
 νὰ πάρω αὐτό, τ' ἀτέλειωτο καὶ φοβερό, πού μήτε
 γοργὰ καράβια ἰσόμετρα δὲν τὸ περνοῦν, πού τρέχουν
 χαρούμενα στὸν ἄνεμο. Μὰ ἐγώ, θεά, ποτέ μου
 δὲ θὰ πατήσω στὸ σκαφί, χωρὶς τὸ θέλημά σου,
 ἀνίσως καὶ δὲ μοῦ ὀρκιστῆς τὸν πιὸ μεγάλο σου ὄρκο
 πὼς ἄλλο δὲ μοῦ μελετᾷς πάθος φριχτὸ νὰ πάθω».

180

185

Εἶπε, καὶ χαμογέλασε στὰ λόγια του ἡ νεράιδα
 καὶ τρυφερὰ τὸν χάιδεψε καὶ τοῦ 'πε ἀγαπημένα·
 «Ἄ, τετραπέρατο κορμί, πού κόβει ὁ νοῦς σου πάντα.
 Τί λόγια πού σοφίστηκες νὰ βγάλῃς ἀπ' τὸ στόμα!
 Naί, μάρτυράς μου ἄς εἶναι ἡ γῆ καὶ τὰ ψηλὰ τὰ οὐράνια,
 καὶ τὸ τρεχάμενο νερὸ τῆς Στύγας, πού 'ναι ὁ ὄρκος
 ὁ πιὸ μεγάλος, πιὸ φριχτὸς τῶν ἀθανάτων ὄλων,
 πὼς ἄλλο δὲ σοῦ μελετῶ πάθος κακὸ νὰ πάθῃς.
 Καὶ μόνο αὐτὰ στοχάζομαι ὅσο κι ἐγὼ ἡ ἴδια
 στὸν ἑαυτό μου θὰ 'βρισκα, σὲ τόση ἀνάγκη ἂν ἤμουν.
 Γιατὶ εἶναι ἡ γνώμη μου καλὴ καὶ νιώθω μὲς στὰ στήθια
 νὰ 'χω ψυχόπονη καρδιά, δὲν ἔχω σιδερένια».

190

195

Εἶπε καὶ πήγαινε ἡ θεά, στὴ στράτα αὐτὴ ὀδηγώντας
 γοργά, κι αὐτὸς στ' ἀχνάρια της ξοπίσω ἀκολουθοῦσε,
 κι ἔφτασαν στὴ βαθιὰ σπηλιά, μαζί ἡ θεὰ κι ὁ ἄντρας.
 Ἐκατσε ἐκεῖνος στὸ θρονὶ πού 'χε ὁ Ἑρμῆς ἀφήσει,
 κι ἔμπρός του ἡ νύφη τοῦ 'βαλε κάθε λογῆς προσφάγια,
 νὰ τρώῃ, νὰ πίνῃ, πού οἱ θνητοὶ θέλουν νὰ τρῶνε οἱ ἄντρες.
 Κι ἡ ἴδια ἀγνάντια κάθισε στὸ θεϊκὸ Δυσσεά
 νι οἱ παρακόρες ἔφεραν νεχτᾶρι κι ἀμβροσία.
 Τότε στὰ ἔτοιμα ἄπλωναν φαγιὰ στρωμένα ἔμπρός τους.
 Κι ἀφοῦ χαρήκανε ἔπειτα νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουν,

200

205

ἄρχισε πρώτη ἡ Καλυψὼ κι ἔτσι εἶπε λυπημένα·
 « Γιὲ τοῦ Λαέρτη, θεϊκὲ πολύτεχνε Δυσσέα,
 210 ἔτσι λοιπόν, στὸ σπίτι σου καὶ στὴ γλυκιὰ πατρίδα,
 θέλεις πιά γρήγορα νὰ πᾶς. Θεὸς μαζί σου ὡς τόσο.
 Ἄν ὅμως ὄλα τὰ ἔξερεις, ὅσα πικρὰ φαρμάκια
 θὰ σὲ ποτίσῃ ἡ μοίρα σου, πρὶν φτάσῃς στὴν πατρίδα,
 215 μαζί μου θὰ ἴθελος σ' αὐτὸ νὰ κάθῃσαι τὸ σπίτι,
 κι ἀθάνατο θὰ σ' ἔκανα, μ' ὅσον καημὸ κι ἂν ἔχῃς,
 νὰ πᾶς νὰ ἰδῆς τὸ ταίρι σου ποὺ λαχταρᾷς αἰώνια.
 Θαρρῶ δὰ πῶς χειρότερη δὲν εἶμαι ἐγὼ ἀπὸ κείνη,
 στ' ἀνάστημα καὶ στὸ κορμί, μήτε ταιριάζει κι ὄλας,
 220 νὰ παραβγαίνουν οἱ θνητὲς μὲ τίς θεὲς στὰ κάλλη ».

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « Συμπάθα, λατρευτὴ θεά. Καλὰ κι ἐγὼ τὸ ξέρω
 σὰν πόσο φαίνεται ἄσχημη μπροστὰ σου ἡ Πηνελόπη,
 225 στ' ἀνάστημα καὶ στὴ μορφή, τίς δυὸ ὅποιος σὰ συγκρίνῃ.
 Θνητὴ εἶναι ἐκείνη, μὰ θεά κι ἀγέραστη εἶσαι ἀτὴ σου.
 Μὰ κι ἔτσι πάντα λαχταρῶ νὰ φτάσω στὴν πατρίδα
 καὶ νὰ τὴ δοῦν τὰ μάτια μου τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα.
 Κι ἀνίσως πάλε ἀθάνατος κανένας μὲ τσακίσῃ
 230 μὲς· στὸ κρασάτο πέλαγος, κι αὐτὸ θὰ τὸ βαστάξω,
 γιατί εἶναι μὲς στὰ στήθια μου καρτερικιά ἢ καρδιά μου.
 Κι ἄλλα πολλὰ ποὺ πέρασα, πολλὰ ἔχω τραβηγμένα
 στὶς μάχες καὶ στὴ θάλασσα. Κι αὐτὸ μὲς στ' ἄλλα ἄς ἔρθῃ ».

Εἶπε, κι ὁ ἥλιος βούτηξε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
 καὶ τότε στῆς βαθουλωτῆς σπηλιάς τὸ βάθος πῆγαν,
 235 καὶ τὴν ἀγάπη χάρηκαν ἀγκαλιασμένοι οἱ δυὸ τους.

Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 τότε ὁ Δυσσέας φόρεσε χλαμύδα καὶ χιτῶνα,
 240 κι ἡ Καλυψὼ μακρόσυρτο χιονόλευκο φουστάνι,
 χαριτωμένο καὶ ψιλὸ καὶ μιὰ μαλαματένια
 ζώνη ὁμορφῆ στὴ μέση της καὶ μπόλια στὸ κεφάλι,
 καὶ τὸ ταξίδι ἐτοίμαζε τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα.
 Μεγάλο τοῦ ἔδωσε μπαλτὰ ποὺ τοῦ ἔρχονταν στὴ χούφτα,
 ὀλόχαλκο καὶ δίστομο πού 'χε ὁμορφο στειλιάρι
 μέσα μπηγμένο ἐλίτικο, μὲ τέχνη σφηνωμένο.

- Στὸ χέρι τοῦ ἴδωσε ἔπειτα σκεπάρνι ἀκονισμένο 245
 καὶ γιὰ τὴν ἄκρη τοῦ νησιοῦ πῆρε τὸ δρόμο πρώτη.
 ὅπου πολλὰ φυτρῶνανε ψηλὰ μεγάλα δέντρα,
 σκληῖθρα καὶ λεῦκες κι ἔλατα οὐρανοκαρφωμένα,
 στεγνὰ ἀπὸ χρόνια, ὀλόξηρα, φύλλα στὸ κύμα ἀπάνω.
 Κι ὅταν τὸ μέρος τοῦ ἴδειξε πού φυτρῶναν τὰ δέντρα, 250
 γύρισε πίσω ἢ Καλυψῶ στὸ σπίτι, κι ὁ Δυσσέας
 ἔκοβε παραβόξυλα καὶ πρόκοβε ἢ δουλειά του.
 Ἔκοψε ἀπ' ὄλα ὡς εἴκοσι, τὰ χαλκοπελεκοῦσε
 μὲ τέχνη, τὰ σκεπάρνισε, στὴ στάφνη ἰσώνοντάς τα.
 Τότε ἢ νεραίδα ἢ Καλυψῶ τοῦ φέρνει ἕνα τρυπάνι, 255
 κι ὄλα σὰν τὰ τρυπάνισε καὶ τὰ ἴδεσε ἐνωμένα,
 μὲ ξυλοκάρφια ταίριαζε τὴ σκάφη καὶ δαβίδια.
 Κι ὅσο πλατιά τὴν πατωσιὰ σὲ φορητὸν καράβι
 τὴ σημαδεύει ὅποιος καλὰ ξυλουργικὴ γνωρίζει, 260
 τόσο πλατειά τὴ σκάρωσε τὴ σκάφη κι ὁ Δυσσέας.
 Καὶ τὰ σκαριὰ σὰν ἔστησε, κοντὰ κοντὰ, κατόπι
 κάρφωσε τὰ στραβόξυλα καὶ δούλευε τὸ σκάφος.
 καὶ τέλειωσε ὅταν κάρφωσε καὶ τὰ μακριὰ μαδέρια.
 Κατάρτι τότε πελεκᾷ κι ἀντένα τῆς ταίριαζει, 265
 καὶ τὸ τιμόνι ἐτοίμασε νὰ κυβερνᾷ τὴ σκάφη,
 κι ὀλόγυρα τὴν ἔφραξε μὲ λυγαριάς κλωνάρια,
 γιὰ νὰ μὴν μπαίνει ἢ θάλασσα καὶ φόρτωσε σαβούρα.
 Τότε ἕνα παραβόπανο φέρνει ἢ θεά, νὰ κάμη
 μ' αὐτὸ πανιά καὶ τεχνικὰ τὰ ἐτοίμασε ὁ Δυσσέας.
 Σκότες τῆς ἔδωσε ἔπειτα κι ἀπλὲς καὶ ξάρτια βάζει 270
 καὶ μὲ λιστούς τὴν ἔριξε στ' ἀφροντυμένο κύμα
 Τέσσερεις μέρες πέρασαν καὶ τὰ ἔχε ὄλα τελέφει.
 Τὴν πέμπτη, ἀπ' τὸ νησι ἢ θεὰ τὸν ἀποχαιρετοῦσε.
 Τοῦ ἴδωσε ροῦχα εὐωδιαστά, τὸν ἔλουσε μονάχη,
 τοῦ ἴβαλε μέσα σ' ἕνα ἀσκι μαῦρο κρασι καὶ σ' ἄλλο 275
 μεγάλο τοῦ ἴβαλε νερὸ καὶ μέσα σὲ ταγάρι
 θροφές κι ὄλο τὸ γέμισε μὲ πληθερὰ προσφάγια,
 κι ἕνα ἀεράκι ἀπόλυσε γλυκόπνευτο καὶ πρύμο.
 Ἄνοιξε τότε τὰ πανιά χαρούμενα ὁ Δυσσέας
 καὶ στὸ τιμόνι καθιστὸς μὲ τέχνη κυβερνοῦσε, 280

καὶ μήτε ὁ ὕπνος τοῦ ἔκλεινε τὰ μάτια, ἐνῶ τὴν Πούλια
 ἀγνάντευε καὶ τὸ Βοσκό, ποῦ ἀργεῖ νὰ βασιλέψη,
 καὶ τὴν Ἀρκούδα, ποῦ πολλοὶ κι Ἀμάξι τήνε κρᾶζου
 καὶ πάντα αὐτοῦ κλωθογυρνᾷ τὸν Κυνηγὸ θωρώντας,
 καὶ μόνη αὐτὴ δὲ λούζεται στοῦ Ὠκεανοῦ τὸ κύμα. 285

Γιατὶ ἡ νεραίδα τοῦ ἔλεγε, τ' ἀστέρι ἐκεῖνο νὰ ἔχη,
 σὰν ἀρμενίζη στὸ γιालό, στ' ἀριστερό του χέρι.
 Μέρους τραβοῦσε δεκαφτὰ στῆς θάλασσας τὰ πλάτια.
 Στὶς δεκοχτῶ φανήκανε τῆς χώρας τῶν Φαιάκων
 τὰ βαθιοτσκιωτα βουνὰ στὸ πιδὸ κοντὰ του μέρος 290
 καὶ σὰ θολούρα φαίνονταν στὸ θάμπος τοῦ πελάγου.

Γυρνώντας τότε ὁ Σαλευτῆς τῆς γῆς ἀπ' τοὺς Αἰθιοπous,
 ἀλάργα ἀκόμα, ἀπ' τὰ βουνὰ τὸν εἶδε τῶν Σολύμων
 ποῦ ἀρμένιζε στὴ θάλασσα καὶ ξάναψε ὁ θυμὸς του,
 κι ἔτσι μονάχος του ἔλεγε κουνώντας τὸ κεφάλι : 295

« Ἄχ, οἱ θεοὶ τὴν ἄλλαξαν τὴ γνώμη τους στὸ τέλος
 γιὰ τὸ Δυσσέα, ὅταν ἐγὼ στοὺς Αἰθιοπous ἤμου.
 Νά, στῶν Φαιάκων σίμωσε τὴ χώρα, ὅπου γραφτὸ του
 εἶναι νὰ τὰ ξεφύγη ἐκεῖ τοῦ χάρου τὰ πλεμάτια.
 "Ὅμως, τὸ τάζω, συμφορὲς νὰ τὸν χορτάσω ἀκόμα». 300

Ἔτσι εἶπε καὶ τὰ σύγνεφα συνάζει, καὶ στὰ χέρια
 τὴν τρίαινά του ἀδράχνοντας, τὸ πέλαο συνταράζει,
 κι ὄλες τὶς μπόρες σήκωσε κάθε λογιῆς ἀνέμου
 καὶ σκέπασε στεριὰ μαζὶ καὶ θάλασσα μὲ νέφια. 305

Ἀπ' τὰ οὐράνια χύθηκε σκοτάδι καὶ φυσοῦσαν
 μαζὶ ὁ Σιρόκος κι ἡ Νοτιὰ κι ὁ Ζέφυρος, ἀέρας
 φουρτουνιασμένος, κι ὁ Βοριάς ποῦ φέρνει παγοκαίρι,
 θεριὰ μεγάλα κύματα στὸ διάβα του κυλώντας.

Γόνατα τότε κι ἡ καρδιὰ κόπηκαν τοῦ Δυσσέα,
 κι εἶπε, βαριά στενάζοντας στὴν ἀφοβὴ ψυχῆ του· 310
 Ἄλιμονό μου ὁ δύστηχος! Στὸ τέλος τί θὰ γίνω;
 Φοβοῦμαι ἀλάθευτα ἢ θεὰ μὴ μοῦ τὰ πρόβλεψε ὄλα,
 ποῦ μοῦ ἔλεγε πὼς συμφορὲς στὰ πέλαγα θὰ πάθω,
 πρὶν φτάσω στὴν πατρίδα μου. Νά ποῦ ἀληθεύουν ὄλα.

Ὁ Δίας μὲ τί σύγνεφα τὸν οὐρανὸ σκεπάζει, 315
 καὶ τάραξε τὴ θάλασσα κι ὄλες φυσοῦν οἱ μπόρες

τοῦ κάθε ἀνέμου. Ἄχ, τώρα πιά, πάει, γλιτωμὸ δὲν ἔχει.
 Χίλιες φορές οἱ Δαναοὶ πῶς καλοτυχεροὶ μου
 ποὺ μὲς στὴν Τροία χάθηκαν γιὰ τοὺς δυὸ γιουὺς τ' Ἀτρέα.
 Ἔτσι εἶπε νὰ ἴερα καὶ ἐγὼ τὴν ὥρα ποὺ χιλιάδες 320
 τὰ χάλκινα κοντάρια τοὺς οἱ Τρῶες μοῦ πετοῦσαν
 γιὰ τ' Ἀχιλλέα τὸ νεκρό. Μνημοῦρι τότε θὰ ἔχα
 καὶ οἱ Ἀχαιοὶ τὴ δόξα μου παντοῦ θὰ τὴ σκορποῦσαν.
 Μὰ τώρα γράφει ἡ μοῖρα μου ν' ἀδικοθανατίσω».

Ἔτσι εἶπε καὶ κατάκορφα τὸν χτύπησε ἄγριο κύμα, 325
 μὲ λύσσα ὀρμώντας φοβερή, ποὺ τράνταξε ὄλη ἡ σκάφη,
 καὶ πέρα μὲς στὰ κύματα τὸν πέταξε τὸν ἴδιο,
 καὶ τοῦ ἔφυγε ἀπ' τὰ χέρια του τὸ δοιάκι ποὺ κρατοῦσε,
 καὶ τὸ κατάρτι τοῦ ἔσπασε στὴ μέση ἡ ἀνεμοζάλη, 330
 ποὺ ἀπ' τῶν ἀνέμων πλάκωσε τὸ πάλεμα μὲ λύσσα,
 καὶ ἔπεσε ἀλάργα τὸ πανὶ στὸ κύμα καὶ ἡ ἀντένα.

Ὡρα πολλὴ κατάπατα τὸν εἶχε βυθισμένον,
 καὶ μήτε μπόρεσε εὐκόλα νὰ ξενερίση ἀπάνω,
 ὅπως τὸν χτύπησε μὲ ὀρμὴ τὸ φουσκωμένο κύμα.
 Γιατὶ τὸν βάραιναν πολὺ τὰ ροῦχα, ποὺ δοσμένα 335
 τοῦ ἔχε ἡ νεράιδα ἡ Καλυψώ. Κι ἀργὰ πιά βγῆκε ἀπάνω,
 φτύνοντας ἀπ' τὸ στόμα του πικρὴ χολὴ τὴν ἄρμη,
 ποὺ ἀπάνω στὸ κεφάλι του σὰ βρύση κελαηδοῦσε.
 Μὰ τὸ σκαφὶ δὲν ξέχασε, καὶ ἄς ἔβγαине ἡ ψυχὴ του,
 μόν' χύθηκε στὰ κύματα καὶ πιάστηκε ἀπὸ πάνω, 340
 καὶ μὲς στὴ μέση κάθισε τὸ χάρο νὰ ξεφύγη,
 ἐνῶ τὸ κύμα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τὸ πέταε στὴν ὀρμὴ του...

Πῶς χινοπωρινὸς βοριάς σαρώνει μὲς στὸν κάμπο
 τ' ἀγκάθια καὶ ὅλα γίνονται κουβάρια ἕνα μὲ τ' ἄλλο,
 ἔτσι ἔδερναν οἱ ἄνεμοι στὴ θάλασσα τὴ σκάφη. 345
 Πότε τὴν ἔπαιρνε ὁ Βοριάς ἀπ' τὸ Νοτιᾶ σπρωγμένη,
 πότε κυνήγι ὁ Ζέφυρος τὴν πέταε στὸ Σιρόκο.

Τὸν εἶδε ἡ κρουσταλλόποδη Ἰνώ, τοῦ Κάδμου ἡ κόρη,
 ἡ Λευκοθέα, ποὺ θνητὴ πρὶν ἦταν καὶ μιλοῦσε
 καὶ τώρα δόξα ἀπ' τοὺς θεοὺς μέσα στὰ πέλαγα εἶχε, 350
 καὶ τοῦ Δυσσέα πόνεσε τὰ πάθια ποὺ τραβοῦσε.
 Καὶ σὰν τὴν πάπια πεταχτὴ βγῆκε ἀπ' τὰ κύματα ὄξω

καὶ στὸ καλὸδετο σκαφὶ κάθισε ἀπάνω κι εἶπε·
 « Γιατί, καημένε, θύμωσε μαζί σου ὁ Κοσμοσειστής
 ἔτσι βαριὰ καὶ μὲ πικρὰ φαρμάκια σὲ ποτίζει ; 355
 Μὰ κι ἂν λυσσάζῃ ἀπ' τὸ θυμὸ δὲ θὰ σοῦ φάῃ τὸ μάτι.
 Μόν' ἔτσι κάμε γλήγορα—θαρρῶ πὼς κόβει ὁ νοῦς σου.
 Βγάλε τὰ ροῦχα ποὺ φορεῖς κι ἀμόλα στοὺς ἀνέμους
 νὰ παραδέρῃ τὸ σκαφὶ καὶ πάντα κολυμπώντας 360
 προσπάθησε πὼς θὰ βρεθῆς στὴ χώρα τῶν Φαιάκων
 ὅπου γραφτὸ εἶναι νὰ σωθῆς. Πάρε κι αὐτὸ ν' ἀπλώσῃς
 κατὰσαρκα στὰ στήθια σου τ' ἀθάνατο μαντίλι.
 Δὲν ἔχεις φόβο νὰ πνιγῆς μήτε κακὸ νὰ πάθῃς.
 Κι ὅταν ἀγγίξῃς στὴ στεριά τὰ χέρια σου, τὸ λύνεις
 καὶ πίσω μὲς στὰ κύματα, τὸ ρίχνεις τ' ἀφρισμένα, 365
 ἀλάργα ἀπ' τὴν ἀκρογιαλιὰ καὶ στρέψε ἄλλοῦ νὰ βλέπῃς ».

Εἶπε καὶ τοῦ ἴδωσε ἡ θεὰ τ' ἀθάνατο μαντίλι
 καὶ βούτηξε στὴ θάλασσα τὴν ἀφροκυματούσα,
 ὅμοια μὲ πάπια, κι ἄξαφνα τὴ σκέπασε τὸ κύμα.
 Τότε ἔτσι κι ὁ πολύπαθος Δυσσέας συλλογιούνταν 370
 κι εἶπε, βαριὰ στενάζοντας, στὴν ἀφοβὴ ψυχὴ του:
 « Ἄλὶ μου, πάλε ἀθάνατος κανεῖς καινούρια ἀπάτη
 μοῦ πλέκει, ἐνόσω μοῦ ζητᾷ ὄζω νὰ βγῶ ἀπ' τὴ σκάφη.
 Μὰ ἀκόμα δὲ θὰ γελαστῶ, γιατί ἡ στεριά εἶναι ἀλάργα,
 ὅπου μοῦ πρόβλεψε ἡ θεὰ καταφυγὴ πὼς θὰ ἴβρω. 375
 Μόν' ἄλλο πιὸ καλῦτερο μοῦ φαίνεται θὰ κάμω.
 Ὅσο τὰ ξύλα στοὺς ἀρμούς εἶναι ἐνωμένα ἀκόμα,
 θὰ μείνω αὐτοῦ καὶ θὰ βαστῶ, στὰ βάσανα χωμένος.
 Κι ὅταν τὴ σκάφη ὀλότελα τὰ κύματα χωρίσουν,
 θὰ κολυμπήσω, πιὸ καλὸ νὰ κάμω ἀφοῦ δὲν ἔχω ». 380

Κι ἐκεῖ ποὺ τέτοια ἀνάδευε μὲς στῆς καρδιάς τὰ βᾶθη
 σήκωσε ὁ Σαλευτῆς τῆς γῆς ἓνα πελώριο κύμα,
 ὄρθιο, σκαστό, καμαρωτό, κι ἀπάνω του ἔπεσε ὄλο.
 Κι ὅπως σαρώνει τ' ἄχυρα τῆς θημωνιάς, σὺν πιάσῃ
 σφοδρὸς ἀέρας, κι ἄλλα ἄλλοῦ τῆς τ' ἀνεμοσκορπίζει, 385
 ἔτσι τῆς σκάφῃς τὰ μακριὰ τῆς σκόρπισε τὰ ξύλα.
 Τότε ὁ Δυσσέας κάθισε καβάλα σ' ἓνα ξύλο
 σὰ νὰ ἴταν ἄτι τρεξιμιὸ κι ἔβγαλε εὐτύς τὰ ροῦχα

- πού τοῦ 'χε δώσει ἡ Καλυψὼ κι ἀπλώσε τὸ μαντίλι
 στὰ στήθια του καὶ πέφτοντας στὴ θάλασσα τὰ μπρούμπα 390
 τὰ χέρια κλειοῦσε κι ἄνοιγε νὰ κολυμπᾷ ζητώντας.
 Τὸν εἶδε τότε ὁ Σαλευτῆς τῆς γῆς ὁ Ποσειδῶνας
 κι ἔτσι ἔλεγε μονάχος του κουνώντας τὸ κεφάλι·
 «Ἔτσι χορτάτος βάσανα στὸ πέλαο τώρα τράβα,
 ὡσότου θεογέννητους ἀνθρώπους ν' ἀπαντήσης. 395
 Μὰ κι ἔτσι μ' ὄσα τράβηξες, παράπονο δὲ θά 'χης».
- Εἶπε καὶ τὰ καλότριχα χτυπώντας ἄλογά του,
 πῆγε τρεχάτος στὶς Αἰγές πού 'χε ἀκουστὸ ναό του.
 Τότε ἄλλο σκέφτηκε ἡ θεὰ Παλλάδα μὲ τὸ νοῦ της.
 Ἔκοψε κάθε ἀνέμου ὄρμη κι ὄλοι εἶπε νὰ λαγιάσουν 400
 καὶ τὸ γλυκόπνευτο Βοριά Ξεσήκωσε μονάχο,
 κι ἔσπασε ἐμπρὸς τὰ κύματα ὡσότου πιά ὁ Δυσσέας
 νὰ πάη νὰ βρῆ τοὺς Φαίακες τοὺς θαλασσοθρεμμένους
 ἀπ' τὸ χαμὸ γλιτώνοντας κι ἀπ' τὴ βαριά του μοῖρα.
 Στὰ φουσκωμένα κύματα δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες 405
 παράδερνε κι ἀντίκρισε χίλιες φορές τὸ χάρο.
 Σὰν ἔφεξε ἡ ροδόχρωμη αὐγὴ τὴν τρίτη μέρα
 ἔπαψε τότε ὁ ἀνεμος κι ἤρθε ἀπνευτὴ γαλήνη.
 Τότε εἶδε τὴ στεριά κοντά, μὲ μιὰ γοργὴ ματιά του,
 ὅπως τὸν σήκωσε ψηλὰ τὸ φουσκωμένο κύμα. 410
 Πῶς εἶναι τοῦ πατέρα ἡ γειὰ γλυκιὰ γιὰ τὰ παιδιά του,
 πού κείτεται βαριάρρωστος καὶ λιώνει μὲς στοὺς πόνους
 χρόνια καὶ χρόνια καὶ πικρὴ τὸν βασανίζει μοῖρα,
 μὰ τὸν γλιτώνουν οἱ θεοὶ χαρούμενα ἀπ' τὸ χάρο,
 ἔτσι τὰ δένδρα κι ἡ στεριά τρισπόθητα φανῆκαν 415
 καὶ στὸ Δυσσέα, κι ἔπλεγε γοργὰ στὴ γῆ νὰ φτάση.
 Κι ὅταν πιά τόσο ἦταν κοντὰ πού ἀκοῦνε ὅταν φωνάξῃς,
 τότε ἄκουσε τῆς θάλασσας τοὺς χτύπους στ' ἀκροβράχια.
 Βαριά βογοῦσαν στὴ στεριά τὰ κύματα ἀφρισμένα
 χτυπώντας, κι ὄλα τὰ 'κρυβε τῆς θάλασσας ἡ ἄχνα. 420
 Γιατὶ δὲν εἶχε ἀπόσκεπα λιμάνια μήτε κόρφους,
 μόν' ἀκροβράχια πρόβελναν, φαγώματα καὶ πέτρες.
 Γόνατα τότε καὶ καρδιὰ κοπῆκαν τοῦ Δυσσέα
 κι εἶπε, βαριά στενάζοντας, στὴν ἀφοβὴ καρδιά του·

- « Ἄλί μου, κι ἂν ἀνέλπιστα μοῦ ἴδωσέ ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου
 νὰ ἰδῶ στεριά καὶ πέρασα τὸ βάθος τοῦ πελάγου,
 τὸ ἔβγα ὅμως δὲν φαίνεται ἀπ' τ' ἀφρισμένο κύμα.
 Τὰ βράχια εἶναι ὄξω κοφτερά καὶ γύρω τους μουγγρίζουν
 τὰ κύματα ἄγρια κι ἀρχινοῦν ἀπότομες οἱ πέτρες,
 κι εἶναι ἄπατα ὄξω τὰ ρηχά, μήτε κι ὑπάρχει τρόπος
 στὰ δύο μου πόδια νὰ σταθῶ γιὰ νὰ σωθῶ ἀπ' τὸ χάρο,
 μήπως σὲ πέτρα ἀγκαθωτῆ τὸ κύμα μὲ χτυπήσει,
 καθὼς θὰ βγαίνω, ἀρπώντας με καὶ πάει χαμένη ἡ ὁρμή μου.
 Κι ἂν κολυμπήσω παρακεῖ, κάπου νὰ ξεδιαλύνω
 ἀκρογιαλιά ἀπαλόστρωτη καὶ σφαλιστὸ λιμάνι,
 φοβοῦμαι πάλε ὀρηκτικὰ μήπως μ' ἀρπάξει ἡ ἀντάρα
 κι ἐνῶ βογγῶ στὸ πέλαγος μὲ πάη τὸ ψαροθρόφο,
 ἢ καὶ τρανὸ θεριόψαρο μοῦ βγάλη ἐμπρὸς μου ἡ μοίρα,
 ἀπ' ὅσα θρέφει ἀμέτρητα τῆς θάλασσας τὸ βάθος.
 Γιατὶ τὸ ξέρω τί θυμὸ βαστάει γιὰ μένα ὁ Σείσθης ».
- Κι ἐκεῖ πού τέτοια ἀνάδευε στὰ βάθη τῆς καρδιάς του,
 κύμα σκαστὸ τὸν πέταξε στ' ἀνώμαλα ἀκροβράχια.
 Θά'σπαζε ἐκεῖ τὰ κόκαλα καὶ θά'γδερνε τὶς σάρκες,
 ἂν ἡ λιθώρητη Ἄθηνᾶ δὲ φώτιζε τὸ νοῦ του.
 Ἐπὶ τὸ νὰ βράχο πιάστηκε μὲ τὰ γερά του χέρια,
 χυμώντας καὶ κρατήθηκε μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα,
 ὅσο πού πέρασε γοργὸ τ' ἀφροντυμένο κύμα.
 Ἔτσι τὸ ξέφυγε. Μὰ εὐτύς ξανάστροφα γυρνώντας
 τὸν χτύπησε καὶ στοῦ γυαλοῦ τὸν πέταξε τὸ βάθος.
 Πῶς, τὸ χταπόδι ὅταν τραβοῦν ἀπ' τὸ θαλάμι του ὄξω,
 πετράδια ἀμέτρητα κολλοῦν ἀπάνου στὰ βυζιά του,
 ἔτσι στὸ βράχο κόλλησαν ἀπ' τὰ γερά του χέρια
 οἱ σάρκες καὶ τὸν σκέπασε τὸ φουσκωμένο κύμα.
 Γραφτό του θὰ ἔταν νὰ χαθῆ τότε ὁ πικρὸς Δυσσέας,
 ἂν ἡ λιθώρητη Ἄθηνᾶ δὲ φώτιζε τὸ νοῦ του.
- Σὰ βγῆκε ἀπάνω στὸν ἀφρό, πιδὸ πέρα κολυμποῦσε,
 πρὸς τὴ στεριά κοιτάζοντας ἂν θ' ἀντικρίση κάπου
 ἀκρογιαλιά ἀπαλόστρωτη καὶ σφαλιστὸ λιμάνι.
 Σὲ ποταμοῦ γοργότρεχου σὰν ἦρθε κολυμπώντας
 τὸ στόμα, ὁ τόπος βολικὸς τοῦ φάνηκε πῶς ἦταν,

- ἄμμουδερός κι ἀπάνεμος κι ἔνωσε πού κυλοῦσε
 ὁ ποταμός κι ἄρχισε εὐτὺς παράκληση νὰ κάνη·
 « Σῶσε με, ἀφέντη, ὅποιος ἐσὺ κι ἂν εἶσαι, πού σέ βρῆκα
 μπροστά μου πολυπόθητο, ζητώντας νὰ ξεφύγω
 τοῦ Ποσειδώνα τὸ θυμὸ στῆς θάλασσας τὰ βάθια. 465
 Ἄπ' τοὺς παντοτινοὺς θεοὺς ὁ πολυπλανεμένος
 παίρνει τὴ χάρη πού ζητᾶ, καθὼς κι ἐγὼ πού τώρα
 στὸ ρέμα σου, στὰ πόδια σου προσπέφτω ἀπ' τὰ δεινά μου.
 Ἐλέησέ με, ἀφέντη μου, προσάτη μου σέ κράζω ».
- Εἶπε, κι ἐκεῖνος ἔκοψε ἀμέσως τὴν ὁρμή του, 470
 τὸ κύμα κράτησε κι ἐμπρὸς ἔκαμε στὸ Δυσσέα
 γαλήνη καὶ τὸν γλίτωσε στοῦ ποταμοῦ τὸ στόμα
 κι ἐκεῖ στῆ γῆς γονάτισε καὶ κρέμασε τὰ χέρια,
 γιατί στὸ κύμα ἀπόκαμε κι ἦταν πρησμένος ὅλος
 κι ἀνάβρυζε ἀπ' τὸ στόμα του κι ἀπ' τὰ ρουθούνια ἢ ἄρμη. 475
 Δίχως πνοή, δίχως λαλιὰ καὶ λιγοθυμισμένος
 κείτονταν κι ἀπ' τὴν κούραση πονοῦσε τὸ κορμί του.
 Κι ὡς πῆρε ἀνάσα κι ἡ καρδιά συνέφερε στὰ στήθια
 τότε ἔλυσε ἀπὸ πάνου του τὸ θεῖκὸ μαντίλι
 καὶ στὸ θαλασσοφλοίσβιστο τ' ἀπόλυσε ποτάμι, 480
 κι ἀμέσως κύμα φουσκωτὸ τὸ πῆρε στὴν ὁρμή του
 κι ἡ Λευκοθέα τ' ἄρπαξε στὰ τρυφερά της χέρια.
 Ἄπ' τὸ ποτάμι ἀλάργεψε καὶ πλάγιασε στὰ βοῦρλα
 κι ἐκεῖ φιλοῦσε σκύβοντας τὴ γῆς τὴν καρποδότρα
 κι εἶπε, βαριά στενάζοντας, στὴν ἀφοβὴ καρδιά του· 485
 « Ἄλί μου, τί θὰ πάθω πιά ; Στὸ τέλος τί θὰ γίνω ;
 Ἄν τὴν πολὺπικρὴ νυχτιὰ περάσω στὸ ποτάμι,
 ψυχρὴ θὰ μ' ἔβρη παγωνιά καὶ παγερὴ δροσοῦλα
 τὴ λιγωμένη μου καρδιά νὰ μοῦ τὴν παραλύσουν.
 Ἄπ' τὸ ποτάμι τὴν αὐγὴ φυσάει ψυχρὸ τ' ἀγιάζι. 490
 Κι ἂν στῆ βουνοπλαγιά ἀνεβῶ καὶ στὸ ἰσκιερὸ λαγκάδι
 νὰ κοιμηθῶ μὲς στὰ πυκνὰ χαμόκλαδα, ἂν μ' ἀφήση
 τὸ τούρτουρο κι ἡ κούραση κι ὕπνος βαθὺς μὲ πάρη,
 τρέμμα μὴν πέσουν τὰ θεριά καὶ δὲ μ' ἀφήσουν σκλίδα ».
- Κι ἐκεῖ πού τέτοια ἀνάδευε, καλύτερό του βρῆκε 495
 νὰ πάη στὸ δάσος καὶ κοντὰ τὸ βρῆκε στὸ ποτάμι,

σὲ μιὰ κορφή καὶ τρύπωσε σὲ δυὸ ἀπὸ κάτω δέντρα
μαζί βγαλμένα, τὸ 'να ἐλιά καὶ τ' ἄλλο ἦταν ἀγρέλα.
Ποτὲ δὲν τὰ 'πιανε ἡ ὄρμη τοῦ νοτισμένου ἀνέμου,
μήτε κι ὁ ἥλιος τὰ 'φρυγε μὲ τὶς λαμπρές του ἀχτίδες, 500
μήτε περνοῦσε κι ἡ βροχὴ στὴ ρίζα τους νὰ φτάση.
Τόσο πυκνὰ πού φύτρωναν πλεγμένα ἕνα μὲ τ' ἄλλο.
Κάτω ὁ Δυσσέας τρύπωσε, καὶ μὲ τὰ δυὸ του χέρια
στοίβιασε στρώμα ἀπλόχωρο - γιατί εἶχε ἐκεῖ χυμένα
σωρὸ τὰ φύλλα πού καὶ δυὸ καὶ τρεῖς θὰ φυλαγόνταν 505
μὲς στοῦ χειμῶνα τὴν καρδιὰ κι ἄς φρένιαζε φυσώντας.
Τό εἶδε καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας
κι ἐκεῖ στὴ μέση πλάγιασε κι ἀπάνου του μὲ φύλλα
σκεπάστηκε. Κι ὅπως κανεὶς χώνει στὴ μαύρη στάχτη
δαυλὶ μὲς στ' ἀκροχώραφο, γειτόνους ἂν δὲν ἔχη, 510
γιὰ νὰ φυλάξῃ τὴ φωτιά, νὰ μὴ γυρεύῃ ἀπ' ἄλλους,
ἔτσι ὁ Δυσσέας χώθηκε στὰ φύλλα. Κι ἡ Παλλάδα
ὑπνο στὰ μάτια τοῦ 'χυνε, γιὰ νὰ τὸν ξαποστάση
ἀπ' τὴ βαριά του κούραση, τὰ βλέφαρά του κλειώνοντας.

Ζ

Ἔτσι κοιμόντανε ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας
κοιμένος ἀπὸ κούραση κι ἀγρύπνια. Αὐτὴ τὴν ὥρα
ἔφτασε κι ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ στὴ χώρα τῶν Φαιακίων,
πού στὴν ἀπλόχωρὴ ἀπ' ἀρχῆς Ἰπέρεια κατοικοῦσαν, 5
γειτονικά στοὺς Κύκλωπες, ἀνθρώπους διαστρεμμένους,
πού ὄλο τοὺς κλέβανε, ἐπειδὴ πιὸ δυνατοὶ τῶν ἦσαν.
Μὰ ἐκεῖθε τοὺς ξεσήκωσε ὁ θεόμορφος Ναυσίθοσ
καὶ στὴ Σχηριὰ τοὺς ἔφερε, μακριὰ ἀπ' ἀνθρώπους κλέφτες.
Σήκωσε κάστρο ὀλόγυρα στὴν πόλη, ἔχτισε σπίτια,
ἔφτιασε τῶν θεῶν ναοὺς καὶ μοίρασε χωράφια. 10
Μὰ τότε αὐτὸν ἡ μοῖρα του τὸν ἔστειλε στὸν Ἄδη
κι ἤρθε ὁ Ἀλκίνοσ βασιλιάς μὲ γνώση προικισμένος.
Σ' ἐκείνου πῆγε ἡ λιόφωτη Παλλάδα τὸ παλάτι,
τὸ γυρισμὸ τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα νὰ ἐτοιμάση.

- Μπῆκε σὲ λαμπροσχάλιστο κοιτώνα, ὅπου μιὰ κόρη
κοιμόντανε ὁμοιά μὲ θεὰ στ' ἀνάστημα, στὰ κάλλη,
ἢ Ναυσικᾶ, τοῦ ἀντρόψυχου τ' Ἀλκίνοῦ ἢ θυγατέρα,
μὲ δυό της σκλάβες, πόλαμπαν ἀπ' ὁμορφιές καὶ χάρες,
στὰ πλάγια πόρτας λαμπερῆς ποῦ ἦταν κλειστά τὰ φύλλα.
Μὰ σὰν ἀεροφύσημα στῆς κόρης τὸ κρεβάτι 15
πῆγε καὶ στὸ κεφάλι της στάθηκε ἀπάνω κι εἶπε,
μοιασμένη μὲ τοῦ Δύμαντα τοῦ θαλασσακουσμένου
τὴν κόρη, ποῦ ἔχε ὁμήλικη καὶ τὴν πολυαγαποῦσε.
Μ' αὐτὴ παρόμοια ἢ λιόφωτη θεὰ Ἀθηνᾶ τῆς εἶπε·
« Πῶς σ' ἔκαμε ἔτσι, Ναυσικᾶ, ἢ μάνα σου ἀκαμάτρα; 25
Παραριμμένα κείτονται τὰ λιμπιστά σου ροῦχα,
κι ἡ ὥρα εἶναι τοῦ γάμου σου κοντά, ποῦ πρέπει τότε
καὶ σὺ νὰ βάλῃς ὁμορφα κι ὁμορφα νὰ χαρίσης
σ' αὐτοὺς ποῦ θὰ ῥθουν σπίτι σου νὰ σ' ὀδηγήσουν νύφη.
Μ' αὐτὰ ὁ καθένας ὄνομα καλὸ στὸν κόσμον παίρνει 30
καὶ χαίρεται ὁ πατέρας του κι ἡ λατρευτὴ του ἢ μάνα.
Μόν' ἔλα, πᾶμε τὴν αὐγὴ νὰ πλύνουμε. Μαζί σου
θὰ ῥθω βοηθός σου, γρήγορα τὴν πλύση ν' ἀποσώσης.
Γιατὶ εἶναι λίγος ὁ καιρὸς ποῦ θὰ ῥσαι ἀκόμα κόρη.
Ταίρι ἀπὸ τώρα σὲ ζητοῦν τὰ πρῶτα τῶν Φαιάκων 35
ἀρχοντοπαῖδια, ὅτε βασιᾶ καὶ τὸ δικό σου γένος.
Μόν' πάνε στὸν πατέρα σου νὰ τὸν παρακαλέσης
νὰ σοῦ ἐτοιμάσῃ τὴν αὐγὴ μουλάρια κι ἓνα ἀμάξι
νὰ πάρουν τὰ φουστάνια σου, τίς ζῶστρος, τὰ σεντόνια.
Κι ἔτσι καλύτερα καὶ σὺ νὰ πᾶς μαζί μὲ ἀμάξι 40
παρὰ πεζή, γιατί μακριὰ εἶναι ἀπ' τὴ χώρα οἱ πλύστρος ».
- Ἔτσι εἶπε καὶ στὸν Ὀλυμπο πῆγε ἔπειτα ἡ Παλλάδα,
ὅπου εἶναι πάντα τῶν θεῶν τ' ἀσάλευτο λημέρι,
ποῦ δὲν τὸ δέρνουν ἀνεμοὶ, βροχὲς δὲν τὸ μουσικεύουν,
μῆτε τὰ χιόνια τὸ πατοῦν, μόν' ἔχει μιὰ ἀπλωμένη 45
καλοκαιριά ἀσυγέφιαστη κι ἀσπροβολᾶ καὶ λάμπει.
Ἐκεῖ οἱ μακαριστοὶ θεοὶ χαίρονται ἀπάνω αἰώνια.
Ἐκεῖ πῆγε κι ἡ Ἀθηνᾶ σὰ φῶτισε τὴν κόρη.
Ἦρθε ἢ καλὸθρονη Αὐγὴ καὶ ζύπνησε ἢ πανῶρια
ἢ Ναυσικᾶ καὶ τ' ὄνειρο θυμόταν κι ἀποροῦσε 50

κι ἔτρεξε ἀμέσως νὰ τὸ πῆ, περνώντας ἀπ' τὶς σάλες,
 στὸ λατρευτὸ πατέρα της καὶ στὴ γλυκιὰ της μάνα.
 Μέσα τοὺς ἤβρε καὶ τοὺς δυό. Κοντὰ στὴ σιὰ μὲ σκλάβες
 ἢ μάνα της καθόντανε κι ἔστριβε μὲ τ' ἀδράχτι
 θαλασσογάλανο μαλλί. Στὴν πόρτα τὸ γονιό της 55
 ἀντάμωσε πού πήγαινε τοὺς πρωταρχόντους νὰ ἴβρη
 στὴ σύνοδο, ὅπου οἱ Ἰακουστοὶ Φαιάκοι τὸν καλοῦσαν.
 Κοντὰ του πάει καὶ στάθηκε καὶ τρυφερὰ τοῦ κάνει.
 « Καλὲ παπάκη, δὲ θὰ πῆς νὰ ζέψουν ἕνα ἀμάξι,
 μεγάλο καὶ καλότροχο, τὰ ροῦχα μου νὰ πάρω, 60
 ὅσα μοῦ κείτονται λερά, στὸ ρέμα νὰ τὰ πλύνω;
 Ὅταν πηγαίνης στὴ βουλή μὲ τ' ἄλλα τὰ πρωτάτα
 κι ἀποφασίζης, καθαρὰ πρέπει νὰ βάζης ροῦχα.
 Ἔχεις καὶ πέντε ὀλάκριβους μὲς στὸ παλάτι γιούς σου,
 δυὸ παντρεμένους κι ἄλλους τρεῖς μὲς στὸν ἀθὸ τῆς νιότης, 65
 πού σὰν πηγαίνουν στὸ χορὸ θέλουν νὰ βάζουν πάντα
 νιόπλυτα ροῦχα. Κι ὅλα αὐτὰ δικές μου εἶναι φροντίδες ».

Ἔτσι εἶπε, γιατί ντράπηκε γιὰ τὸ γλυκὸ τὸ γάμο
 νὰ κάμη λόγο. Ὅμως αὐτὸς τὴ νιώθει καὶ τῆς εἶπε·
 « Μῆτε μουλάρια, κόρη μου, θὰ λυπηθῶ, μῆτε ἄλλο. 70
 Μόν' πήγαινε κι οἱ παραγιοὶ θὰ ζέψουν ἕνα ἀμάξι,
 νὰ ἴναι ψηλό, καλόροδο κι ἀπάνω σκεπασμένο ».

Εἶπε κι εὐτὺς τοὺς παραγιοὺς προστάζει κι ὄλοι ἀκοῦνε.
 Κι ὄξω τὸ μουλαρόσυρτο καλοφτιασμένο ἀμάξι
 συγύρισαν καὶ φέρανε νὰ ζέψουν τὰ μουλάρια. 75
 Φέρνει ἀπὸ μέσα ἢ Ναυσικῆ τ' ἀστραφτερά της ροῦχα
 κι ἀπάνω στὸ καλόξυστο τ' ἀμάξι τὰ φορτώνει.
 Σ' ἕνα καλάθι ἢ μάνα της κάθε λογῆς προσφάγια
 τῆς ἔβαλε, καὶ σ' ἕνα ἀσκι γιδίσιο, κρασί μαῦρο.
 Τότε ἢ κοπέλα ἀνέβηκε καὶ κάθισε στ' ἀμάξι. 80
 Τῆς ἔδωσε κι ἕνα ροῦ χρυσό, γεμάτο λάδι
 νὰ τρίψῃ αὐτὴ κι οἱ σκλάβες της τὸ σῶμα ἀφοῦ λουστοῦνε.
 Ἔπιασε ἢ κόρη τὸ καμτσὶ καὶ τὰ λαμπρὰ τὰ γκέμια
 καὶ τὰ μουλάρια χτύπησε καὶ ξεκινοῦν μὲ κρότο
 κι ἀπαυτα τρέχαν φέρνοντας τὰ ροῦχα καὶ τὴν κόρη, 85
 ὄχι μονάχη — πήγαιναν μαζί της κι ἄλλες σκλάβες.

- Στὰ κρουσταλλότρεχα νερά τοῦ ποταμοῦ σάν πῆγαν,
 πού γοῦρνες εἶχε στή σειρὰ κι ἀνάβρυζε ἀπ' τὸ ρέμα
 καθάριο, ἀστέρευτο νερό, πόβγαζε κάθε λέρα,
 ἐκεῖ τ' ἀμάξι ξέζεψαν κι ἀπόλυσαν τὰ ζῶα 90
 νὰ βόσκουν στ' ἀφροκύλιστου τοῦ ποταμοῦ τὶς ἄκρες
 γλυκιὰ ἀγριάδα. Πήρανε κι οἱ κόρες ἀπ' τ' ἀμάξι
 τὰ ροῦχα καὶ μὲς στὸ νερὸ τὰ βούτηξαν καὶ τότε
 ποιά νὰ περάση βιαστικὰ στὶς γοῦβες τὰ πατοῦσαν.
 Σάν τὰ 'πλυναν κι ὅλες καλὰ καθάρισαν τὶς λέρες, 95
 ἀράδα ἀράδα τ' ἀπλωσαν στῆς ἀμμουδιάς τὴν ἄκρη,
 ὅπου τὸ κύμα στὴν ξηρὰ ξεπλύνει τὰ χαλίκια.
 Κι ἀφοῦ λουστήκανε ἔπειτα καὶ τρίφτηκαν μὲ λάδι
 κοντὰ στὴν ἀκροποταμιὰ στρώνουν νὰ φᾶνε λίγο
 καὶ τὰ σκουτιὰ περίμεναν νὰ τὰ στεγνώση ὁ ἥλιος. 100
 Κι ἀφοῦ χαρῆκαν τὸ φαῖ κι αὐτὴ κι οἱ παρακόρες
 βγάλανε τὶς μαντιλωσές νὰ παίξουνε τὸ τόπι.
 Κι ἄρχισε πρώτη ἡ Ναυσικᾶ νὰ ρίξη τραγουδώντας.
 Πῶς ὄταν τρέχη ἡ Ἄρτεμη στὰ ὄρη ἡ σαῖτεύτρα
 ἢ στὸν ψηλὸ Ταῦγετο ἢ στοῦ Ὀλονοῦ τὶς ράχες 105
 καὶ χαίρεται μὲ τὰ γοργὰ τὰ λάφια καὶ τοὺς κάπρους,
 κι οἱ λαγκαδόθρεφτες Ἐωθιές, τοῦ Δία οἱ θυγατέρες,
 παίξουν μαζί της κι ἡ Λητώ κοιτάει κι ἀναγαλλιᾶζει
 κι ἀπάνω ἀπ' ὅλες πιὸ ψηλὰ τῆς ἔχει τὸ κεφάλι
 καὶ τὴ γνωρίζεις μὲς σ' αὐτές, κι ἄς εἶναι ὅλες πανώριες, 110
 ἔτσι κι ἡ κόρη ἡ ἀπάρθενη ξέκρινε μὲς στὶς δοῦλες.
 Σάν ἤρθε ἡ ὦρα πόμελλε στὸ σπίτι νὰ γυρίση,
 νὰ ζέψη τὰ μουλάρια της, τὰ ροῦχα νὰ διπλώση,
 τότε ἄλλο βρῆκε ἡ λιόφωτη Παλλάδα, πῶς τὴν κόρη
 νὰ ἰδῆ μπροστά του ὁ θεϊκὸς Δυσσέας σάν ξυπνήση, 115
 πού νὰ τὸν ὀδηγήση αὐτὴ στὴ χώρα τῶν Φαιάκων.
 Τὸ τόπι σὲ μιὰ σκλάβα της πετάει ἡ βασιλοπούλα,
 μὰ ἀστόχησε καὶ τό 'ριξε μὲς στὸ βαθὺ ποτάμι
 κι ὥρες γελοῦσαν. Εὐπνήσε τότε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας
 καὶ κάθισε καὶ στῆς καρδιάς τὰ βάρη συλλογιοῦνταν· 120
 «Ἄλί μου, σὲ ποιῶν βρέθηκα τὴ χώρα ἀνθρώπων πάλε;
 Νά 'ναι ἄγριοι τάχα καὶ κακοὶ καὶ δίκιο δὲν κατέχουν,

- ἢ νὰ φοβοῦνται τοὺς θεοὺς καὶ ν' ἀγαποῦν τοὺς ξένους ;
 Γλυκιῆς φωνῆς σὰ ν' ἄκουσαν τ' αὐτιά μου ἀπὸ κορίτσια,
 ἀπὸ Ἐωθιῆς ποὺ τὰ ψηλά χαίρονται κορφοβούνια 125
 καὶ βρῦσες καὶ νερῶν πηγῆς καὶ δροσερὰ λιβάδια.
 "Ἢ νὰ 'μαι σὲ θνητοὺς κοντὰ ποὺ ἀνθρώπινα μιλοῦνε ;
 "Ἄς πάω μονάχος μου νὰ ἰδῶ καὶ νὰ καλοξετάσω ».
- Εἶπε, κι ἀπ' τὰ χαμόκλαδα ξετρύπωσε ὁ Δυσσέας
 κι ἀπ' τὸ λαγκάδι τὸ πυκνὸ μὲ τὸ γερό του χέρι 130
 κόβει κλωνάρι φουντωτὸ νὰ κρύψη τ' ἀχαμνά του.
 Λιοντάρι πῶς βουνόθρεφτο, στὰ νύχια του θαρρῶντας,
 χυμάει μὲ τ' ἀνεμόβροχα κι ἀστράπτουν οἱ ματιές του
 κι ἀρπάζει βόδια ἀπ' τὸ σωρό, πρόβατα κι ἄγρια λάφια
 καὶ τ' ἀναγκάζει ἢ πείνα του νὰ πάη νὰ δοκιμάση 135
 ἀρνιά, κι ἂν εἶναι ἓνα γερὸ μαντρι νὰ τὸ πατήση,
 ἔτσι ὁ Δυσσέας ἔμελλε τίς κόρες ν' ἀνταμώση,
 μ' ὅλη τῆ γδύμνια του, γιατί τὸν ἔσπρωχνε ἡ ἀνάγκη.
 Μὰ σ' ὄλες φάνηκε φριχτός, ἀπ' ἄρμες ρημασμένος,
 καὶ τρομαγμένες σκόρπισαν ἄλλη ἀπ' ἄλλου στοὺς λόφους. 140
 Μονάχη ἢ κόρη στάθηκε τ' Ἀλκίνου, γιατί θάρρος
 τῆς ἔδωσε ἢ θεὰ Ἀθηνᾶ τὸ φόβο παίρνοντάς της.
 Στάθηκε ἔμπρός του ἀσάλευτη. Κι ἀνάδευε ὁ Δυσσέας,
 τῆς κόρης τῆς ροδόθωρης τὰ γόνατα νὰ πιάση,
 εἶτε ἀπ' ἀλάργα μὲ γλυκὰ νὰ τῆς μιλήση λόγια, 145
 ποῦ πέφτει ἢ χῶρα νὰ τοῦ πῆ καὶ νὰ τοῦ δώση ροῦχα.
 Κι ἐκεῖ ποὺ συλλογίζονταν καλύτερό του βρῆκε
 μὲ γλυκὰ λόγια ἀπὸ μακριὰ νὰ τὴν παρακαλέση,
 μήπως καὶ τῆς κακοφανῆ τὸ γόνα ἂν τῆς ἀγγίξη.
 Κι εὐτὺς τῆς εἶπε μὲ γλυκὰ πονηρεμένα λόγια 150
 « Σπλαχνίσου με, βασίλισσα. Θνητὴ γιὰ ἀθάνατη εἶσαι ;
 "Ἄν εἶσαι κάποια ἀπ' τίς θεές ποὺ χαίρονται τὰ οὐράνια,
 μονάχα μὲ τὴν Ἄρτεμη, τοῦ Δία ἐγὼ τὴν κόρη,
 σὲ προσομοιάζω στὴ μορφῇ, στ' ἀνάστημα, στὰ κάλλη.
 Κι ἂν εἶσαι πάλε ἀπλὴ θνητὴ, ποὺ κατοικᾷς στὸν κόσμον, 155
 μακάριος ὁ πατέρας σου κι ἡ σεβαστὴ σου ἡ μάνα,
 μακάρια καὶ τ' ἀδέρφια σου. Πόσο ἢ καρδιά τους πάντα
 θ' ἀναγαλλιάζη μέσα τους. ἀπὸ χαρὰ γιὰ σένα,

- τέτοιο βλαστάρι στὸ χορὸ νὰ μπαίνει ἅμα τὸ βλέπουν.
 Κι ἀπ' ὄλους πιὸ μακαριστὸς ἀσύγκριτα τοὺς ἄλλους 160
 ποὺ βγῆ στὰ δῶρα νικητῆς καὶ σὲ κερδίση ταίρι.
 Γιατὶ ποτὲ τὰ μάτια μου δὲν εἶδαν τέτοιο πλάσμα,
 ἄντρα ἢ γυναίκα. Θάμπωσαν τὰ μάτια μου ὅταν σ' εἶδα.
 Μόνο στὴ Δῆλο μιὰ φορὰ πλάϊ στὸ βωμὸ τοῦ Ἀπόλλου,
 τέτοιο δροσάτο φοινικιάς βλαστάρι εἶδα ν' ἀνθίζη. 165
 Πῆγα κι ἐκεῖ. Λαὸς πολὺς μ' ἀκλούθαε στὸ ταξίδι,
 ὅπου γραφτὸ τις πιὸ βαριὲς νὰ δοκιμάσω πίκρες.
 Κι ὅπως ἐκεῖνο ὦρα πολλὴ μὲ θάμπωσε ὅταν τό 'δα,
 γιατί ἀπ' τῆ γῆς δὲ φύτρωσε φυτὸ παρόμοιο ἀκόμα,
 ἔτσι καὶ σὺ μὲ θάμπωσες, παρθένα, κι ὄλος τρέμω, 170
 μ' ὄσες κι ἂν ἔχω συμφορὲς, τὸ γόνα σου νὰ πιάσω.
 Ψὲς γλίτωσα ἀπ' τῆ θάλασσα τὴν εἰκοστὴ πιά μέρα
 ποὺ μ' ἔδερναν τὰ κύματα κι οἱ πιὸ σφοδρὲς ἀντάρες
 μέσα ἀπ' τοῦ Ὠγύγη τὸ νησί. Καὶ μ' ἔριξε ἐδῶ τώρα
 ἢ μοῖρα κι ἄλλες συμφορὲς νὰ δοκιμάσω ἀκόμα, 175
 γιατί θαρρῶ πὼς οἱ θεοὶ κι ἄλλα πολλὰ μοῦ γράφουν.
 Κάμε ἕνα ἔλεος, Κυρά. Μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα
 στὰ χέρια σου πρωτόπεσα κι ἄλλους δὲν ξέρω ἀνθρώπους
 ποὺ κατοικοῦν τὴ χώρα αὐτὴ καὶ χαίρονται τὸν τόπο.
 Ἔλα τὴν πόλη δεῖξε μου καὶ δῶσ' μου ἕνα ἀποφόρι, 180
 μαζί σου ἂν ἔφερες ἐδῶ τὰ ροῦχα νὰ τυλίξης.
 Κι ἄς σοῦ χαρίσουν οἱ θεοὶ ὅσα ζητᾶ ἢ καρδιά σου,
 ἄντρα καὶ σπίτι, καὶ γλυκιὰ μέσα του ἀγάπη ἄς κλείσουν.
 Γιατὶ δὲν ἔχει πιὸ ὁμορφο παρ' ὅταν μὲ μιὰ γνώμη
 ἀγαπημένο ἀντρόγυνο φροντίζη γιὰ τὸ σπίτι. 185
 Καημὸς μεγάλος στοὺς ὀχτροὺς, στοὺς συγγενεῖς λαχτάρω,
 ποὺ πρῶτα αὐτοὶ μὲς στὴν καρδιά καλύτερα τὴ νιώθουν».
- Κι ἡ ἀσπροχέρα ἢ Ναυσικᾶ τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Ξένε, δὲ φαίνεσαι ἀκριτος μήτε ἀνθρωπος τυχόντας.
 Στὸν κόσμῳ ὁ Δίας μόνος του μοιράζει τ' ἀγαθὰ του, 190
 σὲ βασιλιάδες καὶ φτωχοὺς, καθὼς τὸ θέλει ἐκεῖνος.
 Αὐτὰ καὶ σένα σοῦ ἔδωσε καὶ πρέπει νὰ ὑπομένης.
 Καὶ τώρα τῆς πατρίδας μου σὰν πάτησες τὸ χῶμα,
 δὲ θὰ σοῦ λείψῃ φόρεμα μήτε ἄλλο ἀπ' ὅσα πρέπει

- νά λάβη ξένος δύστυχος πού θά μᾶς συναντήση. 195
 Καί θά σοῦ δείξω πρόθυμα τήν πόλη καί θά μάθης
 καί τοῦ λαοῦ τῆς τ' ὄνομα. Τῆ χώρα αὐτή οἱ Φαιάκοι
 τήν ἔχουν κι εἶμαι κόρη ἐγώ τοῦ ξακουσμένου Ἀλκίνου,
 πού θάρρος καί ζωῆ ἀπ' αὐτόν κρατιέται τῶν Φαιάκων ».
- Εἶπε καί τίς σγουρόμαλλες φωνάζει παρακόρες· 200
 « Σταθῆτε· γιατί φύγατε, κορίτσια, πού εἶδατε ἄντρα ;
 Μήπως καί φοβηθήκατε κανεῖς ὄχτρος πώς εἶναι ;
 Δέ βρίσκεται οὔτε θά βρεθῆ τὸ παλικάρι τ' ἄξιο,
 πού θά ᾿ρθη ἐδῶ τὸν πόλεμο νά φέρη στοὺς Φαιάκους,
 γιατί οἱ ἀθάνατοι θεοὶ μᾶς προστατεύουν ὅλοι 205
 κι ἀλάργα μὲς στὸ πέλαγο τ' ἀφροπερικλεισμένο
 καθόμαστε παράμεροι, μήτε μᾶς σμίγουν ἄλλοι.
 Μὰ αὐτὸς ὁ δύστυχος ἐδῶ ναυαγισμένος ἦρθε
 καί πρέπει νά τὸν σώσουμε. Γιατί τοὺς στέλνει ὁ Δίας
 φτωχοὺς καί ξένους. Πρόσχαρο τὸ λίγο πού θά δώσης. 210
 Μὰ ἐλάτε, κόρες, δῶστε του φαῖ-πιετὸ τοῦ ξένου
 καί στὸ ποτάμι λούστε τον, σὲ ἀπάνεμο ἓνα μέρος ».
- Εἶπε, κι οἱ κόρες στάθηκαν κι ἔσπρωχνε ἡ μιὰ τὴν ἄλλη,
 καί σ' ἓνα ἀπόσκιο ὀδήγησαν τὸ θεῖκὸ Δυσσέα,
 καθὼς τοὺς εἶπε ἡ Ναυσικᾶ, τοῦ Ἀλκίνου ἡ θυγατέρα. 215
 Κοντά του ροῦχα τοῦ ἴβαλαν, χιτῶνα καί χλαμύδα,
 τοῦ ᾿δωσαν καί ροῖ χρυσὸ μὲ λάδι ὑγρὸ γεμάτο,
 καί τὸν καλοῦσαν νά λουστῆ στοῦ ποταμοῦ τὸ ρέμα.
 Τότε ὁ Δυσσέας γύρισε στὶς παρακόρες κι εἶπε·
 « Κορίτσια, λίγο ἀπόμερα σταθῆτε νά ξεπλύνω 220
 τὴν ἄρμη αὐτὴ ἀπ' τίς πλάτες μου καί νά τριφτῶ μὲ λάδι
 κι ἔχω καιρὸ σταλιά ἀλοιφή νά βάλω στὸ κορμί μου.
 Στὸ φανερὸ δὲ λούζομαι. Γιατί ντροπὴ μου τό ἔχω
 μπροστά σὲ σγουροπλέξουδα νά γυμνωθῶ κορίτσια ».
- Ἔτσι εἶπε, κι ἔφυγαν μακριὰ καί τὰ ἴπανε τῆς κόρης. 225
 Τότε ὁ Δυσσέας ἔλουζε τὴν ἄρμη στὸ ποτάμι,
 πού σκέπαζε τίς πλάτες του καί τοὺς θρεμμένους του ὦμους,
 κι ἀπ' τὸ κεφάλι σφούγγιζε τῆς θάλασσας τὴν ἄχνα.
 Σὰν ἔλουσε ὅλο τὸ κορμί καί τρίφτηκε μὲ λάδι,
 τὰ ροῦχα τότε φόρεσε πού τοῦ ᾿δωσε ἡ παρθένα, 230

κι ἡ Διογέννητη Ἀθηνᾶ τὸν ἔκανε νὰ δείχνη
σὰν πιὸ ψηλὸς καὶ πιὸ παχὺς καὶ τὰ σγουρὰ μαλλιά του
πέφτανε ἀπ' τὸ κεφάλι του πού μοιάζανε ζουμπούλια.

Κι ὅπως τεχνίτης ξακουστὸς μὲ μάλαμα χρυσῶνει
τ' ἀσήμι, πού τὸν ἔμαθαν λογιῆς νὰ ξέρη τέχνης
ἡ Ἀθηνᾶ κι ὁ Ἥφαιστος, κι ἔργα πανώρια φτιάνει.
ἔτσι μιὰ χάρη τοῦ ἔχυνε κι ἐκείνου στὸ κορμί του.

235

Πῆγες ἔπειτα καὶ κάθισε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη
χάρες γεμάτος κι ὁμορφιές πού σάστιζε ἡ παρθένα.
Τότε ἔτσι στὶς σγουρόμαλλες τὶς παρακόρες εἶπε·

240

« Ἀκοῦστε κάτι νὰ σᾶς πῶ, κρινόχερα κορίτσια.

Δίχως τὴ γνώμη τῶν θεῶν πού κατοικοῦν στὰ οὐράνια.
δὲν ἤρθε αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος στὴ χώρα τῶν Φαίακων.

Πρωτύτερα μοῦ φάνηκε πὼς εἶναι ἀσκημομούρης,
μὰ τώρα μοιάζει τῶν θεῶν πού χαίρονται τὰ οὐράνια.

245

Μακάρι τέτοιος νὰ ἔτανε γραφτὸς γιὰ μένα ὁ ἄντρας
τοῦ τόπου κάτοικος κι ἐδῶ νὰ ἔθελε αὐτὸς νὰ μείνη.
Μὰ ἐλάτε, κόρες, δῶστε τοῦ φαί-πιοτὸ τοῦ ξένου ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλες πρόθυμα τῆς ἄκουσαν τὰ λόγια,
καὶ στὸ Δυσσέα βάλανε μπροστὰ του φαγοπότι.

250

Κι ἔτρωγε κι ἔπινε ἀρπαχτὰ ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
γιατὶ εἶχε μέρες πού μπουκιὰ δὲν ἔβαλε στὸ στόμα.

Κι ἡ ἀσπροχέρα ἡ Ναυσικᾶ σκέφτηκε τότε ἓνα ἄλλο.

Τὰ ροῦχα πρῶτα δίπλωσε καὶ τὰ ἔβαλε στ' ἀμάξι

κι ἔζεψε τὰ χοντρόνυχα μουλάρια καὶ μονάχη

255

ἀπάνου ἀνέβηκε ἔπειτα κι ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα·

« Σήκω νὰ πᾶμε, ξένε, πιά στὴ χώρα, νὰ σὲ στείλω
στοῦ συνετοῦ πατέρα μου τὸ σπίτι, ὅπου τοὺς πρώτους
Φαίακους ὅλους μαζωχτοὺς θαρρῶ πὼς θὰ γνωρίσης.

Μόν' ἔλα κάμε ὅπως σοῦ πῶ. Θαρρῶ πὼς κόβει ὁ νοῦς σου.

260

Χωράφια ἐνόσω παίρνουμε καὶ δουλεμένους τόπους,
πίσω ἀπ' τ' ἀμάξι νὰ ἔρχεσαι τρεχάτα μὲ τὶς δοῦλες,
κι ἐγὼ μπροστὰ πηγαίνοντας θὰ σ' ὀδηγῶ στὸ δρόμο.

Κι ὅταν στὴν πόλη φτάσουμε μὲ τοὺς ψηλοὺς τῆς πύργους,
ἐκεῖ λιμάνι ἔχει ὁμορφο στὸ ἄλλο μέρος,

265

πόχει τὸ ἔμπα του στενὸ κι ἔχουν ἐκεῖ τραβήξει

- τὰ τρεχαντήρια στή στεριά, καθένα στή σκεπή του.
 Γύρω στὸν ὄμορφο ναὸ τοῦ Ποσειδώνα ὑπάρχει
 κι ἡ ἀγορὰ μ' ἀσήκωτες πέτρες στή γῆς χαμένες
 στρωμένη, ὅπου τῶν καραβιῶν τ' ἄρμενα μέσα φτιάνουν, 270
 τὰ παλαμάρια, τὰ πανιά καὶ ξύνουν τὰ κουπιά τους.
 Γιατὶ οἱ Φαίακοι γιὰ σπαθιά δὲ νοιάζονται ἢ δοξάρια,
 μόν' γιὰ κατάρτια καὶ κουπιά κι ἰσόμετρα καράβια,
 ποὺ στὸν ἀφρὸ τῆς θάλασσας τὰ χαίρονται νὰ τρέχουν.
 Δὲ θέλω αὐτοὶ ξεπίσω μου πικρὰ ν' ἀρχίσουν λόγια, 275
 γιατί κανένας δὲν ψηφᾷ τὸν ἄλλο μὲς στή χώρα.
 Κι ἔτσι ἴσως ποῦνε οἱ πιὸ κακοὶ ὅταν μὲ ἰδοῦν στὸ δρόμο·
 « Ποιὸς νὰ 'ναὶ ἐκεῖνος ὁ ψηλὸς κι ὄμορφοκαμωμένος
 πόρχεται μὲ τῆ Ναυσικᾶ ; Ποῦ νὰ τὸν βρῆκε τάχα ;
 Ἴσως τὸν πάση κι ἄντρα της. Μπορεῖ ναυαγισμένον 280
 τὸν πῆρε ἀπ' τὸ καράβι του νὰ τὸν φιλοξενήσῃ
 ξενομερίτη, ἀφοῦ κοντὰ δὲν ἔχουμε γειτόνους.
 Ἦ θά 'ναὶ ἀθάνατος θεὸς ποῦ μὲ τίς προσευχὲς της
 κατέβηκε ἀπ' τὸν οὐρανὸ γιὰ πάντα νὰ τὴν ἔχη.
 Κάλλιο ἂν τὸ πέτυχε ἀπ' ἄλλου τὸ ταίρι της ἢ ἴδια, 285
 ἀφοῦ τοὺς ντόπιους δὲν ψηφᾷ κι ἄς τῆ ζητοῦν τὰ πρῶτα
 τοῦ τόπου τ' ἀρχοντόπουλα μὲς στοὺς Φαίακους ἄλους ».
 Ἔτσι ἴσως ποῦνε, καὶ ντροπὴ τὰ λόγια αὐτὰ ν' ἀκούσω.
 Γιατὶ κι ἐγὼ κατηγορῶ τίς ἄλλες ποῦ τὰ κάνουν,
 ποὺ δίχως τοῦ πατέρα τους τῆ γνώμη καὶ τῆς μάνας 290
 καὶ πρὶν ἀκόμα παντρευτοῦν τὰ παλικάρια σμίγουν.
 Μόν' ἄκου, ξένε, γλήγορα νὰ ἰδῆς πὼς θὰ σὲ στείλῃ
 μὲ τὸ καλὸ ὁ πατέρας μου νὰ πᾶς γιὰ τὴν πατρίδα.
 Στὸ δρόμο τ' ὄμορφο θὰ ἰδῆς τῆς Ἀθηνᾶς τὸ δάσος
 ὄλο ἀπὸ λεῦκες, μὲ πηγὴ κι ὀλόγυρα λιβάδι. 295
 Ἐκεῖ εἶναι τοῦ πατέρα μου τὸ δροσερὸ περβόλι,
 τόσο ἀπ' τῆ χώρα ἀλαργινὸ ποὺ ἀκοῦνε ὅταν φωνάζῃς.
 Κάτσε νὰ καρτερῆς ἐκεῖ λιγάκι ὅσο νὰ πᾶμε
 στή χώρα καὶ νὰ φτάσουμε στὸ πατρικὸ μου σπίτι.
 Κι ἀπάνω κάτω ὅταν σκεφτῆς πὼς εἴμαστε φτασμένοι, 300
 ξεκίνα τότε πιά νὰ ρθῆς στή χώρα τῶν Φαίακων,
 καὶ ρώτα τοῦ πατέρα μου τὸ σπίτι νὰ σοῦ δείξουν.

Νὰ τὸ ἔβρης εὐκολὰ μπορεῖς. Καὶ τὰ μωρὰ τὸ ξέρουν,
 γιατί ἄλλο σπῖτι δὲ θὰ βρῆς κανένα μὲς τῆ χώρα
 νὰ μοιάζῃ μὲ τοῦ βασιλιᾶ τ' Ἀλκίνοῦ τὸ παλάτι. 305

Κι ὅταν περάσης τὴν αὐλὴν, στὸ πρόσπιτο ὅταν φτάσης,
 πέρα ἀπ' τὶς σάλες γλήγορα στὴ μάνα μου νὰ φτάσης.
 Κοντὰ στὴ σιὰ θὰ κάθεται καὶ στῆς φωτιᾶς τῆ λάμπῃ,
 θαλασσογάλανο μαλλὶ στ' ἀδράχτι τῆς θὰ κλώθῃ,
 στὸ στύλο ἀπάνου ἀκουμπιστῆ, πού θὰ σαστίση ὁ νοῦς σου, 310
 κι ὀλόγυρά τῆς κάθονται κοντὰ τῆς κι ἄλλες σκλάβες.

Κοντὰ τῆς κι ὁ πατέρας μου τὸ θρόνο του ἔχει στήσει
 καὶ κάθεται σάμπως θεὸς καὶ πίνει τὰ κρασί του.
 Προσπέρασέ τον κι ἄγγιξε τῆς μάνας μου τὸ γόνα,
 γοργὰ νὰ ἰδῆς χαρούμενος τοῦ γυρισμοῦ τῆ μέρα, 315
 κι ἄς εἶναι ἀλόγχα ὁ τόπος σου. Κι ἀπὸ καλὸ ἂν σὲ πάρῃ,
 ἔχεις ἐλπίδα σύντομα νὰ ἰδῆς τοὺς ποθητοὺς σου,
 νὰ φτάσης στὴ πατρίδα σου καὶ στ' ἀρχοντόσπιτό σου ».

Εἶπε, καὶ μὲ λαμπρὸ καμτοῖ βάρεσε τὰ μουλάρια
 καὶ πίσω ἀφήσανε μεμιᾶς τ' ἀφρότρεχο ποτάμι 320

καὶ τρέχανε ἀκατάπαυτα τὰ πόδια τους χτυπώντας.
 Κρατοῦσε ἡ κόρη τὰ λουριὰ κι' ἀλαφροσαλαγοῦσε,
 πεζοὶ ξεπίσω νὰ ἔρχονται οἱ δοῦλες κι ὁ Δυσσέας.
 Κι ὁ ἥλιος πιά βασίλεψε σὰν ἤρθανε στὸ δάσος
 τὸ δοξαστὸ τῆς Ἀθηνᾶς, κι ἔκατσε ἐκεῖ ὁ Δυσσέας 325
 κι ἔτσι ἄρχισε παράκληση νὰ κἀνῃ στὴν Παλλάδα·

« Ἄκου με, κόρη ἀνίκητη τ' ἀσπιδοφόρου Δία,
 τώρα κἀν ἄκου με ἀφοῦ πρὶν δὲ μ' ἄκουσες ποτέ σου
 ὅταν μὲ θαλασσοπνίγε ὁ Σαλευτῆς τοῦ κόσμου.
 Κάμε νὰ βρῶ ἀπ' τοὺς Φαίαικες λίγη σπλαχνιὰ κι ἀγάπη ». 330

Εἶπε, καὶ τὴν παράκληση τοῦ ξάκουσε ἡ Παλλάδα,
 μὰ δὲν τοῦ φανερῶθηκε, γιατί τὸν ἀδερφό τῆς
 τὸν πατρικὸ σεβόντανε, πού τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα
 πάθος τοῦ κράταε ἄσβηστο πρὶν φτάσῃ στὴν πατρίδα.

H

Τότε ἔτσι εὐχόντανε ὁ θεϊκὸς πολυπαθος Δυσσέας,
καὶ τὰ μουλάρια φέρανε τῆ Ναυσικᾶ στὴ χώρα.

Σὰν ἦρθε στοῦ πατέρα της τὸ ξακουστὸ παλάτι,
στάθηκε στὶς αὐλόπορτες κι ὅμοιοι θεοὶ σταθῆκαν
τ' ἀδέρφια της ζερβόδεξα κι ἔλυσαν ἀπ' τ' ἀμάξι
τὰ ζῶα καὶ κουβάλησαν ὅλα τὰ ροῦχα μέσα.

5

Πῆγε κι αὐτὴ στὸν πύργο της. Φωτιά τῆς εἶχε ἀνάψει
μιὰ Ἑπειρώτισσα γριά, ἡ δούλα της Βρυμέδη,
ποὺ μιὰ φορά ἀπ' τὴν Ἑπειρο τὴν ἔφεραν τὰ πλοῖα
καὶ δῶρο τοῦ τὴν ἔκαμαν τοῦ βασιλέα Ἀλκίνου,
ποὺ σὰν ἀθάνατο θεὸ τὸν λάτρευε τὸ πλῆθος.
Τὴν ἀσπροχέρα Ναυσικᾶ αὐτὴ εἶχε μεγαλώσει
κι αὐτὴ φωτιά τῆς ἀναψε κι ἐτοίμασε τραπέζι.

10

Κίνησε τότε κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας γιὰ τὴ χώρα,
κι ἡ Ἀθηναῖ μ' ἓνα θολὸ τὸν σκέπαζε σκοτάδι
γιὰ τὸ καλὸ του, μὴ τὸν δῆ κανεὶς ἀπ' τοὺς Φαιάκους
καὶ τὸν πειράξῃ ὁ λόγος του καὶ τὸν ρωτοῦν ποιὸς εἶναι.

15

Κι ὅτι ἐμελλε στὴν ποθητὴ νὰ μπῆ τὴ χώρα μέσα,
νά ! βγῆκε ἡ φωτοστάλαχτη θεὰ Παλλάδα ἐμπρὸς του,
ὅμοια μὲ κόρη ἀπάρθενη ποὺ σήκωνε μιὰ στάμνα.

20

Μπροστά του στάθηκε κι εὐτὺς τὴ ρώτησε ὁ Δυσσέας·
« Δὲ θὰ μοῦ δείξης, λυγερή, τ' Ἀλκίνου τὸ παλάτι,
ποὺ βασιλεύει ἐδῶ σ' αὐτοῦ τοῦ τόπου τοὺς ἀνθρώπους ;
Ξένος ἐγώ, ταλαίπωρος, πρώτη φορά μου τώρα
ἦρθα ἀπὸ τόπους μακρινούς, γι' αὐτὸ κι ἐδῶ κανένα
δὲν ξέρω, ἀπ' ὅσους κατοικοῦν στὴ χώρα καὶ στὸν τόπο ».

25

Πάλε ἡ κουκουβαγιόθωρη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα·
« Ξένη πατέρα, πρόθυμα τὸ σπίτι νὰ σοῦ δείξω
ποὺ θέλεις, γιατί βρίσκεται κοντὰ στὸ πατρικὸ μου.
Μόν' ἔλα ἀκλόυθα ἐσὺ σιγὰ κι ἐγὼ ὀδηγῶ στὸ δρόμο.
Καὶ σὲ κανένα μὴ μιᾶς, μὴ στρέφῃς νὰ τοὺς βλέπῃς.
Γιατὶ τοὺς ξένους ὅλοι ἐδῶ δὲν τοὺς πολυχωνεύουν,
μῆτε τοὺς παίρνουν μὲ χαρὰ νὰ τοὺς φιλοξενήσουν.
Πέτονται μόνο στὰ γοργά, τὰ φτερωτὰ καράβια,

30

πού διαπερνοῦν τὰ πέλαγα. Γιατί μιὰ τέτοια χάρη 35
ὁ Σαλευτῆς τοὺς χάρισε. Καὶ τὰ γοργὰ τοὺς πλοῖα
σάν τὰ πουλιὰ στῆ θάλασσα καὶ σάν τῆ σκέψη τρέχουν ».

Εἶπε καὶ κίνησε γοργὰ πρώτη μπροστά ἡ Παλλάδα
κι αὐτὸς ξοπίσω στῆς θεᾶς τὰ βήματα ἀκλουθοῦσε. 40

Κι ὅπως στῆ χώρα ἐρχόντανε, περνώντας μὲς στὸν κόσμον,
κανεὶς ἀπ' τοὺς κοσμάκουστους Φαιάκους δὲν τὸν εἶδε,
γιατὶ δὲν ἄφηνε ἡ θεὰ ἢ λατρευτὴ Παλλάδα,
καὶ γιὰ καλὸ του μὲ θεϊκὸ τὸν σκέπαζε σκοτάδι.

Θάμαζε ἐκεῖνος τὰ γοργὰ καράβια, τὰ λιμάνια,
τὶς ἀγορὲς τῶν ἀρχηγῶν καὶ τὰ ψηλὰ τὰ κάστρα, 45

—θάμα νὰ βλέπτης— διάπλατα, φραγμένα μὲ παλούκια.

Σάν ἔφτασαν στοῦ βασιλιᾶ τὸ ξακουστὸ παλάτι,
πρῶτη ἡ κουκουβαγιόθωρη θεὰ Παλλάδα τοῦ 'πε·

« Νὰ τὸ παλάτι πού ζητᾶς, πατέρα, νὰ σοῦ δείξω,
ὅπου τοὺς θεογέννητους τοὺς πρωταρχόντους θά 'βρης 50
τραπέζι νὰ 'χουν, κι ἄφοβα πῆγαινε κι ἔμπα μέσα.

Ὁ θαρρεμένος ἄνθρωπος καλύτερα τελειώνει
κάθε δουλειά, κι ἄς ἔρχεται μακριὰ ἀπὸ ξένους τόπους.

Πρόσπεσε στῆ βασίλισσα μὲς στὸ παλάτι πρῶτα.

Τῆ λένε Ἀρήτη, καὶ βαστᾶ κι ἡ ἴδια ἀπ' τοὺς προγόνους, 55
πού τὸν Ἀλκίνο γέννησαν, τὸ βασιλιὰ τοῦ τόπου.

Ἔκαμε πρῶτα ὁ Σαλευτῆς τοῦ κόσμου τὸ Ναυσίθο

μὲ τὴν Περιβοία, ἀσύγκριτη στὴν ὁμορφιά γυναίκα,
στερνὴ τοῦ μεγαλόκαρδου Βρυμέδου θυγατέρα,

πού μιὰ φορὰ βασίλεψε στοὺς ἄφοβους Γιγάντους. 60

Μὰ μὲ τὸν ἄσεβο λαὸ χαλάστηκε κι ὁ ἴδιος.

Μὲ ἐκείνη ὁ Σείστης πλάγιασε κι ἔκαμε τὸ Ναυσίθο,

πού στοὺς Φαιάκους ἔπειτα βασίλεψε, καὶ γιούς του
ἔκαμε τὸ Ρηξήνορα καὶ τὸν ἀφέντη Ἀλκίνο.

Νιόπαντρο ἀκόμα, δίχως γιό, πῆρε τὸν πρῶτο ὁ Φοῖβος, 65
κι ἓνα κορίτσι πρόφτασε ν' ἀφήση, τὴν Ἀρήτη,

πού ταίρι του τὴν ἔκαμε ὁ βασιλιάς Ἀλκίνος,

καὶ τὴν τιμοῦσε ὅπως καμιὰ στὸν κόσμον ἄλλη γυναίκα,

ἀπ' ὅσες παντρευτήκανε καὶ κυβερνήσαν σπίτι,

ἀκόμα δὲν τιμήθηκε. Ἔτσι ὅλοι ἀπ' τὴν καρδιά τους, 70

καὶ τὰ παιδιὰ τῆς κι ὁ λαὸς κι ὁ βασιλιάς Ἀλκίνοσ,
 τῇ σέβονται καὶ σὰν θεὰ νὰ βλέπουν τῇ δοξάζουν,
 ὅταν στὴν πόλῃ φαίνεται. Γιατὶ εἶναι στολισμένη
 μὲ γνώση, κι ὄσες ἀγαπᾶ, ἀκόμα καὶ στοὺς ἄντρες,
 λύνει ὄλες τοὺς τὶς διαφορές. Ἄπο καλὸ ἂν σὲ πάρῃ,
 ἔχεις ἐλπίδα στὴ γλυκιὰ πατρίδα νὰ γυρίσης,
 νὰ ἰδῆς ξανά τοὺς φίλους σου, νὰ πᾶς στ' ἄρχοντικό σου ».

75

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε· ἔπειτα ἡ λαμπερὴ Παλλάδα
 μὲς στὸν ἀστέρευτο γιαλὸ καὶ τῇ χαριτωμένη
 Σχεριὰ ξοπίσω ἀφήνοντας, στὸν Μαραθῶνα πῆγε,
 κι ἔπειτα στὴν πλατύδρομῃ Ἀθήνα κι ἐκεῖ μῆθε

80

μὲς στοῦ Ἑρεχθέα τὸ ναὸ τὸ μαρμαροχτισμένο.
 Στ' Ἀλκίνοῦ πῆγε τὸ λαμπρὸ παλάτι κι ὁ Δυσσέας,
 κι ὅπως στεκόντανε πολλὰ λογάριαζε στὸ νοῦ του,
 προτοῦ πατήσῃ τῇ μπασιὰ τῇ χαλκοκαμωμένη.

85

Γιατὶ μιὰ λάμπη χύνονταν σὰ φεγγαριοῦ, σὰν ἥλιου,
 ἀπ' ὄλο τ' ἀψηλόσκεπο τ' Ἀλκίνοῦ τὸ παλάτι.

Χάλκινοι οἱ τοῖχοι πῆγαιναν ἀπ' τῇ μπασιὰ ὡς τὸ βάθος,
 κι εἶχαν μιὰ ζώνη ἀπὸ γυαλὶ γαλάζιο γύρω γύρω.

Χρυσῆς οἱ πόρτες τὸ ψηλὸ παλάτι μέσα κλειοῦσαν,
 καὶ σὲ κατώφλι χάλκινο στεκόντανε ἀσημένιο

90

οἱ παραστάτες κι ἀργυρὸ τ' ἀνώφλι ἦταν ἀπάνω,
 καὶ τὸ κρικέλι ὀλόχρυσο. Στό 'να καὶ στ' ἄλλο μέρος
 εἶχε σκυλιὰ ἀπὸ μάλαμα κι ἀσήμι καμωμένα,

πού τὰ 'χε φτιάσει ὁ Ἡφαιστος μὲ τῇ σοφῇ του τέχνῃ,
 νὰ τοῦ φυλοῦν τ' ἄρχοντικό τ' ἀντρειωμένου Ἀλκίνοῦ,
 κι ἀθάνατα κι ἀγέραστα νὰ στέκουν ἐκεῖ πάντα.

95

Γύρω στὸν τοῖχο εἶχε θροινιά, στό 'να καὶ στ' ἄλλο μέρος,
 χτισμένα ἀράδα, πού ἄρχιζαν ἀπ' τῇ μπασιὰ ὡς τὸ βάθος,
 ὅλα ὀτρωμένα μὲ ψιλὰ καλόφαντα σεντόνια,

100

τεχνίτρες πού τὰ ξέφαναν, κι ἀπάνω τῶν Φαιάκων
 καθόντανε οἱ πρωτάρχοντες καὶ τρώγανε καὶ πίναν,
 γιατί εἶχαν ὄλα τ' ἀγαθὰ. Καὶ σὲ καλοχτισμένες
 βάσες, ἀγάλματα χρυσὰ παιδιῶν ἦταν στημένα,
 πού μὲς στὰ χέρια τοὺς δαδιὰ κρατοῦσαν ἀναμμένα,
 μ' αὐτὰ στοὺς ὀμοτράπεζους νὰ φέγγουν κάθε νύχτα.

105

Πενήντα σκλάβες τὸ ψηλὸ παλάτι εἶχε ὅλες ὅλες,
 κι ἄλλες σὲ μύλους ἄλεθαν στάρι ξανθὸ σὰ μῆλο,
 κι ἄλλες πάλε ἔφαιναν πανιά καὶ κλώθανε στ' ἀδράχτι,
 καθὼς τὰ φύλλα τῆς ψηλῆς τῆς λεύκας καθισμένες, 110
 καὶ τόσο τὰ 'φαιναν κρουστά, πού λάδι δὲν περνοῦσε.
 Κι ὡς εἶναι ἀπ' ὅλους πιὸ καλοὶ τεχνίτες οἱ Φαιάκοι
 νὰ κυβερνοῦν στὴ θάλασσα τὰ φτερωτὰ καράβια,
 ἔτσι εἶναι κι οἱ γυναῖκες τους στὸν ἀργαλειὸ τεχνίτρες.
 Γιατὶ τοὺς χάρισε ἡ θεὰ Παλλάδα αὐτῇ τὴ χάρη, 115
 νὰ ξέρουν ὁμορφες δουλειές, περίσσια γνώση νὰ 'χουν.
 Στ' ἀπόξω μέρος τῆς αὐλῆς, κοντὰ στὶς πόρτες, εἶχε
 μεγάλο κῆπο, τέσσερων στρεμμάτων, κι ἓνας φράχτης
 γύρω τὸν ἔφραζε παντοῦ. Κι ἐκεῖ μεγάλα δέντρα, 120
 φύτρωναν δροσερά, ἀχλαδιές, ροδιές, μηλιές μὲ μῆλα,
 συκιές γλυκόκαρπες κι ἐλιές ἀπάνω στὸν ἀθὸ τους,
 πού δὲν τοὺς ἔλειπε ὁ καρπὸς χειμῶνα καλοκαίρι,
 μήτε ποτὲ τὸν ἔχαναν, μόν' ἄπαυτα φυσώντας
 ὁ Ζέφυρος ἄλλον γεννᾶ κι ἄλλον τὸν ὠριμάζει.
 Μετὰ ἀπ' τ' ἀχλάδια, ἀχλάδια ἀνθοῦν, μετὰ ἀπ' τὰ μῆλα, μῆλα, 125
 σύκο στὸ σύκο γίνεται, σταφύλι στὸ σταφύλι.
 Εἶχε κι ἓνα πολύκαρπο ἀμπέλι φυτεμένο.
 Ἄλλες του λιᾶστρες ξήραινε σὲ γῆς στρωμένη ὁ ἥλιος
 κι ἄλλα σταφύλια πού τρυγοῦν κι ἄλλα πατοῦν ξοπίσω.
 Βγάζουν τὴν ἀγουρίδα ἐμπρός, πού τὸν ἀνθὸ της ρίχνει, 130
 κι ἄλλων γυαλίζει ἡ ράγα τους. Καὶ στοὺς στερνοὺς τοὺς ὄργους,
 λογιῆς μὲ τέχνη φύτρωναν πρασιές πάντα ἀνθισμένες.
 Δυὸ βρύσες ἔτρεχαν, κι ἡ μιὰ πότιζε ὄλο τὸν κῆπο,
 κι ἀπ' τὸ κατώφλι τῆς αὐλῆς, ἡ ἄλλη ἀπ' τ' ἄλλο μέρος,
 πρὸς τὸ παλάτι πήγαινε, ὅθε ἔπαιρνε κι ὁ κόσμος. 135
 Τέτοια χάρισανε οἱ θεοὶ δῶρα λαμπρὰ τοῦ Ἀλκίνοῦ.
 Ἐκεῖ στεκόντανε ὁ θεϊκὸς καὶ θάμαζε ὁ Δυσσέας.
 Κι ὄλα πιά σὰν τὰ χόρτασαν τὰ μάτια του νὰ βλέπουν,
 μπῆκε πιά μέσα μὲ σπουδῆ, περτώνοντας τὸ κίτῳφλι.
 Καὶ βρῆκε ἐκεῖ τοὺς ἀρχηγούς κι ἀρχόντους τῶν Φαιάκων 140
 στὸν ὑποδοτῆ τὸν Ἑρμῆ νὰ στάζουν τὰ πιτῆρια,
 πού τοῦ 'καναν παράκληση σὲ τέλος πρὶν πλαγιασοῦν.

Τότε ἀπ' τῆ σάλα πέρασε, μ' ἓνα πυκνὸ σκοτάδι,
 πού τοῦ περιχύνε ἡ θεὰ Παλλάδα, σκεπασμένοις,
 ὅσο πού στή βασίλισσα καὶ στὸν Ἀλκίνο πῆγε. 145

Στὰ γόνατά της ἄπλωσε τὰ χέρια του ὁ Δυσσέας
 καὶ τότε πιά τοῦ σκόρπισε τὸ θεϊκὸ σκοτάδι.

«Ὅλοι σταθῆκαν ἄλαλοι μπροστά του σὰν τὸν εἶδαν
 καὶ σάστιζαν νὰ τὸν θωροῦν κι αὐτὸς τοὺς ξόρκιζε ἔτσι·
 «Ἀρήτη, κόρη τοῦ ἄρχοντα Ρηξήνορα, προσπέφτω 150

στὰ πόδια σου ὁ πολύπαθος καὶ στὸ γλυκὸ σου ταίρι
 καὶ σ' ὄλους τοὺς πρωτάρχοντες. Εἶθε ὅλα τ' ἀγαθὰ τους
 νὰ τοὺς χαρίσουν οἱ θεοί, ν' ἀσπρίσουν, νὰ γεράσουν,
 καὶ στὰ παιδιὰ τους ἔπειτα ν' ἀφήσουν τὰ καλά τους
 κι ὅλα τὰ δικαιώματα πόχει ὁ λαὸς τους δώσει. 155

Στείλε κι ἐμένα γλήγορα στὴν ποθητὴ πατρίδα,
 γιὰτὶ μὲ δέρνουν συμφορὲς ἀλάργα ἀπ' τοὺς δικούς μου».

Εἶπε καὶ κάθισε ἔπειτα κοντὰ στῆς στιᾶς τῆ λάμψη,
 στῆ στάχτη ἀπάνω κι ἄλαλοι στεκόντανε ὅλοι οἱ ἄλλοι.
 Καὶ μὲ καιρὸ τοὺς μίλησε ὁ μαχητῆς Ἐχένης, 160

πού 'ταν ὁ γεροντότερος ἀπ' ὄλους τοὺς Φαιάκους,
 πρῶτος στοὺς λόγους κι ἤξερε πολλὰ καὶ περασμένα.
 Αὐτὸς μὲ λόγια γνωστικὰ τοὺς μίλησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Δὲν εἶναι, Ἀλκίνο, αὐτὸ σωστό, μήτε, νὰ πῆς, ταιριάξει,
 χάμω στῆ στιὰ νὰ κάθεται στῆ στάχτη ἀπάνω ὁ ξένος 165
 κι ὅλοι μουδιάζουν, λόγο σου ν' ἀκούσουν καρτερώντας.

Μόν' ἔλα τώρα σήκωσε τὸν ξένο νὰ καθίσῃ
 σ' ἓνα ἀργυρόκαρφο θρονὶ κι οἱ κράχτες ἄς κεράσουν
 πάλε κρασί, νὰ στάξουμε στὸ βροντορίχτη Δία,
 πού προστατεύει ἡ χάρη του τοὺς ξένους, κι ἡ οἰκονόμα 170
 ἀπ' ὅ,τι μέσα βρίσκεται φαῖ στὸν ξένο ἄς δώσῃ».

Τὸ λόγο αὐτὸ σὰν ἄκουσε ὁ λατρευτὸς Ἀλκίνος,
 πῆρε ἀπ' τὸ χέρι τὸ σοφὸ πολύτεχνο Δυσσέα,
 σηκώνοντάς τον ἀπ' τῆ στιὰ, καὶ σὲ θρονὶ πανώριο
 τὸν κάθισε, σηκώνοντας τὸ γιό του Λαοδάμα, 175
 πού δίπλα του καθόντανε κι ἀγαπημένος του ἦταν.

Μιά παρακórη μὲ χρυσὸ πεντάμορφο λαγήνι
 νερὸ τοῦ χύνει νὰ νιφτῇ σὲ μιὰ ἀργυρῆ λεκάνη,

- κι ἔμπρὸς τοῦ μάκρου τοῦ ἴστρωσε καὶ σκαλιστὸ τραπέζι.
 Κι ἡ σεβαστὴ κελάρισσα ψωμιὰ τοῦ κουβαλοῦσε 180
 κι ἄλλα προσφάγια πληθερὰ μετὰ χαρᾶς ὅ,τι εἶχε.
 Κι ἔτρωγε κι ἔπινε ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας.
 Τότε τὸν κράχτη ὁ δυνατὸς Ἀλκίνοσ πρόσταξε ἔτσι·
 « Ποντόνα, κέρνα μας κρασί καὶ μοίρασέ μας σ' ὄλους
 μὲ τὴ σειρά, νὰ στάξουμε στὸ βροντορίχτη Δία, 185
 πὺ πάντα τοὺς καλόδεχτους τοὺς ξένους συνοδεύει ».
- Ἔτσι εἶπε καὶ γλυκὸ κρασί τοὺς κέρασε ὁ Ποντόνας
 καὶ σ' ὄλους μοίρασε σειρὰ γιὰ δέηση στὰ ποτήρια.
 Σὰν ἔσταξαν κι ἤπιαν κρασί ὄσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
 τὸ λόγο πῆρε ὁ σεβαστὸς Ἀλκίνοσ καὶ τοὺς εἶπε· 190
 « Ἀκοῦστε με, ὄλοι οἱ ἀρχηγοὶ κι ἀρχόντοι τῶν Φαιάκων,
 γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὄσα μοῦ ζητᾶ μέσα ἡ καρδιά στὰ στήθια.
 Τώρα πὺ φάγατε, ὁ καθεὶς στὸ σπίτι του ἄς πλαγιαίση
 καὶ τὴν αὐγὴ φωνάζουμε κι ἄλλους δημογερόντους
 γιὰ νὰ φιλοξενήσουμε τὸν ξένο στὸ παλάτι, 195
 καὶ διαλεχτὰ νὰ σφάξουμε στοὺς ἀθανάτους βόδια,
 κι ἔπειτα νὰ φροντίσουμε τοῦ ξένου τὸ ταξίδι,
 πῶς, μὲ δική μας συνοδεία, δίχως φροντίδα ἢ κόπο,
 νὰ πάη γοργὰ χαρούμενος στὴν ποθητὴ του χώρα.
 ὄσο κι ἂν εἶναι ἀπόμακρη, κι οὔτε κακὸ στὸ δρόμο· 200
 νὰ μὴν τοῦ τύχη ἢ πάθημα στὸν τόπο του πρὶν φτάση.
 Κι ἐκεῖ πιά θά ἔβρη στὰ στερνά, ὄσα ἡ βαριά του μοίρα
 τοῦ ἔγραφε, ἀφότου ἡ μάνα του τὸν ἔφερε στὸν κόσμο.
 Ἄν ὄμως εἶναι τ' οὐρανοῦ θεὸς κατεβασμένος,
 τότε ἄλλο πιά σοφίζονται στὸ νοῦ τους οἱ οὐράνιοι. 205
 Γιατὶ συχνὰ ὄλοφάνεροι στὰ περασμένα χρόνια
 φαινόντανε, ὄταν εἶχαμε λυτρωτικὲς θυσίαις
 κι ὄπου κι ἐμεῖς καθόντανε καὶ τρώγανε κοντὰ μας.
 Κι ἂν μόνος του πηγαίνοντας τοὺς ἔβρισκε διαβάτης,
 δὲν τοῦ κρυβόντανε οἱ θεοί, γιὰτὶ εἴμαστε γενιά των, 210
 ὡς οἱ Κυκλωποὶ στὴ φυλὴ τὴν ἄγρια τῶν Γιγάντων ».
- Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « Ἀλκίνο, τέτοια συλλογὴ στὸ νοῦ σου μὴν τὴν βάζεις,
 γιὰτὶ δὲ μοιάζω τῶν θεῶν πὺ χαίρονται τὰ οὐράνια,

- στ' ἀνάστημα καὶ στή μορφή, μόν' τῶν θνητῶν ἀνθρώπων. 215
 Κι ἂν ξέρετε ποιοὶ πέρασαν τίς πιὸ μεγάλες πίκρες
 στὸν κόσμο, μόνο ἐγὼ μ' αὐτοὺς νὰ συγκριθῶ ταιριάζει
 καὶ πιὸ πολλὰ θὰ τὰ ἴλεγα τὰ βάσανά μου ἀκόμα,
 ὅσα μοῦ τύχανε ἄπειρα κι ἀπὸ θεῶν κατάρρα.
- Ἄφῃστε με ὅμως μιὰ μπουκιὰ στὸ στόμα μου νὰ βάλω. 220
 Γιατὶ δὲν ἔχει ἀπ' τὴν κοιλιὰ τὴν ἔρμη ἄλλο κανένα
 στὸν κόσμο πιὸ ξεδιάντροπο, πού στανικῶς σὲ βάζει
 νὰ τὴ νοιαστῆς, μ' ὅσους καημούς, μ' ὅσες κι ἂν ἔχῃς λύπες,
 ὅπως κι ἐμένα, πού καημοὶ τὰ στήθια μοῦ πληγώνουν
 κι αὐτὴ ζητᾶ ἀκατάπαυτα νὰ τρώγω καὶ νὰ πίνω, 225
 νὰ λησμονῶ τὰ πάθια μου καὶ νὰ γεμίζω ἐκείνη.
 Καὶ σεῖς σὰν ξημερώση ἢ αὐγὴ νοιαστῆτε τὸ ταξίδι,
 καὶ στείλτε με τὸ δύστυχο στὴν ποθητὴ πατρίδα,
 πού πέρασα ἄπειρα δεινά. Κι ἄς μοῦ κοπῆ ἡ ζωὴ μου,
 ὅταν πιά ἰδῶ τὸ σπίτι μου, τοὺς δούλους μου, τὸ βίός μου ». 230
- Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι παίνεσαν καὶ εἶπαν τὸ ναί, νὰ στείλουν
 τὸν ξένο στὴν πατρίδα του πού φρόνιμα μιλοῦσε.
 Σὰν ἔσταξαν κι ἤπιαν κρασί ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
 στὸ σπίτι του ξεκίνησε νὰ κοιμηθῆ ὁ καθένας,
 κι ἀπόμεινε ὁ πολύσοφος Δυσσέας στὸ παλάτι. 235
 Κοντὰ του κάθισε ὁ θεϊκὸς Ἄλκινος κι ἡ Ἀρήτη,
 κι οἱ παρακώρες σήκωναν σὲ λίγο τὸ τραπέζι.
 Τότε ἔτσι πρώτη μίλησε ἡ λευκοχέρα Ἀρήτη,
 γιατί τὰ ροῦχα γνώρισε χλαμύδα καὶ χιτῶνα,
 σὰν τὰ εἶδε, πού τὰ ξέφανε μονάχη μὲ τίς σκλάβες, 240
 καὶ κράζοντάς τον τοῦ λαλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια·
 « Ἐγὼ θὰ κάμω τὴν ἀρχὴ νὰ σὲ ρωτήσω, ξένε,
 ποιὸς εἶσαι ; Πόθε κόπιασες ; Ποιὸς σοῦ ἔδωσε τὰ ροῦχα ;
 Δὲν εἶπες θαλασσοδάρτος στὸν τόπο μας πὼς ἦρθες » ;
- Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τῆς ἀπαντᾷ ὁ Δυσσέας· 245
 « Σὰ δύσκολο, βασίλισσα, νὰ σοῦ τὰ πῶ ὡς τὸ τέλος,
 ὅσα μοῦ δῶσανε οἱ θεοὶ νὰ δοκιμάσω πάθια·
 Κι ὅσο κι αὐτὸ πού μὲ ρωτᾷς, ἐγὼ νὰ στὸ ξηγήσω.
 Ἄλάργα εἶναι στὸ πέλαγο κάποιον νησί Ὠδυγία,
 ὅπου μιὰ φοβερὴ θεὰ δολοτεχνίτρα μένει, 250

- τοῦ Ἄτλαντα ἢ κόρη ἢ Καλυψὼ μὲ τίς σγουρὲς πλεξοῦδες.
 Μῆτε θεὸς μῆτ' ἄνθρωπος κανένας δὲν τῇ σμίγει,
 καὶ μόνο ἐμένα μ' ἔφερε στὸ σπίτι της ἢ μοῖρα
 τὸν ἔρμο, ἀφοῦ μὲ φλογερὸ ἀστροπελέκι ὁ Δίας
 μοῦ 'κάψε μισοπέλαγα τὸ γλήγορο καράβι 255
 κι ὅλοι οἱ ἄλλοι διαλεχτοὶ συντρόφοι μου χαθῆκαν,
 καὶ τὴν καρίνα ἐγὼ ἀγκαλιὰ τοῦ καραβιοῦ κρατώντας,
 μέρες ἐννιά παράδερνα. Τῇ δέκατῃ πιά νύχτα
 μὲ πῆγαν οἱ ἀθάνατοι θεοὶ στὴν Ὠκυγία,
 ὅπου μιὰ φοβερὴ θεὰ πανώρια κατοικοῦσε, 260
 ἢ Καλυψὼ καὶ πρόθυμα νὰ μὲ φιλοξενήσῃ
 μὲ πῆρε αὐτὴ καὶ μ' ἔφερε καὶ σ' ὅλη τὴ ζωὴ μου
 ἀθάνατο κι ἀγέραστο μοῦ 'λεγε νὰ μὲ κάμῃ.
 "Ὅμως ποτὲ δὲν ἐπειθε στὰ στήθια τὴν καρδιά μου.
 "Ἐμμεῖνα ἀσάλευτος ἐκεῖ μαζί της ἑπτὰ χρόνια 265
 κι ὅλο μὲ δάκρυα μούσκευα πικρὰ ἄλιωτα ροῦχα
 πού μοῦ 'δωσε. Σὰν ἔφτασε ὁ ὄγδοος ὁ χρόνος,
 μ' ἄφησε τότε στὴ γλυκιὰ πατρίδα νὰ γυρίσω,
 θὲς ἀπὸ θέλημα θεοῦ, θὲς πού ἄλλαξε πιά γνώμη.
 Μ' ἔνα σκαφὶ καλόδετο μ' ἔστειλε ν' ἀρμενίσω 270
 κι ἄφθονο μοῦ 'δωσε ψωμί, γλυκὸ κρασί καὶ ροῦχα
 κι ἔνα ἀγεράκι ἀπόλυσε γλυκόπνευτο καὶ πρύμο.
 Μέρες τραβοῦσα δεκαφτὰ μὲς στοῦ γιालοῦ τὰ πλάτια.
 Στὶς δεκοχτὼ φανήκανε τ' ἀπλόσκιωτα ἀκροβούνια
 τοῦ τόπου σας καὶ χάρηκε τοῦ δύστυχου ἢ καρδιά μου. 275
 "Ὅμως ἀκόμα συμφορὲς μὲ καρτεροῦσαν κι ἄλλες,
 ὅσες τῆς γῆς ὁ Σαλευτῆς μοῦ 'στειλε ὁ Ποσειδῶνας,
 πού σήκωσε ὅλους τοὺς καιροὺς καὶ μοῦ 'κλεισε τὸ δρόμο,
 καὶ δυνατὰ συντάραξε τὴ θάλασσα, πού μῆτε 280
 στὴ βάρκα ἀπάνω νὰ σταθῶ δὲ μ' ἄφηνε τὸ κύμα
 μὲ τοὺς πικροὺς μου στεναγμούς. Στὸ τέλος ἢ φουρτούνα
 κομμάτιασε τὴ βάρκα μου. Καὶ κολυμπώντας τότε,
 αὐτὸ τὸ χάος πέρασα, ὡσότου στὴ στεριά σας
 μὲ σίμωσαν τὰ κύματα κι ὁ ἄνεμος φυσώντας.
 Μ' ἄν ἔβγαίνα ὄξω στὴ στεριά, θὰ μ' ἔλιωνε τὸ κύμα, 285
 οὐ βράχους καὶ σ' ἀνάσβολα χτυπώντας με ἀκρογιάλια.

- Τότες ἀποτραβήχτηκα καὶ κολυμποῦσα, ὠσότου
 σ' ἓνα ποτάμι σίμωσα, καὶ βολικὸς ὁ τόπος
 μοῦ φάνηκε κι ἀπάνεμος, χωρὶς μεγάλες πέτρες·
 Ὅξω γιὰ ἀνάσα πλάγιασα κι ἐκεῖ ἦρθε ἡ μαῦρη νύχτα. 290
- Ἔπειτα ἀπ' τὸ θεόβρεφτο ποτάμι ἀλάργα πῆγα
 νὰ γύρω στὰ χαμόκλαδα κι ὀλόγυρά μου φύλλα
 σῶριασα κι ἔστειλε ὁ θεὸς ἓναν ἀτέλειωτο ὕπνο.
 Μὲ πονεμένη τὴν καρδιὰ κοιμήθηκα στὰ φύλλα,
 ὅλη τὴ νύχτα ὡς τὴν αὐγὴ κι ὡς τ' ἄλλο μεσημέρι. 295
 Βουτοῦσε ὁ ἥλιος, τὸ γλυκὸ σὰ χόρτασα τὸν ὕπνο.
 Τότε ἄκουσα στὴν ἀμμουδιὰ τῆς κόρης σου τίς δουῖλες
 νὰ παίζουσι, κι ἦταν σὰ θεὰ κι ἐκείνη ἀνάμεσό τους.
 Τῆς πρόσπεσα. Μοῦ φέρθηκε καθὼς τὸ θέλει ἡ τάξι,
 ὡς δὲν ἐλπίζεις τὰ παιδιὰ νὰ κάμουν σὰν τὰ λάχης. 300
 Γιατὶ εἶναι πάντα ἀστόχαστοι ὅλοι οἱ μικροὶ στὰ χρόνια.
 Ἄφθονο μοῦ ἔδωσε ψωμί κι ἓνα κρασί μουσκάτο,
 καὶ στὸ ποτάμι μ' ἔλουσε καὶ μοῦ ἔδωσε τὰ ροῦχα.
 Τὴν πᾶσα ἀλήθεια μίλησα, μ' ὄση κι ἂν ἔχω λύπη ».
- Πάλε ὁ Ἄλκινος τ' ἀπαντᾷ καὶ τοῦ ἔπε κράζοντάς τον· 305
 « Νά, ξένε, ποιὸ τῆς κόρης μου βρίσκω τὸ μόνο λάθος,
 ποὺ μὲ τίς σκλάβες της ἐδῶ στὸ σπίτι δὲ σὲ πῆρε,
 ἐνῶ τὴν πρωταπάντησες καὶ χάρη τῆς ζητοῦσες ».
 Κι ἀπάντησε ὁ πολὺπειρος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ ἔπε·
 « Τ' ἀθῶο κορίτσι, βασιλιά, γι' αὐτὸ μὴν τὸ μαλώσης, 310
 γιατί μὲ παρακίνησε τίς σκλάβες ν' ἀκλουθῆσω,
 μὰ μόνος δὲν τὸ δέχτηκα, ἀπὸ ντροπὴ καὶ φόβο,
 μήπως θυμώσης ἂν μὲ ἰδῆς. Γιατὶ σ' αὐτὸ τὸν κόσμον
 ἔτσι εἴμαστε ὅλο ἀράθυμο τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ».
- Τότε ἔτσι μὲ δυὸ λόγια του ἀπάντησε ὁ Ἄλκινος· 315
 « Δὲν ἔχω, ξένε, τὴν καρδιὰ σὰν τέτοια μὲς στὰ στήθια,
 ν' ἀρπάχνηται ἀσυλλόγιστα. Μ' ἀρέσει σ' ὅλα ἡ τάξι.
 Εἶθε, πατέρα Δία μου καὶ σὺ Ἀθηνᾶ κι Ἀπόλλο,
 τέτοιος, καθὼς μοῦ φαίνεσαι καὶ θέλεις ὅ,τι θέλω,
 νὰ παντρευτῆς τὴν κόρη μου καὶ νὰ σὲ πῶ γαμπρό μου, 320
 κι ἐδῶ νὰ μείνης. Θὰ ἴδω καὶ σπίτι καὶ χωράφια,
 ἂν μὲ τῆ γνώμη σου ἔμενες. Μὰ δὲ μπορεῖ κανένας

- νὰ σὲ κρατήσῃ, στανικῶς, θεὸς νὰ μὴν τὸ δώσῃ.
 Κι ὡς αὐριο βάζω μὲ τὸ νοῦ — καὶ ξέρε το — νὰ φύγῃς
 κι ἐνῶ ἐσὺ θὰ ἴσαι στὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο βυθισμένος, 325
 στὸ κύμα οἱ ναῦτες ἤσυχα θὰ λάμπουν νὰ σὲ πᾶνε
 στὸ σπίτι σου, στὸν τόπο σου, κι ὅπου ζητᾷ ἡ καρδιά σου
 κι ἂν εἶναι ἀκόμα πιὸ πολὺ μακρύτερα ἀπ' τὴν Εὐβοία,
 ποὺ λένε ὅσοι ταξίδεψαν, πῶς εἶναι μίλια ἀλάργα
 ἀπ' τὴν πατρίδα, τὸν ξανθὸ Ραδάμανθο ὅταν πῆγαν 330
 τὸν Τιτυό, τῆς Γῆς τὸ γιό, νὰ ἰδῆ, καὶ σὲ μιὰ μέρα
 πῆγαν καὶ πάλε γύρισαν χωρὶς νὰ ξαποστάσουν.
 Τότε θὰ ἰδῆς τὰ πλοῖα μου κι οἱ ναῦτες πόσο ἀξίζουν
 ν' ἀφροκοποῦν τὴ θάλασσα μὲ τῶν κουπιῶν τὴν πλάτη ».
- Εἶπε καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας 335
 κι ἀπ' τὴν καρδιά του εὐχῆθηκε κι ἔτσι εἶπε μὲ λαχτάρα·
 « Εἶθε, πατέρα Δία μου, ὅσα μοῦ τάξει ὁ Ἄλκινος
 νὰ τὰ τελέψῃ. Ἡ δόξα του στὸν κόσμον θὰ ἴναι αἰώνια,
 κι ἐγὼ πιά τέλος στὴ γλυκεῖα πατρίδα θὰ γυρίσω ».
- Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξύ τους. 340
 Τότε τίς σκλάβες πρόσταξε ἡ λευκοχέρα Ἀρήτη,
 στὸ λιαχωτὸ νὰ βάλουνε κρεβάτι καὶ νὰ στρώσουν,
 ὁμορφα κόκκινα χαλιά, ν' ἀπλώσουν ἀντρομίδες
 κι ἀπάνω σκέπασμα σγουρὲς νὰ βάλουνε φλοκάτες.
- Κι ἔβγαιναν ἀπ' τὴ σάλα αὐτὲς στὰ χέρια φῶς κρατώντας. 345
 Σὰν τοῦ ἴστρωσαν γοργὰ γοργὰ τὸ μαλακὸ κρεβάτι,
 κοντά του πῆγαν κι ἔπειτα κι ἔτσι εἶπαν στὸ Δυσσέα·
 « Ἔτοιμη, ξένη, ἡ κλίνη σου καὶ σήκω νὰ πλαγιάσῃς ».
- Εἶπαν καὶ κεῖνος μὲ χαρὰ νὰ κοιμηθῆ ποθοῦσε.
- Τότε κοιμήθηκε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας, 350
 κάτω ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιακὸ σὲ τορνευτὸ κρεβάτι.
 Στὸ βάθος τοῦ ψηλοῦ σπιτιοῦ πλάγιασε κι ὁ Ἄλκινος
 σὰν τοῦ ἴστρωσε ἡ βασίλισσα καὶ στρῶμα καὶ κρεβάτι.

Θ

Σάν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
σηκώθηκε ἀπ' τὴν κλίνη του ὁ σεβαστὸς Ἀλκίνος,
σηκώθηκε κι ὁ πορθητῆς θεόθρεφτος Δυσσέας.
Γιὰ τῶν Φαιάκων κίνησαν τὴν ἀγορὰ - κι ὁ Ἀλκίνος
πήγαινε πρῶτος - ποὺ κοντὰ χτισμένη ἦταν στὰ πλοῖα. 5

Κι ἐκεῖ σάν πῆγαν, κάθισαν σὲ θρόνους σκαλισμένους
κοντὰ κοντὰ. Κι ἡ Ἀθηνᾶ τῆ χώρα τριγυρνοῦσε,
μὲ κράχτη σ' ὄλα μοιάζοντας τοῦ βαθυγνώστη Ἀλκίνου,
τὸ γυρισμὸ τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα νὰ ἐτοιμάση,
καὶ στὸν καθένα πήγαινε κοντὰ καὶ τοῦ μιλοῦσε. 10
« Ἐμπρός, πηγαίνετε, ἀρχηγοὶ κι ἀρχόντοι τῶν Φαιάκων,
στὴν ἀγορὰ, νὰ μάθετε γι' αὐτὸν τὸν ξένο ποὺ ἦρθε
νιόφερτος στοῦ βαθύγνωμου τ' Ἀλκίνου τὸ παλάτι,
δαρμένος ἀπὸ θάλασσες καὶ ἀθάνατος λὲς μοιάζει ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὄλων ἀναψε τὸν πόθο καὶ τὸ θάρρος 15
κι ἀμέσως γέμισαν λαὸ κι ἡ ἀγορὰ κι οἱ ἔδρες,
κι ὄλοι θαμάζανε τὸ γιὸ σάν εἶδαν τοῦ Λαέρτη,
γιατὶ μιὰ χάρη τοῦ ἔχυνε θεοτικιά ἡ Παλλάδα
στοὺς ὤμους καὶ στὴν κεφαλή, νὰ δείχνη κἀνοντάς τον
σάν πιὸ ψηλὸς καὶ πιὸ παχὺς, καὶ στοὺς Φαιάκους ὄλους 20
ἔτσι νὰ γίνη σεβαστὸς καὶ τιμημένος φίλος
καὶ κάθε ἀγῶνα δύσκολο νὰ βγάλῃ σὲ κεφάλι,
ποὺ θά ἔβαζαν οἱ Φαίακες γιὰ νὰ τὸν δοκιμάσουν.

Κι ὅταν τὸ πλῆθος ἔφτασε καὶ συναχτήκανε ὄλοι,
τὸ λόγο πῆρε ὁ σεβαστὸς Ἀλκίνος πρῶτος κι εἶπε 25
« Ἀκοῦτε με ὄλοι οἱ ἀρχηγοὶ καὶ πρῶτοι τῶν Φαιάκων,
γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὅσα μοῦ ζητᾶ μέσα ἡ καρδιά στὰ στήθια.
Αὐτὸς ὁ ξένος — μήτε ἐγὼ ποιοὺς εἶναι δὲν τὸν ξέρω,
ἂν εἶναι ἀπ' τὴν ἀνατολὴ κι ἂν ἔρχεται ἀπ' τὴ δύση —
μοῦ ῥθε στὸ σπίτι ἀπ' ἄχαρο γυρίζοντας ταξίδι, 30
καὶ τὴ βοήθεια μας ζητᾶ νὰ φύγῃ δίχως ἄλλο.
Λοιπὸν ἄς στείλουμε κι αὐτὸν ὡς κάνουμε καὶ σ' ἄλλους,
γιατὶ κανεὶς δὲν ἔμεινε στὸ σπίτι μου ὅποιος ἦρθε,

- πολὺν καιρὸν νὰ κλαίγεται πῶς θὰ γυρίσῃ πίσω.
 Μὰ ἐλάτε, ἐμπρός. Ἄς ρίξουμε στὴ θάλασσα καράβι 35
 βαμμένο, πρωτοτάξιδο, κι ἄς διαλεχτοῦνε ἀπ' ὄλους
 πενήντα δυὸ, τὰ πιὸ γερά τοῦ τόπου παλικάρια.
 Καὶ τὰ κουπιὰ μὲ τοὺς σκαρμούς σὰ δέστε ὅλα μὲ τάξη,
 βγῆτε κι ἐλάτε γλήγορα στὸ σπίτι μου νὰ φάτε,
 κι ἐγὼ τραπέζι ἀρχοντικὸ καὶ πλούσιο θὰ σᾶς στρώσω. 40
 Αὐτὰ προστάζω στὰ παιδιά. Κι οἱ ἄλλοι σκηπτροφόροι
 δημογερόντοι, στ' ὄμορφο παλάτι μου κοπιάστε
 τὸν ξένο νὰ φιλέψουμε, κι ὄχι μὴν πῆ κανεὶς σας.
 Καὶ τὸ θεϊκὸ τραγουδιστὴ Δημόδοκο ἄς καλέσουν,
 γιὰ τὸ τοῦ χάρισε ὁ θεὸς τοῦ τραγουδιοῦ τὴ χάρη, 45
 νὰ μᾶς λιγώνει ὅταν τοῦ πῆ νὰ τραγουδᾷ ἡ καρδιά του ».
- Εἶπε κι ἐμπρὸς προχώρησε κι οἱ σκηπτροφόροι πίσω.
 Ὁ κράχτης πῆγε τὸ θεϊκὸ τραγουδιστὴ νὰ φέρῃ.
 Κι ἔτσι ὅπως εἶπε, χώρισαν πενήντα δυὸ λεβέντες 50
 καὶ πήγανε στοῦ ἀστέρειτου πελάγου τ' ἀκρογιάλι.
 Σὰν ἤρθανε στὴν ἀμμουδιὰ καὶ στὸ γοργὸ καράβι,
 ρίξανε σὰ βαθιὰ νερὰ τὸ μαῦρο τρεχαντήρι
 καὶ τὸ κατάρτι στήσανε καὶ τὰ πανιὰ σηκώνουν,
 καὶ σὰ κουπιὰ περάσανε πετσένιους τροπωτῆρες,
 ὅλα μὲ τάξη κι ἀνοιξαν τ' ἄσπρα πανιὰ του ἀπάνω 55
 καὶ στ' ἀνοιχτὰ τ' ἀράξανε, τὸ κύμα ἐκεῖ πού σκάζει.
 Στ' Ἀλκίνοῦ πῆγαν ἔπειτα τ' ἀρχοντικὸ παλάτι.
 Λαὸ γεμίσανε οἱ αὐλὲς κι οἱ κάμαρες κι οἱ σάλες,
 πού συναζόνταν κι ἔφταναν χιλιάδες νιοὶ καὶ γέροι.
 Δώδεκα ἀρνιὰ τοὺς ἔσφαξεν ὁ σεβαστὸς Ἀλκίνοσ 60
 κι ὄχτῳ γουρούνια ἀσπρόδοντα καὶ δυὸ θρεμμένα βόδια
 καὶ τὰ ἴγδαρὰ καὶ τὰ ἴψησαν κι ἐτοίμασαν νὰ φᾶνε.
- Ἦρθε κι ὁ κράχτης τὸ θεϊκὸ τραγουδιστὴ ὀδηγώντας,
 πού ἡ Μούσα τὸν ἀγάπησε καὶ τοῦ ἴδωσε μιὰ χάρη
 καὶ μιὰ συνάμα συμφορὰ. Τοῦ στέρησε τὸ φῶς του 65
 καὶ τοῦ ἴδωσε γλυκιὰ φωνή. Κι ὁ κράχτης ὁ Ποντόνας,
 σ' ἓνα ἀργυρόκαρφο θρονί τὸν ἔκατσε, στὴ μέση
 τῶν καλεσμένων, στὸν ψηλὸ τὸ στύλο ν' ἀκουμπήσῃ,
 καὶ στὸ παλούκι κρέμασε τὴν ἠχηρὴ κιθάρα,

- πὶὸ ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι του καὶ τοῦ ἴδειξε, ὅταν θέλῃ, 70
 ν' ἀπλώσῃ ἐκεῖ τὸ χέρι του καὶ νὰ τὴν ξεκρεμάσῃ.
 Πανέρι τοῦ ἔφερε ἔπειτα καὶ τοῦ ἴστρωσε τραπέζι
 κι ἓνα ποτήρι μὲ κρασί νὰ πίνῃ ὅταν θελήσῃ.
 Κι ὄλοι στὰ ἔτοιμα ἀπλώσαν φαγιά στρωμένα ἐμπρὸς τους.
 Καὶ τέλος ἀφοῦ χόρτασαν νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουν, 75
 φτέρωνε ἡ Μούσα τὸ θεϊκὸ τραγουδιστὴ ν' ἀρχίσῃ
 νὰ τραγουδήσῃ ξακουστὸ πολεμικὸ τραγούδι,
 πόφτανε τότε ἡ φήμη του ὡς τὰ πλατιά τὰ οὐράνια,
 πῶς ὁ Δυσσέας μιὰ φορὰ μὲ τὸ γοργὸ Ἀχιλλέα
 μὲ λόγια πιάστηκαν χοντρά σὲ ἀρχοντικὸ τραπέζι 80
 καὶ μέσα του κρυφὴ χαρὰ τὸ πῆρε ὁ Ἀγαμέμνων,
 ποὺ μάλωναν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἀχαιῶν οἱ πρῶτοι.
 Γιατὶ ἔτσι ὁ Φοῖβος μιὰ φορὰ τοῦ τὰ ἔπε πῶς θὰ γίνουν,
 στὴ βλογημένη τὴν Πυθῶ, τὸ πέτρινο κατώφλι
 σὰν πέρασε, ποὺ πῆγε ἐκεῖ χρησμὸ νὰ τοῦ ζητήσῃ. 85
 Κι ἀλήθεια, τότες ἄρχισαν οἱ συμφορὲς νὰ πέφτουν
 στοὺς Τρῶες καὶ στοὺς Ἀχαιοὺς, μὲ τὴ βουλὴ τοῦ Δία.
 Ὁ ξακουστὸς τραγουδιστὴς αὐτὰ τοὺς τραγουδοῦσε.
 Τότε ὁ Δυσσέας ἔπιασε μὲ τὸ βαρὺ του χέρι
 κι ἔριξε: στὸ κεφάλι του τὴν κοκκινοβαμμένη 90
 μεγάλη κάπα κι ἔκρυψε τ' ὠραῖο πρόσωπό του,
 γιατί ντρεπόντανε νὰ ἰδοῦν πῶς ἔκλαιγε οἱ Φαίακοι.
 Σὰν ἔπαυε ὁ τραγουδιστὴς, τὰ δάκρυα αὐτὸς σφογγοῦσε
 κι ἔβγανε ἀπ' τὸ κεφάλι του τὴν κόκκινὴ του κάπα.
 Κι ὅταν ξανάρχιζε ἔπειτα κι οἱ πρῶτοι τῶν Φαίακων 95
 νὰ τραγουδήσῃ τοῦ ἔλεγον — γιατί χαιρόντανε ὄλοι
 ν' ἀκοῦνε τὰ τραγούδια του — πάλε ὁ Δυσσέας τότε
 σκέπαζε τὸ κεφάλι του, τὰ κλάματα ἀρχινοῦσε.
 Κι οἱ ἄλλοι δὲν κατάλαβαν πῶς τοῦ ἴτρεχαν τὰ μάτια.
 Μόνον ὁ Ἀλκίνοσ, ποὺ κοντὰ καθότανε, τὸν εἶδε 100
 κι ἄκουσε ποὺ ἀναστέναζε βαριά ἀπ' τὰ σωθικά του
 κι ἔτσι εἶπε εὐτὺς στοὺς Φαίακες τοὺς θαλασσοθρεμμένους·
 « Ἀκοῦστε με ὄλοι οἱ ἀρχηγοὶ κι οἱ πρῶτοι τῶν Φαίακων.
 Τώρα ποὺ πιά χαρήκαμε τ' ἀρχοντικὸ τραπέζι
 καὶ τὴν κιθάρα, ἀχώριστη συντρόφισσα στὸ γλέντι, 105

ἄς βγοῦμε τοὺς ἀγῶνες μας νὰ δοκιμάσουμε ὄλους,
νὰ πῆ κι ὁ ξένος, μιὰ φορὰ στὸν τόπο του ὅταν φτάση,
στοὺς ποθητοὺς του, πόσο ἐμεῖς τοὺς ἄλλους ξεπερνοῦμε
στὸ πάλεμα, στὸ πῆδημα, στὸ τρέξιμο, στοὺς γρόθους ».

Εἶπε καὶ πρῶτος κίνησε κι ἀκλούθησαν οἱ ἄλλοι.

110

Κρέμασε ὁ κράχτης στὸ καρφὶ τὴν ἠχηρὴ κιθάρα,
καὶ τὸ θεῖκὸ Δημόδοκο κρατώντας ἀπ' τὸ χέρι
τὸν ἔβγαλε ὄξω ἀπ' τὸ ψηλὸ παλάτι, καὶ στὸν ἴδιο
τὸ δρόμο τὸν ὀδήγησε πού πήγαιναν κι οἱ ἄλλοι
ἄρχοντες Φαίακες νὰ ἰδοῦν τοὺς θαυμαστοὺς ἀγῶνες.

115

Κινοῦν νὰ πᾶν στὴν ἀγορὰ κι ἄπειρο ἀκλόυθαε πλῆθος.

Κι ἐκεῖ πολλὰ ἀρχοντόπουλα σηκώθηκαν νὰ πάνε
ὁ Ἐλατρέας, ὁ Ναυτιάς, ὁ Ὠκύαλος, ὁ Ἀκρόνας,

ὁ Ἐρετμέας, ὁ Πρυμνιάς, ὁ Ἀγχίαλος, ὁ Θόας,

ὁ Ἀναβησίνοσ, ὁ Ποντιάς, ὁ Πλωριάς· καὶ τοῦ Πολύνα

120

ὁ ἄξιος γιὸς Ἀμφίαλος κι ὁ ἴσος μὲ τὸν Ἄρη

τὸ θνητοφάγο Εὐρύαλος, κι ὁ Ναυβουλίδης πού ἦταν

ὁ πιὸ λεβέντης στὸ κορμὶ κι ὁ πιὸ ὁμορφος στὴν ὄψη

μέσα στοὺς ἄλλους Ἀχαιοὺς στερνὰ ἀπ' τὸ Λαοδάμα.

Σηκώθηκαν κι οἱ τρεῖς οἱ γιοὶ τοῦ στοχασμένου Ἀλκίνου,

125

ὁ Λαοδάμας κι ὁ θεϊκὸς Κλειτόνας μὲ τὸν Ἄλιο.

Οἱ τρεῖς αὐτοὶ πρωτάρχισαν νὰ παραβγοῦν στὸ δρόμο.

Ὅλοι ἀπ' τὴ μάνα χύμηξαν καὶ φτερωτοὶ πετοῦσαν

στὸν κάμπο, κι ἕναν κουρνιαχτὸ τὰ πόδια τους σηκῶναν.

Κι ἦταν ἀπ' ὄλους ἄφταστος στὸ τρέξιμο ὁ Κλειτόνας.

130

Κι ὅσο χωράφι ὀργώνουνε μιὰ μέρα δυὸ μουλάρια,

τόσο τοὺς ἄλλους πέρασε κι ἀπ' ὄλους ἦρθε πρῶτος.

Ἄλλοι πιαστήκανε ἔπειτα στὴ δύσκολη παλαίστρα.

Σ' αὐτὴ πάλε ὁ Εὐρύαλος τοὺς πιὸ καλοὺς νικοῦσε.

Στὸ πῆδημα ὁ Ἀμφίαλος περνοῦσε ὄλους τοὺς ἄλλους.

135

Στὸ δίσκο πάλι ἀνώτερο δὲν εἶχε ὁ Ἐλατρέας,

κι ὁ Λαοδάμας στίς γροθιές, τ' ἄξιο παιδί τοῦ Ἀλκίνου.

Κι ἀφοῦ χαρήκανε ἔπειτα μὲ τοὺς ἀγῶνες ὄλοι,

ἔτσι τοὺς εἶπε ὁ ἄξιος γιὸς τ' Ἀλκίνου ὁ Λαοδάμας·

« Ἐλάτε νὰ ρωτήσουμε, παιδιά, τὸν ξένο τώρα,

140

κανένα ἀγῶνα ἂν ἔμαθε. Κακόπλαστος δὲν εἶναι

καὶ στὰ μηριὰ καὶ στὰ κανιά καὶ στὰ γερά του χέρια
καὶ στὶς θρεμμένες πλάτες του καὶ στὰ δεσίματά του,
μῆτε τοῦ λείπει ἢ νιότη αὐτοῦ, μόν' εἶναι τσακισμένος
ἀπ' τὰ πολλά τὰ βάσανα. Γιατὶ δὲ βρίσκεται ἄλλο 145
χειρότερο ἀπ' τὴ θάλασσα κακὸ σ' αὐτὸ τὸν κόσμον
νὰ καταλῆ τὸν ἄνθρωπον καὶ ἄς εἶναι ἀντρειωμένος ».

Τότε ἔτσι καὶ ὁ Εὐρύαλος τ' ἀπάντησε καὶ τοῦ 'πε·
« Ναί, Λαοδάμα, μίλησες καθὼς τὸ θέλει ἡ τάξι.
Προσκάλεσέ τον τώρα ἐσὺ καὶ ξήγα του τί θέλεις ». 150

Σὰν ἄκουσε ὁ λεβέντης γιὸς τ' Ἀλκίνοιο αὐτὰ τὰ λόγια
στὴ μέση πάει καὶ στάθηκε καὶ ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσεά·
« Ξένη πατέρα, ἔλα καὶ σύ, κανένα ἀγῶνα ἂν ξέρης,
νὰ δοκιμάσης. Φαίνεσαι νὰ ξέρης ἀπ' ἀγῶνες.

Γιατὶ δὲν ἔχει ὁ ἄνθρωπος ἀνώτερη ἄλλη δόξα, 155
παρὰ ἂν τὸ δείξη, ἐνόσω ζῆ, στὰ χέρια καὶ στὰ πόδια.
Ἔλα λοιπὸν δοκίμασε καὶ διώξε ἀπ' τὴν καρδιά σου
τις ἔνοιες. Τὸ ταξίδι σου ν' ἀργήσῃ μὴ φοβᾶσαι.

Νά, τὸ καράβι τὸ 'ριξαν καὶ εἶναι ἔτοιμοι καὶ οἱ ναῦτες ». 160
Τότε ἔτσι καὶ ὁ πολὺπειρος τ' ἀπάντησε Δυσσεάς·

« Γιὰ νὰ γελάσης μὲ καλεῖς σὲ τέτοια, Λαοδάμα;
'Εγὼ ὄλο συλλογίζομαι τὰ πάθια μου, ὄχι ἀγῶνες,
ποὺ ὡς τώρα πέρασα πολλά, πολλά ἔχω τραβηγμένα.
Καὶ τώρα ἐδῶ ποὺ κάθομαι ποθῶ τὸ γυρισμὸ μου,
θερμά, λαὸ καὶ βασιλιά, γι' αὐτὸ παρακαλώντας ». 165

Τότε ὁ Εὐρύαλος πικρὰ τοῦ μίλησε καὶ ἔτσι εἶπε·
« Δὲ μοιάζεις, ξένη, μὲ ἄνθρωπον τεχνίτη στοὺς ἀγῶνες,
ἀλήθεια, ἀπ' ὅσους ἀπειροὺς γνωρίζει ὁ κόσμος ὄλος,
παρὰ μοῦ φαίνεσαι ἀρχηγὸς θαλασσιῶν ἐμπόρων,
ποὺ τρέχει μὲ πολὺκούπον καράβι καὶ εἶναι ὁ νοῦς του 170
μονάχα στὶς πραγμάτειες του καὶ στὰ συμφέροντά του,
πῶς θὰ κερδίξῃ ἀρπάζοντας. Γιὰ ἀγωνιστὴς δὲ μοιάζεις ».

Τότε λοξὰ τὸν κοίταξε καὶ ἔτσι ὁ Δυσσεάς τοῦ 'πε·
« Σύντροφε, δὲ μιᾶς σωστὰ καὶ μ' ἄντρα αὐθάδη μοιάζεις.
Ἔτσι ὅλα τὰ χαρίσματα δὲ δίνουν στοὺς ἀνθρώπους 175
σωρὸ οἱ θεοί, τὴν ὁμορφιά, τὴ γνώση καὶ τὸ λόγο.
'Ὁ ἕνας εἶναι στὴ μορφὴ πιὸ ἄσκημος ἀπ' ἄλλους,

- μὰ τοῦ στολίζουσι οἱ θεοὶ τὰ λόγια του μὲ χάρη,
 πού χαίρονται ὅσοι τὸν ἀκοῦν κι ἐκεῖνος ρητορεύει
 ἀσκόνταφτα μὲ συστολή κι ἀπ' ὄλους ξεχωρίζει, 180
 καὶ σὰ θεό, ὅταν περπατᾷ στὴν πόλη, τὸν κοιτάζουν.
 Ἄλλος πάλι εἶναι μὲ θεὸ στὸ πρόσωπο παρόμοιος,
 ὅμως αὐτοῦ τὰ λόγια του δὲν τὰ στολίζει ἢ χάρη.
 Καθὼς καὶ σύ, τὸ πρόσωπο χαριτωμένο τό 'χεις,
 πού κι ὁ θεὸς ἀνώτερο νὰ πλάση δὲν μπορούσε, 185
 ὅμως σταλιά δὲν ἔχεις νοῦ. Μὲ τ' ἄπρεπά σου λόγια
 μοῦ τάραξες τὰ σπλάχνα μου στὰ τρυφερά μου στήθια.
 Ὅχι, δὲν εἶμαι ὅπως τὸ λὲς ἀνάξιος στοὺς ἀγῶνες,
 παρὰ θαρρῶ πὼς στάθηκα σ' αὐτοὺς κι ἐγὼ ἀπ' τοὺς πρώτους,
 ὅσο στὰ νιάτα θάρρενα καὶ στὴν παλικαριά μου. 190
 Μὰ τώρα πίκρες καὶ καημοὶ μὲ δέρνουν νύχτα μέρα,
 γιατί ἔπαθα στὰ πέλαγα πολλὰ καὶ στοὺς πολέμους.
 Μὰ κι ἔτσι μ' ὅσα πέρασα, θὰ μπῶ μὲς στοὺς ἀγῶνες,
 γιατί τὸ αἶμα μοῦ ἀναψες μὲ τὸν πικρὸ σου λόγο ».
- Εἶπε κι εὐτὺς πετάχτηκε, τὴν κάπα του φορώντας, 195
 κι ἔπιασε δίσκο πιὸ τρανὸ καὶ πιὸ βαρὺ στὸ χέρι
 καὶ μεγαλύτερο ἀπ' αὐτὸν πού ρίχνανε οἱ Φαιάκοι
 καὶ στρέφοντας τὸν ἔριξε μὲ τὸ γερὸ του χέρι.
 Βρόντηξε ὁ βράχος κι ἔσκυψαν οἱ ξακουστοὶ Φαιάκοι
 κάτω στὴ γῆς, ἀπ' τὴν ὀρμὴ τοῦ δίσκου, κι ὅλα τ' ἄλλα 200
 σημάδια τὰ ζεπέρασε, ὡς πέταξε μὲ φόρα.
 Ἐτρεξε κι ἡ θεὰ Ἄθηνᾶ κι ἔβαλε τὸ σημάδι,
 μοιασμένη μὲ ἄντρα στὴ μορφή κι ἔτσι χαρούμενη εἶπε:
 «Κι ἓνας τυφλός, ξένε, θὰ βρῆ ψάχνοντας τὸ σημάδι,
 γιατί εἶναι ἀπ' ὅλα πιὸ μακριά, μήτε ἔσμιξε μὲ τ' ἄλλα. 205
 Τώρα γιὰ τὸν ἀγῶνα αὐτὸν καμάρωνε ἐσύ, ξένε·
 δε θὰ τὸ φτάση ἄλλος κανεὶς μήτε θὰ τὸ περάση ».
 Εἶπε, καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας
 πὸβλεπε φίλο τῆς καρδιάς μὲς στοὺς ἀγῶνες νὰ 'χη,
 καὶ τότε πιὸ περήφανα μιλοῦσε στοὺς Φαιάκους· 210
 «Φτάστε ἐδῶ τώρα αὐτό, παιδιὰ, κι ὕστερα ἀμέσως πάλι
 θὰ ξαναρίξω, εἴτε ὡς αὐτοῦ εἴτε θαρρῶ πιὸ πέρα.
 Κι ἀπ' ὄλους ὅποιου τοῦ βαστᾷ μέσα ἢ καρδιά στὰ στήθια,

- ἄς ἔρθῃ ἐδῶ νὰ παραβγῆ, σὰ μὲ πεισιμῶσατε ἔτσι,
 στὸ πάλεμχ καὶ στὶς γροθιές, στὸ δρόμο, σ' ὅ,τι θέλει, 215
 ὅποιος κι ἂν εἶναι Φαίακας, ἐξὸν τὸ Λαοδάμα.
 Γιατὶ εἶναι κείνος φίλος μου. Ποιὸς πολεμάει μὲ φίλο ;
 Ἕμυαλος εἶναι κι ἄνθρωπος στὸν κόσμον τιποτένιος
 ὅποιος σὲ ἀγῶνα προσκαλεῖ στὴν ξενιτιά τὸ φίλο,
 πὺ φάει ψωμί στὸ σπίτι του. Κακὸ δικό του κάνει. 220
 Μὰ ἄλλον κανένα δὲν ψηφῶ, δὲ σκιάζομαι ὅποιος εἶναι,
 κι ἄς βγοῦν ἐδῶ ν' ἀγωνιστοῦν μαζί μου νὰ τοὺς μάθω.
 Γιατὶ δὲν εἶμαι ἀκάτεχος ἐγὼ σὲ κάθε ἀγῶνα,
 μόν' ξέρω τὸ καλοῦστο δοξάρι νὰ τὸ πιάσω
 καὶ πρῶτος ρίχνοντας χτυπῶ μὲς στῶν ὄχτρῶν τὸ πλῆθος 225
 ὅποιον θελήσω, κι ἂν πολλοὶ κοντά μου στέκουν ἄλλοι
 συντρόφοι μου καὶ στὸ σωρὸ βαροῦν μὲ τὸ δοξάρι.
 Ἄπ' ὄλους μ' ἔπαιρνε σ' αὐτὸ μονάχα ὁ Φιλοκτήτης,
 μὲ τὸ δοξάρι οἱ Ἄχαιοὶ σὰ ρίχναμε στὴν Τροία.
 Ὅμως παινιέμαι ἄλλος κανεὶς, πὼς δὲ μοῦ βγάξει πλώρη, 230
 ἀπ' ὄσους ἄντρες βρίσκονται στὸν κόσμον σιτοφάγοι.
 Μὲ τοὺς παλιούς δὲ θὰ ἔθελα νὰ πολεμήσω μόνο,
 τὸν Ἡρακλῆ ἢ τὸν Εὐρυτο τῆς Οἰχαλίας ἀφέντη,
 πὺ στὸ δοξάρι τὰ ἔβαζαν καὶ μὲ τοὺς ἀθανάτους.
 Γι' αὐτὸ ὁ μεγάλος Εὐρυτος πῆγε ἄκαιρα στὸν τάφο, 235
 προτοῦ χαρῆ γεράματα στ' ἀρχοντικό του σπίτι,
 γιατί βαριά θυμώνοντας τὸν σκότωσε ὁ Ἀπόλλος,
 πὺ στὸ δοξάρι τοῦ ἔλεγε νὰ μετρηθῆ μαζί του.
 Καὶ τὸ κοντάρι ὅσο πετῶ, ἄλλου δὲν πάει ἢ σαῖτα.
 Μόνο φοβοῦμαι οἱ Φαίακες στὸ δρόμο μὴ μὲ πάρουν, 240
 γιατί σκληρὰ μὲ δάμασαν στὰ πέλαγα οἱ φουρτοῦνες
 κι ἔλειπε ἡ καλοπέραση συχνὰ μὲς στὸ καράβι,
 γι' αὐτὸ καὶ μοῦ παράλυσαν τὰ μέλη στὸ κορμί μου ».
- Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι ἀπόμειναν χωρὶς μιλιὰ νὰ βγάλουν
 κι ἀπ' ὄλους μόνο ὁ βασιλιάς τ' ἀπάντησε ὁ Ἀλκίνοος 245
 « Τὰ λόγια, ξένε, αὐτὰ πὺ λὲς δυσάρεστα δὲν εἶναι,
 μόν' θέλεις τὴν ἀξία σου νὰ δείξης, θυμωμένος
 γιατί σὲ πρόσβαλε ἔτσι αὐτὸς νὰ βγῆς μὲς στὸν ἀγῶνα,
 πὺ τὴν τιμὴ σου ἄλλος κανεὶς δὲ θὰ προσβάλλῃ ἔτσι ἄντρας

- ποτέ του, ἂν ξέρῃ τὸ σωστὸ νὰ κατεβάσῃ ὁ νοῦς του. 250
 Μὰ ἄκου ἓνα λόγο νὰ σοῦ πῶ, νὰ ἔγῃς νὰ λές καὶ σ' ἄλλους
 ὄπλαρχηγούς, στὸ σπίτι σου σὰν τρῶς μὲ τὰ παιδιὰ σου
 καὶ τῆ γυναίκα σου κι ἐκεῖ θυμᾶσαι τὴν ἀξία,
 πὺ στίς δουλειές μᾶς χάρισε πάππου πρὸς πάππου ὁ Δίας.
 Ναὶ μὲν, δὲν εἴμαστε ἄφταστοι στὸ πάλεμα ἢ στοὺς γρόθους, 255
 μὰ δὲ μᾶς φτάνει ἄλλος κανεὶς στὸ δρόμο ἢ στὰ καράβια.
 Καὶ μᾶς ἀρέσουν οἱ χοροί, τὰ γλέντια, τὸ τραγούδι
 κι οἱ φορεσιές καὶ τὰ θερμὰ λουτρά καὶ τὸ κρεβάτι.
 Μὰ ἐλάτε νὰ χορέψετε οἱ πρῶτοι χορευτάδες,
 νὰ πῆ κι ὁ ξένος, σπίτι του σὰν πάη, στοὺς ποθητοὺς του. 260
 πόσο τοὺς ἄλλους τοὺς θνητοὺς στὸν κόσμον ξεπερνοῦμε,
 στὰ ναυτικά, καὶ στὸ χορὸ, στὸ δρόμο, στὸ τραγούδι.
 Κι ἓνας ἄς φέρῃ τῆ γλυκιὰ κιθάρα νὰ τῆ δώσῃ
 γλήγορα στὸ Δημόδοκο. Κάπου στὸ σπίτι θά ἴναι ».
 Ἔτσι εἶπε ὁ θεοπρόσωπος Ἀλκίνοσ, κι ἓνας κράχτης 265
 ἔφερε ἀπ' τὸ βασιλικὸ παλάτι τὴν κιθάρα.
 Κι ὅλοι ὅλοι ἐννιά σηκώθηκαν ἀπάνω ἀγωνοδίκες,
 πὺ τοῦ λαοῦ ἦταν διαλεχτοὶ καὶ πρόσεχαν τὴν τάξη.
 Ἴσιωσαν τόπο τοῦ χοροῦ κι ἀνοίξανε τὸ μέρος.
 Κι ὁ κράχτης τῆ γλυκόλαλη ἔφερε τὴν κιθάρα 270
 γιὰ τὸ Δημόδοκο, κι αὐτὸς στῆ μέση πῆγε τότε
 κι ὀλόγυρά του στάθηκαν πρωτόχνουδοι λεβέντες,
 ὅλοι τεχνίτες στὸ χορὸ κι ἄρχισαν νὰ χορεύουν,
 χτυπώντας μὲ τὰ πόδια τους τῆ γῆς, πὺ λές πετοῦσαν
 φωτιές, καὶ θάμαζε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας νὰ τοὺς βλέπῃ. 275
- Κι ἄρχισε ἐκεῖνος παίζοντας γλυκὰ νὰ τραγουδήσῃ
 ὁ Ἄρης πῶς ἀγάπησε τὴν ὁμορφὴ Ἀφροδίτη
 καὶ πῶς κρυφὰ πρωτόσμιζαν στὸν πύργου τοῦ Ἡφαίστου
 κι ἀφοῦ πολλὰ τῆς χάρισε, τοῦ ἀτίμασε τὸ στρῶμα.
 Κι ἔτρεξε ὁ Ἥλιος ἄξαφνα σ' αὐτὸν μαντατοφόρος 280
 ὅταν τοὺς εἶδε ἀγκαλιαστοὺς νὰ σμίξουν ἀπ' ἀγάπη.
 Κι ὁ Ἡφαιστος σὰν ἄκουσε τὸ θλιβερὸ μαντάτο
 στὸ γυφταριὸ του κίνησε μὲ τὸ κακὸ στὸ νοῦ του.
 Καὶ βάζοντας στὸ κούρσουρο τ' ἀμόνι τὸ μεγάλο,
 ἄσπαστα δίχτυα κι ἄλυτα γι' αὐτοὺς σφυροκοποῦσε 285

γιὰ νὰ πιαστοῦν κι ἀσάλευτοι νὰ μείνουν ἐνωμένοι.
 Κι ἀπ' τὸ θυμὸ του ἀφρίζοντας σὰν ἔφτιασε τὰ δίχτυα,
 σπίτι του πῆγε πού 'χε ἐκεῖ τὸ νυφικὸ του στρώμα,
 κι ἀπλώσε γύρω τὰ δεσμὰ τοῦ κρεβατιοῦ τὰ πόδια
 κι ἀπάνω κρέμουνταν πυκνὰ κατάκορφα ἀπ' τὴ στέγη, 290
 λεπτὰ σὰν ἀραχνόπλεχτα πού καὶ τῶν ἀθανάτων
 τὸ μάτι δὲ θὰ τὰ 'βλεπε. Γιατὶ ἦταν καμωμένα
 μὲ πονηριὰ ἀξεπέραστη. Καὶ στὸ κρεβάτι κύκλο
 σὰν ἀπλώσε τὸ δολερὰ πλεμάτια, γιὰ τὴ Λῆμνο
 καμώθηκε πὼς ἔφυγε τὴν ὁμορφοχτισμένη, 295
 πού ξέχωρα τὴ χώρα αὐτὴ τὴν ἀγαποῦσε ἀπ' ὄλες.
 Μὰ σὰν τυφλὸς δὲ φύλαγε κι ὁ χρυσαστράφτης Ἄρης
 ὡς εἶδε τὸν καλότεχνο θεὸ πού ἀναχωροῦσε
 καὶ γιὰ τὸν πύργο κίνησε τοῦ δοξασμένου Ἡφαίστου,
 ποθώντας τῆς καλόζωστης Κυθέρειας τὴν ἀγάπη. 300
 Μόλις ἀπ' τὸν ἀνίκητο πατέρα της τὸ Δία
 γύρισε καὶ καθόντανε κι ὁ Ἄρης μπῆκε μέσα
 κι εὐτὺς γλυκὰ τὴ χάιδεψε καὶ τρυφερὰ τῆς εἶπε·
 « Πᾶμε στὸ στρώμα, ἀγάπη μου, τὸν ὕπνο νὰ χαροῦμε.
 Ὁ Ἡφαιστος δὲν εἶναι ἐδῶ, μόν' γιὰ τὴ Λῆμνο πῆγε 305
 ἐκεῖ τοὺς ἀγριόφωνους τοὺς Σίντιες ν' ἀνταμώση ».

Εἶπε κι ἐκείνη μὲ χαρὰ νὰ κοιμηθοῦν ποθοῦσε
 καὶ στὸ κρεβάτι ἀνέβηκαν γλυκὸ νὰ πάρουν ὕπνο.
 Μὰ γύρω τους ἀπλώθηκαν τὰ τεχνικὰ πλεμάτια
 τοῦ βαθυστόχαστου θεοῦ, καὶ μήτε νὰ σαλέψουν 310
 μποροῦσαν πιά τὰ μέλη τους μηδὲ νὰ τὰ σηκώσουν,
 κι εἶδαν πιά τότε ἀδύνατο, πὼς ἦταν νὰ γλιτώσουν.
 Στὴν ὥρα πλάκωσε ἄξαφνα κι ὁ ἔξακουστὸς τεχνίτης,
 πίσω ξανὰ γυρίζοντας, προτοῦ νὰ πάη στὴ Λῆμνο,
 γιὰτὶ τοὺς φύλαγε σκοπὸς κι ὄλα τοῦ τὰ 'πε ὁ Ἥλιος 315
 καὶ πῆγαινε στὸν πύργο του μὲ σπλάχνα ματωμένα.
 Στάθηκε ἐμπρὸς στὶς ξώπορτες κι ἀφρίζε ἀπ' τὸ θυμὸ του
 καὶ μὲ μεγάλες ἔσκουζε φωνὲς στοὺς ἀθανάτους·
 « Δία πατέρα κι οἱ λοιποὶ μακαριστοὶ κι αἰώνιοι,
 ἔλα νὰ ἰδῆτε ἀβάσταχτες δουλειὲς πού νὰ τίς κλαῖτε, 320
 πὼς πάντα ἐμένα τὸ χωλό, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα

- ἡ Ἀφροδίτη μὲ γελᾷ κι ἀγάπησε τὸν Ἄρη
 αὐτόνε τὸν ἀφανιστή, γιατί γερός στά πόδια
 κι ἄμορφος εἶναι, ὅμως ἐγὼ γεννήθηκα σκάτης.
 Μόν' δὲ μοῦ φταίει ἄλλος κανείς, μόν' οἱ γονιοί μου φταῖνε, 325
 πὺ νάθε νά μὴ μ' ἔκαναν. Μὰ ἰδεῖτε πῶς κοιμοῦνται,
 ἀπάνω στοῦ κρεβάτι μου ἀγκαλιασμένοι οἱ δύο τους.
 Κι ἐγὼ λυσσάζω βλέποντας, ὅμως θαρρῶ πῶς ἔτσι,
 κι ἄς ἀγαπιοῦνται ἀπὸ καρδιάς ξανά δὲ θὰ πλαγιασοῦν.
 Εὐτύς ὁ πόθος και τῶν δυὸ θὰ σβήση νά κοιμοῦνται. 330
 Μὰ τὰ δεσμὰ κι ἡ τέχνη μου θὰ τοὺς κρατήση τώρα,
 ὥσπου κι ὁ πατέρας της τὰ δῶρα μοῦ γυρίση
 ὅσα γιὰ τὴν ξετσιπωτὴ τὴν κόρη του μοῦ πῆρε.
 Γιατί εἶναι ἡ κόρη του ἄμορφη, μὰ δὲν κρατᾷε στά πάθηκ ».
- Εἶπε καὶ στοῦ χαλκόστρωτο παλάτι συναζόνταν 335
 ὅλοι οἱ θεοὶ κι ὁ σαλευτῆς τοῦ κόσμου ὁ Ποσειδῶνας,
 ἦρθε κι ὁ σαλευτῆς Ἑρμῆς κι ὁ προφυλάκτης Φοῖβος.
 Μόνο οἱ θεὲς ἀπόμειναν ἀπὸ ντροπὴ στοῦ σπίτι.
 Κι οἱ ἀγαθόδωροι θεοὶ στὴν ξώπορτα σταθῆκαν
 κι ὅλοι στά γέλια σκάσανε θωρώντας τοῦ Ἡφαίστου 340
 τοῦ πολυστόχαστου θεοῦ τίς τέχνες τίς πανοῦργες.
 Κι ἔτσι ὁ καθένας ἔλεγε στοῦ διπλανὸ γυρνώντας :
 « Ὡστόσο οἱ ἄσκημες δουλειὲς κακὸ τὸ τέλος ἔχουν·
 τὸν φτάνει ὁ ἀργὸς τὸ γλήγορο καθὼς και τώρα, νά τα,
 ὁ κουτσοπόδης Ἡφαιστος σοῦ τσάκωσε τὸν Ἄρη, 345
 μὲ τέχνη κι ὁ πιὸ γλήγορος ἀπ' τοὺς θεοὺς ἄς ἦταν,
 πὺ κατοικοῦν στοῦ Ὀλυμπο και θὰ τὸν προτιμήση ».
 Τέτοια οἱ ἀθάνατοι θεοὶ μιλοῦσαν μεταξύ τους.
 Καὶ ἔτσι εἶπε στοῦ Ἑρμῆ τοῦ Δία ὁ γιὸς ὁ Ἀπόλλων·
 « Τοῦ Δία στρατολάτη γιέ, ἀγαθοδότῃ Ἑρμῆ μου, 350
 θὰ ἔθελος τάχα στά σφιχτὰ δεσμὰ πιασμένος νά ἴσαι
 ἂν στοῦ κρεβάτι πλάγιαζες μὲ τὴ χρυσὴ Ἀφροδίτη; »
 Κι ἀπάντησε ὁ γοργόπτερος μαντατοφόρος κι εἶπε·
 « Ἄχ, εἶθε αὐτὸ νά γίνουσαν, Ἀπόλλο προφυλάκτη.
 Κι ἄλυτα τόσα τρεῖς φορὲς πλεμάτια ἄς μὲ κυκλώσουν 355
 κι ὅλοι ἄς κοιτάζατε οἱ θεοὶ μὲ τίς θεές, ἐγὼ ὅμως
 στὴν ἀγκαλιά μου τὴ χρυσὴ τὴν Ἀφροδίτη νά ἴχω ».

Ἔτσι εἶπε κι οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ξεκαρδιστῆκαν.
 Κι ὁ Ποσειδῶνας μοναχὸς ἀπ' ὅλους δὲ γελοῦσε
 καὶ τὸν τεχνίτη Ἥφαιστο παρακαλοῦσε πάντα 360
 τὸν Ἄρη νὰ τὸν λύση πιά. Καὶ τοῦ ἴπε μὲ δυὸ λόγια:

« Λευτέρωσέ τον καὶ γι' αὐτὸν ὑπόσχομαι ὅπως θέλεις
 μπρὸς στοὺς ἀθάνατους θεοὺς τὸ δίκιο νὰ πλερώσῃ ».

Ἔτσι εἶπε καὶ τ' ἀπάντησε ὁ ξακουστὸς τεχνίτης·
 « Αὐτό, τοῦ κόσμου Σαλευτή, μὴ μοῦ ζητᾶς νὰ κάμω. 365
 Τοῦ καπετάνιου εἶναι ἄπρεπο κι ἐγγυητῆς νὰ γίνῃς·
 πῶς θὰ σὲ πιάσω ἐσένα ἐγὼ μπροστὰ στοὺς ἀθανάτους,
 ἂν φύγῃ ὁ Ἄρης, σὰ λυθῆ, χωρὶς νὰ μὲ πλερώσῃ ; »

Τότε σ' αὐτὸν ἀπάντησε ὁ Σείστης Ποσειδῶνας·
 « Ἄν φύγῃ ὁ Ἄρης, Ἥφαιστε, καὶ δὲ σοῦ τὸ πλερώσῃ 370
 ἐγὼ γι' αὐτὸν ὑπόσχομαι νὰ σοῦ πλερώσω ὁ ἴδιος ».

Τότε ἔτσι πάλε ὁ ξακουστὸς πρωτοτεχνίτης εἶπε·
 « Οὔτε ταιριάζει, οὔτε μπορῶ νὰ σ' ἀρνηθῶ τῆ χάρῃ ».

Ἔτσι σὰν εἶπε ὁ Ἥφαιστος ξεσκοῦσε τὰ δεσμά τους.
 Κι ἐκεῖνοι ἄμα λυθῆκανε ἀπ' τὰ ἄσπαστα πλεμάτια, 375
 πετάχτηκαν, κι ἔφυγε εὐτὺς ὁ Ἄρης γιὰ τῆ Θράκῃ
 κι ἡ Ἄφροδίτῃ γελαστῆ κατὰ τὴν Κύπρο πῆγε
 στὴν Πάφο, ποῦ ἔχε ἐκεῖ ναὸ βωμὸ μοσκαχινισμένο.
 Κι οἱ Χάρες σὰν τὴν ἔλουσαν καὶ μυρωδιὲς οὐράνιες
 τὴν ἄλειψαν, ποῦ στοὺς θεοὺς τοὺς ἀθανάτους πρέπουν 380
 κι ὀλόμορφα τῆ στόλισαν, καὶ νὰ τῆ βλέπῃς θάμα.

Ὁ ξακουστὸς τραγουδιστῆς αὐτὰ τοὺς τραγουδοῦσε.
 Καὶ τοῦ Δυσσέα ξάνοιγε ν' ἀκοῦῃ βαθιὰ ἢ καρδιά του,
 χαϊρόντανε κι οἱ ξακουστοὶ μακρόκουποι Φαῖακοί.

Τότε ὁ Ἄλκινος πρόσταξε τὸ Λαοδάμα κι Ἄλιο 385
 μόνοι νὰ πιάσουν τὸ χορὸ, ποῦ δὲν τοὺς ἔφτανε ἄλλος.
 Κι αὐτοὶ μιὰ κόκκινη ὀμορφὴ σφαῖρα στὰ χέρια παίρνουν
 ποῦ ἔχε φτιασμένη ὁ Πόλυβος, κι ὁ ἕνας τὴν πετοῦσε,
 πίσω λυγώντας τὸ κορμί, στὰ σύγνεφα τὰ μαῦρα,
 κι ὁ ἄλλος ἀπ' τῆ γῆ ψηλὰ πηδώντας, στὸν ἀέρα 390

τὴν ἔπιανε εὐκόλα, προτοῦ στὸ χῶμα νὰ πατήσῃ.
 Κι ἀφοῦ τῆ σφαῖρα παίξανε πετώντας τῆ στὰ οὐράνια,
 ἔρχισαν καὶ χορεύανε στὸ μαλακὸ τὸ χῶμα,

συχνά τὸν κάβο ἀλλάζοντας, κι οἱ ἄλλοι νιοί, πού γύρω
 γιά τὸ χορὸ στεκόντανε, τὰ χέρια τους χτυποῦσαν 395
 κι ἐκεῖ ἀπ' τοὺς κρότους τοὺς πολλοὺς ἀντιλαλοῦσε ὁ τόπος.

Τότε ἔτσι μίλησε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας στὸν Ἀλκίνο
 « Ἀφέντη Ἀλκίνο, λατρευτὲ ἀπ' ὄλο τὸ λαό σου,
 τοὺς παίνεψες ἀμίμητοι πὼς εἶναι χορευτάδες,
 κι ἦταν ἀλήθεια φανερή. Θαμάζω νὰ τοὺς βλέπω ». 400

Εἶπε, καὶ χάρηκε γι' αὐτὰ ὁ σεβαστὸς Ἀλκίνος,
 καὶ στοὺς θαλασσογέννητους Φαιάκους εἶπε ἀμέσως·
 « Ἀκοῦτε με ὄλοι οἱ ἀρχηγοὶ κι ἀρχόντοι τῶν Φαιάκων.
 Μοῦ φαίνεται πὼς στόχαση μεγάλη ὁ ξένος ἔχει. 405

Μὰ ἐλάτε νὰ τοῦ δώσουμε φιλόξενό μας δῶρο
 καθὼς ταιριάζει. Δώδεκα τῆ χώρα βασιλιάδες
 πρωτάρχοντες τὴν κυβερνοῦν κι ἐγὼ δέκατος τρίτος.
 Φέρτε ὁ καθένας σας σ' αὐτὸν χιτῶνα καὶ χλαμύδα
 καλοπλυμένη καὶ χρυσοῦ πολύτιμο κομματί.

Ἔτσι εἶπε, καὶ χαρούμενος νὰ κάτση στὸ τραπέζι. 410

Ἔτσι εἶπε, καὶ ὄλοι παίνεσαν κι εἶπαν τὸ ναί, νὰ γίνῃ.
 Κι ἄς καλοπιάσῃ ὁ Εὐρύαλος μὲ λόγια του τὸν ξένο,
 καὶ δῶρο του γιά τ' ἄπρεπα τὰ λόγια πού πε πρῶτα ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ ὄλοι παίνεσαν κι εἶπαν τὸ ναί, νὰ γίνῃ. 415

Καὶ ἔστειλε κράχτη του ὁ καθεὶς τὰ δῶρα νὰ τοῦ φέρῃ.
 Καὶ στὸν Ἀλκίνο ἀπάντησε κι ἔτσι ὁ Εὐρύαλος εἶπε·

« Ἀφέντη Ἀλκίνο, λατρευτὲ ἀπ' ὄλο τὸ λαό σου,
 ὅπως τ' ὀρίζεις πρόθυμα τὸν ξένο θὰ μαλάξω. 420

Κι αὐτὸ τὸ χάλκινο σπαθί, πόχει ἀσημένια χούφτα,
 κι ἀπὸ καινούριο φίλιτσι φηκάρι γύρω γύρω,
 θὰ τοῦ χαρίσω, πού γι' αὐτὸν ὅσο νὰ πῆς ἀξίζει ». 425

Εἶπε, καὶ τ' ἀργυρόκαρφο σπαθί στὸν ξένο δίνει
 κι ἔτσι μὲ λόγια φιλικὰ γυρίζει καὶ τοῦ κάνει·

« Γειά σου, πατέρα. Ὁ λόγος μου πειραχτικὸς ἂν βγῆκε,
 ἄς τὸν ἀρπάξῃ ὁ ἄνεμος κι εἶθε νὰ δώσῃ ὁ Δίας 425

νὰ ἰδῆς ξανά τὸ ταίρι σου, νὰ φτάσῃς στὴν πατρίδα,
 πού χρόνια βασανίζεσαι ἀλάργα ἀπ' τοὺς δικούς σου ».

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « Γειά σου κι ἐσένα κι οἱ θεοὶ κάθε καλὸ ἄς σοῦ δώσουν.

Καὶ τὸ σπαθὶ πού μου ἴδωσες, μαζί μου νὰ φιλιώσης,
εἶθε ποτιέ σου ὅσο νὰ ζῆς νὰ μὴν τὸ λαχταρήσης ». 430

Εἶπε καὶ τ' ἀσημόκαρφο σπαθὶ κρεμνάει στὸν ὦμο.
Κι ὁ ἥλιος πιά βασίλευε σὰν ἔφερναν τὰ δῶρα.
Κράχτες πιστοὶ τὰ φέρανε στοῦ Ἀλκίνου τὸ παλάτι,
κι οἱ γιοὶ του σὰν τὰ πήρανε τὰ ζηλεμένα δῶρα, 435
ἄλα κοντὰ τὰ πήγανε στὴ σεβαστὴ τους μάνα.
Στὸ δρόμο πρῶτος κίνησε ὁ λατρευτὸς Ἀλκίνοσ
καὶ πῆγε εὐτύς καὶ κάθισε στὸν ἀψηλό του θρόνο
κι ἐκεῖ δυὸ λόγια μίλησε καὶ τῆς Ἀρήτης εἶπε
« Φέρε ἐδῶ, φῶς μου, ἓνα καλό, τὸ πιὸ ὁμορφο σεντούκι 440
καὶ βάλε μέσα καθαρὸ χιτῶνα καὶ χλαμύδα.

Ζεστάνετε ἔπειτα νερὸ σὲ χάλκινο λεβέτι
ἀφοῦ λουστῆ κι ἄλα τὰ ἰδῆ στὴν τάξη τους τὰ δῶρα
βαλμένα, ὅσα τοῦ φέρανε οἱ Ξακουστοὶ Φαιάκοι,
μὲ τὸ τραπέζι νὰ χαρῆ, τὴν ὑμνωδία ν' ἀκούση. 445
Αὐτὸ κι ἐγὼ τ' ὀλόχρυσο πεντάμορφο ποτήρι
θὰ τοῦ χαρίσω, ἐνόσω ζῆ νὰ μὲ θυμᾶται πάντα,
νὰ τὸ φυλάῃ στὸ σπίτι του καὶ στοὺς θεοὺς νὰ στάζῃ ».

Εἶπε, κι ἀμέσως πρόσταξε τὶς δοῦλες ἢ Ἀρήτη,
λεβέτι ἀπάνω στὴ φωτιά μεγάλο εὐτύς νὰ στήσουν. 450
Κι αὐτὲς λεβέτι τοῦ λουτροῦ τρίποδο πᾶν καὶ σταίνουν
καὶ μέσα χύνουνε νερό, καίνε ἀπὸ κάτω ξύλα.
Καὶ τὴν κοιλιὰ τοῦ λεβητιοῦ χαϊδεύοντας οἱ φλόγες
ζέσταιναν μέσα τὸ νερὸ. Τότε ἔβγαλε ἢ Ἀρήτη
τὸ πιὸ ὁμορφο σεντούκι τῆς πού 'χε μὲς στὸ παλάτι, 455
κι ἔβαλε μέσα στὴ σειρὰ τὰ ζηλεμένα δῶρα,
τὰ ροῦχα καὶ τὸ μάλαμα πού φέρανε οἱ Φαιάκοι.

Ὁμορφο τοῦ ἔβαλε κι αὐτὴ χιτῶνα καὶ χλαμύδα
κι ἔτσι μὲ λόγια τῆς γλυκὰ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ 'πε
« Ὁ ἴδιος τώρα κοιτάζε καὶ δέσε τὸ καπάκι, 460
μήπως στὸ δρόμο ἄλλος κανεὶς βαθιὰ σὰ θὰ κοιμᾶσαι
τ' ἀνοίξῃ, ἐνῶ στὰ κύματα θὰ τρέχῃ τὸ καράβι ».

Αὐτὰ σὰν ἄκουσε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσεάς,
ἔβαλε τὸ καπάκι εὐτύς καὶ μὲ τριχιὰ τὸ δένει
πολύκομπα, ὅπως ἔμαθε ἀπ' τὴ σεβάσμια Κίρκη. 465

Τότε ἡ οἰκονόμα στὸ λουτρὸ τὸν πῆρε νὰ τὸν λούσῃ,
 κι αὐτὸς τὸ καταχάρηκε θερμὸ λουτρὸ ὅταν εἶδε,
 γιατί συχνά δὲν εὔρισκε τέτοια φροντίδα, ἀφότου
 ἄφησε τῆς καλόπλεχτης τῆς Καλυψῶς τὸ σπίτι,
 πού σὰν ἀθάνατος θεὸς τὰ ἔχε ὅλα ἐκεῖ τὰ χάρδια.

470

Κι οἱ σκλάβες σὰν τὸν ἔλουσαν κι ἀλείφανε μὲ λάδι,
 καὶ μ' ὁμορφῆ τὸν ἔντυσαν χλαμύδα καὶ χιτῶνα
 ἀπ' τὸ λουτρὸ ξεκίνησε νὰ πάῃ στοὺς κρασοπότες.
 Κι ἡ Ναυσικᾶ, πού μ' ὁμορφιᾶς λαμποκοποῦσε οὐράνιες,
 στάθηκε στοῦ καλόχτιστου σπιτιοῦ τὸν παραστάτη,

475

Κι ἔτσι ἔπειτα τοῦ μίλησε μὲ πεταχτά της λόγια·
 « Ἐένε, ὁ θεὸς στὸ δρόμο σου. Καὶ κάπου στὴν πατρίδα
 μὴ μὲ ξεχνᾶς, πού τῆ ζωὴ χρωστᾶς σὲ μένα πρώτη ».

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τῆς ἀπαντᾷ ὁ Δυσσέας·

480

« ὦ Ναυσικᾶ, τοῦ λατρευτοῦ τ' Ἀλκίνου θυγατέρα,
 εἶθε νὰ δώσῃ ὁ βροντερός τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς ὁ Δίας,
 νὰ ξημερώσῃ ἡ ποθητὴ τοῦ γυρισμοῦ μου ἡ μέρα.

Τότε ἐκεῖ κάτω σὰ θεὰ θὰ σὲ λατρεύω πάντα,
 γιατί σὺ πρώτη μοῦ ἴσωσες, παρθένα, τῆ ζωὴ μου ».

485

Εἶπε, καὶ κάθισε κοντὰ στοῦ βασιλιᾶ τὸ θρόνο.

Κι ἄλλοι κομμάτια μοίραζαν, ἄλλοι κρασί κερνοῦσαν.

Κι ὁ κρᾶχτης τὸ Δημόδοκο κοντὰ τους ὠδηγοῦσε

τὸν ποθητὸ τραγουδιστὴ πού τὸν τιμοῦσαν ὄλοι.

Καταμεσίς τὸν ἔκατσε στοὺς ἄλλους καλεσμένους,

490

κατὰ τὸ στυλο τὸν ψηλὸ τῆ ράχη ν' ἀκουμπήσῃ.

Τότε στὸν κρᾶχτη εἶπε ὁ σοφὸς Δυσσέας, — ἀπ' τὴν πλάτη

κόβοντας χοίρου ἀσπρόδοντου κομμάτι, πού τὸ πάχος

γυάλιζε γύρω τρυφερὸ — τὸ πιὸ πολὺ εἶχε ἀφήσει·

« Πάρε καὶ στὸ Δημόδοκο δῶσε τὸ κρέας, κρᾶχτη,

495

νὰ φάῃ. Τοῦ τὸ φιλεύω ἐγώ, μ' ὅση κι ἂν ἔχω λύπη.

Γιατὶ ἔχουν δόξα καὶ τιμὴ στὴ γῆ οἱ τραγουδιστάδες

ἀπ' ὄλους, πού τοὺς ἔμαθε νὰ τραγουδοῦν ἡ Μούσα

κι ἀγάπησε τὸ γένος τους ξέχωρα ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα ».

Εἶπε, καὶ στοῦ Δημόδοκου τὰ χέρια εὐτὺς ὁ κρᾶχτης

500

τὸ ἔβαλε καὶ τὸ πῆρε αὐτὸς καὶ χάρηκε ἡ καρδιά του.

Κι ὅλοι στὰ ἔτοιμα ἄπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρός τους.

Κι ὅταν πιά τέλος χόρτασαν καλά μὲ φαγοπότι,

γύρισε στοῦ Δημόδοκο κι ἔτσι ὁ Δυσσέας εἶπε·

« Ἄπ' ὅλους σένα ἐγὼ τιμῶ, Δημόδοκε, στὸν κόσμο, 505

πού ἡ Μούσα ἢ κόρη τοῦ Διὸς σ' ἔμαθε κι ὁ Ἀπόλλος,

τῶν Ἀχαιῶν τὰ βάσανα νὰ τραγουδᾷς μὲ χάρη,

ὅσα στὴν Τροία κάμανε καὶ πάθανε καὶ βρῆκαν,

ὁ ἴδιος σὰ νὰ τὰ ἴβλεπες ἢ τ' ἄκουσες ἀπ' ἄλλους.

Μόν' ἄλλαξε τὸ θέμα αὐτὸ καὶ τοῦ ξυλένιου ἀλόγου 510

τραγουῦδα μας τὸ τέχνασμα πού τό ἴφτιασε ἡ Παλλάδα

κι ὁ Ἐπειός, καὶ τό ἴφερε στοῦ κάστρο τοῦ Πριάμου

παρτίδα τοῦ Λαέρτη ὁ γιός, ὄπλαρχηγούς γεμάτο,

κι ἐκεῖνοι τότε κούρσεψαν τὴν ξακουσμένη Τροία.

Κι αὐτὰ μὲ τάξη ἂν μοῦ τὰ πῆς θὰ τὸ κηρύξω ἀμέσως 515

σ' ὅλα τὰ πέρατα τῆς γῆς πὼς ξέχωρα σὲ σένα

ἢ Μούσα ἀπ' ὅλους χάρισε τοῦ τραγουδιοῦ τὴν τέχνη ».

Εἶπε, κι ἐκεῖνος ἄρχισε — θεὸς λὲς τοῦ λαλοῦσε —

νὰ τραγουδήσῃ, πιάνοντας ἐκεῖθε τὸ τραγοῦδι

πού μπήκανε στ' ἀνάφρυδα καράβια ἄλλοι νὰ φύγουν, 520

πρῶτα ἀφοῦ βάλανε φωτιά νὰ κάψουν τὶς καλύβες,

κι ἄλλοι Ἀχαιοὶ στὴν ἀγορὰ καθίσανε τῆς Τροίας

κρυμμένοι μέσα στ' ἄλογο μὲ τὸ σοφὸ Δυσσέα,

πού τό ἴσυραν μονάχοι τους μέσα στοῦ κάστρο οἱ Τρῶες.

Τ' ἄλογο ὀρθὸ στεκόντανε κι οἱ Τρῶες καθισμένοι 525

ὀλόγυρά του λέγανε καθέννας τὸ δικό του.

Σὲ τρεῖς οἱ γινῶμες χώρισαν. Ἦ μὲ βαριοὺς μπαλτάδες

τὸ κούφιο ξύλο πιάνοντας κομμάτια νὰ τὸ κάμουν,

ἢ νὰ τὸ σύρουν σὲ κορφὴ στοὺς βράχους νὰ τὸ ρίξουν,

ἢ νὰ τ' ἀφήσουν λυτρωμοῦ στοὺς ἀθανάτους τάμα, 530

ὡς ἔγινε καὶ στὰ στερνά. Γιατὶ ἦτανε γραμμένο

νὰ πέσῃ ἢ Τροία ὅταν δεχτῆ τ' ἄλογο τὸ ξυλένιο,

πού στὴν κοιλιά του κρύφτηκαν τῶν Ἀχαιῶν οἱ πρῶτοι,

σφαγὴ καὶ χάρο φέρνοντας στοὺς ἄμοιρους τοὺς Τρῶες.

Καὶ τραγουδοῦσε, οἱ Ἀχαιοὶ πὼς ἔκαψαν τὴ χώρα 535

χυμώντας ἀπ' τὴν κουφωτὴ ξυλένια ἀλογοκρύφτρα,

κι ἄλλοι ἀπ' ἄλλοῦ πὼς ρήμαξαν τ' ὀρθοχτισμένο κάστρο.

- Πώς ὁ Δυσσέας ὄρμησε μὲ τὸ θεϊκὸ Μενέλαο
 σάν Ἄρης καὶ πὼς πάτησε τοῦ Διοκλῆ τὸ σπίτι.
 Κι ἐκεῖ μὲ θάρρος μπαίνοντας μὲς στὴ φωτιά τῆς μάχης, 540
 πὼς νίκησε μὲ τῆς θεᾶς Παλλάδας τὴ βοήθεια.
- Ὁ Ξακουστός τραγουδιστὴς αὐτὰ τοὺς τραγουδοῦσε.
 Κι ὅλο ὁ Δυσσέας ἔλιωνε κι ὅλο δακρυολογοῦσε.
 Πὼς κλαίει γυναῖκα θλιβερὴ τὸν ἄντρα τῆς, πεσμένη
 στὰ στήθια του, πού σκοτωθῆ στὴ μάχη, πολεμώντας 545
 νὰ σώσῃ ἀπ' τὴν πικρὴ σκλαβιά πατρίδα καὶ παιδιὰ του,
 κι ὅταν τὸν δῆ νὰ σπαρταρᾷ, νὰ ξεψυχᾷ μπροστὰ τῆς,
 χυμένη ἀπάνω στὸ νεκρὸ μοιρολογάει καὶ σκούζει,
 κι ἄλλοι ἀπὸ πίσω τῆς χτυποῦν μὲ χάλκινα κοντάρια
 τὴ ράχη καὶ τοὺς ὤμους τῆς καὶ στὴ σκλαβιά τὴ σέρνουν, 550
 πίκρες νὰ ἰδῆ καὶ βάσανα κι ἡ ὄψη τῆς κερῶνει
 ἀπ' τοὺς ἀβάσταχτους καημοὺς τὸ ἴδιο τοῦ Δυσσέα
 δάκρυα πικρὰ τοῦ χύνονταν ἀπ' τὰ ματόκλαδά του.
 Κι οἱ ἄλλοι δὲν κατάλαβαν πὼς τοῦ ἔτρεχαν τὰ μάτια.
- Μόνο ὁ Ἀλκίνοσ πού κοντὰ καθόντανε τὸν εἶδε 555
 κι ἄκουσε πού ἀναστέναζε βαθιὰ ἀπ' τὰ σωθικά του,
 κι ἔτσι εἶπε εὐτύς στοὺς Φαίακες τοὺς θαλασσοψημένους·
 « Ἀκοῦτε με ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ κι ἀρχόντοι τῶν Φαιάκων,
 κι ἄς πάψῃ κι ὁ Δημόδοκος τὴν ἠχηρὴ κιθάρα,
 γιατί μὲ αὐτὰ πού τραγουδᾷ δὲν πολυαρέσει σ' ὅλους. 560
- Νὰ τρῶμε ἀφότου πάψαμε κι ἄρχισε τὸ τραγούδι,
 κι ὁ ξένος δὲ σταμάτησε τὸν κλαφερό του θρηνο.
 Κάποιος βαρὺς τὰ στήθια του καημὸς τοῦ τὰ πλακώνει.
 Μὰ ἄς πάψῃ τὸ τραγούδι πιά, γιὰ νὰ χαιρόμαστε ὅλοι
 κι ὁ ξένος κι οἱ φιλόξενοι. Καλύτερα ἔτσι θά ἴναι. 565
- Γιατὶ ἐτοιμάστηκαν αὐτὰ γιὰ τὸ σεβάσμιο ξένο
 ταξίδι καὶ τὰ δῶρα μας πού δώσαμε ἀπ' ἀγάπη.
 Γιατὶ εἶναι σάν τὸν ἀδερφὸ ὁ ξένος κι ὁ ἰκέτης
 στὸν ἄνθρωπο πού λίγο ὁ νοῦς του κόβει στὸ κεφάλι.
 Γι' αὐτὸ ἀπὸ σκέψη πονηρὴ μὴ μοῦ τὰ κρύψῃς τώρα 570
 ὅ,τι ρωτήσω. Πιὸ καλὸ νὰ μ' ἀπαντήσῃς εἶναι.
 Πὲς τ' ὄνομα πού σ' ἔλεγαν ἡ μάνα κι ὁ γονιός σου
 κι οἱ ἄλλοι στὴν πατρίδα σου κι ὀλόγυρα οἱ γειτόνοι.

Γιατί ἔτσι δίχως ὄνομα δὲ βρίσκεται κανένας
 μήτε ἄρχοντας μήτε φτωχὸς ποῦ γεννηθῆ στὸν κόσμον, 575
 μόν' σ' ὄλους δίνουν ὄνομα σὰ γεννηθῆ οἱ γονιοὶ του.
 Πές μου καὶ τὴν πατρίδα σου, τὴ χώρα, τὸ χωριό σου,
 γιὰ νὰ σὲ πᾶνε ἐκεῖ μὲ νοῦ καὶ σκέψη τὰ καράβια.
 Γιατί δὲν ἔχουν τὰ γοργὰ καράβια τῶν Φαιάκων
 σὰν τ' ἄλλα τὰ πλεούμενα τιμόνια ἢ κυβερνήτες, 580
 μόν' βρίσκουν ἔτσι μόνα τους τὴ σκέψη τῶν ἀνθρώπων
 καὶ ξέρουσι ὄλων τὰ χωριά, τὰ καρπερὰ χωράφια,
 καὶ γοργοτάξιδα περνοῦν τῆς θάλασσας τὰ πλάτια,
 κρυμμένα μὲς στὴν καταχνιά καὶ στὴν πυκνὴ θολούρα
 καὶ οὔτε φοβοῦνται νὰ χαθοῦν μήτε κακὸ νὰ πάθουν. 585
 Μὰ τό 'χω ἀπ' τὸν πατέρα μου Ναυσίθο ἐγὼ ἀκουστά μου
 πὼς θὰ θυμώσῃ μιὰ φορὰ μὲ μᾶς ὁ Ποσειδῶνας,
 γιατί ἔτσι σ' ὄλους εἴμαστε καλόβολοι περάτες.
 Μοῦ 'λεγε πὼς καλόφτιαστο καράβι τῶν Φαιάκων
 ἀπ' τὸ ταξίδι ὅταν γυρνᾷ, μιὰ μέρα θὰ τὸ σπάσῃ 590
 μὲς στὸ γεράνιο πέλαγος καὶ ὀλόγυρα τὴ χώρα
 θὰ κλείσῃ μὲ ψηλὸ βουνό. 'Ο γέρος ἔτσι μοῦ 'πε.
 Κι ὅπως τὸ θέλει αὐτὸς ὁ θεὸς θὰ γίνῃ ἢ θὰ τ' ἀφήσῃ.
 Μόν' ἔλα ξήγα μου καὶ αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου.
 Ποῦ πῆγες, ποῦ ταξίδεψες, ποιὲς πολιτεῖες εἶδες, 595
 Πές μου γιὰ τίς καλόχτιστες χῶρες καὶ τοὺς ἀνθρώπους
 ὅσοι εἶναι ἄγριοι καὶ κακοὶ καὶ δίκιο δὲν κατέχουν
 καὶ ποιοὶ εἶναι ἄντρες φιλόξενοι καὶ τοὺς θεοὺς φοβοῦνται.
 Κι ἀκόμα πές μου γιατί κλαῖς καὶ βαριαναστενάζεις
 τῆς Τροίας καὶ τῶν Δαναῶν τὰ πάθια σὰν ἀκούσης. 600
 "Ἔτσι οἱ θεοὶ τίς ὄρισαν τίς συμφορὲς σ' ἐκείνους
 πολύπικρες, ποῦ καὶ οἱ στερνοὶ τραγοῦδι νὰ τίς κάμουν.
 Κάποιον καλὸ σου συγγενὴ μὴν ἔχασες στὴν Τροία,
 γαμπρό σου ἢ καὶ πεθερό; Οἱ πιὸ ἀκριβοὶ μας εἶναι
 αὐτοὶ μετὰ ἀπ' τὸ αἷμα μας καὶ ἀπ' τὸ δικό μας γένος. 605
 Φίλο μὴν ἔχασες πιστὸ ποῦ τὸν πολυαγαποῦσες;
 Γιατί καὶ ὁ φίλος ὁ πιστὸς κατώτερος δὲν εἶναι
 ἀπ' ἀδερφό μας σὰ βρεθῆ μὲ χάρες στολισμένους.

I

Κι ἀπάντησε ὁ πολύπειρος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε
 « Ἄλκίνο, ἀφέντη βασιλιά, καὶ παινεμένε ἀπ' ὄλους,
 αὐτὸ εἶναι τὸ καλύτερο, ν' ἀκούσουμε ἕναν τέτοιο,
 ὡς εἶναι αὐτός, τραγουδιστὴ πόχει φωνὴ ἀθανάτου.
 Γιατὶ δὲν ξέρω ἄλλο σκοπὸ πῶς χαρωπὸ στὸν κόσμο, 5
 παρ' ὅταν μ' ἤσυχη καρδιά ζοῦν ὄλοι μὲς στὴ χώρα
 κι οἱ καλεσμένοι κάθονται μὲς στὸ παλάτι ἀράδα
 κι ἀκοῦνε τὸν τραγουδιστὴ κι ἔχουν τραπέζι ἐμπρὸς τους
 ψωμιὰ γεμάτα καὶ ψητὰ κι ἀπὸ κροντήρι παίρνει
 ὁ κεραστὴς γλυκὸ κρασί καὶ χύνει στὰ ποτήρια. 10
 Ἄπ' ὄλα, αὐτὸ μοῦ φαίνεται τὸ πῶς ὁμορφο πὼς εἶναι.
 Τώρα σοῦ ζήτησε ἡ καρδιά γιὰ τὰ δικά μου πάθια
 νὰ μὲ ρωτήσης, πῶς πολὺ γι' αὐτὰ νὰ κλάψω ἀκόμα.
 Τί πρῶτο ἀπ' ὄλα νὰ σοῦ πῶ καὶ τί στερνὸ ν' ἀφήσω,
 πὺς ἀμέτρητα τὰ βάσανα μοῦ δώσανε οἱ οὐράνιοι. 15
 Καὶ τώρα πρῶτα θὰ σοῦ πῶ νὰ μάθης τ' ὄνομά μου,
 κι ἂν στὰ στερνὰ ἀπ' τὸ μαῦρο μου τὸ ριζικὸ γλιτώσω,
 νὰ μείνω πάντα φίλος σας κι ἄς κάθουμαι ἔτσι ἀλάργα.
 Ἐγὼ εἶμαι τοῦ Λαέρτη ὁ γιὸς Δυσσέας, πὺς ὄλοι λένε
 τίς τέχνες μου, κι ἡ δόξα μου ὡς τὰ οὐράνια φτάνει, 20
 καὶ κατοικῶ στὸ ξέφαντο, τὸ φημισμένο Θιάκι,
 πόχει τὸ Νήριτο βουνό, ψηλὸ καὶ δεντρωμένο,
 κι ὀλόγυρα πολλὰ νησιά, τὸ 'να κοντὰ μὲ τ' ἄλλο,
 τὴ δασωμένη Ζάκυνθο, τὴ Σάμη, τὸ Δουλίχι.
 Πῶς κάτω ἀπ' ὄλα, χαμηλὸ τὸ Θιάκι, στοῦ πελάγου 25
 τὰ δυτικά, κι ἡλιόβγαλμα κοιτάζουν ὄλα τ' ἄλλα.
 Βραχότοπος, μὰ ξακουστὴ παλικαριῶν, γεννήτρα.
 Δὲν εἶδα ἀπ' τὴν πατρίδα μου γλυκύτερο στὸν κόσμο.
 Ἔτσι λοιπὸν ἡ Καλυψὼ μὲ κράταε ἡ νεράδα
 μὲς στὴ βαθουλωτὴ σπηλιά, ποθώντας με γιὰ ταίρι. 30
 Ἔτσι μ' ἐμπόδιζε ἔπειτα κι ἡ δολοπλέχτρα ἡ Κίρκη
 στὸ σπίτι της καὶ ταίρι της νὰ μ' ἔχη λαχταροῦσε.
 Ὅμως ποτὲ δὲν ἔπειθαν στὰ στήθια τὴν καρδιά μου.

Γιατί δὲν ἔχει πιὸ γλυκὸ στὸν κόσμον ἀπ' τὴν πατρίδα
 κι ἀπ' τοὺς γονιούς, κι ἂν κάθεσαι σὲ ἀρχοντικὰ παλάτια, 35
 μὲς στὴν πικρὴ τὴν ξενιτιά κι ἀπ' τοὺς γονιούς σου ἀλάργα.
 Μὰ ἐλάτε τὸν πολὺπαθον ν' ἀκοῦστε γυρισμὸ μου,
 ποὺ μ' ὄρισε τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς σὰν ἔφυγα ἀπ' τὴν Τροία.

Στοὺς Κίκονες ὁ ἄνεμος μὲ ξώριασε ἀπ' τὴν Τροία,
 στὴν Ἴσμαρο, ὅπου κούρσεψα καὶ κάστρο καὶ κατοίκους. 40
 Κι ὅσες γυναῖκες πήραμε καὶ λάφυρα ἀπ' τὴ χώρα,
 ἐξ ἴσου τὰ μοιράσαμε, κανεὶς νὰ μὴ χολιάσῃ.

Τότε ἀπ' ἐκεῖ τοὺς ἔτρωγα νὰ φεύγουμε τρεχάτοι,
 μὰ δὲ μ' ἀκούσανε οἱ τυφλοὶ, καὶ στ' ἀρογοιάλι κάτω
 μεθοῦσαν κι ἔσφαζαν ἀρνιά καὶ κουτελάτα βόδια. 45

Τότε ἔτρεξαν οἱ Κίκονες Κικόνους νὰ φωνάξουν,
 ποὺ ἔχαν γειτόνους, πιὸ πολλοὺς καὶ σὰν πιὸ ἀντρειωμένους,
 ποὺ κατοικοῦσαν στὰ χωριά, στὸν πόλεμον τεχνίτες,
 θέλεις πεζοὶ θὲς μ' ἄλογα, σὰν τὸ καλοῦσε ἡ ἀνάγκη.

Κι ἤρθανε τόσοι τὴν αὐγὴ, ὅσα ἄνθια κι ὅσα φύλλα 50
 ἀνθοβολοῦν τὴν ἀνοιξη. Τότε ἄσπλαχνη τοὺς ἔρμους
 μᾶς βρῆκε μοῖρα ἀπ' τὸ θεὸ νὰ πάθουμε λαχτάρεις.

Κι ὅταν σὲ λίγο φτάσανε, παράταξαν τοὺς λόχους
 κοντὰ στὰ πλοῖα τὰ γοργὰ κι ἀρχίσανε τὴ μάχη
 κι ἕνας τὸν ἄλλον κάρφωνε μὲ χάλκινο κοντάρι. 55

Κι ὅσο βαστοῦσε ἀκόμα αὐγὴ καὶ προχωροῦσε ἡ μέρα,
 ὡς τότε τοὺς κρατούσαμε, κι ἄς ἦτανε χιλιάδες.

Κι ὅταν ὁ ἥλιος ἔγερνε, τὴν ὥρα ποὺ ξεζεῦουν
 τὰ βόδια, τότε οἱ Κίκονες τοὺς Ἀχαιοὺς τσακίζουν. 60
 "Ἐξὶ λεβέντες χάθηκαν μέσα ἀπ' τὸ κάθε πλοῖο
 κι ὄλοι οἱ λοιποὶ γλιτώσαμε ἀπὸ σφαγὴ καὶ χάρο.

Θλιμμένοι ἐκεῖθε κάμαμε πανιὰ νὰ προχωροῦμε,
 πρόθυμα ποὺ γλιτώσαμε, θρηγώνοντας τοὺς χαμένους.
 "Ὅμως δὲν ξεκινήσανε τ' ἀνάφρυδα καράβια
 πρὶν τρεῖς φορὲς φωνάξουμε τοὺς ἄμοιρους συντρόφους, 65
 ὅσοι στὸν κάμποι ἀπὸ σπαθὶ σκοτώθηκαν Κικόνων.

Ὁ Δίας τότε σήκωσεν ὁ συγνεφουσνάχτης
 μὲ μαύρη ἀντάρρα τὸ Βοριά καὶ σκέπασε μὲ νέφια
 στεριά μαζὶ καὶ θάλασσα καὶ θάμπωσαν τὰ οὐράνια.

- Τὰ πλοῖα κατακέφαλα στὰ κύματα βουτοῦσαν, 70
καὶ τὰ πνιὰ μᾶς ξέσχισε ἡ δύναμη τοῦ ἀνέμου
σὲ τρεῖς καὶ τέσσερις μεριές, καὶ γιὰ νὰ μὴν πνιγοῦμε,
ἄλλα τὰ κατεβάσαμε στὰ τρεχαντήρια μέσα,
καὶ τ' ἀκρογιάλι πιάσαμε γοργὰ λαμνοκοπώντας.
- 'Ασάλευτοι μείναμε ἐκεῖ δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες, 75
κι οἱ ἔννοιες μὲ τὴν κούραση μᾶς θέριζαν τὰ σπλάχνα.
Σὰν ἔφεξε ἡ χρυσάχιδη Αὐγὴ τὴν τρίτη μέρα,
τ' ἄσπρα πνιὰ σηκώσαμε σὰν μπῆκαν τὰ κατάρτια,
κι εἶχαμε τὸν καιρὸ ὀδηγὸ καὶ τοὺς καπετανέους.
- "Αβλαβος τότε θὰ ἴφτανε σὴν ποθητὴ πατρίδα. 80
Μὰ σὰν περνοῦσα ἀπ' τὸ Μαλιά, τὸ κύμα καὶ τὸ ρέμα
μὲ τὸ Βοριά, ἀπ' τὰ Κύθηρα μὲ ξόριασαν πιοῦ πέρα.
- Μέρες ἐννιά παράδερνα μ' ἀνάποδους ἀνέμους
στοῦ ψαροθρόφο πέλαγο. Τῆ δέκατη πιά μέρα 85
στοὺς Λωτοφάγους πῆγαμε. πόχουν θροφή λουλούδια.
- Τότε ὄξω βγήκαμε νερὸ νὰ πάρουμε ἀπὸ βρύση,
κι ἐκεῖ τραπέζι ἐτοίμασαν κοντὰ στὰ πλοῖα οἱ ναῦτες.
Καὶ μιὰ μπουκιά ἄμα φάγαμε καὶ βρέξαμε τὰ χεῖλια,
τότε συντρόφους ἔστειλα νὰ πᾶνε καὶ νὰ μάθουν,
ποιοὶ κατοικοῦσαν ἄνθρωποι στὸν τόπο σιτοφάγοι, 90
ἀπ' ὅλους δυὸ διαλέγοντας καὶ τρίτον ἕναν κράχτη.
- Κι ἐκεῖ πού πῆγαν τρέχοντας, τοὺς Λωτοφάγους βρῆκαν.
Αὐτοὶ κακὸ δὲ σκέφτηκαν νὰ κάμουν στοὺς συντρόφους,
μόνο τοὺς ἔδωσαν λωτὸ νὰ φᾶνε. Κι ἂν κανέννας
τὸ μελιστάλαχτο καρπὸ τὸν ἔβαζε στὸ στόμα, 95
πίσω δὲν ἤθελε νὰ ρθῆ, μήτε εἰδηση νὰ φέρη,
παρὰ νὰ μένουν ἤθελαν κοντὰ στοὺς Λωτοφάγους
λωτὸ νὰ τρῶνε, τῆ γλυκιά πατρίδα λησιμονώντας.
- Μὰ ἐγὼ τοὺς πῆρα στανικῶς, κι ἄς ἐκλαιγαν, στὰ πλοῖα
καὶ σέρνοντας τοὺς ἔδεσα στοὺς μπάγκους ἀπὸ κάτω. 100
- Τότε στοὺς ἄλλους φώναξα τοὺς ποθητοὺς συντρόφους,
γλήγορα ἀπάνω στὰ γοργὰ καράβια νὰ πηδῆσουν,
λωτὸ μὴ φᾶνε κι ἔπειτα ξεχάσουν τὴν πατρίδα.
Κι ἐκεῖνοι ἀμέσως μπῆκανε καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους,
ἀράδα καὶ τῆ θάλασσα μὲ τὰ κουπιὰ χτυποῦσαν. 105

Ἐκεῖθε ἐμπρός τραβήξαμε μὲ σπλάχνα μαραμένα
καὶ στῶν ἀνόμων πήγαμε Κυκλώπων τὴν πατρίδα,
ποὺ στῶν μακαριστῶν θεῶν τῇ δύναμη θαρρώντας,
φυτὸ στῆ γῆ δὲ φύτεψαν μῆτε ὄργωσαν χωράφι,
μόν' ὄλα βγαίνουν ἄσπαρτα κι ἀνόργωτα φυτρώνουν,
στάρια, κριθάρια, κλήματα ποὺ τὸ κρασί τους κάνουν,
ἀπὸ μεγαλοστάφυλα καθὼς τὰ φέρνει ὁ Δίας.

110

Δὲν ἔχουν προεστῶν βουλές μῆτε ἀπὸ νόμους ξέρουν,
καὶ κατοικοῦνε στῶν βουνῶν κατάκορφα τὶς ράχες,
μέσα σὲ βαθουλές σπηλιές καὶ τὰ παιδιὰ του ὀρίζει
καθεὶς καὶ τῇ γυναίκα του, μῆτε ψηφᾶ τοὺς ἄλλους.

115

Κι ἓνα νησάκι ἀπλώνεται πρὸ πέρα ἀπ' τὸ λιμάνι,
οὔτε κι ἀλάργα οὔτε κοντὰ στῆ χώρα τῶν Κυκλώπων,
πολύδεντρο, ὅπου ἀμέτρητα τ' ἄγρια γίδια βόσκουν,
γιατὶ πατήματα ποτὲς ἀνθρώπων δὲν τὰ σκιάζουν,
μῆτε συχνάζουν κυνηγοὶ ποὺ στὰ πυκνὰ λαγκάδια

120

καὶ στὶς ψηλές βουνοκορφές πᾶν καὶ τσακοῦν τὰ πόδια.
Κοπάδια ἀπάνω στὸ νησί δὲν ἔχει οὔτε χωράφια,
μόν' ἄσπαρτο κι ἀνόργωτο χρόνο καιρὸ εἶναι κι ἔρμο
καὶ μόνο θρέφει στὶς βοσκές βελαζολάλες γίδες.

125

Δὲν ἔχουν κοκκινόπλωρα οἱ Κύκλωπες καράβια
μῆτε τεχνίτες караβιῶν πλεούμενα νὰ φτιάσουν
σὲ κάθε χρήσιμη δουλειά, νὰ πᾶνε σ' ἄλλους τόπους,
ὅπως συχνὰ τὶς θάλασσες περνώντας τρέχουν ἄλλοι,
νὰ φέρουν στ' ἀφροχώματο νησί νὰ τοὺς δουλέψουν.

130

Ξερὸ δὲν εἶναι. Θά 'φερνε κάθε καρπὸ στὴν ὥρα.
Γιατὶ ἀπ' τὴν ἄκρη τοῦ γιालοῦ ἀρχίζουν τὰ λιβάδια
δρυσάτα, ἀπαλοχώματα. Τ' ἀμπέλια αἰώνια θά 'ταν.
Ἡ γῆ στρωτὴ γιὰ ὄργωμα. Παντοῦ βαθιὰ χωράφια,
μὲ χῶμα ἀφράτο, ποὺ ὁ καιρὸς σὰν ἔρθη θά θερίσης.

135

Κι ἔχει λιμάνι ἀπάνεμο, ποὺ μῆτε παλαμάρια
θέλεις ἐκεῖ, μῆτε ἄγκυρες, μῆτε σκοινιά νὰ δέσης,
μόν' ἀραγμένος κάθεσαι καιρὸ, ὅσο πάλε οἱ ναῦτες
γιὰ τὸ ταξίδι σηκωθοῦν καὶ πάρη πρῶμο ἀγέρι.
Καὶ μιὰ πηγὴ στοῦ λιμανιοῦ τὸ βάθος ἀναβρῦζει
νεράκι, κάτω ἀπ' τῇ σπηλιά, καὶ γύρω ἀνθίζουν λεῦκες.

140

- Πήγαμε ἐκεῖ. Κάποιος θεὸς στῆς νύχτας τὸ σκοτάδι
 μᾶς ὀδηγοῦσε, οὔτε ἔφεγγε μπροστὰ νὰ ξεδιαλύνης.
 Γιατὶ ἦταν γύρω καταχνιά πηχτὴ καὶ τὸ φεγγάρι
 κρυμμένο μὲς στὰ σύνεφα, δὲν ἔλαμπε στὰ οὐράνια. 145
- Κανείς μας τότε τὸ νησί δὲν ξάνοιξε μπροστὰ του,
 μηδὲ τὰ κύματα εἶδαμε πού στῆ στεριά κυλοῦσαν
 μεγάλα, πρὶν τ' ἀνάφρουδα καράβια πᾶν ν' ἀράξουν.
 Μαζώξαμε ὅλα τὰ πανιὰ σὰν ἄραξαν τὰ πλοῖα,
 καὶ βγήκαμε ὄξω στῆ στεριά, στῆ θάλασσα ἄκρη ἄκρη 150
 κι ἐκεῖ ὕπνο λίγο πήραμε νὰ φέξῃ καρτερώντας.
- Σὰν ἤρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 γυρίζαμε ὅλο τὸ νησί καὶ θάμαζε ἡ καρδιά μας.
 Τότε οἱ Νεραΐδες, τοῦ Διὸς τ' ἀσπιδοφόρου οἱ κόρες,
 γίδες βουνίσσιες σήκωσαν, προσφάγι τῶν συντρόφων. 155
- Κι εὐτὺς δοξάρια γυριστά, μακρόλαιμα κοντάρια
 ἀπ' τὸ καράβι ἀδράχνοντας, σὲ τρεῖς σειρὲς βαλμένοι,
 ρίχναμε κι ἄφθονο ὁ θεὸς μᾶς ἔδωσε κυνήγι.
 Εἶχα καράβια δώδεκα καὶ τὸ καθένα πῆρε
 γίδες ἐννιά καὶ χάρισαν μόνο σὲ μένα δέκα. 160
- Ἔτσι ὅλη μέρα τρώγαμε ὅσο νὰ πέσῃ ὁ ἥλιος,
 ἄφθονο κρέας καὶ γλυκὸ τραβούσαμε μοσκάτο,
 γιατί εἶχε ἀκόμα κόκκινο κρασί μὲς στὰ καράβια,
 δὲ σώθηκε. Ὁ καθένας μας περισσότερο στὰ κροντήρια
 τὸ πῆρε, ὅταν πατήσαμε τὸ κάστρο τῶν Κικόνων. 165
- Καὶ στῶν Κυκλώπων βλέπαμε τῆ γῆ, πού 'ταν κοντὰ μας,
 καπνὸ κι ἀκούγαμε φωνὲς γιδιῶν, ἀρνιῶν, δικές τους.
 Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
 τότε πιά κοιμηθήκαμε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη.
 Σὰν ἤρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα, 170
 τότε συγκάλεσα βουλὴ κι ἔτσι εἶπα στοὺς συντρόφους·
- «Οἱ ἄλλοι ἐδῶ νὰ μείνετε τώρα, πιστοὶ συντρόφοι,
 κι ἐγὼ μὲ τὸ καράβι μου καὶ τοὺς δικούς μου ἀνθρώπους,
 θὰ πάω νὰ μάθω ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ πού κατοικοῦν τὸν τόπο,
 ἄγριοι ἂν εἶναι κι ἄπιστοι καὶ δίκιο ἂν δὲν κατέχουν, 175
 ἢ τοὺς θεοὺς ἂν σέβονται κι ἄντρες φιλόξενοι εἶναι».
- Εἶπα, κι ἀπάνω ἀνέβηκα στὸ μαῦρο τρεχαντήρ

κι είπα στους ναῦτες ν' ἀνεβοῦν καὶ τὰ σκοινιά νὰ λύσουν.
 Κι ἐκεῖνοι ἀμέσως μπήκανε καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους
 ἀράδα καὶ τὴ θάλασσα μὲ τὰ κουπιὰ χτυποῦσαν. 180
 Κι ὅταν σὲ τόπο φτάσαμε ποὺ δὲν ἦταν ἀλάργα,
 εἶδαμε ἀπόμερη σπηλιὰ κοντὰ κοντὰ στὸ κύμα,
 ψηλὴ καὶ δαφνοσκεπάστη, κι ἄπειρα ἐκεῖ κοπάδια
 γιδοπροβάτων στάλιζαν καὶ αὐλὴ εἶχε γύρω γύρω
 ψηλὴ μὲ πέτρες μὲς στὴ γῆς χωμένες, καὶ μὲ πεύκους 185
 μεγάλους κι ἀψηλόκορφες βελανιδιές φραγμένη.
 Ἄντρας θεόρατος ἐκεῖ καθόντανε, ποὺ μόνος
 τ' ἀρνιά βοσκοῦσε ἀπόμερα μῆτε ἔσμιγε τοὺς ἄλλους,
 μόν' τὸ κακὸ λογάριαζε στὴν ἐρημιὰ ποὺ ζοῦσε.
 Τέρας πελώριο πλάστηκε, μῆτε ἔμοιαζε ἄλλου ἀνθρώπου, 190
 μόν' ἦταν σὰν ψηλοῦ βουνοῦ ραχοῦλα φουντωμένη,
 ποὺ ξεχωρίζει ἀνάμεσα σ' ἄλλες κορφὲς μονάχη.
 Πρόσταξα τότε τοὺς λοιποὺς ἀγαπητοὺς συντρόφους
 νὰ μείνουν στὸ καράβι ἐκεῖ κοντὰ νὰ τὸ προσέχουν
 καὶ δώδεκα ἀφοῦ διάλεξα τοὺς πιὸ καλοὺς ἀπ' ὄλους, 195
 ἔφυγα. Πήραμε μαζὶ καὶ σ' ἓνα ἄσκι γιδίσιο
 μαῦρο γλυκόπιστο κρασί ποὺ μοῦ 'χε δώσει δῶρο
 ὁ Μάρωνας τοῦ Εὐάνθη ὁ γιός, ὁ λειτουργὸς τοῦ Φοίβου
 ποὺ 'χε προστάτη ἢ Ἴσμαρος, γιατί ἀπὸ σεβασμὸ μας
 σώσαμε αὐτὸν καὶ τὸ πιστὸ ταίρι του καὶ τὸ γιό του, 200
 ποὺ κατοικοῦσαν σὲ πυκνὸ δάσος τοῦ Φοίβου Ἀπόλλου.
 Ἄξιας δῶρα μοῦ ἔδωσε γιὰ τοῦτο, ἑπτὰ κομμάτια
 καλοφτιασμένο μάλαμα, κι ἓνα ἀργυρὸ κροντήρι,
 καὶ στάμνες δώδεκα κρασί μοῦ γέμισε ὡς τὰ χεῖλια,
 γλυκὸ κι ἀνέρωτο, πιστὸ θεϊκὸ, ποὺ μὲς στὸ σπίτι 205
 σκλάβα καμιά δὲν τό 'ξερε μῆτε ἄλλη παρακὸρη
 ἐξὸν αὐτός, τὸ ταίρι του καὶ μιὰ ἐπιστάτρα μόνη.
 Κι ὅταν τὸ μελιστάλαχτο κρασί ἤθελαν νὰ πιοῦνε,
 σὲ εἰκοσὶ μέτρα ρίχνανε νεροῦ κι ἓνα ποτήρι,
 καὶ τότε μιὰ γλυκιὰ εὐωδιὰ κι οὐράνια ἀπ' τὸ κροντήρι 210
 χυνότανε, ποὺ νὰ μὴν πιῆς δὲ βάσταε ἡ καρδιά σου.
 Ἄσκι μεγάλο, ἀπ' τὸ κρασί αὐτό, γεμάτο πῆρα
 καὶ στὸ δισάκι μου θροφές. Γιατὶ εἶχε κόψει ὁ νοῦς μου

- εὐτύς, πῶς σέ ἄντρα πήγαινα μὲ δύναμη μεγάλη,
 ἄγριο, πού στα στήθια του δὲν εἶχε πίστη ἢ νόμο. 215
- Φτάσαμε ἀμέσως στὴ σπηλιά, μὰ αὐτὸς δὲν ἦταν μέσα,
 μόν' τὰ παχιά του πρόβρατα βοσκοῦσε στὸ λιβάδι.
 Καὶ στὴ σπηλιά ἅμα μπήκαμε βλέπαμε ὅ,τι εἶχε μέσα.
 Γεμάτα τὰ τυρόβολα κι οἱ μάντρες στοιβαγμένες
 ἀπὸ κατσίκια κι ἀπ' ἄρνιά, καὶ χῶρια μαντρισιμένα 220
 τὰ πρόωιμα ἄλλου, τὰ μέσα ἄλλου, κι ἄλλου τὰ ὄψιμα ἦταν.
 Κι ἦταν ἀπὸ τυρόγαλο γεμάτα ὅλα τ' ἄγγειά του.
 σκάφες, καρδάρες, πού ἄρμεγε μέσα σ' αὐτὰ τὸ γάλα.
 Τότε οἱ συντρόφοι μ' ἔρριζαν μὲ πειστικά τους λόγια,
 λίγο τυρὶ νὰ πάρουμε καὶ νὰ τραβοῦμε πίσω, 225
 κι ἀπ' τὸ μαντρί ξεκόβοντας μανάρια καὶ κατσίκια
 γλήγορα στὸ γοργόδρομο καράβι νὰ τὰ πᾶμε,
 κι εὐτύς νὰ κάνουμε πανιὰ καὶ στ' ἀνοιχτὰ νὰ βγοῦμε.
 Ἐγὼ ὅμως δὲν τοὺς ἄκουσα, πού πιὸ καλὸ ἔτσι θὰ ἔταν,
 γιὰ νὰ τὸν δῶ καὶ δῶρα του φιλόξενα νὰ πάρω. 230
- Μὰ στοὺς συντρόφους πρόσχαρος δὲ φάνηκε ὅταν ἤρθε.
 Τότες ἀνάψαμε φωτιὰ καὶ κάμαμε θυσία
 τυριά κομμάτια κόβοντας καὶ φάγαμε κι οἱ ἴδιοι,
 καὶ στὴ σπηλιά καθίσαμε προσμένοντας, ὥστόσο
 ἦρθε κι αὐτὸς ἀπ' τὴ βοσκή, μὲ φόρτωμα μεγάλο 235
 ξύλα ξηρὰ γιὰ τὸ φατὶ νὰ ἔχη φωτιὰ ν' ἀνάψη.
 Μὲς στὴ σπηλιά σὰν τὸ ἔριξε βούιξε ὁ τόπος ὅλος,
 κι ἐμεῖς ἀπ' τὴν τρομάρα μας χωθήκαμε στὸ βάθος
 Τότε ἔμπασε μὲς στὴν πλατιὰ σπηλιά τὶς προβατίνες,
 μὲ τὴ σειρὰ ὅσες ἄρμεγε κι ἄφησε ἔμπρὸς στὴν πόρτα 240
 μὲς στὴν αὐλὴ τ' ἄρσενικά, κριάρια του καὶ τράγους.
 Ἐπειτα σήκωσε ψηλὰ κι ἔβαλε ἔμπρὸς στὴν πόρτα
 ἀσήκωτη θυρόπετρα, πού δὲ θὰ τὴν κινουῦσαν
 κι εἰκοσιδυὸ τετράκυκλα καλοφτιασμένα ἀμάξια·
 τόσο τεράστιο ἔβαλε μπροστὰ στὴν πόρτα βράχο. 245
 Κάθισε τότες κι ἄρμεγε γίδες καὶ προβατίνες
 καὶ τὸ παιδί τῆς καθεμιᾶς προσθήλιαζε ἀπὸ κάτω.
 Καὶ τὸ μισὸ ὅταν ἔπηξε τ' ἄσπρο χιονάτο γάλα,
 τὸ σὺναξε καὶ τὸ ἔβαλε μὲς στὰ πλεχτὰ καλάθια,

καί στίς καρδάρες φύλαξε τ' ἄλλο μισὸ νὰ πίνη. 250
 Καί τίς δουλειές του βιαστικά σὰν ἔκαμε ὅσες εἶχε,
 ζάναψε τότε τῇ φωτιά κι ἐμᾶς θωρώντας εἶπε :
 « Ποιοὶ εἴστε, ὀρὲ ξένοι, κι ἀπὸ ποῦ στῆς θάλασσας τοὺς δρόμους
 γυρνᾶτε ; Μῆνα γιὰ δουλειές, ἢ πᾶτε ἔτσι στὴν τύχη,
 ὅπως οἱ κλέφτες ποὺ γυροῦν στὰ πέλαγα καὶ φέρνουν 255
 στοὺς ξένους τόπους συμφορὲς καὶ τῇ ζωῇ τους παίζουν ; »

Ἔτσι εἶπε, κι ὄλων ἡ καρδιά παράλυσε στὰ στήθια,
 τρομάζοντας τὸ γίγαντα καὶ τῇ βαριά φωνή του.
 Μὰ κι ἔτσι ἐγὼ τ' ἀπάντησα μὲ δυὸ μου λόγια κι εἶπα·
 « Ἐμεῖς, πολύπαθοι Ἀχαιοί, γυρίζουμε ἀπ' τὴν Τροία 260
 μὲς στὰ θαλασσοπέλαγα καὶ μὲ λογῆς ἀνέμους,
 νὰ πᾶμε στὴν πατρίδα μας, μὰ πήραμε ἄλλο δρόμο.

Ἔτσι ἤθελε τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς γιὰ μᾶς ν' ἀποφασίσῃ.
 Ὅλοι στρατιῶτες εἴμαστε τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου,
 πόφτασε τώρα ἡ δόξα του στὰ πέρατα τοῦ κόσμου, 265
 γιατί λαοὺς κατάστρεψε κι ἔριξε τέτοιο κάστρο.

Καὶ νὰ μᾶς σώσης πέφτουμε στὰ πόδια σου, ἂν θελήσῃς
 μὲ δῶρα σου φιλόξενα νὰ μᾶς φιλοξενήσῃς,
 ποὺ τό 'χουν ὄλοι σύστημα στὸν κόσμον γιὰ τοὺς ξένους.
 Σεβάσου, βλάμη, τοὺς θεοὺς, μιὰ χάρη σοῦ ζητοῦμε. 270

Ὁ Δίας ὁ φιλόξενος τοὺς ξένους προστατεύει,
 κι ὅπου νὰ πᾶνε ἡ χάρη του μαζὶ τοὺς συνοδεύει ».

Εἶπα, καὶ μ' ἄσπλαχνη καρδιά μ' ἀπάντησε ἔτσι ἀμέσως·
 « Τὰ 'χεις χαμένα, σύντροφε, ἢ θὰ 'ρχεσαι ἀπ' ἀλάργα,
 ἐνῶ μοῦ λὲς νὰ φοβηθῶ θεοὺς καὶ νὰ πιστέψω. 275

Δὲν τὸν ψηφοῦν οἱ Κύκλωπες τὸν ἀσπιδάτο Δία,
 μήτε θεοὺς, γιατί εἴμαστε πολὺ πιὸ ἀνώτεροί τους.
 Μῆτε ἀπ' τοῦ Δία φόβο ἐγὼ θὰ σὲ πονέσω ἐσένα,
 καθὼς καὶ τοὺς συντρόφους σου, ἂν δὲν τὸ θέλω ὁ ἴδιος.
 Μόν' πές μου ποῦ νὰ τ' ἄραξεις τὸ καλοκαμωμένο 280
 καράβι, ἂν κάπου ἀπόμερα γιὰ ἐδῶ κοντά, νὰ ξέρω ».

Ἔτσι εἶπε δοκιμάζοντας, μὰ ποῦ νὰ μὲ γελάσῃ.
 Κι εὐτὺς μὲ λόγια πονηρὰ τ' ἀπάντησα κι ἔτσι εἶπα·
 « Ἀχ! τὸ καράβι ὁ Σαλευτῆς μοῦ τό 'σπασε τοῦ κόσμου,
 στὰ βράχια ὅπως τὸ χτύπησε σὲ μιὰ τῆς χώρας σου ἄκρη, 285

στὸν κάβο ἀφοῦ τὸ ξόριασε κι ἡ θάλασσα τὸ πῆρε,
κι ἐγὼ μονάχος ξέφυγα μ' αὐτοὺς τὸ μαῦρο χάρο ».

Ἔτσι εἶπα, κι ὁ σκληρόψυχος δὲ μοῦ ἔβγαλε ἄλλη λέξη,
μὸν' χύμηξε κι ἀπλώνοντας τὰ χέρια στοὺς συντρόφους,

ἄρπαξε δυὸ καὶ καταγῆς τοὺς χτύπαιε σὰν κουτάβια, 290

καὶ τὰ μυαλά τους χύθηκαν καὶ μούσκεψαν τὸ χῶμα.

Κι ἔτσι σὰν τοὺς κομμάτιασε, τοὺς ἔβαλε στὸ δόντι.

Κι ἔτρωγε σὰ βουνόθρεφτο λιοντάρι, δίχως σκλίδα
ν' ἀφήση, σάρκες, σωθικά, κόκαλα μεδουλάτα.

Κι ἐμεῖς στὸ Δία κλαίοντας σηκώναμε τὰ χέρια, 295

θωρώντας βάρβαρες δουλειές πού χάναμε τὸ νοῦ μας.

Κι ὁ Κύκλωπας σὰ γέμισε τὴν ἄπατη κοιλιὰ του,

κρέας ἀνθρώπων τρώγοντας, ἀγνὸ ρουφώντας γάλα,

τεντώθηκε μὲς στὴ σπηλιὰ καταμεσίς στ' ἄρνια του.

Τότε εἶπα μὲ τὴν ἀφοβὴ καρδιά μου νὰ ζυγώσω 300

κι ἀπ' τὸ μηρί μου βγάζοντας τὸ κοφτερὸ μαχαίρι,

σὰ στήθια νὰ τοῦ τό ἔμμηνα, στὸ μέρος πού τὰ σπλάχνα

κλειοῦν τὸ συκώτι, ψάχνοντας μὲ τ' ἄλλο μου τὸ χέρι·

μὰ μ' ἔκοψε ἄλλος στοχασμός. Γιατὶ κι ἐμεῖς μαζί του

τὸ χάρο ἐκεῖ θὰ βρίσκαμε. Πῶς θὰ μπορούσαμε ὅλοι 305

τὸ βράχο τὸν ἀσήκωτο νὰ βγάλουμε ἀπ' τὴν πόρτα ;

Ἔτσι βαριά στεναζοντας προσμέναμε νὰ φέξῃ.

Σὰν ἤρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,

ἀναψε πάλε τὴ φωτιά κι ὅλες σειρὰ τὶς μάνες

ἄρμεγε καὶ προσθήλιαζε καὶ τὰ μικρὰ τους κάτω. 310

Καὶ τὶς δουλειές του βιαστικά σὰν ἔκαμε ὄσες εἶχε,

ἄρπαξε πάλε δυὸ μαζί νὰ φάῃ τὸ κολατσό του.

Χορτάτος τότε ἀπ' τὴ σπηλιὰ μπρογκοῦσε τὸ κοπάδι,

πρῶτα τὸ βράχο ἀψήφιστα σὰν ἔβγαλε ἀπ' τὴν πόρτα,

καὶ τὸν ξανάβαλε ἔπειτα σὰ σκέπασμα σὲ θήκη, 315

καὶ στὸ βουνὸ σφυρίζοντας τ' ἄρνια του σαλαγοῦσε.

Ἔμεινα ἐγὼ τὸ χάρο του στὸ νοῦ μου ἀναμετρώντας

νὰ τὸν πλερώσω, ἂν μοῦ ἔδινε τέτοια χαρὰ ἡ Παλλάδα.

Κι αὐτὴ ἡ βουλή μοῦ φάνηκε καλύτερη πῶς ἦταν.

Μὲς στὸ μαντρί εἶχε ὁ Κύκλωπας ἓνα χοντρὸ ματσούκι 320

χλωροκομμένο, ἐλίτικο, νὰ τὸ βαστᾷ ὅταν γίνῃ,

- Ξερό, κι ἐμεῖς τὸ λέγαμε, θωρώντας το, πὼς ἦταν
 κατάρτι σὲ εἰκοσάκουπο καράβι πισσωμένο,
 ἀπ' τὰ μεγάλα φορτηγὰ πού πέλαγα ἀρμενίζουν.
- Τόσο στὸ μάκρος φαίνονταν καὶ τόσο καὶ στὸ χόντρος. 325
 Πιάνω καὶ κόβω ὡς μιὰν ὄργιὰ κομμάτι ἀπ' τὸ ματσούκι
 καὶ στοὺς συντρόφους τὸ ἔδωσα νὰ μοῦ τὸ πελεκήσουν.
 Κι ἴσιο σὰν τὸ ἄκαμαν αὐτοί, τὸ ἔξυσα ἐγὼ στὴν ἄκρη
 καὶ νὰ πυρώσῃ τὸ ἄβαλα στὴν ἀναμμένη θράκα.
- Ἔπειτα τὸ ἄχωσα βαθιὰ μὲς στὴν κοπριά ἀπὸ κάτω, 330
 πού ἦταν χυμένη στὴ σπηλιά παντοῦ σωρὸς μεγάλος.
 Καὶ τότε πρόσταξα λαχνὸ νὰ ρίξουν οἱ συντρόφοι,
 μαζί μου ποιοὶ θὰ τύχαιναν τὸν πάλο νὰ τὸν μπήξουν
 στὸ μάτι του ὅταν κοιμηθῆ κι ὕπνος βαθὺς τὸν πάρῃ.
- Λάχανε αὐτοὶ πού θὰ ἤθελα κι ὁ ἴδιος νὰ διαλέξω, 335
 τέσσερεις ὅλοι καὶ μ' αὐτοὺς κι ἐγὼ μαζί τους πέντε.
 Ἦρθε τὸ βράδῳ βόσκοντας τ' ἀφρόμαλλο κοπάδι,
 κι ἔμπασε ἀμέσως στὴν πλατιά σπηλιά τὰ πρόβατα ὅλα
 κι οὔτε ἓνα στὴ βαθιὰ του αὐλὴ δὲν ἄφησε κεφάλι,
- κάτι σὰ νὰ μυρίστηκε, εἴτε ὁ θεὸς ἔτσι εἶπε. 340
 Σήκωσε πάλε κι ἔβαλε τὸ βράχο ἐμπρὸς στὴν πόρτα,
 καὶ καθισμένος ἄρμεγε σειρὰ τίς μάνες ὅλες
 καὶ τὰ μικρὰ τους καθεμιᾶς προσθήλιαζε ἀπὸ κάτω.
 Καὶ τίς δουλειές του βιαστικὰ σὰν ἔκαμε ὅσες εἶχε
- ἄρπαξε πάλε δυὸ μαζί συντρόφους νὰ δειπνήσῃ. 345
 Τότε κοντὰ στὸν Κύκλωπα πηγαίνω κι ἔτσι τοῦ ἴπα,
 μ' ἓνα καυκὶ στὸ χέρι μου γεμάτο κρασί μαῦρο·
 «Κύκλωπα, πάρε, πιὲ κρασί, σὰν ἔφαγες ἀνθρώπους,
 νὰ ἰδῆς στὸ τρεχαντήρι μου σὰν τί πιωτὸ εἶχα κρύψει.
- Τάμα γιὰ σένα τὸ ἔφερνα, ἴσως καὶ μὲ πονοῦσες 350
 καὶ μ' ἔστελνες στὸν τόπο μου. Μὰ ἐσύ εἶσαι λυσσασμένος.
 Ἄσπλαχνε, πὼς ἄλλος θνητός, ἀπ' ὅσους ἔχει ὁ κόσμος,
 θὰ ἴρθῃ σὲ σένα ἄλλη φορά, ἔτσι ἄνομα ἀφοῦ κάνεις;»
- Εἶπα, καὶ πῆρε τὸ κρασί καὶ τὸ ἴπιε μονορούφι.
 Σὰν ἤπιε, τ' ἄρεσε πολὺ καὶ μοῦ ζητοῦσε κι ἄλλο. 355
 «Ἀκόμα δῶσ' μου, ἔτσι νὰ ζῆς καὶ τ' ὄνομά σου πὲς μου
 εὐτύς, νὰ λάβῃς δῶρο μου πού νὰ χαρῆ ἡ καρδιά σου.

Βγάζει ἢ πολύκαρπὴ μας γῆ κρασί καὶ στοὺς Κύκλωπous
ἀπὸ μεγαλοστάφυλα, καθὼς τὰ βρέξῃ ὁ Δίας,
ὅμως ἀπὸ νεχτάρι αὐτὸ κι ἀπ' ἀμβροσία βγῆκε ».

360

Ἔτσι εἶπε, καὶ τὸ φλογερὸ κρασί τοῦ δίνω πάλε,
καὶ τρεῖς φορὲς τὸν κέρασα κι ἀστόχαστα τρεῖς ἤπιε.

Κι ὅταν τοῦ ζάλισε ἔπειτα καλὰ τὰ λογικά του,
τότε μὲ λόγια μαλακὰ τοῦ μίλησα καὶ τοῦ 'πα'

« Κύκλωπα, ἀφοῦ μὲ ρώτησες, καὶ τ' ὄνομά μου μάθε
καὶ δῶσ' μου καθὼς τὸ 'τάξες τὸ φιλικὸ σου δῶρο.

365

Κανεῖς ἐγὼ ὀνομάζομαι κι ὅλοι Κανεὶ μὲ λένε
ἢ μάνα κι ὁ πατέρας μου κι ὅλοι οἱ λοιποὶ μου φίλοι ».

Εἶπα, καὶ μ' ἄσπλαχνη καρδιά μ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·

« Κι ἐγὼ στερνόνε τὸν Κανεὶ θὰ φάω ἀπ' τοὺς συντρόφους,
ὅμως αὐτοὺς πρωτύτερα. Νά τί σοῦ κάνω δῶρο ».

370

Ἔτσι εἶπε καὶ τεντώθηκε τ' ἀνάσκελα πεσμένους,
κι ἔγειρε δίπλα τὸ χοντρὸ λαιμὸ κι εὐτὺς ὁ ὕπνος
τὸν πῆρε ὁ παντοδαμαστής. Κι ἔβγανε ἀπ' τὰ λαρύγγια
μουκιῆς ἀνθρώπων καὶ κρασί πού ξέρναε μεθυσμένους.

375

Τότε ἔχωσα τὸν πάλο εὐτὺς στὴν ἀναμμένη θράκα
νὰ πυρωθῆ καὶ ψύχωνα μὲ λόγια τοὺς συντρόφους
ὄλους, μὴ φοβηθῆ κανεῖς καὶ θέλῃ νὰ μοῦ φύγῃ.

Κι ὁ πάλος ὁ ἐλίτικος σὰν κόντευε ν' ἀνάψῃ,

ἂν καὶ χοντρός μὲς στὴ φωτιά καὶ φαίνονταν νὰ λάμπῃ

380

τὸν πῆρα ἀπ' τὴ φωτιά κοντὰ στὸν Κύκλωπα καὶ γύρω
στεκόντανε οἱ συντρόφοι μου. Καρδιά ὁ θεὸς μᾶς δίνει,

κι ἀφοῦ τὸν πάλο σήκωσαν, τὸ μυτερὸ στὴν ἄκρῃ,

στό μάτι του τὸν ἔχωσαν. Κι ἐγὼ ἀπὸ πάνω τότε

πέφτοντας τοῦ τὸν ἔστριβα, ἔτσι ὅπως μὲ τρυπάνι

385

τρυπάει τὸ καραβόξυλο τεχνίτης κι ἀπὸ κάτω

τὸ στρέφουν ἄλλοι μὲ λουρί στό 'να καὶ στ' ἄλλο μέρος

κι αὐτὸ γυρίζει ἀδιάκοπα. Ἔτσι κι ἐμεῖς στό μάτι

τοῦ Κύκλωπα γυρίζαμε τὸν πυρωμένο πάλο,

κι ὅπως μπηγότανε ζεστός, τὸν μούσκειε τὸ αἶμα

390

κι ὅλα τριγύρω τοῦ ματιοῦ, ματόφυλλα καὶ φρύδια,

τοῦ τὰ καψάλιζε ἢ φωτιά καὶ τοῦ 'καψε τὴν κόρη,

κι ἔτριζαν μέσα ἀπ' τὴ φωτιά οἱ ρίζες τοῦ ματιοῦ του.

Πῶς ὅταν σὸ κρῦο νερὸ χώνει μπαλτὰ ἢ σκεπάρνι
 γιὰ νὰ τὰ βάψη ὁ σιδεράς κι ἀχοῦν καὶ τσιτσιρίζουν, 395
 —γιατὶ ἡ περίσσια δύναμη αὐτῆ εἶναι τοῦ σιδήρου—
 ἔτσι ἔτριξε τὸ μάτι του κι αὐτοῦ στὸν πάλο γύρω.
 Μούγγριζε τότε σὰ θεριὸ κι οἱ βράχοι ἀντιλαλοῦσαν,
 κι ἐμεῖς ἀπ' τὴν τρομάρα μας σκορπίσαμε ὅλοι ἀλάργα.
 Τότε ἔβγαλε ἀπ' τὸ μάτι του τὸν πάλο, βουτηγμένον 400
 στὸ αἶμα, καὶ τὸν πέταξε μακριά, χειρονομώντας
 σὰ φρενιασμένος, κι ἔσκουζε στοὺς Κύκλωπες, ποὺ γύρω
 στὶς ἀνεμόδαρτες κορφές, μὲς στὶς σπηλιές καθόνταν
 καὶ τρέχανε ἄλλος ἀπ' ἄλλου, σὰν ἄκουσαν νὰ σκούζη,
 καὶ στὴ σπηλιά σταθήκανε τριγύρω καὶ ρωτοῦσαν· 405
 «Τί σοῦ 'τυχε, Πολύφημε, καὶ μεγαλοφωνάζεις
 μὲς στὴν ἀθάνατη νυχτιὰ καὶ μᾶς χαλᾶς τὸν ὕπνο ;
 Μὴν ἄθελά σου σ' ἄρπαξε κανένας τὸ κοπάδι ;
 Μήνα σοῦ παίρνει τὴ ζωὴ μ' ἀπάτη καὶ μ' ἀντρεία ; »
 Κι ὁ φοβερὸς Πολύφημος ἀπ' τὴ σπηλιά ἀπαντοῦσε· 410
 « Ἀδέρφια, μ' ἔφαγε ὁ Κανεὶς μ' ἀπάτη, ὄχι μ' ἀντρεία ».

Κι ἐκεῖνοι τ' ἀπαντοῦσανε μὲ πεταχτὰ τους λόγια·
 « Ἀφοῦ κανεὶς δὲ σ' ἔβλαψε καὶ μέσα εἶσαι μονάχος,
 ἀπ' τὴν ἀρρώστια ποιὸς μπορεῖ τοῦ Δία νὰ σὲ σώση ;
 Δεῆσου στὸν πατέρα σου τὸ σείστη Ποσειδῶνα ». 415

Ἔτσι εἶπανε καὶ φεύγανε καὶ γέλασε ἡ καρδιά μου
 ποὺ τ' ὄνομά μου ἀπάτησε κι ἡ πονηρὴ μου σκέψη.
 Κι ὁ Κύκλωπας σπαράζοντας στοὺς πόνους καὶ βογγώντας,
 πῆγε στὴν πόρτα ψάχνοντας καὶ σήκωσε τὴν πέτρα
 κι αὐτὸς στὴν πόρτα κάθισε κι ἀνοιξε τὰ δυὸ χέρια, 420
 μὲ τὸ κοπάδι ἂν ἔβγαινε κανεὶς νὰ τὸν τσακώση.
 Γιατὶ θαρροῦσε ἀστόχαστο πῶς εἶχα τὸ κεφάλι.
 Μὰ ἐγὼ ὅλο τὸ καλύτερο ζητοῦσα πῶς νὰ γίνη,
 νὰ 'βρω ἀπ' τὸ χάρο γλιτωμὸ στοὺς ἄλλους καὶ σὲ μένα.
 Κι ὅλους τοὺς δόλους ἔφαινα, γιατί ἦταν τὴ ζωὴ μας. 425
 νὰ σώσουμε, καὶ συμφορὰ μεγάλη ἦταν μπροστά μας.
 Κι αὐτὴ ἡ βουλὴ μοῦ φάνηκε καλύτερη πῶς ἦταν.
 Εἶχε κριάρια παχουλά, πυκνόμαλλα, μεγάλα,
 μὲ σκοτεινόχρωμο μαλλὶ καὶ ξεχωρίζοντάς τα

- σιγά, συντρία τά 'δενά με λυγαριές στριμμένες, 430
 πού άπάνω τους κοιμόντανε ό Κύκλωπας, τό τέρας
 μέ τήν άνήμερη ψυχή. Κι αύτό πού 'ταν στή μέση
 σήκωνε κι ένα σύντροφο και τ' άλλα δυό άπό δίπλα
 μαζί δεμένα πήγαιναν τούς άντρες νά γλιτώσουν.
 Τρία κριάρια σήκωναν κι άπό 'να σύντροφό μου. 435
 Κι έγώ — μέσ στ' άλλα διαλεχτό κριάρι ήταν στή μάντρα,
 και πιάστηκα άπ' τά νώτα του, στή μαλλιαρή κοιλιά του
 συμμαζωμένος και γερά κρατούσα μέ τά χέρια
 τά φουντωμένα του μαλλιά, τό πρόσωπό μου δίπλα
 γέροντας και κρατιόμouνα μ' ύπομονή και θάρρος. 440
 "Έτσι βαριά στενάζοντας προσμέναμε νά φέξη.
 Σάν ήρθε ή ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αύγούλα
 ξεκίνησε για τή βοσκή τ' άρσενικό κοπάδι
 κι άνάρμεχτα βελάζανε τά θηλυκά στις μάντρες
 μέ σπαργωμένα τά βυζιά. Κι ό Κύκλωπας, λιωμένος 445
 στους πόνους, κάθε κριαριού τή ράχη ψηλαφούσε,
 όλόρθα όπως στεκόντανε. Τυφλός, πού νά τό νιώση,
 στα λογγωμένα στήθια τους πώς δέθηκαν οι άντρες.
 Κι έφτασε άπ' όλα πιό στερνό στην πόρτα τό κριάρι,
 άπ' τά μαλλιά άργοκίνητο κι άπ' τό σοφόν έμένα. 450
 Κι ό γίγαντας Πολύφημος τοϋ 'πε χαϊδεύοντάς το
 « Γιατί, καλό κριάρι μου, στερνό άπ' τή μάντρα βγαίνεις ;
 "Άλλη φορά δέν έμενες άπ' τό κοπάδι πίσω,
 μόν' πρώτο πάντα πήγαινες μέ δρασκειές μεγάλες
 τής χλωρασιās τά τρυφερά βλαστάρια νά βοσκήσης. 455
 Πρώτο στο ρέμα έρχόσουναι και πρώτο μου γυρνούσες
 πάλε τό βράδυ στο μαντρί. Τώρα στερνό άπομένεις.
 Θά κλαίς και σύ τ' άφέντη σου τό μάτι, πού κακοϋργος
 άντρας μου τό 'βγαλε έσπλαχνα μέ άνθρώπους του χαμένους,
 άφού βαριά μου σκότισε μέ τό κρασί τά φρένα, 460
 άχ, ό Κανείς, πού όρκίζομαι πώς δε θά μου γλιτώση.
 "Αν είχες τή λαχτάρα μου κι αν μπόρειες νά μιλήσης
 νά μου 'λεγες πού τρύπωσε άλάργα άπ' τό θυμό μου
 θά 'βλεπες τότε στή σπηλιά χυμένα τά μυαλά του
 χάμω στή γής, άλλα άπ' άλλου, καθώς θά τόν χτυπούσα, 465

καί μές στά στήθια μου ἡ καρδιά θά λούφαζε ἀπ' τοὺς πόνους,
 πού μοῦ τοὺς ἀναψε ὁ Κανείς, ἓνα κορμὶ χαμένο »

Εἶπε κι ἀπόλυσε ἔπειτα νὰ φύγη τὸ κριάρι.

Σὰ βγήκαμε ὄξω ἀπ' τὴ σπηλιά κι ἀπ' τὴν αὐλὴ πιὸ πέρα,
 πρῶτος ἐγὼ ξελύθηκα κι ἔλυσα τοὺς συντρόφους. 470

Κι εὐτὺς ἀρνιά λιγνόποδα καὶ τρυφερὰ κριάρια
 γύρω πολλὰ ξεκόβοντας τὰ φέραμε στὸ πλοῖο.

Χαρούμενοι μᾶς εἶδανε οἱ ποθητοὶ συντρόφοι,
 τὸ χάρο ὅσοι ξεφύγαμε καὶ κλαίγανε τοὺς ἄλλους.

Μὰ νὰ θρηνοῦν δὲν ἄφηνα κι ἐγενεφα μὲ τὰ φρύδια,
 προστάζοντάς τους γλήγορα νὰ μπάσουν στὸ καράβι 475
 πολλὰ κριάρια ἀφρόμαλλα καὶ στ' ἀνοιχτὰ νὰ βγοῦμε.

Κι ἐκεῖνοι ἀμέσως μπαίνανε καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους
 ἀράδα, καὶ τὴ θάλασσα μὲ τὰ κουπιὰ χτυποῦσαν.

Καὶ τόσο ἅμα ἀλαργέψαμε, πού ἀκοῦνε ὅταν φωνάζεις,
 τότε ἔσκουζα στὸν Κύκλωπα μὲ πεισιμωμένα λόγια· 480

« Δὲ σοῦ ἦταν, Κύκλωπα, γραφτό, ἀνθρώπου τιποτένιου,
 ἔτσι ἄγρια τοὺς συντρόφους του νὰ φᾶς μές στὴ σπηλιά σου.

Μόν' ἀκριβὰ θά πλέρωνες τὰ κακουργήματά σου,
 σκυλί, πού δὲ σεβάστηκες μές στὸ ρημαδιακό σου 485
 ξένους νὰ φᾶς. Γι' αὐτὸ οἱ θεοὶ σὲ πλέρωσαν κι ὁ Δίας ».

Εἶπα, καὶ τότε πιὸ πολὺ τοῦ λύσσαξε ἡ καρδιά του,

καὶ ξεκολλώντας μιὰ κορφή ψηλοῦ βουνοῦ μεγάλη,
 μπροστὰ στὸ μελανόπλωρο τὴν πέταξε τὸ πλοῖο,
 πού πάρα λίγο νὰ 'παιρνε τῆς πλώρης του τὴν ἄκρη. 490

Γέμισε ἀφρούς ἡ θάλασσα καθὼς τῆς ἤρθε ὁ βράχος.

Καὶ τὸ καράβι ἀπ' τ' ἀνοιχτὰ ξανάστροφο τὸ κύμα
 τὸ σίμωσε ὄξω στὴ στεριά. Στὰ δύο μου χέρια τότε
 μακρὺ κοντὰρι ἀδράχνοντας σκουντοῦσα ἀπ' τ' ἀκρογιάλι
 καὶ στοὺς συντρόφους ἔλεγα νὰ πιάσουν τὰ κουπιὰ τους,
 μὲ τὸ κεφάλι γνέφοντας, νὰ φύγουμε ἀπ' τὸ χάρο. 495

Καὶ στά κουπιὰ τους πέφτοντας αὐτοὶ λαμνοκοποῦσαν·

Κι ὅταν διπλὰ ἀλαργέψαμε στὸ πέλαγος τραβώντας
 πάλε ἔσκουζα στὸν Κύκλωπα, κι ὅλοι οἱ συντρόφοι γύρω,
 ἄλλοι ἀπ' ἄλλοῦ, μ' ἐμπόδιζαν μὲ μαλακά τους λόγια· 500

Καημένε, τέτοιο ἓνα θεριὸ τί θέλεις κι ἐρεθίζεις;

Νά, τώρα μές στή θάλασσα μᾶς πέταξε τὸ βράχο
καὶ στή στεριά μᾶς σίμωσε τὸ πλοῖο, ποῦ εἶπαμε ὅλοι
πὼς ἦρθε πιά τὸ τέλος μας. Κι ἂν ἄκουγε κανένα
ἢ νὰ φωνάξῃ, εἶτε μιλιὰ τὸ στόμα του νὰ βγάλλῃ, 505
θὰ ἴσπαζε τὰ κεφάλια μας καὶ τ' ἄρμενα τοῦ πλοίου,
ἄχυστη πέτρα ρίχνοντας. Τόσο βαράει ἀλάργα ».

Ἔτσι εἶπαν, μὰ δὲν ἔπειθαν τὴν ἄφοβη καρδιά μου
καὶ πάλε εὐτύς τοῦ φώναξα μὲ σπλάχνα φουσκωμένα·
« Ἄν, Κύκλωπα, κανεὶς θνητὸς στὸν κόσμο σὲ ρωτήσῃ, 510
νὰ μάθῃ τὴν ἀγιάτρευτη τὴν τύφλα τοῦ ματιοῦ σου,
δηγήσου πὼς σὲ τύφλωσε ὁ καστροπολεμίτης
Δυσσέας τοῦ Λαέρτη ὁ γιός, ἀπ' τὸ νησί τὸ Θιάκι ».

Ἔτσι εἶπα, καὶ μ' ἀπάντησε κι ἐκεῖνος ξεφωνώντας·
« Ἄχ, βγήχαν τώρα τὰ παλιὰ τῆς μοίρας τὰ γραμμένα. 515

Ἔνας προφήτης ζοῦσε ἐδῶ, τρανὸς καὶ φημισμένος,
ὁ Τήλεμος τοῦ Εὐρύμου ὁ γιός, στή μαντοσύνη πρῶτος,
ποῦ γέρασε στοὺς Κύκλωπες νὰ προφητεῦῃ χρόνια,
καὶ μοῦ προφήτεψε ὅλα αὐτὰ μιὰ μέρα πὼς θὰ γίνουν, 520
τὸ φῶς μου πὼς θὰ στερηθῶ ἀπ' τοῦ Δυσσέα τὰ χέρια.

Μὰ πάντα ἐγὼ περίμενα πὼς θὰ ῥθῃ ἐδῶ ἕνας ἄντρας
ἄμορφος, γιγαντόκορμος, μεγάλο παλικάρι,
καὶ μοῦ ῥθε τώρα ἕνας κοντὸς καὶ ψόφιος καὶ χαμένος,
ποῦ μὲ κρασί μὲ δάμασε καὶ μοῦ ἔβγαλε τὸ μάτι.
Μόν' ἔλα σίμωσε κοντά, Δυσσέα, νὰ σὲ φιλέψω 525
καὶ νὰ δεηθῶ στὸ Σαλευτὴ νὰ σὲ καταβοδώσῃ.

Γιατὶ εἶμαι ἐκείνου γιὸς ἐγὼ κι αὐτὸς εἶναι ὁ γονιός μου.
Κι αὐτὸς, ὄχι ἄλλος δύνεται νὰ μὲ γιατρέψῃ, ἂν θέλλῃ,
ἀπ' τοὺς μακαριστοὺς θεοὺς καὶ τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους ».

Εἶπε, κι ἐγὼ τ' ἀπάντησα μὲ δυὸ μου λόγια πάλε· 530
« Ἔτσι ἂν μπορούσα νὰ σοῦ πιῶ τὸ αἷμα, καὶ στοῦ τάφου
δίχως ζωὴ νὰ σ' ἔριχνα τ' ἀφώτιστα σκοτάδια,
ἔτσι ὅπως μῆτε ὁ Σαλευτὴς τὸ μάτι δὲ σοῦ γιάνει ».

Εἶπα, κι εὐχόντανε ἔπειτα τ' ἀφέντη Ποσειδῶνα,
στὸν ἀστροστόλιστο οὐρανὸ σηκώνοντας τὰ χέρια· 535

« Ἄκου με, Σαλευτὴ τῆς γῆς, πατέρα Μαυρομάλλῃ,
ἂν εἶσαι ἐσὺ ὁ πατέρας μου κι ἐγὼ εἶμαι ἀλήθεια γιὸς σου,

καὶ δῶσ' τοῦ σπίτι νὰ μὴ δῆ ὁ καστροπολεμίτης
 Δυσσέας τοῦ Λαέρτη ὁ γιός, ἀπ' τὸ νησι τὸ Θιάκι.
 Κι ἂν τὸ 'χῃ ἢ μοίρα του, γραφτὸ νὰ πάη στ' ἀρχοντικό του, 540
 νὰ ξαναἰδοῦν τὰ μάτια του πατρίδα καὶ δικούς του,
 μὲ χρόνια ἄς πάη κακὴν κακῶς, δίχως συντρόφους ἄλλους
 μὲ ξένο πλοῖο καὶ δεινὰ στὸ σπίτι του ἄς τοῦ τύχουν ».

Εἶπε, καὶ τὴν παράκληση τοῦ κάνει ὁ Μαυρομάλλης.
 Κι ἔπειτα πάλε ἀδράχοντας μιὰ πιὸ βαριὰ κοτρόνα, 545
 τὴν πέταξε μὲ δύναμη στιφογυρίζοντάς την,
 κι ἔπεσε στὸ μαυρόπλωρο καράβι λίγο πίσω,
 πού πάρα τρίχα νὰ 'παιρνε τοῦ τιμονιοῦ τὴν ἄκρη.
 Γέμισε ἀφρούς ἢ θάλασσα καθὼς τῆς ἤρθε ὁ βράχος
 καὶ τὸ καράβι στὴ στεριά τὸ σίμωσε τὸ κύμα. 550

Καὶ στὸ νησι σὰν πῆγαμε πού τὰ καλοστρωμένα
 τ' ἄλλα καράβια ἦταν μαζί, κι ὀλόγυρα οἱ συντρόφοι
 καθόντανε περίλυποι κι ὄλο μᾶς καρτεροῦσαν,
 σύραμε, ἐκεῖ σὰν πῆγαμε, στὴν ἄμμο τὸ καράβι
 κι ὄξω κι ἐμεῖς πηδῆσαμε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη. 555
 Καὶ βγάζοντας τοῦ Κύκλωπα τ' ἄρνιὰ ἀπ' τὸ κοῖλο πλοῖο.
 ἐξίσου τὰ μοιράσαμε κανεὶς νὰ μὴ χολιάσῃ.

Μόνο σ' ἐμένα, ὅταν τ' ἄρνιὰ μοιράζανε οἱ συντρόφοι,
 ξεχωριστὰ μοῦ δώσανε δικό μου τὸ κριάρι.
 Κι ἐγὼ στὸ μαυροσύγνεφο τοῦ Κρόνου γιὰ τὸ Δία, 560
 τὸ βασιλιά γῆς κι οὐρανοῦ, τοῦ τό 'σφαξα στὴν ἄμμο,
 καὶ τὰ μηριὰ τοῦ πρόσφερα. Μὰ στὴ θυσία ὁ Δίας
 δὲν πρόσεχε, μόν' κοίταζε πῶς θὰ χανόντανε ὄλα
 τὰ φτερωτὰ καράβια μου κι οἱ ποθητοὶ συντρόφοι.

'Εκεῖ ὅλη μέρα τρώγαμε ὅσο νὰ πέσῃ ὁ ἥλιος, 565
 ἄφθονο κρέας καὶ γλυκὸ τραβοῦσαμε μοσκάτο.

Κι ὁ ἥλιος ὅταν βούτηξε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
 τότε ὄλοι κοιμηθήκαμε στῆς θάλασσας τὴν ἄμμο.
 Σὰν ἤρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 πρόσταξα τοὺς συντρόφους μου ν' ἀνέβουν στὸ καράβι 570
 κι εὐτὺς νὰ λύσουν τὰ σκοινιά. Κι ἐκεῖνοι ἀμέσως μπῆχαν
 κι ὄλοι στοὺς μπάγκους κάθισαν ἀπάνω ἀράδα ἀράδα,
 καὶ τ' ἀφρισμένα κύματα μὲ τὰ κουπιὰ χτυποῦσαν.

Ἐκεῖθε ἔμπρὸς τραβήξαμε μὲ σπλάχνα ματωμένα,
 πρῶθυμα, πὺ σωθήκαμε, θρηνώντας τοὺς χαμένους.

575

Κ

Φτάσαμε σὲ πλεούμενο νησί, τὴν Αἰολία,
 πὺ κατοικοῦσε ὁ Αἴολος, τῶν ἀθανάτων φίλος.
 Εἶχε ἕνα κάστρο χάλκινο κι ἀπάτητο τριγύρω
 καὶ γλιστερὲς ἀνέβαιναν κι ἀπότομες οἱ πέτρες.
 Δώδεκα ἀπόχτησε παιδιά στ' ἀρχοντικό του σπίτι, 5
 ἕξι κορίτσια κι ἕξι γιούς μὲς στὸν ἀνθὸ τῆς νιότης.
 Τὶς κόρες του τὶς πάντρεψε, τὶς ἔδωσε στοὺς γιούς του,
 κι ὅλοι μὲ τὸν πατέρα τους καὶ τὴ γλυκιά τους μάνα
 τρώγανε πάντα ἀχώριστοι κι ἄφθονα τὰ ἔχανε ὅλα.
 Κι ἀπὸ τραγούδια ἀντιλαλεῖ τὴ μέρα τὸ παλάτι, 10
 τσίχνες γεμάτο, κι ἔπειτα τὴ νύχτα, ταίρι ταίρι
 ὅλοι κοιμοῦνται σὲ χαλιὰ καὶ τορνευτὰ κρεβάτια.
 Σ' αὐτοῦ τὴ χώρα φτάσαμε καὶ στὰ λαμπρὰ παλάτια.
 Μῆνα μὲ φιλοξένησε ρωτώντας γιὰ τὴν Τροία,
 γιὰ τὸν Ἀργίτικο στρατὸ καὶ γιὰ τὸ γυρισμὸ του 15
 κι ἐγὼ τὰ πάντα τοῦ ἔλεγα μὲ τάξη ἕνα πρὸς ἕνα.
 Κι ἔπειτα σὰν τοῦ ζήτησα τὴ χάρη νὰ μὲ στείλῃ
 νὰ φύγω, εὐτὺς ἐτοίμασε πρῶθυμα τὸ ταξίδι.
 Ἐγδάρε βόδι ἐννιάχρονο καὶ μοῦ ἔδωσε τ' ἄσκι του
 κι ἔκλεισε μέσα τὴν ὄρμη τῶν δυνατῶν ἀνέμων, 20
 γιὰτὶ τὸν εἶχε φύλακα σ' αὐτοὺς ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου,
 ὅποιον ἀπ' ὅλους ἤθελε νὰ παύῃ ἢ νὰ σηκώνῃ.
 Μὲς στὸ καράβι τὸ ἔδεσε μ' ἕνα λεπτὸ μερμίδι
 ὀλόαργυρο, κι ἡ πιὸ μικρὴ πνοὴ νὰ μὴν περάσῃ,
 κι ἄφησε νὰ φυσᾷ ἡ πνοὴ γιὰ μένα τοῦ Ζεφύρου, 25
 στὸ κύμα ν' ἀρμενίζουμε μὲ τὰ γοργὰ καράβια.
 Ὅμως δὲν ἦτανε γραφτὸ νὰ γίνῃ ὡς τέλος ἔτσι,
 γιὰτὶ ὅλοι ἐμεῖς χαθῆκαμε ἀπ' ἀσυλλογισιά μας.
 Μέρη ἐννιά ἀρμενίζαμε ἅπαντα νύχτα μέρα,
 κι ἄρχισε πιά τὴ δέκατη νὰ φαίνεται ἡ πατρίδα, 30
 καὶ βλέπαμε, ὅπως φτάναμε κοντά, φωτιὲς νὰ καΐνε.

Τότε μὲ πῆρε ὕπνος γλυκός, γιατί ἤμουν κούρασμένος,
πάντα τῆ σκότα νὰ κρατῶ, κι ἄλλον ἀπ' τοὺς συντρόφους
δὲν ἄφηνά, πιδὲ γλήγορα νὰ πᾶμε στὴν πατρίδα.

Καὶ στίς κουβέντες πόκαναν οἱ ναῦτες μεταξύ τους, 35

χρυσὸ κι ἀσήμι λέγανε πὼς ἔφερνα στὸ σπίτι,
δῶρα ἀπ' τὸν Αἴολο, τὸ γιὸ τοῦ ξακουσμένου Ἰππότη.

Κι ἔτσι ὁ καθένας ἔλεγε στὸ γείτονα γυρνώντας·

« Μωρέ, πὼς εἶναι ἀγαπητὸς αὐτὸς καὶ τιμημένος
ἀπ' ὄλους, ὅπου κι ἂν βρεθῆ, σ' ὅποια κι ἂν φτάσῃ χώρα. 40

Ἄπειρα πῆρε λάφυρα πολύτιμα ἀπ' τὴν Τροία,
κι ἐμεῖς, πού ἴδιο κάμαμε μαζί του τὸ ταξίδι,
γυρίζουμε στὰ σπίτια μας μ' ἔτσι ἀδειανὰ τὰ χέρια.

Τώρα κι ὁ Αἴολος αὐτὰ τοῦ χάρισε ἀπ' ἀγάπη.

Μόν' ἔλα, ἄς δοῦμε μιὰ στιγμή τί νὰ 'ναι αὐτὰ τὰ δῶρα, 45
σὰν πόσο μάλαμα στ' ἀσκή καὶ πόσο ἀσήμι νὰ 'χῃ ».

Εἶπαν, κι ἡ ἄσχεφτη βουλή νικοῦσε τῶν συντρόφων.

Λύνουν τ' ἀσκή κι οἱ ἄνεμοι ὄξω χυθήκανε ὄλοι,
κι αὐτοὺς τοὺς πέταξε ἄξαφνα στὸ πέλαγο ἢ ἀντάρρα,
ἀλάργα πάλε ἀπ' τὴ γλυκιὰ πατρίδα, ἐνῶ θρηνοῦσαν. 50

Ξύπνησα τότε κι ἔλεγα στὴν ἄφοβη καρδιά μου,

νὰ πέσω ἀμέσως νὰ πνιγῶ στὸ κύμα ἀπ' τὸ καράβι
ἢ νὰ βαστάξω ἀμίλητα καὶ στὴ ζωὴ νὰ μείνω.

Βάσταξα πάλε κι ἐμείνα στὸ πλοῖο σκεπασμένος,
καὶ πίσω πάλε στὸ νησί μᾶς γύρισε τοῦ Αἰόλου 55

ἢ μαύρη ἀντάρρα, ἐνῶ πικρὰ θρηνοῦσαν οἱ συντρόφοι.

Τότε ὄξω βγήκαμε νερὸ νὰ πάρουμε ἀπὸ βρύση,
κι ἐκεῖ τραπέζι ἐτοίμασαν κοντὰ στὰ πλοῖα οἱ ἄντρες.

Καὶ μιὰ μπουκιὰ ἄμα φάγαμε καὶ βρέξαμε τὰ χεῖλια,
ἓνα καλὸ μου σύντροφο διάλεξα κι ἓναν κράχτη, 60
καὶ πῆγα στὸ κοσμάκουστο παλάτι τοῦ Αἰόλου.

Τὸν ἤβρα μὲ τὸ ταίρι του νὰ τρώῃ καὶ τὰ παιδιὰ του,
καὶ στὸ κατώφλι κάτσαμε κοντὰ στοὺς παραστάτες.

Κι ὅπως μᾶς εἶδαν τὰ 'χασαν κι ἔτσι ὄλοι μᾶς ρωτοῦσαν·

« Πάλε, Δυσσέα, ποιά πικρὴ σὲ βρῆκε μοῖρα κι ἤρθες; 65
Σὲ στείλαμε μ' ὅ,τι ἤθελες νὰ πᾶς γιὰ τὴν πατρίδα,
στ' ἀρχοντικὸ σου, κι ὅπου ἄλλοῦ σοῦ ζήταε ἢ καρδιά σου ».

- Τότε ἔτσι ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ σπλάχνα μαραμένα·
 « Ναῦτες κακοὶ μὲ τύφλωσαν κι ὁ γελαστής μου ὁ ὕπνος.
 Μὰ ἐλάτε, ἀδέρφια, σῶστε με, ποὺ σᾶς περνᾷ ἀπ' τὸ χέρι ». 70
- Ἔτσι γλυκὰ τοὺς μίλησα γιὰ νὰ τοὺς καλοπιᾶσω.
 Ἄφωνοι οἱ ἄλλοι ἀπόμειναν κι ἀπάντησε ὁ γονιὸς τους.
 « Γχερέμισου ἀμέσως, σίγαμα τοῦ κόσμου, ἀπ' τὸ νησί μου,
 γιατί εἶναι κρίμα νὰ δεχτῶ καὶ νὰ τὸν στείλω πίσω
 ἄντρα ποὺ κι οἱ μακαριστοὶ θεοὶ τὸν κατατρέχουν. 75
 Τσακίσου, ἀφοῦ κι ἀπὸ θεῶν ὀργή ἦρθες πίσω πάλε ».
 Μὲ τέτοια λόγια μ' ἔδιωξε τὸν ἄχαρο ἀπ' τὸ σπίτι.
- Τότε τραβοῦμε ἐκεῖθε ἐμπρὸς μὲ ματωμένα σπλάχνα,
 κι ἔσβηνε στὸ σκληρὸ κουπί τὸ θάρρος τῶν συντρόφων,
 καὶ γιὰ τίς ἀμαρτίες μας δὲν εἶχε ὁ δρόμος ἄκρη. 80
- Ἄδιάκοπα ἀρμενίζαμε μέρες καὶ νύχτες ἕξι
 καὶ φτάσαμε τὴν ἑβδομὴ στ' ὀρθοχτισμένο κάστρο
 τοῦ Λάμου, στὴν Τηλέπυλο, τῆ γῆ τῶν Λαιστρυγόνων,
 ὅπου σὰν ἔρχεται ὁ βοσκὸς τὰ γίδια νὰ μαντρίση,
 βοσκὸ ποὺ βγαίνει χαιρετᾷ καὶ τ' ἀπαντᾷ κι ἐκεῖνος. 85
- Ἄνθρωπος ἄγρυπνος ἐκεῖ θὰ κέρδιζε δυὸ ρόγες,
 τῆ μιὰ γελᾶδια βόσκοντας, τὴν ἄλλη πρόβατα ἄσπρα,
 γιατί εἶναι οἱ δρόμοι σύκοντα τῆς νύχτας καὶ τῆς μέρας.
 Σὰν ἦρθαμε στὸ ξακουστὸ λιμάνι, ποὺ τριγύρω
 τὸ κλειοῦσαν βράχοι ἀπότομοι κι ἀπὸ τὰ δυὸ τὰ μέρη, 90
 κι ἔβγαιναν ἄκρες πεταχτές, ἀγνάντια ἢ μιὰ στὴν ἄλλη
 στὴ θάλασσα, κι ἦταν στενὸ τοῦ λιμανιοῦ τὸ στόμα,
 ἐκεῖ τ' ἀψηλοκέφαλα τ' ἀράξαμε καράβια,
 καὶ στὴ σειρὰ τὰ δέσαμε, τὸ 'να κοντὰ μὲ τ' ἄλλο,
 γιατί ποτέ δὲ φούσκωνε τὸ κύμα στὸ λιμάνι, 95
 οὔτε μεγάλο οὔτε μικρὸ, μόν' ἄσπρη ἦταν γαλήνη.
 Μόνος ἐγὼ ὄξω κράτησα τὸ μελανὸ καράβι,
 κοντὰ σὲ κάβο κι ἔδεσα στὶς πέτρες παλαμᾶρι,
 κι ἀνέβηκα καὶ στάθηκα σὲ μιὰ ψηλὴ ραχοῦλα.
- Ἄργωμα ἐκεῖ δὲ φαίνονταν βοδιῶν μῆτε ἔργα ἀνθρώπων, 100
 καὶ μόνο βλέπαμε καπνὸ ψηλὰ ἀπ' τῆ γῆ νὰ βγαίνει.
 Τότε συντρόφους ἔστειλα νὰ πᾶνε καὶ νὰ μάθουν
 ποιοὶ σιτοφάγοι κάθονταν σ' αὐτὴ τῆ χῶρα ἀνθρώποι,

- ἀπ' ὅλους δυὸ διαλέγοντας καὶ τρίτον ἕναν κράχτη.
 Τὸν ἴδιο δρόμο τράβηξαν κι ἐκεῖνοι πού τὰ κάρα 105
 στή χώρα ἀπ' τὰ ψηλά βουνά κατέβαζαν τὰ ξύλα,
 κι ἔμπρὸς στή χώρα ἀντάμωσαν μιὰ κόρη νὰ γεμίζη,
 τοῦ Λαιστρυγόνα τ' ὄμορφο κορίτσι τοῦ Ἀντιφάτη.
 Στῆ δροσερῆ κατέβηκε πηγὴ τὴν Ἀρτακία 110
 πού ἐκεῖθε παίρνανε νερὸ καὶ πῆγαιναν στή χώρα.
 Κοντά της πᾶν καὶ στάθηκαν καὶ νὰ τοὺς πῆ ρωτοῦσαν
 ποιὸν εἶχε ὁ τόπος βασιλιά καὶ ποιὸς τοὺς κυβερνοῦσε.
 κι ἐκείνη εὐτὺς τοὺς ἔδειξε τὸ πατρικὸ της σπίτι.
 Σὰν μπῆκαν μέσα βρήκανε μπροστά τους μιὰ γυναίκα,
 ψηλὴ σὰ μιὰ βουνοκορφὴ κι ὅλους τοὺς πῆρε ὁ φόβος. 115
 Φώναξε εὐτὺς τὸν ἄντρα της, τὸν ξακουστὸ Ἀντιφάτη,
 ἀπ' τὴν πλατέα, πού ἔβαλε στὸ νοῦ του τὸ χαμό τους,
 κι ἄρπαξε, ὡς ἤρθε, κι ἔφαγε τὸν ἕνα ἀπ' τοὺς συντρόφους,
 κι οἱ δυὸ στὰ πόδια τὸ ἔβαλαν καὶ φτάσανε στὰ πλοῖα.
 Ἔβαλε τότε τις φωνές στή χώρα ὁ Ἀντιφάτης, 120
 κι ἄλλοι ἀπ' ἄλλοῦ ξετρώπωναν χιλιάδες Λαιστρυγόνες
 πελώριοι, πού μὲ γίγαντες μοιάζανε κι ὄχι μ' ἄντρες.
 Ἀσήκωτες ἀπ' τίς κορφές κοτρώνες μᾶς πετοῦσαν
 κι ἄξαφνα κρότοι φοβεροὶ κατὰ τὰ πλοῖα ἀχοῦσαν,
 ἀνθρώπων πού σκοτώνουνταν καὶ καραβιῶν πού σποῦσαν. 125
 Σὰν ψάρια τοὺς καμάκιαζαν, φριχτὸ φαῖ νὰ φᾶνε.
 Κι ἐνόσω τοὺς συντρόφους μου χαλοῦσαν στὸ λιμάνι,
 τράβηξα τότε ἀπ' τὸ μηρὶ τὸ κοφτερὸ μαχαίρι
 κι ἔκοψα τὰ πρυμόσκοινα τοῦ μαύρου καραβιοῦ μου,
 καὶ στοὺς συντρόφους ἔσκουζα, χωρὶς καιρὸ νὰ χάνουν, 130
 νὰ πιάσουν ὅλοι τὰ κουπιά, νὰ φύγουμε ἀπ' τὸ χάρο,
 κι ἐκεῖνοι ἀπ' τὴν τρομάρα τους τὸ κῦμα ἀφροκοποῦσαν.
 Χαρούμενα ἔτσι ξέφυγε τοὺς κρεμασμένους βράχους
 στὸ πέλαο τὸ καράβι μου· τ' ἄλλα χαθήκανε ὅλα.
 Τραβοῦμε ἐκεῖθε πάλε ἔμπρὸς μὲ σπλάχνα ματωμένα, 135
 μακριὰ ἀπ' τὸ χάρο, τοὺς λοιποὺς συντρόφους μας θρηγώντας.
 Στῆς Αἴας πᾶμε τὸ νησί πού κατοικοῦσε ἡ Κίρκη,
 θεὰ μεγάλη, φοβερή, πού σὰ θνητὴ λαλοῦσε,
 κι ἦταν ὁμόσπλαχνη ἀδελφὴ τοῦ δολοπλέχτη Αἰήτη.

- Εἶχαν τὸ θνητοφωτιστὴ πατέρα τους τὸν Ἥλιο, 140
 κι εἶχαν τὴν Πέρση μάνα τους, τοῦ Ὠκεανοῦ τὴν κόρη.
 Σ' ἓνα ἀκρογιάλι πιάσαμε σιγὰ μὲ τὸ καράβι
 σ' ἀραξοβόλι, κι ὁ θεὸς μᾶς ἔδειχνε τὸ δρόμο.
 Βγήκαμε ἐκεῖ και μείναμε δυὸ μέρες και δυὸ νύχτες,
 κι ὁ πόνος μὲ τὴν κούραση μᾶς θέριζε τὰ σπλάχνα. 145
 Σὰν ἔφεξε ἡ ροδόχρωμη Αὐγὴ τὴν τρίτη μέρα,
 πῆρα τὸ κοφτερὸ σπαθὶ και τὸ γερὸ κοντάρι
 κι ἀπ' τὸ καράβι ἀνέβηκα κοφτὰ κοφτὰ σὲ βίγλα,
 ἴσως ἀκούσω μιὰ φωνὴ και ἰδῶ ὀργωμένους τόπους.
 Ἀνέβηκα και στάθηκα σὲ μιὰ ψηλὴ ραχοῦλα 150
 κι ἀπ' τὴν πλατύδρομη τῆ γῆς εἶδα καπνὸ νὰ βγαίνει
 μὲς στὰ λαγκάδια τὰ πυκνά, στῆς Κίρκης τὸ παλάτι.
 Κι ἀμέσως συλλογίστηκα στὰ βάθη τῆς καρδιάς μου,
 σὰν εἶδα τὸ θολὸ καπνὸ, νὰ τρέξω και νὰ μάθω.
 Κι αὐτὴ ἡ βουλὴ μοῦ φάνηκε καλύτερη πὼς ἦταν, 155
 νὰ τρέξω πρῶτα στὸ γιαιλὸ και στὸ γοργὸ καράβι,
 νὰ φᾶνε οἱ ναῦτες κι ἔπειτα νὰ στείλω αὐτοὺς νὰ μάθουν.
 Κι ἐκεῖ ποὺ κοντοζύγωνα στ' ἀνάφρυδο καράβι,
 κάποιος θεὸς συμπόνεσε τὴν ἐρημιὰ μου τότε,
 και μοῦ ἔβγαλε ὀρθοκέρατο μεγάλο λάφι ἐμπρὸς μου. 160
 Νερὸ κατέβαινε νὰ πιῇ στὸ ρέμα ἀπὸ λαγκάδι,
 γιὰτὶ ἀπὸ τώρα τ' ἀναβε τὸ καψερὸ λιοπύρι.
 Κι ὡς πρόβαλε, τὸ χτύπησα στὸ ραχοκόκαλό του,
 κι ἀπ' τ' ἄλλο μέρος πέρασε τὸ χάλκινο κοντάρι.
 Στῆ γῆ βογγώντας ἔπεσε και πέταξε ἡ ψυχὴ του. 165
 Πατώντας τότε ἀπάνω του, τράβηξα τὸ κοντάρι
 ἀπ' τὴν πληγὴ και τ' ἄφησα τὸ λάφι ξαπλωμένο
 στὸ χῶμα, κι ἔκοψα ψαθιὰ και λυγαριάς κλωνάρια
 κι ἔπλεξα, μᾶκρος μιὰν ὀργιὰ, σκοινὶ καλοστριμμένο
 και τοῦ ἔδεσα τὰ πόδια του τοῦ φοβεροῦ τεράτου, 170
 ὅλα μαζί και τὸ ἔφερα στὴ ράχη φορτωμένος
 στὸ τρεχαντήρι, στὸ γερὸ κοντάρι μου ἀκουμπώντας,
 γιὰτὶ δὲν ἦταν βολικὸ μόνο μὲ τὸ ἔνα χέρι
 στὸν ὦμο νὰ τὸ φορτωθῶ τέτοιο θεριὸ μεγάλο.
 Τὸ ἔριξα στὸ καράβι ἐμπρὸς στὴ γῆ και τοὺς συντρόφους 175

τοὺς φύχωνα, λόγια γλυκὰ μιλώντας στὸν καθένα·
 « Μ' ὄλα τὰ βάσανα, παιδιὰ, δὲ θὰ μᾶς φῆν ὁ χάρος,
 πρὶν ἔρθῃ ἡ ὥρα πόγραψε γιὰ τὸν καθένα ἡ μοίρα.
 Μὰ ἐλάτε, κι ὅσο νὰ 'χουμε φαῖ μὲς στὸ καράβι,
 νὰ φᾶμε ἄς μὴν ξεχάνουμε, νὰ μὴ μᾶς δέρνῃ ἡ πείνα ».

180

Εἶπα, κι εὐτὺς ὑπάκουσαν στὰ λόγια μου οἱ συντρόφοι
 κι ἀμέσως ξεσκεπάστηκαν καὶ θάμαζαν τὸ λάφι
 στὴν ἀμμουδιὰ τῆς θάλασσας, πού 'ταν θεριὸ μεγάλο.
 Καὶ τέλος ἀφοῦ χόρτασαν τὰ μάτια τοὺς νὰ βλέπουν,
 νίβουν τὰ χέρια κι ἔστρωσαν ἀρχοντικὸ τραπέζι.
 Τότε ὅλη μέρα τρώγαμε, ὅσο νὰ πέσῃ ὁ ἥλιος,
 κρέατα, ἀπ' ὄλα πληθερά, καὶ πίναμε μοσχάτο.

185

Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
 τότε ὅλοι κοιμηθήκαμε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη.
 Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 κάλεσα τότε σύνοδο κι ἔτσι εἶπα στοὺς συντρόφους·

190

« Ἀκοῦστε, ἀδέρφια, τί θὰ πῶ, κι ἄς εἴστε λυπημένοι.
 Δὲν ξέρουμε ποῦ πέφτει ἡ Αὐγή, ποῦ νὰ 'ναι τὸ σκοτάδι,
 ποῦ βγαίνει καὶ ποῦ χάνεται ὁ φωτοδότης "Ἥλιος.
 Μόν' ἄς μὴ χάνουμε καιρὸ κι ἐλάτε νὰ σκεφτοῦμε,
 ἂν βρίσκεται καμιὰ βουλή ποὺ δὲν τῆ νιώθω μόνος.
 Γιατὶ εἶδα ἀπ' τὴν ὀρθόβραχῃ ποὺ ἀνέβηκα ραχοῦλα
 ἓνα νησι ποὺ ἀτέλειωτος γιὰλὸς τὸ στεφανώνει,
 καὶ τὸ νησι εἶναι χαμηλό. Κι εἶδα καπνὸ στῆ μέση
 νὰ βγαίνει ἀπὸ πολὺ πυκνὰ λαγκάδια κι ἀπὸ δάση ».

195

200

Ἔτσι εἶπα, κι ὅλων ἡ καρδιὰ σὰ νὰ 'σπασε στὰ στήθια,
 γιατί στὸ νοῦ τοὺς τίς δουλειὲς βάλανε τ' Ἀντιφάτη,
 καὶ τί εἶχε κάμει ὁ Κύκλωπας, τ' ἀνθρωποφάγο τέρας,
 κι ἔχυναν δάκρυα φλογερά, πικρὰ θρηολογώντας.
 Ὅμως δὲν ἔβγαινε ὄφελος κανένα μὲ τοὺς θρήνους.
 Τότε σὲ δυὸ ξεχώρισα τοὺς θαρρετοὺς συντρόφους,
 καὶ δυὸ τοὺς ἔβαλα ἀρχηγούς, στὸ κάθε σῶμα κι ἓναν.
 Στὸ 'να ἀρχηγὸς ὁ Εὐρύλοχος καὶ στ' ἄλλο ὁ ἴδιος ἡμουν.
 Ρίξαμε τότε εὐτὺς λαχνὸ σ' ἓνα χαλκένιο κράνος
 κι ὄξω πετάχτηκε ὁ λαχνὸς τοῦ ἀτρόμητου Εὐρυλόχου.
 Μὲ εἴκοσι δυὸ ξεκίνησε συντρόφους λυπημένους

205

210

- κι ἐμᾶς ξοπίσω ἀφήσανε μὲ δάκρυα νὰ θρηνοῦμε.
 Μὲς στὸ λαγκάδι βρήκανε τῆς Κίρκης τὸ παλάτι,
 σὲ μιὰ κορφοῦλα ἀγναντερή, μὲ μάρμαρα χτισμένο.
- Λιοντάρια λαγκαδόθρεφτα καὶ λύκους εἶχε γύρω, 215
 ποὺ μὲ βοτάνια μαγικά τὰ ἔχε ὅλα μερωμένα,
 μὴδ' ὄρμησαν ἀπάνω τους, μὲν' τὶς μακριὰς οὐρὲς τους
 κουνουῖσαν κι ὄρθια στάθηκαν. Κι ὅπως ἀπὸ τραπέζι,
 ὅταν κινᾷ ὁ ἀφέντης τους, οἱ σκύλοι ὀλόγυρά του
- χοροπηδοῦν, γιατί βαστᾷ γλυκάδια νὰ τοὺς ρίξει, 220
 ἔτσι καὶ τὰ σκληρόνουχα λιοντάρια μὲ τοὺς λύκους
 τοὺς χαίρουνταν. Κι ὅλοι ἔτρεμαν τέτοια θεριά σὰν εἶδαν.
 Στῆς καλοπλέξουδης θεᾶς τὶς ξώπορτες σταθῆκαν
 κι ἄκουσαν μέσα μὲ γλυκιὰ φωνὴ ποὺ τραγουδοῦσε,
- τὴν Κίρκη κι ἔφαινε ἄφθαρτο πανὶ μεγάλο, ὡς εἶναι 225
 ὅλα τὰ ἔργα τῶν θεῶν, ψιλὰ, χαριτωμένα.
 Τὸ λόγο πῆρε ὁ ἀρχηγὸς Πολίτης κι εἶπε πρῶτος,
 ποὺ ἦταν ἀπ' ὄλους πιὸ στενὸς καὶ πιὸ πιστὸς μου φίλος.
 « Ἀδέρφια, κάποια μέσα ἐκεῖ στὸν ἀργαλειὸ τῆς φαίνει
- καὶ τραγουδάει γλυκόλαλα ποὺ ἀντιλαεῖ τὸ σπίτι, 230
 εἶτε γυναῖκα εἶτε θεά. Μόν' ἄς φωνάξῃ κάποιος ».
 Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι φώναζαν καλώντας την, κι ἐκείνη
 ἀμέσως βγήκε κι ἀνοίξε τὶς λαμπερὲς τῆς πόρτες,
 καὶ τοὺς καλοῦσε, κι ἔτρεξαν ἀνύποπτοι ὅλοι οἱ ἄλλοι,
 κι ἀπόμεινε ὁ Εὐρύλοχος σὰ νὰ ἴνωσε παγίδα. 235
- Σὰν μπῆκαν μέσα, σὲ θρονιὰ τοὺς ἔβαλε νὰ κάτσουν,
 κι ἔπειτα ἀνάμειξε τυρί, μέλι ξανθὸ κι ἀλεύρι
 κι ἓνα κρασί πραμνιώτικο. Κι ἔριξε στὸ φαί τους
 κάποια βοτάνια μαγικά, τὴν ποθητὴ πατρίδα
- νὰ λησμονήσουν. Κι ἄξαφνα, σὰν ἤπιανε οἱ συντρόφοι, 240
 μ' ἓνα ραβδί τοὺς χτύπησε καὶ μὲς στὴ χοιρομάντρα
 τοὺς ἔκλεισε. Κι εἶχαν φωνὴ καὶ τρίχες καὶ κεφάλι
 καὶ σῶμα χοίρων, μὰ γερὸς σὰν πρῶτα ὁ νοῦς τους ἦταν.
 Ἐκεῖ θρηνοῦσαν μαντριστοί, κι ἔβαλε ἡ Κίρκη ἐμπρὸς τους
- νὰ φᾶν περναροβέλانا κι ἀκράνια καὶ βελάνια, 245
 ὅσα τὰ χαμοκύλιστα γουρούνια τρῶνε πάντα.
 Τρέχει ὁ Εὐρύλοχος εὐτὺς στὸ μελανὸ καράβι,

νὰ πῆ τὴ μαύρη συμφορὰ πού βρῆκε τοὺς συντρόφους,
 μὰ δὲν κατόρθωνε μιλιὰ τὸ στόμα του νὰ βγάλη,
 γιατί μεγάλος τὴν ψυχὴ τοῦ τὴν κρατοῦσε πόνος, 250
 κι εἶχε τὰ μάτια δλόδακρα καὶ σπάραζε ἡ καρδιά του.

Κι ὅλοι ὄταν τὸν ρωτούσαμε τί τρέχει σαστισμένοι,
 μᾶς εἶπε τότε τὸ κακὸ πού βρῆκε τοὺς συντρόφους·
 « Πήγαμε, καθὼς πρόσταξες, Δυσσέα, στὸ λαγκάδι,
 καὶ μὲς στὸ δάσος βρήκαμε ψηλόχτιστο παλάτι, 255
 σὲ μιὰ κορφοῦλα ξάγναντη μὲ μάρμαρο χτισμένο.

Ἔφαινε κάποια ἐκεῖ πανὶ καὶ γλυκοτραγουδοῦσε,
 εἶτε γυναῖκα εἶτε θεὰ καὶ φώναζαν ν' ἀκούση.
 Καὶ βγῆκε ἀμέσως κι ἄνοιξε τὶς λαμπερές της πόρτες,
 καὶ τοὺς καλοῦσε, κι ἔτρεξαν ἀστόχαστα οἱ συντρόφοι, 260
 κι ἐγὼ μονάχος ἔμεινα σὰ νὰ νιωσα παγίδα.
 Μὰ πᾶνε! ὅλοι ἄφαντοι ἔγιναν, δὲν εἶδα πιά κανένα,
 κι ὦρες ἐκεῖ καθόμουνα καὶ κοίταζα τοῦ κάκου ».

Εἶπε, κι ἀμέσως κρέμασα στὸν ὦμο τὸ μεγάλο
 χάλκινο ἀσημοκάρφωτο σπαθὶ καὶ τὸ δοξάρι, 265
 κι ἐκείνου πίσω τοῦ ἔλεγα τὸ δρόμο νὰ μοῦ δείξη.

Μὰ πρόσπεσε στὰ πόδια μου καὶ μὲ παρακαλοῦσε
 κι ἔτσι θρηνώντας μοῦ ἔλεγε μὲ πεταχτά του λόγια.
 « Ἄσε με ἐδῶ, θεόθρεφτε, κι ἄθελα μὴ μὲ πάρης.
 Γιατί τὸ ξέρω πὼς καὶ σὺ δὲ θὰ γυρίσης πίσω, 270
 μήτε κανένα σύντροφο θὰ φέρης ἀπ' τοὺς ἄλλους.

Μόν' ἔλα, ἄς φεύγουμε μ' αὐτοὺς τρεχάτοι, ἐνόσω ἀκόμα
 εἶναι καιρός, ἀπ' τὴν κακὴ τὴν ὥρα νὰ σωθοῦμε ».

Εἶπε, κι ἐγὼ τ' ἀπάντησα μὲ δυὸ πικρά μου λόγια.
 « Κάτσε λοιπόν, Εὐρύλοχε, μονάχος στ' ἀκρογιαλί, 275
 νὰ τρῶς, νὰ πίνης, στὸ βαθὺ κοντὰ τὸ τρεχαντήρι.
 Μὰ ἐγὼ θὰ σύρω· ἀβάσταχτη μὲ σπρώχνει ἐμένα ἀνάγκη ».

Εἶπα, κι ἀμέσως ἄφησα καράβι κι ἀκρογιαλί.
 Κι ὅ,τι ἔμελλα, διαβαίνοντας τὰ βλογημένα δάση, 280
 νὰ ῥθω κοντὰ στῆς μάγισσας τῆς Κίρκης τὸ παλάτι,
 ἐκεῖ ὁ χρυσόραβδος Ἑρμῆς στὸ δρόμο μου προβάλλει,
 ὅμοιος μὲ νιδὸ πρωτόχνουδο στῆς νιότης του τὴ χάρη,
 κι ἔτσι γλυκὰ μοῦ μίλησε, τὸ χέρι πιάνοντάς μου·

- « Ποῦ τρέχεις πάλε, δύστυχε, μονάχος στ' ἀκροβούνια,
μέσα σέ τόπους ἄγνωστους ; Στὴ χοιρομάντρα ἡ Κίρκη
τοὺς ἔχει τοὺς συντρόφους σου σὰ χοίρους μαντρισμένους.
Νὰ τοὺς γλιτώσης πᾶς ἐκεῖ ; Θαρρῶ ὅμως πῶς κι ὁ ἴδιος
δὲ θὰ γυρίσης, καὶ μαζὶ θὰ μείνης μὲ τοὺς ἄλλους.
Μόν' ἔλα νὰ σέ σώσω ἐγὼ ἀπ' τὴν κακὴ τὴν ὥρα.
Πάρε καὶ πήγαινε μ' αὐτὸ τὸ μαγικὸ βοτάνι
στὴν Κίρκη, ἀπ' τὸ κεφάλι σου κάθε κακὸ νὰ διώχνη.
Καὶ θὰ σοῦ πῶ τὰ δολερὰ τεχνάσματά της ὅλα.
Χυλὸ θὰ φτιάση, στὸ φαῖ βοτάνια θὰ σοῦ ρίξη,
μὰ κι ἔτσι ἐσένα ἀδύνατο τὰ μάγια νὰ σέ πιάσουν,
γιατὶ τὸ καλοβότανο ποὺ θὰ ἴχης, δὲ θ' ἀφήση.
Καὶ θὰ σοῦ πῶ τὸ κάθε τι, πῶς θὰ φερθῆς νὰ ξέρης.
Σὰ θέλει ἡ Κίρκη μὲ μακρὸ ραβδὶ νὰ σέ χτυπήση,
νὰ βγάλῃς τότε ἀπ' τὸ μηρὶ τὸ κοφτερὸ σπαθὶ σου
καὶ νὰ χυθῆς ἀπάνω της σὰ νάθε νὰ τὴ σφάξῃς.
Θὰ φοβηθῆ καὶ θὰ σοῦ πῆ νὰ κοιμηθῆς μαζὶ της,
καὶ τότε ἐσὺ μὴν ἀρνηθῆς τῆς Κίρκης τὸ κρεβάτι,
νὰ λύση τοὺς συντρόφους σου, νὰ σέ φιλοξενήση,
μὰ πὲς της πρῶτα τῶν θεῶν τὸν ὄρκο νὰ σοῦ ἀμώση,
πῶς ἄλλη κάποια συμφορὰ δὲ μελετᾷ γιὰ σένα,
μήπως σοῦ πάρη ὅπως γδυθῆς καὶ δύναμη κι ἀντρέια ».
Ἔτσι εἶπε, καὶ ξερίζωσε βοτάνι ὁ Φτεροφόρος,
κάτω ἀπ' τὴ γῆς καὶ μοῦ ἔδειξε τὸ κάθε γνώρισμά του.
Μαύρη εἶχε ρίζα καὶ λευκὸ σὰ γάλα τ' ἄνθος του ἦταν.
Σφλόμο τὸ λὲν οἱ ἀθάνατοι, καὶ δύσκολα ἀπ' τὸ χῶμα
τὸ ξεριζώνουν οἱ θνητοί, μὰ δύνανται ὅλα ἐκεῖνοι.
Τότε ἔφυγε ὁ γοργὸς Ἑρμῆς γιὰ τὰ ψηλὰ τὰ οὐράνια
ἀπ' τὸ πολὺδεντρο νησί, κι ἐγὼ στῆς Κίρκης πῆγα,
κι ὁ νοῦς μου ἀνάδευε πολλὰ στὸ δρόμο ποὺ τραβοῦσα.
Στῆς καλοπλέξουδης θεᾶς σταμάτησα τὴν πόρτα
καὶ φώναξα, κι ὡς ἄκουσε ἡ Κίρκη τὴ φωνή μου,
ἀμέσως βγῆκε κι ἄνοιξε τίς λαμπερές της πόρτες,
καὶ μὲ καλοῦσε. Πήγαινα μὲ σπλάχνα μαραμμένα.
Σὰν μπῆκα μέσα μ' ἔβαλε σ' ἓνα θρονὶ νὰ κάτσω,
πανῶριο, ἀργυροκάρφωτο, ποῦ ἴχε σαμνὶ ἀπὸ κάτω,

- κι έτοιμάσε χυλό νά πιῶ σ' ἕνα χρυσό ποτήρι 320
 κι ἔριξε μέσα μέ κακό σκοπό τὰ μαγικά της.
 Σάν ἤπια καί δέ μ' ἔπιασαν τὰ δολερά της μάγια,
 μέ χτύπησε μέ τὸ ραβδί κι ἔτσι δυὸ λόγια μοῦ 'πε'
 « Σύρε μέ τοὺς συντρόφους σου στὴ χοιρομάντρα τώρα ».
 Εἶπε, κι ἀμέσως τράβηξα τὸ κοφτερό σπαθί μου 325
 καί χύμηξα, καμώνοντας πὼς θέλω νά τὴ σφάζω.
 Ἔβαλε τότε τίς φωνές καί ζάρωσε μπροστά μου
 καί πέφτοντας στὰ πόδια μου μέ δάκρυα μέ ρωτοῦσε'
 « Ποιός εἶσαι ; ποιά ἡ πατρίδα σου ; πὼς λένε τοὺς γονιούς σου ;
 Θάμα, νά πιῆς τὰ βότανα καί νά μὴ σέ μαγέψουν. 330
 Γιατί κανεῖς δέ βάσταξε θνητός αὐτὰ τὰ μάγια,
 ἅμα τὰ πιῆ καί τὸ φραγμὸ περάσουν τῶν δοντιῶν του.
 Μὰ ἐσένα ἀμάγευτη ἡ ψυχὴ μέσα στὰ στήθια σου εἶναι.
 Ἔσὺ θά 'σαι ὁ πολύτροπος, ἀλάθευτα, ὁ Δυσσέας
 ποῦ μοῦ 'λεγε ὁ χρυσόραβδος Ἑρμῆς πάντα πὼς θά 'ρθῆ, 335
 μ' ἕνα καράβι μελανὸ σάν ἔρχεται ἀπ' τὴν Τροία.
 Μόν' ἔλα, βάλε τὸ σπαθί τὸ κοφτερό στὴ θήκη,
 νά πᾶμε στὸ κρεβάτι μου μαζί νά κοιμηθοῦμε,
 τὸ στρῶμα καί τ' ἀγκάλιασμα κάθε ὑπόψια νά σβήσουν ».
 Εἶπε, καί τῆς ἀπάντησα κι ἐγὼ μέ δυὸ μου λόγια' 340
 « ὦ, Κίρκη, πὼς μοῦ τὸ ζητᾶς γλυκὸς μαζί σου νά 'μαι,
 ποῦ μοῦ 'καμες στὸ σπίτι σου γουρούνια τοὺς συντρόφους ;
 Καί μένα ἐδῶ ποῦ μέ κρατᾶς παγίδα θά μοῦ σταίνης,
 καί μοῦ ζητᾶς νά κοιμηθῶ μαζί σου στὸ κρεβάτι,
 ὅταν γδυθῶ καί δύναμη κι ἀντρεία νά μοῦ πάρης. 345
 Μὰ ἐγὼ ποτέ στὴν κλίνη σου δέ θέλω νά πλαγιάσω,
 πρῶτα, θεά, ἂν δὲν ὀρκιστῆς τὸν πιὸ μέγανον ὄρκο,
 πὼς ἄλλο πάθημα κακὸ δέ μελετᾶς γιὰ μένα ».
 Εἶπα, κι ἐκείνη ὀρκίστηκε καθὼς ἐγὼ ζητοῦσα. 350
 Κι ἔπειτα πιά σάν ἄμωσε καί τέλεψε τὸν ὄρκο,
 πῆγα μαζί της κι ἔπεσα στ' ὠραῖο της κρεβάτι.
 Κι ὡς τότε σκλάβες τέσσερεις ἐτοίμαζαν τραπέζι,
 ποῦ 'χε μέσ στὸ παλάτι της πιστές της παρακόρες.
 Κοπέλες ἦταν τῶν πηγῶν, τῶν λόγγων θυγατέρες
 καί τῶν πανάγιων ποταμῶν ποῦ χύνονταν στὸ κύμα. 355

- Ἔστρωνε ἡ πρώτη στὰ θρονιά χαλιά ἄλικά, πανώρια,
 πρῶτα ἀπὸ κάτω ἀπλώνοντας ἓνα λιγὸ σεντόνι,
 κι ἔστρωνε ἡ δεύτερη μπροστὰ ὀλάργυρα τραπέζια
 κι ἔφερνε ἀπάνω κι ἔβαζε χρυσόπλεχτα πανέρια.
- Ἡ τρίτη τὸ γλυκὸ κρασί κερνοῦσε, σ' ἀσημένιο
 κροντήρι καὶ τὸ μοίραζε μ' ὀλόχρυσά ποτήρια. 360
- Ἔφερνε ἡ τέταρτη νερό, καὶ κάτω ἀπὸ λεβέτι
 μὲς στὸ λουτρό μ' ὀδήγησε καὶ μοῦ ἴλουσε τοὺς ὤμους
 καὶ τὸ κεφάλι, παίρνοντας νερὸ συγκεριασμένο
 ἀπ' τὸ μεγάλο τρίποδο, κι ἔτσι τὴν κούραση ὅλη, 365
- μοῦ σήκωσε ἀπ' τὰ μέλη μου, τὴν καρδιοβασανίστρα.
 Σὰ μ' ἔλουσε καὶ μ' ἔτριψε μὲ μυρωδάτο λάδι,
 μοῦ φόρεσε πεντάμορφη χλαμύδα καὶ χιτώννα,
 κι ὡς μπῆκα μέσα, μ' ἔβαλε σ' ἓνα θρονὶ νὰ κάτσω
 πανώριο, ἀργυροκάρφωτο, πού ἔχε σκαμνὶ ἀπὸ κάτω. 370
- Μιά παρακόρη μὲ χρυσὸ πεντάμορφο λαγῆνι
 νερὸ μοῦ χύνει νὰ νιφτῶ σὲ μιὰ ἀργυρῆ λεκάνη
 κι ἔφερε ἐμπρός μου σκαλιστὸ καὶ μοῦ ἴσρωσε τραπέζι.
 Ψωμί κατόπι μοῦ ἴφερε κι ἡ σεβαστὴ οἰκονόμα
 κι ἄλλα προσφάγια πληθερὰ μετὰ χαρᾶς ὅ,τι εἶχε. 375
- Νὰ φάγω μοῦ ἴλεγε ἡ θεά, μὰ ἐγὼ καρδιά δὲν εἶχα,
 κι ἔριχνα ἄλλοῦ τὴ σκέψη μου καὶ τὰ ἴβλεπα ὅλα μαῦρα.
- Σὰ μ' εἶδε ἡ Κίρκη μὲ βαριά νὰ κάθουμαι ἔτσι λύπη,
 δίχως καθόλου στὸ φαῖ τὸ χέρι μου ν' ἀπλώσω,
 ἦρθε κοντά μου κι ἔκατσε καὶ λυπημένη μοῦ ἴπε· 380
- « Γιατί, Δυσσέα, κάθεσαι βουβὸς καὶ τὴν καρδιά σου
 μαραΐνεις, μήτε κι ἄγγιξες νὰ φᾶς, νὰ πιῆς μιὰ στάλα;
 Καμιὰ ἄλλη ἀπάτη σκιαῖζεις; Δὲν πρέπει νὰ φοβᾶσαι,
 γιατί νά, τώρα σοῦ ἄμωσα τὸν πιὸ μεγάλο μου ὄρκο ».
- Εἶπε, καὶ τῆς ἀπάντησα κι ἐγὼ μ' αὐτὰ τὰ λόγια· 385
- « Ποιός, Κίρκη, μὲ φιλότιμο στὸν κόσμον θὰ ἴταν ἄντρας,
 ψωμί ἢ κρασί πρωτύτερα στὸ στόμα του νὰ βάλῃ,
 προτοῦ νὰ ἴδουν τὰ μάτια του λυμένους τοὺς συντρόφους;
 Μὰ ἀπ' τὴν καρδιά σου ἂν μοῦ τὸ λὲς νὰ φάω νὰ πιῶ μιὰ στάλα,
 λευτέρωσέ μου νὰ τοὺς δῶ τοὺς ποθητοὺς συντρόφους ». 390
- Ἔτσι εἶπα, κι ὄξω ἀπ' τὸ ψηλὸ παλάτι βγῆκε ἡ Κίρκη,

- μ' ἓνα ραβδὶ στὸ χέρι της κι ἀνοίγοντας τὴ μάντρα
 τοὺς ἔβγαλε ὄλους, κι ἔμοιαζαν μ' ἐννιάχρονα θρεφτάρια.
 Καρσί της στάθηκαν αὐτοί, κι ἡ Κίρκη ἀνάμεσά τους
 περνώντας, μ' ἄλλο μαγικὸ πασάλειβε καθένα. 395
- Κι ἀπ' τὸ κορμί τους ἔπεφταν οἱ τρίχες, πού 'χαν πρῶτα
 φυτρώσει, ἀπ' τὸ κατάρατο τῆς μάγισσας βοτάνι.
 Κι ἔγιναν ἀνθρωποὶ ξανά, πιδὶ νοιοὶ καὶ πιδὶ λεβέντες
 κι ἀπ' ὅ,τι ἦταν πρωτύτερα πιδὶ ὁμορφοκαμωμένοι.
 Κι ἀμέσως μὲ γνωρίσανε καὶ μοῦ ὄσφιγγαν τὰ χέρια 400
 κι ἔκλαιγαν μ' ἀναφιλητά, πού ἀχοῦσε τὸ παλάτι
 ὄλο τριγύρω κι ἡ θεὰ συμπόνεσε κι ἐκείνη,
 κι εὐτὺς σιμά μου στάθηκε κι ἔτσι δυὸ λόγια μοῦ 'πε·
 « Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκέ, πολύτεχνε Δυσσέα,
 πήγαινε τώρα στὸ γυαλὸ καὶ στὸ γοργὸ καράβι, 405
 καὶ τράβηξέ το στὴν ξηρὰ καὶ τ' ἄρμενά του κρύψε
 κι ὄλο τὸ πράμα· στίς σπηλιές κι ἔλα ξοπίσω πάλε
 φέρνοντας καὶ τοὺς ποθητοὺς συντρόφους σου μαζί σου ».
- Ἔτσι εἶπε, καὶ κατάπεισε τὴν ἄφοβη καρδιά μου
 καὶ κίνησα γιὰ τὸ γυαλὸ καὶ τὸ γοργὸ καράβι 410
 καὶ βρῆκα ἐκεῖ τοὺς ποθητοὺς συντρόφους στ' ἀκρογιαλί,
 πόχυναν δάκρυα φλογερά, πικρὰ θρηνηλογοῦσαν.
 Κι ὅπως μοσκάρια μαντριστὰ τριγύρω στίς γελάδες,
 ὅταν γυρίσουν στὸ παχνὶ χορτάτες πιὰ γρασίδι,
 πηδοῦν μπροστά τους σωρευτὰ κι οἱ μάντρες δὲν ἀντέχουν 415
 νὰ τὰ κρατήσουν, μόν' χυμοῦν μὲ μουγγρητὰ στίς μάνες,
 ἔτσι κι αὐτοὶ χυθῆκανε μὲ κλάματα σὰ μ' εἶδαν
 καὶ στὴν καρδιά τους φάνηκε σὰ νὰ 'τανε νὰ πῆγαν
 στὴν ποθητὴ πατρίδα τους, στὸ βραχωμένο Θιάκι,
 στὴ χώρα ὅπου γεννήθηκαν κι ὅπου εἶχαν μεγαλώσει 420
 καὶ τέτοια λόγια μοῦ 'λεγαν στὰ δάκρυα βουτηγμένοι·
 « Ἔτσι χαρήκαμε, ἀρχηγέ, κι ἐσένα πού 'ρθες πίσω,
 στὸ Θιάκι σὰ νὰ φτάσαμε, στὴν ποθητὴ πατρίδα.
 Μόν' ἔλα πές μας τῶν λοιπῶν συντρόφων μας τὴ μοῖρα ».
- Ἔτσι εἶπαν, καὶ μὲ μαλακὰ τοὺς ἀπαντοῦσα λόγια· 425
 « Ἄς σύρουμε ὄξω στὴν ξηρὰ τὸ τρεχαντήρι πρῶτα,
 καὶ στίς σπηλιές ἄς κρύψουμε τ' ἄρμενα καὶ τὸ πράμα,

κι έτοιμαστήτε γρήγορα νά ρθήτε όλοι μαζί μου,
νά ιδήτε τούς συντρόφους μας στῆς Κίρκης τὸ παλάτι
νά τρῶν καὶ πίνουν κι ἄφθονα νά τὰ ἔχουν ὅσα θέλουν ». 430

Ἔτσι εἶπα, κι ὅλοι ὑπάκουσαν σ' αὐτὰ πού τούς μιλοῦσα
καὶ μόνος ὁ Εὐρύλοχος ἀντίκοβε τούς ἄλλους
κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τούς ἀποπῆρε κι εἶπε·
« Βρέ, ποῦ θὰ πᾶμε, δύστυχοι ; Τὸ χάρο σας ζητᾶτε ;
Τὸ πόδι ἂν τὸ πατήσουμε στῆς Κίρκης τὸ παλάτι, 435
πού θὰ μᾶς κάμη στή στιγμή χοίρους, λιοντάρια, λύκους,
νά τῆς φυλάμε στανικῶς τ' ἄρχοντικό της σπίτι,
ὡς ἔκαμε κι ὁ Κύκλωπας, σὺν πῆγανε οἱ συντρόφοι
στὴ μάντρα του κι ὁ τολμηρὸς Δυσσέας ἀκλουθοῦσε·
γιατὶ κι ἐκεῖνοι χάθηκαν ἀπ' ἀνεκεφαλιά του ». 440

Ἔτσι τούς μίλησε, κι ἐγὼ στὸ νοῦ μου ἀναμετροῦσα,
νά βγάλω εὐτύς τὸ δίκιοπο μαχαίρι ἀπ' τὸ μηρί μου
καὶ νά τοῦ κόψω τὸ ξερό, στὸ χῶμα νά κυλήση,
κι ἄς μοῦ ἦταν συγγενῆς στενός. Μὰ ἐδῶθε ἐκεῖθε οἱ ἄλλοι
συντρόφοι μ' ἐμποδίζανε μὲ μαλακά τους λόγια· 445
« Ἄς τὸν ἀφήσουμε, ἀρχηγέ, ἂν εἶναι κι ὀρισμός σου,
νά μείνη ἐδῶ τὸ γρήγορο καράβι νά προσέχη
καὶ σὺ τὸ δρόμο δεῖξε μας στῆς Κίρκης τὸ παλάτι ».

Ἔτσι εἶπαν κι ὅλοι ἀνέβαιναν μαζί μου ἀπ' τ' ἀκρογιάλι,
μήτε ἔμεινε ὁ Εὐρύλοχος στὸ βαθιουλὸ καράβι,
μόν' ἤρθε, γιατί τρώμαξε τὸν ἄπιαστο θυμὸ μου. 450

Κι ὡς τότε ἡ Κίρκη τούς λοιποὺς συντρόφους στὸ παλάτι,
τούς ἔλουσε, τούς ἀλειψε μὲ μυρωδάτο λάδι,
καὶ μὲ σγουρὲς τούς ἔντυσε χλαμύδες καὶ χιτῶνες
καὶ μιὰ χαρὰ τούς βρήκαμε νά τρῶνε στὸ παλάτι. 455

Κι ὡς εἶδαν, ὡς ἀντίκρισαν ἀγνάντια ὁ ἓνας τὸν ἄλλο,
στοὺς θρήνους ὅλοι ζέσπασαν, πού ἀχοῦσε τὸ παλάτι.
Τότε ἤρθε ἡ σεβαστὴ θεὰ κοντὰ μου κι ἔτσι μοῦ ἔπε.
« Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκέ, πολύτεχνε Δυσσέα,
ἀφήστε πιά τὰ πύρινα τὰ δάκρυα. Ναί, τὸ ξέρω,
στὴν ψαροθρόφα θάλασσα πόσα δεινὰ σᾶς βρῆκαν 460
καὶ πόσα πάθατε ἀπ' ὄχτροὺς μὲς στῆς στεριάς τίς ἄκρες.
Μόν' ἔλα, φᾶτε μιὰ μπουκιὰ καὶ πιῆτε καὶ μιὰ στάλα,

ὅσο νὰ συνεφέρετε στὰ στήθια τὴν καρδιά σας,
ὡς ἦταν σὰν ἀφήσατε τὸ βραχωμένο Θιάκι. 465

Τώρα θλιμμένοι, ἀδύναμοι, θυμάστε τὰ δεινά σας
καὶ μὴτε νιώθετε χαρὰ ποτὲ μὲς στὴν καρδιά σας,
γιατὶ πολλὰ περάσατε μαρτύρια στὴ ζωὴ σας».

Εἶπε κι ὁ λόγος ἄρεσε στὴν ἄφοβη ψυχὴ μας.

Καὶ τότε ἐκεῖ καθίσαμε δλόκληρο ἓνα χρόνο,
κρέατα πλήθια τρώγοντας, γλυκὸ κρασί ρουφώντας. 470

Κι ὅταν ὁ χρόνος πέρασε κι οἱ ἐποχὲς γυρνοῦσαν,
οἱ μῆνες ὅταν τέλευαν καὶ πλήθαιναν οἱ μέρες,
παράμερα μὲ φώναζαν καὶ μοῦ ἔπανε οἱ συντρόφοι·
«Καημένε, βάλε πιά στὸ νοῦ καὶ τὴ γλυκιὰ πατρίδα, 475
γραφτὸ σου ἂν εἶναι νὰ σωθῆς καὶ νὰ γυρίσης πίσω
στὸ σπίτι σου τ' ἀρχοντικό, στὴν πατρικιά σου χώρα».

Ἔτσι εἶπαν καὶ κατάπεισαν τὴν ἄφοβη καρδιά μου.

Τότε ὅλη μέρα τρώγαμε ὅσο νὰ πέση ὁ ἥλιος
κρέατα ἀπ' ὄλα πληθερὰ καὶ πίναμε μοςχάτο. 480

Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλειψε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι
πῆγαν αὐτοὶ νὰ κοιμηθοῦν μὲς στὸ ἰσκιερὸ παλάτι,
κι ἐγὼ στῆς Κίρκης τ' ὄμορφο ἀνέβηκα κρεβάτι
καὶ πρόσπεσα στὰ πόδια τῆς κι ἐκεῖνη ἀφουγκραζόταν,
κι ἔτσι δυὸ λόγια πεταχτὰ τῆς εἶπα κράζοντάς τη· 485

«Ὦ Κίρκη, τέλειπέ το πιά τὸ τάξιμο πού μοῦ ἔπε
καὶ στὴν πατρίδα στείλε με. Τὸ λαχταρᾷ ἡ καρδιά μου,
κι ὅλοι οἱ συντρόφοι τὸ ζητοῦν, πού καῖνε τὴν καρδιά μου
κοντὰ μου πάντα νὰ θρηνοῦν, τὴν ὥρα ἐσὺ πού λείπεις».

Εἶπα κι ἡ λατρευτὴ θεὰ μ' ἀπάντησε ἔτσι ἀμέσως· 490

«Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκὲ, πολὺτεχνε Δυσσεά,
δὲ σᾶς κρατῶ πιά σπίτι μου νὰ μένετε ἄθελά σας.
Μόν' ἄλλο πρῶτα εἶναι γραφτὸ νὰ κάμετε ταξίδι,
στὸν Ἄδη καὶ στὴ φοβερὴ νὰ πᾶτε Περσεφόνη,
ἀπ' τὴν ψυχὴ τοῦ ἀόμματου προφήτη Τειρεσία 495

κάποιο νὰ πάρετε χρῆσμό, πού ἔναι στὸν τόπο ὁ νοῦς του.
Ἡ Περσεφόνη τοῦ ἔδωσε καὶ πεθαμένου ἐκεῖνου
τοῦ νοῦ τὴ χάρη, μὰ οἱ λοιποὶ σὰν ἴσκιοι τριφυρίζουν».

Ἔτσι εἶπε καὶ παράλυσε στὰ στήθια τὴν καρδιά μου,

- κι έκλαιγα άπάνω καθιστός στο στρώμα κι ή ψυχή μου
δέν ήθελε πιά τή ζωή μηδὲ τὸ φῶς νά βλέπη. 500
- Κι ὅταν πιά τέλος χόρτασα νά κλαίω καὶ νά κυλιέμαι,
τότε τῆς Κίρκης μίλησα μὲ λόγια άπελπισμένα·
«ὦ, Κίρκη, στο ταξίδι αὐτὸ ποιὸν ὄδηγὸ μου θά 'χω ;
Δέν πῆγε άκόμα άλλος θνητός στον "Αδη με καράβι ». 505
- Εἶπα, κι ή λατρευτή θεά μ' άπάντησε ἔτσι άμέσως·
« Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκέ, πολύτεχνε Δυσσέα,
νά μὴ σέ μέλη ἂν ὄδηγὸ δὲ θά 'χης στο καράβι,
μόν' άνοιξε τ' άσπρα πανιά καὶ στήσε τὸ κατάρτι,
καὶ κάτσε. Τοῦ Βοριᾶ ή πνοή σιγά θά τ' άρμενίζη. 510
- Κι ὅταν τὸν 'Ωκεανὸ διαβῆς, θά ἰδῆς ἕνα άκρογαλίι
μικρό, μὲ γύρω φουντωτὰ τῆς Περσεφόνης δάση,
ὄλο άπό λεῦκες λυγερὲς κι ἱτιὲς καρποτινάχτρες.
'Εκεῖ στον ἄπατο 'Ωκεανὸ ν' άράξης τὸ καράβι,
καὶ σὺ στον "Αδη πῆγαινε τὸν καταραχνιασμένο, 515
- πού μέσα στον 'Αχέροντα τρέχει ὁ Πυριφλογάτος
κι ὁ Κωκυτός, άπ' τὰ νερά τῆς Στύγας ξεκομμένος
κι οἱ βροντολάλοι ποταμοὶ στον ἴδιο βράχο σμίγουν.
'Εκεῖ, λοιπόν, πολέμαρχε, κοντὰ κοντὰ περνώντας,
άνοιξε λάκκο ὡς μιὰν ὄργιὰ τὸ φάρδος καὶ τὸ μάκρος 520
- καὶ χύσε γύρω του χοὲς στοὺς πεθαμένους ὄλους,
μέλι μὲ γάλα στὴν άρχή, γλυκὸ κρασί κατόπι,
τρίτο νερό, καὶ μὲ λευκὸ πασπάλισέ τα άλεύρι.
Καὶ τάξε στὶς άνάζωες τῶν πεθαμένων κάρες,
σάν πᾶς στο Θιακί, στέρφα σου δαμάλα νά τοὺς σφάξης, 525
- τὴν πιὸ καλὴ καὶ τὴ φωτιὰ μὲ δῶρα νά στολίσης,
κι ἕνα κριάρι χωριστὰ στον Τειρεσία μαῦρο
νά σφάξης τὸ καλύτερο πού θά 'χης στο κοπάδι.
Καὶ στὰ σεβάσμια τῶν νεκρῶν νά δεθῆς τὰ πλήθη,
σφάξε κριάρι τότε ἐκεῖ καὶ μαύρη προβατίνα, 530
- γυρίζοντας στ' άφώτιστο σκοτάδι τὸ λαιμὸ τους,
καὶ στρέψε άλλοῦ τὸ πρόσωπο, στοῦ ποταμοῦ τὸ ρέμα.
'Απειρες τότε ἐκεῖ ψυχὲς τῶν πεθαμένων θά 'ρθουν,
καὶ τοὺς συντρόφους πρόσταξε κατόπι νά σηκώσουν
τ' άρνιά πού κείτουνται στὴ γῆς σφαγμένα μὲ μαχαίρι, 535

κι ἀφοῦ τὰ γδάρουν, στῆς φωτιᾶς τῆ φλόγα νά τὰ κάψουν,
 στήν Περσεφόνη τάζοντας καί στόν ἀνίκητο "Αδη.
 Καί σὺ τραβώντας τὸ σπαθὶ κάτσε καί μὴν ἀφήνης
 τίς ἄζωες κάρες τῶν νεκρῶν στοῦ αἵμα νά ζυγώσουν
 καθόλου, πρὶν συμβουλευτῆς τὸ γερο - Τειρεσία. 540
 Τότε σέ λίγο θά φανῆ, πολέμαρχε, ὁ προφήτης
 κι εὐτύς τὸ δρόμο θά σοῦ πῆ, τοῦ ταξιδιοῦ τὸ μάκρος,
 καί στήν πατρίδα πῶς θά πᾶς τῆ θάλασσα περνώντας ».

Ἔτσι εἶπε κι ἡ χρυσόθρονη πρόβαλε εὐτύς Αὐγούλα.

Τότε μὲ ροῦχα μ' ἔντυσε, χλαμύδα καί χιτῶνα. 545
 κι ἡ νύφη φόρεσε λευκὸ μακρόσυρτο φουστάνι,
 χαριτωμένο καί φιλό, κι ἔβαλε μιὰ πανώρια
 ζώνη χρυσή στῆ μέση της καί μπόλια στοῦ κεφάλι.

Καί τότε ἐγὼ γυρίζοντας παντοῦ μὲς στοῦ παλάτι
 μὲ λόγια σήκωσα γλυκὰ τοὺς ἄλλους μου συντρόφους· 550
 « Ἐυπνάτε, μὴν κοιμάστε πιά, στόν ὕπνο βυθισμένοι.
 Μόν' πᾶμε. Ἡ σεβαστὴ θεὰ μ' ὀδήγησε ὅπως πρέπει ».

Ἔτσι τοὺς εἶπα κι ἔπεισα τὴν ἀφοβὴ καρδιά τους.

Μὰ μήτε ἐκεῖθε ἐγὼ σωστοὺς δὲν πῆρα τοὺς συντρόφους.
 Εἶχαμε κάποιο Ἑλπήνορα, στὰ χρόνια παλικάρι, 555
 ὄχι ὅμως καί στόν πόλεμο, μήτε γερὸ στοῦ νοῦ του,
 κι ἐκεῖνος χῶρια ἀπ' τοὺς λοιποὺς συντρόφους στοῦ παλάτι,
 δροσιὰ ποθώντας πλάγιασε, γιατί ἦταν μεθυσμένος.

Κι ὡς ἄκουσε τὴν ταραχὴ καί τὸν ἀχὸ τῶν ἄλλων
 ὀρθὸς πετάχτηκε ἄξαφνα, μὰ ξέχασε ἀπ' τῆ σκάλα 560
 νά κατεβῆ, κι ὡς πήγαινε, γκρεμίστηκε ἀντικρῦ της
 ἀπ' τῆ σκεπή, κι ὁ σβέρκος του τοῦ βγῆκε ἀπ' τὰ σφοντύλια
 καί τοῦ ροβόλησε ἡ ψυχὴ στόν ἄχαρο τὸν "Αδη.

Σὰν ἦρθαν ὅλοι, στάθηκα στῆ μέση καί τοὺς εἶπα·

« Τώρα θά λέτε, στῆ γλυκιὰ πατρίδα μας πῶς πᾶμε, 565
 ὅμως ἀλλοῦ τὸν ὄρισε τὸ δρόμο μας ἡ Κίρκη,
 στόν "Αδη καί στῆ φοβερὴ νά πᾶμε Περσεφόνη,
 ἀπ' τὴν ψυχὴ νά πάρουμε χρῆσμο τοῦ Τειρεσία ».

Ἔτσι εἶπα, κι ὅλων ἡ καρδιά τοὺς κόπηκε στὰ στήθια
 κι ἄρχισαν πάλε κι ἐκλαιγαν καί τὰ μαλλιά τραβοῦσαν, 570
 ὅμως δὲν ἔβγαινε ὄφελος κανένα μὲ τοὺς θρήνους.

Σάν ἤρθαμε στὴν ἀμμουδιά καὶ στὸ γοργὸ καράβι,
 χύνοντας δάκρυα φλογερά, κατάκαρδα θλιμμένοι,
 μᾶς ἤρθε ἡ Κίρκη κι ἔδεσε κοντὰ στὸ μαῦρο πλοῖο
 ἓνα κριάρι καὶ μαζί μιὰ μαύρη προβατίνα
 περνώντας ἀφανέρωτη. Ποιὸς τὸ θεό, ἂν δὲ θέλῃ,
 μπορεῖ νὰ ἰδῇ στὰ μάτια του, σὴν τρέχει ἐδῶθε ἐκεῖθε ;

575

Λ

Σάν ἤρθαμε στὴν ἀμμουδιά καὶ στὸ καράβι κάτω,
 τὸ σύραμε στὴ θάλασσα τὴν κυματούσα πρῶτα
 καὶ τὰ πανιά σηκώσαμε καὶ τὸ κατάρτι ἀπάνω
 κι ἔπειτα βάλαμε τ' ἄρνιά καὶ μπήκαμε κι οἱ ἴδιοι,
 χύνοντας δάκρυα φλογερά, κατάκαρδα θλιμμένοι.
 Καὶ πίσω ἀπ' τὸ μαυρόπλωρο καράβι ἀγέρα πρύμο,
 ποὺ φούσκωνε ὅλα τὰ πανιά, καλόδεχτό μας φίλο,
 μᾶς ἔστειλε ἡ λαμπρόμαλλη θνητολαλούσα Κίρκη.
 Τ' ἄρμενα σὰ βολέψαμε καθίσαμε στὸ πλοῖο
 καὶ τ' ὄδηγοῦσε ὁ ἄνεμος κι ὁ ἄξιος κυβερνήτης.
 "Ὀλη τῆ μέρα ἀρμένιζε μὲ τὰ πανιά ἀνοιγμένα.
 Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε κι ἰσκιώσανε ὅλοι οἱ δρόμοι,
 στὰ πέρατα τοῦ τρίσβαθου Ὀκεανοῦ εἶχε φτάσει.
 Ἐκεῖ ἦταν τῶν Κιμμερινῶν ὁ τόπος κι ἡ πατρίδα,
 ποὺ τοὺς σκεπάζουν σύγνεφα κι ἓνα πηχτὸ σκοτάδι.
 Ποτὲ μὲ τίς ἀχτίδες του δὲν τοὺς φωτίζει ὁ ἥλιος,
 μὴδ' ὅταν στὸν ἀστρόφωτο τὸν οὐρανὸ ἀνατέλλῃ,
 μὴδ' ὅταν πίσω πρὸς τὴ γῆ γυρίζῃ ἀπ' τὰ οὐράνια,
 μόν' τοὺς σκεπάζει ἓνα βαθὺ τοὺς ἄμοιρους σκοτάδι.
 Ἐκεῖ ἤρθαμε κι ἀράξαμε, καὶ παίρνοντας μαζί μας
 τ' ἄρνιά, τραβούσαμε κοντὰ στοῦ Ὀκεανοῦ τὸ ρέμα,
 ὥσπου φτάσαμε ἔπειτα στὸ μέρος ποὺ 'πε ἡ Κίρκη.
 Ὁ Περιμῆδης τὰ σφαχτὰ κι ὁ Εὐρύλοχος βαστοῦσαν.
 Τράβηξα τότε ἀπ' τὸ μηρὶ τὸ μυτερὸ σπαθὶ μου
 κι ἀνοιξα λάκκο, ὡς μιὰν ὄργιὰ τὸ φάρδος καὶ τὸ μάκρος
 κι ἔχυσα γύρω του χοῆς στοὺς πεθαμένους ὄλους,
 μέλι μὲ γάλα στὴν ἀρχή, γλυκὸ κρασί κατόπι,

5

10

15

20

25

τρίτο νερό, και με λευκό τὰ πασπαλίζω ἀλεύρι.
 Κι ἔταξα στὶς ἀνάζωες τῶν πεθαμένων κάρες
 στέρφα δαμάλα, ὅταν βρεθῶ στὸ Θιάκι, νὰ τοὺς σφάζω, 30
 τὴν πιὸ καλὴ και τὴ φωτιὰ με δῶρα νὰ στολίσω,
 κι ἓνα κριάρι χωριστὰ στὸν Τειρεσία μαῦρο
 νὰ σφάζω, τὸ καλύτερο ποὺ θά 'χω στὸ κοπάδι.
 Κι ἀφοῦ στὰ πλήθη τῶν νεκρῶν με τάματα κι εὐχές μου
 δεήθηκα, πῆρα τ' ἄρνιὰ και τὰ 'σφαζα στὸ λάκκο 35
 και πότισε τὸ αἷμα τοὺς τὴ γῆ. Κι ἀπ' τὸ σκοτάδι
 τῶν πεθαμένων οἱ ψυχές συνάχτηκαν σὲ λίγο,
 κορίτσια, ἀγόρια λεύτερα, βασανισμένοι γέροι,
 παρθένες ἀπαλόκορμες με νιόθωρη τὴ λύπη,
 κι ἄλλοι ποὺ με τὰ χάλκινα τοὺς χτύπησαν κοντάρια, 40
 με τ' ἄρματα αἱματόβρεχτα και πολεμοσφαγμένοι.
 Κι ὅλοι στὸ λάκκο τρέχανε, ἄλλοι ἀπ' ἄλλοῦ χιλιάδες,
 μ' ἀλαλαγμοὺς ἀνείπωτους ποὺ κέρωσα ἀπ' τὸ φόβο.
 Τότε εἶπα στοὺς συντρόφους μου νὰ γδάρουν και νὰ κάψουν
 τ' ἄρνιὰ, ποὺ κείτονταν στὴ γῆ σφαγμένα με μαχαίρι, 45
 στὴν Περσεφόνη τάζοντας και στὸν ἀνίκητο "Ἄδη.
 "Ἐπειτα βγάξω ἀπ' τὸ μηρὶ τὸ μυτερὸ σπαθὶ μου,
 και κάθισα, μὴδ' ἄφηνα καθόλου νὰ ζυγώσουν
 κοντὰ στὸ αἷμα οἱ ἄζωες τῶν πεθαμένων κάρες,
 προτοῦ ρωτήσω τὴν ψυχὴ τοῦ μάντη Τειρεσία. 50

Πρῶτὴ ἡ ψυχὴ τοῦ Ἑλπήνορα τότε ἦρθε τοῦ συντρόφου,
 γιατί δὲν εἶχε ἀκόμα ἡ γῆ σκεπάσει τὸ κορμί του.
 Στῆς Κίρκης τὸν ἀφήσαμε τ' ἀρχοντικὸ παλάτι
 ἄκλαυτο κι ἄθαφτο, ἐπειδὴ μᾶς ἔσπρωχνε ἄλλη ἀνάγκη.
 Και σὰν τὸν εἶδα δάκρυσα και πόνεσε ἡ καρδιά μου, 55
 κι ἔτσι ἄρχισα νὰ τοῦ μιλῶ με λυπημένα λόγια·
 « Ἑλπήνορα, πῶς ἔφτασες μες στὸ θολὸ σκοτάδι ;
 Πεζὸς ἐσὺ με πρόλαβες κι ἄς εἶχα ἐγὼ καράβι ».
 Εἶπα, κι αὐτὸς μ' ἀπάντησε στὰ κλάματα ξεσπώντας·
 « Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκέ, πολύτεχνε Δυσσέα, 60
 ὀργὴ θεοῦ με τύφλωσε και τὸ πολὺ πιετό μου.
 Πιεσμένος ὅπως βρέθηκα στῆς Κίρκης τὸ παλάτι,
 δὲ σκέφτηκα νὰ κατεβῶ ἀπ' τὴν ψηλὴ τὴ σκάλα,

- κι αντίκρου της ἤρθα σωρὸς ἀπ' τῆ σκεπῆ ἴσια κάτω
 κι ὁ σβέρκος μου πετάχτηκε ἀπ' τὰ σφοντύλια του ὄξω 65
 καὶ μοῦ ροβόλησε ἡ ψυχὴ στὸν ἄχαρο τὸν Ἄδη.
 Σ' ὀρκίζω τώρα, νὰ χαρῆς ἐκείνους ποὺ σοῦ λείπουν
 στὸ σπίτι σου, τὸ ταίρι σου, τὸ γέρο σου πατέρα,
 ποὺ μωρουδάκι σ' ἔθρεφε, καὶ τὸν Τηλέμαχό σου, 70
 ποὺ στὸ ψηλὸ παλάτι σου μοναχογιὸ τὸν ἔχεις
 —γιατὶ τὸ ξέρω, ἀπ' τὸ βαθὺ τὸν Ἄδη ὅταν γυρίσης,
 στῆς Κίρκης πάλε τὸ νησι θ' ἀράξης τὸ καράβι —
 σ' ὀρκίζω, ἐκεῖ νὰ θυμηθῆς κι ἐμένα, βασιλιά μου,
 κι ἄθαρτο πίσω κι ἄκλαυτο μὴ φύγης καὶ μ' ἀφήσης, 75
 μήπως μὲ κάμουν οἱ θεοὶ κακὸ στοιχειὸ γιὰ σένα.
 Μόν' κάψε τὸ κουφάρι μου μὲ τὴν ἀρματωσιά μου,
 καὶ μνήμα χτίσε μου κοντὰ στ' ἀφροντυμένο κύμα,
 γιὰ νὰ θυμοῦνται κι οἱ στερνοὶ τὸ δόλιο παλικάρι.
 Κι αὐτὰ ὅταν κάμης, στῆσε μου κι ἓνα κουπὶ στὸν τάφο,
 αὐτὸ ποὺ ζώντας ἔλαμνα κι ἐγὼ μὲ τοὺς συντρόφους ». 80
 Ἔτσι εἶπε, καὶ τ' ἀπάντησα μὲ λόγια μου θλιμμένα·
 « Σ' τὸ τάζω, δύστυχε, ὅλα αὐτὰ ποὺ θέλεις νὰ σοῦ κάμω ».
 Τέτοιες κουβέντες λυπηρὲς καθόμασταν νὰ λέμε,
 κι ἐγὼ κρατοῦσα τὸ σπαθὶ πάντα ἀπ' τὸ αἷμα ἀπάνω 85
 κι ἐκεῖθε τοῦ συντρόφου μου τὸ φάντασμα λαλοῦσε.
 Σὲ λίγο πρόβαλε ἡ ψυχὴ τῆς μάνας μου, ἡ Ἀντίκλεια,
 ἡ κόρη τοῦ καλόκαρδου πρωτάρχοντα Αὐτολύκου,
 ποὺ ζωντανὴ τὴν ἄφησα σὰν πῆγαινα στὴν Τροία.
 Κι ὅταν τὴν εἶδα, δάκρυσα καὶ λίγωσε ἡ καρδιά μου.
 Μὰ κι ἔτσι δὲν τὴν ἄφηνα κοντὰ στὸ αἷμα νὰ ῥθῃ, 90
 μ' ὄλο τὸν πόνο πόνιωθα, πρὶν φτάσῃ ὁ Τειρεσίας.
 Τοῦ Τειρεσία ἐκεῖ ἡ ψυχὴ τότε ἤρθε τοῦ Ἠθηβαίου.
 Σκῆπτρο κρατοῦσε ὀλόχρυσο, μὲ γνώρισε καὶ μοῦ ἔπε·
 « Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκέ, πολὺτεχνε Δυσσέα,
 γιὰτὶ ἤρθες, δόλιε, ἀφήνοντας τοῦ ἥλιου τὴ λαμπράδα, 95
 νὰ ἰδῆς στὸν Ἄδη τοὺς νεκρούς, τὸν ἄχαρο τὸν κόσμο ;
 Τράβα ἀπ' τὸ λάκκο τὸ σπαθὶ κι ἀλάργα βάσταξέ το,
 αἷμα νὰ πιῶ καὶ νὰ σοῦ πῶ στερνά τὴν πᾶσα ἀλήθεια ».
- Εἶπε, κι ἐγὼ τραβήχτηκα κι ἔβαλα στὸ θηκάρι

- τ' ἀσημοκάρφωτο σπαθί. Κι αἷμα σάν ἦπτε μαῦρο, 100
 ἄρχισε τότε ὁ ἄψεγος προφήτης κι ἔτσι μοῦ 'πε·
 «Τὸ γλυκοπόθητο ζητᾶς, Δυσσέα, γυρισμὸ σου,
 μὰ δύσκολο κάποιος θεὸς γιὰ σένα θὰ τὸν κάμη.
 Γιατὶ τοῦ κόσμου ὁ Σαλευτῆς θαρρῶ δὲ θὰ ξεχάσῃ
 τὸ πάθος πόχει στὴν καρδιά, πού τύφλωσες τὸ γιό του. 105
 Μὰ κι ἔτσι, ἂν πάθετε δεινά, θὰ πᾶτε στὴν πατρίδα,
 ἂν κρατηθῆς στὸν πόθο σου, κι ὁ ἴδιος κι οἱ συντρόφοι,
 ὅταν τὸ καλοκάμωτο καράβι πρωταράξῃ
 στῆς Θρινακίας τὸ νησί, ἀπ' τὰ δεινὰ σωμένους
 τοῦ μενεξόθωρου γιαλοῦ, καὶ βρῆτε ἐκεῖ νὰ βόσκουν 110
 τὰ βόδια καὶ τὰ πρόβατα τὰ παχουλὰ τοῦ Ἥλιου,
 πού ὅλα τὰ βλέπει ἀπὸ ψηλὰ κι ἀκούει ὅλα τὰ πάντα.
 Ἄν δὲν τ' ἀγγίξῃς καὶ ποθῆς νὰ φτάσῃς στὴν πατρίδα,
 μ' ὅσα κι ἂν πάθετε δεινά, θὰ φτάσετε στὸ Θιάκι.
 Μὰ ἂν βάλῃς χέρι, τότε ἐγὼ προλέγω τὸ χαμό σας 115
 συντρόφων σου καὶ καραβιοῦ. Κι ἂν μόνος σου γλιτώσῃς,
 θὰ φτάσῃς κακῶς ἔχοντας, ἀργὰ, δίχως συντρόφους,
 μὲ ξένο πλοῖο καὶ θὰ βρῆς στὸ σπίτι σου ἄλλα πάθια,
 ἀνθρώπους ἀσυλλόγιστους πού καταλοῦν τὸ βίός σου
 καὶ δίνουν προῖκες, τὴν πιστὴ γυναῖκα σου νὰ πάρουν. 120
 Ὅμως ἐκείνων τ' ἄδικα σάν πᾶς θὰ τὰ πλερώσῃς.
 Κι ὅταν ξεκάμῃς μ' ἄπονο μαχαίρι τοὺς μνηστῆρες,
 εἶτε μὲ δόλο ἢ φανερὰ στ' ἀρχοντικό σου σπίτι,
 πάρε ἓνα καλοτράβηχτο κουπί καὶ φύγε τότε 125
 ὅσο νὰ φτάσῃς σὲ λαούς πού θάλασσα δὲν ξέρουν
 καὶ τρῶνε ἀνάλατο φαῖ καὶ μήτε ἀπὸ καράβια
 κατέχουν κοκκινόπλωρα μήτε κουπιὰ γνωρίζουν
 πού 'ναι φτερὰ τῶν καραβιῶν. Καὶ θὰ σοῦ πῶ νὰ ξέρῃς
 ἓνα σημάδι ἀλάθευτο, πού δὲ θὰ κάμῃς λάθος.
 Ὅταν στὸ δρόμο ἐκεῖ πού πᾶς διαβάτῃς σ' ἀπαντήσῃ 130
 καὶ λιχνιστήρι αὐτὸ σοῦ πῆ στὸν ὄμο πού σηκώνεις,
 τότε τὸ καλοτράβηχτο κουπί στὴ γῆ νὰ μπήξῃς,
 κι ἐκεῖ νὰ σφάξῃς ὄμορφα σφαχτὰ στὸν Ποσειδῶνα,
 κριαρί, ταῦρο καὶ καπρί, τῶν χοίρων ἐλατάρη,
 καὶ στὴν πατρίδα γύρισε κι ἀρχοντικὲς θυσίες 135

νά κάμης σ' ἔλους τοὺς θεοὺς ποῦ κατοικοῦν στὰ οὐράνια.

Κι ἀλάργα ἐκεῖ ἀπὸ θάλασσεσ ὁ θάνατόσ σου θά 'ρθη
σὲ ἀρχοντικά γεράματα στὸ σπίτι σου νά σ' ἔβρη,
καὶ γύρω σου καλότυχο βὰ βλέπτης τὸ λαό σου.

Τὴν πᾶσα ἀλήθεια ποῦ 'ξερα, Δυσσέα, σοῦ τὴν εἶπα ».

140

Εἶπε, κι ἐγὼ τ' ἀπάντησα μὲ δυό μου λόγια πάλε·
« ὦ Τειρεσία, αὐτὰ οἱ θεοὶ τά 'χουν κλωσμένα οἱ ἴδιοι.
Μόν' ἔλα ξήγα μου κι αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πὲς μου.

Αὐτὴ ποῦ βλέπω εἶναι ἡ ψυχὴ τῆσ θλιβερῆσ μου μάνας,
ποῦ κάθεται ἀλαλη κοντὰ στὸ αἷμα καὶ τὸ γιό της
μάτια δὲ σήκωσε νὰ ἰδῆ, ποιὸσ εἶμαι νὰ ρωτήση.

145

'Αφέντη, πὲς μου, πῶσ μπορεῖ νὰ μὲ γνωρίση ἐμένα ; »

Εἶπα κι εὐτὺσ μ' ἀπάντησε μὲ δυό του λόγια ἀμέσωσ·
« Εὐκόλο πράμα μοῦ ζητᾶσ, κι ἐγὼ θά σὲ φωτίσω.

Ὅποιον στὸ αἷμα ἀπ' τοὺσ νεκροὺσ ἀφήνεις νὰ ζυγώση,
δ,τι γνωρίζει, θά σοῦ πῆ, χωρὶσ νὰ σὲ γελάση.

150

Κι ὅποιου ἀρνηθῆσ τὴ χάρη αὐτὴ θά φεύγη πίσω πάλε ».

Ἔτσι σὰ μίλησε ἡ ψυχὴ τ' ἀφέντη Τειρεσία,

μπῆκε στὸν Ἄδη, τὰ γραφτὰ τῆσ μοίρασ μου σὰν εἶπε.

Κι ἔμεινα ἀσάλευτοσ ἐγὼ, ὡσότου ἡ μάνα μου ἤρθε,

155

κι αἷμα σὰν ἤπιε μελανὸ μὲ γνώρισε ποιὸσ εἶμαι

καὶ μοῦ 'πε, δάκρυα χύνοντας, μὲ λόγια λυπημένα·

« Πῶσ ἤρθες, γιέ μου, ζωντανὸσ μὲσ στὸ θολὸ σκοτάδι ;

Δύσκολο νὰ 'ρθουσ ζωντανοὶ νὰ ἰδοῦν αὐτὰ ἐδῶ κάτω.

Γιατὶ ἔχει ρέματα βαθιὰ καὶ ποταμοὺσ μεγάλουσ

160

στὴ μέση, πρῶτα ὁ Ὀκεανὸσ, ποῦ δὲν μπορεῖ κανένας

δίχωσ καράβι γλήγορο πεζὸσ νὰ τὸν περάση.

Τῶρα ἀπ' τὴν Τροία μὲ πιστοὺσ συντρόφουσ καὶ καράβι

μὴν ἤρθες παραδέρνοντας καιρὸ πολὺ ; Δὲν πῆγες

στὸ Θιάκι ἀκόμα ; Σπίτι σου τὸ ταίρι σου δὲν τό εἶδες ; »

165

Τότε ἔτσι τῆσ ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δυό μου λόγια·

« Μάνα μου, ἀνάγκη μ' ἔφερε νὰ κατεβῶ στὸν Ἄδη,

χρησμὸ νὰ πάρω ἀπ' τὴν ψυχὴ τοῦ μάντη Τειρεσία.

Κοντὰ σὲ χῶμα ἐλληνικὸ δὲν πῆγα ὡσ τώρα ἀκόμα

μῆτε στὸ Θιάκι πάτησα, μόν' συμφορὲσ μὲ δέρνουσ

170

ἀπ' τὸν καιρὸ ποῦ ἀκλούθησα τὸν ἀρχηγὸ Ἀγαμέμνο

στήν Τροία τήν πλατύδρομη νά πολεμήσω Τρῶες.
 Μόν' ἔλα πές μου τώρα αὐτό καί τήν ἀλήθεια μίλα.
 Ποιά μοίρα σέ κατάβαλε τοῦ ἀξύπνητου θανάτου ;
 Μὴν ἦρθε ἀρρώστια ἀγιάτρευτη ; Μὴν πῆρε τῆ ζωῆ σου 175
 ἢ σαϊτεύτρα ἢ Ἄρτεμη μὲ τίς πυκνές σαῖτες ;
 Πές μου γιά τὸν πατέρα μου καί τὸ μοναχογιό μου,
 ἐκεῖνοι ὡς τώρα ἀν τήν κρατοῦν τῆ βασιλεία ἀκόμα
 ἢ νά τήν ἔχη ἄλλος κανεῖς κι ἐγὼ θαρροῦν δὲ θά 'ρθω ;
 Πές μου καί τῆς γυναίκιας μου τῆ γνώμη τῆς καρδιάς της 180
 ἀν μένη στὸ παιδί κοντὰ καί κυβερνᾷ τὸ σπίτι,
 ἢ κάποιος ἀπ' τοὺς Ἀχαιοὺς πρωτάρχοντας τὴν πῆρε ».

Εἶπα, κι εὐτύς μ' ἀπάντησε ἡ σεβαστή μου μάνα.
 « Ναί, ἐκεῖνη μὲ πιστὴ καρδιά στ' ἀρχοντικό σου μένει
 κι οἱ νύχτες της περνοῦν πικρὲς κι οἱ μέρες της θλιμμένες. 185
 Μῆτε τὴν ὀμορφὴ κανεῖς τῆ βασιλεία σου πῆρε,
 μόν' ἤσυχα ὁ Τηλέμαχος ὀρίζει τὰ περβόλια,
 καί κάθεται στὰ ἰσότιμα τραπέζια, σὲ ὅσα πρέπει
 ὁ δικαιοκρίτης νά βρεθῆ, γιὰ τὸν κράζουν ὅλοι.
 Κι ὁ γέρος ὁ πατέρας σου στὸ ξοχικό του μένει, 190
 μῆτε ἔρχεται στὴ χώρα πιά, μῆτε ἔχει ἓνα κρεβάτι
 μὲ στρώμα, μὲ σκεπάσματα, μὲ κεντητὰ σεντόνια,
 μόν' τὸ χειμῶνα σπίτι του κοιμᾶται ὅπου κι οἱ δούλοι,
 κοντὰ στὸ τζάκι, καταγῆς κι εἶναι φτωχὰ ντυμένος.
 Κι ὅταν τὸ καλοκαίρι ἐρθῆ κι ὁ δροσερὸς ὁ τρύγος, 195
 στὰ καρπερά του χτήματα, τ' ἀμπελοφυτεμένα,
 τὰ φύλλα κάνει κλίνη του πού 'ναι στὴ γῆ πεσμένα.
 Κεῖται ἐκεῖ μὲ στεναγμοὺς κι ὁ πόνος του πληθαίνει
 στοῦ γυρισμοῦ σου τὸν καημὸ μέγας στὴν καρδιά του,
 γιὰ τὴν πικρὰ γεράματα τὸν πλάκωσαν τὸν ἔρμο. 200
 Ὁ ἴδιος μ' ἐρίζε καημὸς κι ἐμένα μὲς στὸν τάφο.
 Δὲν ἔτρεξε στὸ σπίτι μου νά μ' ἔβρη ἢ Σαῖτεύτρα,
 μὲ τίς πυκνές σαῖτες της νά σβῆσῃ τῆ ζωῆ μου,
 μῆτε ἄλλη ἀρρώστια τὴν καρδιά μου νέκρωσε στὰ στήθια.
 Μόνο ὁ καημὸς σου μ' ἔφαγε, λεβέντη μου Δυσσέα, 205
 ἢ γνώση πού σὲ στόλιζε κι ἡ τρυφερὴ καρδιά σου ».

Ἔτσι εἶπε καί τὰ στήθια μου μοῦ τὰ 'καιγε ἢ λαχτάρα,

πῶς ν' ἀγκαλιάσω τὴν ψυχὴ τῆς θλιβερῆς μου μάνας.

Χύθηκα τότε τρεῖς φορές νὰ τὴ σφιχταγκαλιάσω
καὶ τρεῖς φορές μοῦ πέταξε σὰν ὄνειρο, σὰν ἴσκιος,
καὶ πιὸ πικρὸς ἀνάβρυζε μὲς στὴν καρδιά μου ὁ πόνος.

210

Κι ἔτσι μὲ λόγια θλιβερὰ τῆς εἶπα κράζοντάς την·
«Μανούλα, πῶς δὲ στέκεσαι νὰ σὲ σφιχταγκαλιάσω
κι ἀγκαλιασμένοι τρυφερὰ μέσα στὸν Ἄδη οἱ δυὸ μας
τὸ θρῆνο νὰ χορτάσουμε τὸν κρουοπαγωμένο ;

215

Μὴν εἶσαι κάποιο φάντασμα πόστειλε ἡ Περσεφόνη,
γιὰ νὰ μοῦ κάμη τῆς καρδιάς τοὺς πόνους πιὸ μεγάλους ; »

Εἶπα, κι εὐτὺς μ' ἀπάντησε ἡ σεβαστὴ μου μάνα·

« Ἄχ, γιέ μου, ἐσὺ πιὸ δύστυχε ἀπ' ὅλους μὲς στὸν κόσμο.

Ἡ κόρη δὲ σ' ἀπάτησε τοῦ Δία ἡ Περσεφόνη.

220

Ὅμως αὐτὴ εἶναι τῶν θνητῶν ἡ μοίρα σὰν πεθάνουν.

Δὲ συκρατοῦν τὰ νεῦρα τοὺς κόκαλα πιά καὶ σάρκες,

παρὰ τὰ παίρνει ἡ δύναμη τῆς φλόγας καὶ τὰ λιώνει

ὅταν ἀφήση πιά ἡ ζωὴ τὰ κόκαλά τους τ' ἄσπρα,

καὶ σάμπως ὄνειρο ἡ ψυχὴ γυρίζει ὅταν πετάξῃ.

225

Μόν' ζήτα γλήγορα τὸ φῶς, κι ἐδῶ ὅλα ἀφοῦ τὰ μάθης

κατόπι στὴ γυναίκα σου νὰ τὰ ἔχῃς νὰ δηγᾶσαι ».

Τέτοιες κουβέντες κάναμε κι ἤρθαν γυναῖκες πλῆθος,

ποὺ ἡ Περσεφόνη ἡ φοβερὴ τίς ἔστειλε ἐκεῖ νὰ ῥθουν,

ὅλες γυναῖκες ἀρχηγῶν κι ἀρχοντοθυγατέρες.

230

Γύρω στὸ αἷμα σωρευτὲς συνάχτηκαν τὸ μαῦρο

καὶ κάθε μιὰ λογάριαζα νὰ τὴ ρωτήρω χῶρια.

Κι αὐτὴ ἡ βουλὴ μοῦ φάνηκε καλύτερη πῶς ἦταν.

Τράβηξα τὸ μακρὸ σπαθὶ ἀπ' τὸ παχὺ μηρὶ μου

καὶ δὲν τίς ἄφηνα νὰ πιοῦν ὅλες μαζί τὸ αἷμα.

235

Κι ἐρχόντανε μὲ τὴ σειρὰ καὶ καθεμιὰ τῆς τότε

φανέρωνε τὸ γένος τῆς κι ἐγὼ ὅλες τίς ρωτοῦσα.

Τότε εἶδα πρώτη τὴν Τυρῶ τὴν ἀρχοντοθρεμμένη,

ποὺ μοῦ ἔλεγε πατέρα τῆς τὸ Σαλμωνιά πῶς εἶχε

κι ἦταν γυναίκα τοῦ Κρηθιά, λεβέντη γιοῦ τοῦ Αἰόλου.

240

Τὸν Ἐνιπέα ἀγάπησε, τὸ θεῖκὸ ποτάμι,

ἀπ' ὅλα τ' ὁμορφότερο ποὺ βρέθηκαν στὸν κόσμο,

καὶ κάθε μέρα σύχναζε στὰ δροσερὰ νερὰ του.

- Καί τῆ μορφή του παίρνοντας ὁ Σαλευτῆς τοῦ κόσμου,
στοῦ ποταμοῦ τ' ἀφρότρεχου τὴν πλάγιασε τὸ στόμα. 245
- Κι ἄλικο κύμα, σὰ βουνό, καμαρωτὸ σηκώθη
κι ἔκρυψε γύρω τὸ θεὸ καὶ τὴ θνητὴ γυναίκα,
κι ἔλυσε μὲς στὸν ὕπνο τῆς τὴ ζώνη τῆς παρθένας.
Κι ὅταν πιά τέλεψε ὁ θεὸς τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης,
τότε γλυκὰ τὴ χაίδεψε καὶ τρυφερὰ τῆς εἶπε· 250
- «Χαρὰ σὲ σένα, λυγερή, γιὰ τὴ γλυκιά μου ἀγάπη.
Κι ὅταν σιμῶση ἡ ὥρα σου θὰ κάμης δυὸ λεβέντες,
γιατὶ δὲν εἶναι τῶν θεῶν τὸ στρῶμα δίχως φύτρα.
Μεγάλωσέ τα μὲ χαρὲς καὶ θρέψε τα μὲ χάρδια.
Καὶ τώρα σύρε σπίτι σου καὶ μὴν τὸ μαρτυρήσης, 255
μόν' ἔξερε το μονάχη σου πὼς εἶμαι ὁ Ποσειδῶνας.»
- Ἔτσι εἶπε, καὶ στὴ θάλασσα βουτάει τὴν κυματοῦσα.
Καὶ τὸν Πελία γέννησε καὶ τὸ Νηλέα ἐκείνη,
ποῦ βασιλιάδες ἔγιναν μὲ τοῦ Διὸς τὴ χάρη.
Στὸ Βόλο τὸν πλατύδρομο καθόντανε ὁ Πεlias 260
πλούσιος σ' ἀρνιά. Κι ὁ δεύτερος στὴν ἀμμουδάτῃ Πύλο.
Μὰ κι ἄλλα ἀπόχτησε παιδιὰ ἢ βασιλογυναίκα,
μὲ τὸν Κρηθιά, τὸν Αἴσονα, τὸν Ἀμυθά, τὸ Φέρη.
- Κι εἶδα τὴν κόρη τοῦ Ἀσωποῦ, τὴν ὁμορφὴ Ἀντιόπη,
πόλεγε πὼς κοιμήθηκε στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Δία, 265
κι ἔκαμε τὸν Ἀμφίονα καὶ τὸ λεβέντη Ζῆθο,
ποῦ πρῶτοι τὴν ἐφτάπορτη θεμέλιωσαν τὴ Θήβα,
κι ἔχτισαν κάστρο ὀλόγυρα, γιατί δὲ θὰ μπορούσαν,
μιὰ χώρα τόσο ἀπλόχωρη, σὰν τὴν πλατιά τὴ Θήβα,
νὰ τὴ φυλοῦν ἀτείχιστη κι ἄς ἦταν παλικάρια 270
- Εἶδα καὶ τ' Ἀμφιτρύωνα τὸ ταίρι, τὴν Ἀλκμήνη,
πόκαμε τὸ λιοντόψυχο κι ἀτρόμητο Ἡρακλέα,
στὴν ἀγκαλιὰ σὰν πλάγιασε τοῦ Δία τοῦ μεγάλου.
Κι εἶδα στερνὰ τοῦ Κρέοντα τὴν κόρη, τὴ Μεγάρη,
ποῦ τ' Ἀμφιτρύωνα ὁ γιὸς γυναίκα του τὴν πῆρε. 275
- Τοῦ Οἰδίπου ἡ μάνα πρόβαλε, ἡ ὁμορφὴ Ἐπικάστη,
ποῦ πῆρε μὲ ζαβδὸ τὸ νοῦ, παράνομα, τὸ γιὸ τῆς,
κι ἐκεῖνος τὸν πατέρα του σὰ σκότωσε τὴν πῆρε,
κι ἄξαφνα τὰ φανέρωσε στὸν κόσμον ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου.

- Μὲ πίκρες στὴν πολύποθι, βασίλεψε τὴ Θήβα 280
καὶ κυβερνοῦσε ἀπὸ θεῶν κατάρρα τοὺς Θηβαίους.
Κι ἐκεῖνη στὸν ἀγύριστο κατέβηκε τὸν Ἄδη,
ἀφοῦ κρεμάστηκε ψηλὰ μὲ μιὰ θηλιά ἀπὸ λύπη,
ἀπ' τὴ σκεπὴ τοῦ πύργου τῆς κι ἄφησε πίσω ἐκεῖνον
πάθῃ, ὅσα φέρνουν ἄπειρα τῆς μάνας οἱ κατάρες. 285
- Τὴ Χλώρη εἶδα τὴν ὁμορφη, πού στα παλιὰ ὁ Νηλέας
τὴν πῆρε γιὰ τὰ κάλλη τῆς, δίνοντας πλοῦσια δῶρα,
τὴν πιὸ στερνὴ τοῦ Ἀμφίωνα, τοῦ γιοῦ τοῦ Γιάσου κόρη,
πού κεῖνος στὸν Ὅρχομενὸ βασίλεψε μὲ δόξα.
Στὴν Πύλο αὐτὴ βασίλεψε κι ἔκαμε τρεῖς λεβέντες, 290
τὸ Νέστορα, τὸ Χρόμιο καὶ τὸν Περικλυμένη
καὶ τὴν Πηρῶ τὴ λυγερή, σ' ὅλον τὸν κόσμο θάμα,
πού ταίρι τῆς τὴν ἤθελαν ἀπ' τὰ περίχωρα ὕλοι.
Μὰ κι ὁ Νηλέας θὰ ἴδινε τὴν κόρη του σὲ κεῖνον,
πού ἀπ' τὴ Φυλάκη θ' ἄρπαχνε τὰ βόδια τοῦ Ἴφικλου, 295
τ' ἀμέρωτα, στριφτόποδα κι ἀνοιχτοκουτελάτα.
Κι ἓνας ἀπ' ὅλους τοῦ ἄταξε προφήτης νὰ τ' ἀρπάξῃ,
ὅμως σκληρῆ τὸν ἔδωσε κι ἀπονη ἐκεῖνον μοῖρα
κι ἀκαταπόνετα δεσμὰ καὶ χωριανοὶ βουκόλοι.
Κι ὅταν στὸ τέλος ἔφταναν οἱ μέρες μὲ τοὺς μῆνες 300
κι ἐκλείνε ὁ χρόνος κι ἐποχὴ ξανάρχιζε ἄλλη πίσω,
τὸν ἔλυσε κι ὁ Ἴφικλος ἀπ' τὰ δεσμὰ ἀφοῦ τοῦ ἴπε
τί ἦταν γραφτό του κι ἡ βουλὴ γινότανε τοῦ Δία.
Ἡ Λήδα πρόβαλε ἔπειτα, τὸ ταίρι τοῦ Τυνδάρου,
πόκαμε δυὸ λεβέντες γιούς, τὸν ἀλογοτεχνίτη 305
τὸν Κάστορα καὶ τὸ γερὸ στοὺς γρόθους Πολυδεύκη,
πού ζωντανούς τοὺς δυὸ ἀδερφοὺς τὸ χῶμα τοὺς κρατοῦσε,
κι ὁ Δίας μὲς στὸν τάφο τους τοὺς ἔδωσε ἄλλη χάρη,
ἄλλοτε νὰ ἴναι ζωντανοὶ κι ἄλλοτε νὰ πεθαίνουν,
καθένας μὲ τὴ μέρα του, κι ἔχουν τιμὴ ἀθανάτων. 310
- Εἶδα τὴν Ἴφιμέδεια, τὸ ταίρι τοῦ Ἀλωέα,
πόλεγε πὼς κοιμήθηκε σιμὰ στὸν Ποσειδῶνα,
καὶ δυὸ παιδιὰ τῆς ἔφερε λιγόχρονα στὸν κόσμο,
τὸν Ἔωτο τὸν ἰσόθεο, τὸν ξακουστὸ Ἐφιάλτη,
πού ἴταν οἱ πιὸ ψηλότεροι ἀπ' ὅσους θρέφει ἡ πλάση, 315

κι ὕστερα ἀπ' τὸν Ὠρίωνα, οἱ πιὸ ἄμορφοι στὰ κάλλη.
 Ἐννιά χρονῶν σὰν ἔγιναν, πῆχες ἐννιά εἶχαν πλάτος
 κι ὀργιές ἐννιά τὸ μάκρος τους πού κάμανε εἶχε φτάσει
 καὶ τοὺς θεοὺς φοβέρισαν πὼς στὰ ψηλὰ οὐράνια
 τῆ λύσσα τοῦ συνταραχτῆ θὰ στήσουν τοῦ πολέμου. 320
 Νὰ βάλουν σοφιστήκανε τὸν Ὀλυμπο στὴν Ὅσσα,
 στερνὰ τὸ Πήλιε τὸ πυκνὸ, στὸν οὐρανὸ νὰ φτάσουν.
 Κι ἂν ζοῦσαν καὶ μεγάλωναν, θὰ τὸ ἔχαν κατορθώσει.
 Μὰ ὁ γιὸς τοῦ Δία, πού ἡ Λητώ τὸν γέννησε ἡ πανώρια,
 τοὺς πῆρε, πρὶν τὸ χνούδι τους ἀνθίση στὰ μηλίγγια, 325
 καὶ πρὶν φυτρώσουν τὰ πυκνὰ στὰ μάγουλά τους γένια.

Εἶδα τῆ Φαίδρα κι ἔπειτα τὴν Πρόκρη καὶ τοῦ Μίνου
 τὴν κόρη τοῦ κακόγνωμου, τὴν ἄμορφη Ἀριάδνη,
 πού ὁ ξακουστὸς τὴν ἔφερε Θησέας ἀπ' τὴν Κρήτη
 στὴν βλογημένη Ἀκρόπολη τῶν Ἀθηνῶν. Μὰ ἀκόμα 330
 πρὶν τῆ χαρῆ, τῆ σκότωση ἡ Ἄρτεμη στὴ Δία,
 γιὰτὶ ἔτρεξε ὁ Διόνυσος νὰ τῆς τὸ μαρτυρήση.
 Μὲ τὴν Κλυμένη πρόβαλε ἡ Μαίρα κι ἡ Ἐριφύλη,
 ἡ ἄπιστη, πού ἀτίμασε τὸν ἄντρα της γιὰ χρῆμα.
 Κι ὅλες ἐγὼ γιὰ νὰ τίς πῶ καὶ νὰ τίς ὀνομάσω 335
 ὅσες γυναῖκες ἀρχηγῶν καὶ θυγατέρες εἶδα,
 κι ἡ νύχτα αὐτὴ δὲ θὰ ἔφτανε, κι ὥρα νὰ κοιμηθοῦμε
 εἶτε ἐδῶ πέρα ἢ στὸ γοργὸ καράβι μὲ τοὺς ναῦτες.
 Κι ἐσεῖς πιά, πρῶτα ὁ Θεός, φροντίστε τὸ ταξίδι ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι ἀπόμειναν χωρὶς μιλιὰ νὰ βγάλουν. 340
 κι ἦταν·σὰ νὰ μαγεύτηκαν μὲς στὸ ἰσικιερὸ παλάτι.
 Κι ἄρχισε πρώτη νὰ μιλᾷ ἡ λευκοχέρα Ἀρήτη
 «Φαίαικες, πὼς νὰ φαίνεται σὲ σᾶς αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου
 ἡ ἄμορφιά, τ' ἀνάστημα καὶ τὸ γερὸ μυαλό του ;
 Δικός μου ὁ ξένος, μὰ καὶ σᾶς τιμὴ δική σας εἶναι, 345
 γι' αὐτὸ καὶ νὰ τὸν στείλετε μὴ βιάζεστε, οὔτε δῶρα
 νὰ λυπηθῆτε πού σ' αὐτὸν τοῦ κάνουν τόση ἀνάγκη.
 Καὶ δόξα νὰ ἔχουν οἱ θεοί, βιὸς ἔχουμε περίσσο ».

Τότε εἶπε ὁ γερομαχητῆς Ἐχένης μὲ δυὸ λόγια,
 πού ἦταν ὁ γεροντότερος ἀπ' ὅλους τοὺς Φαιάκους· 350
 «Σύμφωνα μὲ τὴ γνώμη μας, ἀδέρφια, κι ὅπως πρέπει,

ἡ γνωστικιά βασίλισσα μιᾶ κι ὄλοι ν' ἀκοῦστε.

Μὰ ὁ λόγος, ὅπως κι ἡ δουλειά, στὸ χέρι εἶναι τ' Ἀλκίνου ».

Τότε ὁ Ἀλκίνοσ τ' ἀπαντᾶ κι ἔτσι εἶπε δυὸ του λόγια·

« Θὰ γίνῃ ὁ λόγος σας αὐτὸς ἂν τύχῃ ἐγὼ νὰ ζήσω 355

σὰ βασιλιάς στοὺς Φαίακες τοὺς θαλασσοθρεμμένους.

Κι ὁ ξένος ὅσο κι ἂν ποθῆ νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα,

ὡς αὔριο ἄς κἀνῆ ὑπομονή, τὰ δῶρα νὰ συνάξω.

Κι ὅσο γιὰ τὸ ταξίδι του, οἱ ἄντρες θὰ φροντίσουν,
ὄλοι καὶ πρῶτα πρῶτα ἐγὼ, πού μες στὸν τόπο ὀρίζω ».

360

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·

« Ἀφέντῃ Ἀλκίνο, βασιλιά κι ἀπ' ὄλους παινεμένε,

κι ἀνίσως χρόνο ὀλάκερο μοῦ λέγατε νὰ μείνω

καὶ νὰ μὲ στείλετε ἔπειτα μὲ τ' ἀκριβά σας δῶρα,

ἄλλο δὲ θὰ ἔθελα κι ἐγὼ καὶ πιὸ ὀφελός μου θὰ ἔναι 365

νὰ φτάσω, μὲ τὰ χέρια μου γεμάτα, στὴν πατρίδα.

Τότε ἔτσι πιὸ καλόδεχτος, πιὸ τιμημένος θὰ ἔμαι

ἀπ' ὄλους ὅσοι θὰ μὲ ἰδοῦν στὸ Θιάκι νὰ γυρίσω ».

Τότε ἔτσι πάλε ἀπάντησε ὁ σεβαστὸς Ἀλκίνοσ.

« Ὅταν, Δυσσέα, σὲ δῆ κανεὶς στὸ πρόσωπο, δὲ δείχνεις 370

γιὰ ψεύτης καὶ ξελογιαστής, ἀπ' ὄσους θρέφει ὁ κόσμος

χιλιάδες, μες στὰ πέρατα τῆς γῆς, παντοῦ σπαρμένους,

πού πλέκουν τέτοια ψέματα, πού δὲν τὰ βάζει ὁ νοῦς σου.

Μὰ ἐσύ ἔχεις χάρη ὅταν μιᾶς κι εὐγενικοὺς τοὺς τρόπους

καὶ σὰν καλὸς τραγουδιστῆς τὰ ἱστόρησες μὲ τέχνη 375

τῶν Ἀχαιῶν τὰ βάσανα καὶ τὰ δικά σου πάθια.

Μόν' ἔλα ξήγα μου κι αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πὲς μου,

κανένα ἂν εἶδες σύντροφο, ἀπ' ὄσους μες στὴν Τροία

μαζί σου πολεμήσανε κι ἐκεῖ τὸ χάρο βρῆχαν.

Μεγάλη ἡ νύχτα, ἀτέλειωτη, κι ὦρα δὲν εἶναι ἀκόμα 380

νὰ πᾶμε νὰ πλαγιάσουμε. Μόν' λέγε μου ν' ἀκούσω

τις θαυμαστὲς αὐτὲς δουλειές. Μποροῦσα νὰ βασταῶ

ὅσο νὰ φέξῃ, ἂν ἤθελες νὰ λὲς τὰ βάσανά σου ».

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύβουλος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·

« Ἀλκίνο, ἀφέντῃ λατρευτὲ κι ἀπ' ὄλους παινεμένε, 385

τὸ κάθε τι στὴν ὦρα του κι ὁ ὕπνος κι ἡ κουβέντα.

Κι ἀκόμα ἂν θέλῃς βάσανα ν' ἀκούσῃς πιὸ μεγάλα,

μπορῶ κι αὐτὰ νὰ σοῦ τὰ πῶ, τὰ πάθια ἄλλων συντρόφων,
 πού γλίτωσαν ἀπ' τῆ σφαγῆ στὸν πόλεμο τῆς Τροίας,
 καὶ χάθηκαν στὸ γυρισμὸ ἀπὸ ἄπιστες γυναῖκες.

Σὰ σκόρπισε ὅλες τὶς ψυχές ἡ θέισσα Περσεφόνη,
 τῶν γυναικῶν, ἤρθε ἡ ψυχὴ τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου
 θλιμμένη καὶ τριγύρω τῆς συνάχτηκαν οἱ ἄλλες
 ὄσες μαζί του χάθηκαν στοῦ Αἰγίσθου τὸ παλάτι.

Καὶ στὴ στιγμὴ μὲ γνώρισε αἷμα σὰν ἤπιε μαῦρο.
 Ἔκλαψε τότε μὲ λυγμούς καὶ δάκρυα τοῦ κυλοῦσαν
 καὶ σῆκωνε τὰ χέρια του ποθώντας νὰ μὲ φτάσει.

Ὅμως δὲν ἦταν σταθερὰ τὰ νεῦρα του σὰν πρῶτα,
 μήτε εἶχανε πιά δύναμη τὰ λυγρὰ του μέλη.
 Κι ὅπως τὸν εἶδα, δάκρυσα καὶ μάτωσε ἡ καρδιά μου
 κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοῦ μίλησα θλιμμένος.

« Τ' Ἀτρέα ξακουσμένε γιέ, πρωτάρχοντα Ἀγαμέμνο,
 ποιά μοῖρα νὰ σὲ δάμασε τοῦ ἀξύπνητου θανάτου ;
 Μὴ σ' ἔπνιξε μὲ τὰ γοργὰ καράβια ὁ Ποσειδῶνας
 σηκώνοντας ἀνίκητων ἀνέμων ἄγρια μπόρα ;
 Μήπως σὲ σκότωσαν ὄχτροι μὲς στῆς στεριάς τὶς ἄκρες,
 βόδια κι ἀρνιά σὰν ἄρπαχες ἀπ' ὄμορφα κοπάδια.
 Ἡ πολεμοῦσες, κάστρο τους νὰ πάρης καὶ γυναῖκες : »

Ἔτσι εἶπα, καὶ μ' ἀπάντησε μὲ δυὸ του λόγια ἀμέσως·
 « Γιὲ τοῦ Λαέρτη, θεϊκὲ πολύτεχνε Δυσσέα,
 δὲ μ' ἔπνιξε μὲ τὰ γοργὰ καράβια ὁ Ποσειδῶνας,
 σηκώνοντας ἀδάμαστων ἀνέμων ἄγρια μπόρα,
 μήτε μὲ χάλασαν ὄχτροι μὲς στῆς στεριάς τὶς ἄκρες.

Ὁ Αἰγίσθος μοῦ ετοίμασε τὸ χάρο, μὲ τῆ σκύλα
 γυναῖκα μου. Μὲ κάλεσε στὸ σπίτι του νὰ φάμε,
 καὶ μ' ἔσφαξε, ὅπως στὸ παχνὶ σφάζει κανεὶς τὸ βόδι.
 Μὲ τέτοιο θάνατο σκληρὸ μοῦ πῆρε τῆ ζωὴ μου,
 κι ἔσφαξε γύρω μου ἄσπλαχνα κι ὅλους μευ τοὺς ἀνθρώπους,
 ὡς σφάζουν σ' ἀρχοντόσπιτο τ' ἀσπρόδοντα γουροῦνια,
 σὲ γάμο, σὲ ξεφάντωση, σ' ἐπίσημο τραπέζι.

Θὰ βρέθηκες στὸ σκοτωμὸ πολλῶν ὡς τώρα ἀνθρώπων,
 πού πέσανε παράμεροι, σὲ λυσασμένη μάχη.

Ὅμως ἐκεῖνα ἀν τὰ ἴβλεπες. θὰ μάτωνε ἡ καρδιά σου,

- πῶς σὰ κροντήρια ὀλόγυρα, σὶ' ἀσήκωτα τραπέζια,
 μᾶς ξάπλωσαν καὶ κάτω ἢ γῆς ἄχνιζε ἀπὸ τὸ αἷμα. 425
 κι ἔφριξα σὰ ξεφωνητὰ τῆς κόρης τοῦ Πριάμου
 Κασσάντρας, πού τῆ σκότωσε κοντὰ μου ἢ Κλυταιμνήστρα,
 κι ἐγὼ τὰ χέρια σήκωνα στὸ ψυχομαχητό μου
 νὰ πιάσω τὸ μαχαίρι της, μὰ δύναμη δὲν εἶχαν.
- Μ' ἄφησε ἡ σκύλα κι ἔφυγε, μήτε ἡ καρδιά της εἶπε 430
 τὰ μάτια καὶ τὸ στόμα μου νὰ τὰ νεκροσφαλῆση.
 "Ἐτσι ἄλλο πιὸ ἄπονο θεριὸ δὲν ἔχει ἀπ' τῆ γυναίκα,
 πού τέτοιο βάλῃ στὴν ψυχὴ κακούργημα νὰ κάμη.
 Τί ἄτιμη πού σκέφτηκε δουλειὰ κι ἐκείνη ὥστόσο 435
 νὰ κατανήσῃ φόνισσα στὸν ἴδιο της τὸν ἄντρα.
- Κι ἐγὼ ἔλεγα καλόδεχτος στοὺς δούλους, σὰ παιδιὰ μου
 πῶς θὰ γυρίσω σίτι μού. "Ὅμως αὐτὴ ἢ κακούργα
 καὶ τὸν ἀτό της ντρώπιασε καὶ τίς γυναῖκες ὅλες
 ὅσες στὸν κόσμον γεννηθοῦν, καλόγνωμες κι ἄς εἶναι ». 440
- Εἶπε, κι ἐγὼ τ' ἀπάντησα μὲ λόγια λυπημένα·
 « Ἄχ, ἀπαρχῆς κατάτρεξε ὁ βροντολάλος Δίας
 γιὰ γυναικῶν φερσίματα τῆ γενεὰ τ' Ἀτρέα.
 Γιὰ τὴν Ἑλένη φτύσαμε φαρμάκια ἐμεῖς, κι ἐσένα
 ἢ Κλυταιμνήστρα σοῦ ἴσκαβε, σὰν ἔλειπες, τὸ λάκκο ». 445
- Εἶπα, κι εὐτὺς μ' ἀπάντησε μὲ πεταχτὰ του λόγια·
 Γι' αὐτὸ ποτέ σου μὴ σταθῆς καλὸς πιά σὲ γυναίκα,
 μήτε νὰ τῆς ἐμπιστευτῆς τὸ μυστικὸ πού ξέρεις,
 μόν' ἄλλα πάντα νὰ τῆς λές κι ἄλλα στὸ νοῦ νὰ κρύβης.
 Μὰ ἐσύ, Δυσσεά, ἀπὸ σφαγὴ γυναίκας δὲ φοβᾶσαι, 450
 γιὰτὶ εἶναι φρόνιμη πολὺ κι ἔχει καλὴ τὴ γνώμη,
 ἢ Πηνελόπη, ἢ γνωστικιὰ τοῦ Ἰκαρίου ἢ κόρη.
 Νιόπαντρη τὴν ἀφήσαμε σὰν πῆγαμε στῆς Τροίας
 τὸν πόλεμον καὶ στὸ βυζὶ μωρὸ παιδί τὸ γιό σου.
 Μὰ τώρα θὰ μεγάλωσε, θὰ ἴγινε παλικάρι. 455
 Καλότυχον, ὁ πατέρας του θὰ τὸ χαρῆ ὅταν φτάσῃ.
 κι ἐκεῖνον τὸν πατέρα του μ' ἀγάπη θ' ἀγκαλιάσῃ.
 Μὰ μήτε τὸ παιδί μου ἐγὼ δὲ μ' ἄφησε ἢ δική μου
 νὰ τὸ χορτάσω καὶ πιὸ πρὶν μὲ σκότωσε κι ἐμένα.
 Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ καὶ βάλ' το μὲς στὸ νοῦ σου.

- Κρυφά κι ὄχι ὀλοφάνερα ν' ἀράξης τὸ καράβι
 στὸ Θιάκι. Γιατὶ πίστη πιά δὲν ἔχουν οἱ γυναῖκες.
 Μόν' ἔλα ξήγα μου κι αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου,
 γιὰ τὸ παιδί μου ἂν ἄκουσες πὼς κάπου μεγαλώνει,
 ἂν εἶναι στὸν Ὀρχομενὸ ἢ στὴ δροσάτη Πύλο,
 ἢ καὶ στὴ Σπάρτη τὴν πλατιά κοντὰ μὲ τὸ Μενέλαο.
 Γιατὶ, ὄχι, ἢ γῆ δὲ σκέπασε τὸν ἀκριβό μου Ὀρέστη».
 Ἔτσι εἶπε καὶ τ' ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δυὸ μου λόγια·
 «Τί μὲ ρωτᾷς, τ' Ἀτρέα γιέ; Ζῆ, πέθανε, δὲν ξέρω.
 Κι εἶναι κακὸ τὰ λόγια μας νὰ λέμε στὸν ἄερα».
 Τέτοιες κουβέντες λυπηρὲς μιλούσαμε κι οἱ δυὸ μας
 καὶ στέκαμε περίλυποι στὰ δάκρυα βουτηγμένοι.
 Ἦρθε κατόπι κι ἡ ψυχὴ τοῦ ξακουστοῦ Ἀχιλλέα
 μὲ τοῦ Πατρόκλου τὴν ψυχὴ καὶ τοῦ ἄψεγου Ἀντιλόχου
 καὶ τοῦ μεγάλου του Αἴαντα, πού στὴ μορφή, στὸ σῶμα,
 περνοῦσε κάθε Δαναό, μετὰ ἀπ' τὸν Ἀχιλλέα.
 Εὐτὺς μὲ γνώρισε ἡ ψυχὴ τοῦ φτερωτοῦ Ἀχιλλέα
 κι ἔτσι θρηνώντας μου ἔλεγε μὲ φτερωμένα λόγια·
 «Γιὲ τοῦ Λαέρτη, θεϊκὲ, πολύτεχνε Δυσσέα,
 καημένε, τί θὰ σοφιστῆς ἀκόμα πιὸ μεγάλο!
 Πὼς βάσταξες νὰ κατεβῆς στὸν Ἄδη, ὅπου γυρίζουν
 οἱ πεθαμένοι: ἀναίσθητοι, θνητῶν νεκρῶν εἰκόνας;»
 Εἶπε, κι ἐγὼ τ' ἀπάντησα μὲ πεταχτά μου λόγια·
 «᾽Ω φίλε, τοῦ Πηλέα γιέ, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
 ἦρθα ἀπ' ἀνάγκη τὴ βουλή τοῦ Τειρεσία νὰ μάθω
 καὶ πὼς θὰ φτάσω νὰ μοῦ πῆ στὸ βραχωμένο Θιάκι.
 Κοντὰ σὲ χῶμα ἑλληνικὸ δὲν πῆγα ἀκόμα ὡς τώρα,
 μήτε καὶ στὴν πατρίδα μου κι ὄλο καημοὶ μὲ δέρνουν.
 Μὰ σὰν κι ἐσένα ἄλλος θνητὸς δὲ βρέθηκε, Ἀχιλλέα,
 στὸν κόσμον πιὸ καλότυχος, μήτε ποτὲ θὰ γίνη.
 Γιατὶ ὅταν ζοῦσες, σὰ θεὸ τιμοῦσαμε οἱ Ἀργίτες,
 καὶ τώρα πάλι στοὺς νεκροὺς μεγάλη δύναμη ἔχεις.
 Γι' αὐτό, Ἀχιλλέα, μὴ χολιᾷς πὼς εἶσαι πεθαμένος».
 Εἶπα, κι εὐτὺς μ' ἀπάντησε μὲ λυπημένα λόγια·
 «Δυσσέα, γιὰ τὸ θάνατο μὴ μὲ παρηγορήσης.
 Θὰ ἔθελα νὰ ἴμαι χωρικός καὶ νὰ ξενοδουλεύω

σὲ ἀφέντη δίχως κτήματα, πού 'ναι τὸ βίος του λίγο,
 παρὰ νὰ βασιλεύω ἐδῶ στους πεθαμένους ὄλους.
 Μόν' ἔλα τώρα νὰ μοῦ πῆς γιὰ τὸ λεβέντη γιό μου,
 στὴ μάχη ἂν πρῶτος χύνεται ἢ πίσω κοντοστέκει.
 Πές μου καὶ γιὰ τὸν ξακουστὸ πατέρα μου ὅ,τι ξέρεις, 500
 στους Μυρμιδόνες βασιλιάς ἀνίσως εἶναι ἀκόμα,
 ἢ πιά δὲν τὸν ψηφᾶ κανεὶς στὴ Φθία καὶ στὴν Ἑλλάδα,
 γιὰτὶ τὸν καταπόνεσαν τὰ γηρατειὰ τὰ μαῦρα.
 Ἄ, καὶ βοηθός του νὰ 'φτανα κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ ἡλίου,
 τέτοιος ὡς ἤμουν μιὰ φορὰ μὲς στὴν πλατιά τὴν Τροία, 505
 πού παλικάρια θέριζα τοὺς Ἀχαιοὺς βοηθώντας!
 Νὰ 'φτανα τέτοιος μιὰ στιγμή στὸ πατρικό μου σπίτι,
 θὰ τρέμανε ὅλοι σύσσωμοι τ' ἀνίκητὰ μου χέρια,
 ὅσοι τὸ γέρο τυραγοῦν καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ ἀρπάζουν».

Εἶπε, κι εὐτὺς τ' ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δυὸ μου λόγια · 510
 «Τίποτε γιὰ τὸ γέρο σου Πηλέα ἐγὼ δὲν ξέρω,
 μὰ γιὰ τὸ Νεοπτόλεμο, τ' ἀγαπητὸ παιδί σου,
 τὴν πᾶσα ἀλήθεια θὰ σοῦ πῶ, καθὼς κι ἐσὺ τ' ὀρίζεις.
 Ὁ ἴδιος μ' ἔνα ἰσόμετρο καράβι μου ἀπ' τὴ Σκύρο
 τὸν ἔφερα στους Ἀχαιοὺς τοὺς πολεμοθρεμμένους. 515
 Κι ὅταν γινόντανε βουλὴ στὸ κάστρο ἐμπρὸς τῆς Τροίας,
 πρῶτος μιλοῦσε πάντα αὐτός, μήτε ἔσφαλλε στὸ λόγο.
 Μονάχα ὁ Νέστορας κι ἐγὼ θαρρῶ πῶς τὸν περνοῦσα.
 Κι ὅταν τὰ ὄπλα ἀστράφτανε στὸν Τρωικὸ τὸν κάμπο,
 πίσω δὲν ἔστεκε ποτὲ στὰ τάγματα ἢ στους λόχους, 520
 μόν' πάντα ἐμπρὸς χυνότανε, ἀφταστος στὴν ὁρμὴ του,
 καὶ θέριζε ἀπειρους ὀχτροὺς μὲς στὴ φωτιά τῆς μάχης.
 Κι ὄλους ἐγὼ ποῦ νὰ τοὺς πῶ καὶ νὰ τοὺς ὀνομάσω,
 ὄσους ὁ γιός σου σκότωσε, βοηθώντας τοὺς Ἀργίτες·
 φτάνει πού τὸν Εὐρύπυλο, γιὸ ἥρωα τοῦ Τηλέφου, 525
 μὲ τὸ σπαθὶ τὸν πέρασε κι ἄλλους μ' αὐτὸν Κητιῶτες,
 πού γράφτηκαν στὸ τάγμα του γιὰ δῶρα ἀπὸ γυναίκα.
 Αὐτὸν μετὰ ἀπ' τὸ Μέμνονα, τὸν πιὸ λεβέντη πού εἶδα.
 Καὶ στ' ἄλογο ὅταν μπήκαμε τῶν Ἀχαιῶν οἱ πρῶτοι,
 πού τό 'χε φτιάσει ὁ Ἐπειός,—κι ἐγὼ ὅλη τὴ φροντίδα 530
 εἶχα ν' ἀνοίγω ἢ νὰ σφαλῶ τὴ στεριωμένη κρύφτρα—

τότε ὅλοι οἱ ἄλλοι ὄπλαρχηγοὶ τῶν Δαναῶν κι οἱ πρῶτοι,
τὰ μάτια τους σφουγγούσανε καὶ τρέμανε ἀπ' τὸ φόβο.

“Ὅμως τοῦ γιοῦ σου ἐγὼ ποτὲ δὲν εἶδα νὰ χλωμιάση
ἢ ὄψη του ἢ ροδόθωρη, γιὰ δάκρυο νὰ σφουγγίση,
μὰ ἀπ' τ' ἄλογο νὰ πεταχτῆ μοῦ τὸ ζητοῦσε χάρη
κι' ὄλο τῆ χούφτα τοῦ σπαθιοῦ καὶ τὸ βαρὺ κοντάρι
ψηλάφασε, τὴν καταστροφή τῆς Τροίας μελετώντας.

535

Καὶ τοῦ Πριάμου τὸ ψηλὸ σὰν πήραμε τὸ κάστρο,
γύρισε πίσω ἀλάβωτος στὸ μαῦρο του καράβι
μὲ δόξα καὶ μὲ λάφυρα, δίχως ἀπὸ κοντάρι
νὰ χτυπηθῆ κι ἀπὸ κοντὰ καμιὰ πληγὴ νὰ πάρη,
ὡς γίνεται στὸν πόλεμο, πού χάρη ἐκεῖ δὲν ἔχει ».

540

Εἶπα, καὶ γύρναε ἡ ψυχὴ τοῦ φτερωτοῦ Ἄχιλλέα
μὲ δρασκελιές θεόρατες στ' ἀσφοδελοῦ λιβάδι,
χαρὰ γεμάτη, πόλεγα τὸ γιό του παλικάρι.

545

Στέκανε οἱ ἄλλες οἱ ψυχές ἐκεῖ τῶν πεθαμένων
περίλυπες, καὶ καθεμιὰ τὸν πόνο της ρωτοῦσε.

Μόνη τοῦ Αἴαντα ἡ ψυχὴ, τοῦ γιοῦ τοῦ Τελαμῶνα,
στεκόντανε παράμερα χολιώντας γιὰ τὴ νίκη
πού στὰ καράβια κέρδισα μαζί του πολεμώντας

550

γιὰ τ' Ἄχιλλέα τ' ἄρματα πού 'χε βαλμένα ἢ Θέτη,
κι ἔκριναν τὰ Τρωόπουλα κι ἡ Ἄθηνᾶ ἢ Παλλάδα.
Μὰ τέτοιο ἀγῶνα ἄς ἦτανε ποτὲ νὰ μὴν κερδίσω.

Γιατὶ γιὰ κεῖνα ἢ μαύρη γῆς σκέπασε τέτοιον ἄντρα,
τὸν Αἴαντα, πού στὸ σπαθὶ καὶ στὸ κορμὶ περνοῦσε
ὄλους τοὺς ἄλλους Δαναοὺς μετὰ ἀπ' τὸν Ἄχιλλέα.

555

Μὰ ἐγὼ μὲ λόγια μαλακὰ τοῦ μίλησα καὶ τοῦ 'πα:

«Αἴαντα, τοῦ λιοντόκαρδου τοῦ Τελαμῶνα θρέμμα,
μῆτε νεκρὸς τὸ πάθος σου δὲν ξέχασες, πού μοῦ 'χεις
γι' αὐτὰ τὰ ἔρμα τ' ἄρματα, πού τὰ 'βγαλε στὴ μέση
γιὰ συμφορὰ τῶν Ἀχαιῶν μεγάλη ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου,
πού τέτοιο κάστρο χάσαμε κι ὅλοι σὲ κλαῖμε πάντα
πού πέθανες, ὡς κλάψαμε καὶ τὸ γοργὸ Ἄχιλλέα.

560

“Ὅμως δὲ φταίει ἄλλος κανεὶς, μόνο ὁ μεγάλος Δίας,
πού τὸ στρατὸ κατάρτεξε τῶν Ἀχαιῶν περίσσια
καὶ σ' ἔριξε στὴ μαύρη γῆ. Μόν' ἔλα, βασιλιά μου,

565

νά μιληθοῦμε, δάμασε τὸ πάθος τῆς καρδιάς σου».

Εἶπα, μὰ δὲ μ' ἀπάντησε, καὶ στὸ πηχτὸ σκοτάδι
ροβόλησε μὲ τίς ψυχές τῶν ἄλλων πεθαμένων.

570

Τότε θὰ μοῦ μιλοῦσε αὐτὸς κι ἄς ἦταν θυμωμένος,
μὰ μοῦ λαχάραε ἡ καρδιά στὰ τρυφερά μου στήθια
νά ἰδῶ τριγύρω τίς ψυχές τῶν ἄλλων πεθαμένων.

Τὸ Μίνω τότε γνώρισα, γιὸ ξακουστὸ τοῦ Δία,
σκῆπτρο στὸ χέρι νὰ κρατᾶ καὶ τοὺς νεκροὺς νὰ κρίνει,

575

κι ἐκεῖνοι γύρω στὸν κριτὴ τὸ δίκιο τοὺς ζητοῦσαν,
ἄλλοι ὀρθιοὶ κι ἄλλοι καθιστοὶ μὲς στὸν πλατύπυλο "Ἄδη.

"Ἐπειτα τὸν Ὠρίωνα ἐκεῖ εἶδα τὸν πελώριο
ποὺ σαλαγοῦσε τὰ θεριὰ στ' ἀσφοδελὸ λιβάδι.

ὅσα στ' ἀπάτητα βουναὶ τὰ ἔχε σκοτώσει ὁ ἴδιος,
κι ἓνα ματσούκι χάλκινο πάντα ἄσπαστο βαστοῦσε.

580

Τὸν Τιτυό, τῆς Γῆς τὸ γιὸ τῆς δοξασμένης εἶδα,

ἐννιά νὰ πιάνη στρέμματα στὸ χῶμα ξαπλωμένος
καὶ δυὸ καρτάλια δίπλα του τοῦ ἔρωγαν τὸ συκάτι

585

τὰ σωθικά του ψάχνοντας, μῆτε ἔβρισκε βοήθεια,
γιατὶ εἶχε ἀπλώσει στὴ Λητώ, τοῦ Δία τὴ συγκοιμήτρα,
γιὰ τὴν Πυθῶ ὅταν πήγαινε, τὸ Πανοπιὸ περνώντας.

Τότε εἶδα καὶ τὸν Τάνταλο πικρὰ νὰ τυραγιέται
σὲ λίμνη ὀρθὸς καὶ τὸ νερὸ στὰ γένια του χτυποῦσε.

καὶ διψασμένος στέκονταν κι οὔτε νὰ πιῆ μπορούσε.

590

γιατὶ, σὰν ἔσχυβε νὰ πιῆ μὲ μιὰ λαχάρα ὁ γέρος,

ἔφευγε ἀμέσως τὸ νερὸ κι ἡ γῆ τ' ἀναρουφοῦσε

καὶ μαύρη κάτω φαίνονταν στὰ πόδια του φρυγμένη.

Δέντρα ψηλὰ ἀπὸ πάνω του κρεμοῦσαν τὸν καρπὸ τους,

δροσάτες ἀγλαδιές, ροδιές, μηλιές γεμάτες μῆλα,

595

συκιές γλυκόκαρπες κι ἐλιές ἀπάνω στὸν καρπὸ τους,

κι ὅταν ὁ γέρος ἔκανε τὰ χέρια του ν' ἀπλώσει,

μὲς στὰ ἱσκιερὰ τὰ σύγνεφα τὰ ψήλωνε ὁ ἀέρας.

Ἐκεῖ εἶδα καὶ τὸ Σίσυφο σ' ἓνα μεγάλο ἀγῶνα,

βράχο πελώριο νὰ βαστᾶ στὰ δυὸ γερὰ του χέρια.

600

Χέρια καὶ πόδια στύλωνε στὴ γῆ γιὰ νὰ τὸν σπρώξει

σὲ μιὰ κορφή. Κι ὅτι ἔμελλε στὴν ἄκρη τῆς νὰ φτάσει,

ἔστρεφε πίσω ὀρμητικὰ τότε ὁ πελώριος βράχος

- καὶ κάτω πάλε στὰ ριζὰ κατρακυλοῦσε ὁ ἔρμος.
 Πάλε ξανὰ ἀγωνίζονταν νὰ τὸν γυρίση πίσω 605
 κι ἔτρεχε ὁ ὕδρος κι ἄγγιζε τὸ χῶμα ἢ κεφαλή του.
 Τότε εἶδα καὶ τὸ φάντασμα τοῦ ξακουστοῦ Ἡρακλέα,
 ποὺ χαίρεται μὲς στ' ἀγαθὰ μὲ τοὺς οὐράνιους ὄλους
 κι ἀπόχτησε γυναίκα του τὴν κρουσταλλόποδη "Ἡβη,
 κόρη τῆς χρυσοσάνταλης τῆς "Ἡρας καὶ τοῦ Δία. 610
 Γύρω του ἀχοῦσαν οἱ νεκροὶ σὰν τὰ πουλιά, ποὺ ὀλοῦθε
 πετοῦν περίτρομα. Κι αὐτός, σὰν τὸ θολὸ σκοτάδι,
 κρατοῦσε τὸ δοξάρι του γεμάτο μὲ σαῖτα
 κι ἄγρια θωροῦσε, δείχνοντας πὼς θέλει νὰ τὸ ρίξη.
 Γύρω στὰ στήθια φοβερὸ χρυσὸ λουρὶ φοροῦσε, 615
 ἀπάνω μὲ παράδοξες εἰκόνες σκαλισμένο,
 ἀρκοῦδες, ἀγριογούρουνα, σπιθόβολα λιοντάρια,
 μάχες, πολέμους, σκοτωμούς, φόνους ἀντρειωμένων.
 "Ἔτσι ἄλλο δὲ ματάκαμε μῆτε θὰ ξαναφτιάση,
 ὅποιος σ' ἐκεῖνο τὸ λουρὶ τὴν τέχνη του εἶχε βάλει. 620
 Μὲ γνώρισε, ὅπως ἔστρεψε τὰ μάτια του καὶ μ' εἶδε
 κι ἔτσι θρηνώντας μου ἔλεγε μὲ λυπημένα λόγια:
 «Γιὲ τοῦ Λαέρτη, θεϊκὲ, πολύτεχνε Δυσσέα,
 ἄ, δύστυχε, καὶ σὺ ἀκλουθᾷς τὴν ἄπονη σου μοῖρα,
 ποὺ αὐτὴ κι ἐμένα μ' ἔφερεν κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. 625
 Μεγάλες εἶδα συμφορές, κι ἄς ἤμουν γιὸς τοῦ Δία,
 γιατί σ' ἀφέντη δούλευα πολὺ κατώτερό μου
 καὶ μοῦ ἔβαζε τοὺς πιὸ σκληροὺς ἀγῶνες νὰ τελέσω.
 Μ' ἔστειλε μιὰ φορὰ κι ἐδῶ τὸ σκύλο νὰ τοῦ φέρω,
 γιατί δὲ βρῆκε πιὸ βαρὺ νὰ μοῦ προστάξῃ ἀγῶνα. 630
 Μὰ ἐγὼ τοῦ τὸν ἀνέβασα, τὸν ἔβγαλα ἀπ' τὸν "Αδη,
 καθὼς μ' ὀδήγησε ὁ Ἐρμῆς κι ἡ Ἄθηνᾶ ἢ Παλλὰδα».
 "Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ἔπειτα μὲς στὸ βαθὺ τὸν "Αδη
 κι ἔμεινα ἀσάλευτος ἐγὼ, μὴν ἔρθῃ καρτερώντας
 ἄλλος κανεὶς ὀπλαρχηγὸς ποὺ ἔχανε πρὶν πεθάνῃ. 635
 Θὰ ἴβλεπα ἐκεῖ τοὺς πιὸ παλιούς τοὺς ἥρωες ποὺ ποθοῦσα,
 τῶν ἀθανάτων τοὺς δυὸ γιὸς Θησέα καὶ Περίθο,
 μὰ πρῶτα ἐκεῖ συνάζονταν φάρες νεκρῶν χιλιάδες
 μ' ἓνα μεγάλο ἀλλαχμὸ, ποὺ κέρωσα ἀπ' τὸ φόβο,

τρέμοντας μήπως τῆς Γοργῶς, τοῦ φοβεροῦ τεράτου, 640
 τὴν κεφαλὴ ἀπ' τὰ Τάρταρα μοῦ στείλῃ ἡ Περσεφόνη.
 Τράβηξα ἀμέσως στὸ γοργὸ καράβι καὶ τοὺς ναῦτες
 πρόσταξα ἀπάνω ν' ἀνεβοῦν καὶ τὰ σκοινιά νὰ λύσουν.
 Κι ἐκεῖνοι ἀμέσως πήδησαν καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους.
 Στὰ κύματα τοῦ Ὠκεανοῦ κυλοῦσε τὸ καράβι 645
 μὲ τὰ κουπιά του στὴν ἀρχή, στερνὰ μὲ πρῦμο ἀγέρι.

Μ

Σὰν ἄφησε τὸν Ὠκεανὸ τὸ γλήγορο καράβι,
 κι ἤρθε ἀνοιχτὰ στὰ κύματα τοῦ ἀπλόδρομου πελάγου
 καὶ στῆς Αἰαίας τὸ νησί, ὅπου εἶναι τῆς Αὐγούλας
 τὸ σπίτι κι ὁ χορότοπος κι ὅπου ἀνατέλλει ὁ Ἥλιος, 5
 σύραμε ἐκεῖ σὰν πήγαμε στὴν ἄμμο τὸ καράβι,
 κι ἔξω πηδήσαμε κι ἐμεῖς στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη
 καὶ λίγο κοιμηθήκαμε προσμένοντας νὰ φέξῃ.

Σὰν ἤρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 τότε συντρόφους ἔστειλα στῆς Κίρκης τὸ παλάτι,
 τοῦ μακαρίτη Ἑλπήνορα νὰ φέρουν τὸ κουφάρι. 10
 Κόψανε ἀμέσως κούτσουρα, ἄκρη ἄκρη στ' ἀκρογιάλι,
 τὸν θάψαμε περίλυποι, χύνοντας δάκρυα μαῦρα.
 Κι ἀφοῦ πιά κάηκε ὁ νεκρὸς μὲ τὴν ἀρματωσιά του,
 μνημοῦρι ἐκεῖ τοῦ χτίσαμε κι ὑψώσαμε μιὰ στήλη,
 κι ἴσιο κουπί τοῦ μπήξαμε κατάκορφα στὸν τάφο. 15

Ἔτσι ὅλα τὰ βολέψαμε. Μὰ τῆς σεβάσμιας Κίρκης
 μᾶς πῆρε ἀμέσως ἡ ματιὰ πὼς ἤρθαμε ἀπ' τὸν Ἄδη,
 κι ἤρθε τρεχάτη, μ' ὄλες της τίς χάρες στολισμένη.
 Κι οἱ παρακόρες ἔφτασαν μαζί της, κουβαλώντας
 φωμιὰ καὶ κόκκινο κρασί καὶ κρέατα περίσσια. 20
 Στὴ μέση ἡ σεβαστὴ θεὰ στάθηκε τότε κι εἶπε·
 «Καχότυχοι, ποῦ ζωντανοὶ βρεθήκατε στὸν Ἄδη,
 δῖταφοι, ἐνῶ ὄλοι μιὰ φορὰ στὸν κόσμον αὐτὸν πεθαίνουν.
 Μόν' ἔλα, φᾶτε μιὰ μπουκιά καὶ πίνετε ὅλη μέρα,
 καὶ μὲ τὰ ξημερώματα κινᾶτε γιὰ ταξίδι. 25
 Τὸ δρόμο θὰ σᾶς δείξω ἐγὼ καὶ θὰ σᾶς ὀδηγήσω,

μήπως καμιά πολύπικρη σᾶς λάχη μπλεξοσύνη
ἢ στή στεριά ἢ στή θάλασσα καὶ συμφορὲς σᾶς φέρη ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ κατάπεισε τὴν ἄφοβη ψυχὴ μας.

Τότε ὅλη μέρα τρώγαμε, ὅσο νὰ πέσει ὁ ἥλιος,
κρέατα ἀπ' ὅλα πληθερὰ καὶ πίναμε μοσχάτο. 30

Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλειψε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
τότε ὅλοι κοιμηθῆκανε κοντὰ στὰ παλαμάρια,
κι αὐτὴ ἀπ' τὸ χέρι μ' ἔπιασε κι ἀλάργα ἀπ' τοὺς συντρόφους
μὲ κάθισε καὶ στρίμωνε κοντὰ μου καὶ ρωτοῦσε, 35
κι ἐγὼ ὅλα τῆς τὰ ἱστόρησα μὲ τάξη κι ὅπως ἦταν.

Κι ἔπειτα ἡ Κίρκη ἡ σεβαστὴ μὲ δυὸ της λόγια μοῦ 'πε·

« Ἔτσι ὅλα αὐτὰ τελέψανε, μόν' ἄκουσέ με τώρα,
τί θὰ σοῦ πῶ, μὰ κι ὁ θεὸς θὰ σὲ φωτίσῃ ὁ ἴδιος.
Πρῶτα στὸ δρόμο πού θὰ πᾶς, θὰ φτάσῃς στὶς Σειρῆνες, 40

πού ὅλους μαγεύουν τοὺς θνητούς, ὅσοι κοντὰ τους φτάσουν.
Ὅποιος ζυγώσῃ ἀνύποπτα κι ἀκούσῃ τὴ λαλιά τους,
αὐτὸν πιά δὲ θὰ τὸν χαροῦν τὸ τρυφερό του ταίρι
καὶ τὰ μικρὰ του τὰ παιδιὰ, στὸ σπίτι νὰ γυρίσῃ,
μόν' οἱ Σειρῆνες μὲ γλυκὰ τραγούδια τὸν μαγεύουν, 45

σ' ἓνα λιβάδι καθιστὲς κι ἓνας μεγάλος γύρω
εἶναι ἀπὸ κόκαλα σωρὸς ἀνθρώπων πού σαπίζουν
καὶ τὸ πετσί τους χάνεται. Μόν' πέραν ἀπὸ κοντὰ τους,
καὶ πιάσε τῶν συντρόφων σου τ' αὐτιά νὰ φράξῃς ὅλων
μ' ἀπαλομάλαχτο κερὶ, κανεὶς νὰ μὴν ἀκούσῃ. 50

Κι ἂν θέλῃς μόνος ἄκου τες. Μὰ στὸ κατάρτι πρῶτα
ὀλόρθον χεροπόδαρα οἱ ναῦτες νὰ σὲ δέσουν,
κι ἄς σφίξουν τῶν παλαμαριῶν τὶς ἄκρες ἀπὸ πάνω,
χαρούμενα τὸ λάλημα ν' ἀκούσῃς τῶν Σειρῆνων.

Κι ἂν σκούζῃς στοὺς συντρόφους σου καὶ θέλῃς νὰ σὲ λύσουν, 55
ἀκόμα τότε πιὸ γερὰ νὰ σφίγγουν τὰ δεσμά σου.

Κι ὅταν μὲ τὸ καράβι σου περάσῃς τὶς Σειρῆνες,
δὲ θὰ σοῦ πῶ ποιὸν ἀπ' τοὺς δυὸ θὰ πάρῃς τότε δρόμο,
μόν' σκέψου καὶ μονάχος σου. Κι ἄκου τὸ κάθε μέρος. 60

Στό 'να ἔχει πέτρες κρεμαστὲς, καὶ τοῦ μενεξεδένιου
πελάγου ἀπάνω τους χτυποῦν τὰ κύματα ἀφρισμένα.
Κρουστὲς οἱ τρισμακάριστοι θεοὶ τὶς ὀνομάζουν.

- Μήτε πουλιά από κεῖ περνοῦν, μήτε ἄγρια περιστέρια,
 πού τοῦ μεγάλου τοῦ Διὸς τὴν ἀμβροσία φέρουν,
 μόν' κάποιο ἢ πέτρα ἢ γλιστερὴ κάθε φορά θ' ἀρπάξει, 65
 κι ὁ Δίας στέλνει ἄλλο, σωστός νὰ γίνῃ ὁ ἀριθμὸς τους·
 θνητῶν καράβι ἐκεῖ ποτὲ δὲ γλίτωσε ὅποιο πῆγε,
 μόν' σύψυχα, ναυτῶν κορμιὰ καὶ καραβοσανίδια,
 τὰ παίρνουν τ' ἄγρια κύματα κι οἱ κερκυνοὶ κι οἱ μπόρες.
 "Ἐνα μονάχο πέρασε πελαγοδρόμο πλοῖο, 70
 ἢ κοσμοζάκουστη Ἀργώ, σὰν ἦρθε ἀπ' τὸν Αἰήτη.
 Κι ἐκεῖνο τότε θά 'σπαζε στὶς πέτρες, ἂν ἢ "Ἡρα,
 δὲν τό 'σωζε, τὸ φίλο τῆς Ἰάσωνα πονώντας.
 Στ' ἄλλο δυὸ βράχοι ὑψώνονται, κι ὡς τὰ πλατιά τὰ οὐράνια 75
 φτάνει τοῦ πρώτου ἢ μυτερὴ κορφή, πού τὴ σκεπάζει
 σύγνεφο μαῦρο πού ποτὲ δὲ χάνεται ἀπὸ πάνω
 μήτε ἔχει ξαστεριά ἢ κορφή χειμῶνα καλοκαίρι.
 "Ἀνθρωπος δὲ θ' ἀνέβαινε, δὲ θά πατοῦσε ἀπάνω,
 μ' εἴκοσι πόδια ἂν ἦτανε καὶ μ' ἄλλα τόσα χέρια.
 Γιατὶ εἶναι ὁ βράχος γλιστερός καὶ σὰν πελεκημένος.
 Κι ἔχει στὴ μέση μιὰ σπηλιά· βαθιὰ κατὰ τὴ δύση, 80
 καὶ στὸ σκοτάδι γυριστὴ, κι ἐκεῖθε τὸ καράβι
 κοντὰ νὰ τὸ περάσετε, λεβέντη μου Δυσσέας.
 Κι ἄντρας γερὸς ἂν ἔριχνε ἀπ' τὸ βαθὺ καράβι
 μὲ τὸ δοξάρι, τὴ σπηλιά δὲ θά 'φτανε τὴν κούφια.
 Ἡ Σκύλλα μέσα κάθεται καὶ φοβερὰ γαβγίζει. 85
 Εἶναι σὰν τοῦ νιογέννητου τοῦ κουταβιοῦ ἢ φωνὴ τῆς,
 μὰ τέρας εἶναι αὐτὴ φοιχτὸ κι ὅποιος τὴν ἀπαντοῦσε
 μπροστά του δὲ θά χαίρουνταν μήτε θεὸς ἂν ἦταν.
 "Ἐχει ποδάρια δώδεκα, πού στρέφουν ὅπου θέλει,
 κι ἔξι λαιμούς ὀλόμακρους, καὶ στὸν καθένα ἀπάνω 90
 ἓνα κεφάλι τρομερὸ μὲ τρεῖς ἀράδες δόντια,
 πυκνὰ πυκνά, καὶ στὴ σειρὰ γεμάτα μαῦρο χάρο.
 Εἶναι ὡς στὴ μέση στὴ σπηλιά τὴ βαθουλὴ χωμένη,
 κι ὄξω ἀπ' τὸ μαῦρο βάραθρο τίς κεφαλές προβάλλει
 κι ἐκεῖ ψαρεύει, ψάχνοντας στὸ βράχο γύρω γύρω, 95
 δελφίνια καὶ σκυλόψαρα κι ὅ,τι ἄλλο βρῆ νὰ πιᾶσθ
 κήτος χοντρό, πού θρέφονται στὴ θάλασσα χιλιάδες.

Ναῦτες δὲν τὸ παινεύτηκαν ἀκόμα, ἀπὸ κοντὰ τῆς
 ἄβλαβοι πῶς περάσανε, μόν' κάθε τῆς κεφάλι,
 ἀρπάξει ἀπ' τὸ μαυρόπλωρο καράβι κι ἓνα ναῦτη. 100

Τὸν ἄλλο βράχο ἐκεῖ θὰ δῆς, πῶ χαμηλὸ ἀπ' τὸν πρῶτο,
 τόσο κοντὰ, πού θὰ 'φτανες σαῖτα σου ἂν πετάξῃς.
 Κι ἐκεῖ θὰ δῆς μεγάλη ὄρνιὰ μὲ φύλλα φουντωμένη
 κι ἡ Χάρυβδη στὴ ρίζα τῆς ἀναρουφᾶ τὸ κύμα.
 Τῆ μέρα τρεῖς φορές ρουφᾶ καὶ τρεῖς ξερνᾶ μὲ φρίκη. 105
 Τὴν ὥρα πού θ' ἀναρουφᾶ, νὰ μὴ βρεθῆς μπροστὰ τῆς,
 γιατί ἀπ' τὸ χάρο δὲν μπορεῖ κι ὁ Δίας νὰ σὲ σώσῃ.
 Μόν' τὸ καράβι μὲ σπουδὴ στῆς Σκύλλας νὰ σιμώσῃς
 τὸ βράχο, καὶ προσπέρασε, γιατί καλύτερό σου
 νὰ χάσῃς ἔξι ἀνθρώπους σου ἢ μαζεμένους ὄλους». 110

Εἶπε καὶ τῆς ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δυὸ μου λόγια·
 «Κι αὐτὴ τῆ χάρη κάμε μου, θεά, νὰ μὲ φωτίσῃς.
 Τὴν ὥρα πού ἀπ' τῆ Χάρυβδη γλιτώσω, ἂν θὰ μπορούσα
 στὴ Σκύλλα τότε νὰ χυθῶ, τοὺς ναῦτες σὰ μοῦ ἀρπάξῃ». 115

Εἶπα, κι ἀμέσως ἡ θεὰ μ' ἀπάντησε δυὸ λόγια·
 «Πάλε, καημένε, βάσανα καὶ μάχες βάζει ὁ νοῦς σου.
 Μὰ ἐσύ δὲν ὑποτάζειςαι μηδὲ στοὺς ἀθανάτους ;
 Δὲν εἶναι αὐτὴ καμιὰ θνητὴ, τέρας ἀθάνατο εἶναι,
 ἄγριο, φριχτό, ἀπολέμητο. Παλικαριὲς δὲν πιάνουν. 120
 Φύγε καλύτερα ἀπ' αὐτὴ. Γιατὶ σιμὰ στὸ βράχο,
 ὅταν θὰ κοντοστέκεσαι νὰ βάλῃς τ' ἄρματά σου,
 φοβοῦμαι πάλε ἀπάνω σου νὰ μὴν ξαναχυμῆξῃ,
 καὶ μ' ὄσες ἔχει κεφαλὲς τόσοσ σου ἀρπάξῃ ναῦτες.
 Μόν' κόβε δρόμο μὲ σπουδὴ, καὶ στὴν Κραταία εὐχῆσου, 125
 μάνα τῆς Σκύλλας, πού πληγῆ τὴν ἔβγαλε στὸν κόσμον
 καὶ δὲ θὰ τὴν ἀφήσῃ αὐτὴ νὰ δευτερώσῃ πάλε.

Στὴ Θρινακία τὸ νησι θὰ φτάσῃς, ὅπου βόσκουν
 βόδια καὶ πρόβατα παχιά τοῦ κοσμογυριστῆ "Ἡλίου,
 κι εἶναι τὰ βόδια ἑφτά κοπέδες, τὰ πρόβατα ἄλλες τόσες 130
 κι ἀπὸ πενήντα κάθε μιὰ κοπὴ κεφάλια θρέφει.
 Μῆτε ποτὲ γεννοβολοῦν μῆτε καὶ λιγοστεύουν
 κι εἶναι τσοπανοπούλες τῶν δυὸ λυγερὲς νεράιδες,
 ἡ Φωτεινὴ κι ἡ Λαμπετώ, τ' Οὐρανοδρόμου "Ἡλίου

- καὶ τῆς ἀρχοντογέννητης Νεαίρας θυγατέρες. 135
 Κι ἡ μάνα πού τις ἔκαμε, σάν ἔγιναν κοπέλες,
 στὴ Θρινακία ἀπόμερα τις ἔστειλε νὰ μείνουν,
 τὰ πατρικά τους πρόβατα νὰ βόσκουν καὶ τὰ βόδια.
 Ἄν δὲν τ' ἀγγίξεις, καὶ ποθῆς νὰ φτάσης στὴν πατρίδα,
 μ' ὅσα κι ἂν πάθετε δεινὰ στὸ Θιάκι θὰ γυρίστε. 140
 Μὰ ἂν βάλῃς χέρι, τότε ἐγὼ προβλέπω τὸ χαμό σας,
 συντρόφων σου καὶ καραβιοῦ. Κι ἂν μόνος σου γλιτώσης
 θὰ φτάσης κακῶς ἔχοντας, κι ἀργὰ χωρὶς συντρόφους».
 Ἔτσι εἶπε, κι ἡ χρυσόθρονη γλυκόμεξε ἡ Αὐγούλα.
 Τότε ἡ θεὰ τραβήχτηκε μὲς στοῦ νησιοῦ τὸ βάθος. 145
 Κι ἐγὼ σάν πῆγα στὸ γιαλὸ καὶ στὸ γοργὸ καράβι
 εἶπα στοὺς ναῦτες ν' ἀνεβοῦν καὶ τὰ σκοινιά νὰ λύσουν.
 Κι ἐκεῖνοι εὐτὺς ἀνέβηκαν καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους.
 ἀράδα καὶ τὴ θάλασσα μὲ τὰ κουπιά χτυποῦσαν.
 Καὶ πίσω ἀπ' τὸ μαυρόπλωρο καράβι, ἀγέρι πρῦμο 150
 πού φύσκωνε ὄλα τὰ πανιά, καλόδεχτό μας φίλο,
 μᾶς ἔστειλε ἡ λαμπρόμαλλη θνητολαλούσα Κίρκη,
 Ἦρμενα σὰ βολέψαμε καθίσαμε στὸ πλοῖο
 καὶ τ' ὄδηγοῦσε ὁ ἄνεμος κι ὁ ἄξιος κυβερνήτης.
 Τότε εἶπα στοὺς συντρόφους μου μὲ σπλάχνα μαραμένα· 155
 « Παιδιά, μήτε ἕνας μήτε δυὸ πρέπει νὰ ξέρουν μόνο,
 τί εἶναι γραφτὸ τῆς μοίρας μας καθὼς μοῦ τὰ 'πε ἡ Κίρκη.
 Μόν' ὄλα ἐγὼ θὰ σᾶς τὰ πῶ νὰ ξέρουμε ἂν μᾶς τρέχῃ
 χάρος ἢ θὰ ξεφύγουμε τὴ μοίρα τοῦ θανάτου.
 Πρῶτα, τῶν γλυκοκέλασθων Σειρήνων ν' ἀποφύγω, 160
 μοῦ 'λεγε ἡ Κίρκη, τὴ λαλιά καὶ τ' ἀνθηρὸ λιβάδι.
 Κι ἐγὼ μονάχος μ' ἄφησε ν' ἀκούσω τὴ φωνὴ τους.
 Μὰ νὰ μὲ δέσετε σφιχτὰ ὀλόρθον στὸ κατάρτι,
 νὰ μὴν μπορῶ νὰ κινηθῶ, καὶ σφίξετε τὶς ἄκρες.
 Κι ἂν σκούζω καὶ παρακαλῶ νὰ λύστε τα δεσμὰ μου, 165
 σεῖς τότε νὰ μοῦ σφίγγετε πιὸ δυνατὰ τὸ σῶμα».
 Μ' αὐτὰ τὰ λόγια κάθε τι ξηγοῦσα στοὺς συντρόφους.
 Τρεχάτο τὸ καλόφτιαστο καράβι στῶν Σειρήνων
 ἔφτασε τότε τὸ νησί, μὲ τὰ φτερά τοῦ ἀνέμου.
 Ἐκοψε εὐτὺς ὁ ἄνεμος κι ἀσάλευτη γαλήνην 170

ἀπλώθηκε στὰ κύματα, θεὸς λὲς τὰ κοιμοῦσε.

Κι οἱ ναῦτες σηκωθήκανε καὶ τὰ πανιά μαζώνουν
κι ὄλα μὲ τάξη τὰ ἴβαλαν στὸ βαθουλό καράβι,
καὶ στὰ κουπιὰ καθίσανε ἀράδα καὶ τὸ κύμα
χτυποῦσαν μὲ τὰ λάτινα καλόξυστα κουπιὰ τους.

175

Κι ἓνα τυπάρι ἐγὼ κερὶ, μὲ κοφτερὸ μαχαίρι
μικρὰ κομμάτια τὸ ἴκοφα καὶ μὲ τ' ἀδρά μου χέρια
τὸ ζύμωνα, καὶ τὸ κερὶ μαλάκωσε στὴν ὥρα,
ἀπ' τὸ σφιχτό μου ζύμωμα κι ἀπ' τὴν πυρὴ τοῦ Ἥλιου,
καὶ τῶν συντρόφων ἔφραξα μὲ τὴ σειρὰ τ' αὐτιά τους.

180

ἽΟλόρθον τότε μ' ἔδεσαν οἱ ναῦτες στὸ κατάρτι,
χέρια καὶ πόδια, κι ἔσφιξαν ἀπάνω του τίς ἄκρες.
Κάθισαν πάλι κι ἄφριζε τὸ κύμα ἀπ' τὰ κουπιὰ τους.

Καὶ τόσο ἄμα ζυγώσαμε, γοργὰ λαμνοκοπώντας,
ὅσο πού ἰκούεται ἡ φωνή, μᾶς εἶδανε οἱ Σειριῆνες,
καθὼς κοντὰ τους πήγαινε τὸ φτερωτὸ καράβι,
κι ἄρχισαν τὸ γλυκόφωνο τραγοῦδι τους νὰ λένε:

185

«Ἐλα, Δυσσέα ξακουστέ, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
κι ἄραξε τὸ καράβι σου, ν' ἀκούσης τὴ λαλιά μας.

Γιατὶ κανεὶς δὲν πέρασε κοντὰ μας μὲ καράβι
δίχως τὴ μελιστάλαχτη ν' ἀκούση τὴ φωνή μας,
κι ἔπειτα φεύγει μὲ χαρὰ καὶ μὲ περίσσια γνώση.

190

Γιατὶ τὰ ξέρουμε ὄλα ἐμεῖς ὅσα στὴν πλοῦσια Τροία
πάθανε Τρῶες κι Ἀχαιοί, ἀπὸ θεῶν κατάρα
καὶ ξέρουμε ὅ,τι γίνεται στὴ γῆ τὴν πολυθρόφα.»

Ἔτσι εἶπαν, μὲ γλυκιὰ φωνὴ λαλώντας, κι ἡ καρδιά μου
ν' ἀκοῦη ποθοῦσε κι ἔλεγα στοὺς ναῦτες νὰ μὲ λύσουν,
γνέφοντας μὲ τὰ μάτια μου. Μὰ ἐκεῖνοι στὰ κουπιὰ τους
πέφτοντας ἔλαμναν γοργά. Κι εὐτὺς ὁ Περιμῆδης

μὲ τὸ λεβέντη Εὐρύλοχο πετάχτηκαν ἀπάνω
κι ἄλλα μοῦ δέσανε σκοινιά καὶ μ' ἔσφιγγαν ἀκόμα.

Κι ἔπειτα ἀφοῦ περάσαμε καὶ μήτε τὸ τραγοῦδι
μήτε ἡ φωνὴ ἀκουγότανε καθόλου τῶν Σειρήνων,
βγάλανε ἀμέσως τὸ κερὶ πού σφάλισα τ' αὐτιά τους,
κι ἀπ' τὰ δεσμά μου μ' ἔλυσαν οἱ ποθητοὶ σύντροφοι.

205

Κι ὅπως πιά πίσω τὸ νησὶ τ' ἀφήσαμε, εἶδα τότε

- καπνὸ καὶ κύματα χοντρά κι ἄκουσα κάποιο χτύπο.
 Τρομάξανε ολοι. Τὰ κουπιὰ τοὺς πέσανε ἀπ' τὰ χέρια
 καὶ χτύπησαν τὴ θάλασσα. Στάθηκε τὸ καράβι
 γιὰ τὰ πλατοφτέρουγα κουπιὰ δὲν τὸ κινοῦσαν, 210
 κι ἔτρεχα ἐγὼ καὶ ψύχωνα μὲ μαλακά μου λόγια
 τοὺς ποθητοὺς συντρόφους μου σιμώνοντας καθένα.
 « Ἀδέρφια, ἐμεῖς ἀνήξεροι δὲν εἴμαστε ἀπὸ πάθια.
 Κι αὐτὸ πού τώρα πλάκωσε, χειρότερο δὲν εἶναι,
 παρ' ὅταν μὲς στὴ βαθουλὴ σπηλιά του μᾶς κρατοῦσε 215
 μὲ δύναμη ἀπολέμητη ὁ Κύκλωπας κλεισμένους.
 Μὰ κι ἀπὸ κεῖ γλιτώσαμε μὲ τὸ δικό μου θάρρος,
 μὲ σκέψη καὶ μὲ κρίση μου, θαρρῶ θὰ τὸ θυμᾶστε.
 Καὶ τώρα, ἐμπρὸς κι ὀπως θὰ πῶ, ἔτσι νὰ κάμουμε ὅλοι.
 Τραβᾶτε ἐσεῖς μὲ τὰ κουπιὰ, στοὺς μπάγκους καθισμένους 220
 ἐκεῖ πού σκάζουν τοῦ γιாலοῦ τὰ κύματα ἀφρισμένα,
 ἴσως καὶ δώση τῶν θεῶν ἡ χάρη νὰ σωθοῦμε.
 Κι αὐτὰ σέ σένα, ἀρμενιστή, προστίζω καὶ στὸ νοῦ σου
 νὰ τὰ ἔχης, μιὰ πού κυβερνᾷς τοῦ караβιοῦ τὸ δοιᾶκι.
 Μακριὰ ἀπὸ τοῦτον τὸν καπνὸ κι ἔξω ἀπ' τὸ κύμα, στρέψε 225
 τὸ πλοῖο κι ὅλο ζύγωνε τὸ βράχο, μὴ σοῦ φύγη
 στ' ἄλλο τὸ μέρος ἄξαφνα καὶ μᾶς χαλάσης ὅλους ».
 Ἔτσι εἶπα, κι ὅλοι ὑπάκουσαν σ' αὐτὰ πού τοὺς μιλοῦσα.
 Μὰ τ' ἀπολέμητο θεριὸ τὴ Σκύλλα δὲν τοὺς εἶπα,
 νὰ μὴν τρομάξουν ἄξαφνα καὶ πάψουν πιά νὰ λάμνουν 230
 καὶ τρέξουν μὲς στοῦ караβιοῦ τὸ βάθος νὰ τρυπώσουν.
 Τότε τὰ λόγια ξέχασα τὰ πειστικὰ τῆς Κίρκης,
 πού τοῦ πολέμου τ' ἄρματα δὲ μ' ἄφηγε νὰ βάλω,
 κι ἔπιασα κι ἄρματώθηκα καὶ πῆρα δυὸ κοντάρια
 μακριὰ στὸ χέρι κι ἔτρεξα στοῦ караβιοῦ τὴν πλώρη, 235
 γιὰ τὸ ἀπὸ κεῖ περίμενα νὰ πρωτοῖδῶ τὴ Σκύλλα,
 τὸ πετροκόλλητο θεριὸ πού μοῦ ἔφαγε τοὺς ναῦτες.
 Μὰ δὲν μποροῦσα νὰ τὴ δῶ, μοῦ πόνεσαν τὰ μάτια
 παντοῦ τριγύρω νὰ θωρῶ τὴν πέτρα τὴ γεράνια.
 Ἔτσι θρηγώνοντας τὸ στενὸ περνοῦσαμε γι' ἀπάνω. 240
 Ἡ Σκύλλα ἐδῶ στὴ μιὰ μεριά κι ἡ Χάρυβδη στὴν ἄλλη
 μὲ φρίκη τ' ἄρμυρὸ νερὸ τῆς θάλασσας ρουφοῦσε,

- Κι ὅταν ξερνοῦσε ὀλόκληρη χουχούλιαζε ἀφρισμένη,
καθὼς σὲ δυνατὴ φωτιά χουχλάζει τὸ λεβέτι,
κι ἐπεφτε ἡ ἄχνα ἀπὸ ψηλά στὶς δυὸ κορφές τῶν βράχων. 245
- Κι ὅταν ρουφουῖσε τὸ πικρὸ τῆς θάλασσας τὸ κύμα,
φαινόντανε τὸ βάθος τῆς παντοῦ συνταραγμένο,
κι ἀχοῦσε ὁ βράχος φοβερὰ τριγύρω κι ἀπὸ κάτω
ἢ γῆς τότε φαινόντανε μὲ ἄμμο στρωμένη μαῦρο,
κι ὅλοι οἱ συντρόφοι κέρωσαν ἀπὸ χλομὴ τρομάρα. 250
- Κι ἐκεῖ πού τὴν κοιτάζαμε, τρομάζοντας τὸ χάρο,
μ' ἄρπαξε ἡ Σκύλλα ἀπ' τὸ βαθὺ καράβι ἔξι συντρόφους,
ἀπ' ὅλους τοὺς καλύτερους στὴ μάχη καὶ στὰ χέρια.
Κι ὅπως τὸ πλοῖο γύρισα νὰ ἰδῶ καὶ τοὺς συντρόφους,
εἶδα πού ἀνέμιζαν ψηλά τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια, 255
- καὶ μ' ἔκραζαν στερνὴ φορὰ μὲ τ' ὄνομά μου οἱ ἔρμοι.
Πῶς ὁ ψαράς, μ' ἓνα μακρὸ καλάμι, στ' ἀκροβράχια,
δὴλωμα ρίχνει στὸ γιालὸ γιὰ τὰ μικρὰ ψαράκια,
πετώντας βοῦδοκέρατο βοδιοῦ λιβαδοπλάνου,
κι ὅταν τὰ πιάσῃ τὰ πετὰ στὴ γῆς κι αὐτὰ σπαράζουν, 260
- ἔτσι κι ἐκεῖνοι σπάραζαν στὸ βράχο πεταμένοι
Μπροστὰ στὴν πόρτα τῆς σπηλιᾶς τοὺς ἔτρωγε κι οἱ δόλιοι
φωνάζανε καὶ μοῦ ἄπλωναν μὲ ἀπελπισιὰ τὰ χέρια.
Θέαμα ἀκόμα πιὸ φριχτὸ δὲν εἶδα σὰν κι ἐκεῖνο
ἀπ' ὅσα μ' ἤβραν τοῦ γιालοῦ σὰν ἔψαχνα τοὺς πόρους. 265
- Καὶ τὴ φριχτὴ τὴ Χάρυβδη, τὴ Σκύλλα καὶ τὶς πέτρες
ὅταν γλιτώσαμε, ἤρθαμε στ' ὠραῖο νησί τοῦ "Ἡλίου,
ὅπου τὰ πλατυμέτωπα γελάδια ἐκεῖ βοσκοῦσαν
κι ἀρνιῶν κοπάδια ἀμέτρητα τ' οὐρανοδρόμου "Ἡλίου.
Τότε ἄκουσα ἀπ' τὸ πέλαγο πότρεχε τὸ καράβι 270
- βέλασμα ἀρνιῶν καὶ μουγγρητὰ βοδιῶν πού τὰ μαντρίζουν,
κι ἤρθαν στὸ νοῦ μου τοῦ τυφλοῦ προφήτη Τειρεσία
τὰ λόγια, κι ὅσες μοῦ 'κανε παραγγελιές ἡ Κίρκη,
νὰ τ' ἀποφύγω τὸ νησί τοῦ φωτοδότη τοῦ "Ἡλίου
κι ἔτσι εἶπα στοὺς συντρόφους μου μὲ σπλάχνα μαχαμένα· 275
- «'Ακοῦστε τώρα νὰ σᾶς πῶ, πολύπαθοι συντρόφοι,
τις μαντοσύνες τοῦ τυφλοῦ προφήτη Τειρεσία
κι ὅσες ἡ Κίρκη μοῦ 'κανε παραγγελιές κι ὀρμήνειες

νά τ' ἀποφύγω τὸ νησί τοῦ φωτοδότη τοῦ "Ἡλιου,
γιατὶ μεγάλες συμφορὲς ἐδῶ μᾶς περιμένουν. 280

Μόν' πάντα ἀλάργα ἀπ' τὸ νησί τραβάτε τὸ καράβι ».

"Ἐτσι εἶπα κι ὅλων ἡ καρδιά σά νά 'σπατε στά στήθια,

κι ἀμέσως ὁ Εὐρύλοχος μοῦ μίλησε μὲ πίκρα:

« Εἶσαι, Δυσσέα, ἀπάνθρωπος. Τὸ πεῖσμα σου μεγάλο,

κι οὔτε ἀπὸ κούραση νογᾶς. Θά 'ναι ἔτσι καμωμένη 285

ἡ πλάση σου ἀπὸ σίδηρο, ἀφοῦ δὲ μᾶς ἀφήνεις

κι ἐμᾶς πού μᾶς ἀφάνισε ἡ κούραση κι ἡ νύστα,

ὄξω νά βγοῦμε στὴ στεριά, λίγο ψωμί νά φᾶμε

στὸ κυματόδαρτο νησί, μόν' ἔτσι πάλε ὀρίζεις

μὲς στὸ γεράνιο πάλαγο νά τρέχουμε ὅλη νύχτα, 290

ἀλάργα πάντα ἀπ' τὸ νησί. "Ομως τὴ νύχτα παίρνουν

οἱ κακοτάξιδοι καιροὶ πού πνίγουν τὰ καράβια.

Πές μου, πού νά ξεφύγουμε τὴ μαύρη μας τὴν ὥρα,

ἀνίσως ἔτσι ξαφνικά πλακώση ἀνεμοζάλη

ἀπ' τὸ Νοτιά ἢ τὸ Ζέφυρο, τὸ λυσσασμένο ἀγέρα, 295

πού τὰ καράβια αὐτοὶ βουλιοῦν καὶ τῶν θεῶν τὸ πεῖσμα ;

Ναί, τώρα θά σ' ἀκούσουμε τὴ σκοτεινὴ τὴ νύχτα

καὶ στὸ καράβι μένοντας κοντά, θά φᾶμε λίγο.

Μὰ τὴν αὐγὴ θά φύγουμε στῆς θάλασσας τὰ πλάτια ».

"Ἐτσι εἶπε κι ὅλοι παίνεψαν τὰ λόγια τοῦ Εὐρύλοχου. 300

Τότε εἶδα πιά τί συμφορὲς μᾶς εἶχε γράψει ἡ μοίρα,

κι ἔτσι δυὸ λόγια πεταχτὰ τ' ἀπάντησα καὶ τοῦ 'πα:

« Μὲ βιάζετε ἔτσι, Εὐρύλοχε, γιατί ἐμείνα μονάχος.

Μόν' ἔλα τώρα ἀμῶστε μου τὸν πιὸ μεγάλο ὄρκο,

κοπάδι ἀνίσως λάχουμε βοδιῶν ἢ καὶ προβάτων, 305

πῶς μήτε βόδι μήτε ἀρνὶ κανεὶς δὲ θά σκοτώση,

ἀπ' ἀσυλλογισιὰ τυφλή, μόν' ἤσυχα περάστε

μὲ τίς θροφές πού πήραμε ἀπ' τὴ θεὰ τὴν Κίρκη ».

"Ἐτσι εἶπα κι ὅλοι ὀρκίστηκαν καθὼς τοὺς τὸ ζητοῦσα.

Κι ὅταν πιά τέλος ἄμωσαν καὶ τέλεψαν τὸν ὄρκο, 310

ἀράξαμε τὸ γλήγορο καράβι στὸ λιμάνι,

κοντὰ σὲ δροσερὸ νερὸ κι οἱ ναῦτες βγῆκαν ὄξω

κι ἐκεῖ τραπέζι ἐτοίμασαν καὶ μ' ὄρεξη δειπνοῦσαν.

Κι ἔπειτα πιά ἀφοῦ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,

- θυμήθηκαν τούς ποθητούς συντρόφους και θρηνοῦσαν 315
 ὄσους μᾶς πῆρε κι ἔφαγε ἡ Σκύλλα ἀπ' τὸ καράβι.
 Κι ἐκεῖ πού πικροκλαίγανε ὕπνος γλυκὸς τούς πῆρε.
 Κι ὅταν ἡ νύχτα τσάκιζε καὶ τ' ἄστρα τρεμοσβήναν,
 ἀγέρα σήκωσε σφοδρὸν ὁ συγνεφοσυναήτης
 μ' ἀνεμοζάλη φοβερὴ καὶ σκέπασε μὲ νέφια 320
 στεριά μαζί καὶ θάλασσα πού θάμπωσαν τὰ οὐράνια.
 Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 σύραμε στὴ βαθιὰ σπηλιὰ τὸ φτερωτὸ καράβι.
 Λημέρι καὶ χορότοπο εἶχαν ἐκεῖ οἱ Νεραίδες
 κι ἐκεῖ συγκάλεσα βουλή κι ἔτσι εἶπα στοὺς συντρόφους· 325
 « Παιδιά, μὲς στὸ καράβι μας ψωμί κρασί δὲ λείπει,
 λοιπὸν ἄς μὴν ἀπλώσουμε στὰ βόδια, μὴ χαθοῦμε,
 γιὰτὶ εἶναι φοβεροῦ θεοῦ, τοῦ Ἥλιου, ἄρνιὰ καὶ βόδια,
 πού ὄλα τὰ βλέπει ἀπὸ ψηλὰ κι ἀκούει ὄλα τὰ πάντα ».
 Ἔτσι εἶπα καὶ κατάπειθα τὴν ἄφοβη ψυχὴ τους. 330
 Κι ὡς ἓνα μῆνα ἀγύριστη πάντα Νοτιὰ φυσοῦσε,
 μὴδ' ἄλλος ἔπαιρνε καιρὸς, δῶσ' του Νοτιὰ-Σιρόκος.
 Κι ἐνόσω κόκκινο κρασί δὲν ἔλειπε ἢ προσφάγι,
 στὰ βόδια δὲν ἀπλώνανε, μὴν τ' ἀκριβοπλερώσουν.
 Μὰ σὰ σωθήκανε οἱ θροφὲς ὀλότελα, ὅσες εἶχαν, 335
 τότε ἀπ' ἀνάγκη γύριζαν κυνήγι ἀναζητώντας,
 ψάρια, πουλιά, ὅ,τι τύχαινε στὰ χέρια τους νὰ πέση.
 Τράβηξα τότε πιὸ βαθιὰ μὲς στὸ νησί μονάχος,
 τοὺς τρισμακάριστους θεοὺς νὰ τοὺς παρακαλέσω,
 ἴσως μοῦ δείξῃ ἢ χάρη τους τὸ δρόμο νὰ γυρίσω. 340
 Κι ὅταν, γυρνώντας στὸ νησί, ἀλάργα ἀπ' τοὺς συντρόφους,
 πῆγα σὲ τόπο ἀπάνεμο, τότε ἐνίψα τὰ χέρια
 καὶ στοὺς θεοὺς δεήθηκα πού κατοικοῦν τὰ οὐράνια,
 κι ἐκεῖνοι στὰ ματόκλαδα γλυκὸ μοῦ χύσανε ὕπνο.
 Τότε ὁ Εὐρύλοχος τυφλὰ δασκάλεψε τοὺς ἄλλους· 345
 « Ἀδέρφια, ἀκούστε τί θὰ πῶ, κι ἄς εἴστε λυπημένοι.
 "Ὅλοι πικροὶ εἶναι οἱ θάνατοι στοὺς δύστυχους ἀνθρώπους,
 μα πιὸ πικρὸς δὲ βρίσκεται, νὰ σβήσης ἀπ' τὴν πείνα.
 Μόν' ἔλα, ἐμπρός, ἄς πιάσουμε τὰ πιὸ καλὰ γελάδια
 τοῦ Ἥλιου κι ἄς τὰ σφάζουμε στοὺς ἀθανάτους ὄλους. 350

Κι ἂν πᾶμε στὴν πατρίδα μας μὲ τὸ καλὸ, στὸ Θιάκι,
 ἕμορφο χτίζουμε νὰ τ' οὐρανοδρόμου "Ἡλιου
 καὶ τάματ'α τοῦ στέλνουμε πολλὰ καὶ ποὺ ν' ἀξίζου.
 Μὰ γιὰ τίς ὀρθοκέρατες γελάδες ἂν θυμώση,
 καὶ θέλῃ τὸ καράβι μας νὰ σπάσῃ, μὲ τὴ γνώμη
 καὶ ὄλων τῶν ἄλλων τῶν θεῶν, καλύτερά μου τὸ 'χῶ
 ρουφώντας ἄρμη νὰ χαθῶ στὸ κύμα μιὰ γιὰ πάντα,
 παρὰ νὰ λιώνω ἀδιάκοπα σ' αὐτὸ τὸ ἐρημονήσι».

355

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι παίνεψαν τὰ λόγια τοῦ Εὐρυλόχου.
 Κι εὐτὺς τοῦ "Ἡλιου ἀρπάξανε τὰ πιὸ ἕμορφα γελάδια,
 ἀπὸ κοντά—γιατὶ σιμὰ βοσκοῦσαν στὸ καράβι

360

τὰ παχουλά, στροφόποδα καὶ κουτελάτ'α βόδια.—
 Κι ἀφοῦ τὰ περικύκλωσαν, τὴν προσευχὴ τους κάνουν,
 φύλλα χλωρὰ ψηλόκορφης βελανιδιάς μαδώντας,
 γιατί ἔλειπε ἀπ' τ' ἀνάφουδο καράβι τ' ἀσπροκρίθι.

365

Σὺν ἕκαμαν τὴν προσευχὴ, τὰ σφάζουν καὶ τὰ γδέρνουν
 καὶ ἔπειτα κόβουν τὰ μηριὰ καὶ τὰ διπλοτυλίγουν
 μὲ σκέπη, καὶ ἄλλα ἀπὸ παντοῦ βάλανε ὠμὰ κομμάτια.

Κι ἀφοῦ δὲν εἶχανε κρασί γιὰ νὰ τὰ περιχύσουν,
 ἔχυναν στὰ σφαχτὰ νερὸ ἢ ψένανε τὰ σπλάχνα.

370

Καὶ τὰ μηριὰ σὺν κἀηκ'αν καὶ ἔφαγαν τὰ γλυκάδια,
 λιανίζουν τ' ἄλλα κρέατα καὶ τὰ περνοῦν στὶς σοῦβλες.

Τότε καὶ ὁ ὕπνος ὁ βαθὺς μοῦ πέταξε ἀπ' τὰ μάτια
 καὶ κίνησα γιὰ τὸ γοργὸ καράβι σ' ἀκρογιαλί.

Κι ὅταν σ' ἀψηλοκέφαλο καράβι εἶχα ζυγώσει,
 μὲ χτύπησε ὁ ζεστός καπνὸς τοῦ πάχους ποὺ καιγόταν
 καὶ ἀπ' τὴν καρδιά ἀναστέναζα καὶ στοὺς θεοὺς εὐχόμεον·
 «Δία πατέρα, καὶ οἱ λοιποὶ μακαριστοὶ καὶ αἰώνιοι.

375

Γιὰ συμφορὰ μου στὸ βαθὺ μὲ ρίξατε τὸν ὕπνο,
 καὶ ἄσεβη σκέφτηκαν δουλειὰ νὰ κάμουν οἱ συντρόφοι».

380

Κι ἔτρεξε εὐτὺς ἡ Λαμπετώ, μὲ τὸ συρτὸ φουστάνι,
 μαντατοφόρα γλήγορη, στὸν "Ἡλιο νὰ μηνύσῃ
 πὼς τοῦ 'σφάζαν τὰ βόδια του· καὶ ὁ "Ἡλιος θυμωμένος
 τοὺς ἀθκνάτους φώναζε καὶ τοὺς παρακαλοῦσε·
 «Δία πατέρα, καὶ οἱ λοιποὶ μακαριστοὶ καὶ αἰώνιοι,
 πληρώστε ἔπειτ'ε τοὺς ἄσεβους συντρόφους τοῦ Δυσσέα,

385

πού τὰ γελάδια μοῦ ἴσφαξαν, πού μὲ χαρὰ θωροῦσα
 στὸν οὐρανὸ ὅταν πήγαινα τὸν ἀστροστολισμένο,
 καὶ πίσω πάλε ὅταν στῆ γῆς γυρνοῦσα ἀπ' τὰ οὐράνια.
 Καὶ τῶν βοδιῶν τὴν πλερωμή, πού πρέπει, ἂν δὲ μοῦ δώσουν 390
 θὰ πάω στὸν Ἄδη νὰ χωθῶ καὶ στοὺς νεκροὺς νὰ φέγγω ».

Κι ὁ Δίας τότε ἀπάντησε ὁ συγνεφοσυναχτής·
 « Ἦλιε μου, λάμπε στοὺς θεοὺς καὶ στοὺς θνητοὺς στὸν κόσμο,
 κι ἐγὼ μ' ἀστροπελέκι μου—στὸ τάζω—φλογισμένο 395
 νὰ σπάσω τὸ καράβι τοὺς στῆ μέση τοῦ πελάγου ».
 Αὐτὰ κι ἀπ' τῆ λαμπρόμαλλη τὴν Καλυψῶ εἶχα ἀκούσει
 κι ἐκείνη τὰ ἔχε ἀπ' τὸν Ἑρμῆ τὸ φτερωτὸ ἀκουσμένα.

Σὰν πῆγα κάτω στὸ γιαλὸ καὶ βρῆκα τὸ καράβι,
 ὅλους σειρὰ τοὺς μάλωνα, μηδὲ εἶχε θεραπεία 400
 καμιὰ νὰ βροῦμε. Τώρα πιά χαλάστηκαν τὰ βόδια.

Τέρατα τότες οἱ θεοὶ μᾶς δείχνουν. Τὰ τομάρια
 σερνόντανε, καὶ μούγγριζαν τὰ κρέατα στίς σοῦβλες
 ψητὰ κι ὠμά, ἀπαράλλαχτα τὰ βόδια ὅπως μουγγρίζουν.
 Τότε ἔξι μέρες ἔτρωγαν οἱ ποθητοὶ συντρόφοι,
 τοῦ Ἥλιου τὰ πεντάμορφα γελάδια πού ἔχαν κλέψει. 405

Κι ὅταν ὁ Δίας ἔφεξε τὴν ἑβδομὴ τῆ μέρα,
 ἔπαψε ἀμέσως νὰ φυσᾷ ὁ ἄνεμος μὲ λύσσα,
 καὶ στὸ καράβι μπήκαμε, στὸ πέλαγο νὰ βγοῦμε,
 τ' ἄσπρα πανιὰ σηκώνοντας στ' ὀλόρθο του κατάρτι.
 Κι ὅταν πιά πίσω τὸ νησὶ τ' ἀφήσαμε, μῆτ' ἄλλη 410
 καμιὰ στεριά φαινότανε, μόνο γιαλὸς κι οὐράνια,
 τότε ἕνα μαῦρο σύγνεφο στὸ βαθουλὸ καράβι

ἄπλωσε ὁ Δίας κι ὁ γιαλὸς σκοτείνιασε ὅλος κάτω.
 Ὡρα πολλὴ δὲν ἔτρεχε στὸ κύμα τὸ καράβι,
 γιατί ἤρθε εὐτύς ὁ Ζέφυρος, φριχτὰ λυσομανώνοντας, 415
 κι ἔσπασε ἢ μπόρα καὶ τὰ δυὸ τοῦ караβιοῦ τὰ ξάρτια
 κι ἔπεσε πίσω. Τ' ἄρμενα χυθῆκανε στ' ἀμπάρι.

Καὶ τὸ κατάρτι χτύπησε στοῦ караβιοῦ τὴν πρύμη,
 τοῦ κυβερνήτη τὴν κορφή, καὶ τοῦ ἔκαμε ὅλα λιῶμα
 τῆς κεφαλῆς τὰ κόκαλα κι ἔπεσε μὲς στὸ κύμα 420
 σὰ βουτηχτής ὁ δύστηχος καὶ πέταξε ἡ ψυχὴ του.
 Κι ἄξαφνα ὁ Δίας βρόντηξε καὶ τὸ γοργὸ καράβι

μὲ ἀστροπελέκι χτύπησε καὶ τὸ συντάραξε ὄλο
 καθὼς τὸ βρῆκε ὁ κεραυνὸς καὶ γέμισε ὄλο θειάφι.
 Κι ἀπ' τὸ καράβι πέσανε στὴ θάλασσα οἱ συντρόφοι, 425
 καὶ γύρω του παράδερναν στὸ κύμα σὰν κουροῦνες,
 καὶ ἄχ, ὁ θεὸς τοὺς στέρησε τὴν ποθητὴ πατρίδα.

Κι ἐγὼ στὸ πλοῖο γύριζα ὡσότου ἢ τρικυμία
 ἀπ' τὴν καρίνα τὰ πλευρὰ ξεκάρφωσε καὶ τότε
 ξυλάρμενο παράδερνε στ' ἀφροντυμένο κύμα, 430
 καὶ τὸ κατάρτι σύριζα τοῦ τό 'σπασε ἀπὸ κάτω.

"Ὅμως βαστοῦσε ἀπάνω του γερὸς ἀκόμα ὁ στάντζος,
 στριφτὸς ἀπὸ βουδόπετσο. Κατάρτι καὶ καρίνα
 τὰ 'δεσα καὶ τὰ δυὸ μαζὶ καὶ κάθισα ἀπὸ πάνω,
 καὶ μ' ἔδερναν στὴ θάλασσα οἱ μπόρες τῶν ἀνέμων. 435

Τότε ἔπαψε πιά νὰ φυσᾷ ὁ Ζέφυρος μὲ λύσσα
 καὶ ἀμέσως γύρισε Νοτιά, σὲ πόνους νὰ μὲ ρίξει,
 πάλε τὴ μαύρη Χάρυβδη νὰ τὴν ξαναπεράσω.
 Ὀλονυχτὶς παράδερνα κι ὅταν ὁ ἥλιος βγῆκε,
 στῆς Σκύλλας καὶ τῆς Χάρυβδης τὸ βράχο πῆγα πάλε. 440

Ρούφηξε τότε ἡ Χάρυβδη τῆς θάλασσας τὸ κύμα
 κι ἐγὼ ἀπ' τὰ κλώνια ἀρπάχτηκα ψηλῆς ὀρνιάς, ἀνάερα
 πηδώντας, καὶ κρεμάστηκα σὰν νυχτερίδα· οὔτ' εἶχα
 ποῦ νὰ σταθοῦν τὰ πόδια μου καὶ ποῦ νὰ τ' ἀκουμπήσω,
 γιὰτὶ ἦταν πέρα οἱ ρίζες τῆς καὶ τὰ χοντρά κλωνάρια 445
 ποὺ ἰσκιώνανε τὴ Χάρυβδη, κι ἐκεῖνα ἦταν ἀλάργα.

Γ,ρὰ ἀπὸ κεῖ κρατήθηκα ὡσότου νὰ ξεράσῃ
 ξοπίσω πάλε ἡ Χάρυβδη καρίνα καὶ κατάρτι.
 Κι ἐκεῖ ποὺ τὰ περιμένα βγήκανε ἀργὰ μπροστά μου.

Καὶ σὰν τὴν ὥρα ποὺ γυρνᾷ στὸ σπίτι νὰ δειπνήσῃ 450
 ὁ δικαστὴς ἀφήνοντας τὴν ἀγορά, ποὺ δίκες
 ἐκεῖ πολλὰς ξεδιάλυνε ἀνθρώπων ποὺ κρινόνταν,
 τὴν ὥρα ἐκεῖνη ξέρασε κι ἡ Χάρυβδη τὰ ξύλα.

Χέρια καὶ πόδια ἀπόλυσα κι ἐγὼ πιά στὸν ἀέρα,
 κι ἔπεσα μὲς στὴ θάλασσα, λίγο κοντὰ στὰ ξύλα, 455
 κι ἔκατσα ἀπάνω κάνοντας κουπιὰ τὰ δυὸ μου χέρια.

"Ὅμως τὴ Σκύλλα, τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων ὁ πατέρας,
 δὲν ἄφησε νὰ ξαναἰδῶ. Σωμὸ δὲ θά 'χα τότε.

Μέρες έννια παράδερνα καὶ τὴ δεκάτῃ νύχτα
 στῆς Ὠγουγίας τὸ νησί μὲ πῆγαν οἱ οὐράνιοι, 460
 πὺ κατοικοῦσε ἡ Καλυψὼ μὲ τὶς λαμπρὲς πλεξοῦδες,
 θεὰ πανώρια, φοβερή, πὺ σὰ θνητὴ μιλοῦσε.
 Μὲ φίλευε καὶ μ' ἔθρεφε—μὰ τί νὰ τὰ ἱστορήσω ;
 Ψὲς τὰ ἴλεγα στὸ σπίτι σου καὶ στὸ πιστό σου ταίρι.
 Μῆτε μ' ἀρέσει δυὸ φορὲς νὰ ξαναλέω τὰ ἴδια. 465

Ν

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι ἀπόμειναν χωρὶς μιλιὰ νὰ βγάλουν
 κι ἦταν σὰ νὰ μαγεύτηκαν μὲς στὸ ἴσκιερὸ παλάτι.
 Τότε ὁ Ἄλκινος ἄρχισε σὲ λίγο κι ἔτσι τοῦ ἴπε·
 « Μιὰ κι ἦρθες στὸ χαλκόστρωτο παλάτι μου, Δυσσέα,
 θαρρῶ πὺς στὴν πατρίδα σου μπρὸς πίσω θὰ γυρίσης, 5
 χωρὶς πιά νὰ τυραγνιστῆς, ἂν καὶ πολλὰ ἔχεις πάθει.
 Καὶ στὸν καθένα χωριστὰ τοὺς ἄλλους ἔτσι ὀρίζω,
 πὺ τὸ κρασί μου πίνετε φλογάτο, γεροντίσιο,
 κι ἀκοῦτε τὸν τραγουδιστὴ στ' ἀρχοντικό μου σπίτι.
 Βαλμένα στὸ καλόξυστο σεντούκι εἶναι τοῦ ξένου 10
 τὰ ροῦχα καὶ τὸ μάλαμα τὸ καλοδουλεμένο
 κι ὅσα ἄλλα δῶρα τοῦ ἴφεραν οἱ πρόκριτοι Φαιάκοι.
 Μὰ ἐλάτε νὰ τοῦ δώσουμε λεβέτι καὶ τριπόλι
 μεγάλο, ἀπὸ ἴνα καθενεῖς, κι ἀπ' τὸ χωριὸ κατόπι 15
 παίρνουμε ἐμεῖς τὴν πλερωμὴ, συνάζοντάς τη ἀπ' ὅλους,
 γιὰτὶ ἓνας μόνος σὰ βαρὺ τὸ χάρισμα νὰ κάμη ».
 Ἔτσι ὁ Ἄλκινος μίλησε κι ἄρεσε ὁ λόγος σ' ὅλους.
 Καὶ τότε σπίτι κίνησαν καὶ πῆγαν νὰ πλαγιάσουν.
 Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 τοῦ πῆγαν τὰ πολύτιμα λεβέτια στὸ καράβι. 20
 Κι ὅλα μὲ τάξη τὰ ἴβαλε ὁ λατρευτὸς Ἄλκινος
 κάτω ἀπ' τοὺς μπάγκους, μπαίνοντας ὁ ἴδιος στὸ καράβι,
 κι ἔτσι πὺ σὰν τραβοῦν κουπιὰ οἱ ναῦτες νὰ μὴ μπλέκουν.
 Στ' Ἄλκινου πῆγανε ἔπειτα κι ἐτοίμασαν τραπέζι.
 Κι αὐτὸς στὸ μαυροσύγνεφο τοῦ Κρόνου γιὰ το Δία,
 τὸ βασιλιά γῆς κι οὐρανοῦ, τοὺς ἔσφαξε ἓνα βόδι. 25
 Καὶ τὰ μηριά σὰν κάηκαν, ἀρχοντικό τραπέζι

έτοιμασαν και με χαρά καθίσανε να φᾶνε.

Κι ὁ θεϊκὸς τραγουδιστὴς Δημόδοκος στὴ μέση
τοὺς τραγουδοῦσε, πού ὁ λαὸς περίσσια τὸν τιμοῦσε.

30

Τότε ὁ Δυσσέας ἔστρεφε συχνὰ τὴν κεφαλὴ του
στὸν ἥλιο, ἀπ' τὴ λαχτάρα του πότε νὰ βασιλέψη,
γιατὶ ἤθελε νὰ φύγη πιά. Κι ὡς λαχταρᾷ τὸ δεῖπνο
ζευγὰς, πού κοκκινότριχο ζευγάρι ὅλη μέρα
τραβᾷει τ' ἀλέτρι στὸ βαθύ χωράφι και κοιτάζει
χαρὰ γεμάτος πού τὸ φῶς βασίλεψε τοῦ ἡλίου
νὰ πάη στὸ σπίτι γιὰ φαγὶ και τοῦ λυγοῦν τὰ πόδια,
ἔτσι τὸν ἥλιο με χαρὰ θωροῦσε κι ὁ Δυσσέας
νὰ βασιλέψη κι εἶπε εὐτὺς στοὺς ναυτικούς Φαιάκους
και στὸν Ἀλκίνο πιὸ πολύ, σ' αὐτὸν γυρνώντας πρῶτα·
« Ἀφέντη Ἀλκίνο, λατρευτὴ κι ἀπ' ὅλους παινεμένε,

35

40

σὰ δεηθῆτε στείλτε με, νὰ ζῆτε, στὴν πατρίδα.
"Ὅσα μοῦ ζήταε ἡ καρδιὰ τελέψανε ὅλα τώρα,
δῶρα ἀκριβὰ και συνοδειά, πού σέ καλὸ ἄς τὰ βγάλουν
οἱ ἐπουράνιοι και γεροὺς στὸ σπίτι μου εἶθε νὰ ἴβρω
τὸ ταῖρι μου τὸ λατρευτὸ κι ὅσους ποθεῖ ἡ καρδιὰ μου.
Και σεῖς ἐδῶ πού μένετε, καλόκαρδοι εἶθε πάντα
νὰ ζῆτε με τὰ ταίρια σας και τ' ἀκριβὰ παιδιὰ σας,
κι ἄς σᾶς χαρίσουν οἱ θεοὶ κάθε χαρὰ πού ὑπάρχει
και τὴν πατρίδα σας κακὸ ποτὲ νὰ μὴν τὴ λάχη ».

45

50

"Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι παίνεσαν και νὰ τὸν στείλουν εἶπαν
τὸν ξένο στὴν πατρίδα του πού γνωστικὰ μιλοῦσε.
Τότε στὸν κράχτη ὁ δυνατὸς Ἀλκίνος ἔτσι τοῦ ἴπε·
« Ποντόνα, κέρανα μας κρασί και μοίρασέ μας σ' ὅλους
και ὅταν στὸν παντοδύναμο τοῦ Κρόνου γιὰ τὸ Δία
προσευχηθοῦμε, ἄς στείλουμε στὸν τόπο του τὸν ξένο ».

55

"Ἔτσι εἶπε, και γλυκὸ κρασί τοὺς κέρασε ὁ Ποντόνας
και στὸν καθένα μοίρασε πηγαίνοντας κοντὰ τους
κι ἔσταζαν ὅλοι στοὺς θεοὺς πού κατοικοῦν στὰ οὐράνια,
ἀπ' τὰ θρονιά πού κάθουνταν. Σηκώθη κι ὁ Δυσσέας
και στὴν Ἀρήτη δίχερο τῆς ἔδωσε ποτήρι
κι ἔτσι με λόγια φτερωτὰ τὴν ἀποχαιρετοῦσε·
« Νὰ χαιρέσαι, βασίλισσα, ὅσο νὰ ζῆς κι ὠσότου

60

γεράσης κι ἔρθη ὁ θάνατος πού 'ναι τοῦ ἀνθρώπου ἡ μοίρα.
Σ' ἀφήνω γειά. Κι ἐδῶ σ' αὐτὸ τὸ σπίτι, τὰ παιδιὰ σου
καὶ τὸ λαὸ νὰ χαίρεσαι καὶ τὸν ἀφέντη 'Αλκίνο».

65

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ἔπειτα, περνώντας τὸ κατώφλι,
κι ἓνα του κράχτη ὁ δυνατὸς 'Αλκίνος ὁδηγὸ του
τοῦ 'δωσε γιὰ τὸ γλήγορο καράβι στ' ἀπρογιάλι.

Τρεῖς παρακόρες ἔστειλε μαζί του κι ἡ 'Αρήτη,
κι ἡ μιὰ φλοκάτα νιόπλυτη βαστοῦσε καὶ χιτώνια.

70

Στὴ δεύτερη εἶπε τὸ κλειστὸ σεντούκι νὰ σηκώνη
κι ἡ τρίτη κόκκινο κρασί καὶ θρόφιμα κρατοῦσε.

Σὰν ἦρθαν κάτω στὸ γιὰλὸ καὶ βρῆκαν τὸ καράβι,
στὰ χέρια τους τὰ δέχτηκαν οἱ Ξακουστοὶ περάτες
κι ὄλα, κρασί καὶ θρόφιμα, τὰ κουβαλοῦσαν μέσα.

75

Καὶ τοῦ Δυσσέα ἐτοίμασαν σεντόνι κι ἀντρομίδα,
στῆς πρύμης τὸ κατάστρωμα γλυκὸν ὕπνο νὰ πάρη.

Μπῆκε ὁ Δυσσέας ἔπειτα καὶ πλάγιασε στὴν πρύμη
ἤσυχα. Μπήκανε κι αὐτοὶ καὶ κάθισαν σταῦς μπάγκους
σειρὰ καὶ λύσαν τὸ σκοινὶ ὄξω ἀπ' τὸν τρύπιο βράχο
κι ἔμπρὸς τὰ πίσω γέροντας τῆ θάλασσα σκορποῦσαν
κι ὕπνος γλυκὸς χυνόντανε στὰ μάτια τοῦ Δυσσέα,
ὕπνος βαθύς, ἀσάλευτος, λὲς κι ἔμοιαζε θανάτου.

80

Πῶς τρέχουν τέσσερα ἄλογα ζεμένα, ὀρμοῦν στὸν κάμπο
μεμιᾶς ὅταν ἀπάνω τους τὸ καμιτσὶ χτυπήσῃ

85

κι ἀνάερα λὲς σηκώνονται, γοργὰ τὸ δρόμο παίρνουν,
ἔτσι ἡ ψυχὴ τοῦ καραβιοῦ σηκώνονταν, ἡ πρύμη,
καὶ πίσω ἀφροστεφάνωτο τὸ κύμα τὸ χτυποῦσε
τοῦ πολυτάραχου γιὰλοῦ, πελώριο, φουσκωμένον,
κι ἔκοβε δρόμο ἀτράνταχτο, πού μήτε τὸ γεράκι
στὸ δρόμο δὲ θὰ τό 'φτανε τὸ πιὸ γοργόφερο ὄρνιο.

90

Ἔτσι ἔτρεχε γοργότρεχο στῆς θάλασσας τὸ κύμα,
φέροντας ἄντρα ἰσόβαρο μὲ τοὺς θεοὺς στὴ γνώση
πού 'πτε φαρμάκια ἀρίφνητα πρωτύτερα ἢ καρδιά του
περνώντας πικροθάλασσες καὶ μάχες καὶ πολέμους.

95

Τώρα κοιμότανε ἤσυχος τὰ πάθια του ξεχνώντας.

Ὡς βγήκε τ' ἄστρο ὀλόλαμπρο πῆρχεται ἐκεῖνο πρῶτο
τὸ φῶς τῆς νυχτογέννητης Αὐγούλας νὰ μηνύσῃ,

ζύγωνε τότε στὸ νησί τ' ἀφρόχαρο καράβι.

Ἔνα λιμάνι βρίσκεται, τοῦ Φόρκυνα, στὸ Θιάκι, 100

τοῦ γέρου τοῦ θαλασσινοῦ καὶ δυὸ προβάλλουν κάβοι
ἀπότομοι στοῦ λιμανιοῦ γυρμένοι ἐμπρὸς τὸ ἔμπα,
ποῦ ὄζω κρατοῦν τῶν δυνατῶν ἀνέμων τ' ἄγριο κύμα
καὶ μέσα τὰ καμαρωτὰ καράβια πᾶν καὶ μένου
στ' ἀραξοβόλι σὰν ἐρθοῦν, χωρὶς σκοινιά νὰ δέσουν.

105

Ἔχει κι ἐλιά στενόφυλλη στοῦ λιμανιοῦ τὸ βάθος
καὶ μιὰ κοντὰ τῆς θαμπερῆ σπηλιά γεμάτη χάρες,
πανάγιος τόπος τῶν Ξωθιῶν ποῦ τίς καλοῦν Νεράιδες.

Ἐκεῖ κροντήρια βρίσκονται καὶ πέτρινα πιθάρια
ποῦ πᾶνε μέσα οἱ μέλισσες καὶ πλάθουν τίς κηρῆθρες.

110

Κι ἔχει πετρένιους ἀργαλειοὺς μεγάλους, ποῦ οἱ Νεράιδες
φαίνουν θαλασσογάλανα πανιά, νὰ βλέπῃς θάμα.

Τρέχουν ἀστέρευτες πηγές, κι ἔχει ἡ σπηλιά δυὸ πόρτες,
μιὰ πρὸς τὸ μέρος τοῦ βοριᾶ ποῦ κατεβαίνει ὁ κόσμος
καὶ μιὰ ἄλλη κατὰ τὸ νοτιὰ γιὰ τοὺς θεοὺς κι οὐτ' ἄλλος
περνᾷ θνητός, μόν' τῶν θεῶν ὁ δρόμος εἶναι ἐκεῖθε.

115

Ἐκεῖ ἦρθαν τότε ξέροντας τὸ μέρος κι ἀπὸ πρῶτα.

Ὡς τὸ μισὸ ὄζω κάθισε στὴν ἄμμο τὸ καράβι
καθὼς ἐρχότανε μ' ὄρμη. Τόσο γερὰ τραβοῦσαν
οἱ λαμνοκόποι τὰ κουπιά. Καὶ στὴ στεριά πηδῶντας
πήρανε πρῶτα ἀπ' τὸ βαθὺ καράβι τὸ Δυσσέα
μὲ τὸ σεντόνι σηκωτὰ καὶ τὴ λευκὴ ἀντρομίδα
κι ὅπως βαθιὰ κοιμότανε τὸν ξάπλωσαν στὴν ἄμμο.

120

κι ὕστερα πῆγαν κι ἔφεραν τὰ δῶρα τῶν Φαιάκων
ὅσα τοὺς φώτισε ἡ θεὰ Παλλάδα νὰ τοῦ δώσουν.

125

Κοντὰ στὴ ρίζα τῆς ἐλιάς τωρὸ τὰ βάλανε ὅλα
ὄζω ἀπ' τὸ δρόμο, μὴν τυχὸν κανεὶς ἀπ' τοὺς διαβᾶτες
πρὶν ὁ Δυσσέας σηκωθῇ, τὰ ἰδῇ καὶ τοῦ τὰ κλέψῃ,
κι ἀμέσως πίσω γύρισαν γιὰ τὴν πατρίδα πάλε.

Ὅμως τῆς γῆς ὁ Σαλευτῆς δὲν ξέχασε ἀπὸ πρῶτα

130

ὅσες φοβέρες ἔκαμε τοῦ ἰσόθεου Δυσσέα
κι ἔτσι δοκίμαζε νὰ ἰδῇ τὴ γνώμη καὶ τοῦ Δία·

«Δία πατέρα, δίχως πιά τιμὴ θὰ καταντήσω
μὲς στοὺς ἀθάνατους θεοὺς, ἀφοῦ οἱ θνητοὶ Φαίάκοι

- δὲ μὲ ψηφοῦν, ἄν καὶ κρατοῦν ἀπ' τῆ δικῆ μου φύτρα. 135
 Ἄληθεια, τῶρα τό ἕλεγα, πικρὰ σάν πιτῆ φαρμάκια,
 νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα του μιὰ μέρα πιά ὁ Δυσσέας.
 Μὰ νὰ τοῦ σβῆσω ὀλότελα τοῦ γυρισμοῦ τῆ μέρα
 σκοπὸ δὲν εἶχα ἀφοῦ ἀπ' ἀρχῆς τὸν ὄρισες ὁ ἴδιος.
 Μὰ ἐνῶ βαθιὰ κοιμόντανε τὸν πήγανε στὸ Θιάκι 140
 μ' ἓνα καράβι γρήγορο τῆ θάλασσα περνώντας
 κι ἄπειρα δῶρα τοῦ ἔδωσαν, λεβέτια καὶ χρυσάφι
 μὲ τὸ σωρὸ καὶ πανικὰ πολλὰ καλοφασμένα
 ὅσα ποτὲ δὲ θὰ ἔπαιρνε κι ὁ ἴδιος ἀπ' τὴν Τροία
 στὸ μερδικό του λάφυρα κι ἂν ἄβλαβὸς γυρνοῦσε ». 145
 Κι ὁ Δίας τότε ἀπάντησε ὁ συγνεφοσυναχτής·
 « Ὠχου, τί λόγο, ἀνίκητε, ποῦ μοῦ ἔπες, κοσμοσείστη.
 Ὅχι, οἱ θεοὶ δὲ σ' ἀψηφοῦν μηδὲ τολμᾶ κανένας
 τὸν πιὸ μεγάλο, πιὸ τρανό, νὰ τὸν καταφρονέσῃ.
 Μὰ ἂν σ' ἀψηφᾶ κανεὶς θνητός, στὴν τόλμη του θαρρώντας, 150
 πάντα ἀπ' τὸ χέρι σου περνᾷ στερνὰ νὰ τὸν πλερώσῃς.
 Ὅπως τὸ θέλεις κάμε το κι ὡς τὸ ποθεῖ ἡ καρδιά σου ».
 Τότε στὸ Δία ἀπάντησε ὁ σείστης Ποσειδώνας·
 « Ναί, μαυροσύγνεφε ὡς τὸ λὲς θὰ τό ἔκανα κι ἀμέσως.
 Μὰ πάντα ἐσένα σέβομαι καὶ τὸ θυμὸ σου τρέμω. 155
 Καὶ τῶρα θέλω τ' ὁμορφο καράβι τῶν Φαιάκων
 μὲς στὸ γεράνιο πέλαγος νὰ σπάσω, ὅταν γυρίζῃ,
 νὰ πάψουν πιά νὰ προβοδοῦν ἀνθρώπους σὲ ταξίδια,
 καὶ γύρω μὲ ψηλὸ βουνὸ τὴν πόλη τους νὰ κλείσω ».
 Κι ὁ Δίας τότε ἀπάντησε ὁ συγνεφοσυναχτής· 160
 « Ἐτσι, ἀδερφέ, θαρρῶ κι ἐγὼ καλύτερο πὼς εἶναι.
 Τὴν ὥρα ποῦ ὅλος ὁ λαὸς θὰ βλέπουν ἀπ' τὴν πόλη
 μὲ τὰ κουπιὰ του νὰ ρχεται, κάμε το βράχο ἀμέσως
 κοντὰ στὴ γῆ μὲ γρήγορο καράβι ποῦ νὰ μοιάζῃ,
 ποῦ νὰ τὸ βλέπουν ἔπειτα καὶ νὰ σασιτίζῃ ὁ κόσμος, 165
 καὶ κλεῖσε μὲ ψηλὸ βουνὸ τὴν πόλη τους τριγύρω ».
 Καὶ τότε αὐτὸ σάν ἄκουσε ὁ σείστης Ποσειδώνας
 γιὰ τὴ Σχερία κίνησε τὴ χώρα τῶν Φαιάκων.
 Καθότανε ὅσο πόφτασε τ' ἀφρόχαρο καράβι
 σὲ λίγο, τρέχοντας γοργά. Κι ἀφοῦ κοντὰ του πῆγε 170

τό 'καμε βράχο καὶ βαθιὰ τὸ ρίζωσε χτυπώντας
 μὲ τὶς παλάμες τῶν χειρῶν κι ἔφυγε αὐτὸς ἀλάργα.

Καὶ μεταξύ τους ἔλεγαν κουβέντες οἱ Φαιάκοι,
 οἱ Ἰακουστοὶ θαλασσινοὶ καὶ μακρολαμνοκόποι.

Κι ἔτσι ἓνας τότε μίλησε στὸ διπλανὸ γυρνώντας: 175

«ὦ θεέ μου, ποιὸς σταμάτησε τὸ φτερωτὸ καράβι
 στὸ πέλαγο, ὅπως ἔτρεχε ; Τώρα φαίνοντανε ὄλο ».

Ἔτσι εἶπε, μὰ δὲν τὰ ἔξεραν αὐτὰ πῶς εἶχαν γίνεи.

Τότε ὁ Ἄλκινος ἄρχισε κι ἔτσι εἶπε δυὸ του λόγια:

« Ἄχ, νὰ τα, βγαίνουν τὰ παλιὰ τῆς μοίρας τὰ γραμμένα, 180

πού μοῦ ἔλεγε ὁ πατέρας μου, πὼς εἶναι θυμωμένος
 μὲ μᾶς τῆς γῆς ὁ σαλευτής, γιατί γινόμαστε ὄλων
 καλοπροαίρετοι ὁδηγοί. Κι ἔλεγε πὼς μιὰ μέρα

θὰ σπάση ἓνα πεντάμορφο καράβι τῶν Φαιάκων
 ἀπὸ ταξίδι ὅταν γυρνᾷ μὲς στὸ γεράνιο κύμα 185

καὶ γύρω μὲ ψηλὸ βουνὸ τὴν πόλη μας θὰ κλείση.

Ὁ γέρος ἔτσι τὰ ἔλεγε, καὶ νά, ἀληθεύουν ὄλα.

Ἄς πάθουν τὰ ταξίδια αὐτὰ τοῦ καθενὸς πού φτάση
 στὴν πόλη μας, κι ἄς σφάζουνε τ' ἀφέντη Ποσειδῶνα
 δώδεκα ταύρους διαλεχτούς, ἴσως καὶ μᾶς πονέση 190
 καὶ δὲ μᾶς κλείση μὲ ψηλὸ βουνὸ τὴν πόλη γύρω ».

Εἶπε κι αὐτοὶ φοβήθηκαν κι ετοίμασαν τοὺς ταύρους.

Ἔτσι ὄρθιοι γύρω στὸ βωμὸ τοῦ ἀφέντη Ποσειδῶνα
 εὐχόντανε ὄλοι οἱ ἀρχηγοὶ καὶ πρόκριτοι Φαιάκοι.

Ἐύπησε στὴν πατρίδα του τότε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας, 195

μὰ δὲν τὴ γνώρισε, ἐπειδὴ φευγάτος ἦταν χρόνια

καὶ γύρω ὁμίχλη σκόρπισε πυκνὴ ἢ θεὰ Παλλάδα

γιὰ νὰ τὸν κάμη ἀγνωριστο καὶ νὰ τὸν ὀδηγήση

μήπως τὸν δῆ ἢ γυναίκα του κι οἱ φίλοι κι οἱ πολῖτες

πρὶν ὄλα πρῶτα τ' ἄδικα πλερώση στοὺς μνηστῆρες. 200

Γι' αὐτὸ ὄλα τώρα ἀλλιώτικα στὰ μάτια του φαίνονταν,

τὰ μονοπάτια τ' ἀνοιχτά, τὰ βολικὰ λιμάνια

κι οἱ βράχοι γύρω οἱ κρεμαστοὶ καὶ τ' ἀνθισμένα δέντρα.

Πετιέται ὄρθος καὶ στάθηκε κι ἔβλεπε τὴν πατρίδα

κι εὐτὺς βαριά ἀναστέναζε καὶ μ' ἀνοιχτὲς παλάμες

τὰ δυὸ μηριά του χτύπησε κι ἔτσι ἔλεγε θρηγνώντας: 205

- « Ὠχου, σέ ποιῶν νά βρέθηκα τῆ χώρα ἀνθρώπων πάλε ;
 Ἄγριοι εἶναι τάχα καί κακοί καί δίκιο δὲν κατέχουν
 ἢ νά φοβοῦνται τοὺς θεοὺς καί ν' ἀγαποῦν τοὺς ξένους ;
 Ποῦ πάω αὐτοὺς τοὺς θησαυροὺς κι ἐγὼ ποῦ παραδέρνω ; 210
 Ἄς τὰ χαιρόντανε ὄλα αὐτὰ καλύτερα οἱ Φαιάκοι
 καί γὼ σέ βασιλιᾶ τρανοῦ θά πῆγαίνα ἄλλου χέρια
 νά με φιλέψη καί στερνά στὸ Θιάκι νά με στείλῃ.
 Τώρα ποῦ νά τὰ βάλω αὐτὰ κι ἐγὼ δὲν καλοξέρω,
 μήτε κι ἐδῶ θά τ' ἄφηνα, γιατί θά μοῦ τὰ κλέψουν. 215
 Ὠχου, δὲν τό 'κριναν καλά μήτε ἤξεραν τὸ δίκιο
 οἱ ἀρχηγοὶ καί πρόκριτοι Φαιάκοι ποῦ με πῆγαν
 σέ ξένον τόπο κι ἔλεγαν πῶς θά με πᾶν στὸ Θιάκι,
 μὰ νά, τὸ λόγο ἀθέτησαν. Ὁ σπλαχνικὸς ὁ Δίας 220
 ἄς τοὺς πλερώσῃ ποῦ τῆ γῆς ἀπ' τὰ οὐράνια βλέπει
 καί κάθε φταιχτῆ τιμωρεῖ. Μόν' ἔλα ἄς τοὺς μετρήσω
 τοὺς θησαυροὺς μου, γιὰ νά ἰδῶ κανένα μὴ μοῦ πῆραν
 στὸ βαθουλὸ καράβι τους κι ἐδῶθε πᾶνε οἱ ἄλλοι ».
- Εἶπε καί τὰ πεντάμορφα τριπόδια καί λεβέτια
 μετροῦσε καί τὸ μάλαμα καί τὰ καλοφτιασμένα 225
 πανιά κι ἀπ' ὄλα τίποτε δὲν ἔλειπε. Καί τότε
 ἐκλαιγε στὴν πατρίδα του καί σέρνονταν στὴν ἄμμο
 τοῦ πολυτάραχου γιालοῦ πικρὰ θρηνηλογώντας.
 Κι ἤρθε κοντά του ἡ Ἀθηνᾶ με νιὸ βοσκοὺ παρόμοιοι
 ποῦ σὰν τὰ βασιλόπουλα κορμὶ εἶχε χαϊδεμένο. 230
 Φυροῦσε καλοκάμωτη διπλὴ στοὺς ὤμους κάρπα
 καί δυὸ στ' ἀφράτα πόδια τῆς σαντάλια καί κρατοῦσε
 κοντάρι. Χάρηκε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας σὰν τὴν εἶδε
 κι εὐτύς κοντά τῆς ἔτρεξε κι ἔτσι εἶπε με λαχτάρα·
 « ὦ φίλε, ποῦ στὴ χώρα αὐτὴ σέ πρωτοβρίσκω ἐσένα, 235
 γιὰ σου, καί μ' ἄπονη καρδιά μὴ με δεχτῆς, μόν' ἔλα
 σῶσε κι ἐμένα κι ὄλα αὐτά. Στὰ πόδια σου προσπέφτω
 καί σὰν ἀθάνατο θεὸ τῆ χάρη σου γυρεύω.
 Καί τοῦτο ξήγα μου σωστὰ καλὰ νά καταλάβω.
 Ποιὸς τόπος εἶναι αὐτὸς ἐδῶ ; Ποιοὶ κατοικοῦν στὴν πόλῃ ; 240
 Νησὶ μὴν εἶναι ξέφαντο ἢ κάβος ποῦ προβάλλει
 ἀπὸ πολύκαρπη στεριά κι ὡς στὸ γιालὸ ὄξω φτάνει ; »

- Τότε ἡ κουκουβαγιόθωρη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα·
 « Ἄνθρωπος, ξένε, θά 'σαι ἀπλὸς ἢ θά 'ρχεσαι ἀπ' ἀλάργα
 γι' αὐτὴ τῆ χώρα ἐνῶ ρωτᾷς πού ἀνάκουστη δὲν εἶναι. 245
 Χιλιάδες κι ὅσοι κατοικοῦν ὅπου ἀνατέλλει ὁ ἥλιος
 τὴν ξέρουν κι ὅσοι κάθονται πίσω στὴ μαύρη δῦση.
 Δρόμους δὲν ἔχει ἀμαξωτούς, βραχόσπαρτη εἶναι χώρα,
 ὅμως δὲν εἶναι κι ἄκαρπη, μεγάλη κι ἄς μὴν εἶναι.
 Καὶ στὰρι βγάζει πληθερὸ καὶ τὸ κρασί περισσίο, 250
 κι ὄλο τὴ λούζουν οἱ βροχὲς κι οἱ λαμπερὲς δροσοῦλες.
 Γίδια καὶ βόδια θρέφονται κοπάδια στὶς βοσκὲς τῆς
 κι ἔχει λογιῆς λογιῆς δεντρὰ κι ἀστέρειτες ποτίστρες.
 Γι' αὐτὸ τὸ Θιάκι ἀκούστηκε καὶ μὲς στὴν Τροία, ξένε,
 πού καθὼς λένε βρίσκεται ἀλάργα ἀπ' τὴν Ἑλλάδα ». 255
- Εἶπε καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας
 τὰ πατρικά του χῶματα, ὡς ἡ θεὰ Παλλάδα,
 μπροστά του τὰ φανέρωσε, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα.
 Κι εὐτὺς μὲ λόγια πεταχτὰ τῆς μίλησε ἔτσι κι εἶπε,
 μὰ γύρισε τὰ λόγια του, δὲν εἶπε τὴν ἀλήθεια, 260
 πάντα βουλὴ πολύκερδη στὸ νοῦ του ἀναμετρώντας·
 « Ναί, γιὰ τὸ Θιάκι μάθαινα καὶ στὴν πλατιὰ τὴν Τροία
 ἀλάργα, ἀπάνω στοὺς γιालούς, καὶ τώρα μόλις ἦρθα
 μ' αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς θησαυροὺς κι ἀκόμα κι ἄλλους τόσους
 γιὰ τὰ παιδιά μου ἀφήνοντας κλεφτάτα πῆρα δρόμο, 265
 γιατί ἐκεῖ κάτω σκότωσα τὸ γιὸ τοῦ Ἰδομενέα
 τὸ φτεροπόδη Ὀρσίλοχο πού στὴν πλατιὰ τὴν Κρήτη
 ὄλους περνοῦσε τρέχοντας τοὺς σιτοφάγους ἄντρες,
 γιατί ζητοῦσε ἀπ' ὅλα αὐτὸς τὰ λάφυρα τῆς Τροίας
 νὰ μὲ στερήση, πού γι' αὐτὰ πλῆθος κι ἐγὼ φαρμάκια 270
 ἦπια περνώντας θάλασσοις καὶ μάχες καὶ πολέμους,
 γιατί στὴν Τροία παραγιὸς δὲν τὸ 'χα τῆς τιμῆς μου
 νὰ γίνω στὸν πατέρα του, μόν' κεφαλὴ ἤμουν σ' ἄλλους
 Κι ἔτσι καθὼς κατέβαινε στὴ χώρα ἀπ' τὸ χωράφι,
 μ' ἓνα κοντάρι χάλκινο τὸν ἄφησα στὸν τόπο 275
 κοντὰ στὸ δρόμο, σταινώντας καρτέρι μ' ἓνα φίλο.
 Σκέπαζε ἡ νύχτα σκοτεινὴ τὸν οὐρανὸ ἀπὸ πάνω,
 πού μῆτε αὐτὸς μᾶς γνώρισε μῆτε ψυχὴ μᾶς εἶδε.

Κι ἀφοῦ τὸν ξάπλωσα στὴ γῆ μὲ τὸ σκληρὸ μαχαίρι,
 κατέβηκα στοὺς Φοίνικες καὶ βρῆκα στ' ἀκρογιαλί 280
 καὶ πρόσπεσα στὰ πόδια τους δίνοντας πλούσια δῶρα
 καὶ τοὺς ζητοῦσα νὰ μὲ πᾶν στὴν Πύλο νὰ μὲ βγάλουν,
 ἢ στὴ θεϊκιά τὴν Ἥλιδα ποὺ οἱ Ἑπειγοὶ ὀρίζουν.
 Μὰ ἄθελα ἐκεῖθε ἡ δύναμη τοὺς ξόριασε τοῦ ἀνέμου,
 γιατί δὲν εἶχανε σκοπὸ αὐτοὶ νὰ μ' ἀπατήσουν. 285
 Κι ἐκεῖθε παραδέρνοντας φτάσαμε ἐδῶ τὴ νύχτα,
 καὶ στὸ λιμάνι μπήκαμε γοργὰ λαμνοκοπώντας
 δίχως νὰ φᾶμε μιὰ μπουκιά, κι ἄς εἶχαμε ἄγρια πείνα,
 μόν' ἔτσι ξεμπαρκάραμε νὰ κοιμηθοῦμε λίγο. 290
 Ὑπνος γλυκὸς μὲ πῆρε εὐτύς κομμένον ἀπ' τὸν κόπο,
 κι αὐτοὶ τὸ βιὸς μου βγάζοντας ἀπ' τὸ βαθὺ καράβι
 κοντά μου ἐκεῖ ποὺ πλάγιαζα τὸ βάλανε στὴν ἄμμο.
 Κι ἐπειτα στὴν καλόχτιστη τὰ πρύμισαν Σιδῶνα,
 κι ἐγὼ μονάχος ἔμεινα μὲ τὴν καρδιά καμένη ». 295
 Εἶπε, καὶ χαμογέλασε ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλάδα
 καὶ τρυφερὰ τὸν χάιδεψε, μοιασμένη μὲ γυναίκα
 πανώρια, λυγερόκορμη καὶ στὶς δουλειὲς τεχνίτρα,
 κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοῦ κάνει κρᾶζοντάς τον·
 « Σοφὸς καὶ τετραπέρατος θά 'ναι ὅποιος σὲ περάση
 στὰ χίλια σου τεχνάσματα, θεὸς κι ἂν εἶναι ἀκόμα. 300
 Καημένη, πολυμήχανε καὶ μάστορη στοὺς δόλους,
 μήτε μὲς στὴν πατρίδα σου τίς πονηριὲς δὲν παύεις
 κι ὅσα ψευτόλογα ἀγαπᾶς ἀπὸ γεννησιμιό σου.
 Μόν' ἔλα, αὐτὰ ἄς τ' ἀφήσουμε, τὸ ξέρουμε κι οἱ δύο μας
 ποιοὺ μᾶς συμφέρνει, ἀφοῦ καὶ σὺ ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους 305
 ὁ πρῶτος εἶσαι στὴ βουλή καὶ στὴ ρητοροσύνη,
 κι ἐγὼ γιὰ τὴ σοφία μου καὶ τὴν πολλή μου γνώση
 στὸν οὐρανὸ φημίζομαι στοὺς ἀθανάτους ὅλους.
 Μὰ μήτε ἐσὺ δὲ γνώρισες τὴν Ἀθηνᾶ Παλλάδα,
 τὴ θυγατέρα τοῦ Διός, ποὺ παραστέκω πάντα 310
 κοντά σου σ' ὅλες τίς δουλειὲς καὶ σ' ὅλα σὲ προσέχω,
 καὶ τοὺς Φαιάκους ἔκαμα νὰ σ' ἀγαπήσουν ὅλοι.
 Τώρα πάλε ἔφτασα κι ἐδῶ βουλή μαζί σου νὰ βρω
 νὰ κρύψω αὐτοὺς τοὺς θησαυροὺς, ποὺ οἱ Ξακουστοὶ Φαιάκοι

σοῦ δώσανε ὅταν ἔφευγες μὲ φώτιση δική μου, 315
 καὶ νὰ σοῦ πῶ ὅσα βάσανα γραφτὸ εἶναι νὰ περάσης
 στ' ἀρχοντικὸ τὸ σπίτι σου. Μὰ ἄντεχε, θεὸς δὲ θέλεις,
 καὶ σὲ κανένα νὰ μὴν πῆς, εἴτε ἄντρα εἴτε γυναίκα,
 γιατί ἦρθες ἀπ' τὴν ξενιτιά, μόν' πίνε τὰ φαρμάκια
 σωμαίνοντας κι ὑπόμενε τίς προσβολές τῶν ἄλλων ». 320

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε
 « Δύσκολα δύνεται, θεά, θνητὸς νὰ σὲ γνωρίση,
 κι ἄς εἶναι ὁ πιὸ πολυπείρος. Γιατὶ καὶ σ' ὅλα ἀλλάζεις.
 Μὰ ἀλήθεια αὐτὸ δὲν τὸ ξεχνῶ πὼς μὲ πονοῦσες πρῶτα,
 ἐνόσω πολεμούσαμε οἱ Ἄχαιοὶ στὴν Τροία. 325

Μὰ τοῦ Πριάμου τὸ ψηλὸ σὰν πῆραμε τὸ κάστρο
 καὶ στὰ καράβια μπήκαμε — θεὸς λὲς μᾶς σκορποῦσε —
 δὲ σ' εἶδα πιά στὰ μάτια μου, τοῦ Δία θυγατέρα,
 μῆτ' ἐμὲς στὸ καράβι μου κατάλαβα πὼς μπῆκες
 νὰ μὲ φυλάξῃ ἢ χάρη σου ἀπ' τὰ πολλὰ μου πάθια. 330

Μόν' πάντα μὲς στὰ στήθια μου καρδιά καμένη κλειώνοντας
 γυρνοῦσα ὅσο πού μ' ἔσωσαν ἄλλοι θεοὶ ἀπ' τὸ χάρο,
 ὡσότου μὲς στὴν καρπερὴ πατρίδα τῶν Φαιακῶν
 μὲ ψύχωσαν τὰ λόγια σου κι ἡ ἴδια μ' ὀδηγοῦσες. 335

Καὶ τώρα στὸν πατέρα σου τὸ Δία σὲ ξορκίζω,
 γιατί θαρρῶ στὸ ξέφαντο τὸ Θιάκι πὼς δὲν ἦρθα,
 μόν' σ' ἄλλους τόπους τριγυρνῶ καὶ θεὸς νὰ μὲ γελάσης,
 θεά, μ' αὐτὰ πού μοῦ λαλεῖς, τὸ νοῦ μου νὰ πλανέσης.
 Ἄχ, πές μου, ἀλήθεια, ἂν ἔφτασα στὴν ποθητὴ πατρίδα ». 340

Κι ἡ λιοπερίχυτη Ἀθηνᾶ τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα·
 « Τέτοια ἐσὺ γνῶμη μέσα σου πάντα φυλάς κλεισμένη,
 γι' αὐτὸ κι ἐγὼ στίς συμφορὲς μονάχο δὲ σ' ἀφήνω,
 γιατί ἐξυπνος καὶ συνετὸς καὶ στοχασμένος εἶσαι. 345

Ἄν ἄλλος ἀπ' τὴν ξενιτιά γυρνοῦσε, μὲ λαχτάρα
 θά 'τρεχε τὴ γυναίκα του νὰ ἰδῇ καὶ τὰ παιδιὰ του
 στὸ σπίτι του. Μὰ ἀκόμα ἐσὺ δὲ θέλεις νὰ ρωτήσης,
 μόν' θέλεις τὴ γυναίκα σου νὰ δοκιμάσης πρῶτα,
 πού κάθεται στὸ σπίτι σου κλεισμένη καθὼς πάντα,
 κι οἱ μέρες της περνοῦν πικρές, τίς νύχτες δάκρυα χύνει. 350

Ἐγὼ ὅμως πάντα πίστευα καὶ τό 'λεγα στὸ νοῦ μου

πώς θά γυρίσης, ὅλους σου σὰ χάσης τοὺς συντρόφους.
 Μὰ μὲ τὸν πατρικό μου θεῖό, τὸ σείστη Ποσειδῶνα,
 δὲν ἤθελα καὶ νὰ πιαστῶ, πού πάθος σοῦ κρατοῦσε
 γιατί τὸ γιό του τύφλωσες πού ἀγαπητὸ τὸν εἶχε.
 Μόν' ἔλα τώρα νὰ πειστῆς τὸ Θιάκι νὰ σοῦ δείξω. 355
 Νά τοῦ θαλάσσιου γέροντα Φόρκυνα τὸ λιμάνι.
 Νά κι ἡ στενόφυλλη ἐλιά στοῦ λιμανιοῦ τὸ βάθος.
 Κοντά της εἶναι κι ἡ βαθιὰ σπηλιὰ γεμάτη χάρες,
 πανάγιος τόπος τῶν Ξωθιῶν πού τις καλοῦν Νεραίδες.
 Κι αὐτὴ εἶναι ἡ θολωτὴ σπηλιὰ πού πήγαινες κι ὁ ἴδιος 360
 καὶ στὶς Νεραίδες ἔκανες ἀρχοντικὲς θυσιές.
 Κι αὐτὸ εἶναι ἐκεῖ τὸ Νήριτο, τὸ δασοφουντωμένο ».

Εἶπε, καὶ σχόρπισε ἡ θεὰ τὴν καταχνιὰ κι ὁ τόπος
 ἔδειξε, κι ἀναγάλλισε ὁ δύστιχος Δυσσέας
 πόβλεπε τὴν πατρίδα του κι ἔσκυβε καὶ φιλοῦσε 365
 τὸ καρπερὸ τὸ χῶμα της καὶ στὰ ψηλά οὐράνια,
 σηκώνοντας τὰ χέρια του εὐχόνταν στὶς Νεραίδες·
 « Καλὲς Νεραίδες, τοῦ Διὸς κοπέλες, ἄχ! ποτέ μου
 δὲν τό 'λπίζα πὼς θά σᾶς δῶ κι οἱ προσευχὲς μου τώρα
 ἄς εἶναι καλοπρόσδεχτες. Καὶ δῶρα σὰν καὶ πρῶτα 370
 θά σᾶς προσφέρω, ἂν τοῦ Διὸς ἡ πλουτοδότρα κόρη
 ζωὴ μ' ἀφήσῃ νὰ χαρῶ, τὸ γιό μου ἂν μοῦ φυλάξῃ ».

Κι ἡ λιοπερίχυτη Ἀθηνᾶ τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα.
 « Θάρρος, καὶ μὴ χολιάς γι' αὐτά, στὸ νοῦ σου μὴν τὰ βάζης.
 Κι ἔλα, ἄς μὴ χάνουμε καιρό, μὲς στῆς σπηλιάς τὸ βάθος 375
 νὰ βάλουμε τοὺς θησαυροὺς, ἀνέγγιχτοι νὰ μείνουν,
 κι ἔπειτα ἄς λογαριάσουμε τὸ πιδὸ καλὸ νὰ γίνῃ ».

Εἶπε καὶ μπῆκε στὴ σπηλιὰ τὴ θαμπερὴ ἡ Παλλάδα,
 κρύφτρα γυρεύοντας νὰ βρῆ. Κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας
 κοντά της ὅλα τὰ 'φερνε τὰ δῶρα τῶν Φαιάκων, 380
 μάλαμα καὶ σκληρὸ χαλκὸ καὶ ὠριοφασμένα ροῦχα.
 Τὰ τοποθέτησε ὁμορφα κι ἔβαλε μπρὸς στὴν πόρτα
 πέτρα μεγάλη ἡ Ἀθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα.
 Στὴ ρίζα τότε τῆς ἐλιάς καθίσανε κι οἱ δύο τους
 καὶ μελετοῦσαν τὴ σφαγὴ τῶν ἄτροπων μνηστήρων. 385
 Κι ἄρχισε πρῶτῃ ἡ λαιοπερὴ θεὰ Παλλάδα κι εἶπε·

« Γιὲ τοῦ Λαέρτη, θεϊκὲ, πολύτεχνε Δυσσέα,
σκέψου πῶς τοὺς ἀδιάντροπους μνηστῆρες θὰ ξεκάμης
ποὺ κυβερνοῦν τὸ σπίτι σου τρεῖς χρόνους καὶ γυρεύουν
μὲ δῶρα ν' ἀποχτήσουνε τὸ ἰσόθεό σου ταίρι. 390
Μὰ γιὰ τὸ γυρισμό σου αὐτὴ θρηνώντας νύχτα μέρα
ὄλους μ' ἐλπίδες τοὺς πλανᾶ κι ὑπόσχεται καὶ στέλνει
παραγγελιὲς καὶ ξεγελᾶ κι ὁ νοῦς της ἄλλα βάζει ».

Τότε ἔτσι ὁ βαθυστόχαστος ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
« Ἄχ, σὺν τ' Ἀτρέα κι ἐγὼ τὸ γιὸ τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου 395
ἔμελλα μὲς στὸ σπίτι μου ν' ἀδικοθανατῆσω
ἂν ἔλα δὲ μοῦ τὰ ἔλεγε, θεά, νὰ μὲ φωτίσης.
Μόν' ἔλα πλέξε τὴ βουλή τὸ πῶς θὰ τοὺς πλερώσω
καὶ στάσου ἀτῆ σου δίπλα μου, παλικαρίσιο θάρρος
νὰ χύνης μὲς στὰ στήθια μου καθὼς ὅταν τῆς Τροίας 400
μαζί ξεθεμελιώσαμε τίς ἄσπρες πολεμίστρες.
Ἄχ, ἔτσι ἂν μοῦ παράστεκες λιθοώρητη, βοηθώντας,
καὶ μὲ τρακόσους δύνομαι νὰ πολεμήσω ἄντρες
μαζί σου, σεβαστὴ θεά, στὴ χάρη σου θαρρώντας ».

Τότε κι ἡ λιοπερίχυτη θεὰ Ἀθηνᾶ τοῦ λέει· 405
« Κοντὰ σου θὰ ἔμαι πρόθυμα, στιγμή δὲ θὰ μὲ χάσης.
δὲ θὰ χαθῶ ἀπ' τὰ μάτια σου κι ὅταν θ' ἀρχίσῃ ἡ μάχη
καὶ τὸ στρωμένο πάτωμα θαρρῶ πῶς θὰ λερώσουν
μ' αἵματα καὶ μυαλὰ πολλοὶ γαμπροὶ ποὺ τρῶν τὸ βίος σου.
Μόν' ἔλα τώρα ἀγνώριστο στοὺς ἄλλους νὰ σὲ κάμω· 410
Θὰ σοῦ ζαρώσω τὸ πετσί στὸ λυγερὸ κορμί σου
καὶ θὰ χαλάσω τὰ σγουρὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς σου
καὶ θὰ σὲ ντύσω φτωχικά, νὰ σὲ σιχαίνονται ὄλοι.
Τ' ἀχτιδοβόλα μάτια σου ποὺ λάμπουν θὰ θαμπώσω,
ἄσχημος ἔτσι νὰ φανῆς καὶ στοὺς μνηστῆρες ὄλους, 415
στὸ ταίρι σου ἢ στὸ παιδί ποὺ τ' ἄφησες στὸ σπίτι.
Καὶ πρῶτα τὸ χαιροβοσκὸ νὰ τρέξῃς ν' ἀνταμώσης,
ποὺ στὰ θρεφτὰ του ἐπιστατεῖ καὶ σὲ πονεῖ ἡ καρδιά του
καὶ τὸ παιδί σου ποὺ ἀγαπᾶ καὶ τὸ πιστό σου ταίρι.
Σιμὰ στοὺς χοίρους θὰ τὸν βρῆς νὰ κάθεται, ποὺ βόσκουν 420
κοντὰ στὴν Κορακόπετρα στὴν Ἀρετούσα βρύση,
καὶ τρῶν βελάνια πληθερά, νερὸ καθάριο πίνουν,

πού φέρνουν τὸ γυαλιστερό τὸ πάχος στὰ γουρούνια.
Μεῖνε κοντά του κι ὅσα θεὸς νὰ μάθης ζέταζέ τον,
ὥσότου στήν καλοτσουπρη νὰ πάω ἐγὼ τῆ Σπάρτη
νὰ κράξω τὸν Τηλέμαχο τὸ γιόκα σου, Δυσσέα,
πού μες στῆ Λακεδαίμονα γιὰ τὸ Μενέλαο πῆγε ».

425

Κι ἀπάντησε ὁ βαθύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
« Πῶς δὲν τοῦ τὰ ἴλεγες, θεά, πού τὰ γνωρίζεις ὅλα ;
Ἦ γιὰ νὰ πίνη τὰ πικρὰ φαρμάκια αὐτὸς γυρνώντας,
γυρνώντας μες στὶς θάλασσες κι ἄλλοι νὰ τρῶν τὸ βίος του ; »

430

Κι εὐτὺς ἡ λιοπερίχυτη θεὰ Παλλάδα τοῦ ἴπε·
« Γι' αὐτὸν μὴ νοιάζεσαι πολὺ, ἐγὼ τὸν ὀδηγοῦσα
ἐκεῖ νὰ φτάση, κι ὄνομα μεγάλο ν' ἀποχτήση.
Μήτε νὰ πῆς κακοπερνᾶ, μόν' ἤσυχος στὸ σπίτι
τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα κάθεται κι ὅ,τι ζητήση τὸ ἴχει.

435

Ναί, μὰ καρτέρι τοῦ ἴστησαν οἱ νοιοὶ μ' ἓνα καράβι
νὰ τὸν χαλάσουν θέλοντας, πρὶν φτάση στήν πατρίδα,
μὰ δὲ θὰ γίνῃ ἡ χάρη τους, θαρρῶ, κι ἀπ' τοὺς μνηστῆρες
θὰ φάῃ τὸ χῶμα ἀπ' τοὺς γαμπροὺς πού καταλοῦν τὸ βίος σου ».

440

Ἔτσι εἶπε καὶ τὸν ἄγγιξε μ' ἓνα ραβδί ἡ Παλλάδα.

Τ' ὠραῖο του δέρμα ζάρωσε στὸ λυγερὸ κορμί του
καὶ τὰ σγουρά του χάλασε μαλλιά τῆς κεφαλῆς του
καὶ γέρου τοῦ ἴβαλε πετσὶ σ' ἔλο τὸ σῶμα ἀπάνου,
καὶ θάμπωσαν τὰ μάτια του πού πρὶν λαμποκοποῦσαν
κι ἄλλο τοῦ φόρεσε παλιὸ κουρέλι καὶ χλαμίδα
τρύπες γεμάτη, λιγδερὴ καὶ μαυροκαπνισμένη
καὶ μιὰ προβιά γοργοῦ ἐλαφιοῦ τοῦ ρίχνει μαδημένη.
Στὸ χέρι τοῦ ἴδωσε ραβδί καὶ μιὰ σακούλα τρύπια
παλιά, πού ἴχε στὶς ἄκρες τῆς ἓνα σκοινὶ στριμμένο.

445

450

Ἔτσι εἶπαν, καὶ χωρίστηκαν· καὶ πῆγε ἡ Παλλάδα
στὴν πλοῦσια Λακεδαίμονα τὸ γιό του ν' ἀνταμώσῃ.

Ξ

Κι αὐτὸς γοργὰ τ' ἀνώμαλο τὸ μονοπάτι ἀνέβη
ἀπ' τὸ λιμάνι, κι ἔφτασε κορφὴ κορφὴ σὲ μέρος

- πολύδεντρο, ὅπου τοῦ ἔλεγε ἡ Ἀθηναῖα Παλλάδα
 πῶς θά ᾿βρη τὸ χοιροβοσκό, πού πιὸ πιστὰ ἀπ' τοὺς ἄλλους,
 πού ᾿χε ὁ Δυσσέας δούλους του, πονοῦσε αὐτὸς τὸ βίος του. 5
- Τὸν βρῆκε πού καθόντανε στὸ πρόσωπιτο καὶ γύρω
 ἦταν χτισμένη αὐλή ψηλὴ σὲ ξέφαντη κορφοῦλα,
 αὐλὴ μεγάλη κι ὁμορφὴ κι ὀλόγυρα κλεισμένη,
 πόχτισε ὁ ἴδιος ὁ βοσκὸς γιὰ τὰ θρεφτὰ τοῦ ἀφέντη
 — κι οὔτε ἡ κυρά του τό ἔξερε μηδ' ὁ γερο - Λαέρτης — 10
- ὄλο μὲ πέτρες κυλιστὲς κι ἀγριαπιδιὲς φραγμένη.
 Κι ἔμπηξε ἀπόξω στὴ σειρὰ πολλὰ πυκνὰ παλούκια
 σὲ κάθε μέρος, κόβοντας βελανιδιάς τῆ φλούδα.
 Μὲς στὴν αὐλὴ εἶχε δώδεκα χτισμένες χοιρομάντρες,
 κοντὰ βαλμένες στὴ σειρὰ, γιατίακια γιὰ τοὺς χοίρους, 15
 κι ἀπὸ πενήντα καθεμιὰ χωροῦσε χοιρομάντρα
 γουροῦνες χαμοκύλιστες, μανάδες πού γεννοῦσαν.
 Τ' ἄρσενικά, λιγότερα, κοιμόντανε ὅλα ἀπ' ὄξω.
 Αὐτὰ λιγότευαν γιατί τὰ τρώγανε οἱ μνηστῆρες,
 πού τοὺς τὰ πήγαινε ὁ βοσκός, διαλέγοντας ἀπ' ὅλα 20
 τὸ πιὸ παχύτερο θρεφτό. Κι ἦταν τρακόσια ἐξήντα.
 Κοντὰ τοὺς τέσσερα σκυλιά, ὅμοια θεριά, φυλοῦσαν,
 πού τὰ ἔθρεψε ὁ χοιροβοσκός, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης.
 Ταίριαζε ἐκεῖ στὰ πόδια του τσαρούχια, ἓνα ἀργασμένο
 τομάρι κόβοντας βοδιοῦ. Οἱ τρεῖς βοσκοὶ εἶχαν φύγει 25
 καὶ πῆγαν ἄλλος ἀπ' ἄλλου τοὺς χοίρους νὰ βοσκήσουν.
 Τὸν τέταρτο τὸν ἔστειλε στὴ χώρα, ἓνα θρεφτὰρι
 νὰ φέρῃ στοὺς ξετσιπίωτους μνηστῆρες ἀπ' ἀνάγκη,
 γιὰ νὰ χορτάσουν τὴν καρδιά μὲ κρέας, σφάζοντάς το.
- Κι ἄξαφνα τὰ μαντρόσκυλα σὰν εἶδαν τὸ Δυσσέα 30
 τοῦ ρίχτηκαν γαβγίζοντας, κι ἐκεῖνος μ' ἐξυπνάδα
 κάθισε κάτω, πέταξε καὶ τὸ ραβδί ἀπ' τὸ χέρι.
 Τότε ἄσκημα στὴ μάντρα του κοντὰ θὰ τὰ περνοῦσε,
 μόν' ἔτρεξε ὁ χοιροβοσκός σὰν ἀστραπὴ στὴν πόρτα
 — τοῦ ἔπεσε κι ἀπ' τὰ χέρια του στὸ χῶμα τὸ τομάρι — 35
 κι ἐδῶθε ἐκεῖθε τὰ σκυλιὰ τὰ ἴδιωξε μὲ φοβέρες,
 πέτρες πυκνὲς πετώντας τους, κι ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα·
 «Γέρο, ἀπὸ λίγο τὰ σκυλιὰ νὰ σὲ καταξοσκουῖσαν,

τότε μπροστά θά μ' ἔστρωνες με τὰ ξεφωνητά σου,
 μὰ φτάνουν ὄσες οἱ θεοὶ μοῦ δώσανε ἄλλες πίκρες. 40
 Γιατί ὄλο κλαίω καὶ θρηγῶ τὸ θεϊκό μου ἀφέντη
 καὶ γι' ἄλλους θρέφω τὰ παχιά θρεφτά νὰ τοῦ τὰ τρῶνε.
 Κι ἐκεῖνος κάπου τὸ ψωμί θά λαχταρᾷ, σὲ χῶρες
 γυρίζοντας ἀλλόγλωσσων ἀνθρώπων, ἂν ὡς τώρα
 βρίσκεται ἀκόμα στὴ ζωῆ, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἂν βλέπη. 45
 Μόν' ἔλα, γέρο, ἀκλούθα με νὰ πᾶμε στὸ καλύβι,
 κι ἐκεῖ μοῦ λές, σὰν φᾶς ψωμί, καὶ πιῆς ἓνα ποτήρι,
 πόθε εἶσαι καὶ τί βάσανα σὲ βρῆκαν στὴ ζωῆ σου ».

Εἶπε, καὶ πρῶτος ὁ βοσκὸς μὲς στὸ καλύβι μπῆκε,
 καὶ τὸν Δυσσέα μπάζοντας τὸν ἔβαλε νὰ κάτση, 50
 πυκνὰ κλαδιὰ σὰν τοῦ ἴστρωσε καὶ ζάπλωσε ἀπὸ πάνω
 πυκνόμακλου ἀγριογιδιοῦ, προβιὰ σγουρή, μεγάλη,
 ποὺ ἀπάνω αὐτὸς κοιμόντανε. Κεὶ χάρηκε ὁ Δυσσέας,
 γιατί τὸν καλοδέχτηκε, καὶ τοῦ ἴπε κρᾶζοντάς τον·
 « Ὁ Δίας, ξένε, κι οἱ λοιποὶ θεοὶ νὰ σοῦ τὰ δώσουν, 55
 ὅσα ποθεῖς, ποὺ φιλικὰ μὲ δέχτηκες ἐμένα ».

Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·
 « Δὲν τό 'χω, γέρο, σὲ καλὸ τὸν ξένο ν' ἀψηφήσω,
 χειρότερός σου κι ἂν ἐρθῆ. Γιατὶ σταλτοὶ ἀπ' τὸ Δία
 εἶναι ὄλοι οἱ ξένοι καὶ οἱ φτωχοί. Τὸ δόσιμό μας λίγο 60
 μὰ πρόσχαρο. Γιατὶ εἶναι αὐτὸ τὸ ριζικὸ τῶν δούλων,
 ποὺ ὄλο φοβοῦνται, ἀφεντικὰ καινούρια σὰν ὀρίζουν.
 Μὰ νά, οἱ θεοὶ τοῦ κλείσανε τὸ γυρισμὸ του ἐκείνου,
 ποὺ θά μ' ἀγάπαε γκαρδιακά, θά μοῦ ἴδινε καὶ χτῆμα
 καὶ σπίτι καὶ κληρονομιά κι ὁμορφὴ γυναικούλα, 65
 ὅσα σὲ δοῦλο του πιστὸ καλὸς ἀφέντης δίνει,
 ποὺ τυραγνίστηκε γι' αὐτὸν καὶ τὴ δουλειά του ὥστόσο
 τοῦ τὴ βλογῆσανε οἱ θεοί. Ἔτσι ἡ δουλειά ποὺ κάνω
 στὰ δυὸ μου χέρια πρόκοψε. Γι' αὐτό, χαρὰ σὲ μένα,
 ἀνίσως ὁ ἀφέντης μου στὸ σπίτι του γυρνοῦσε. 70
 Μὰ χάθηκε. Εἶθε σύρριζα τὸ γένος τῆς Ἑλένης
 ἔτσι νὰ σβῆσῃ, πῶστειλε πλῆθος ψυχῆς στὸν Ἄδη.
 Γιατὶ κι αὐτὸς γιὰ τὴν τιμὴ τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα πῆγε
 στὴν Τροία τὴν πλατύδρομη νὰ ἐκδικηθῆ τοὺς Τρῶες ».

- Εἶπε, κι ἀμέσως ἔσφιξε μὲ ζώνη τὸ χιτώνα 75
καὶ κίνησε γιὰ τὸ μαντρί πού κλειοῦσε χοίρων φάρες.
Δυὸ πῆρε ἐκεῖθε κι ἔσφαξε κι εὐτύς τοὺς καψαλίζει
καὶ τοὺς κομματίασε ἔπειτα καὶ τοὺς περῶ στὶς σοῦβλες.
Κι ὅλα σὰν καλοψήθησαν τὰ πῆγε τοῦ Δυσσέα,
ζεστά στὶς σοῦβλες, μὲ λευκὸ πασπαλισμένα ἀλεύρι. 80
Γλυκὸ κρασί τοῦ κέρασε σ' ἓνα καυκί, κι ὁ ἴδιος
κάθισε τότε ἀγνάντια του καὶ τοῦ 'πε κράζοντάς τον·
« Κόπικα, ξένε, χοιρινὸ νὰ φᾶς πού τρῶν κι οἱ δοῦλοι.
"Ομως τὰ τρυφερά θρεφτά τὰ τρῶν αὐτοὶ οἱ μνηστῆρες,
δίχως νὰ νιώθουν ἢ σπλαχνιὰ ἢ θεοῦ φόβο νὰ 'χουν. 85
Μὰ οἱ τρισμακάριστοι θεοὶ τ' ἄδικο δὲν τὸ θέλουν,
παρὰ τὸ δίκιο τὸ τιμοῦν καὶ τὶς καλὲς τὶς πράξεις.
Κι ἄσπλαχνοι κλέφτες πού πατοῦν τὶς ξένες πολιτεῖες
καὶ δώση ὁ Δίας πλιάτσικα νὰ κάμουν, καὶ ξοπίσω
γυρίζουν στὴν πατρίδα τους μὲ φορτωμένα πλοῖα, 90
κι αὐτοὶ περισσῖα μέσα τους τῆ θεῖα δίκη τρέμουν.
Μὰ αὐτοὶ οἱ μνηστῆρες θὰ 'μαθαν πὼς χάθηκε ὁ ἀφέντης
ἢ θ' ἄκουσαν φωνὴ θεοῦ, γι' αὐτὸ καὶ δὲν τὸ θέλουν
γάμο νὰ κάμουν μὲ τιμὴ ἢ σπίτι τους νὰ πᾶνε,
μόν' ἤσυχoi δίχως σπλαχνιὰ καὶ πόνο τρῶν τὸ βίός του. 95
Γιατὶ δὲ σφάζουν ἓνα ἢ δυό, τὶς μέρες πόχει ὁ χρόνος,
καὶ τὸ κρασί ἀλογάριαστο τὸ βγάζουν καὶ τὸ πίνουν.
Κι ἦταν τὸ βίός του ἀμέτρητο. Τόσο κανεὶς ἀφέντης
ἄλλος δὲν τό 'χει στὴ στεριά τῆ μαύρη, οὔτε στὸ Θιάκι,
κι ἂν σμίξης εἴκοσι μαζί, τὰ πλοῦτη του δὲν κάνεις. 100
Θὰ λογαριάσω νὰ τὸ ἰδῆς. Στους κάμπους πέρα βόσκουν
κοπάδια δώδεκα βοδιῶν, προβάτων ἄλλα τόσα,
κι ὡς τόσα χοίρων καὶ γιδιῶν πλατιά κοπάδια ἀκόμα,
πού τοῦ τὰ βόσκουν μισθωτοὶ κι ἄλλοι βοσκοὶ δικοὶ του.
Κι ἐδῶ ὅλα ὡς ἔντεκα γιδιῶν πλατιά κοπάδια θὰ 'χη, 105
πού τὰ προσέχουν πιστικοὶ νὰ βόσκουν στ' ἀκροβούνια.
Καὶ πᾶσα μέρα ἓνα σφαχτὸ τοὺς κουβαλᾷ ὁ καθέννας,
ἀπ' ὅλα τὸ καλύτερο, πού θρέφει στὸ κοπάδι
Κι ἐγὼ φυλάω αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς χοίρους καὶ προσέχω
καὶ τὸ καλύτερο θρεφτὸ διαλέγω καὶ τοὺς στέλνω ». 110

Εἶπε, κι ἐκεῖνος μ' ὄρεξη, χωρὶς μιλιὰ νὰ βγάζη,
 ἔτρωγε κι ἔπινε ἀρπαχτά, τὸ φόνο τῶν μνηστήρων
 στὸ νοῦ του λογαριάζοντας. Σὰ χόρτασε νὰ τρώγη,
 τοῦ ἴδωσε ἕνα καυκὶ κρασί γεμάτο, πού κι ὁ ἴδιος
 ἔπινε, καὶ τὸ δέχτηκε μετὰ χαρᾶς ἐκεῖνος, 115
 κι ἔτσι μὲ λόγια φιλικὰ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ ἔπε·
 « ὦ φίλε, ποιὸς σ' ἀγόρασε, δίνοντας βιὸς δικό του,
 ἔτσι μεγάλος κι ἄρχοντας καθὼς τὸν παρασταίνεις ;
 Λὲς χάθηκε γιὰ τὴν τιμὴ κι αὐτὸς τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα.
 Πές μου, μπορεῖ νὰ γνῶρισα κι ἐγὼ ἕναν τέτοιο κάπου. 120
 Τὸ ξέρει ὁ Δίας κι οἱ λοιποὶ θεοὶ πῶς δὲ θὰ κρύψω
 τὴν εἶδηση, ἂν τὸν ἔβλεπα, γιατί εἶδα πλῆθος τόπους ».

Τότε τ' ἀπάντησε ὁ βοσκός, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης·
 « Κανεὶς πιά, γέρο, πού γι' αὐτὸν μαντάτα ἐδῶ μᾶς φέρνει,
 μήτε καὶ τὴ γυναίκα του, μηδὲ τὸ γιό του πείθει, 125
 μόν' ἔτσι ψέματα κολνοῦν, περαστικοὶ διαβάτες,
 πόχουν ἀνάγκη ἀπὸ ψωμί καὶ τὴν ἀλήθεια κρύβουν.
 Κι ὅποιος στὸ Θιάκι ζήτουλας ἐρθῆ νὰ διακονέψη,
 πάει στὴν κυρά μου καὶ πλαστά τῆς φτιάνει παραμύθια,
 κι αὐτὴ τὸν καλοδέχεται καὶ τὸν φιλεῖ ἀπ' ὅλα 130
 καὶ κάθεται καὶ τὸν ρωτᾷ καὶ δάκρυα μαῦρα χύνει,
 ὡς πρέπει σ' ὅποια τῆς χαθῆ τὸ ταίρι της στὰ ξένα.
 Εὐκόλα, γέρο, θὰ ἴπλαθες, καὶ σὺ καμιὰ ἱστορία,
 ἂν ροῦχα σοῦ ἴδινε κανεὶς, χλαμύδα καὶ χιτῶνα.
 Μὰ τώρα ἐκεῖνου τὰ σκυλιὰ καὶ τὰ γοργόφτερα ὄρνια 135
 θὰ τοῦ ἴδαραν τὰ κόκαλα καὶ θὰ ἴσβησε ἡ ζωὴ του,
 ἢ ψάρια θὰ τὸν ἔφαγαν στὰ πέλαγα κι ἡ ἄμμο
 σωρὸς στὶς ἄκρες τοῦ γιαιλοῦ τὰ κόκαλά του χώνει.
 Ἔτσι μπορεῖ νὰ χάθηκε, καὶ σ' ὅλους τοὺς δικούς του
 ἄφησε πίκρες πίσω του καὶ πιὸ πολὺ σὲ μένα. 140
 Γιατὶ ποτέ μου δὲ θὰ ἴδῳ τέτοιο γλυκὸν ἀφέντη
 σ' ὅλο τὸν κόσμο, κι ἂν ἐρθῶ στὸ σπίτι τῶν γονιῶν μου,
 ὅπου γεννήθηκα κι ἐγὼ καὶ μ' ἔθρεψαν μὲ χάδια.
 Μὰ τόσο δὲν πονῶ γι' αὐτούς, κι ἄς νιώθω μιὰ λαχτᾶρα
 νὰ φτάσω στὴν πατρίδα μου καὶ νὰ τοὺς δῶ στὰ μάτια. 145
 Μὰ τοῦ Δυσσέα μ' ἔκαψε, πού χρόνια λείπει, ὁ πόθος.

Καί τ' ὄνομά του σέβομαι νά πῶ, κι ἐδῶ ἄς μὴν εἶναι.

— Γιατί μ' ἀγάπαε περισσὰ καί μὲ ψυχοπονοῦσε.—

Μόν' ἀδελφό μου τὸν καλῶ κι ἄς εἶναι τόσο ἀλάργα ».

Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας· 150

« ὦ φίλε, τ' ὄχι ἀφοῦ κρατᾶς καί λές πῶς πιά δὲ θά 'ρθῆ

κι ἄπιστη πάντα τὴν καρδιά τὴν ἔχεις μὲς στὰ στήθια,

ἔτσι στὴν τύχη δὲ μιλῶ, μόν' ὄρκο νά σοῦ κάμω

πῶς ὁ Δυσσέας ἔρχεται. Κι εὐτύς ἅμα πατήση

τὸ πόδι του στὸ σπίτι σου τὰ συχαρήκια δῶσ' μου, 155

— μ' ὁμορφα ρούχα ντύσε με, χλαμύδα καί χιτώννα —

μὰ πρὶν δὲν παίρνω τίποτε κι ἄς ἔχω τόση ἀνάγκη.

Γιατὶ μισῶ ὅσο μισητὴ μοῦ 'ναι ἡ μασσιά καί τ' Ἄδη

ὅποιον τὰ ψέματα ἀγαπᾶ γιατί τὸν σπρώχνει ἡ φτώχεια.

Ἄς εἶναι πρῶτα ἀπ' τοὺς θεοὺς ὁ Δίας μάρτυράς μου, 160

καί τὸ ψωμί πού μοῦ 'δωσες καί τοῦ σοφοῦ Δυσσέα

ἡ στιά πού μὲ φιλοξενεῖ, πῶς ἔτσι θά τελέψουν

ὅλα καθὼς σοῦ τὰ μιλῶ. Σ' αὐτὸν τὸ χρόνο ἀπάνω

θὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα του μὲ τὸ καλὸ ὁ Δυσσέας,

— ὅταν ὁ μήνας κλείσῃ αὐτὸς κι ὅταν ἀρχίσῃ ὁ ἄλλος, — 165

θὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα του καί θὰ τοὺς τιμωρήσῃ,

ὅσους τὸ ταίρι του ἀψηφοῦν καί τὸ λεβέντη γιό του ».

Τότε, Εὐμυιε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·

« Τὰ συχαρήκια μήτε ἐγώ, παππού, θά σοῦ χαρίσω,

μήτε ὁ Δυσσέας θά 'ρθῆ πιά. Μόν' πίνε δίχως ἔγνοια, 170

κι ἄλλῃ κουβέντα ἄς πιάσουμε κι αὐτὰ μὴ μοῦ θυμίζῃς.

Γιατὶ βαθιὰ στὰ στήθια μου πληγώνεται ἡ καρδιά μου,

τὸν ξακουσμένο ἀφέντη μου κανεῖς σὰν μοῦ θυμίσῃ.

Τοὺς ὄρκους ἄς ἀφήσουμε, κι εἶθε ὁ Δυσσέας νά 'ρθῆ,

ὅπως κι ἐγώ κι ἡ φρόνιμη τὸ θέλει ἡ Πηγελόπη 175

κι ὁ θεϊκὸς Τηλέμαχος κι ὁ γέρος ὁ Λαέρτης.

Τώρα πάλι ἅπαντα θρηνώ γιὰ τὸ λεβέντη γιό του,

τὸν ἀκριβὸ Τηλέμαχο, πού σὰ μικρὸ φιντάνι

μὲ τοῦ θεοῦ τὴ δύναμη μεγάλωσε μὲ χάδια

κι ἔλεγα πῶς χειρότερος στὸν κόσμον δὲ θά γίνῃ

ἀπ' τὸ γονιό του στὸ καρμὶ καί στὴ λεβέντικη ὄψῃ. 180

Κάποιος θεὸς εἶτε ἄνθρωπος τοῦ γύρισε τὸ νοῦ του

καὶ πάει γιὰ τὸν πατέρα του νὰ μάθῃ μὲς στὴν Πύλο.
 Σ' αὐτὸν καρτέρι τοῦ ἴστησαν οἱ μισητοὶ μνηστῆρες,
 ὅταν γυρίζῃ σπίτι του, γιὰ νὰ χαθῆ ἀπ' τὸ Θιάκι 185
 ὄλο τὸ γένος ἄχναρο τοῦ ἰσόθεου Ἀρκεισία.
 Μόν' ἄς ἀφήσουμε κι αὐτὸν ἂν θὰ σωθῆ ἢ θὰ πάθῃ,
 κι εἶθε ν' ἀπλώσῃ ἀπάνω του τὸ χέρι ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου.
 Κι ἔλα πιά, γέρο, νὰ μοῦ πῆς καὶ σὺ τὰ βάσανά σου.
 Καὶ τοῦτο ξήγα μου σωστά, καλὰ νὰ καταλάβω. 190
 Ποιὸς εἶσαι, ποιὸς ὁ τόπος σου; Πόθι γονοκρατιέσαι;
 Μὲ τί καράβι ἦρθες ἐδῶ; Πῶς σ' ἔφεραν οἱ ναῦτες
 στὸ Θιάκι; Ποιὰ παινεύονταν πῶς ἦταν παλικάρια;
 Γιατὶ θαρρῶ περπατηχτὸς στὸ Θιάκι πῶς δὲν ἦρθες».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ ἴπε· 195
 «Μετὰ χαρᾶς σου ὅλα σωστά θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι·
 Ἄν εἶχαμε γιὰ κάμποσο καιρὸ μὲς στὸ καλύβι
 γλυκὸ κρασί καὶ φαγητὰ νὰ τρῶμε μ' ἡσυχία,
 κι ἄλλοι νὰ τρέχουν στὴ δουλειά, κι ὀλόκληρο ἕνα χρόνον 200
 νὰ ἴεγα, δὲ θὰ τέλευαν τὰ πάθια τὰ δικά μου,
 ὅσα μοῦ τύχανε σωρὸς ἀπὸ θεῶν κατάρα.

Παινιέμαι πῶς καταγόμαι ἀπ' τὴ μεγάλη Κρήτη
 κι εἶμαι πατέρα πλούσιου γιός. Κι ἄλλους πολλοὺς στὸ σπίτι
 μὲ τὴ γυναίκα του ἔκαμε γιούς γνήσιους ὁ γονιός μου,
 μὰ ἐμένα μάνα ἀγοραστὴ μὲ γέννησε μιὰ σκλάβα, 205
 ὅμως σὰν τ' ἄλλα του παιδιὰ τὰ γνήσια μ' ἀγαποῦσε,
 ὁ Κάστορας τοῦ Ἰλάκη ὁ γιός, γιατί παινιέμαι ἐκείνον
 πῶς εἶμαι γιός, ποὺ σὰ θεὸ στὴν Κρήτη τὸν τιμοῦσαν
 γιὰ τὰ πολλὰ του τ' ἀγαθὰ καὶ τοὺς λεβέντες γιούς του.
 Καὶ σὰν τὸν πῆρε ἡ μοίρα του στὸν ἄχαρο τὸν Ἄδη, 210
 τὸ βίος του τότε μοίρασαν οἱ παινεμένοι γιοί του
 καὶ σ' ὅλα βάλανε λαχνό, μὰ λιγοστὰ σὲ μένα
 μοῦ δώσανε στὴ μοιρασιά κι ἕνα του σπίτι μόνο.
 Ἐγὼ ὅμως βρῆκα ταίρι μου μιὰ νοικοκυροπούλα,
 ἀπ' τὴν πολλή μου λεβεντιά, γιατί δειλὸς δὲν ἦμουν 215
 μήτε ἕνας φυγοπόλεμος. Πᾶν τώρα, σβήσανε ὅλα!
 Μὰ βλέποντας τὴν καλαμιὰ βρίσκεις θαρρῶ τὸ στάχιν·
 Γιατὶ μεγάλες συμφορὲς μοῦ δέρονται τὸ κεφάλιν.

- Ἄλθθεια, μοῦ ἴδωσαν καρδιά ἢ Ἄθηνά κι ὁ Ἄρης
καὶ τόλμη. Κι ὅταν ἔσταινα καρτέρι μὲ τοὺς πρώτους, 220
τὸ χάρο μαγειρεύοντας μαζί τοὺς τῶν ὀχτρῶν μας,
ποτέ της δὲ λογάριασε τὸ θάνατο ἢ καρδιά μου,
μόν' πάντα ἀπ' ὅλους ἔτρεχα μπροστά μὲ τὸ κοντάρι
κι ἄλλοι τοῦ ὀχτροῦ ποὺ πιὸ γοργὸς δὲν τύχαινε ἀπὸ μένα !
Τέτοιοι στὶς μάχες στάθηκα. Ὅμως νὰ μὴν τ' ἀκούσω 225
χωράφια καὶ νοικοκυριά ποὺ θρέφουν παλικάρια,
μόν' τὰ καράβια μὲ κουπιὰ νυχτόημερα ἀγαποῦσα
καὶ μάχες καὶ καλόξυστα κοντάρια καὶ σαίτες
πικρές, ποὺ κρύος τάρταρος γι' ἄλλους ἀνθρώπους εἶναι.
Μὰ ἐγὼ, ὅσα μοῦ ἔβαλε ὁ θεὸς στὸ νοῦ μου, αὐτὰ ποθοῦσα. 230
Γιατὶ στὸν ἕνα μιὰ δουλειά, στὸν ἄλλον ἄλλη ἀρέσει.
Καὶ πρὶν νὰ πᾶνε οἱ Ἀχαιοὶ τὴν Τροία νὰ πατήσουν,
ἐννιά φορὲς ἀρχήγεψα στοὺς κλέφτες καπετάνιοι
καὶ μὲ καράβια φτερωτὰ πατοῦσα ξένες χώρες
κι ἔκανα πλιάτσικα ἄπειρα κι ἔπαιρνα ἀπ' ὅλα πλῆθος 235
κι ἄλλα στερονὰ μὲ τὸ λαχνό. Τὸ σπίτι εὐτύς πλουτοῦσε
καὶ δυνατὸς καὶ σεβαστὸς στὴν Κρήτη καταντοῦσα.
Μὰ τὸ πικρὸ ταξίδι αὐτό, πόφαγε πλῆθος κόσμου,
τοῦ Κρόνου ὁ βροντολάλος γιὸς σὰν τὸ ἔβαλε σὶὸ νοῦ του
πῆρα κι ἐγὼ τότε φωτιά μὲ τὸν Ἰδομενέα, 240
νὰ πᾶμε μὲ τὰ γρήγορα καράβια γιὰ τὴν Τροία.
Κι οὐδ' ἦταν τρόπος ν' ἀρνηθῆς ποὺ τ' ἀπαιτοῦσε ὁ κόσμος.
Καὶ πολεμούσαμε κλειστὰ ἐννιά ἐκεῖ κάτω χρόνια.
Στὰ δέκα ἀπάνω κάψαμε τὸ κάστρο τοῦ Πριάμου
καὶ στὰ καράβια μπήκαμε νὰ πᾶμε στὴν πατρίδα. 245
Μὰ λὲς μᾶς σκόρπισε ὁ θεός. Τότε στὸν ἔρμο ἐμένα
μοῦ ἔγραψε κι ἄλλες συφορὲς ὁ βροντολάλος Δίας.
Γιατὶ ἕνα μῆνα χάρηκα μονάχα τὰ παιδιά μου,
τὸ ταίρι μου τὸ λατρευτὸ καὶ τὸ νοικοκυριό μου.
Καὶ πάλε μοῦ ἔλεγε ἢ καρδιά καράβια ν' ἀρματώσω 250
καὶ μὲ συντρόφους διαλεχτοὺς στὴν Αἴγυπτο νὰ φύγω.
Ἐννιά καράβια ἀρμάτωσα κι ὅλοι μὲ θάρρος ἦρθαν.
Τότε ἕξι μέρες οἱ πιστοὶ συντρόφοι μου γλεντοῦσαν
κι ἐγὼ σφαχτὰ ἀλογάριαστα τοὺς ἔβαλα νὰ κάμουν

- πρώτα θυσία στους θεούς και στο τραπέζι νά 'χουν. 255
 Τὴν ἑβδομὴν μπαρκάραμε κι ἀπ' τὴν πλατιά τὴν Κρήτη
 ὀλόπρυμα ἀρμενίζαμε μ' ὄμορφο βοριαδάκι
 κυλώνοντας μὲ τὰ κύματα. Κι οὔτε ἓνα μου καράβι
 δὲν ἔπαθε, μόν' ἄβλαβα κι ὅλοι γερὰ τραβοῦσαν
 καὶ τὰ ὀδηγοῦσε ὁ ἄνεμος μὲ τοὺς ἀρμενιστάδες. 260
 Τὴν πέμπτη μέρα φτάσαμε στ' ἀφρότρεχο ποτάμι,
 τὸ Νεῖλο, κι ἐκεῖ δέσαμε τ' ἀνάφρυδα καράβια.
 Ἀμέσως τότε πρόσταξα τοὺς ποθητοὺς συντρόφους
 κοντὰ στὰ πλοῖα νὰ σταθοῦν, σ' αὐτὰ τὸ νοῦ τους νά 'χουν,
 κι εἶπα νὰ βάλουνε σκοποὺς κατὰ κορφα στὶς ράχες. 265
 Μὰ ἐκεῖνοι, ἀπὸ παλικαριά κι ἀπὸ κακὴ τους γνώμη,
 τῶν Αἰγυπτίων κάψανε τὰ καρπερὰ χωράφια
 καὶ πῆραν τίς γυναῖκες των καὶ τὰ μικρὰ παιδάκια
 κι ὅλους τοὺς ἄντρες σκότωσαν. Μὰ στὴ στιγμὴ στὴ χώρα
 ἔφτασε καὶ τ' ἀλαλητό. Κι ἀκούγοντας τοὺς θρήνους 270
 πλακώσανε ὅλοι τὴν αὐγὴ κι ὁ κάμπος γέμισε ὄλος
 ἀπὸ πεζοὺς κι ἀπ' ἄλογα κι ἀπ' τοῦ χαλκοῦ τὴ λάμψη.
 Καὶ τότε ὁ κεραυνόχαρος ὁ Δίας στους συντρόφους
 ἔριξε ἀβάσταχτη φυγὴ κι οὔτε ἔμεινε κανένας
 ν' ἀντισταθῆ. Γιατὶ ὁ χαμὸς τοὺς εἶχε ὀλοῦθε ζώσει. 275
 Πολλοὺς ἐκεῖ μοῦ σκότωσαν μὲ χάλκινα κοντάρια
 κι ἄλλους ποὺ πῆραν ζωντανούς νὰ τοὺς κρατήσουν σκλάβους.
 Κι ὁ Δίας τότε μοῦ 'βαλε τὴ σκέψη αὐτὴ στὸ νοῦ μου.
 — Ἄχ ! εἶθε ἐκεῖ στὴν Αἴγυπτο νὰ μ' ἔπαιρνε κι ὁ χάρος,
 γιατί ξοπίσω συμφορὲς μὲ καρτεροῦσαν κι ἄλλες.— 280
 Βγάζω τὴν καλοκάμωτη τὴν περικεφαλαία
 καὶ τὴν ἀσπίδα πέταξα στὴ γῆ καὶ τὸ κοντάρι
 κι ἔτρεξα ἐμπρὸς στοῦ βασιλιᾶ τ' ἀμάξι καὶ φιλοῦσα
 τὰ πόδια του, κι ὁ βασιλιάς μὲ γλίτωσε ἀπ' τὸ χάρο·
 κι ἀφοῦ στ' ἀμάξι μ' ἔβαλε νὰ κάτσω, στὸ παλάτι 285
 μὲ πῆρε καὶ στὴ γῆς βροχὴ τὰ δάκρυα μου κυλοῦσαν.
 Χιλιάδες τότε ἀπάνω μου χυμοῦσαν λυσσασμένοι
 μὲ τὰ κοντάρια, θέλοντας κομμάτια νὰ μὲ κάμουν.
 Μὰ ἐκεῖνος τοὺς ἐμπόδιζε, γιατί εἶχε μὲς στὸ νοῦ του
 τοῦ γιοῦ τοῦ Κρόνου τὸ θυμό, τοῦ φιλοξένου Δία, 290

- πού τὰ παράνομα μισεῖ. Ἐφτά ἐκεῖ κάτω χρόνια
 ἔμεινα, βιὸς συνάζοντας μέσα στους Αἰγυπτίους,
 γιατί μοῦ δίνανε ὅλοι τους. Στὸν ὄγδοο τὸ χρόνο
 ἦρθε ἓνας κάποιος Φοῖνικας, ξεγελαστής τοῦ κόσμου
 κι ἀπατεώνας, πού πολλοὺς τοὺς ἔβαλε στὸ χέρι, 295
 καὶ τὰ μυαλὰ μοῦ σήκωσε νὰ πᾶμε στὴ Φοινίκη,
 ὅπου κι ἀμπελοχώραφα καὶ σπίτια εἶχε δικὰ του.
 Ἐκεῖ μαζί του κάθισα ὀλάκερο ἓνα χρόνο.
 Κι ὅταν στὸ τέλος ἔφταναν οἱ μέρες μὲ τοὺς μῆνες
 καὶ κλειοῦσε ὁ χρόνος κι ἐποχὴ ξανάρχιζε ἄλλη πίσω, 300
 μὲ πῆρε στὸ καράβι του νὰ πᾶμε στὴ Λιβύα,
 τάχα πὼς θὰ φορτώσουμε, χίλιες ψευτιὲς κολώνοντας,
 μὰ γιὰ νὰ μὲ πουλήσῃ ἐκεῖ, χρήματα νὰ κερδίσῃ.
 Καὶ πῆγα θέλοντας καὶ μῆ, καὶ μυρωδιὰ ἄς τὰ πῆρα.
 Μ' ὁμορφο ἀρμένιζε βοριά καὶ πρῦμο τὸ καράβι 305
 μακριὰ ἀπ' τὴν Κρήτη. Μὰ χαμὸ τοὺς μελετοῦσε ὁ Δίας.
 Κι ὅταν πιά πίσω ἀφήσαμε τὴν Κρήτη, μῆτε ἄλλη
 καμιὰ στεριά φαινότανε, μόνο γιαλὸς κι οὐράνια,
 τότε ἓνα μαῦρο σύγνεφο, στὸ βαθουλὸ καράβι
 ἄπλωσε ὁ Δίας κι ὁ γιαλὸς σκοτείνιασε ὅλος κάτω. 310
 Κι ἄξαφνα ὁ Δίας βρόντηξε καὶ τὸ γοργὸ καράβι
 μ' ἀστροπελέκι χτύπησε καὶ τὸ συντάραξε ὅλο
 καθὼς τὸ βρῆκε ὁ κεραυνὸς καὶ γέμισε ὅλο θειάφι.
 Κι ἀπ' τὸ καράβι πέσανε στὴ θάλασσα οἱ συντρόφοι.
 Καὶ γύρω του παράδερναν στὸ κύμα σὰν κουροῦνες 315
 κι ἄχ, ὁ θεὸς τοὺς στέρησε τὴν ποθητὴ πατρίδα.
 Μὰ τότε ἡ χάρη τοῦ Διός, μὲς στὴν ἀπελπισιά μου,
 ἓνα κατάρτι μοῦ ἔστειλε μεγάλο ἀπ' τὸ καράβι
 καὶ τό ἔφερε στὰ χέρια μου, γιὰ νὰ σωθῶ ἀπ' τὸ χάρο.
 Πιάστηκα ἀπάνω κι οἱ βαριὲς μὲ δέρνανε οἱ φουρτοῦνες. 320
 Μέρρες ἐννιά παράδερνα. Τῆ δέκατη πιά νύχτα
 μὲ πῆγαν τ' ἄγρια κύματα στῶν Θεσπρωτῶν τῆ χώρα.
 Ἐκεῖ μὲ πῆρε ὁ Φεῖδωνας ὁ βασιλιάς τοῦ τόπου
 νὰ μὲ νοιαστῆ φιλόξενα. Ἐνας λεβέντης γιὸς του
 μὲ τράβηξε ἀπ' τὸ χέρι μου καὶ μ' ἔφερε στὸ σπίτι,
 κατὰκοπο ἀπ' τὴν κούραση κι ἀπ' τῆς αὐγῆς τὸ κρῦο, 325

κι ἐκεῖ μὲ ροῦχα μ' ἔντυσε, χλαμύδα καὶ χιτώνα.

Ἐκεῖ σάν ἤμουν ἔμαθα γιὰ τὸ Δυσσέα. Ὁ ἴδιος
ὁ βασιλιάς μου τό 'λεγε πού τὸν φιλοξενοῦσε,
ὅταν γυρνοῦσε στὴ γλυκιὰ πατρίδα του νὰ φτάση.
Μοῦ 'δειξε καὶ τοὺς θησαυροὺς πού σύναξε ὁ Δυσσέας,
χαλκό, χρυσάφι, σίδηρο δυσκολοδουλεμένο,
πού ἀκόμα καὶ τὴ δέκατη θὰ θρέφανε γενιά του.
Τόσο πολὺ ἦτανε τὸ βιὸς πού πῆγε στὸ παλάτι.

330

Γιὰ τὴ Δωδώνη μου 'λεγε πῶς ἔφυγε ὁ Δυσσέας,
ἀπ' τὸν ψηλόκορμο τὸν δρῦ τὸ θέλημα ν' ἀκούση
τοῦ Δία, πῶς θὰ πῆγαινε στὸ καρπερὸ τὸ Θιάκι,
πόλειπε χρόνια, ἂν φανερά εἶτε κρυφὰ θὰ φτάση.

335

Στάζοντας στὸ παλάτι του ὀρκίζονταν μπροστά του,
πῶς τὸ καράβι ρίξανε στὴ θάλασσα οἱ συντρόφοι
κι ὅλοι ἔτοιμοι ἦταν στὴν γλυκιὰ πατρίδα νὰ τὸν πᾶνε.

340

Μὰ ἐμένα μ' ἔστειλε πιὸ πρὶν, γιὰτὶ ἔτυχε καράβι
τῶν Θεσπρωτῶν στὸ καρπερὸ Δουλίχι νὰ πηγαίνη.
Στὸ βασιλιά τὸν Ἄκαστο τοὺς εἶπε νὰ μὲ φέρουν,
ὅμως αὐτοὶ μελέτησαν κακὴ βουλή γιὰ μένα,
γιὰ νὰ τὰ πιῶ τὰ πιὸ πικρὰ τοῦ κόσμου τὰ φαρμάκια.

345

Κι ὅταν μεσοπελάγωσε τ' ἀφρόχαρο καράβι,
εὐτὺς στὸ νοῦ τους ἔβαλαν τὴν ὥρα τῆς σκλαβιάς μου.

Μὲ γδύνουν καὶ μοῦ πήρανε χλαμύδα καὶ χιτώνα
κι ἄλλα ἀποφόρια μοῦ 'δωσαν νὰ βάλω καὶ χιτώνα
κουρελιασμένον, νὰ τα, αὐτὰ πού τὰ θωρεῖς κι ὁ ἴδιος.

350

Κατὰ τὸ βράδου φτάσαμε στ' ἀγναντερὸ τὸ Θιάκι.

Τότε σφιχτὰ μὲ δέσανε μὲς στὸ γερὸ καράβι
μ' ἓνα καλόστριφτο σκοινὶ καὶ στὴ στεριά πηδώντας
εὐτὺς τραπέζι ἐτοίμασαν στὴν ἀμμουδιά νὰ φᾶνε.

355

Μὰ τὰ δεσμὰ οἱ ἀθάνατοι μοῦ λύσανε σὲ λίγο.
Καὶ τὰ κουρέλια δένοντας τριγύρω στὸ κεφάλι
κατέβηκα ἀπ' τὸ σκαλιστὸ τιμόνι καὶ τὸ στῆθος
στὴ θάλασσα τὸ σίμωσα κι ἔπλεγα κολυμπώντας
κι ἀμέσως ὄξω βρέθηκα ἀλάργα ἀπ' τ' ἀκρογιαλί.

360

Σ' ἓνα λαγκάδι ἀνέβηκα πυκνὸ, δροσολουσμένο
καὶ τρύπωσα ζαρώνοντας, κι αὐτοὶ παντοῦ γυρνοῦσαν

φυσώντας τὰ ρουθούνια τους. "Όμως πιό πέρα λίγο
 νὰ ψάζουν βαρεθήκανε και στο βαθύ καράβι
 πίσω νὰ πᾶνε κίνησαν, και μ' ἔκρυψαν ἐμένα
 εὐκολα οἱ ἀθάνατοι και μ' ἔφεραν στὴ μάντρα
 ἀνθρώπου με καλὴ καρδιά. Γραφτὸ νὰ ζήσω ἀκόμα ».

365

Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·

« "Αμοιρε ξένε, τὴν καρδιά μου μάτωσες στὰ στήθια,
 καθώς μου τὰ 'πες ὅλα αὐτὰ τὰ πικροβάσανά σου.

370

Μὰ παραμύθια τὰ θαρρῶ και μήτε τὰ πιστεύω,
 ὅσα γιὰ τὸν ἀφέντη μου Δυσσέα μου 'πες τώρα.

Τί θέλεις γέρος ἀνθρωπος και λὲς ψευτιές τοῦ κάκου ;

Τὸ γυρισμὸ τοῦ ἀφέντη μου κι ἐγὼ τὸν ξέρω ὁ ἴδιος,

πού τὸν μισήσανε οἱ θεοὶ ἀπ' τὴν καρδιά τους ὅλοι

375

και δὲν τοῦ πῆραν τὴ ζωὴ σὰν πολεμοῦσε Τρῶες

ἢ σὰν ἀπόδωσε ἡ σφαγὴ στὰ χέρια τῶν δικῶν του.

Τότε οἱ Παναχαιοὶ ψηλὸ θά τοῦ 'σταιναν μνημούρι
 και πίσω δόξα θ' ἄφηγε μεγάλη τοῦ παιδιοῦ του.

Μὰ τώρα αὐτὸν ἀδῆξαστα τὸν ἄρπαξαν οἱ Λάμιες,

380

κι ἐγὼ ἐδῶ πάντα ἀπόμερα με τὰ γουρούνια μένω,

μήτε πηγαίνω στο χωριό, ἐξὸν ἂν με καλέση

ἢ Πηνελόπη, ὅταν ἐρθοῦν κάποια ἀπ' ἄλλοῦ μαντάτα.

"Όλοι τὸ καθετὶ ρωτοῦν και τὸ συχοξετάζουν

κι ἄλλοι γιὰ τὸν ἀφέντη κλαῖν, πού χρόνια ζῆ στὰ ξένα

385

κι ἄλλοι τὸ χαίρονται και τρῶν ἀπλέρωτα τὸ βίός του.

'Εγὼ ὅμως μήτε τὰ ρωτῶ, μήτε νὰ μάθω θέλω,

ἀφότου κάποιος Αἰτωλὸς με γέλασε, πού φόνο

σὰν ἔκαμε και γύρισε παντοῦ σ' ὅλο τὸν κόσμο,

ἦρθε και στο καλύβι μου και τὸν φιλοξενοῦσα.

390

Στοῦ Ἰδομενέα μου 'λεγε τὸ σπίτι πὼς τὸν εἶδε

στὴν Κρήτη, τὰ καράβια του τ' ἀνεμοτσακισμένα

νὰ φτιάνη και θά 'ρχόντανε τὸ καλοκαίρι ἐκεῖνο

ἢ μέσα στο χινόπωρο με πλούτη φορτωμένους

και τοὺς πιστοὺς συντρόφους του. Και σύ, καημένε γέρο,

395

μὴ θέλεις ψέματα νὰ λὲς γιὰ νὰ με καλοπιιάσης.

Δὲ σὲ φιλοξενῶ γι' αὐτό, παρὰ γιὰτι φοβοῦμαι

τὸ Δία τὸ φιλόξενο και σὲ λυποῦμαι ἐσένα ».

- Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « Ἄπιστη ὀλότελα καρδιά μέσα στὰ στήθια κρύβεις. 400
 Τοῦ κάκου, κι ἂν ὀρκίστηκα, δὲ θέλεις νὰ πιστέψης.
 Μόν' ἔλα τώρα ἄς κάμουμε μιὰ συμφωνία οἱ δυὸ μας,
 κι ἄς εἶναι ἀπὸ ψηλὰ οἱ θεοὶ μαρτύροι οἱ ἐπουράνιοι.
 Ἄνίσως ὁ ἀφέντης σου στὸ σπίτι του γυρίση
 χιτώνα τότε δῶσε μου νὰ βάλω καὶ χλαμύδα 405
 καὶ στὸ Δουλίχι στεῖλε με πού λαχταρῶ νὰ φτάσω.
 Ἄνίσως ὅμως δὲν ἐρθῆ, καθὼς σὲ βεβαιώνω,
 τοὺς δούλους βάλε ἀπὸ ψηλὴ κορφή νὰ μὲ γκρεμίσουν,
 γιὰ νὰ φοβᾶται ἄλλος φτωχὸς νὰ ῥθῆ νὰ σὲ γελάση ».
- Κι ὁ θεϊκὸς χοιροβοσκὸς τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε· 410
 « Κι ἔτσι πιὰ, ξένε, δόξα ἐγὼ καὶ φήμη θ' ἀποχτήσω
 καὶ σήμερα καὶ στὰ στερνά, παντοῦ σ' ὄλο τὸν κόσμο,
 ἀφοῦ σὲ φιλοξένησα στὸ φτωχικό μου πρῶτα,
 μοῦ ῥθε ἔπειτα κι ἡ ὄρεξη νὰ σὲ γκρεμοσακίσω.
 Τότε τὸ Δία μὲ χαρὰ θὰ τὸν παρακαλοῦσα. 415
 Καιρὸς πιὰ τώρα γιὰ φαί. Εἶθε γοργὰ οἱ συντρόφοι
 νὰ ῥχονταν μιὰ μπουκιὰ ψωμί νὰ φᾶνε στὸ καλύβι ».
- Σὰν τέτοια οἱ δυὸ τους λέγανε μιλώντας μεταξύ τους.
 Σὲ λίγο φτάσανε οἱ βοσκοί, τοὺς χοίρους σαλαγώντας,
 καὶ στὸ μαντρί τοὺς ἐκλείσαν νὰ κοιμηθοῦν κι ὀλοῦθε 420
 μεγάλη ἀντάρα ἀκούγονταν μαντριζομένων χοίρων.
 Κι ὁ θεϊκὸς χοιροβοσκὸς ἔτσι εἶπε στοὺς συντρόφους·
 « Φέρτε τὸ πιὸ καλὸ θρεφτὸ νὰ σφάξω γιὰ τὸν ξένο
 καὶ νὰ καλοπεράσουμε κι ἐμεῖς πού πᾶσα μέρα
 σακατευόμαστε γι' αὐτὰ τ' ἀσπρόδοντα γουρούνια, 425
 κι ἄλλοι μᾶς τρῶν ξεκούραστα τὸν κόπο τὸ δικό μας ».
- Ἔτσι εἶπε καὶ μὲ τὸν μπαλτὰ πιάνει καὶ σιζίζει ξύλα.
 Κι οἱ ἄλλοι ἓνα πεντάχρονο παχὺ θρεφτάρι φέρνουν
 καὶ στὸ βωμὸ τὸ στήσανε. Ποτὲ τοὺς ἀθανάτους 430
 δὲν ξέχανε ὁ χοιροβοσκός, γιατί πολλὴ εἶχε πίστη.
 Κι ἄρχισε τρίχες στὴ φωτιά νὰ ρίχνη ἀπ' τὸ κεφάλι
 τ' ἀσπρόδοντου τοῦ γουρουνοῦ καὶ στοὺς θεοὺς εὐχόνταν,
 στὸ σπίτι του ὁ πολύσοφος Δυσσέας νὰ γυρίση.
 Τότε μιὰ σκίζα παίρνοντας βελανιδιάς, πού κάτω

- τὴν εἶχε ἀφήσει σκίζοντας, χτύπησε τὸ γουρούνι 435
 κι εὐτὺς στὸ τόπο τ' ἄφησε. Τὸ σφάζουν τότε οἱ ἄλλοι
 κι ἀμέσως τὸ καψάλισαν καὶ τὸ 'καμαν κομμάτια.
 Τότε ἔκοβε ὁ χοιροβοσκὸς ἀπ' τὸ παχὺ θρεφτᾶρι
 ὠμὰ κομμάτια, ἀρχίζοντας ἀπ' ὅλα του τὰ μέρη,
 καὶ τὰ 'βαζε ἄλλα στὴ φωτιά, πασπαλισμένα ἀλεύρι, 440
 κι ἄλλα σὰν τὰ κομμάτιασαν τὰ πέρασαν στὶς σοῦβλες,
 τὰ ψήσανε ἕμορφα ἕμορφα κι ἀπ' τὴ φωτιά τὰ βγάζουν
 κι ὅλα σὲ δίσκους τὰ 'βαλαν. Κι ὀρθὸς νὰ τὰ μοιράση
 σηκώθηκε ὁ χοιροβοσκός, γιατί ἤξερε τὴν τάξη.
 Ἐφτὰ χωρίζει μερδικὰ μοιράζοντας τὸ κρέας. 445
 Γιὰ τίς Νεραίδες ἔταξε μὲ προσευχὴς τὸ πρῶτο.
 Τὸ δεύτερο γιὰ τὸν Ἑρμῆ, τῆς Μαΐας γιό, καὶ τ' ἄλλα
 τὰ μοίρασε τοῦ καθενός. Καὶ τὸ θεϊκὸ Δυσσέα
 τὸν τίμησε μ' ὀλόκληρα τὰ πάκια ἀπ' τὸ θρεφτᾶρι
 τ' ἀσπρόδοντο, καὶ γλύκανε τοῦ βασιλιᾶ τὰ σπλάχνα. 450
 Κι ἔτσι εἶπε ὁ βαθυστόχαστος Δυσσέας κρᾶζοντάς τον·
 « Εὐμαιε, ὅπως σ' ἀγάπησα νὰ σ' ἀγαπήση ὁ Δίας,
 ποὺ μ' ὅλα τ' ἀγαθὰ τιμᾶς τὸν καταφρονεμένο ».
- Τότε, Εὐμαιε, χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·
 « Καημένε, ἀπ' τὸ βρισκόμενο φάγε νὰ ψυχοπιᾶσης. 455
 Τό 'να μᾶς δίνουν οἱ θεοὶ καὶ μᾶς ἀρνιοῦνται τ' ἄλλο,
 καθὼς τὸ θέλει ἡ χάρη τους, γιατί τὰ δύνονται ὅλα ».
- Εἶπε καὶ ρίχνει στὴ φωτιά γιὰ τοὺς Οὐράνιους πρῶτα
 καὶ μαῦρο στάζοντας κρασί πρόσφερε τοῦ Δυσσέα
 ποὺ δίπλα του καθόντανε. Μοίρασε κι ὁ Μεσαύλης 460
 ψωμιά, ποὺ δοῦλο του ὁ βοσκὸς τὸν πῆρε ἀπ' τοὺς Ταφιῶτες
 — κι οὔτε ἡ κυρά του τὸ 'ξερε μηδ' ὁ γερο-Λαέρτης —
 σὰν ἔλειπε ὁ ἀφέντης του δίνοντας βιὸς δικό του.
 Τότε ὅλοι σ' ἔτοιμα ἄπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρὸς τους.
 Καὶ τέλος πιά σὰ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι, 465
 πῆρε ὁ Μεσαύλης τὰ ψωμιά, κι ἔτσι ὅλοι πιά χορτάτοι
 ἀπὸ ψωμί κι ἀπὸ ψητὸ πήγαιναν νὰ πλαγιάσουν.
- Κακὴ ἦρθε νύχτα, ἀφέγγαρη κι ἔβρεχε πάντα ὁ Δίας
 καὶ βροχερός ὁ Ζέφυρος φυσοῦσε ἀγριεμένα.
 Τότε ὁ Δυσσέας τὸ βοσκὸ δοκίμαζε, ἀν θὰ βγάλῃ 470

- τὴν κάπα του νὰ τοῦ ἴδινε, ἢ θὰ παρακινουῖσε
 κανένα ἀπ' τοὺς συντρόφους του, ἀφοῦ τὸν πόνεσε ἔτσι·
 « Ἀκοῦστε με, Εὐμαιε καὶ σύ, κι ὅλοι οἱ λοιποὶ συντρόφοι.
 Κάτι παλιά μου θὰ σᾶς πῶ. Μὰ τὸ κρασί τὸ ἔρμο
 μὲ σπρώχνει πού τὸν πιὸ γερὸ στὸ νοῦ τὸν καταφέρνει 475
 νὰ τραγουδᾷ καὶ νὰ γελᾷ καὶ τὸ χορὸ νὰ πιάνη,
 νὰ λήη καὶ λόγια πού κρυφὰ καλύτερα νὰ μένουν.
 Μὰ δὲ θὰ τὰ κρατήσω πιά, μιὰ κι ἄνοιξα τὸ στόμα.
 Εἶθε ἔτσι νὰ ἴμουν τώρα νιὸς καὶ νὰ ἴμουν παλικάρι
 σὰν τὸν καιρὸ πού σταίναμε καρτέρι μὲς στὴν Τροία 480
 μὲ τὸ Δυσσέα καὶ τὸ γιὸ τ' Ἀτρέα τὸ Μενέλαο
 πού στρατηγοῦσαν κι ἀρχηγὸ πῆραν κι ἐμένα τρίτον.
 Κι ὅταν στὴν πόλη φτάσαμε καὶ στὸ ψηλὸ τῆς κάστρο,
 τριγύρω στὰ πυκνὰ κλαδιά, στὸ βοῦρκο, στὰ καλάμια,
 χωμένοι στὶς ἀσπίδες μας λαγιάσαμε κι ἡ νύχτα 485
 ἦρθε ὅπως ἔπεσε ὁ βοριάς κακὴ καὶ παγωμένη
 κι ἔπεφτε ἀπάνω μας ψυχρὸ σὰν παγωνιὰ τὸ χιόνι
 καὶ στὶς ἀσπίδες ἔπηξε τὸ κρούσταλλο τριγύρω.
 Μαζί τους εἶχανε οἱ λοιποὶ καὶ κάπες καὶ χιτῶνες
 κι ἤσυχα κοιμηθῆκανε χωμένοι στὶς ἀσπίδες. 490
 Μὰ ἐγὼ τὴν κάπα μου ἀφήσα στοὺς ἄλλους μου συντρόφους
 τρελά, γιατί δὲν τό ἴεγα πὼς θὰ ξεπάγιαζα ἔτσι
 καὶ πῆγα μόνο μὲ λευκὸ χιτῶνα καὶ μ' ἀσπίδα.
 Κι ὅταν ἡ νύχτα τέλευε κι ἦταν γερμένη ἡ πούλια,
 τότε ἔτσι τοῦ Δυσσέα μιλοῦ πού λάγιαζε κοντά μου, 495
 σκουντώντας μὲ τὸν ἄγκωνα κι ἄκουσε αὐτὸς ἀμέσως·
 « Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκέ, πολύτεχνε Δυσσέα,
 πᾶει πιά δὲ θὰ ξημερωθῶ. Μὲ τσάκισε τὸ κρῦο.
 Ἡ μοίρα μου μὲ τύφλωσε τὴν κάπα μου ν' ἀφήσω
 κι ἤρθα μὲ τὸ χιτῶνα ἐδῶ. Τώρα σωμὸ δὲν ἔχει ». 500
 Εἶπα κι ἀμέσως ἔκαμε τὴ σκέψη αὐτὴ στὸ νοῦ του,
 ὡς ἦταν πρῶτος στὴ βουλή καὶ στὸ κοντάρι πρῶτος,
 κι ἔτσι μὲ σιγανὴ φωνὴ μοῦ μίλησε καὶ μοῦ ἔπε·
 « Σώπαινε τώρα μὴν τυχὸν ἄλλος κανεὶς σ' ἀκούση ».
 Κι ἔτσι εἶπε, τὸ κεφάλι του στὸν ἄγκωνα ἀκουμπώντας· 505
 « Ἀκοῦτε, ἀδέρφια, νὰ σᾶς πῶ τὸ τί εἶδα στ' ὄνειρό μου.

Ἦρθαμε ἀλάργα ἀπ' τὰ γοργὰ καράβια, μόν' ἄς τρέξῃ
κάποιος στὸν Ἀγαμέμνονα νὰ πῆ, τὸν ἀρχηγό μας,
νὰ στείλῃ κι ἄλλη δύναμη νὰ φτάσῃ ἀπ' τὴν ἀρμάδα ».

Ἔτσι εἶπε καὶ σηκώθηκε τοῦ Ἀντραίμου ὁ γιὸς ὁ Θόας
ἀπάνω ἀμέσως, κι ἔβγαλε τὴν ἄλική του κάπα
καὶ γιὰ τὰ πλοῖα τράβηξε. Κι ἐγὼ στὴν κάπα ἐκείνου
χαρούμενα τυλίχτηκα κι ἔφεγγε πιά ἡ Αὐγούλα.

Ἔτσι εἶθε νὰ ἴμουν τώρα νιὸς καὶ νὰ ἔχα τὴν ἀντρεία μου.
Κάποιος βοσκὸς θὰ μοῦ ἴδινε στὴ μάντρα ἐδῶ μιὰ κάπα
ἔτσι ἀπ' ἀγάπη καὶ τιμὴ σὲ τέτοιο παλικάρι.

Μὰ τώρα πιά δὲ μὲ ψηφοῦν, γιὰτὶ φορῶ κουρέλια ».

Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·
« Γέρο μου, ὁ λόγος σου σωστὸς καὶ δὲ θὰ πάῃ τοῦ κάκου.

Γιὰ ἀπόψε κάπα θὰ βρεθῆ κι ὅ,τι ἄλλο ἀπ' ὅσα πρέπουν
στὸν ξένο τὸν ταλαίπωρο στὰ χέρια μας ἂν πέσῃ.

Μὰ πάλε τὰ κουρέλια σου θὰ βάλῃς ἅμα φέξῃ
γιὰτὶ δὲν ἔχουμε πολλοὺς χιτῶνες μήτε κάπες
ἐδῶ νὰ συναλλάζουμε. Καθεὶς ἀπὸ ἕνα ἔχει.

(Κι ὅταν τ' ἀγαπητὸ παιδὶ γυρίσῃ τοῦ Δυσσέα
αὐτὸς χιτῶνα νὰ ντυθῆς καὶ κάπα θὰ σοῦ δώσῃ
κι ὅπου σοῦ λαχταράει ἡ καρδιά νὰ φτάσῃς θὰ σὲ στείλῃ »).

Ἔτσι εἶπε καὶ σηκώθηκε καὶ τοῦ ἴστρωσε κρεβάτι
κοντὰ στὸ τζάκι κι ἔριξε γιδοπροβιὲς ἀπάνω.

Ἐκεῖ ὁ Δυσσέας πλάγιασε καὶ μὲ σγουρὴ μεγάλη
μιὰ κάπα του τὸν σκέπασε πού ἔχε νὰ συναλλάξῃ
καὶ τὴν φοροῦσε ὅταν βαρὺς ἐρχόντανε χειμῶνας.

Ἐκεῖ κοιμήθηκε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας καὶ κοντὰ του
κοιμήθηκαν οἱ ἄλλοι νιοί. Ὅμως δὲν πήγαινε ὕπνος
στὸν Εὐμαιο ἐκεῖ νὰ κοιμηθῆ, ἀλάργα ἀπ' τὰ γουρούνια,
κι ὄξω νὰ βγῆ ἐτοιμάζονταν. Καὶ χάρηκε ὁ Δυσσέας
πού τοῦ πονοῦσε ἔτσι τὸ βιὸς κι ἄς ἔμενε στὰ ξένα.

Στοὺς ὤμους πρῶτα κρέμασε τὸ κοφτερὸ σπαθί του
γύρω, καὶ φόρεσε σγουρὴ ἀνεμοδιώχτρα κάπα
καὶ μὲ προβιά τυλίχτηκε παχιοῦ μεγάλου τράγου.

Πῆρε στὸ χέρι μυτερὸ κοντάρι, ἀντρῶν καὶ σκύλων
ξεπλερωτῆ, καὶ πήγαινε νὰ κοιμηθῆ μονάχος

στο μέρος πού κοιμόντανε τ' άσπρόδοντα γουρούνια
κάτω από βράχο θολωτό, όπου βοριάς δέν πιάνει.

Ο

- Στήν πλούσια Λακεδαίμονα πήγε ή θεά Παλλάδα
στο γιό του μεγάλόψυχου Δυσσέα νά θυμίση
καιρός πώς είναι στή γλυκιά πατρίδα νά γυρίση.
Και βρήκε εκεί του Νέστορα τόν γιό και του Δυσσέα
στο πρόσωπο του Ξακουστού Μενέλαου νά κοιμούνται. 5
"Υπνος βαθύς του Νέστορα τόν γιό τόν είχε πάρει,
όχι όμως τόν Τηλέμαχο, μόν' όλο άνακυλοΰσε
τήν έγνοια του πατέρα του μέσα στή μαύρη νύχτα.
Κοντά του πάει και στάθηκε κι έτσι ή Παλλάδα του 'πε·
« Δέν κάνει πιά, Τηλέμαχε, στίς Ξενιτιές νά τρέχης, 10
τά κτήματά σου αφήνοντας κι έτσι άπονους ανθρώπους
στο σπίτι σου, μη σου τόν φάν μοιράζοντας τόν βίός σου
και τόν ταξίδι άνώφελο πού κάνεις καταντήση.
Μόν' ζήτα άπ' τόν βροντόφωνο Μενέλαο νά σε στείλη
νά βρής ακόμα σπίτι σου τήν άκριβή σου μάνα. 15
Γιατί τής λέν τ' αδέρφια της κι ό γέρος της πατέρας
νά πάρη τόν Ευρύμαχο, πού τούς μνηστήρες όλους
περνά στα δώρα κι έδωσε χιλιάδες γαμοπροίκια,
μη σου τόν άδειάση φεύγοντας τόν σπίτι σου άθελά σου.
Γιατί τήν Ξέρεις τήν καρδιά πώς είναι τής γυναίκας. 20
Τόν σπίτι εκείνου προσπαθεϊ νά τ' άρχονταίνη μόνο
πού θα τήν πάρη, και ξεχνά τα πρώτα τα παιδιά της
και μήτε πιά τόν νοιάζεται τόν πεθαμένον άντρα.
Κι εκεί σαν έρθης φρόντισε νά πής τόν μυστικό σου
σ' όποια άπ' τίς δούλες φαίνεται πιστότερη πώς είναι, 25
ώσόντου δώσουν οι θεοί πιστό νά κάμης ταίρι.
Κι ένα άλλο λόγο θα σου πω και βάλ' τον μες στο νοΰ σου.
Καρτέρι σου 'χουν έτοιμο οι πιό τρανοί μνηστήρες,
ανάμεσα στή βραχωτή τή Σάμη και στο Θιάκι,
νά σε χαλάσουν θέλοντας πριν φτάσης στήν πατρίδα. 30

- Μὰ δὲ θὰ γίνη ἡ χάρη τους, κι ἀπ' τοὺς μνηστῆρες πρῶτα
κάποιον θὰ φάη ἡ μαύρη γῆς, πού καταλοῦν τὸ βιός σου.
Μόν' κράτα ἀλάργα ἀπ' τὰ νησιά τὸ φτερωτὸ καράβι
κι ὄλο τῆ νύχτα ἀρμένιζε. Κι ἓνα ἀεράκι πρῦμο
πίσω θὰ στείλῃ ἓνας θεὸς πού σὲ φυλάει, σὲ σώζει. 35
- Κι ὅταν στὸ Θιάκι φτάσης πιά, στὸ πρῶτο του ἀκρογιαλί,
στεῖλε μὲ τοὺς συντρόφους σου στὴ χώρα τὸ καράβι
καὶ πάνε τὸ χοιροβοσκὸ νὰ πρωτοβρῆς στὴ μάντρα,
πού στὰ θρεφτά σου ἐπιστατεῖ καὶ σὲ πονεῖ ἡ καρδιά του·
πέρασε ἐκεῖ τῆ νύχτα σου καὶ στείλε τον στὴ χώρα 40
στὴ συνετὴ μητέρα σου τὴν εἶδηση νὰ φέρῃ,
πὼς ἀπ' τὴν Πύλο γύρισες καὶ πὼς γερός τῆς ἦρθες ».
- Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ἡ θεὰ γιὰ τὰ ψηλὰ τὰ οὐράνια
κι αὐτὸς τὸ γιὸ τοῦ Νέστορα τὸν σήκωσε ἀπ' τὸν ὕπνο,
σκουντώντας μὲ τὸ πόδι του, κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ ἔπε· 45
« Ἐύπνα καὶ ζέψε γρήγορα, Πεισίστρατε, στ' ἀμάξι
τ' ἄλογα τὰ μονόνοχα νὰ κόβουμε πιά δρόμο ».
- Πάλε ὁ Πεισίστρατος, ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα, τοῦ κάνει·
« Τηλέμαχε, δὲ γίνεται κι ἄς βιάζῃ τὸ ταξίδι,
τῆ νύχτα τὴν τρισκότεινη νὰ φύγουμε. Σὲ λίγο 50
θὰ γλυκοφέξῃ ἡ χαραυγὴ. Καὶ μεῖνε ὅσο νὰ φέρῃ
ὁ μαχητὴς τ' Ἀτρέα γιὸς, ὁ ξακουστὸς Μενέλαος,
τὰ δῶρα του καὶ πρόσχαρα μᾶς ἀποχαιρετήση.
Γιατὶ στὸν κόσμο ὅσο νὰ ζῆ θυμᾶται ὁ κάθε ξένος
τὸν ἄντρα τὸ φιλόξενο πού δείχνει καλοσύνη ». 55
- Ἔτσι εἶπε κι ἡ χρυσόθρονη πρόβαλε εὐτύς ἡ Αὐγούλα.
Τότε ἦρθε κι ὁ βροντόφωνος Μενέλαος καὶ τοὺς ἤβρε,
τὸ πλάι τῆς ὁμορφόμαλλης ἀφήνοντας Ἑλένης.
Κι ὅπως τὸν εἶδε ὁ ἀκριβὸς γιὸς τοῦ Δυσσέα ἐμπρός του,
φόρεσε ἀμέσως βιαστικὰ τὸν κεντητὸ χιτῶνα 60
καὶ τῆ βαριά φλοκάτα του στὶς ἀντρειωμένες πλάτες,
καὶ πρὸς τὴν πόρτα τρέχοντας στάθηκε ἐκεῖ καὶ τοῦ ἔπε·
« Θεόθρεφτε τ' Ἀτρέα γιέ, Μενέλαε πολεμάρχῃ,
καιρὸς πιά τώρα στὴ γλυκιὰ πατρίδα νὰ μὲ στείλῃς.
Γιατὶ ἡ καρδιά μου λαχταρᾷ στὸ σπίτι μου νὰ φτάσω ». 65
- Τότε ἔτσι κι ὁ βροντόφωνος Μενέλαος τ' ἀπαντοῦσε·

- « Ἄφοῦ ζητᾶς, Τηλέμαχε, νὰ φύγης, δὲν τὸ κάνω
νὰ σὲ κρατήσω ἐδῶ πολὺ. Τὸν κατακρίνω πάντα
τὸν ἄντρα τὸ φιλόξενο πού κι ἀγαπάει περίσσια
καὶ πού περίσσια ὀχτρεύεται. Μ' ἀρέσει σ' ὅλα ἡ τάξη. 70
Ἴδιο νὰ λὲς στὸν ξένο σου νὰ φύγη ἂν δὲν τὸ θέλῃ
κι ἴδιο κακὸ νὰ τὸν κρατᾶς σὰ βιάζεται νὰ φύγη.
Τὸν ξένο πόχεις ν' ἀγαπᾶς, κι ἂν θέλῃ, νὰ τὸν στέλνης.
Μόν' στάσου ὅσο στ' ἀμάξι σου τὰ δῶρα νὰ σοῦ φέρω,
δῶρα πανώρια, νὰ τὰ ἰδῆς κι ὁ ἴδιος μὲ τὰ μάτια, 75
κι ὅσο νὰ πῶ τῶν γυναικῶν τραπέζι νὰ ἐτοιμάσουν
στοὶ σπίτι, κι ὅλα τὰ καλά πού βρίσκονται νὰ βάλουν.
Φέρνει χαρὰ καὶ δύναμη καὶ γιὰ καλὸ μας εἶναι
σὰ φᾶμε νὰ τραβήξουμε σὲ μακρινὸ ταξίδι.
Κι ἂν στὴν Ἑλλάδα ἔχῃς σκοπὸ νὰ πᾶς καὶ μέσα στ' Ἄργος, 80
ὅπως καὶ νὰ ἴναι θ' ἀκλουθῶ κι ἀλόγατα θὰ ζέψω
καὶ θὰ σοῦ γίνω ἐγὼ ὁδηγὸς στὶς χῶρες πού θὰ πᾶμε.
Δὲ θὰ μᾶς διώξῃ ἐκεῖ κανεὶς μ' ἔτσι ἀδειανὰ τὰ χέρια,
μόν' θὰ μᾶς δώσῃ ἢ χάλκινο τριπόδι, εἴτε λεβέτι,
ἢ δυὸ μουλάρια ἢ καὶ χρυσὸ νὰ πάρουμε ποτήρι». 85
- Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
« Θεόθρεφτε τ' Ἀτρέα γιὲ κι ὄπλαρχηγέ Μενέλαε,
θέλω πιά νὰ ῥθῶ σπίτι μου. Γιατὶ μήδ' ἐπιστάτη
δὲν ἄφησα ὅταν ἔφυγα στὰ κτήματά μου ἀπάνου,
μήπως ἐνῶ τὸν ἀκριβὸ πατέρα μου γυρεύω, 90
χαθῶ κι ὁ ἴδιος ἢ χαθῇ κειμήλιο ἀπ' τὸ σπίτι».
- Σὰν ἄκουσε ὁ βροντόφωνος Μενέλαος τέτοιο λόγο,
ἀμέσως τὴ γυναῖκα του προστάζει καὶ τὶς δοῦλες
τραπέζι, ἀπ' ὅλα τὰ καλά, στοὶ σπίτι νὰ ἐτοιμάσουν.
Τότε ἤρθε κι ὁ Ἐτεωνιάς τοῦ Βόηθου ὁ γιὸς, ξυπνώντας 95
ἀπ' τὸ κρεβάτι του, γιατί δὲν κατοικοῦσε ἀλάργα.
Τὸν πρόσταξε τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς φωτιά νὰ πάῃ ν' ἀνάψῃ
νὰ βάλῃ κρέας νὰ ψηθῇ. Κι ἄκουσε αὐτὸς ἀμέσως.
Κι ὁ ἴδιος στὴν εὐωδιαστὴ κατέβηκε ἀποθήκη,
κι ὁ Μεγαπένθης πήγαινε μαζί του κι ἡ Ἑλένη. 100
Σὰν ἤρθε ἐκεῖ πού βρίσκονταν κρυμμένοι οἱ θησαυροὶ του
πῆρε ποτήρι δίχερο στὰ χέρια ὁ γιὸς τ' Ἀτρέα

- κι ἓνα ἀσημένιο πρόσταξε κροντήρι ὁ Μεγαπένθης
 νὰ πάρη. Γὰ σεντούκια της ἄνοιξε κι ἡ Ἑλένη
 πού 'χε κεντίδια ἀφρόπλεχτα, δουλειὰ ἀπ' τὰ δυὸ της χέρια. 105
- Ἔνα ἀπὸ κεῖνα διάλεξε ἡ θεϊκιά γυναίκα,
 πού 'ταν στὰ ξόμπλια πιὸ ὁμορφο κι ἀπ' ὅλα πιὸ μεγάλο,
 ἄστρο στὴ λάμψη κι ἦτανε βαλμένο κάτω κάτω.
 Πιὸ πέρα τότε κίνησαν τὶς κάμαρες περνώντας
 καὶ βρῆκαν τὸν Τηλέμαχο κι ἔτσι ὁ Μενέλαος τοῦ 'πε· 110
- « Τηλέμαχε, ὅπως μελετᾶς στὸ νοῦ τὸ γυρισμό σου,
 ἔτσι ἂς τὰ φέρη ὁ βροντερός τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς ὁ Δίας.
 Κι ἀπ' ὅσα ἔχω πολύτιμα στὸ σπίτι θὰ σοῦ δώσω
 ὅ,τι εἶναι τ' ὁμορφότερο καὶ πιὸ πολὺ πού ἀξίζει.
 Ἔνα κροντήρι скаλιστὸ θὰ σὲ φιλοδωρήσω, 115
- ὄλο ἀπ' ἀσήμι μὲ χρυσὸ τὰ χεῖλη του δεμένα,
 δουλειὰ τοῦ Ἡφαίστου. Ὁ Φαίδιμος μοῦ τό 'δωσε ὁ λεβέντης,
 τῶν Σιδωνῶν ὁ βασιλιάς, στὸ σπίτι του ὅταν πῆγα
 στὸ γυρισμό μου. Τώρα αὐτὸ θὰ σοῦ τὸ κάμω δῶρο ».
 Εἶπε καὶ τοῦ 'δωσε ἔπειτα τὸ δίχρονο ποτήρι. 120
- Κι ὁ Μεγαπένθης τοῦ 'βαλε μπροστά του τὸ κροντήρι.
 Ἦρθε κι ἡ ροδομάγουλη Ἑλένη, μιά της μπόλια
 κρατώντας στὰ δυὸ χέρια της κι ἔτσι μὲ χάρη τοῦ 'πε·
 « Αὐτὸ κι ἐγὼ τὸ δῶρο μου, παιδί μου, σοῦ χαρίζω,
 πάντα ἀπ' τὰ χέρια ἀνάμνηση νὰ τὸ 'χης τῆς Ἑλένης, 125
- στὴν ποθητὴ τοῦ γάμου σου τὴν ὥρα, νὰ τὸ βάλης
 στὸ ταίρι σου. Κι ἂς τὸ φυλάη στὸν πύργο της ὡς τότε
 ἢ λατρευτὴ μανούλα σου. Κι ἄμποτε στὴν πατρίδα,
 στ' ἀρχοντικὸ τὸ σπίτι σου χαρούμενος νὰ φτάσης ».
 Εἶπε κι ἐκεῖνος μὲ χαρὰ στὰ χέρια του τὸ πῆρε. 130
- Κι ὁ μαχητὴς Πεισίστρατος στ' ἀμάξι τὰ 'βαλε ὅλα
 μὲς στὸ κουτὶ καὶ θάμαζε τὰ μάτια του νὰ βλέπουν.
 Τότε ὁ ξανθὸς τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς τοὺς πῆρε στὸ παλάτι
 καὶ σὲ скаμνιά καὶ σὲ θρονιά τοὺς ἔβαλε νὰ κάτσουν.
 Μιά παρακὸρη μὲ χρυσὸ πεντάμορφο λαγῆνη 135
- νερὸ τοὺς χύνει νὰ νιφτοῦν σ' ἓνα ἀσημένιο τάσι
 κι ἐμπρός, τοῦ μάχρου, скаλιστὸ τοὺς ἔστρωσε τραπέζι.
 Ψωμιά τοὺς ἔφερε ἔπειτα κι ἡ σεβαστὴ οἰκονόμα,

κι ἄλλα προσφάγια πληθερά μετὰ χαρᾶς ὅ,τι εἶχε.
 Κι ὁ γιὸς τοῦ Βόηθου κόβοντας σὲ μερδικὰ τὸ κρέας 140
 τοὺς μοίρασε καὶ τὸ κρασί κερνοῦσε ἡ Μεγαπένθης.
 Κι αὐτοὶ στὰ ἔτοιμα ἄπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρὸς τοὺς.
 Κι ἔπειτα πιά σὰ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
 ζέψανε ἀμέσως τ' ἄλογα κι ἀνέβηκαν στ' ἀμάξι,
 κι ὄξω ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιακὸ κι ἀπ' τ' αὐλοπόρτι βγῆκαν. 145
 Ἦρθε σὲ λίγο κι ὁ ξανθὸς Μενέλαος, στὸ δεξιὸ του
 κρατώντας μελιστάλαχτο κρασί, σ' ἓνα ποτήρι
 χρυσό, νὰ στάξουν στοὺς θεοὺς προτοῦ νὰ ξεκινήσουν.
 Στάθηκε στ' ἄλογα μπροστὰ κι ἔτσι εἶπε χαιρετώντας·
 « Κοπιᾶστε στὸ καλὸ, παιδιὰ, καὶ νὰ μοῦ χαιρετᾶτε 150
 τὸ Νέστορα, ποὺ στάθηκε σὲ μένα σὰν πατέρας,
 ἐνόσω πολεμούσαμε οἱ Ἀχαιοὶ στὴν Τροία ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Μετὰ χαρᾶς, ὅπως τὰ λές, θεόθρεφτε Μενέλαε,
 σὰν πᾶμε θὰ τοῦ φέρομε τὰ χαιρετίσματά σου. 155
 Εἶθε κι ἐγὼ μὲ τὸ καλὸ στὸ Θιάκι νὰ γυρίσω
 καὶ νὰ ἴβρω τὸν πατέρα μου Δυσσέα μὲς στὸ σπίτι,
 καὶ πόση ἀγάπη νὰ τοῦ πῶ πὼς βρῆκα ἐγὼ κοντὰ σου
 καὶ πόσα δῶρα μοῦ ἴδωσες πολύτιμα νὰ φέρω ».

Ἔτσι ὅπως εἶπε, ἓνας αἰτὸς δεξιὰ γοργοπετοῦσε, 160
 αἰτὸς, πού ἔχε στὰ νύχια του λευκὴ μεγάλη χήνα
 σπιτοθρεμμένη κι ἡμερη καὶ μὲ φωνὲς ξοπίσω
 γυναικίς κι ἄντρες ἔτρεχαν. Κι ὡς ζύγωσε κοντὰ τοὺς,
 βουτᾶει δεξιὰ τοὺς στ' ἄλογα μπροστὰ καὶ μ' ἀναγάλλια 165
 τὸν εἶδαν καὶ τοὺς ἔγιανε μέσα ἡ καρδιὰ στὰ στήθια.
 Κι ὁ μαχητὴς Πεισίστρατος πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·
 « Κρίνε, θεόθρεφτε ἀρχηγὲ Μενέλαε, ἂν τὸ σημάδι
 μᾶς τό ἴδειξε ὁ θεὸς γιὰ μᾶς ἢ γιὰ τὴν ἀφεντιά σου ».

Εἶπε κι ὁ πολεμόχαρος Μενέλαος συλλογιοῦνταν,
 πὼς νὰ τὸ κρίνη ἀλάθευτα καὶ νὰ τὸ ξεδιαλύνη. 170
 Μὰ πρόλαβε ἡ πεντάμορφη Ἑλένη καὶ τοὺς εἶπε·
 « Ἀκοῦστε νὰ μαντέψω ἐγὼ, καθὼς μὲς στὴν καρδιά μου
 τὰ φέρνουν οἱ ἀθάνατοι κι ὅπως θαρρῶ θὰ γίνουν.
 Τὴ χήνα ὡς ἄρπαξε ὁ αἰτὸς τὴ σπιταναθρεμμένη,

χυμώντας μέσα ἀπ' τὸ βουνό, ὅπου εἶχε τὴ φωλιά του, 175
 ἔτσι ὁ Δυσσέας συμφορὲς πολλὰς ἀφοῦ περάση
 στὰ ξένα, θὰ ῥθη σπίτι του κι ἐκδίκηση θὰ πάρη.
 Μπορεῖ καὶ νὰ ῥθε, θάνατο νὰ πλέκη στοὺς μνηστῆρες ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε· 180
 « Ὁ Δίας νὰ τὰ δώση αὐτά, ὁ βροντολάλος ἄντρας
 τῆς Ἥρας. Τότε σὰ θεὰ θὰ σὲ λατρεύω αἰώνια ».

Εἶπε καὶ τ' ἄλογα χτυπᾶ νὰ τρέξουν καὶ πετοῦσαν 185
 γοργὰ τὴν πόλη σκίζοντας καὶ χύθηκαν στὸν κάμπο.
 Κι ὅλη τὴ μέρα τὸ ζυγὸ στὸν τράχηλό τους σειοῦσαν.
 Κι ὁ ἥλιος πιά βασίλεψε κι ἰσκιώσανε ὅλοι οἱ δρόμοι 185
 καὶ στίς Φηρὲς σταμάτησαν στοῦ Διοκλῆ τὸ σπίτι
 κι ἐκεῖ τὴ νύχτα πέρασαν καὶ τοὺς φιλοξενοῦσε.

Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα, 190
 ζέψανε πάλε τ' ἄλογα κι ἀνέβηκαν στ' ἀμάξι
 καὶ βγῆκαν ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιακὸ κι ἀπ' τ' αὐλοπόρτι.

Χτυπᾶ νὰ τρέξουν τ' ἄλογα καὶ πρόθυμα πετοῦσαν 190
 κι εὐτὺς σὲ λίγο φτάσανε στῆς Πύλου τ' ὄρθιο κάστρο.
 Τότε ἄρχισε ὁ Τηλέμαχος καὶ στὸν Πεισίστρατο εἶπε·
 « Τί μοῦ ἄταξες, Πεισίστρατε, τὸ λόγο μου νὰ κάμης ; 195
 Φίλοι πατροπαράδοτοι λεγόμεσθε ἀπὸ χρόνια
 κι εἵμασθε συνομήλικοι καὶ τὸ ταξίδι τοῦτο

θὰ μᾶς ἐνώση πιὸ πολύ. Ἄλάργα ἀπ' τὸ καράβι 200
 μὴ μὲ τραβᾶς, θεόθρεφτε, μόν' ἔλα ἐδῶ ἀφῆσέ με,
 μὴ μὲ κρατήση σπίτι του ὁ γέρος σου ἄθελά μου
 νὰ μὲ φιλοξενήση ἐκεῖ κι ἀνάγκη εἶναι νὰ φεύγω ».

Εἶπε κι ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα κυκλόφερνε στὸ νοῦ του 200
 πῶς νὰ τοῦ κάμη τάζοντας τὴ χάρη ποῦ ζητοῦσε.

Κι ἐκεῖ ποῦ συλλογίζονταν καλύτερό του βρῆκε, 205
 νὰ στρέψη τ' ἄτια στὸ γοργὸ καράβι, στ' ἀχρογιάλι.
 Πῆρε ἀπ' τ' ἀμάξι κι ἔβαλε τὰ δῶρα μὲς στὴν πρύμνη,
 χρυσὰ ποτήρια καὶ σκουτιὰ ποῦ τοῦ ἔδωσε ὁ Μενέλαος,
 κι ἔτσι τὸν παρακίνησε μὲ πεταχτά του λόγια·

« Ἀνέβα τῶρα μὴν ἀργῆς, καὶ τοὺς συντρόφους πάρε, 210
 προτοῦ νὰ φτάσω σπίτι μου κι ὅλα τὰ μάθη ὁ γέρος.
 Γιατὶ τὸ ξέρω αὐτὸ καλὰ κι οὔτε ἀπ' τὸ νοῦ μου βγαίνει,

ὡς ἔχει ἀράθυμη ψυχὴ, δὲ θά σ' ἀφήσῃ ἐκεῖνος,
μόν' θά ῥθῃ ἐδῶ στὸ σπίτι του νὰ σὲ καλέσῃ ὁ ἴδιος
κι ἔτσι θαρρῶ πῶς ἀπρακτος δὲ θά γυρίσῃ πίσω.
Γιατὶ πολὺ θά θύμωνε ἂν δὲν τὸ κάμῃ ὥστόσο».

Εἶπε καὶ τὰ καλότριχα τ' ἀλόγατα χτυποῦσε
πίσω στὴν Πύλο κι ἔφτασε γοργὰ μὲς στὸ παλάτι. 215

Πρόσταξε κι ὁ Τηλέμαχος κι ἔτσι εἶπε στοὺς συντρόφους·
« Παιδιά, ἐτοιμάστε τ' ἄρμενα στὸ μελανὸ καράβι
κι ἐμπρός, ἄς μπαίνομε κι ἐμεῖς νὰ κόβουμε πιά δρόμο ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι ὑπάκουσαν κι ὅπως τοὺς εἶπε κάνουν
κι εὐτὺς ἀπάνω ἀνέβηκαν καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους. 220

Ἔτσι ἔκανε κι εὐχόντανε, καὶ στὴ θεὰ Παλλάδα
θυσιά πρόσφερε ἔπειτα τοῦ καραβιοῦ τὴν πρύμνη.
Τότε ἕνας ξένος ἔφτασε φυγόδικος ἀπ' τ' Ἄργος,
μάντης πού σκότωσε ἄνθρωπο. Τὸ γένος του βαστοῦσε 225
ἀπ' τὸ Μελάμποδα, πού πρὶν στὴν ἀρνοθρέφτρα Πύλο
καθόνταν, πρῶτος ἄρχοντας μὲς στοὺς Πυλιῶτες ὅλους.

Ἐπειτα ξενιτεύτηκε, πατρίδα παρατώντας,
ἀλάργα ἀπ' τὸν τρανὸ τῆς γῆς ἀφέντῃ τὸ Νηλέα,
πού τ' ἀγαθὰ του στανικῶς τοῦ τὰ κρατοῦσε χρόνια, 230
κι ὡς τότε ἐκεῖνος ἔμενε στὸν πύργο τοῦ Φυλάκη,
κλεισμένος σὲ βαριά δεσμὰ καὶ βάσανα μεγάλα,
γιὰ τοῦ Νηλέα τ' ὄμορφο κορίτσι καὶ μιὰ τύφλα
βαριά, πού τοῦ ἔφερε ἡ φριχτὴ Κατάρρα στὸ μυαλό του.

Γλίτωσε ὥστόσο κι ἔφερε στὴν Πύλο ἀπ' τὴ Φυλάκη 235
τὰ βόδια τὰ μουγγόφωνα, καὶ τὸ θεῖο Νηλέα
πλήρωσε καὶ τὴν κόρη του τὴν πῆγε τοῦ ἀδερφοῦ του
κι ὁ ἴδιος ξενιτεύτηκε στ' ἀλογοβόσκητο Ἄργος.

Γιατὶ ἔτσι τοῦ ἔχε ἡ μοῖρα του γραφτό, νὰ κατοικήσῃ
στ' Ἄργος καὶ στὸν Ἀργίτικο λαὸ νὰ βασιλέψῃ. 240

Ἐκεῖ παντρεύτηκε ἔπειτα κι ἔχτισε ψηλὸ σπίτι
κι ἔκαμε δυὸ λεβέντες γιούς, τὸ Μάντιο κι Ἄντιφάτῃ.

Ὁ Ἄντιφάτης ἔκαμε τὸ δυνατὸ Ὀϊλέα
κι αὐτὸς τὸν Ἀμφιάραο ξεσηκωτὴ πολέμων,
πού ξέχωρα ὁ Ἀπόλλωνας κι ὁ ἀσπιδάτος Δίας 245
τὸν ἀγαποῦσαν μὲ λογῆς ἀγάπη, μὰ σὲ τὸ τέλος

- τῶν γηρατειῶν δὲν ἔφτασε. Χάθηκε μὲς στὴ Θήβα
ἀπὸ γυναικεία ξαγορά. Κι ἔκαμε δυὸ λεβέντες
γιούς, τὸν Ἄλκμᾶ κι Ἀμφίλοχο. Τὸν Πολυφείδη πάλε
γέννησε γιό του ὁ Μάντιος καὶ δεύτερο τὸν Κλεῖτο. 250
- Τὸν Κλεῖτο του ἡ χρυσόθρονη τὸν ἄρπαξε ἡ Αὐγούλα
γιὰ τὴ μεγάλη του ὁμορφιά μὲ τοὺς θεοὺς νὰ μείνη.
Μάντη κι ὁ Φοῖβος ἔκαμε τὸν Πολυφείδη, πρῶτο
στὸν κόσμο, ἀφότου ὁ θάνατος τὸν Ἀμφιάραο πῆρε.
Μὲ τὸ γονιό του μάλωσε καὶ στὴν Ὑπερησία 255
- πῆγε κι ἐκεῖ προφήτεψε στοὺς ἄλλους τοὺς ἀνθρώπους.
Ἐκεῖνου γιός του ἦταν αὐτὸς ποὺ στὸν Τηλέμαχο ἦρθε
μπροστὰ καὶ Θεοκλύμενο τοῦ λέγαν τ' ὄνομά του.
Τὸν ἦβρε ἐκεῖ παράκληση νὰ κἀνη στ' ἀκρογιάλι
στάζοντας, κι ἔτσι τοῦ ἔλεγε μὲ πεταχτά του λόγια· 260
- « ὦ, φίλε, ἀφοῦ σ' ἀπάντησα στὴν ὥρα τῆς θυσίας,
σ' ὀρκίζω στὰ θυμιάματα, στὴν πίστη, στὴ ζωὴ σου,
καὶ στοὺς πιστοὺς συντρόφους σου ποὺ σ' ἀκλουθοῦν ξοπίσω,
τὴν πᾶσα ἀλήθεια μίλα μου, γι' αὐτὸ ποὺ θὰ ρωτήσω.
Ποιὸς εἶσαι ; Ποιὸς ὁ τόπος σου ; Πῶς λέγονται οἱ γονιοί σου ; » 265
- Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
« Ἐένε, μετὰ χαρᾶς αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι.
Τὸ Θιάκι ἔχω πατρίδα μου, πατέρα τὸ Δυσσέα,
ποὺ εἶθε νὰ ζοῦσε. Μὰ πικρὸς χαμὸς τὸν βρῆκε τώρα.
Γι' αὐτὸ συντρόφους διάλεξα καὶ μελανὸ καράβι 270
- κι ἦρθα νὰ μάθω, ποὺ καιροὺς οἱ ξενιτιῆς τὸν τρῶνε ».
- Τότε εἶπε ὁ Θεοκλύμενος, θεόμορφος στὴν ὄψη·
« Ἔτσι ἔφυγα ἀπ' τὸν τόπο μου κι ἐγὼ ποὺ σκότωσα ἄντρα
ντόπιο, μὲ συγγενεῖς πολλοὺς στ' ἀλογοβόσκητο. Ἄργος,
κι ἀδέλφια ποὺ λογιζόνται τῶν Ἀχαιῶν οἱ πρῶτοι. 275
- Σὰ γλίτωσα ἀπ' τὸ θάνατο κι ἀπ' τὴν πικρὴ μου μοῖρα
ἔφυγα, ἀφοῦ στὶς ξενιτιῆς γραφτό μου εἶναι νὰ τρέχω.
Μὰ σὲ ξορκίζω, πάρε με μαζὶ σου στὸ καράβι,
γιατὶ ἔρχονται ξοπίσω μου, θαρρῶ, νὰ μὲ σκοτώσουν ».
- Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε· 280
- « Δὲ θὰ σὲ διώξω, ἀφοῦ ζητᾶς μὲ τὸ καράβι νὰ ἴρθης.
Ἔμπα. Μὲ τὸ βρισκούμενο θὰ σὲ φιλοξενήσω ».

Ἔτσι εἶπε καὶ τὸ χάλκινο τοῦ πῆρε τὸ κοντάρι
καὶ δίπλα στὸ κατάστρωμα τοῦ καραβιοῦ τ' ἀφῆκε.
Ἀνέβηκε ἔπειτα κι αὐτὸς καὶ κάθισε στὴν πρῶμνη 285
κι εἶπε στὸ Θεοκλύμενο κοντὰ του νὰ καθίσῃ.

Τότε εἶπε τοῦ Δυσσέα ὁ γιὸς στοὺς ναῦτες, νὰ βολέψουν
τ' ἄρμενα κι ὅλοι πρόθυμα τὴν προσταγὴ του ἀκοῦνε.
Κι ἀμέσως σήκωσαν ὀρθὸ τὸ λάτινο κατάρτι 290
καὶ τὸ ἴβαλαν, σηκώνοντας, στὸ τρύπιο μεσοσύλι.

Τὰ ξάρτια δέσανε ἔπειτα καὶ τὸ πανὶ σηκώνουν
μὲ τὰ καλόστριφτα λουριά κι ἓνα ἀεράκι πρῶμο
ποὺ ὀρμητικὸ φυσομανάει τοὺς ἔστειλε ἡ Παλλάδα
γοργὰ τὴν πικροθάλασσα νὰ σίσιση τὸ καράβι,
κι ἀπ' τοὺς Κρουνοὺς περάσανε κοντὰ κι ἀπ' τὴ Χαλκίδα. 295

Ὁ ἥλιος πιά βασίλεψε κι ἰσκιώσανε ὅλοι οἱ δρόμοι
καὶ τὸ καράβι στὶς Φεές τὸ σίμωσε τ' ἀέρι
καὶ τὸ ἴφερε στὴν Ἥλιδα ποὺ οἱ Ἐπειγοὶ ὀρίζουν.
Καὶ κεῖθε πάλε τὸ ἴστριψε στὰ μυτερὰ νησάκια,
κι ἂν θὰ σωθῇ λογάριαζε στὸ νοῦ του ἢ θὰ τὸν πιάσουν. 300

Μὲς στὸ καλύβι κι ὁ βοσκὸς μὲ τὸ θεϊκὸ Δυσσέα
δειπνοῦσαν καὶ κοντὰ σ' αὐτοὺς καὶ τὰ κοπέλια τ' ἄλλα.
Καὶ τέλος πιά σὰ χόρτασαν καλὰ τὸ φαγοπότι
εἶπε ὁ Δυσσέας στὸ βοσκό, γιὰ νὰ τὸν δοκιμάσῃ,

πρόσχαρα ἀκόμα ἂν στὸ μαντρί θὰ τοῦ ἴλεγε νὰ μείνῃ 305
νὰ τὸν φιλεῦῃ ἢ θὰ τοῦ πῆ στὴ χώρα νὰ τραβήξῃ·
« Ἀκοῦστε με, Εὐμαιε καὶ σὺ κι ὅλοι οἱ λοιποὶ συντρόφοι.
Στὴ χώρα θέλω τὴν αὐγὴ νὰ πάω νὰ διακονέψω,
νὰ μὴ σᾶς δίνω πιὸ πολὺ ἂν μείνω ἀκόμα βάρους.

Τὴ συμβουλὴ σου δῶσε μου κι ἓνα καλὸ ὁδηγὸ σου 310
νὰ μ' ὁδηγήσῃ, κι ἔπειτα μονάχος ἀπ' ἀνάγκη
θὰ φέρω γύρα τὸ χωριὸ γιὰ ἓνα ξερὸ κομματί
κι ἓνα καυκί. Θὰ πεταχτῶ καὶ στοῦ Δυσσέα τὸ σπίτι

τὴν εἶδηση στὴ συνετὴ νὰ πάω τὴν Πηνελόπη,
θὰ σμίξω καὶ τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες, ἴσως κάτι 315
μοῦ δώσουν νὰ ψυχοπιαστῶ ποὺ τὰ ἴχουν ὅλα πλήθια,
καὶ στὴ στιγμὴ κάθε δουλειὰ ποὺ θέλουν θὰ τοὺς κάμω.

Κι ἓνα ἄλλο θέλω νὰ σοῦ πῶ καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσῃς.
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ἄς ἔχη χάρη ὁ φτερωτὸς Ἑρμῆς ὁ στρατηλάτης,
 πού στῶν ἀνθρώπων τίς δουλειές τιμὴ καὶ δόξα δίνει, 320
 στὴ σβελτοσύνη ἄλλος κανεὶς δὲ μὲ περνᾷ στὸν κόσμο,
 φωτιὰ ν' ἀνάψω στὴ στιγμή, ξερὰ νὰ σκίσω ξύλα,
 νὰ κομματιάσω τὸ σφαχτό, νὰ ψήσω, νὰ κεράσω,
 δουλειές πού κάνουν οἱ φτωχοὶ στοὺς ἀρχοντοθρεμμένους ».

Ὁ λόγος κακοφάνηκε στὸν Εὐμαιο κι ἔτσι τοῦ 'πε 325
 « Ὠχου μου, ξένε, αὐτὴ ἡ βουλὴ πῶς σοῦ 'ρθε στὸ κεφάλι ;
 Ζητᾷς τὸ γληγορότερο τὸ θάνατό σου νὰ 'βρης,
 ἐνῶ γυρεύεις νὰ χωθῆς στὸν κύκλο τῶν μνηστήρων,
 πού φτάνει ἡ περηφάνια τους στὰ σιδερένια οὐράνια.
 Δὲν εἶναι τέτοιοι οἱ παραγοιοὶ πόχουν αὐτοὶ κοντὰ τους, 330
 μόν' εἶναι νιοὶ μ' ἀρχοντικούς χιτῶνες καὶ χλαμύδες,
 πού στάζει μόσκο ἢ κόμη τους, τὸ πρόσωπό τους λάμπει.

Ἔχουν μπροστά τους скаλιστὰ τραπέζια φορτωμένα
 ψωμιά, κρασιὰ καὶ κρέατα. Μόν' μεῖνε. Δὲ μᾶς δίνεις
 κανένα βᾶρος καὶ σ' ἐμὲ καὶ στοὺς λοιποὺς συντρόφους. 335
 Κι ἐδῶ τ' ἀγαπητὸ παιδὶ σὰν ἔρθη τοῦ Δυσσέα,
 αὐτὸς χλαμύδα κι ὁμορφο χιτῶνα θὰ σὲ ντύσῃ
 καὶ θὰ σὲ στείλῃ ὅπου ποθῆ νὰ φτάσῃ ἡ καρδιά σου ».

Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας·
 « Ἔτσι ὅπως, Εὐμαιο, σ' ἀγαπῶ νὰ σ' ἀγαπήσῃ ὁ Δίας, 340
 πού κι ἀπ' τὴ γύρα μ' ἔσωσες κι ἀπ' τὴν πικρὴ μου ἀνάγκη.
 Χειρότερο ἀπ' τὴ διακονιά δὲ βρίσκεται στὸν κόσμο.
 Γ' αὐτὴ τὴν ἔρμη τὴν κοιλιὰ πολλὰ τραβᾷ ὁ καθέννας
 πού τὸν πλακῶνουν συμφορὲς καὶ βᾶσανα κι ἀνάγκες.
 Καὶ τώρα ἀφοῦ μὲ κράτησες ὅσο νὰ φτάσῃ ἐκεῖνος, 345
 ζητῶ μιὰ χάρη νὰ μοῦ πῆς γιὰ τοῦ Δυσσέα τὴ μάνα
 καὶ τὸν πατέρα πού ἄφησε στῶν γηρατειῶν τὴ στράτα,
 ἂν εἶναι ἀκόμα στὴ ζωὴ κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ ἡλίου,
 ἢ πέθαναν καὶ βρίσκονται μὲς στ' Ἄδη τὰ λημέρια ».

Κι ἀπάντησε ὁ χοιροβοσκός, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης· 350
 « Μετὰ χαρᾶς σου, ξένε, αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι.
 Ζῆ ὁ Λαέρτης καὶ συχνὰ παρακαλεῖ τὸ Δία
 νὰ σβῆσῃ πιά στὸ σπίτι του κι ἡ ἄχαρη ζωὴ του.

Γιατὶ τὸ γιό του κλαίει πικρὰ πού οἱ Ξενιτιῆς τὸν τρῶνε

- καὶ τὴν πιστὴ γυναῖκα του, ποῦ τοῦ ἄκαφε τὰ σπλάχνα
ὁ θάνατός της, κι ἄκαιρα γεράματα τὸν βρῆκαν. 355
- Πέθανε ἡ ἔρμη ἀπ' τὸν καημὸ τοῦ ξακουσμένου γιοῦ της,
μὲ θάνατο πολὺπικρο, ποῦ νὰ μὴ ἰδῆ παρόμοιο
κανεὶς ἐδῶ ὅποιος μ' ἀγαπᾷ καὶ τὸ καλὸ μου θέλει.
Κι ἐνόσω ἀκόμα ζοῦσε αὐτή, μ' ὄση κι ἂν εἶχε λύπη, 360
τό ἔχα χαρὰ νὰ τὴ ρωτῶ, τὴ γνώμη της νὰ παίρνω,
γιατὶ μ' ἀνάθρεψε μαζί μὲ τὴ στερνὴ της κόρη
Κτιμένη, τὴ βεργόλιγνη μὲ τὸ συρτὸ φουστάνι·
μαζί της μὲ μεγάλωσε κι ἔτσι ὁμοια μ' ἀγαποῦσε.
Κι ὅταν πιά φτάσαμε κι οἱ δυὸ στὴν ποθητὴ μας νιότη, 365
στὴ Σάμη ἐκεῖνη πάντρεψαν καὶ πῆραν πλοῦσια δῶρα,
κι ἐμένα, ἀφοῦ μοῦ χάρισε χλαμύδα καὶ χιτῶνα,
κι ἓνα ζευγάρι μοῦ ἔδωσε τσαρούχια νὰ φορέσω,
μ' ἔστειλε δῶ στὴ μάντρα της. Καὶ πάντα μ' ἀγαποῦσε.
Τώρα μοῦ λείψανε ὅλα αὐτά. Μὰ τὴ δουλειὰ ποῦ κάνω 370
μοῦ τὴ βλογήσανε οἱ θεοὶ κι ἀπ' ὅλα ἐδῶ ποῦ βλέπεις
ἔφαγα κι ἤπια κι ἔδωσα καὶ στοὺς σεβάσμιους ξένους.
Μὰ ἀπ' τὴν κυρά μου προσταγὴ δὲν παίρνεις μήτε λόγο
καλόν, ἀφότου συμφορὰ μεγάλη ἦρθε στὸ σπίτι,
οἱ ἄντρες οἱ ξετσιπῶτοι. Κι ἔχουν ἀνάγκη οἱ δοῦλοι 375
γιὰ καθετὶ νὰ τῆς μιλοῦν, τὴ γνώμη της νὰ παίρνουν,
νὰ φᾶν νὰ πιοῦνε κι ἔπειτα νὰ πάρουν στὸ χωράφι
ἀπ' ὅσα γαίνουν τὴν καρδιὰ τῶν παραγιῶν στὰ στήθια».
- Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ ἔπε·
« Ἄχ, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, πόσο μικρὸς ἀκόμα 380
ἀπ' τὴν πατρίδα μίσεψες κι ἀπ' τοὺς γονιοὺς σου ἀλάργα.
Μόν' ἔλα, ξήγα μου κι αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου,
ἂν πάρθηκε ἡ πλατύδρομη πατρίδα σου, ὅπου ζοῦσε
ὁ σεβαστὸς πατέρας σου κι ἡ λατρευτὴ σου μάνα,
ἢ σ' ἔτυχαν ἀπόμακρα στοὺς χοίρους καὶ στὰ βόδια 385
κλέφτες καὶ στὰ καράβια τους σὲ πῆραν καὶ στὸ σπίτι
αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου σ' ἔφεραν μὲ βιὸς νὰ σ' ἀγοράση».
- Κι ἀπάντησε ὁ χοιροβοσκός, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης·
« Ἐένε, γι' αὐτὰ σὰ μὲ ρωτᾷς καὶ θέλεις νὰ τὰ μάθης,
κάτσε ν' ἀκοῦς ἀμίλητα καὶ τὸ κρασί σου πίνε. 390

- Οί νύχτες εἶναι ἀτέλειωτες. Ἐχει ὥρα γιὰ τὸν ὕπνο
 κι ὥρα ν' ἀκοῦς καὶ νὰ χαρῆς. Μήτε καὶ πρὶν τῆς ὥρας
 πρέπει νὰ πέσης. Κι ὁ πολὺς ὁ ὕπνος κούραση εἶναι.
 Κι ἂν ἄλλος νύσταζε ἀπὸ σᾶς καὶ θέλη νὰ πλαγιάσῃ,
 ἄς σύρῃ. Καὶ τῇ χαραυγῇ σὰ φάη καὶ ψυχοπιάσῃ, 395
 πηγαίνει τὸ βασιλικὸ κοπάδι νὰ βοσκήσῃ.
 Κι ἐδῶ μὲς στὸ καλύβι ἐμεῖς οἱ δυὸ φαγοποτώντας,
 τὰ περασμένα βάσανα χαρούμενοι θὰ λέμε.
 Γιατὶ καθένας χαιρέται κατόπι καὶ στὶς πίκρες,
 ὅποιος περάσῃ συμφορὲς καὶ πού γυρίσῃ κόσμο. 400
 Κι ἄκου γι' αὐτὰ πού με ρωτᾶς καὶ με συχνοξετάζεις.
 Συρία λένε ἓνα νησί, — ἂν τό 'χῆς ἀκουστά σου —
 στὴν Ὀρτυγία πιδ ψηλά στὸ γύρισμα τοῦ ἥλιου,
 ὄχι πυκνοκατοίκητο, μὰ καρποφόρο μέρος,
 βοσκότοπος, πολύσταρο μ' ἀμπέλια καὶ κοπάδια. 405
 Πείνα ποτὲ δὲν ἔπεσε στὴ χώρα μήτε ἀρρώστια
 κακῇ, πού τοὺς ταλαίπωρους θερίζει τοὺς ἀνθρώπους.
 Μὰ σὰ γεράσουν τῶν θνητῶν οἱ φάρες τότε ὁ Φοῖβος
 θά 'ρθῇ ὁ ἀργυροδόξαρος κι ἡ Ἄρτεμη μαζί του
 καὶ με πυκνὲς σαῖτες τοὺς τοὺς γλυκοθανατώνουν. 410
 Δυὸ πολιτεῖες εἶναι ἐκεῖ κι ὅλα σὲ δυὸ μοιράζουν
 κι εἶχανε τὸν πατέρα μου κι οἱ δυὸ γιὰ βασιλιά των,
 τὸν Κτήσιο τοῦ Ὀρμένου γιό, με τοὺς θεοὺς παρόμοιο.
 Τότε ἦρθαν Φοῖνικες ἐκεῖ θαλασσοζακουσμένοι
 κλέφτες, παιγνίδια φέρνοντας χιλιάδες στὸ καράβι. 415
 Στὸ σπίτι τοῦ πατέρα μου μιὰ Φοινικιώτισσα ἦταν
 ὁμορφῆ, μεγαλόσωμῃ καὶ στὶς δουλειὲς τεχνίτρα.
 Κι ἐκεῖνη τὴν ξελόγιασαν οἱ Φοῖνικες οἱ πλάνοι
 καὶ κάποιος, ἐκεῖ πόπλυε κοντὰ στὸ τρεχαντήρι,
 πρῶτος μαζί της πλάγιασε στὸ στρῶμα τῆς ἀγάπης, 420
 πού τὰ μυαλὰ τῶν θηλυκῶν τὰ κάνει αὐτὸ νὰ στρίψουν
 κι ἄς εἶναι πρῶτα φρόνιμα. Τῇ ρώτησε κατόπι
 ποιά νὰ 'τανε ἡ πατρίδα της καὶ πῶς τῇ λέν τὴν ἴδια,
 κι ἐκεῖνη τοῦ φανέρωσε τὸ πατρικὸ μου σπίτι·
 « Παινιέμαι ἀπ' τὴν πολὺχάλκη πῶς εἶμαι τῇ Σιδῶνα, 425
 κόρη τοῦ Ἀρύβαντα, με βιὸς πού μετρημὸ δὲν εἶχε.

“Ὅμως Ταφιῶτες μ’ ἄρπαξαν κουρσάροι, ἐνῶ γυρνοῦσα
 ἀπ’ τὸ χωράφι καὶ σ’ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐδῶ τὸ σπίτι
 μ’ ἔφεραν καὶ μ’ ἀγόρασε μὲ βιὸς ὅσο ζητοῦσαν ».

Κι αὐτὸς ποῦ πλάγιασε κρυφὰ μαζί της εἶπε πάλε·
 « Τώρα μ’ ἐμᾶς δὲν ἔρχεσαι νὰ πᾶμε στὴν πατρίδα,
 τὸ πατρικὸ παλάτι σου νὰ ἰδῆς καὶ τοὺς γονιούς σου ;
 Γιατὶ εἶναι ἀκόμα στὴ ζωὴ κι ὑπέρπλουτους τοὺς λένε ».

Τότε ἡ γυναίκα ἀπάντησε καὶ τοῦ ’πε μὲ δυὸ λόγια·
 « Κι αὐτὸ θὰ γίνη, ἂν θέλετε νὰ μ’ ὀρκιστῆτε, ναῦτες,
 πὼς θὰ μὲ φέρετε ἄβλαπτη ξοπίσω στὴν πατρίδα ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι ὀρκίστηκαν καθὼς αὐτὴ ζητοῦσε.
 Καὶ τέλος ὅταν ἄμωσαν καὶ τέλεψαν τὸν ὄρκο,
 πάλε ἡ γυναίκα μίλησε κι ἔτσι εἶπε μὲ δυὸ λόγια·
 « Σωπᾶτε τώρα καὶ κανεῖς ἀπ’ ὅλους τοὺς συντρόφους
 μὴ μοῦ μιλήσῃ ὅταν μὲ ἰδῆ στὸ δρόμο ἢ καὶ στὴ βρύση,
 μὴν τρέξῃ κάποιος καὶ τὸ πῆ τοῦ γέρου στὸ παλάτι
 κι αὐτὸς τὰ πάρῃ μυρωδιὰ καὶ πιᾶσῃ καὶ μὲ δέσῃ
 κι ὕστερα στοχαστῆ γιὰ σᾶς πῶς νὰ σᾶς καταστρέψῃ.
 Κρατᾶτε το ὅλοι μυστικό, μὲ βιάσῃ πάρτε δῶστε. »

Κι ὅταν πιά τὸ καράβι σας γεμίστε ἀπὸπραμάτειες
 ἄς τρέξῃ κάποιος νὰ μοῦ πῆ τὴν εἶδηση στὸ σπίτι.
 Κι ἐγὼ θὰ φέρω μάλαμα στὰ χέρια μου ὅσο πέση
 κι ἄλλον ἀκόμα πρόθυμα θὰ σᾶς μετρήσω ναῦλο.
 Γιατὶ τὸ βασιλόπουλο μὲς στὸ παλάτι θρέφω,
 κι εἶναι ἔξυπνο καὶ δίπλα μου τρέχει κι αὐτὸ ὅταν βγαίνει.
 Μετὰ χαρᾶς στὸ φτερωτὸ καράβι θὰ τὸ φέρω
 καὶ θὰ ἔχετε ὄφελος πολὺ, θὰ πάρετε χιλιάδες,
 ὅπου κι ἂν τὸ πουλήσετε σὲ ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους ».

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ἔπειτα γιὰ τ’ ὄμορφο παλάτι,
 κι ἐκεῖνοι χρόνο ὀλόκληρο καθίσανε κοντὰ μας
 καὶ βιὸς σωρὸ φορτώσανε τὸ βαθουλὸ καράβι.
 Κι ὅταν πιά τέλος φόρτωσαν καὶ θέλανε νὰ φύγουν
 μαντατοφόρο στείλανε νὰ φτάσῃ στὴ γυναίκα.
 Κι ἐκεῖ ἤρθε ἓνας πολύτεχνος στὸ πατρικὸ μου σπίτι
 μ’ ἓνα γιορντάνι ὀλόχρυσο, μὲ κεχριμπάρια ἀπάνω.
 Κι οἱ δοῦλες μὲ τὴ μάνα μου τὸ πήρανε στὰ χέρια,

τό 'βλεπαν, τὸ πασπάτευαν καὶ τὴν τιμὴ ρωτοῦσαν.

Τότε τῆς ἔγνεψε κρυφὰ καὶ στὸ βαθύ καράβι
ἔφυγε ἀφοῦ τῆς ἔγνεψε. Τότε κι αὐτὴ ἀπ' τὸ χέρι
μὲ πῆρε κι ὄξω βγήκαμε ἀπ' τὸ ψηλὸ παλάτι.

465

Καὶ βρῆκε μὲς στὸ πρόσπιτο ποτήρια καὶ τραπέζια,
πού 'ταν γιὰ τοῦ πατέρα μου στρωμένα τοὺς συμβούλους.
Εἶχανε πάει γιὰ τὴ βουλή στὴ σύνοδο νὰ κάτσουν.

Τρία ποτήρια πῆρε εὐτύς καὶ τὰ 'χωσε στὸν κόρφο,
κι ἐγὼ ξοπίσω, ἀστόχαστο παιδί, τὴν ἀκλουθοῦσα.

470

Κι ὁ ἥλιος πιά βασίλεψε κι ἰσκιώσανε ὅλοι οἱ δρόμοι
ὅταν τρεχάτοι φτάσαμε στὸ ξακουστὸ λιμάνι
πού 'ταν τὸ καλοθάλασσο καράβι τῶν Φοινίκων.

Κι ἀφοῦ μὲ μᾶς ἀνέβηκαν κι ἐκεῖνοι στὸ καράβι,
τραβοῦσανε στὸ πέλαγος μ' ἓνα ἀεράκι πρύμο.

475

“Ἐξ μέρες ἀρμενίζαμε, ἅπαντα νύχτα μέρα.

Κι ὁ Δίας σὰν ξημέρωσε τὴν ἑβδομὴ πιά μέρα,
ἡ σαῖτεύτρα ἡ Ἄρτεμη χτύπησε τὴ γυναίκα

καὶ βούτηξε ὅπως ἔπεσε, σὰ γλάρος, μὲς στὴ γλάστρα.

480

Στὴ θάλασσα τὴν πέταξαν τὰ ψάρια νὰ τὴ φᾶνε
κι ἔμεινα ἐγὼ μονάχος μου μὲ τὴν καρδιά καμένη.

Στὸ Θιάκι κτύπους τοὺς ἔφερε τὸ κύμα καὶ τ' ἀέρι,
καὶ βιὸς δικό του δίνοντας μ' ἀγόρασε ὁ Λαέρτης.

“Ἔτσι εἶδανε τὰ μάτια μου αὐτὴ τὴ χώρα, ξένε”.

485

Τότε ἔτσι ὁ θεογέννητος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·

“Ἄχ, Εὐμαιε, πόσο λύπησες στὰ στήθια τὴν καρδιά μου,
καθὼς μοῦ τὰ 'πες ὅλα αὐτὰ τὰ πάθη πού σέ βρῆκαν.

“Ὅμως κοντὰ στίς συμφορὲς σοῦ ἴδωσε ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου
κι ἓνα καλό, πού σ' ἔριξε σέ σπλαχνικὸν ἀφέντη

490

κι ὅλα σοῦ τὰ 'χει πληθερά, φαί, κρασί, ὅ,τι θέλεις
καὶ ζῆς χαρούμενη ζωή. Ἐγὼ ὅμως παραδέρνω

σὲ ξένες γῶρες ἄπειρες κι ἐδῶ πάλι ἦρθα ξένος”.

Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξὺ τους

κι οὔτε κριμῆθηκαν πολὺ, μόν' ὕπνο λίγο πῆραν,

495

γιατί ἡ καλόθρονη Αὐγὴ δὲν ἄργησε νὰ φέξῃ.

Αὐτὴ τὴν ὥρα τὰ πανιά τοῦ Τηλεμάχου οἱ ναῦτες

δίπλωναν στὴν ἀκρογιαλιά κι ἔβγαλαν τὸ κατάρτι

καὶ τὸ καράβι λάμμοντας στ' ἀραξοβόλι φέρνουν.
 Κι ὄξω τὰ βάρια ρίχνουνε καὶ δένουν τὴν πρυμάτσα
 κι ὄξω κι ἐκεῖνοι βγήκανε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη. 500
 Κι ἐκεῖ νὰ φᾶνε ἐτοίμασαν, γλυκὸ κρασί κερνοῦσαν.

Κι ἔπειτα πιά σὰ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι
 ὁ συνετὸς Τηλέμαχος πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·
 « Τώρα στὴ χώρα φέρτε ἐσεῖς τὸ μελανὸ καράβι
 κι ἐγὼ θὰ τρέξω τοὺς βοσκοὺς νὰ ἰδῶ καὶ τὰ χωράφια. 505
 Θὰ ῥθω τὸ βράδου, μιὰ ματιὰ σὰ ρίξω στὶς δουλειές μου,
 καὶ γιὰ τὸ ποδοκόπι σας σὰ φέξη θὰ σᾶς κάμω
 καλὸ τραπέζι μὲ ψητὰ καὶ μὲ γλυκὸ μοσχάτο ».

Τότε εἶπε ὁ Θεοκλύμενος, θεόμορφος στὴν ὄψη·
 « Παιδί μου, ποῦ θὰ πάω ἐγὼ ; Σὲ τίνος θὰ κονέψω 510
 τὸ σπίτι, ἀπ' ὅσους κυβερνοῦν τὸ βραχωμένο Θιακί ;
 Ἴσια νὰ πάω στὴ μάνα σου καὶ στὸ δικό σου σπίτι ; »

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Ἄλλη φορὰ θὰ σ' ἔπαιρνα στὸ πατρικὸ μου σπίτι.
 Κι οὔτε μᾶς λείπει τίποτες ἀπ' ὅσα θέλει ὁ ξένος. 515
 Μὰ σὲ κακό σου αὐτὸ θὰ βγῆ, γιὰτὶ κι ἐγὼ θὰ λείπω
 κι ἡ μάνα μου δὲ θὰ σὲ ἰδῆ. Γιατὶ συχνὰ δὲ βγαίνει
 μὲς στὸ παλάτι, οἱ ἄτροποι μνηστῆρες νὰ τὴ βλέπουν·
 μόνο στ' ἀνωί της κάθεται μακριὰ ἀπ' αὐτοὺς καὶ φαίνει.
 Μὰ θὰ σὲ στείλω ἄλλου νὰ πᾶς στὸ σπίτι του νὰ μείνης, 520
 στὸ φημισμένο Εὐρύμαχο, γιὰ τοῦ γερο-Πολύβου,
 ποὺ σὰ θεὸ τους οἱ Θιακοὶ τὸν ἔχουν σὰν τὸν βλέπουν.
 Γιατὶ εἶναι ὁ πιὸ καλῦτερος, κι αὐτὸς προπάντων θέλει
 τὴ μάνα μου καὶ τὴν ἀρχὴ νὰ πάρη τοῦ Δυσσέα.
 Μὰ αὐτὰ τὰ ξέρουν οἱ Θεοὶ ποὺ κατοικοῦν στὰ οὐράνια, 525
 ἂν πρὶν τοῦ γάμου θάνατος πικρὸς δὲν τοὺς ἀρπάξη ».

Εἶπε καὶ πέταξε ἄξαφνα πρὸς τὰ δεξιὰ ἓνα ὄρνιο,
 γεράκι, τοῦ Ἀπόλλωνα γοργὸς μαντατοφόρος.
 Βαστοῦσε μὲ τὰ νύχια του ἓνα ἄγριο περιστέρι
 καὶ τοῦ μαδοῦσε τὰ φτερά καὶ τὰ σκορποῦσε κάτω, 530
 τοῦ Τηλεμάχου ἀνάμεσα καὶ τοῦ τρεχαντηριοῦ του.
 Τὸν πῆρε ὁ Θεοκλύμενος, ἀλάργα ἀπ' τοὺς συντρόφους,
 καὶ τοῦ ῥφίξε τὸ χέρι του κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ ῥπε·

« Ἄπ' τὸ Θεό, Τηλέμαχε, τ' ὄρνιο δεξιὰ πετοῦσε.
 Κι ὡς τό εἶδα, τὸ κατάλαβα πῶς ἦτανε σημάδι. 535
 Ἄλλη βασιλικότερη, δὲν εἶναι ἅπ' τῆ γενιά σου
 σ' ὄλο τὸ Θιάκι. Αἰώνια σεῖς οἱ βασιλιάδες θά 'στε ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Ἄμποτε, ξένε, ὁ λόγος σου αὐτὸς καὶ ν' ἀληθῆψη.
 Τότε θά ἰδῆς τῆ γνώμη μου καὶ πλῆθος θά σοῦ δώσω 540
 δῶρα πού νά τὰ βλέπουνε καὶ νά σέ μακαρίζουν ».

Κι εὐτὺς τὸν Πείραιο φώναξε, πιστό του φίλο, κι εἶπε·
 « Γιὲ τοῦ Κλυτία, πιὸ πολὺ ἅπ' ὄλους τοὺς συντρόφους
 στὴν Πύλο ὅσοι μ' ἀκλούθησαν, τῆ γνώμη ἐσὺ μοῦ κάνεις.
 Πάρε τὸν ξένο στίτι σου γιὰ τῆ δική μου χάρη 545
 κι ὅσο πού νά 'ρθω τίμα τον καὶ φιλοξένησέ τον ».

Κι ὁ ξακουστὸς κονταριστῆς ὁ Πείραιος ἔτσι τοῦ 'πε·
 « Ὅσον καιρό, Τηλέμαχε, θέλεις ἐδῶ νά μείνη,
 ἐγὼ θά τὸν φιλοξενῶ καὶ θά 'χη ὅ,τι θελήσῃ ».

Εἶπε κι εὐτὺς ἀνέβηκε στὸ τρεχαντήρι κι εἶπε 550
 καὶ στοὺς συντρόφους ν' ἀνεβοῦν καὶ τὰ σκοινιά νά λύσουν.
 Κι ἐκεῖνοι ἀμέσως μπήκανε καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους.
 Τότε ἔβαλε ὁ Τηλέμαχος τὰ δυὸ ὁμορφα σαντάλια
 καὶ πῆρε τὸ χαλκόμυτο πολεμικὸ κοντάρι 555
 ἅπ' τὸ καράβι. Λύσανε κι οἱ ναῦτες τῖς πρυμάτσες
 καὶ στὸ γιὰλὸ σὰν τό 'συραν τραβοῦσαν γιὰ τῆ χώρα,
 ὡς πρόσταξε ὁ Τηλέμαχος, γιὸς τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα.
 Κι ἐκεῖνος, δρόμο κόβοντας, πεζὸς στὴ μάντρα πῆγε
 ὅπου χιλιάδες στάλιζαν ἀμέτρητες οἱ χοῖροι,
 πού βόσκαε ὁ πιστὸς βοσκὸς μὲ τὴν καλὴ τῆ γνώμη. 560

Π

Μὲ τὸ Δυσσέα κι ὁ καλὸς βοσκὸς μὲς στὸ καλύβι
 ἄναψαν τὴν αὐγὴ φωτιά κι ἐτοίμασαν νά φᾶνε,
 κι ἔξω τοὺς ἄλλους ἔστειλαν βοσκούς μὲ τὸ κοπάδι.
 Καὶ τ' ἀλυχτάδικα σκυλιὰ κουνοῦσαν τὴν οὐρά τους,
 ὡς πρόβαλε ὁ Τηλέμαχος, χωρὶς νά τὸν γαβγίζουν. 5
 Εἶδε ὁ Δυσσέας τὰ σκυλιὰ πού τὴν οὐρά τους σειοῦσαν,

κι ἄκουγε γύρω του ποδιῶν πατήματα πού ἀχοῦσαν
 κι εὐτύς στὸν Εὐμαιο μίλησε μὲ πεταχτά του λόγια·
 «Εὐμαιε, ἐδῶ θὰ σοῦ ῥχεται κανένας σύντροφός σου
 ἢ κάποιος γνώριμος, γιατί δὲν ἀλυχτοῦν οἱ σκύλοι 10
 καὶ μόνο τὴν οὐρά κουνοῦν. Νά, τὰ πατήματα, ἄκου».

Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε καὶ πρόβαλε στὴν πόρτα
 τ' ἀγαπημένο του παιδί, κι ἀπάνω σαστισμένος
 πετάχτηκε ὁ χοιροβοσκός καὶ τοῦ ἔπεσε ἀπ' τὰ χέρια
 ἢ τσότρα πόβαζε κρασί μοσκάτο καὶ κερνοῦσε. 15

Καὶ στὸν ἀφέντη του κοντὰ πετώντας, τοῦ φιλοῦσε
 τὰ χέρια, τὸ κεφάλι του καὶ τὰ γλυκά του μάτια,
 χύνοντας δάκρυα φλογερά. Κι ὅπως σφιχταγκαλιάζει
 κάθε πατέρα μετ' ἀγάπη τὸ γιό του, πού γυρίσει
 πέρα ἀπὸ τόπους μακρινούς τὸ δέκατο τὸ χρόνο, 20

στερνό του γιό, μονάκριβο, πού ἔπιε γι' αὐτὸν φαρμάκια,
 ἔτσι τὸ θεοπρόσωπο Τηλέμαχος φιλοῦσε
 κι ὁ θεϊκὸς χοιροβοσκὸς σφιχταγκαλιάζοντάς τον,
 τὸ χάρο σὰ νὰ ξέφυγε, κι ἔτσι μὲ δάκρυα τοῦ ἔπε·

«Γλυκό μου φῶς, Τηλέμαχε, ἄχ, ἦρθες πιά. Ποτέ μου 25
 δὲν τό ἔλεγα πὼς θὰ σὲ ἰδῶ, ἀφότου γιὰ τὴν Πύλο
 μὲ τὸ καράβι μίσηψες. Μὰ κόπιασε ἔλα μέσα,
 ἀγαπημένο μου παιδί, νὰ σὲ χαρῆ ἢ καρδιά μου,
 πού στὴν πατρίδα γύρισες κι εἶσαι κοντὰ μου τώρα.

Γιατί συχνὰ δὲν ἔρχεσαι στὸ κτῆμα, στοὺς βοσκούς σου, 30
 μόν' μετ' ἐστὶν ἡ χώρα κάθεσαι. Ἔτσι ἡ καρδιά σου θέλει,
 τὴ διαστρεμμένη συντροφιά νὰ βλέπης τῶν μνηστήρων».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Μετὰ χαρᾶς σου, παππούλη. Ἐδῶ κι ἐγὼ γιὰ σένα
 ἦρθα νὰ ἰδῶ τί γίνεσαι καὶ νὰ μοῦ πῆς, ἀν' μένη
 στὸ σπίτι ἀκόμα ἢ μάνα μου ἢ τὴν παντρεύτηκε ἄλλος, 35
 καὶ κάπου τοῦ πατέρα μου Δυσσέα τὸ κρεβάτι
 ἄστρωτο μένη καὶ πυκνὲς ἀράχνες τὸ σκεπάζουν».

Κι ἀπάντησε ὁ χοιροβοσκός, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης·
 «Ναί, ἐκεῖνη μετ' ἀγάπη καρδιά στ' ἀρχοντικό σου μένει, 40
 κι οἱ νύχτες τῆς περνοῦν πικρὲς κι οἱ μέρες τῆς θλιμμένες».

Ἔτσι εἶπε καὶ τὸ χάλκινο τοῦ πήρε τὸ κοντάρι.

Μπήκε κι αὐτός, τὸ πέτρινο κατώφλι δρασκελώντας,
 κι ἔτσι τοῦ παραχώρησε τὸν τόπο του ὁ Δυσσέας,
 μὰ ὁ γιός του τὸν σταμάτησε καὶ τοῦ 'πε κράζοντάς τον· 45
 «Κάτσε ἐσύ, ξένε. Ἐμεῖς κι ἄλλοῦ νὰ κάτσουμε θὰ βροῦμε
 στὴ στάνη. Πρόθυμος κι αὐτὸς ποὺ τὸ σκαμνὶ θὰ φέρῃ ».

Ἔτσι σὰν τοῦ 'πε, γύρισε καὶ κάθισε ὁ Δυσσέας.
 Καὶ στὸν Τηλέμαχο ὁ βοσκὸς χαμόκλαδα τοῦ στρώνει
 κι ἔριξε ἀπάνω τους προβιές, καὶ πῆγε ἐκεῖ νὰ κάτση. 50
 Τότε σοφρὰ τοὺς ἔστρωσε μὲ κρέατα ψημένα,
 ἀπ' ὄλα ποὺ περίσσεψαν κι εἶχε ἀπ' τὴν πρώτη μέρα
 καὶ κουβαλοῦσε τὰ ψωμιὰ μὲς στὰ πανέρια πλῆθος
 κι ἓνα κρασί γλυκόπιστο μὲ τσότρα τοὺς κερνοῦσε,
 κι ἔπειτα κάθισε κι αὐτὸς ἀντίκρυ στὸ Δυσσέα. 55

Κι ὄλοι στὰ ἔτοιμα ἀπλωναν φαγιὰ στρωμένα ἐμπρός τους.
 Καὶ τέλος ἀφοῦ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
 πρωτάρχησε ὁ Τηλέμαχος κι ἔτσι εἶπε τοῦ Εὐμαίου·
 « Παππούλη, πόθε κόπιασε κοντά σου αὐτὸς ὁ ξένος ;
 Στὸ Θιάκι πῶς τὸν ἔφεραν οἱ ναῦτες ; Ποιοὶ κι αὐτοὶ ἦταν ; 60
 Γιατὶ πεζὸς ἐδῶ, θαρρῶ, δὲ θὰ μπορούσε νὰ ῥθη ».

Τότε, Εὐμαιε, χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·
 « Τὴν πᾶσα ἀλήθεια θὰ σοῦ πῶ μετὰ χαρᾶς, παιδί μου.
 Ἄπ' τὸ μεγάλο τὸ νησι κατάγεται, τὴν Κρήτη,
 καὶ λέει πὼς πέρασε πολλὲς ἀνθρώπων πολιτεῖες, 65
 γιατί ἦταν ἔτσι τὸ γραφτὸ τῆς μοίρας του νὰ πάθῃ.
 Ἄπὸ καράβι Θεσπρωτῶν κρυφὰ φευγάτος ἦρθε
 στὴ στάνη μου, καὶ τώρα αὐτὸν θὰ σοῦ τὸν παραδώσω.
 Κάμε ὅπως θέλεις. Εὐχεται στὰ χέρια σου νὰ πέσῃ ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε 70
 « Εὐμαιε, αὐτὸς ὁ λόγος σου μοῦ πίκρανε τὰ σπλάχνα.
 Τὸν ξένο πῶς στὸ σπίτι μου νὰ τὸν φιλοξενήσω ;
 Παιδί εἶμαι ἐγὼ καὶ δὲ βαστοῦν τὰ δυὸ μου χέρια ἀκόμα,
 ἂν τὸν πειράξῃ ἄλλος κανεὶς, βοήθεια νὰ τοῦ δώσω.
 Κι ἢ μάνα μου στὰ στήθια της δυὸ γυνῶμες ἀναδεύει, 75
 ἐδῶ μαζί μου ἂν θὰ σταθῇ νὰ κυβερνᾷ τὸ σπίτι,
 τὸν ἄντρα της σεβούμενη καὶ τὴν ντροπὴ τοῦ κόσμου,
 ἢ ν' ἀκλουθήσῃ ὅποιον βρεθῇ τῶν Ἀχαιῶν ὁ πρῶτος

ἀπ' τοὺς μνηστῆρες, κι ἀκριβὰ θὰ τῆς χαρίση δῶρα.
 "Ὅμως τὸν ξένο, μιὰ φορὰ πού βρέθηκε κοντά σου, 80
 μ' ὄμορφο θὰ τὸν ντύσω ἐγὼ χιτῶνα καὶ χλαμύδα
 καὶ θὰ τοῦ δώσω δίστομο σπαθὶ καὶ δυὸ σαντάλια
 καὶ θὰ τὸν στείλω ὅπου ποθεῖ καὶ τὸ ζητᾷ ἢ καρδιά του,
 κι ἂν θέλῃς, στὸ καλύβι σου νὰ τὸν φιλοξενήσης.
 Καὶ θὰ τοῦ στείλω ροῦχα ἐδῶ καὶ τὴ θροφή πού θέλει, 85
 νὰ μὴν τὸν ἔχῃς βάρος σου καὶ σὺ καὶ τὰ κοπέλια.
 Μὰ ἐκεῖ δὲ θὰ τὸν ἄφῃνα μὲ τοὺς μνηστῆρες νὰ ῥθῃ.
 γιὰτὶ εἶναι αὐτοὶ κακότροποι, πολὺ χωριάτες ὅλοι,
 μήπως τὸν βρῖσουν καὶ βαριά θὰ λυπηθῆ ἢ καρδιά μου.
 Κόπος ὁ ἕνας τοὺς πολλοὺς, κι ἄς εἶναι παλικᾶρι, 90
 νὰ καταφέρῃ, ἀφοῦ πολὺ ἀνώτεροι εἶναι ἐκεῖνοι ».

Τότε ἔτσι μίλησε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας·
 « ὦ φίλοι, ἀφοῦ μαθὲς κι ἐγὼ ταιριάζει νὰ μιλήσω,
 μοῦ κάψατε ἔτσι τὴν καρδιά, ν' ἀκούγω αὐτὰ πού λέτε 95
 πῶς κάνουν οἱ ξετσιπίωτοι μνηστῆρες στὸ παλάτι,
 χωρὶς ν' ἀκοῦν τὴ γνώμη σου, τέτοιος λεβέντης πού εἶσαι.
 Πές μου, τὸ θέλεις καὶ βαστᾷς ἢ μήπως μὲς στὴ χώρα
 σ' ὀχτρεύεται ὅλος ὁ λαός, φωνὴ θεοῦ ἀκλουθώντας ;
 Ἡ μήπως μὲ τ' ἀδέρφια σου μαλώνεις, πού στὴ μάχη 100
 σ' αὐτοὺς καθέννας πέφεται, μ' ὅση διχόνοια ἂν ἔχῃ.
 Ἄχ, ἔτσι νὰ ἴμουν τόσο νιός, ὅσο τὸ λέει ἢ καρδιά μου,
 ἢ νὰ ἴμουν γιὸς τοῦ μαχητῆ Δυσσέα, εἴτε ὁ ἴδιος
 νὰ ῥχότανε ἀπ' τὴν ξενιτιά, —γιατὶ ἔχει ἀκόμα ἐλπίδα —
 κι ἄς μοῦ τὸ κόψῃ χέρι ὀχτροῦ ἀμέσως τὸ κεφάλι,
 ἂν δὲ γινόμεον συφορὰ πικρὴ σ' ἐκείνους ὅλους, 105
 ἂν ἔβαζα τὸ πόδι μου στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα.
 Κι ἂν πάλε ἐμένα μόνο μου μὲ δάμαζε τὸ πλῆθος,
 θὰ προτιμοῦσα σπίτι μου νὰ πέσω σκοτωμένος,
 παρὰ τίς βάρβαρες δουλειὲς αὐτὲς νὰ βλέπω πάντα,
 τοὺς ξένους νὰ μὴ σέβονται κι ἐδῶ κι ἐκεῖ νὰ σέρνουν 110
 τίς παρακώρες ἄπρεπα στὶς ὄμορφες τίς σάλες,
 νὰ κατεβάζουν τὸ κρασί καὶ νὰ περιδρομιάζουν
 ἀχόρταγα κι ἀτέλειωτα, γιὰ μιὰ δουλειὰ χαμένη ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε κι ἔτσι εἶπε

- « Μετὰ χαρᾶς σου, ξένε, αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι. 115
 Μῆτε ὁ λαὸς μ' ὀχτρεύεται καὶ τὸ κακὸ μου θέλει,
 μήτε καὶ μὲ τ' ἀδέρφια μου μαλώνω, πού στή μάχη
 σ' αὐτοὺς καθένας πέφεται, μ' ὅση διχόνοια ἂν ἔχη.
 Μὰ νά, μονόκλωνη ὄρισε τὴ γενεὰ μου ὁ Δίας.
 Μόνο του γιὸ ὁ Ἄρκεισιος ἔκαμε τὸ Λαέρτη, 120
 μονάχο πάλε γέννησε κι ἐκεῖνος τὸ Δυσσέα,
 κι ἐξάλλου ἐμένα μ' ἄφησε μοναχογιὸ ὁ Δυσσέας
 στὸ σπίτι, οὐδὲ μὲ χάρηκε. Τώρα γι' αὐτό, χιλιάδες
 μπῆκαν ὀχτροὶ στὸ σπίτι μου πού τὸ κακὸ μου θέλουν.
 Γιατὶ ὅσοι ὀρίζουν στὰ νησιά κι ἀπ' ὄλους εἶναι οἱ πρῶτοι, 125
 στή δασωμένη Ζάκυνθο, στή Σάμη, στὸ Δουλίχι,
 κι ὅσοι εἶναι ἀρχοντογέννητοι στὸ βραχωμένο Θιάκι,
 τόσοι ζητοῦν τὴ μάνα μου καὶ καταλοῦν τὸ βίος μου.
 Κι ἐκείνη αὐτὸ τὸν ἄχαρο τὸ γάμο μήτε ἀρνιέται,
 μήτε μπορεῖ νὰ παντρευτῆ. Κι ἔτσι ὅλοι αὐτοὶ μοῦ σβήνουν 130
 τὸ σπίτι μου καὶ σύντομα κι ἐμένα θὰ χαλάσουν.
 Ὅμως στὸ χέρι τῶν θεῶν εἶναι ὅλα, ἂν θὰ τελέσουν.
 Μόν' τρέχα τώρα γλήγορα νὰ πῆς στὴν Πηνελόπη,
 πὼς ἀπ' τὴν Πύλο γύρισα καὶ πὼς γερός τῆς ἦρθα.
 Ἐγὼ θὰ καρτερέσω ἐδῶ, κι ἐμπρὸς τὰ πίσω νὰ ῥθης, 135
 μόνο σ' αὐτῆ, τὴν εἶδηση νὰ πῆς, χωρὶς ν' ἀκούση
 ἄλλος κανεὶς, γιατί πολλοὶ τὸ θάνατό μου θέλουν ».
- Τότε, Εὐμαίε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·
 « Τὰ ξέρω, τὰ στοχάζομαι, καθὼς τὰ λὲς τὰ κρίνω.
 Μόν' ἔλα πὲς μου τώρα αὐτό, νὰ ξέρω τί θὰ κάμω, 140
 μιὰ καὶ καλὴ στὸν ἄμοιρο Λαέρτη ἂν πρέπει νὰ ῥθω
 μαντατοφόρος, πού καημούς κι ἂν εἶχε γιὰ τὸ γιό του,
 κοίταζε ὡς τόσο τίς δουλειὲς καὶ μὲ τοὺς δούλους πάντα
 ἔτρωγε σπίτι κι ἔπινε σὰν ἤθελε ἡ καρδιά του.
 Μὰ τώρα, ἀφότου μίσεψες στὴν Πύλο μὲ καράβι, 145
 ψωμί μπουκιὰ δὲν ἔφαγε, κρασί δὲν ἤπιε στάλα,
 καὶ πάντα κλαίει καὶ δέρνεται καὶ τὸ κορμί του λιώνει ».
- Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Σκληρό, μὰ ἄς τὸν ἀφήσουμε, τὰ σπλάχνα μας κι ἂν καῖνε.
 Εἶθε ὅλα νὰ ἔταν στῶν θνητῶν τὸ χέρι. Πρῶτα πρῶτα 150

- τὸν ἀκριβὸ πατέρα μου θὰ φέρναμε ἀπ' τὰ ξένα.
 Μὰ ἐσὺ σὰν πᾶς τὴν εἶδηση, τρεχάτος ἔλα πίσω
 κι ἀπ' τὰ χωράφια μὴν περνᾷς τὸ γέρο ν' ἀνταμώσης.
 Κι ἐξὸν ἀπ' τὴν μητέρα μου, στὴν οἰκονόμα πές τα
 κρυφά, καὶ θὰ φροντίση αὐτὴ πῶς νὰ τὰ μάθη ὁ γέρος ». 155
- Ἔτσι εἶπε, κι ὁ χοιροβοσκὸς τὰ δυὸ σαντάλια πῆρε
 καὶ τὰ ἔδεσε στὰ πόδια του καὶ τράβηξε στὴ χώρα.
 Δὲν ξέφυγε τῆς Ἀθηνᾶς πῶς κίνησε ἀπ' τὴν μάντρα
 ὁ Εὐμαιὸς κι ἤρθε κοντά, παρόμοια μὲ γυναίκα
 πανώρια, μεγαλόσωμη καὶ στίς δουλειὲς τεχνίτρα. 160
 Στὴν πόρτα ἀντίκρου στάθηκε καὶ στὸ Δυσσέα ἐφάνη
 κι οὔτε ἔνιωσε ὁ Τηλέμαχος, μήτε τὴν εἶδε ἐμπρός του.
 Γιατὶ οἱ θεοὶ δὲ φαίνονται καθάρια στὸν καθένα.
 Μόνον ὁ Δυσσέας τὴν ἔβλεπε κι οἱ σκύλοι, οὐδὲ γαβγίζαν,
 μόν' στὴν γωνιά ζαρώσανε τῆς στάνης φοβισμένοι. 165
 Τοῦ ἴγεψε μὲ τὰ μάτια της, κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας
 κατάλαβε κι ἐβγῆκε εὐτὺς ἀπ' τὸ καλύβι του ὄξω,
 στὸ μαντροτοίχι τῆς αὐλῆς, καὶ στάθηκε μπροστά της.
 Κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοῦ μίλησε ἡ Παλλάδα·
 « Γιὲ τοῦ Λαέρτη, θεϊκέ, πολύτεχνε Δυσσέα, 170
 στὸ γιό σου τώρα νὰ τὰ πῆς καὶ μὴν τοῦ τὰ σκεπάζης,
 κι ἀφοῦ ἐτοιμάστε θάνατο στοὺς ἄτροπους μνηστῆρες,
 νὰ πᾶτε στὴν περίφημη τὴ χώρα. Δὲ θ' ἀργήσω
 κι ἐγὼ κοντά σας νὰ βρεθῶ, γιατί διψῶ ἀπὸ μάχη ».
- Εἶπε καὶ μὲ χρυσὸ ραβδὶ τὸν ἄγγιξε ἡ Παλλάδα. 175
 Καὶ πρῶτα ἀφοῦ μὲ νιόπλυτη χλαμύδα καὶ χιτῶνα
 τὸν ἔντυσε, τοῦ στόλισε τὸ σῶμα μὲ τὴ νιότη.
 Μελαχρινὸς πάλι ἔγινε, τοῦ γέμισε ἡ θωριά του,
 καὶ μαύρισαν τὰ γένια του στὸ πρόσωπό του γύρω.
 Αὐτὰ σὰν ἔκαμε ἡ θεὰ χάθηκε, κι ὁ Δυσσέας 180
 μὲς στὸ καλύβι γύρισε. Κι ὅπως τὸν εἶδε ὁ γιὸς του,
 σάστισε καὶ τὸ πρόσωπο γύρισε ἄλλοῦ ἀπὸ φόβο,
 θεὸς μὴν εἶναι. Μίλησε στὸ τέλος μὲ δυὸ λόγια·
 « Ξένε, ἀπὸ πρὶν ἀλλιώτικος μοῦ φάνηκες μπροστά μου.
 Ἄλλα φορέματα φορεῖς, κι ἄλλη ἔγινε ἡ θωριά σου. 185
 Θά 'σαι θεὸς ποὺ κάθεσαι μὲς στὰ πλατιά τὰ οὐράνια·

Κάμε ἔλεος, θά σοῦ δώσουμε σφαχτά πού νά σ' ἀρέσουν
καί δῶρα χρυσοσκάλιστα. Σπλαχνίσου μας, θεέ μου ».

Τότε τ' ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας·

« Θεὸς δὲν εἶμαι· μεθεὶ γιὰτὶ με προσομοιάζεις ; 190
μόν' εἶμαι ἐγὼ ὁ πατέρας σου, πού πάντα κλαῖς γιὰ μένα,
καί προσβολὲς ὑπόφερεις κι ἤπιες πολλὰ φαρμάκια ».

Εἶπε καί γλυκοφίλησε τὸ γιό του, κι ἀπ' τὰ μάτια
τὰ δάκρυα τοῦ ἴπεφταν στὴ γῆς, πού πρὶν τὰ συγκρατοῦσε.

Πάλε ὁ Τηλέμαχος, — γιὰτὶ δὲν πείθονταν ἀκόμα 195
πὼς ἦταν ὁ πατέρας του — τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·

« Δὲν εἶσαι σὺ ὁ πατέρας μου, παρὰ τὸ δίχως ἄλλο
κάποιος θεὸς με ξεγελά, γιὰ νά λυποῦμαι ἀκόμα.

Γιὰτὶ δὲ δύναται ἄνθρωπος θνητὸς αὐτὰ νά πλάσῃ 200
στὸ νοῦ του, ἐκτὸς ἀθάνατος θεὸς στὴ γῆς ἂν ἔρθῃ,
εὐκόλα ἂν θέλῃ, δύναται νά κάμῃ νιὸς ἢ γέροντας.

Γέροντας προτοῦ φαίνονται καί φτωχικὰ φοροῦσες,
μὰ τώρα μοιάζεις μεθεὶ πού κατοικοῦν στὰ οὐράνια ».

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε Δυσσέας·

« Μπροστά σου τὸν πατέρα σου, Τηλέμαχε, ἐνῶ βλέπεις, 205
δὲ σοῦ ταιριάζει ν' ἀπορῆς καί νά παραθαμάζεις.

Γιὰτὶ δὲ θά ῥθῃ ἐδῶ κανεὶς ἄλλος ποτὲ Δυσσέας,

μόν' εἶμαι ὁ ἴδιος, πού καιροὺς παράδερνα στὰ ξένα
καί στὴν πατρίδα γύρισα τὸν εἴκοστὸ πιά χρόνον.

Τῆς νικηφόρας Ἀθηναῖς εἶναι κι αὐτὸ τὸ θάμα, 210
πού μ' ἔκαμε ὅπως ἤθελε, γιὰτὶ τὰ δύναται ὅλα,

πότε νά φαίνομαι ἄνθρωπος φτωχὸς πού ζητιανεύω,
καί πότε νιὸς πού στὸ κορμὶ φορῶ πανώρια ροῦχα.

Εὐκόλα δύνονται οἱ θεοὶ πού κατοικοῦν στὰ οὐράνια 215
νά τὸν δοξάσουν τὸ θνητὸ καί νά τὸν ταπεινώσουν ».

Εἶπε καί κάθισε. Κι εὐτὺς τὸν ξακουστὸ γονιό του
ἀγκάλιασε ὁ Τηλέμαχος καί ξέσπασε στὸ κλάμα.

Τοὺς πῆρε τότε καί τοὺς δυὸ ὁ πόθος νά θρηνηθῶν, 220
κι ἔκλαιγαν μεθεὶ πικροὺς λυγμούς, ὅσο δὲν κλαῖν τὰ ὄρνια,

θαλάσσοπούλια ἢ σταυραετοὶ κυρτόνυχτοι, πού ἀρπάξαν
ἀπ' τὴ φωλιά τ' ἀπτέρωτα πουλιά τοὺς οἱ χωριάτες.

Ἔτσι ποτάμι χύσανε κι αὐτοὶ τὰ μαῦρα δάκρυα.

Κι ὁ ἥλιος θὰ βασίλευε κι ἀκόμα θὰ θρηνοῦσαν,
 μὰ μίλησε ὁ Τηλέμαχος καὶ στὸν πατέρα του εἶπε·
 « Μὲ τί καράβι σ' ἔφεραν, πατέρα ἀγαπημένε, 225
 στὸ Θιάκι οἱ ναῦτες ; Ποιοὶ κι αὐτοὶ παινεύονταν πὼς εἶναι ;
 Γιατὶ θαρρῶ πεζὸς ἐδῶ δὲ θὰ μπορούσες νὰ ῥθης ».

Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθὸς Δυσσέας·
 « Τὴν πᾶσα ἀλήθεια θὰ σοῦ πῶ μετὰ χαρᾶς, παιδί μου.
 Στὸ Θιάκι οἱ κοσμοζάκουστοι μὲ φέρανε οἱ Φαιάκοι, 230
 πὺ κάθε ξένο προβοδοῦν, στὰ χέρια τους ἂν πέση.
 Καὶ μὲ καράβι γλήγορο, βαθιὰ ἀποκοιμισμένον,
 μὲ φέρανε ἀπ' τὰ πέλαγα καὶ μ' ἄφησαν στὸ Θιάκι,
 καὶ δῶρα μοῦ ἔδωκαν λαμπρά, χαλκὸ, χρυσάφι, ροῦχα, 235
 πὺ σὲ σπηλιά, ἀπὸ φῶτιση θεοῦ, κρυμμένα τὰ ἴχω.
 Καὶ τώρα ἐδῶ μὲ τὴ βουλή πάλι ἤρθα τῆς Παλλάδας,
 γιὰ νὰ σκεφτοῦμε οἱ δυὸ μαζὶ τὸ φόνον τῶν ὀχτρῶν μας.
 Μόν' ἔλα τώρα, ἀρίθμησε σὲ μένα τοὺς μνηστῆρες,
 νὰ μάθω πόσοι νὰ ἴναι αὐτοὶ καὶ ποιὸς καθένας εἶναι. 240

Κι ὕστερα στὴν ἀτρόμητη καρδιά μου θὰ μετρήσω,
 μονάχοι ἂν θὰ μπορέσουμε, οἱ δυὸ μας δίχως ἄλλους,
 νὰ πολεμήσουμε μ' αὐτοὺς ἢ θέλουμε βοήθεια ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε κι ἔτσι εἶπε·
 « Πάντα ἄκουγα, πατέρα μου, τὸ ξακουστὸ ὄνομά σου,
 πὼς εἶσαι πρῶτος στὸ σπαθὶ καὶ στὴ σοφὴ τὴ γνώμη. 245
 Μὰ λόγον μοῦ ξεστόμισες μεγάλο, πὺ τρομάζω.
 Δυὸ μόνοι μ' ἄλλους πιδ πολλοὺς πὼς θὰ τὰ βγάλουν πέρα ;
 Δὲν εἶναι μιά, δὲν εἶναι δυὸ δεκάδες οἱ μνηστῆρες,
 μόν' εἶναι ἀκόμα πιδ πολλοί, κι ἄκου νὰ τοὺς μετρήσω.
 Ἐπ' τὸ Δουλίχι διαλεχτοὶ πενήντα δυὸ λεβέντες, 250
 μ' ἔξι μαζὶ τοὺς παραγιοὺς. Κι ὅσοι ἤρθαν ἀπ' τὴ Σάμη,
 εἶναι ὅλοι εἴκοσι τέσσερεις. Κι εἴκοσι βάλε ἀκόμα,
 ὅσοι ἤρθαν ἀπ' τὴ Ζάκυνθο, καὶ δώδεκα ἀπ' τὸ Θιάκι,
 ἀτρόμητοι ὅλοι στὴν καρδιά. Κι ὁ Μέδοντας ὁ κράχτης,
 κι ὁ θεϊκὸς τραγουδιστής, πόχουν κι αὐτοὶ μαζὶ τοὺς 255
 δυὸ παραγιοὺς, στὸ μοίρασμα τῶν φαγητῶν τεχνίτες.

Σ' ὅλους ἐκείνους μαζωχτοὺς ἂν βγοῦμε ἐμεῖς μπροστά τους,
 ὅ,τι σοῦ κάμανε, πικρὰ κι ἀδρά θὰ τὸ πληρώσης.

Μὰ σκέψου, ἂν κάποιον δύνεται βοηθὸ νὰ βάλῃ ὁ νοῦς σου,
νὰ μᾶς βοηθήσῃ πρόθυμα καὶ μ' ὄλη τὴν καρδιά του ». 260

Τότε τ' ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας·
« Θὰ σοῦ τὸ πῶ μετὰ χαρᾶς καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσῃς,
καὶ σκέψου ἂν μόνῃ ἢ Ἀθηνᾶ με τὸ μεγάλο Δία
ὁ μᾶς βοηθήσουν, ἢ βοηθὸ ἄλλον νὰ βάλῃ ὁ νοῦς μου ». 265

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
« Καλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι οἱ δυὸ βοηθοί, πού ὀνόμασες, πατέρα,
πού κάθονται στὰ σύγνεφα ψηλά, καὶ τοὺς ἀνθρώπους
ὄλου τοῦ κόσμου κυβερνοῦν καὶ τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους ».

Πάλε ἔτσι ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας·
« Ναί, δὲ θ' ἀργήσουν νὰ βρεθοῦν στὴ μάχη, καὶ θὰ δοῦμε
ὅταν πιαστοῦμε ἐμεῖς οἱ δυὸ με τοὺς λοιποὺς μνηστῆρες
ποιὸς θὰ νικήσῃ. Τώρα σύ, τὸ γλυκοχαραμέρι
στὸ σπίτι πήγαινε, νὰ βρῆς τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες. 270

Ἔστερα ἐμένα κι ὁ βοσκὸς στὴ χώρα θὰ ὀδηγήσῃ,
παρόμοιο μ' ἓνα δύστυχο καὶ ψωμοζήτη γέρο. 275

Κι ἂν μὲ προσβάλουν σπίτι μου, μὲς στὴν καρδιά σου βάστα
κλεισμένη τὴν ὑπομονὴ κι ἐγὼ ἄς κακοπαθαίνω.

Κι ἂν ἀπ' τὴν πόρτα μὲ κλωτσιᾶς στὸ δρόμο μὲ πετάξουν,
ἢ μὲ σαίτες μὲ χτυποῦν, ὑπόφερε νὰ βλέπῃς.
Μόνο μὲ λόγια σου γλυκὰ νὰ τοὺς μιλάς, νὰ πάψουν 280

τις τρέλες. Ὅμως δὲ θ' ἀκοῦν, γιατί τοὺς ζώνει ὁ χάρος.
Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ καὶ σὺ στὸ νοῦ νὰ τό 'χῃς.

Τὴν ὥρα πού ἢ πολὺβουλη Παλλάδα μὲ φωτίσει,
θὰ γνέψω μὲ τὰ μάτια μου κι ἄμα τὸ καταλάβῃς,
ὅσα κι ἂν βρίσκονται ἄρματα στὸ σπίτι νὰ συνάξῃς 285
καὶ νὰ τὰ βάλῃς στὸ ψηλὸ κελλάρι, μὲς στὸ βάθος
καὶ τοὺς μνηστῆρες μὲ γλυκὰ ν' ἀποκοιμίζῃς λόγια,
σὰ σὲ ρωτοῦν γιὰ τ' ἄρματα καὶ θέλουν νὰ τὰ βλέπουν·

« Ἄπ' τὸν καπνὸ τὰ σήκωσα, γιατί δὲν ἦταν ὁμοία
ὡς τ' ἄφησε ὁ πατέρας μου σὰν πῆγε γιὰ τὴν Τροία, 290
μόν' ἔχασαν τὴ λάμψη τοὺς ἀπ' τοῦ καπνοῦ τὴν ἄχνα.

Κι ἓνα ἄλλο ὁ Δίας μοῦ 'βαλε στὸ νοῦ μου πιὸ μεγάλο,
μὴ χτυπηθῆτε, ἂν ἐξαφνα πιαστήτε ἀπὸ μεθύσι,
καὶ τὸ τραπέζι μολευτῆ κι ὁ γάμος ἀπ' τὸ αἷμα,

γιατί καθένα τὸν τραβᾷ μονάχο τὸ μαχαίρι ».

295

Ν' ἀφήσης μόνο δυὸ σπαθιά γιὰ μᾶς και δυὸ κοντάρια
κι ἀσπίδες δυὸ ν' ἀρπάξουμε στὰ χέρια ὅταν χυθοῦμε
ἀπάνω τους. Καὶ στὰ στερνὰ τοὺς ἄτσαλους μνηστῆρες
θὰ τοὺς τυφλώσῃ ἡ Ἄθηνᾶ κι ὁ βαθυγνώστης Δίας.

Κι ἓνα ἄλλο ἀκόμα θὰ σοῦ πῶ, και πρόσεξε ν' ἀκούσης.

300

Ἄν εἶσαι ἀλήθεια γιὸς μου ἐσὺ κι ἀπ' τὸ δικό μου τὸ αἷμα,
νὰ μὴν τὸ μάθῃ ἄλλος κανεὶς, πὼς γύρισα στὸ Θιάκι,
ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους τοῦ σπιτιοῦ, μήτε ὁ γερο-Λαέρτης
μήτε ὁ θεϊκὸς χοιροβοσκός, μήτε κι ἡ Πηνελόπη.

Καὶ μόνοι οἱ δυὸ νὰ μάθουμε τῶν γυναικῶν τὴ γνώμη,
κι ἀπ' τοῦ σπιτιοῦ τοὺς παραγιούς νὰ ἰδοῦμε ποιὸς ἀκόμα.

305

μᾶς σέβεται και μᾶς τιμᾷ και ποιὸς δὲ μᾶς φοβᾶται
και μήτε ἐσένα δὲν ψηφᾷ, ἂν και μεγάλος εἶσαι ».

Τότε ἔτσι ὁ ἀκριβὸς του γιὸς τ' ἀπάντησε και τοῦ ἴπε·

« Κι ἄλλη φορά, πατέρα μου, θὰ ἰδῆς ἂν ἔχω κρίση,
γιατί και ἐγὼ ἀσυλλόγιστο δὲν ἔχω τὸ κεφάλι.

310

Ὅμως αὐτὸ και γιὰ τοὺς δυὸ δὲ βρίσκω ἐγὼ πὼς εἶναι
ὠφέλιμο. Γιὰ σκέψου το. Γιατί ἔτσι δίχως λόγο,
θὰ κάθεσαι ἄπραγος καιρὸ νὰ προσπαθῆς νὰ μάθης,
κι ἤσυχαι αὐτοὶ θὰ καταλοῦν δίχως σπλαχνιὰ τὸ βίος σου.

315

Μὰ τίς γυναῖκες σύμφωνος και ἐγὼ νὰ δοκιμάσης,
ποιές τὸ ψωμί σου δὲν τμοῦν και ποιές δὲν ἔχουν κρέμα.

Ὅμως τοὺς ἀντρες περιττό, ἀπ' τό ἴνα σπῖτι στ' ἄλλο,
νὰ δοκιμάζουμε. Ὅλα αὐτὰ μποροῦν στερνὰ νὰ γίνουν,
σημάδι ἂν ἔχῃς φανερό τοῦ ἀσπιδοφόρου Δία ».

320

Τὴν ὥρα πόλεγαν αὐτὰ, μιλώντας μεταξύ τους,
ἔμπαινε τὸ καλόχτιστο καράβι μὲς στὸ Θιάκι,
πόφερε τὸν Τηλέμαχο και τοὺς συντρόφους του ὅλους
μέσα ἀπ' τὴν Πύλο. Στὸ βαθύ σὰν μπήκανε λιμάνι
σύρανε πρῶτα στὴ στεριά τὸ μελανὸ καράβι
και τ' ἄρμενά του βγάλανε οἱ ψυχωμένοι ναῦτες,
και στοῦ Κλυτία πήγανε τὰ πανωραῖα δῶρα.

325

Τότε ἓνα κράχτη στείλανε στὸ σπῖτι τοῦ Δυσσέα,
τὴν εἶδηση στὴ συνετὴ νὰ πῆ τὴν Πηνελόπη,
πὼς στάθηκε ὁ Τηλέμαχος στὸ ξοχικό του κτήμα

330

κι ἔστειλε τὸ καράβι πρὶν νὰ φτάσῃ στὸ λιμάνι,
 τῆς λατρευτῆς βασιλίσσας μὴ φοβηθῆ ἢ καρδιά της,
 καὶ χύσῃ δάκρυα τρυφερά. Τὴν ἴδια ὥρα πῆγαν
 ὁ κρᾶχτης κι ὁ χοιροβοσκὸς τὴν εἶδηση τὴν ἴδια
 νὰ φέρουν στὴ βασιλίτσα. Σὰν μπῆκαν στὸ παλάτι
 ὁ κρᾶχτης ἔτσι φώναξε μπροστὰ στὶς παρακόρες·
 «Ἐφτασε ὁ ἀκριβὸς σου γιὸς, βασιλίτσα, ἀπ' τὴν Πύλο».

335

Κοντά της πῆγε κι ὁ βοσκὸς κι εἶπε στὴν Πηνελόπη
 ὅσα τὸν ἔστειλε νὰ πῆ τ' ἀγαπητὸ παιδί της.
 Κι ὅταν πιστὰ τὴν προσταγὴ τὴν τέλεψε, ὅπως ἦταν
 ἄφησε μέγαρα κι αὐλὲς καὶ στὸ μαντρί του πῆγε.

340

Μὰ τῶν μνηστήρων χάλασε μέσα ἡ καρδιά ἀπ' τὴ λύπη
 κι ἀπ' τὸ παλάτι βγαίνοντας, τὸ μακροτοίχι πῆραν
 πού ἔχε ἡ αὐλή, καὶ κάθισαν ἐκεῖ, μπροστὰ στὶς πόρτες.
 Τότε ἄρχισε ὁ Εὐρύμαχος γιὸς τοῦ Πολύβου κι εἶπε·
 «Θρασά ὁ Τηλέμαχος δουλειὰ κατόρθωσε μεγάλη,
 τέτοιο ταξίδι, κι εἶπαμε πὼς δὲν τὰ βγάξει πέρα.

345

Μὰ ἐλάτε τώρα ἄς ρίξουμε τὸ πιὸ καλὸ καράβι
 στὴ θάλασσα κι ἄς βάλουμε τεχνίτες λαμνοκόπους,
 νὰ ποῦν στοὺς ἄλλους γλήγορα ξοπίσω νὰ γυρίσουν».

350

Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε, κι εἶδε μὲς στὸ λιμάνι,
 ὡς ἔστρεψε ὁ Ἀμφίνομος, τὸ μελανὸ καράβι,
 πού τὰ πανιά του μάζωναν καὶ τὰ κουπιὰ βαστοῦσαν.
 Χάρηκε μέσα του ἡ καρδιά κι ἔτσι εἶπε στοὺς συντρόφους·
 «Τί θέλουμε νὰ στείλουμε μαντάτο; Νὰ τους, ἦρθαν.

355

Εἶτε ὁ θεὸς τοὺς φώτισε εἶτε εἶδανε μονάχοι
 τ' ἄλλο καράβι νὰ περνᾷ, μὰ κόπος νὰ τὸ φτάσουν».

Ἐτσι εἶπε καὶ σηκώθηκαν καὶ πῆγαν στ' ἀκρογιάλι
 καὶ στὴ στεριά τραβήξανε τὸ μελανὸ καράβι
 καὶ πῆραν ὅλα τ' ἄρμενα οἱ ψυχωμένοι ναῦτες.
 Τότε ὅλοι γιὰ τὴ σύνοδο κινοῦσαν μαζωμένοι

360

κι οὔτε ἄλλον ἄφησαν ἐκεῖ νὰ κάτση, υἱὸς ἦ γέρος.
 Κι ἔτσι ὁ Ἀντίνος ἄρχισε, ὁ γιὸς τοῦ Εὐπείθῃ, κι εἶπε·
 «Ἄχ, οἱ θεοὶ τὸν γλίτωσαν ἀλάθευτα ἀπ' τὸ χάρο.
 Τὴ μέρα βάζαμε σκοποὺς στ' ἀγερικὰ ἀκρωτήρια,
 πού ἀδιάκοπα συνάλλαζαν. Κι ὅταν βουτοῦσε ὁ ἥλιος

365

ποτέ τῆ νύχτα στή στεριά δὲν κλείσαμε τὸ μάτι,
 μόν' πάντα μὲς στῆ θάλασσα μὲ τὸ γοργὸ καράβι
 ἐδῶ κι ἐκεῖ ἀρμενίζαμε, προσμένοντας νὰ φέξῃ,
 τοῦ Τηλεμάχου τῆ ζωῆ ζητώντας στὸ καρτέρι 370
 νὰ πάρουμε, ὅταν ἔφτανε. Ὅμως αὐτὸν ὡς τόσο
 κάποιος θεὸς τὸν γλίτωσε νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα.
 Μὰ ἐλάτε νὰ σκεφτοῦμε ἐδῶ τὸ θάνατό του τώρα,
 κι οὔτε νὰ μᾶς γλιτώσῃ πιά. Γιατὶ δὲν ἔχει ἐλπίδα,
 ἐνόσω θὰ ἴναι ζωντανός, νὰ βρῆ ἢ δουλειά μας ἄκρη. 375
 Γιατὶ εἶναι ἐκεῖνος φρόνιμος, στῆ γνώση κατεχάρης,
 καὶ τὴν ἀγάπη τοῦ λαοῦ δὲν ἔχουμε ὅπως πρῶτα.
 Μὰ ἐλάτε, πρὶν σὲ σύνοδο τοὺς Ἀχαιοὺς καλέσῃ.
 Γιατὶ κι αὐτὸ ὁ Τηλέμαχος θαρρῶ δὲ θ' ἀμελήσῃ,
 μόν' θὰ βαστάξῃ τὸ θυμὸ καὶ σ' ὅλους θὰ κηρύξῃ, 380
 πὼς σκάβουμε τὸ λάκκο του καὶ γλίτωσε μὲ κόπο.
 Κι αὐτοὶ ἂν ἀκούσουν τ' ἄνομο τὸ ἔργο, θὰ μᾶς βρῖσουν
 κι ἄλλο θὰ πάθουμε κακό, κι ἴσως ἀπ' τὴν πατρίδα
 μᾶς διώξουν καὶ τῆς ξενιτιᾶς θὰ πάρουμε τὴ στράτα.
 Ἐμπρός, νὰ τὸν προφτάσουμε στὸ δρόμο ἢ στὰ χωράφια, 385
 μακριὰ ἀπ' τὴν πόλῃ. Κι ἔπειτα μοιράζουμε τὸ βίός του
 καὶ τὸ παλάτι ἀφήνουμε στῆ μάνα του νὰ τὸ ἴχῃ
 μ' ὅποιον τὴν πάρῃ. Κι ἂν αὐτὸς δὲ σᾶς ἀρέσῃ ὁ λόγος
 καὶ θέλετε ὁ Τηλέμαχος νὰ ζῆ καὶ τ' ἀγαθὰ του
 τὰ πατρικὰ νὰ χαίρεται, ἄς πάψουμε πιά τότε 390
 νὰ συναζόμεστε ὅλοι ἐδῶ, τὸ σπίτι του νὰ τρῶμε.
 Μόν' ἀπ' τὸ σπίτι του ὁ καθεὶς τὰ δῶρα τοῦ ἀρραβώνα.
 ἄς φέρῃ κι ἄς διαλέξῃ αὐτὴ νὰ παντρευτῆ στὸ τέλος
 ὅποιον τῆς φέρῃ πιὸ πολλὰ κι ὅποιον τῆς γράφῃ ἢ μοῖρα». 395
 Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι ἀπόμειναν χωρὶς μιλιὰ νὰ βγάλουν.
 Τότε ἄρχισε ὁ Ἀμφίνομος, λεβέντης γιὸς τοῦ Νίσου,
 πού ῥθε ἀπ' τὸ χορταρόστρωτο, τὸ καρπερὸ Δουλίχι,
 ὅλων τῶν ἄλλων ἀρχηγός, καὶ τὰ γλυκὰ του λόγια
 στὴν Πηνελόπη ἀρέσανε κι ἦταν καλὴ ἢ καρδιά του.
 Αὐτὸς μὲ λόγια γνωστικὰ πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε 400
 « Ἀδέλφια, τὸν Τηλέμαχο ἐγὼ δὲν τὸν σκοτώνω.
 Στὸ γένος τὸ βασιλικό, κακὸ νὰ βάλῃς χέρι.

Μὰ ἄς δοῦμε πρῶτα τῶν θεῶν τῆ γνώμη, κι ἂν τὸ στέργουν
 αὐτὸ νὰ γίνη οἱ ὀρισμοὶ τ' ἀσπιδοφόρου Δία,
 κι ἐγὼ τοῦ παίρνω τῆ ζωῆ κι ὅλους τοὺς ἄλλους σπρώχνω. 405
 Μὰ ἂν δὲν τὸ θέλουν οἱ θεοί, προτείνω νὰ μὴ γίνη ».

Εἶπε καὶ σ' ὅλους ἄρεσε ὁ λόγος τοῦ Ἀμφινόμου,
 κι εὐτὺς νὰ πᾶνε κίνησαν στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα
 καὶ σὲ θρονιά καθίσανε, σὰν ἦρθαν, σκαλισμένα.

Τότε ἄλλο βρῆκε ἡ φρόνιμη νὰ κάμη ἡ Πηνελόπη· 410
 στοὺς φαντασμένους νὰ φανῆ κι ἀστόχαστους μνηστῆρες,
 γιατί ἔμαθε στὸν πύργο τῆς τὸν κίνδυνο τοῦ γιοῦ τῆς.
 Ἔτρεξε ὁ κράχτης Μέδοντας κι ὅσα ἄκουσε τῆς τὰ ἴπε.

Καὶ κίνησε ἀπ' τὸν πύργο τῆς μὲ παρακῶρες ἄλλες. 415
 Κι ὡς ἔφτασε ἡ ἀσύγκριτη γυναίκα στοὺς μνηστῆρες,
 κοντὰ στῆς καλοκάμωτης σκεπῆς τὸ στύλο ἐστάθη,
 σκεπάζοντας τὰ μάγουλα μὲ τῆ λαμπρὴ τῆς μπόλια,
 καὶ στὸν Ἀντίνοο μίλησε μὲ θυμωμένα λόγια·

« Ἀντίνο, κακοστόχαστε καὶ ψηλοφантаσμένε,
 στὸ Θιάκι πρῶτο σ' ἔχουε στοὺς λόγους καὶ στῆ γνώση 420
 μὲς στοὺς συνηλικιωῶτες σου, μὰ σὺ δὲν εἶσαι τέτοιος.

Τρελέ, γιατί τὸ θάνατο τοῦ Τηλεμάχου θέλεις,
 καὶ τοὺς ἰκέτες δὲν ψηφᾶς, ποὺ τοὺς φυλάει ὁ Δίας ;
 Μεγάλο κρίμα τὸ κακὸ νὰ μελετᾶς στὸν ἄλλο.

Ἦ δὲν τὸ ξέρεις πὼς ἐδῶ, μὲ τὴν ψυχὴ στὰ δόντια, 425
 μᾶς πρόσπεσε ὁ πατέρας σου, ποὺ τὸ λαὸ ἐφοβήθη
 τοῦ τόπου του, γιατί ἔβλαψε, μ' ἄλλους ληστὲς Ταφιῶτες,
 τοὺς Θεσπρωτοὺς, ποὺ φίλοι μας καὶ σύμμαχοί μας ἦταν ;

Νὰ τὸν σκοτώσουν ἤθελαν κι ὅλους τοὺς θησαυροὺς του
 νὰ τοὺς χαροῦν, μὰ ἀντίκοψε ὁ ἄντρας μου ὁ Δυσσέας. 430

Τώρα τὸ σπίτι ἐκείνου τρῶς ἀπλέρωτα καὶ θέλεις
 νὰ πάρης τῆ γυναίκα του, τὸ γιό του νὰ σκοτώσης,
 καὶ μοῦ ματώνεις τὴν καρδιά. Μὰ πάψε πιά κι ὁ ἴδιος,
 κι ὅλους τοὺς ἄλλους πρόσταξε συντρόφους σου νὰ πάψουν ».

Τότε ὁ Εὐρύμαχος ὁ γιὸς τῆς εἶπε τοῦ Πολύβου· 435
 « ὦ, Πηνελόπη φρόνιμη, τοῦ Ἰκάρου θυγατέρα,
 θάρρος καὶ τέτοια μὲς στὸ νοῦ καθόλου μὴν τὰ βάζης.

Δὲ βρίσκειται, οὔτε θὰ βρεθῆ σ' αὐτὸ τὸν κόσμο ὁ ἄντρας

πού άπάνω στόν Τηλέμαχο τὸ χέρι του θ' άγγίξει,
 ὅσο πού νά 'μαι ζωντανός κι ἔχω άνοιχτά τὰ μάτια. 440
 Γιατί τὸ λέγω φανερά, καί νά τὸ ἰδῆς, θά γίνῃ.
 Τὸ μαῦρο του αἷμα στή στιγμή θά βάψῃ τὸ σπαθί μου,
 γιατί κι ἐμένα κάθιζε στὰ γόνατά του άπάνω
 πολλές φορές ὁ πορθητής Δυσσέας καί στὰ χέρια
 μοῦ 'βαζε κρέας καί κρασί στὰ χεῖλη μου βαστοῦσε. 445
 Για τούτο τὸν Τηλέμαχο πιὸ παραπάνω άπ' ὅλους
 τοὺς φίλους μου τὸν άγαπῶ καί χάρο ἄς μὴ φοβᾶται
 άπ' τοὺς μνηστῆρες. Τὸ γραφτὸ κανεῖς δὲν τὸ ξεφεύγει ».

Ἔτσι εἶπε θάρρος δίνοντας, μὰ τοῦ 'σκαβε τὸ λάκκο.

Κι ἡ Πηνελόπη ανέβηκε στὸ μαρμαροχτισμένο 450
 ἄνω κι ἐκεῖ τὸν άντρα της θρηνοῦσε τὸ Δυσσέα,
 ὡσότου στὰ ματόκλαδα τῆς ἄπλωσε ἡ Παλλάδα
 ὕπνο γλυκὸ νά κοιμηθῇ. Κατὰ τὸ βράδυ βράδυ
 ἔφτασε κι ὁ χοιροβοσκός καί βρῆκε τὸ Δυσσέα,
 πού μὲ τὸ γιό του ἐτοίμαζαν νά φᾶνε, ἓνα θρεφτάρι 455
 σάν ἔσφαξαν χρονιάρικο. Τότε ἡ θεά Παλλάδα
 πῆγε σιμὰ καί μὲ ραβδί χτυπώντας τὸ Δυσσέα
 γέρο ξανὰ τὸν ἔκαμε καί παλιωμένα ροῦχα
 τὸν ἔντυσε, μήπως τὸν δῆ καί τὸν γνωρίσῃ ἀμέσως
 ὁ θεῖκός χοιροβοσκός καί πάῃ στήν Πηνελόπη 460
 νά τῆς τὸ πῆ καί μέσα του κρυφὸ δὲν τὸ κρατήσῃ.

Καί πρῶτος ὁ Τηλέμαχος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε:

« Ἦρθες, καλότυχε Εὐμαιε ; Τί λένε μὲς στή χώρα ;
 'Απ' τὸ καρτέρι γύρισαν οἱ δολεροὶ μνηστῆρες,
 ἢ στήν πατρίδα νά 'ρχομαι παραφυλοῦν ἀκόμα ; » 465

Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τ' άπάντησες κι ἔτσι εἶπες:

« Ἔννοια δὲν εἶχα, τὸν καιρὸ νά χάνω μὲς στή χώρα
 αὐτὰ νά κάτσω νά ρωτῶ. Πιὸ σύντομα ποθοῦσα
 νά κάμω τὴν παραγγελιά καί πίσω νά γυρίσω. 470
 Κράχτης άπ' τοὺς συντρόφους σου, γοργὸς μαντατοφόρος
 μὲ βρῆκε καί στή μάνα σου τὴν εἶδηση εἶπε πρῶτος.
 Κι ἓνα ἄλλο ξέρω νά σοῦ πῶ πού τό εἶδα μὲ τὰ μάτια.
 Ψῆλά άπ' τὴ χώρα, στοῦ Ἐρμῆ τὸ λόφο, ὅπως ἐρχόμουν,
 εἶδα καράβι γλήγορο νά μπαίνει στὸ λιμάνι

κόσμο γεμάτο κι ήτανε μ' άσπίδες φορτωμένο
καί με κοντάρια δίστομα. Κι έβαλα μέσ σπό νοῦ μου
αὐτοί πῶς θά 'ναι, μὰ μπορεῖ νά κάνω πάλε λάθος ».

475

Έτσι εἶπε κι ὁ Τηλέμαχος στά μάτια τὸ Δυσσέα
χαμογελώντάς κοίταξε, κρυφά άπ' τὸ χοιροτρόφο.

Καί τίς δουλειές σάν τέλεψαν κι έτοιμάσαν τραπέζι
τρῶν, καί δέ λείπει τίποτε, πού νά ζητᾶ ἡ καρδιά τους.
Καί τέλος άμα χόρτασαν καλά με φαγοπότι,
νά κοιμηθοῦν θυμήθηκαν, ὕπνο γλυκό νά πάρουν.

480

P

Σάν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
τότε έδесе στά πόδια του τὰ δυὸ ὄμορφα σαντάλια
ὁ συνετὸς Τηλέμαχος, γιὸς τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα,
καί πῆρε τὸ κοντάρι του, πού τοῦ ἔρχονταν στή χούφτα,
νά πάη στή χώρα, κι εἶπε εὐτύς δυὸ λόγια στό βοσκό του·
« Παππού, θά τρέξω νά με ἰδῆ κι ἡ μάνα μου στή χώρα,
πού δέ θά πάψη νά θρηνηῖ καί νά μοιρολογιέται,
προτοῦ με ἰδοῦν τὰ μάτια της. Κι αὐτὰ σέ σένα ὀρίζω.
Νά πάη στή χώρα ὀδήγα τον τὸν άμοιρο τὸν ξένο
νά διακονέψη ἐκεῖ ψωμί. Καθένας θά τοῦ δώση
σταρόψωμο κι ἕνα καυκί. Κι οὔτε μπορῶ μονάχος
ὄλο τὸν κόσμο νά πονῶ πόχω καημούς δικούς μου.
Κι άνίσως τοῦ κακοφανῆ, κακὸ δικό του θά 'ναι.
Σ' έμένα άρέσει ξάστερα νά λέω τὴν πᾶσα ἀλήθεια ».

5

Κι άπάντησε ὁ πολῦσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
« Νά με κρατήσουν μήτε ἐγώ, παιδί μου, δέν τὸ θέλω.
Κάλλιο συμφέρει τοῦ φτωχοῦ στή χώρα νά ζητεῦη
παρὰ στοὺς κάμπους. Ὡς ποθεῖ καθένας θά μοῦ δώση.
Γιατί δέν εἶμαι πιά παιδί νά κάθουμαι στίς μάντρες
κι ἐδῶ νά κάνω τίς δουλειές πρὸ θά μοῦ πῆ ὁ τσοπάνης.
Πήγγαινε ἐσύ, κι ὡς ὄρισες, αὐτὸς θά μ' ὀδηγήση,
σάν άμολήσω στή φωτιά κι άφοῦ ζεστάνη ἡ μέρα.
Γιατί εἶναι τρύπια ὄσα φορῶ καί θά με κάψη ἡ πάχνη,
κι άκουσα πρὶν πού λέγατε πῶς εἶναι ἀλάργα ἡ χώρα ».

10

15

20

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος ἀπ' τὸ καλύβι βγῆκε 25
καὶ πήγαινε κοφτὰ κοφτὰ, στὸ νοῦ του τῶν μνηστήρων
βάζοντας ὄλο τὸ κακό. Σὰν ἤρθε στὸ παλάτι,
ἔστησε τὸ κοντάρι του σὲ μιὰ ψηλὴ κολόνα
καὶ μπῆκε εὐτὺς τὸ πέτρινο κατώφλι δρασκελώντας.

Ἡ βάρια τότε Εὐρύκλεια τὸν εἶδε ἀπ' ὄλες πρώτη, 30
τὴν ὥρα ποὺ ἔστρωνε προβιές στοὺς σκαλισμένους θρόνους,
κι ἐμπρός του ἀμέσως ἔτρεξε στὰ δάκρυα βουτημένη.

Τριγύρω του συνάχτηκαν κι οἱ ἄλλες παρακόρες
καὶ τοῦ φιλοῦσαν μὲ χαρὲς τοὺς ὤμους, τὸ κεφάλι.

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη ἀπ' τὸν ὄντά της βγῆκε, 35

παρόμοια μὲ τὴν Ἄρτεμη καὶ τὴ χρυσὴ Ἀφροδίτη,

κι ἀγκάλιασε μὲ κλάματα τ' ἀγαπητὸ παιδί της,

καὶ φίλασε τὸ κεφάλι του καὶ τὰ γλυκά του μάτια

κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ ἔλεγε στὰ δάκρυα βουτημένη·

« Γλυκό μου φῶς, Τηλέμαχε, ἄχ, ἤρθες πιά κι ἡ ἔρμη 40

δὲν τό ἴπιζα πῶς θὰ σὲ ἰδῶ, ἀφ' ὅτου μὲ καράβι

κρυφὰ στὴν Πύλο μίσεψες χωρὶς τὸ θέλημά μου,

ἄκουσμα γιὰ τὸν ἀκριβὸ πατέρα σου νὰ μάθης.

Μόν' ἔλα τώρα πὲς μου αὐτά, τὰ μάτια σου ὅπως τὰ εἶδαν.

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε· 45

« Μὴ θὲς νὰ κλάψω, μάνα μου, τὰ σπλάχνα μὴ μοῦ σφάζης,

ποὺ μόλις ἀπ' τὸ θάνατο τὴ γλίτωσα μὲ κόπο.

Μόν' πήγαινε κι ἀφοῦ λουστῆς καὶ καθαρὰ φορέσης,

στ' ἀνώι ἀπάνω βγαίνοντας μὲ τὶς πιστές σου δοῦλες,

τάξε νὰ κάμης στοὺς θεοὺς σωστὲς βοδιῶν θυσίες, 50

ἴσως θελήσῃ τ' ἄδικα ν' ἀνταποδώσῃ ὁ Δίας.

Κι ἐγὼ θὰ πάω στὴν ἀγορὰ τὸν ξένο νὰ καλέσω,

ποὺ σὰν ξεκίνησα νὰ ρθῶ, ἀκλούθησε μαζί μου.

Μὲ τοὺς πιστοὺς συντρόφους μου τὸν ἔστειλα στὴ χώρα,

καὶ τοῦ Πειριχίου σύστησα νὰ τὸν φιλοξενήσῃ 55

στὸ σπίτι του, μὲ σεβασμὸ κι ἀγάπη, ὅσο νὰ φτάσω ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ δὲν πέταξαν τὰ λόγια του χαμένα.

Σὰ λούστηκε καὶ φόρεσε καθάρια στὸ κορμί της,

ἔταξε σ' ὄλους τοὺς θεοὺς σωστὲς βοδιῶν θυσίες,

ἴσως θελήσῃ τ' ἄδικα ν' ἀνταποδώσῃ ὁ Δίας. 60

- Βγήκε ὄξω κι ὁ Τηλέμαχος κρατώντας τὸ κοντάρι
 καὶ δυὸ σκυλιά ξοπίσω του τὸν ἀκλουθοῦσαν ἄσπρα,
 κι ἡ Ἄθηνᾶ μὲ θεϊκιά τὸν περιχοῦσε χάρη
 κι ὄλο τὸ πλῆθος θάμαζε σὰν εἶδαν νὰ προβάλλη.
 Συνάχτηκαν τριγύρω του κι οἱ ἄτροποι μνηστῆρες 65
 καὶ λόγια τοῦ ἴλεγον γλυκά, μὰ τοῦ ἴσκαβαν τὸ λάκκο.
 Ἐκεῖνος ὅμως ἄφησε γοργὰ τὴ συντροφιά τους
 καὶ πῆγε ἐκεῖ πού κάθονταν οἱ πατρικοί του φίλοι,
 ὁ Μέντορας κι ὁ Ἄντιφος κι ὁ γερο- Ἄλιθέρσης,
 κι ἐκεῖ μαζί τους κάθισε κι ἐκεῖνοι τὸν ρωτοῦσαν. 70
 Κι ὁ ξακουστός κονταριστής ὁ Πείραιος ἤρθε τότε
 στὴν ἀγορά, διαβαίνοντας τὴ χώρα μὲ τὸν ξένο.
 Κι οὔτε ἄργησε ὁ Τηλέμαχος νὰ πεταχτῆ μπροστά του.
 Μ' ἄρχισε πρὶν ὁ Πείραιος κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ ἴπε·
 « Στεῖλε τίς δοῦλες σπίτι μου, Τηλέμαχε, νὰ πάρουν 75
 τὰ δῶρα πού σοῦ χάρισε ὁ ξακουστός Μενέλαος ».
- Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Δὲν ξέρω ἀκόμα αὐτὴ ἡ δουλειὰ πῶς θὰ τελέψη, Πείραιε,
 ἂν οἱ μνηστῆρες σπίτι μου μὲ δόλο μὲ σκοτώσουν 80
 κι ὄλα κατόπι μοιραστοῦν τὰ πατρικὰ ἀγαθὰ μου.
 Ἄντ' ἴγι' αὐτοὺς, καλύτερα νὰ τὰ χαρῆς ὁ ἴδιος.
 Κι ἂν φέρω στὸ κεφάλι τους ἐγὼ σφαγὴ καὶ χάρο,
 μὲς στὴ χαρὰ χαρούμενος στὸ σπίτι μου τὰ φέρνεις ».
- Εἶπε, καὶ πῆρε σπίτι του τὸν ἄμοιρο τὸν ξένο.
 Καὶ στὸ καλοκατοίμητο σὰν ἤρθαν τὸ παλάτι, 85
 ρίζανε ἀπάνω στὰ θρονιὰ καὶ στὰ σκαμνιά τίς κάπες
 καὶ πῆγαν στὰ καλόξυστα λουτρὰ γιὰ νὰ λουστοῦνε.
 Κι οἱ δοῦλες σὰν τοὺς ἔλουσαν, τοὺς ἔτριψαν μὲ λάδι
 καὶ μὲ σγουρὲς τοὺς ἔντυσαν χλαμύδες καὶ χιτῶνες
 καὶ βγῆκαν τότε ἀπ' τὸ λουτρὸ καὶ στὰ θρονιὰ καθίσαν. 90
 Μιὰ παρακόρη μὲ χρυσὸ πεντάμορφο λαγῆνη
 νερὸ τοὺς χύνει νὰ νιφτοῦν σὲ μιὰ ἀργυρῆ λεκάνη
 κι ἐμπρὸς τοῦ μάρκου σκαλιστὸ τοὺς ἔστρωσε τραπέζι.
 Ψωμιά τοὺς ἔφερε ἔπειτα κι ἡ σεβαστὴ οἰκονόμα
 κι ἄλλα προσφάγια πληθερὰ μετὰ χαρᾶς ὅ,τι εἶχε. 95
 Ἄγνάτια του κι ἡ μάνα του σ' ἓνα σκαμνὶ καθόνταν,

- στὸ στύλο ἀπάνω ἀκουμπιστή, ψιλὸ νὰ νέθη ἀδράχτι.
 Κι αὐτοὶ στὰ ἔτοιμα ἀπλωναν φαγιὰ στρωμένα ἐμπρός τους.
 Καὶ τέλος ἀφοῦ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
 ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε· 100
 « Στ' ἀνωί ἐγώ, Τηλέμαχε, καιρὸς μου εἶναι ν' ἀνέβω,
 νὰ γείρω στὸ κρεβάτι μου τὸ πολυστεναγμένο,
 ποὺ νύχτα μέρα μὲ πικρὰ τὸ βρέχω δάκρυα, ἀφότου
 πῆγε στὴν Τροία μὲ τοὺς γιούς τ' Ἀτρέα κι ὁ Δυσσέας.
 Μήτε σοῦ βάσταξε ἡ καρδιά, πρὶν ἔρθουν οἱ μνηστῆρες 105
 σ' αὐτὸ τὸ μέρος, νὰ μοῦ πῆς, ἂν ἄκουσες, κι ἐμένα
 κάποιο γιὰ τοῦ πατέρα σου τὸ γυρισμὸ μαντάτο ».
- Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Μετὰ χαρᾶς σου, μάνα μου, θὰ πῶ τὴν πᾶσα ἀλήθεια.
 Στὴν Πύλο καὶ στὸ Νέστορα τὸ βασιλιά της πῆγα, 110
 καὶ μὲ χαρὰ μὲ δέχτηκε μὲς στὸ ψηλὸ παλάτι
 καὶ καρδιακὰ μὲ φίλεψε, καθὼς γονιὸς τὸ γιό του,
 ποὺ μὲ τὰ χρόνια τὰ πολλὰ γυρίση πιά ἀπ' τὰ ξένα.
 Ἔτσι κι αὐτὸς μὲ δέχτηκε μὲ τοὺς λεβέντες γιούς του.
 Ὅσο γιὰ τὸν ἀτρόμητο πατέρα μου Δυσσέα, 115
 ἔλεγε πὼς δὲν ἄκουσε κανένα ποὺ νὰ ξέρη
 ζῆ πέθανε. Καὶ μ' ἔστειλε στὸν ξακουστὸ Μενέλαο,
 μὲ ἀμάξι καλοκάρφωτο καὶ μ' ἄλογα δικὰ του.
 Ἐκεῖ εἶδα τὴν Ἀργίτισσα Ἑλένη, ποὺ γιὰ κείνη
 Τρῶες κι Ἀργίτες ἔπαθαν ἀπὸ θεῶν κατάρρα. 120
 Κι ὁ βοερός τ' Ἀτρέα γιὸς μὲ ρώτησε κατόπι
 στὴν πλούσια Λακεδαίμονα γιὰ ποιά μου ἀνάγκη πῆγα,
 κι ἐγὼ τοῦ τὰ δηγήθηκα, τὴν πᾶσα ἀλήθεια τοῦ ἴπα.
 Καὶ τότε αὐτὸς ἀπάντησε μὲ φτερωτὰ του λόγια·
 « Ὡχου, σὲ ποιοῦ λιοντόκαρδου παλικαρᾶ τὸ στρῶμα 125
 θέλουν νὰ πᾶν νὰ κοιμηθοῦν τέτοια κορμιὰ χαμένα.
 Πῶς, σὰν κοιμήση στὴ φωλιά τοῦ λιονταριοῦ ἡ λαφίνα
 τὰ δυὸ της βυζανιάρικα νιογέννητα λαφάρια,
 πάει νὰ βοσκήση σὲ πλαγιὲς καὶ λογγωμένα δάση,
 κι ἄξαφνα τρέχει τὸ θεριὸ καὶ μπαίνει στὴ φωλιά του 130
 κι ἄσπλαχνα φέρνει καὶ στὰ δυὸ λαφόπουλα τὸ χάρο,
 ἔτσι ὁ Δυσσέας καὶ σ' αὐτοὺς πικρὴ σφαγὴ θὰ φέρη.

- "Αν τέτοιος ἦταν, Δία μου, καὶ σὺ Ἄθηνᾶ καὶ Ἀπόλλο,
 ὅπως στῆ Λέσβο μιὰ φορά τὴν ὁμορφοχτισμένη
 πάλαιψε ἀπὸ φιλότιμο μὲ τὸν Φιλομηλείδη, 135
 καὶ κατὰ γῆς τὸν ἔστρωσε κι οἱ Ἀχαιοὶ χαρῆκαν,
 ἔτσι ὁ Δυσσέας μιὰ νὰ ἰδῆ στὰ μάτια τοὺς μνηστῆρες,
 ὅλοι λιγόζωοι θὰ γινοῦν καὶ πικροπαντρεμένοι.
 Κι ὅσο γι' αὐτὰ πού μὲ ρωτᾶς καὶ μοῦ ζητᾶς νὰ μάθης,
 ἄλλο ἀπ' ἀλήθεια δὲ θὰ πῶ, μήτε θὰ σὲ γελάσω, 140
 κι ἀπ' ὅσα μοῦ 'πε ὁ ἄψευτος ὁ πελαγίσσιος γέρος,
 δὲ θὰ σκεπάσω τίποτε, μιὰ λέξη δὲ θὰ κρύψω.
 Τὸν εἶδε, μοῦ 'πε, σὲ νησί δάκρυα πικρὰ νὰ χύνη,
 μὲς στῆς νεραίδας Καλυψῶς τὸ σπίτι, πού ἄθελά του
 τὸν ἐμποδίζει, οὔτε μπορεῖ νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα, 145
 γιατί δὲν ἔχει μὲ κουπιὰ καράβι μήτε ναῦτες
 στὰ στήθια ἀπάνω τὰ πλατιὰ νὰ φύγῃ τοῦ πελάγου ».
- "Ἔτσι ἔλεγε ὁ κονταριστῆς τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς Μενέλαος.
 "Ἐμαθα αὐτὰ καὶ γύρισα καὶ μ' ἓνα ἀέρι πρῦμο
 μὲ στείλανε οἱ ἀθάνατοι στὴν ποθητὴ πατρίδα ». 150
- "Ἔτσι εἶπε, καὶ τῆς μάτωσε στὰ στήθια τὴν καρδιά της.
 Τότε εἶπε ὁ Θεοκλύμενος, θεόμορφος στὴν ὄψη·
 « Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα,
 δὲν ξέρει ἐκεῖνος καθαρά. Τὰ λόγια μου ν' ἀκούσῃς.
 Μιὰ προφητεία θὰ σοῦ πῶ καὶ δὲ θὰ τῆ σκεπάσω. 155
 "Ἄς εἶναι πρῶτα ἀπ' τοὺς θεοὺς ὁ Δίας μάρτυράς μου,
 καὶ τοῦ Δυσσέα τὸ ψωμί κι ἡ στιά πού ἐδῶ προσπέφτω,
 πὼς ὁ Δυσσέας βρίσκεται στὴν πατρικὴ του χώρα,
 εἴτε γυρίζει ἢ ἀθεται καὶ τ' ἄνομα ζητάζει
 αὐτὰ καὶ θάνατο πικρὸ γιὰ τοὺς μνηστῆρες πλέκει. 160
 Τέτοιο σημάδι γνώρισα μὲς στὸ γοργὸ καράβι
 κι ἀμέσως στὸν Τηλέμαχο τὸ ξήγησα ἀπὸ τότε ».
- Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Ἄμποτε, ξένε, ὁ λόγος σου αὐτὸς καὶ ν' ἀληθῆψῃ.
 Τότε θὰ ἰδῆς τὴ γνώμη μου καὶ πόσα θὰ σοῦ δώσω 165
 δῶρα, πού νὰ τὰ βλέπουνε καὶ νὰ σὲ μακαρίζουν ».
- Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξύ τους.
 Μπρὸς στὸ παλάτι τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα κι οἱ μνηστῆρες

- μὲ δίσκους διασκέδαζαν καὶ ρίχνανε κοντάρια
 σὲ γῆς στρωμένη, ὅπου καὶ πρὶν, γεμάτοι περηφάνια. 170
 Σὰν ἤρθε ἡ ὥρα τοῦ φαγιοῦ κι ὀλοῦθε ἀπ' τὰ χωράφια
 γυρίζανε μὲ τοὺς βοσκούς, σὰν πρῶτα, τὰ κοπάδια,
 τότε τὸς εἶπε ὁ Μέδοντας, πού μόνος ἀπ' τοὺς κράχτες
 τοὺς ἄρесе καὶ κάθονταν μαζί τους στὸ τραπέζι·
 « Ἄφοῦ χαρήκαμε, παιδιὰ, μὲ τοὺς ἀγῶνες ὅλοι, 175
 ἐλάτε μὲς στὸ σπίτι πιά νὰ φᾶμε καὶ κομμάτι.
 Πιὸ κάλλιο εἶναι στὴν ὥρα του νὰ μπαίνη τὸ τραπέζι ».
- Εἶπε, κι αὐτοὶ σηκώθηκαν κι ὅπως τοὺς εἶπε κάνουν.
 Καὶ στὸ καλοκατοίκητο σὰν ἤρθαν τὸ παλάτι,
 ρίζανε ἀπάνω στὰ σκαμνιά καὶ στὰ θρονιά τὶς κάπες 180
 καὶ σφάζανε μεγάλα ἀρνιά καὶ γίδες ὅλο πάχος,
 κι ἓνα μοσχάρι κοπαδιοῦ κι ὀλόπαχα γουρούνια,
 καὶ τὸ τραπέζι ἐτοίμασαν. Τὴν ὥρα αὐτὴ ἀπ' τὴ μάντρα
 σηκώθηκε ὁ χοιροβοσκὸς μὲ τὸ Δυσσέα νὰ ῥθουν,
 στὴ χώρα. Κι ἄρχισε ὁ βοσκός, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης· 185
 « Θέλεις πιά, ξένε, σήμερα στὴ χώρα νὰ τραβήξης,
 ὡς πρόσταξε ὁ ἀφέντης μου. Μὰ ἐγὼ θὰ προτιμοῦσα
 ἐδῶ στὴ στάνη φύλακα ξοπίσω νὰ σ' ἀφήσω.
 Μὰ σέβομαι τὸ λόγο του, μὴ μὲ μαλώση τρέμου
 στερνά. Κι εἶναι τὸ μάλωμα βαρὺ τοῦ κάθε ἀφέντη. 190
 Μόν' ἔλα ἄς πᾶμε. Τσάκισε πολὺ πιά τώρα ἡ μέρα
 κι ὅταν βραδιάση, τσουχτερὸ θὰ σοῦ φανῆ τὸ κρῦο ».
- Κι ἀπάντησε ὁ πολῦσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ ἔπε·
 « Τὸ ξέρω, τὸ στοχάζομαι. Καθὼς τὸ λὲς τὸ κρίνω.
 Μόν' ἄς πηγαίνουμε, καὶ σὺ γίνε ὀδηγὸς στὸ δρόμο. 195
 Καὶ δῶσ' μου, ἂν κάπου βρίσκεται, κομμένο ἓνα ματσούκι
 γιὰ ν' ἀκουμπῶ, γιατί κακὸς εἶπες πὼς εἶναι ὁ δρόμος ».
- Ἔτσι εἶπε καὶ τὸν ὦμο του κρέμασε μιὰ σακούλα
 τρύπες γεμάτη, μὲ σκοινιά νὰ τὴν κρεμνᾷ στὶς ἄκρες.
 Κι ἓνα ματσούκι ὁ Εὐμαιὸς τοῦ δίνει πού ζητοῦσε 200
 κι ἔφυγαν. Πίσω τὰ σκυλιὰ μὲ τ' ἄλλα τὰ κοπέλια
 μεῖναν τὴ μάντρα νὰ φυλοῦν. Κι ὁ Εὐμαιὸς ὀδηγοῦσε
 στὴ χώρα τὸν ἀφέντη του μὲ γέρο φτωχὸν ὅμοιο,
 ντυμένο μὲ παλιόρουχα, πού στὸ ραβδί ἀκουμποῦσε.

- Κι ὅταν οἱ δυό, τ' ἀνώμαλο περνώντας μονοπάτι, 205
 στή χώρα φτάσανε κοντά, στή μαρμαρένια βρύση,
 τοῦ Ἰθάκου, τοῦ Πολύκτορα καί τοῦ Νηρίτου κτίσμα,
 ὅθε ἔπαιρναν τ' ἀφρότρεχο νερό της οἱ πολίτες,
 κι εἶχε ὄλο ἀπό νερόχαρες λευκές τριγύρω δάσος,
 ὀλοῦθε κυκλογύριστο, καί τὸ νερὸ τὸ κρῦο 210
 ψηλὰ ἀπ' τὸ βράχο ἀνάβρυζε, καί τῶν Ξωθιῶν πιὸ πάνω
 εἶχε βωμό, ποὺ κάνανε θυσίες οἱ διαβάτες,
 ἐκεῖ ὁ Μελάνθιος, ὁ γιὸς τοὺς βρῆκε τοῦ Δολίου,
 ποὺ στοὺς μνηστῆρες πῆγαινε βιτοῦλες διαλεγμένες
 νὰ φᾶνε, κι εἶχε δυὸ βοσκούς μαζί του ποὺ ἀκλουθοῦσαν. 215
 Κι ὅπως τοὺς εἶδε, μ' ἄπρεπα καί μὲ πικρά του λόγια
 τοὺς ἀποπῆρε, κι ἔβραζε ἀπὸ θυμὸ ὁ Δυσσέας·
 « Νά, τώρα δὰ ταιριάσατε κι οἱ δυὸ σας οἱ χαμένοι,
 ὡς σμίγει πάντοτε ὁ θεὸς τὸν ὅμοιο μὲ τὸν ὅμοιο. 220
 Κι αὐτὸν τὸ χάφτη ποῦ τὸν πᾶς, χοιροβοσκὲ χαμένε,
 τὸ ζήτηλα τὸ βαρετὸ καί τὸν τσανακογλύφτη,
 στοὺς παραστάτες νὰ ῥχεται τις πλάτες του νὰ τρίβη,
 νὰ ζητιανεύη μπουκωσιές, ὄχι σπαθιά ἢ λεβέτια ;
 Δῶσ' τον σ' ἐμένα φύλακα στή στάνη νὰ τὸν ἔχω,
 νὰ μοῦ σαρώνη τὸ μαντρί, χλωρὸ κλαρὶ νὰ φέρη 225
 στ' ἄρνιά, καί τσίρο πίνοντας χοντρά μηριά νὰ κάμη.
 Μὰ τώρα ποὺ κακόμαθε, ποῦ πιά δουλειὰ νὰ πιάση,
 μόν' θὰ τ' ἀρέση στὸ χωριὸ νὰ τρέχη ζαρωμένος,
 νὰ βόσκη μὲ τῆ ζητιανιά τὴν ἄπατη κοιλιά του.
 Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ, καί νὰ τὸ ἰδῆς, θὰ γίνη. 230
 Ἄν στὸ παλάτι τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα αὐτὸς πατήση
 βροχὴ θὰ τοῦ ῥθουν τὰ σκαμνιά στὴν κεφαλὴ του ἀπάνω
 καί θὰ τοῦ σπάσουν τὰ πλευρὰ σὰν τὸν χτυποῦν οἱ ἄντρες ».
- Ἔτσι εἶπε καί γερὴ κλωτσιὰ τοῦ δίνει στὰ νεφρὰ του
 περνώντας. Μὰ δὲ σείστηκε ὁ τολμηρὸς Δυσσέας 235
 μήτε ἀπ' τὸ δρόμο σάλεψε. Κι ἀνάδευε στὸ νοῦ του,
 ἢ νὰ σηκώση τὸ ραβδί νὰ τὸν ξαπλώση κάτω,
 ἢ σηκωτόνε κατὰ γῆς στὶς πέτρες νὰ τοῦ δώση
 νὰ λιώση τὸ κεφάλι του. Μὰ βάσταξε ἡ καρδιά του.
 Τὸν ἄλλον ὁ χοιροβοσκὸς τὸν ἔβριζε μπροστά του 240

καί στο θεό τόν ἔριχνε σηκώνοντας τὰ χέρια·
 « Νεράιδες βρυσογέννητες, τοῦ Δία θυγατέρες,
 καμιά βολά ἂν σᾶς ἔκαψε παχιά μηριά ὁ Δυσσέας
 τράγων κι ἀρνιῶν, ἔακοῦστε τον τώρα μου αὐτὸ τὸν πόθο.
 Ἄς ἔρθῃ κι ὁ Δυσσέας πιά, ὁ Δίας ἄς τὸν φέρῃ.
 Τότε ὅλα τὰ στολίδια σου θὰ σοῦ χαλοῦσε ἐκεῖνος,
 πὺ κορδωμένος τὰ φορεῖς καὶ τριγυρνᾷς τῆ χώρα,
 κι ἀφήνεις σὲ κακοὺς βοσκοὺς τ' ἀρνιά νὰ τὰ ψοφήσουν ».

245

Κι ἀπάντησε ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος κι εἶπε πάλε·
 « Μωρὲ δά, τὸ λυσσαίρικο σκυλι τί ξεστομίζει,
 πὺ ὄζω ἀπ' τὸ Θιάκι μιὰ φορὰ θὰ πάω νὰ τὸν πουλήσω
 μ' ἓνα καράβι γλήγορο τὴν τύχη μου νὰ κάμω.
 Εἶθε ὁ ἀργυροδόξαρος ὁ Φοῖβος ὡς τὸ βράδου
 ἔτσι καὶ τὸν Τηλέμαχο νὰ πάρῃ, ἢ κι οἱ μνηστῆρες
 νὰ τὸν σκοτώσουν σπίτι του, καθὼς καὶ τοῦ Δυσσέα
 τοῦ ὄβησε μὲς στὶς ξενιτιῆς τοῦ γυρισμοῦ τῆ μέρα ».

250

255

Ἔτσι εἶπε, καὶ τοὺς ἄφησε νὰ περπατοῦν ἀγάλια
 κι ἐκεῖνος πῆγε γλήγορα στοῦ βασιλιᾶ τὸ σπίτι.

Κι ὡς μπῆκε μέσα κάθισε μαζὶ μὲ τοὺς μνηστῆρες,
 ἀγνάντια στὸν Εὐρύμαχο πὺ ξέχωρα ἀγαποῦσε.
 Μπροστά του οἱ δοῦλοι μερδικὸ τοῦ δώσανε ἀπὸ κρέας
 κι ἡ σεβαστὴ κελάρισσα ψωμί νὰ φάῃ τοῦ φέρνει.
 Τότε ἔφτασε ὁ χοιροβοσκὸς μὲ τὸ θεικὸ Δυσσέα
 καὶ στάθηκαν, ὡς ἄκουσαν ἀχὸ γλυκιᾶς κιθάρας.

260

265

Ὁ Φῆμιος ἦταν π' ἀρχίζε σ' αὐτοὺς νὰ τραγουδήσῃ.
 Κι ἔτσι εἶπε στοῦ χοιροβοσκό, τὸ χέρι πιάνοντάς του·
 « Αὐτὰ τὰ σπίτια τὰ ψηλά θὰ ἴναι, Εὐμίαε, τοῦ Δυσσέα.
 Τὰ ξεχωρίζεις εὐκόλα καὶ σὲ χιλιάδες μέσα.

Τὸ ἴνα μὲ τ' ἄλλο κολλητά, καὶ τοιχογυρισμένη
 ὅλη ἡ αὐλὴ καὶ δίφυλλες καλόφτιαστες οἱ πόρτες.
 Κανένας δὲν μπορεῖ θνητὸς νὰ τὰ καταφρονέσῃ.

270

Κι ἄντρες θαρρῶ πὺς κάθονται πολλοὶ καὶ τρῶνε μέσα,
 γιατί καὶ τσίκνα μοῦ ῥχεται καὶ μιὰ κιθάρα παίζει,
 πὺ κι οἱ θεοὶ συντρόφισσα τὴν εἶπαν στοῦ τραπέζι ».

Τότε, Εὐμίαε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·
 « Καλὰ τὸ βρῆκες. Καθετὶ στοχαστικὰ τὸ κρίνεις.

275

Μόν' ἔλα νὰ σκεφτοῦμε ἐδῶ τί θ' ἀπογίνῃ τώρα.
 "Ἐμπα μὲς στ' ὀμορφόχτιστο παλάτι πρῶτος μέσα,
 καὶ στοὺς μνηστῆρες τρύπωσε, κι ἐγὼ θὰ μείνω πίσω.
 "Ἡ, κι ἂν τὸ θέλῃς, στάσου ἐδῶ κι ἐγὼ πηγαίνω πρῶτος. 280
 Μὰ μὴν ἀργῆς ὅζω πολύ, κανεὶς μὴ σὲ προσβάλλῃ
 ἢ σὲ χτυπήσῃ ὅταν σὲ ἰδῇ. Νὰ 'χῆς σ' αὐτὸ τὸ νοῦ σου ».

Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας·
 « Τὰ ξέρω. Τὰ κατάλαβα. Καθὼς τὰ λὲς τὰ κρίνω.
 Πήγαινε πρῶτος σὺ μπροστὰ κι ἐγὼ θὰ μείνω πίσω. 285
 Κι ἀπὸ πληγὲς καὶ κονταριὲς ἀμάθητος δὲν εἶμαι.
 Βαστᾶ ἡ καρδιά μου κι ἔπαθα πολλὰ δεινὰ στὸν κόσμον,
 στὶς μάχες καὶ στὰ πέλαγα. Κι αὐτὸ μὲς στ' ἄλλα ἄς ἔρθῃ.
 "Ὅμως τῇ λύσσα τῆς κοιλιᾶς δὲ δύνεσαι νὰ κρύψῃς,
 πὺ φέρνει ἡ ἔρμη βάσανα χιλιάδες στοὺς ἀνθρώπους 290
 καὶ πὺ γι' αὐτὴ ἀρματώνονται τὰ φτερωτὰ καράβια
 καὶ στοὺς ἀστέρευτους γιालοὺς ὄχτροὺς πᾶνε νὰ βλάψουν ».

Κι ἐκεῖ πὺ τέτοια λέγανε μιλώντας μεταξύ τους,
 τέντωσε ὀλόρθα ἓνα σκυλι τ' αὐτιά καὶ τὸ κεφάλι,
 καθὼς πεσμένο κείτονταν, ὁ "Ἄργος τοῦ Δυσσέα, 295
 πὺ μιὰ φορὰ τ' ἀνάθρεφε μόνάχος, μὰ στὴν Τροία
 ἔφυγε πρὶν νὰ τὸ χαρῆ. Καὶ πρῶτα οἱ νιοὶ τὸ παῖρναν
 λαγούς, ζαρκάδια, ἀγριόγιδα νὰ κυνηγοῦν, μὰ τώρα
 παρατημένο κείτονταν, σὰν ἔφυγε ὁ ἀφέντης,
 στὴν κοπριά, πὺ 'ταν σωρὸς χυμένη ἔμπρὸς στὶς πόρτες 300
 βοδιῶν μαζὶ καὶ μουλαριῶν, πὺ σήκωναν οἱ δοῦλοι
 καὶ τὸ μεγάλο κόπριζαν μετόχι τοῦ Δυσσέα.

κι ὁ "Ἄργος κοίτονταν τσιμπούρια φορτωμένος.
 Καὶ τότε, ὅπως μυρίστηκε κοντά του τὸ Δυσσέα,
 κούνησε λίγο τὴν οὐρά, κατέβασε τ' αὐτιά του, 305
 ὅμως δὲν εἶχε ἀνάκαρα νὰ τρέξῃ πιά κοντά του.
 "Ἔστρεψε ἐκεῖνος τότε ἄλλοῦ καὶ σφούγγισε ἓνα δάκρυ,
 χωρὶς νὰ νιώσῃ ὁ Εὐμαιος, κι ἄξαφνα ρώτησε ἔτσι·

« Δές, Εὐμαιε, θαυμαστὸ σκυλι μὲς στὴν κοπριά πεσμένο !
 "Ὅμορφο πόχει τὸ κορμί, μὰ αὐτὸ καλὰ δὲν ξέρω 310
 ἂν εἶναι τόσο γλήγορο, καθὼς πεντάμορφο εἶναι,
 ἢ τάχα νὰ 'ναι ἓνα σκυλι σπιτίσιο πὺ οἱ ἀφέντες

ἔτσι γιά λούσο συνηθοῦν στά σπίτια τους νά θρέφουν ».

Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·
« Τ' ἀφέντη μου εἶναι τὸ σκυλί πού χάθηκε στά ξένα. 315

Ἄν εἶχε τέτοιο τὸ κορμί κι ὅλες τίς ἄλλες χάρες,
ὡς τ' ἄφησε ὅταν ἔφυγε καὶ πῆγε γιά τὴν Τροία,
θὰ θάμαζες τὸ θάρρος του, καὶ τὴ γρηγοροσύνη.
Γιατὶ ποτὲ δὲν τοῦ ἔφυγε, μὲς στὸ βαθὺ λαγκάδι,
τ' ἀγρίμι πόστρωνε μπροστά, κι ἦταν νὰ ψάχνη πρῶτο. 320

Τώρα τὸ βρῆκαν συμφορές, κι ἀλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα
τοῦ χάθηκε ὁ ἀφέντης του κι οἱ ἄπονες γυναῖκες
δὲν ἔχουν πιά τὴν ἔννοια του. Κι οἱ δοῦλοι ἄχ! μιὰ πού χάσουν
οἱ βασιλιάδες τὴν ἀρχή, ξεχνοῦν πιά κάθε χρέος.
Γιατὶ τὸν γδύνει ἄπ' τὴ μισὴ ὁ βροντολάλος Δίας 325
ἀξία του τὸν ἄνθρωπο, σκλαβιά πού τὸν πλακώση ».

Εἶπε καὶ στὸ καλόχτιστο παλάτι μπῆκε μέσα
κι ὀλόγισα πῆγαινε νὰ βρῆ τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες.
Τὸν Ἄργο τότε τοῦ πικροῦ θανάτου βρῆκε ἡ μοῖρα
ὡς εἶδε τὸ Δυσσέα εὐτὺς τὸν εἰκοστὸ πιά χρόνο. 330

Πρῶτος ὁ θεοπρόσωπος Τηλέμαχος τὸν εἶδε
τὸ θεϊκὸ χοιροβοσκὸ νὰ μπαίνει στὸ παλάτι
κι ἀμέσως μ' ἓνα γνέψιμο τὸν φώναζε κοντά του.
Κι αὐτός, τηρώντας γύρω του, ἓνα ἄδειο σκαμνὶ πῆρε,
πού κάθονταν ὁ μοιραστής καὶ σ' ὅλους τοὺς μνηστῆρες, 335
πού στὸ παλάτι τρώγανε, τοὺς μοίραζε τὸ κρέας.
Στοῦ Τηλεμάχου τὸ ἔβαλε ἀγνάντια τὸ τραπέζι
κι ἀπάνω κάθισε ἔπειτα. Κι ἀπ' τὸ πανέρι ὁ κρᾶχτης
πῆρε ψωμὶ καὶ τοῦ ἔδωσε κι ἓνα κομμάτι κρέας.

Ἐπίσω του ἦρθε κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας στὸ παλάτι 340
ὅμοιος μὲ γέρο ζήτουλα πού στὸ ραβδί ἀκουμποῦσε
καὶ στὸ κορμὶ του λιγδερά φορέματα φοροῦσε.

Μέσα ἀπ' τίς πόρτες κάθισε στὸ φράξινο κατώφλι,
σὲ παραστάτη γέροντας κυπαρισσένιο ἀπάνω,
πού ξυλοουργὸς τὸν σκάλισε μὲ τέχνη ἰσιώνοντάς τον. 345
Καὶ τὸ βοσκὸ ὁ Τηλέμαχος σὰν ἔκραξε κοντά του,
ἀκέριο πῆρε ἓνα ψωμὶ ἀπ' τ' ὁμορφο πανέρι
καὶ κρέας ὅσο οἱ χουφτες του σμιχτὲς χωροῦσαν, κι εἶπε·

« Πάρε, στὸν ξένο δῶσ' τα αὐτὰ καὶ πές του στοὺς μνηστῆρες
 νὰ πάη κοντὰ μὲ τῆ σειρὰ νὰ ζητιανέψη ἀπ' ὅλους. 350

«Ὅποιος σὲ ἀνάγκη βρίσκεται ντροπὴ δὲν πρέπει νὰ 'χη ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ χοιροβοσκὸς σὰν ἄκουσε τὸ λόγο,
 κοντὰ του πάει καὶ στάθηκε κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ 'πε·

« Ἐένε, ὁ Τηλέμαχος αὐτὰ σοῦ δίνει καὶ προστάζει
 ἀπ' τοὺς μνηστῆρες στὴ σειρὰ νὰ ζητιανέψης ὅλους. 355

«Ὅποιος ζητιάνος γίνεται, ντροπὴ δὲν πρέπει νὰ 'χη ».

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·

« Κάθε εὐτυχία, Δία μου, τοῦ Τηλεμάχου δῶσ' του,
 κι ὅσα ἡ καρδιά του λαχταρᾷ ὅλα δεξιὰ του φέρ' τα ».

Ἔτσι εἶπε καὶ τὰ δέχτηκε στὶς χουφτες του κι ἀπάνω 360

τὰ ἔβαλε στὴ σακούλα του, μπροστὰ στὰ δυὸ του πόδια.

Κι ἔτρωγε ἐνώσω ὁ ξακουστὸς τραγουδιστὴς τραγούδαε.

Κι ὅταν ἐκεῖνος ἔπαψε, κι αὐτὸς εἶχε ἀποφάγει,

τότε οἱ μνηστῆρες ἔκαμαν βοή μὲς στὸ παλάτι.

Ἔφτασε δίπλα κι ἡ θεὰ Παλλάδα στὸ Δυσσέα 365

κι ἀπ' τοὺς μνηστῆρες τοῦ ἔλεγε κομμάτια νὰ γυρέψη,

νὰ μάθῃ ποιοὶ πονόψυχοι καὶ ποιοὶ καχόγνωμοι ἦταν.

Μὰ κι ἔτσι οὔτε ἓνα ἀπ' τῆ σφαγὴ δὲν ἦταν νὰ γλιτώσῃ.

Κι ἄρχισε τότε ἀπὸ δεξιὰ κι ἀπ' τὸν καθένα ζήτηε,

σ' ὅλους τὸ χέρι ἀπλώνοντας, σὰ νὰ 'ταν μαθημένους. 370

Κι αὐτοὶ πονώντας τοῦ ἴδιναν καὶ τὸν παρατηροῦσαν

κι ἐρώτα ἓνας τὸν ἄλλονε ποιὸς ἦταν καὶ πόθε ἦρθε.

Τότε ἄρχισε ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος καὶ τοὺς εἶπε·

« Ἀκοῦστε με, τῆς ξακουστῆς βασιλίσσας μνηστῆρες,

γι' αὐτὸ τὸν ξένο νὰ σᾶς πῶ. Πρωτύτερα τὸν εἶδα 375

νὰ ῥχεται, κι ὁ χοιροβοσκὸς ἐδῶ τὸν ὀδηγοῦσε,

ὅμως δὲν ξέρω κι ἀπὸ ποῦ νὰ τοῦ κρατᾷ ἡ σκούφια ».

Τότε ἔτσι τὸ χοιροβοσκὸ τὸν ἔβρισε ὁ Ἄντινος·

« Χοιροβοσκὸ μὲ τ' ὄνομα, τί σοῦ ῥθε καὶ στὴ χώρα

τὸν ἔφερες ; Δὲν ἔφθανε τὸ πλῆθος τῶν ζητιάνων 380

ποῦ μᾶς φορτώνονται ὅλοι ἐδῶ φτωχοί, τσανακογλύφτες ;

Ἡ δὲ σὲ νοιάζει ποῦ τὸ βιὸς τ' ἀφεντικοῦ σου τρῶνε

ἐδῶ ὅσοι φτάνουν κι ἔκραζες κι αὐτὸν ἀκόμα νὰ ῥθῃ ; »

Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκὸ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·

« Ἀντίνο, δὲ μιλαῖς σωστὰ κι ἄς εἶσαι ἀρχοντοπαίδι.
 Ποιὸς ζήτησε ἀπ' ἄλλοῦ ποτὲ νὰ προσκαλέσῃ ξένο,
 ἐκτὸς ἂν εἶναι χρήσιμος γιὰ τὸ κοινὸ τεχνίτης,
 ἄνθρωπος μάντης ἢ γιατρὸς ἢ κονταριῶν ἐργάτης
 ἢ καὶ θεϊκὸς τραγουδιστὴς ποὺ μᾶς διασκεδάζει ;
 Αὐτοὺς μονάχα κι ἀπ' τῆς γῆς τὰ πέρατα φωνάζουν,
 ὅμως φτωχὸ δὲν προσκαλεῖ κανεὶς γιὰ τὸ κακό του.
 Μὰ πάντα, ἀπ' ὅλους τοὺς λοιποὺς μνηστῆρες, στοῦ Δυσσέα
 τοὺς δούλους εἶσαι ὁ πιὸ σκληρὸς καὶ πιὸ πολὺ σὲ μένα.
 Κι ἐγὼ ἓνα τό 'χω, φτάνει μου νὰ ζῆ μὲς στὸ παλάτι
 ἢ Πηνελόπη ἢ φρόνιμη κι ὁ γιὸς τῆς ὁ θεόμοιος ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
 « Σώπαινε τώρα καὶ μ' αὐτὸν πολλὰ μὴν ἔχῃς λόγια.
 Τό 'χει ὁ Ἀντίνο φυσικὸ μὲ λόγια νὰ προπαίρῃ
 σκληρὰ καὶ νὰ παρακινῆ σ' αὐτὸ κι ὅλους τοὺς ἄλλους ».

Καὶ στὸν Ἀντίνο γύρισε κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ 'πε·
 « Ἀντίνο, ἀλήθεια σὰ γονιὸς καὶ σὺ πονεῖς ἐμένα
 καὶ λὲς τοῦ ξένου στὴ στιγμή νὰ φύγῃ ἀπ' τὸ παλάτι,
 μὲ λόγο σου προσταχτικό. Θὰ σ' τὸ γνωρίζω χάρη.
 Μὴ φοβηθῆς τὴ μάνα μου μήτε ἄλλον ἀπ' τοὺς δούλους,
 ποὺ στὸ παλάτι βρίσκονται τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα.
 Ὅμως στὰ βάθη τῆς καρδιᾶς τέτοιο σκοπὸ δὲν ἔχεις.
 Νὰ τρῶς ὁ ἴδιος προτιμᾶς, παρὰ νὰ δώσης σ' ἄλλον ».

Πάλε σ' αὐτὸν ἀπάντησε κι ἔτσι ὁ Ἀντίνο εἶπε·
 « Τηλέμαχε, πολυλογία, σκαρτάδε, τί φωνάζεις ;
 Ἄν ὅλοι τόσο τοῦ 'διναν μὲ τὴ σειρά οἱ μνηστῆρες,
 δὲ θὰ 'χε ἀνάγκη σπίτι σου τρεῖς μῆνες νὰ πατήσῃ ».

Ἔτσι εἶπε κι ἔσυρε σκαμνὶ ἀπ' τὸ τραπέζι κάτω,
 ὅπου, σὰν ἔτρωγε, ἔβαζε τὰ παχουλά του πόδια.
 Κι ὅλοι τοῦ δώσανε οἱ λοιποὶ, καὶ μὲ ψωμιὰ καὶ κρέας
 γέμισαν τὴ σακούλα του. Κι ὡς ἔμελλε νὰ στρέψῃ
 πρὸς τὸ κατώφλι, τὰ φαγιὰ νὰ φάῃ αὐτὰ ποὺ πῆρε,
 πρὸς τὸν Ἀντίνο γύρισε κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ 'πε·
 « Ἀφέντη, δῶσ' μου. Ὁ πιὸ στερνὸς δὲ δείχνεις ἀπ' τοὺς ἄλλους,
 κι ἔτσι ὅπως μοιάζεις βασιλιᾶ, ὁ πρῶτος θὰ 'σαι ἀπ' ὅλους.
 Γι' αὐτὸ κι ἀπ' ὅλους πιὸ πολὺ ταιριάζει νὰ μοῦ δώσης ».

- Κι ἐγὼ στὰ πέρατα τῆς γῆς θὰ λέω γιὰ τ' ὄνομά σου.
Καμιὰ βολὰ ἤμουν ἄρχοντας κι ἐγὼ καὶ κατοικοῦσα
σὲ πλοῦσιο σπίτι κι ἔδινα συχνὰ κάθε ζητιάνου,
ὅποιος κι ἂν ἦταν πρόθυμα κι ὅποια κι ἂν εἶχε ἀνάγκη. 425
Καὶ σκλάβους εἶχα ἀμέτρητους κι ἄλλα ἀγαθὰ περίσσια,
πόχουν αὐτοὶ ποὺ καλοζοῦν κι ὑπέρπλουτους τοὺς λένε.
Μὰ ὁ Δίας ὅλα τὰ ἴσθησε. Τὸ θέλημά του ἄς γίνη,
ποὺ μ' ἄλλους κοσμογύριστους μὲ σήκωσε κουρσάρους
νὰ πάω μαζί στὴν Αἴγυπτο γιὰ νὰ χαθῶ ἔτσι ἀλάργα.
Στὸ Νεῖλο πῆγα κι ἔδεσα τ' ἀνάφρυδα καράβια, 430
κι ἀμέσως τότε πρόσταξα τοὺς θαρρετοὺς συντρόφους
στὰ πλοῖα νὰ σταθοῦν κοντά, σ' αὐτὰ τὸ νοῦ τους νὰ ἔχουν,
κι εἶπα νὰ βάλουν καὶ σκοποὺς κατάκορφα στὴ ράχη.
Κι ἐκεῖνοι ἀπὸ παλικαριά κι ἀπὸ κακὴ τους γνώμη
τῶν Αἰγυπτίων κάψανε τὰ καρπερὰ χωράφια 435
καὶ πῆραν τὶς γυναῖκες τους καὶ τὰ μικρὰ παιδάκια
κι ὅλους τοὺς ἄντρες σκότωσαν. Μὰ στὴ στιγμή στὴ χώρα
ἔφτασε καὶ τ' ἀλαλητό. Κι ἀκούγοντας τοὺς θρήνους,
πλακώσανε ὅλοι τὴν αὐγὴ κι ὁ κάμπος γέμισε ὄλος
ἀπ' ἄλογα κι ἀπὸ πεζοὺς κι ἀπ' τοῦ χαλκοῦ τὴ λάμψη. 440
Καὶ τότε ὁ κεραυνόχαρος ὁ Δίας στοὺς συντρόφους
ἔριξε ἀβάσταχτη φυγὴ, κι οὔτε ἔμεινε κανένας
ν' ἀντισταθῆ. Γιατὶ χαμὸς τοὺς εἶχεν ὅλους ζῶσει.
Πολλοὺς ἐκεῖ μοῦ σκότωσαν μὲ χάλκινα κοντάρια
κι ἄλλους μοῦ πῆραν ζωντανοὺς νὰ τοὺς κρατήσουν σκλάβους. 445
Σὲ ξένο ἐμένα μ' ἔδωσαν στὴν Κύπρο νὰ μὲ φέρη,
στὸ Δημήτορα, τοῦ Ἰάσου γιό, τὸ βασιλιά τῆς Κύπρου.
Κι ἔρχομαι ἐκεῖθε τώρα ἐδῶ πολυβασιανισμένος ».
- Τότε σ' αὐτὸν ἀπάντησε κι ἔτσι ὁ Ἄντινος εἶπε·
« Ποιὰ μοίρα αὐτὸ τὸ βάσανο μᾶς τό ἔφερε μπροστά μας 450
κακὴ πληγὴ τοῦ φαγητοῦ ; Στὴ μέση στάσου ὅπου εἶσαι,
ἀλάργα ἀπ' τὸ τραπέζι μου, μήπως στὴν ὥρα φτάσης
μὲς στὴν πικρὴ τὴν Αἴγυπτο καὶ μὲς στὴν Κύπρο πάλε,
γιατὶ εἶσαι ἓνας ἀδιάντροπος καὶ βαρετὸς ζητιάνος.
Ὅλους τοὺς παίρνεις στὴ σειρὰ κι ἀψήφιστα σοῦ δίνουν, 455
γιατὶ δὲν ἔχουν κἂν σπλαχνιὰ τὰ ξένα νὰ χαρίζουν

κι ὄλα ὁ καθένας πληθερά τὰ βρῆκε ἐδῶ νὰ τὰ 'χη».

Παραμερώνοντας κι ὁ σοφὸς Δυσσέας ἔτσι τοῦ 'πε·
 «'Οιμέ, κοντὰ στὴν ὁμορφιά δὲν ἔχεις κι ἴδια γνώση.
 Κι ἀλάτι ἐσὺ ἀπ' τὸ σπίτι σου φτωχοῦ δὲ θὰ τοῦ δώσης,
 460 πὺ κάθεσαι στὰ ξένα ἐδῶ καὶ δὲ βαστᾷ ἡ ψυχὴ σου
 νὰ μὲ φιλέψης μιὰ μπουκιὰ ψωμι πὺ πλήθιο τό 'χεις».

Εἶπε κι ἀκόμα πιὸ βαριά τοῦ θύμωσε ὁ 'Αντίνοσ,
 κι ἀφοῦ τὸν κοίταξε λοξὰ τοῦ κάνει μὲ δυὸ λόγια·
 «Θαρρῶ γερὸς πῶς δὲ θὰ βγῆς πιά τώρα ἀπ' τὸ παλάτι,
 465 ἀφοῦ τὴ γλώσσα σου πετᾷς γιὰ νὰ μᾶς βρίσης κιόλας»

Εἶπε κι ἀρπάζει ἓνα σακμνὶ καὶ τὸν χτυπᾷ στὴν πλάτη,
 κατὰ τὸν ὦμο τὸ δεξί. Μὰ στάθηκε ὁ Δυσσέας
 σὰν τὸ κοτρόνι ἀσάλευτος, κι ἄς πέτυχε ὁ 'Αντίνοσ,
 470 κι ἄφωνος, μέσα βράζοντας, κουνουῖσε τὸ κεφάλι.

Πῆγε ἔπειτα καὶ κάθισε στῆς πόρτας τὸ κατώφλι,
 κρατώντας τὴ σακούλα του γεμάτη καὶ τοὺς εἶπε·
 «'Ακοῦστε με, τῆς ξακουστῆς βασιλίσσας μνηστῆρες,
 γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὅσα μέσα μου μοῦ λέει ἡ καρδιά στὰ στήθια.
 "Ὅχι, δὲν ἔχει ὁ ἄνθρωπος παράπονο οὔτε λύπη,
 475 σὰ χτυπητῆ κοιτάζοντας τὸ βιὸς του νὰ γλιτώσῃ,
 τίς ἄσπρες προβατίνες του, εἴτε βοδιῶν κοπάδι.

Μὰ ἐμένα ὁ 'Αντίνοσ χτύπησε γιὰ τὴν κοιλιὰ τὴν ἔρμη,
 πὺ στοὺς θνητοὺς πολλὰ δεινὰ φέρνει ἡ καταραμένη.
 "Ὅμως κατάρες καὶ θεοὺς γιὰ τοὺς φτωχοὺς ἂν ἔχη,
 480 πρὶν ἀπ' τὸ γάμο ὁ θάνατος ἄς πάρῃ τὸν 'Αντίνο».

Τότε ἔτσι καὶ τοῦ Εὐπειθῆ ὁ γιὸς τ' ἀπάντησε ὁ 'Αντίνοσ·
 «"Ήσυχά, ξένε, κάθισε νὰ τρῶς ἢ σ' ἄλλους πάνε,
 μήπως οἱ νιοὶ μ' αὐτὰ πὺ λὲς σὲ σύρουν ἀπ' τὰ πόδια,
 485 κι ὄξω βρεθῆς κατάδρομα καὶ τὸ κορμί σου γδάρουν».

"Ἐτσι εἶπε κι ὄλοι θύμωσαν βαριά μὲ τὸν 'Αντίνο,
 κι ἔτσι ἓνας φαντασμένος νιὸς τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
 «Καλὸ δὲν ἦταν τὸ φτωχὸ ζητιάνο νὰ χτυπήσης.

Γιατὶ μπορεῖ κάποιος θεὸς ἀπ' τοὺς οὐράνιους νὰ 'ναι.
 490 Συχνὰ οἱ ἀθάνατοι θεοὶ μ' ἀνθρώπους ξένους μοιάζουν,
 κι ἀλλάζουν ἄπειρες μορφὲς καὶ τριγυρνοῦν τίς χώρες
 καὶ βλέπουν ὄλα τ' ἄδικα καὶ τοὺς καλοὺς τοὺς νόμους».

Ἔτσι εἶπαν, μὰ δὲν πρόσεχε στὰ λόγια τῶν μνηστήρων.

Τὸ χτύπημα ὁ Τηλέμαχος κατάκαρδα τὸ πῆρε,
ὅμως δὲν ἔσταξε στὴ γῆς τὸ δάκρυ του ἀπ' τὰ μάτια 495
κι ἄλαλος, μέσα βράζοντας, κουνούσε τὸ κεφάλι.

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη, σὰν ἔφτασε στ' αὐτιά της
πὼς τὸ ζητιάνο χτύπησαν, ἔτσι στὶς δοῦλες εἶπε:

«Ἔτσι κι ἐσένα, ὁ λαμπερὸς νὰ σέ χτυπήσῃ ὁ Φοῖβος».
Τότε ἔτσι κι ἡ κελάρισσα τῆς εἶπε ἡ Εὐρυνόμη 500

«Ἄν πιάσουν οἱ κατάρες μας, τότε ἀπ' αὐτοὺς κανένα
νὰ ἰδῇ τῆ ροδοδάχτυλη Αὐγὴ δὲ θὰ προφτάσῃ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τῆς μίλησε ἔτσι πάλε:
«Ὅλοι εἶναι ὀχτροί, γερόντισσα, ἀφοῦ κακὸ μᾶς θέλουν,
μὰ κι ὁ Ἄντίνοσ πιδὸ πολὺ πού μαῦρο χάρο μοιάζει. 505

Ἦρθε ἕνας ξένος δύστυχος στὸ σπίτι, κι ἀπ' ἀνάγκη
γυρίζει καὶ ψωμοζητεῖ, κι ὅλοι οἱ λοιποὶ τοῦ δῶσαν,
κι αὐτὸς στὴν ἄκρη μὲ σκαμνὶ τὸν χτύπησε στὸν ὦμο».

Αὐτὰ μιλοῦσε ἀνάμεσα στὶς δοῦλες καθισμένη
μὲς στὸν ὄντά της. Κι ἔτρωγε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας. 510

Κοντὰ της τὸ χοιροβοσκὸ προσκάλεσε καὶ τοῦ ἔπε:

«Καλέ μου Εὐμαιε, πήγαινε τὸν ξένο νὰ μοῦ φέρῃς
ἐδῶ νὰ τὸν καλοδεχτῶ καὶ νὰ τὸν ἀρωτήσω,
κάπου γιὰ τὸν ἀδάμαστο Δυσσέα ἂν ἔχη μάθει
ἢ κι ἂν τὸν εἶδε. Μ' ἄνθρωπο κοσμοφερμένο μοιάζει». 515

Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τῆς εἶπες μὲ δυὸ λόγια:

«Νὰ σώπαιναν πρὸς χάρη σου, βασίλισσα, οἱ μνηστῆρες,
θὰ σοῦ ἀναγάλλιαζε ἡ καρδιά ὅσα μιᾶ ν' ἀκούσης.
Τὸν εἶχα στὸ καλύβι μου τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες.
Σὲ μένα πρῶτο πρόσπεσε φευγάτος ἀπ' τὸ πλοῖο, 520
μὰ δὲν τὰ πρόφτασε νὰ πῆ τὰ πάθια πού τὸν βρῆκαν.

Κι ὡς βλέπεις τὸν τραγουδιστή, πού ἀπ' τὸ θεὸ ἔχει χάρη
νὰ τραγουδᾷ τὰ πόθητὰ τραγούδια στοὺς ἀνθρώπους,
κι ὅλοι ὅσοι ἀκοῦν πού τραγουδᾷ, στὰ μάτια τὸν κοιτάζουν,
ἔτσι κι αὐτὸς μὲ λίγωνε σὰν ἦταν στὸ καλύβι. 525

Κι ἔλεγε φίλος πατρικὸς πὼς ἦταν τοῦ Δυσσέα
καὶ πὼς στὴν Κρήτη κατοικεῖ, τοῦ Μίνου τὴν πατρίδα,
κι ἔφτασε ἐκεῖθε τώρα ἐδῶ μὲ βάσανα κυλώντας

καὶ λέει κοντὰ πῶς ἄκουσε γιὰ τὸ θεϊκὸ Δυσσέα,
 σὰν ἔφτασε στῶν Θεσπρωτῶν τὴν καρπερὴ πατρίδα,
 πῶς ζῆ καὶ φέρνει θησαυροὺς στὸ σπίτι του μεγάλους ».

530

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Πήγγαινε πές του νὰ ῥθῃ ἐδῶ γιὰ νὰ τὰ πῆ μπροστά μου.
 Κι ἐκεῖνοι ἄς παίζουν ἢ μπροστά στις πόρτες καθισμένοι
 ἢ μὲς στὸ σπίτι, ἀφοῦ καημοὺς δὲν ἔχουν μὲς στὰ στήθια.

535

Γιατὶ ὅλο μένει ἀπείραχτο στὸ σπίτι τους τὸ βίος τους,
 τὸ στάρι, τὸ γλυκὸ κρασί, νὰ τὰ ἔχουν οἱ δικοὶ τους,
 κι ἐδῶ ὅλη μέρα κάθονται στὸ σπίτι μου καὶ τρῶνε
 δαμάλια σφάζοντας κι ἀρνιά καὶ γίδες ὅλο πάχος
 καὶ πίνουν τὸ λαμπρὸ κρασί χωρὶς νὰ τὸ χορταίνουν,
 κι ἔτσι ὅλα σβήνουν ἄπονα, γιατί δὲ βρίσκεται ἄντρας
 σὰν τὸ Δυσσέα τὴν ὀργὴ νὰ διώξῃ αὐτὴ ἀπ' τὸ σπίτι.

540

Κι ἂν ἔρθῃ ἐκεῖνος μιὰ φορὰ στὴν πατρικὴ του χώρα,
 θὰ τοὺς πλερώσῃ τ' ἄδικα στὴν ὥρα μὲ τὸ γιό του ».

545

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος φτερνίστηκε μὲ κρότο
 ποὺ ὅλο τὸ σπίτι ἀντήχησε. Γέλασε ἡ Πηνελόπη,
 κι ἔτσι εἶπε εὐτύς στὸν Εὐμαιο μὲ πεταχτά της λόγια·
 « Τρέχα, τὸν ξένο φώναξε καὶ φέρ' τοτε μπροστά μου.
 Δὲν εἶδες πῶς φτερνίστηκε στὰ λόγια ποὺ εἶπα ὁ γιός μου ;
 Δηλοῖ πῶς χάρος ἄσφαλτος θὰ λάχῃ τοὺς μνηστῆρες,
 ὅλους σειρὰ κι ἀπ' τὸ γραφτὸ κανεὶς δὲ θὰ γλιτώσῃ.

550

Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ καὶ νὰ μοῦ τὸ θυμᾶσαι.

Ἄν καταλάβω πῶς αὐτὸς ὅλα τὰ λέει ἀλήθεια,
 θὰ τότε ντύσω μ' ὁμορφὴ χλαμύδα καὶ χιτῶνα ».

555

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ χοιροβοσκὸς ἔτρεξε εὐτύς καὶ πῆγε
 κι ἐκεῖ μπροστά του στάθηκε κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ ῥπε·

« Ξένε πατέρα, ἡ φρόνιμη σὲ θέλει ἡ Πηνελόπη.
 Μέσα ἡ καρδιά της τὴν καλεῖ, μ' ὄση κι ἂν ἔχῃ λύπη,
 νὰ μάθῃ γιὰ τὸν ἄντρα της. Κι ἂν δῆ πῶς εἶναι ἀλήθεια
 αὐτὰ ποὺ θὰ τῆς δηγηθῆς, χιτῶνα καὶ χλαμύδα

560

θὰ σοῦ φορέσῃ, ποὺ πολλὴ μεγάλη ἀνάγκη τὰ ἔχῃ,
 καὶ στὸ χωριὸ γυρεύοντας κομμάτια, τὴν κοιλιὰ σου
 θὰ τῆ γεμίσῃ κι ὁ καθεὶς θὰ δώσῃ ὅ,τι θελήσῃ ».

Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας·

- « Θά 'τρεχα ἀμέσως, Εὐμαιε, νά πῶ τὴν πᾶσα ἀλήθεια 565
 στὴν Πηνελόπη, φρόνιμη τοῦ 'Ικάριου θυγατέρα.
 Γιατί μαζί του πέρασα τοὺς πόνους καὶ τοὺς ξέρω.
 "Ὅμως τὸ πλῆθος τῶν κακῶν φοβοῦμαι τῶν μνηστήρων,
 ποὺ φτάνει ἡ ἀδικία τους στὰ σιδερένια οὐράνια.
 Γιατί καὶ τώρα ὅταν αὐτός, στὸ σπίτι ἐνῶ γυρνοῦσα, 570
 μὲ χτύπησε καὶ πόνεσα, χωρὶς κακὸ νὰ κάμω,
 κανείς, μήτε ὁ Τηλέμαχος μὲ γλίτωσε μήτε ἄλλος.
 Στὴν Πηνελόπη πήγαινε νὰ πῆς νὰ περιμένῃ,
 στὸν πύργο της, κι ἄς βιάζεται, ὅσο νὰ δύσῃ ὁ ἥλιος.
 Κοντὰ ἄς μὲ κάτση στὴ φωτιά κι ἄς μὲ ρωτήσῃ τότε 575
 πότε θά φτάσῃ ὁ ἄντρας της. Ροῦχα φορῶ κουρέλια
 καθὼς τὸ ξέρεις. Πρῶτη ἀρχὴ σέ σένα ἰκέτης ἦρθα ».
- Ἔτσι εἶπε, κι ὁ χοιροβοσκὸς κίνησε πίσω πάλε,
 κι ὡς τὸ κατώφλι πέρασε τοῦ λέει ἡ Πηνελόπη·
 « Εὐμαιε, δὲν τὸν ἔφερες. Τί σκέφτηκε ὁ ζητιάνος ; 580
 Κανένα μὴ φοβήθηκε ἢ ντρέπεται στὸ σπίτι
 νὰ 'ρθῇ σ' ἐμένα ; 'Ο ντροπαλὸς ζητιάνος δὲν ἀξίζει ».
- Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τῆς εἶπες μὲ δυὸ λόγια·
 « Σωστά μιλά. Καθένας μας θά 'βαζε αὐτὸ στὸ νοῦ του,
 μὴν ἔβρῃ ἀπ' τοὺς περήφανους μνηστῆρες τὸν μεπάλ του. 585
 Μόν' κάμε, λέει, ὑπομονὴ ὅσο νὰ δύσῃ ὁ ἥλιος.
 Αὐτὸ καὶ σένα πιὸ πολὺ, βασίλισσα, συμφέρει,
 μόνῃ τὸν ξένο νὰ ρωτᾷς καὶ μόνῃ σου ν' ἀκούσῃς ».
- Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Δὲν ἔχει ὁ ξένος ἄδικο τὸ τί μπορεῖ νὰ γίνῃ. 590
 Γιατί στὸ γένος τῶν θνητῶν δὲν ἔχει ἄλλους ἀνθρώπους
 ἔτσι χωριάτες σὰν κι αὐτοὺς ποὺ στὸ κακὸ εἶναι ὁ νοῦς των ».
- Ἔτσι μιλοῦσαν κι ἔπειτα στὸν κύκλο τῶν μνηστήρων
 πῆγε ὁ θεϊκὸς χοιροβοσκὸς σὰν τῆς τὰ ξήγησε ὄλα.
 Κι ἔτσι εἶπε στὸν Τηλέμαχο μὲ πεταχτά του λόγια, 595
 σὺβόντας τὸ κεφάλι του νὰ μὴν ἀκούσουν ἄλλοι·
 « Παιδί μου, θά πηγαίνω πιά τοὺς χοίρους νὰ φυλάξω
 καὶ κεῖνα πόχω στὸ μαντρί, ζωὴ σου καὶ ζωὴ μου.
 Φρόντισε σὺ γιὰ τ' ἄλλα ἐδῶ. Τὸν ἑαυτὸ σου πρῶτα
 πῶς νὰ φυλάξῃς κοίταξε καὶ πρόσεξε μὴν πάθῃς, 600

γιατί πολλοί ἀπ' τοὺς Ἀχαιοὺς ἔχουν κακὸ στὸ νοῦ τους,
 πού ὁ Δίας ἄς τοὺς ἔπαιρνε προτοῦ κακὸ μᾶς λάχη ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Ἄς γίνῃ κι ἔτσι, γέρο μου. Πήγαινε σὰ βραδιάση
 κι ἔρχεσαι πάλε τὴν αὐγὴ καλὰ σφαχτὰ νὰ φέρῃς.
 Γιατ' ἄλλα ἐδῶ οἱ ἀθάνατοι κι ἐγὼ θὰ τὰ φροντίσω ».

605

Εἶπε, καὶ σ' ὄμορφο σκαμνὶ κάθισε ἐκεῖνος πάλε.
 Καὶ μὲ φαγὶ καὶ μὲ πιετὸ σὰ χόρτασε ἡ καρδιά του
 νὰ πάη στοὺς χοίρους κίνησε κι ἄφησε αὐλὲς καὶ σπίτια
 γεμάτα ἀπ' τοὺς ὀμόδειπνους πού τὸ χορὸ εἶχαν πιάσει
 καὶ μὲ τσαγούδια χαίρουνταν. Γιατὶ εἶχε φτάσει ἡ νύχτα.

610

Σ

Τότε ἦρθε ἓνας πασίγνωστος ζητιάνος, πού στὸ Θιάκι
 ζητοῦσε, κι ἄλλος δεύτερος πιὸ λαίμαργος δὲν ἦταν,
 ἀχόρταγα νὰ φάῃ νὰ πιῇ. Κι οὔτε εἶχε ἀπάνω σάρκα
 μήτε ζωὴ, κι ἄς ἔδειχνε τρανὴ ἢ κορμοστασιά του.

Τὸν εἶπε Ἄρναϊο ἡ μάνα του ἀπὸ γεννησιμιό του,
 μὰ τὰ παιδιὰ μὲς τὸ χωριὸ τόνε φωνάζανε Ἴρο,
 γιατί ἔτρεχε, ὅπου τοῦ ἔλεγον, μηνύματα νὰ φέρῃ.
 Σὰν ἦρθε ἐκεῖ, ἀπ' τὸ σπίτι του ἔδιωχνε τὸ Δυσσέα
 κι ἔτσι ὅλο τὸν ἀπόπαιρνε μὲ θυμωμένα λόγια·

5

« Φεύγα ἀπ' τὴν πόρτα, κνώδαλο, νὰ μὴ σὲ ποδοσύρω.

10

Δὲ βλέπεις πὼς μοῦ κάνουνε τὸ μάτι νὰ σὲ διώξω ;
 Ἐγὼ ὅμως τό 'χω σὲ ντροπὴ. Μόν' σήκω, μὴν πιαστοῦμε ».

Τότε λοξὰ τὸν κοίταξε κι ἔτσι ὁ Δυσσέας τοῦ 'πε·
 « Καημένε, ἐγὼ δὲ σ' ἔβλαψα, κακὸ δὲ σοῦ 'πα λόγο,
 μήτε ζηλεύω ἂν πιὸ πολλὰ κανεῖς σὲ σένα δώση.

15

Νά, τὸ κατώφλι καὶ τοὺς δυὸ μᾶς παίρνει, κι οὔτε πρέπει
 στὰ ξένα νὰ βαρυγνωμᾶς, κι εἶσαι, θαρρῶ, ζητιάνος
 καθὼς κι ἐγὼ, κι ἀπ' τοὺς θεοὺς τὸ πλοῦτος καρτεροῦμε.

Μὰ νὰ πιαστοῦμε μὴ ζητᾶς στὰ χέρια, μὴ μ' ἀνάψῃς
 καὶ σοῦ τὰ βᾶψω μ' αἵματα τὸ στῆθος καὶ τὰ χεῖλια,
 κι ἄς εἶμαι γέρος. Κι αὔριο πιά τὴν ἡσυχία μου θὰ ἴβρω.
 Γιατὶ θαρρῶ πὼς δεύτερη φορὰ δὲ θὰ τὸ κάμῃς,

20

ἐδῶ στοῦ σπίτι τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα νὰ γυρίσης ».

Τότε ἔτσι τοῦ ἴπε με θυμὸ κι ὁ Ἴρος ὁ ζητιάνος·
 « Μωρέ, γιὰ ἰδῆτε ἡ γλῶσσα του τοῦ φωνακλᾶ πῶς τρέχει, 25
 σὰν τῆς γριᾶς τῆς καμινοῦς, ποὺ μιὰ νὰ φάη θὰ λιώση,
 κι ἀπ' τὶς μασέλες καταγῆς τὰ δόντια του θὰ πέσουν,
 σὰν τῆς γουρούνας ποὺ χαλᾶ, σὰ βόσκη, τὰ σπαρμένα.
 Ἄνασκουμπώσου τὸ λοιπὸν κι αὐτοὶ νὰ μᾶς γνωρίσουν
 στοῦ ξύλου. Βρὲ παλιόγερε, με νιὸ πῶς θὰ τὰ βάλῃς ; » 30

Ἔτσι κι οἱ δυὸ τους μ' ἔλη τους μαλώνανε τῆ λύσσα
 μπροστά στὶς πόρτες τὶς ψηλές, στοῦ σκαλιστοῦ κατώφλι.
 Σὰν ἄκουσε ποὺ μάλωναν ὁ λατρευτὸς Ἀντίνος
 μ' ὄρεξη χαμογέλασε κι ἔτσι εἶπε στοὺς μνηστῆρες·
 « Μωρέ, ἓνα τέτοιο ἄλλη φορὰ δὲν ἔτυχε νὰ ἰδοῦμε. 35
 Τί γλέντι πόστειλε ὁ θεὸς μέσα σ' αὐτὸ τὸ σπίτι.
 Μαλώνουν καὶ φαγώθηκαν ὁ ξένος με τὸν Ἴρο
 κι εἶναι στὰ χέρια νὰ πιαστοῦν. Μὰ ἐλάτε, ἄς μὴν ἀργήσουν ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ πετάχτηκαν σκασμένοι ὅλοι στὰ γέλια
 καὶ γύρω πῆγαν στοὺς φτωχοὺς τοὺς κακοφορεμένους. 40
 Τότε ἔτσι τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς ὁ Ἀντίνος σ' ὅλους εἶπε·
 « Ἀκοῦστε κατιτὶ νὰ πῶ, περήφανοι μνηστῆρες.
 Ἄπ' τὶς γιδοκοιλιές αὐτές, ποὺ ἴναι στοῦ τζάκι ἀπάνω,
 πόχουμε γιὰ τὸ δεῖπνο μας, γεμάτες πάχος κι αἶμα, 45
 ὅποιος νικήσῃ καὶ φανῆ πιὸ δυνατὸς πῶς εἶναι,
 ἄς σηκωθῆ μονάχος του κι ἄς πάρῃ ὅποια διαλέξῃ.
 Καὶ πάντα στοῦ τραπέζι μας ἄς τρώῃ, κι ἄλλο ζητιάνο
 κανένα δὲ θ' ἀφήσουμε νὰ μπῆ νὰ ζητιανέψῃ ».

Ἔτσι ὁ Ἀντίνος μίλησε κι ἄρεσε ὁ λόγος σ' ὅλους.
 Μὲ δόλο κι ὁ πολύσοφος Δυσσέας μίλησε ἔτσι· 50
 « Ἀφέντες, γέρος ἔτσι ἐγώ, πολυβασανισμένος,
 δὲ γίνεται με πιὸ μικρὸ στὰ χρόνια νὰ παλέψω.
 Μὰ νά, ἡ κακούργα μου κοιλιὰ γιὰ νὰ τὶς φάω με σπρώχνει.
 Μὰ ἐλάτε τώρα ἀμῶστε μου τὸν πιὸ τρανὸ σας ὄρκο,
 κανεῖς· στοῦν Ἴρο νὰ μὴ βγῆ βοηθὸς καὶ με χτυπήσῃ 55
 βαριὰ ἀπὸ πίσω ἀστόχαστα καὶ κάτου αὐτὸς με στρώσῃ ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι ὀρκίστηκαν καθὼς τοὺς τὸ ζητοῦσε.
 Κι ἔπειτα πιά σὰν ἄμωσαν καὶ τέλεψαν τὸν ὄρκο,

ὁ λατρευτὸς Τηλέμαχος πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·
 « Ἐένε, ἂν τὸ λέη ἡ ἄφοβη καρδιά σου μὲς στὰ στήθια,
 συγύρνα αὐτόν, κι ἄλλο Ἀχαιοὶ μὴ φοβηθῆς κανένα.
 Θά 'χη νὰ κάμη μὲ πολλοὺς ὅποιος χτυπήση ἐσένα.
 Ξένος μου εἶσαι, οἱ πρόκριτοι τῆ γνώμη μου ἔχουν ὄλοι,
 κι ὁ Ἀντίνοσ κι ὁ Εὐρύμαχος, κι οἱ δυὸ μὲ νοῦ καὶ γνώση ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὄλοι παίνεσαν τὸ λόγο. Κι ὁ Δυσσέας
 ἔζωσε τὰ κουρέλια του τριγύρω στὰ κρυφά του,
 καὶ τὰ μηριά του φάνηκαν, χοντρά, καλοδεμένα,
 οἱ ὦμοι του οἱ τετράπλατοι, τὰ στήθια του, τὰ μπράτσα
 γερά. Τότε ἔτρεξε κοντὰ κι ἡ Ἀθηνα Παλλάδα
 κι ἐπίασε καὶ δυνάμωνα τοῦ βασιλιᾶ τὰ μέλη.

Ἔτσι εἶπε, κι ὄλοι παίνεσαν τὸ λόγο. Κι ὁ Δυσσέας
 ἔζωσε τὰ κουρέλια του τριγύρω στὰ κρυφά του,
 καὶ τὰ μηριά του φάνηκαν, χοντρά, καλοδεμένα,
 οἱ ὦμοι του οἱ τετράπλατοι, τὰ στήθια του, τὰ μπράτσα
 γερά. Τότε ἔτρεξε κοντὰ κι ἡ Ἀθηνα Παλλάδα
 κι ἐπίασε καὶ δυνάμωνα τοῦ βασιλιᾶ τὰ μέλη.

Ἔτσι εἶπε, κι ὄλοι παίνεσαν τὸ λόγο. Κι ὁ Δυσσέας
 ἔζωσε τὰ κουρέλια του τριγύρω στὰ κρυφά του,
 καὶ τὰ μηριά του φάνηκαν, χοντρά, καλοδεμένα,
 οἱ ὦμοι του οἱ τετράπλατοι, τὰ στήθια του, τὰ μπράτσα
 γερά. Τότε ἔτρεξε κοντὰ κι ἡ Ἀθηνα Παλλάδα
 κι ἐπίασε καὶ δυνάμωνα τοῦ βασιλιᾶ τὰ μέλη.

Ἔτσι εἶπε, κι ὄλοι παίνεσαν τὸ λόγο. Κι ὁ Δυσσέας
 ἔζωσε τὰ κουρέλια του τριγύρω στὰ κρυφά του,
 καὶ τὰ μηριά του φάνηκαν, χοντρά, καλοδεμένα,
 οἱ ὦμοι του οἱ τετράπλατοι, τὰ στήθια του, τὰ μπράτσα
 γερά. Τότε ἔτρεξε κοντὰ κι ἡ Ἀθηνα Παλλάδα
 κι ἐπίασε καὶ δυνάμωνα τοῦ βασιλιᾶ τὰ μέλη.

Ἔτσι εἶπε, κι ὄλοι παίνεσαν τὸ λόγο. Κι ὁ Δυσσέας
 ἔζωσε τὰ κουρέλια του τριγύρω στὰ κρυφά του,
 καὶ τὰ μηριά του φάνηκαν, χοντρά, καλοδεμένα,
 οἱ ὦμοι του οἱ τετράπλατοι, τὰ στήθια του, τὰ μπράτσα
 γερά. Τότε ἔτρεξε κοντὰ κι ἡ Ἀθηνα Παλλάδα
 κι ἐπίασε καὶ δυνάμωνα τοῦ βασιλιᾶ τὰ μέλη.

- Ἦρθαν στὰ χέρια. Στὸ δεξιὸ τοῦ δίνει ὁ Ἴρος ὦμο,
 μὰ στὸ ριζαῦτι τὸν βαρᾶ κι ἐκεῖνος, κι ὄλα μέσα
 τοῦ τσάκισε τὰ κόκαλα, κι εὐτὺς τὸ κόκκινο αἷμα
 ἀνάβρυσε ἀπ' τὸ στόμα του, καὶ στρώθηκε βογγώντας
 στὶς σκόνες καὶ τὰ δόντια του τὰ ἴσφιγγε καὶ κλωτσοῦσε
 τὸ χῶμα μὲ τὰ πόδια του. Κι οἱ ἄχαροι μνηστῆρες
 σηκώνοντας τὰ χέρια τους ξεραίνονταν στὰ γέλια. 100
- Τότε ὁ Δυσσέας, πιάνοντας τὸν Ἴρο ἀπ' τὸ ἴνα πόδι,
 τὸν ἔσυρε ὄξω ἀπ' τὴ μπασιά καὶ στὴν αὐλὴ τὸν πῆγε
 μπροστὰ στὶς πόρτες καὶ γυρτὸν τὸν κάθισε στὸ φράχτη
 καὶ δίνοντάς του ἓνα ραβδί στὸ χέρι τοῦ ἔλεγε ἔτσι· 105
- « Κάτσε ἐδῶ τώρα τὰ σκυλιὰ νὰ διώχνης καὶ τοὺς χοίρους,
 νὰ μάθης ξένων καὶ φτωχῶν δυνάστης νὰ μὴν εἰσαι,
 λέρα, μὴν τύχη καὶ σὲ βρῆ κακὸ σὰν πιὸ μεγάλο ».
- Ἔτσι εἶπε καὶ στὸν ὦμο του τὴν τρύπια του σακούλα
 τοῦ κρέμασε, πού ἔχε σκοινιά, νὰ τὴν κρεμνᾷ στὶς ἄκρες, 110
- καὶ στὸ κατώφλι γύρισε νὰ κάτση. Κι οἱ μνηστῆρες
 γελώντας μέσα μπαίνανε κι ἔτσι τὸν χαιρετοῦσαν·
 « Ὁ Δίας, ξένε, κι οἱ λοιποὶ ἀθάνατοι ἄς σοῦ δώσουν
 ὅ,τι ποθεῖς καλύτερο κι ὅ,τι ζητᾷ ἡ καρδιά σου,
 πού ὄλο τὸν τόπο γλύτωσες ἀπ' τὸ φαγὰ τὸν Ἴρο. 115
- Γιατὶ πιά τώρα στὴ Στεριά νὰ μείνη θὰ τὸν πᾶμε,
 στὸ βασιλιά τὸν Ἐχετο, πού ἀνθρώπους δὲ λυπᾶται ».
- Εἶπε καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας τὸ σημάδι.
 Τότε ὁ Ἀντίνοσ μιά καλὴ κοιλιὰ τοῦ βάζει ἐμπρός του
 μὲ πάχος κι αἷμα γεμιστή. Πῆρε κι ἀπὸ πανέρι 120
- ὁ μαχητῆς Ἀμφίνομος καὶ δυὸ ψωμιὰ τοῦ δίνει,
 καὶ μὲ ποτήρι ὀλόχρυσο τὸν χαιρετοῦσε κι εἶπε·
 « Ἐνε πατέρα, γειὰ χαρά. Καλὰ στερνὰ ἄς σοῦ τύχουν,
 ἀφοῦ μεγάλες συμφορὲς σὲ βασανίζουν τώρα ».
- Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ ἔπε· 125
- « Ἀμφίνομε, μοῦ φαίνεσαι μὲ γνῶση προικισμένος.
 Ἔχω ἀκουστὰ καὶ τὸ καλὸ τ' ὄνομα τοῦ γονιοῦ σου,
 πλούσιος πῶς ἦταν κι ἀγαθός, ὁ Δουλιχιώτης Νίσος.
 Τέτοιου πατέρα εἰσαι παιδί κι ἀνθρώπου δίκιου μοιάζεις.
 Γι' αὐτὸ ἓνα λόγο θὰ σοῦ πῶ καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσης. 130

- Δὲν τρέφει ἡ γῆ ἀπ' τὸν ἄνθρωπο ἀδυνατότερο ἄλλο,
 ἀπ' ὅσα ἀπάνω περπατοῦν στὴν πλάση κι ἀνασαινοῦν.
 Θαρρῶ πῶς στὴ ζωὴ κακὸ ποτὲ δὲ θὰ τὸν λάχη,
 ὅσο πού νά 'χη ἀνάκαρα καὶ τοῦ βαστοῦν τὰ πόδια.
 Μὰ σὰν τοῦ δώσουν οἱ θεοὶ κακὰ στερνὰ καὶ μαῦρα
 ἄθελα τὰ βαστᾶ κι αὐτὰ μ' ὑπομονὴ ἡ καρδιά του. 135
- Γιατὶ ταιριάζει τῶν θνητῶν ἡ σκέψη μὲ τὴ μέρα
 καθῶς τὴ στέλνει τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων ὁ πατέρας.
 Γιατὶ κι ἐγὼ καλότυχος σ' αὐτὸ τὸν κόσμο θὰ 'μουν,
 μόν' ἕκαμα ἄνομα πολλά, στὰ χέρια μου θαρρώντας,
 στ' ἀδέρφια, στὸν πατέρα μου καὶ στὴν παλικαριά μου. 140
- Γι' αὐτὸ κανένας τ' ἄδικο ποτὲ νὰ μὴν τὸ θέλῃ,
 κι ἔτσι ἤσυχα ἄς τὸ χαίρεται ὅ,τι οἱ θεοὶ τοῦ δώσουν.
 Πόσα ἄνομα βλέπω κι ἐδῶ πού κάνουν οἱ μνηστῆρες,
 νὰ βρίζουν τὴ γυναίκα του, νὰ καταλοῦν τὸ βιός του,
 ἀνθρώπου, πού θαρρῶ πολὺ δὲ θὰ 'ναι ἀκόμα ἀλάργα 145
 ἀπ' τὴ γλυκιὰ πατρίδα του. Κοντὰ εἶναι. Τότε ἐσένα
 θεὸς ἄς πάρῃ σπίτι σου νὰ μὴ τὸν ἀντικρίσης,
 τὴν ὥρα πού στὴν ποθητὴ πατρίδα του θὰ φτάσῃ.
 Γιατὶ μὲς στὸ παλάτι του τὸ πόδι σὰν πατήσῃ,
 δὲ θὰ χωρίσῃ ἀπλήγωτα θαρρῶ μὲ τοὺς μνηστῆρες ». 150
- Ἔτσι εἶπε κι ἔσταξε ἔπειτα καὶ τὸ γλυκὸ κρασί ἤπιε
 καὶ τὸ ποτήρι γύρισε στὸ χέρι τοῦ Ἀμφινόμου.
 Κι αὐτὸς στὸ σπίτι κίνησε μὲ σπλάχνα μαραμένα,
 σκυφτός, γιατί προμάντευε κακὸ πῶς θὰ τοῦ τύχῃ. 155
 Μὰ τὸ γραφτὸ δὲν ξέφυγε, γιατί ἡ θεὰ Παλλάδα
 ἀπ' τὸ κοντάρι τὰ 'φερε νὰ πάῃ τοῦ Τηλεμάχου.
 Μὰ πάλι ἤρθε καὶ κάθισε στὸν τόπο πού εἶχε ἀφήσει.
- Τότε ἔβαλε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ στὸ νοῦ τῆς Πηνελόπης,
 μπρὸς στοὺς μνηστῆρες νὰ φανῆ, τὸν πόθο τους ν' ἀνάψῃ, 160
 κι ἔτσι ἀπὸ πρὶν πρὸ σεβαστῆ στὸν ἄντρα της νὰ γίνῃ
 καὶ στὸ παιδί της. Γέλασε ἄκαιρα τότε κι εἶπε·
 « Θέλει ἡ ψυχὴ μου ὅ,τι ποτὲ δὲ θέλησε, Εὐρύνομη,
 μπρὸς στοὺς μνηστῆρες νὰ φανῶ, κι ἄς τοὺς σιχαίνομαι ἔτσι,
 κι ἕνα μου λόγο χρήσιμο νὰ πῶ τοῦ Τηλεμάχου, 165
 κάθε φορὰ στοὺς ἄτροπους μνηστῆρες νὰ μὴν τρέχῃ,

πού εμπρός σου σοῦ γλυκομιλοῦν καί πίσω σου σέ θάβουν ».

Τότε ἔτσι κι ἡ κελάρισσα τῆς εἶπε ἡ Εὐρυνόμη·

« Ὅλα σωστά τὰ μίλησες, παιδί μου, κι ὅπως εἶναι.

Πάνε νά δώσης συμβουλή τοῦ γιοῦ σου, μήν τήν κρύβης, 170

πρῶτα ἀφοῦ λούσης τὸ κορμί, τὰ μάγουλά σου ἀλείψης,

κι ὄχι μ' αὐτὸ τὸ πρόσωπο στὰ δάκρυα βουτηγμένο.

Πάνε, γιατί εἶναι ἀταίριαστο αἰώνια νά λυπᾶσαι.

Ὁ γιός σου πιά μεγάλωσε πού στοὺς θεοὺς εὐχόσουν

ἀπὸ καρδιάς τὰ γένια του νά ἰδῆς νά τοῦ φυτρώσουν ». 175

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τῆς μίλησε ἔτσι πάλε·

« Ἄχ, Εὐρυνόμη, μήν τὸ λές, κι ἄς μὲ πονῆ ἡ ψυχὴ σου,

γὰ λούσω ἐγὼ τὸ σῶμα μου καί ν' ἀλειφτῶ φτιασίδια.

Ὅλες τίς χάρες μου οἱ θεοὶ τίς ἔσβησαν, ἀφότου

τίς ὁμορφιές μου μάραναν οἱ ἐπουράνιοι, ἀφότου 180

ἔφυγε ἐκεῖνος μὲ βαθιὰ καράβια γιὰ τὴν Τροία.

Μόν' πὲς ἡ Αὐτονόη ἐδῶ κι ἡ Ἴπποδάμεια νά ῥθουν,

μὲς στὸ παλάτι ὅταν θά μπῶ κοντά μου νά τίς ἔχω,

γιατὶ μονάχη ντρέπομαι νά βγῶ μπροστὰ στοὺς ἄντρες ».

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ἡ γριά κι ἀπ' τὸ παλάτι βγῆκε

νά κάμει τὴν παραγγελιά, τίς δοῦλες νά φωνάξει. 185

Τότε ἄλλο ἡ λαμπερόφωτη θεὰ Παλλάδα βρῆκε.

Ἦπνο γλυκὸ τῆς ἔστειλε τῆς κόρης τοῦ Ἰκαρίου,

κι πλάγιασε νά κοιμηθῆ, κι ἀπάνω στὸ κρεβάτι

ὄλοι οἱ ἄρμοὶ τῆς λύθηκαν. Κι ἐκεῖ ἡ θεὰ Παλλάδα 190

δῶρα τῆς χάριζε θεϊκὰ πού νά θαμάζει ὁ κόσμος·

Μ' οὐράνιο μύρο πάστρεψε τ' ὠραῖο πρόσωπό της,

πού μόνο ἡ καλοστέφανη ἀλείβεται Ἀφροδίτη,

ὅταν στὸν ποθητὸ χορὸ πηγαίνει μὲ τίς Χάρες,

καὶ πιὸ ψηλὴ τὴν ἔκαμε, πιὸ λυγερὴ νά δείχνη, 195

κι ἀπ' τὸ σκισμένο φίλιτσι πιὸ ἄσπρη, πιὸ χιονάτη:

Αὐτὰ σὰν ἔκαμε ἔφυγε πάλε ἡ θεὰ ἡ μεγάλη.

Τότε ἦρθαν οἱ λευκόχαρες ἀπ' τὸ παλάτι οἱ δοῦλες,

κι ἀπ' τίς φωνές τους κόπηκε κι ὁ ἦπνος ὁ γλυκός της,

κι ἔτριψε μὲ τὰ χέρια της τὸ πρόσωπό της κι εἶπε·

« Ἄχ, τί γλυκιὰ ἀποκάρωση τὴν ἄμοιρη μὲ βρῆκε.

Εἶθε ὅμοιο θάνατο γλυκὸ νά μοῦ ἴδινε ἡ παρθένα 200

—κι ἄς μὴν ἀργήσῃ—ἡ Ἄρτεμη, νὰ πάψω τὴ ζωὴ μου,
νὰ λιώνω πιά στὰ κλάματα καὶ νὰ ποθῶ τις χάρες
τ' ἀντρός μου πού στοὺς Ἀχαιοὺς ἀνάμεσα ἦταν πρῶτος». 205

Ἔτσι εἶπε καὶ κατέβαινε ἀπ' τὸ ψηλὸ τ' ἀνώι,
μόνη ὄχι, καὶ δυὸ δοῦλες τῆς μαζί τῆς ἀκλουθοῦσαν.
Κι ἐκεῖ σὰν ἤρθε ἡ θεϊκιά γυναίκα στοὺς μνηστῆρες,
στάθηκε στῆς καλόφτιαστῆς σκεπῆς κοντὰ τὸ σῦλο,
σκεπαζόντας τὰ μάγουλα μὲ τὴ λαμπρὴ τῆς μπόλια, 210
κι εἶχε στὸ κάθε τῆς πλευρὸ καὶ μιὰ πιστὴ τῆς δούλα.

Τὰ γόνατά τους λύθησαν κι ἀπὸ καημὸ ἢ ψυχὴ τους
πιάστηκε, κι ὅλοι εὐχθήθηκαν κοντὰ τῆς νὰ πλαγιάσουν.
Τότε εἶπε στὸν Τηλέμαχο, τὸν ἀκριβὸ τῆς γιόκα·
« Σοῦ ἴφυγε πιά, Τηλέμαχε, ὁ νοῦς, μῆτε ἔχεις γνώση. 215
Παιδὶ σὰν ἤσουν ἤξερες καλύτερα νὰ κρίνης,

καὶ τώρα πού μεγάλωσες κι ἔγινες παλικάρι,
ὅποιος τ' ἀνάστημά σου ἰδῆ καὶ τὴν καλὴ θωριά σου
κι ἂν δὲ σὲ ξέρη, θὰ σὲ πῆ μεγάλου ἀνθρώπου γέννα,
δὲν ἔχεις πιά στὸν τόπο του τὸ νοῦ σου καὶ τὴ γνώση. 220

Τί ἦτανε πάλε αὐτὴ ἡ δουλειὰ πόγινε μὲς στὸ σπίτι,
πού ἐμπρὸς στὰ μάτια σου ἄφησες τὸν ξένο νὰ χτυπήσουν
Πῶς τώρα, ἂν ξένος σπίτι μας τύχη κανεῖς νὰ μείνῃ
κι ἀπ' ὅμοια κακοπέραση πικρὴ συμβῆ νὰ πάθῃ ;
Σὺ θὰ ἴχης τὴν κατάκριση καὶ τὴ ντροπὴ τοῦ κόσμου». 225

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
« Δὲ μὲ πειράζει, μάνα μου, πού μοῦ θυμῶνεις ἔτσι.
Ἄλλα τὰ νιώθω μόνος μου καὶ τὰ καταλαβαίνω
καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ. Μωρὸ δὲν εἶμαι τώρα.
Ἄλλως καὶ σ' ὅλα δὲν μπορῶ ν' ἀποφασίσω ὡς πρέπει, 230
γιατὶ μὲ κάνουν τὸ μυαλὸ νὰ χάσω αὐτοὶ οἱ κακοῦργοι,
πού βγῆκαν στὸ κεφάλι μου, κι ἐγὼ βοηθοὺς δὲν ἔχω.
Μὰ δὲν τοὺς βγῆκε ἡ μάχη αὐτὴ καθὼς ἐλαχταροῦσαν,
γιατὶ ἀπ' τὸν Ἴρο φάνηκε πιὸ δυνατὸς ὁ ξένος.

Δία πατέρα κι Ἀθηνᾶ κι Ἀπόλλο μου, ἄμποτε ἔτσι 235
νὰ ἰδῶ σὲ λίγο σπίτι μας πεσμένους τοὺς μνηστῆρες,
μὲ τὰ κεφάλια τους σκυφτά, καὶ νὰ ψυχομχθοῦνε
ἄλλους στὸ γύρο τῆς αὐλῆς κι ἄλλους μὲς στὸ παλάτι,

ὡς τώρα στὶς αὐλόπορτες κάθεται ἀπάνω ὁ Ἴρος
 μὲ τὸ κεφάλι του γυρτό, σὰ νὰ 'ναι μεθυσμένος,
 καὶ νὰ σταθῆ δὲ δύνεται ὀρθὸς στὰ δυὸ του πόδια,
 μήτε νὰ πάη στὸ σπίτι του, γιατί ἡ ψυχὴ του βγαίνει».

240

Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώνοντας μεταξύ τους.

Τότε ἔτσι κι ὁ Εὐρύμαχος τῆς Πηνελόπης εἶπε
 «ἜΩ Πηνελόπη φρόνιμη, τοῦ Ἰκάρου θυγατέρα,
 ἂν ὅσοι κάθονται Ἀχαιοὶ στ' Ἄργος σὲ βλέπανε ὄλοι,
 θὰ τρέχανε αὐριο πιδὸ πολλοὶ στὸ σπίτι σου μνηστῆρες
 νὰ τρῶνε ἐδῶ, γιατί περνᾷς κάθε ἄλλη ἐσὺ γυναίκα,
 στὴν ὁμορφιά, στ' ἀνάστημα καὶ στὴν περίσσια γνώση».

245

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ συνετὴ τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε

250

«Εὐρύμαχε, τίς χάρες μου, τὰ κάλλη, τὸ κορμί μου,
 μοῦ σβήσανε οἱ ἀθάνατοι ἀπ' τὸν καιρὸ πού πῆγαν
 οἱ Ἀχαιοὶ κι ὁ ἄντρας μου μαζί τους γιὰ τὴν Τροία.
 Naί, ἐκεῖνος ἂν ἐρχόντανε θὰ γιάτρευε ἡ καρδιά μου,
 καὶ δόξα θὰ 'χα πιδὸ πολλὴ κι ὁμορφα θὰ 'τανε ὄλα.
 Τώρα μὲ σφάζουν οἱ καημοὶ πόστειλε ἡ μοίρα πλῆθος.

255

Ὅμῃ, τὴν ὥρα πού ἄφηνε τὴν ποθητὴ πατρίδα,
 τὸ χέρι μοῦ 'πιασε σφιχτὰ μὲ τὸ δεξί του κι εἶπε
 «Φῶς μου, θαρρῶ πῶς ἔβλαβοὶ δὲ θὰ γυρίσουν ὄλοι
 οἱ πολεμόχαροὶ Ἀχαιοὶ πού φεύγουν γιὰ τὴν Τροία.

260

Γιατὶ τοὺς Τρῶες τοὺς παινοῦν πῶς εἶναι παλικάρια,
 κονταριστάδες ἄφταστοι, τεχνίτες στὸ δοξάρι,
 καὶ πρῶτοι καβαλάρηδες στὰ φτεροπόδαρα ἄτια,
 πού ἀποφασίζουν γλήγορα τὴ νίκη τοῦ πολέμου.

Ποιὸς ξέρει ἂν πάλε ἐδῶ ὁ θεὸς θ' ἀφήσῃ νὰ γυρίσω,
 ἢ μὲς στὴν Τροία ἂν δὲ χαθῶ. Φρόντιζε ἐσὺ τὸ σπίτι,
 νὰ νοιάζεσαι τὴ μάνα μου, τὸ γέρο μου πατέρα,
 σὰν τώρα καὶ καλύτερα, ἐνὸσω ἐγὼ θὰ λείπω.

265

Καὶ τὸ παιδί μας ὅταν δῆς πῶς ἐβγαλε πιά γένια,
 ἄφῃσε πιά τὸ σπίτι σου, παντρέψου μ' ὅποιον θέλεις».

270

Αὐτὰ ὁ Δυσσέας μοῦ 'λεγε κι ὄλα θὰ γίνουν τώρα.

Μιά νύχτα θὰ ῥθῃ ὁ ἄχαρος νὰ μὲ ζυγώσῃ ὁ γάμος,
 τὴν ἔρμη ἐμένα, πόσβησε κάθε χαρὰ μου ὁ Δίας.

Μὰ κι ἄλλος τώρα τὴν καρδιά φριχτὸς μοῦ σφάζει πόνος.

Δὲν ἦταν ἔτσι ὡς τώρα αὐτὸς ὁ τρόπος τῶν μνηστήρων.
 Σὰν ἤθελαν νὰ παντρευτοῦν ἀρχοντοθυγατέρα,
 κόρη ἀπὸ σπίτι, κι ἔβγαιναν πολλοὶ ποὺ τὴ ζητοῦσαν,
 δικά τους βόδια φέρνανε κι ἀρνιά παχιά, νὰ κάμουν
 τραπέζι σ' ὅλους τοὺς δικοὺς τῆς κόρης, κι ἄλλα δῶρα
 φέρνανε κι ὄχι ἀπλέρωτο τὸ ξένο βιὸς νὰ τρῶνε ».

280

Εἶπε καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας
 ποὺ πάσχιζε τὰ δῶρα τους νὰ πάρη καὶ μὲ λόγια
 γλυκὰ τοὺς μάγευε κι' ἄλλοῦ τῆς τριγυρνοῦσε ὁ νοῦς τῆς.

Πάλε ἔτσι καὶ τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς τῆς μίλησε ὁ Ἄντινος:

« ὦ, Πηνελόπη φρόνιμη, τοῦ Ἰκάρου θυγατέρα,
 ὅποιος ἐδῶ ἀπ' τοὺς Ἀχαιοὺς θέλει νὰ φέρῃ δῶρα,
 δέξου τα. Τὰ χαρίσματα νὰ τ' ἀρνηθῆς δὲν πρέπει.
 Κι ἐμεῖς δὲν πιάνουμε δουλειὰ σὰν πρῶτα, μήτε πᾶμε
 ἄλλοῦ, πρὶν πάρης ἄντρα σου τὸν πιὸ καλύτερό μας ».

285

Ἔτσι ὁ Ἄντινος μίλησε κι ἄρесе ὁ λόγος σ' ὅλους
 κι ἔστειλε κράχτη τοῦ ὁ καθεὶς τὰ δῶρα του νὰ φέρῃ.
 Τ' Ἄντινου μπόλια τοῦ ἔφερε πεντάμορφη, μεγάλη
 καὶ πλουμιστὴ ποὺ δώδεκα χρυσὲς εἶχε καρφίτσες,
 ποὺ στὰ θηλύκια ταίριαζαν τὰ καλογυρισμένα.

290

Φέρνει καὶ στὸν Εὐρύμαχο καλότεχνη ἄλυσίδα,
 χρυσή, πλεγμένη φίλιτσι, πόλαμπε σὰν τὸν ἥλιο.

295

Κι οἱ δοῦλοι τοῦ Εὐρυδάμαντα δυὸ σκουλαρίκια φέρνουν
 τρίπετρα, ψιλοδοῦλευτα, ποὺ ἀστράφτανε στὸ χέρι.

Ἔφεραν καὶ στὸν Πείσανδρο, τὸ γιὸ τοῦ Πολυκτόρου,
 καδὲνα ὠραία τοῦ λαιμοῦ, πολύτιμο στολίδι.

300

Κι οἱ ἄλλοι ἄλλα πεντάμορφα τῆς κουβαλοῦσαν δῶρα.

Στ' ἀνώι ἀνέβηκε ἔπειτα ἡ θεϊκὴ γυναίκα,

κι οἱ δοῦλες τὰ πεντάμορφα τῆς πήγανε τὰ δῶρα.

Κι ἐκεῖνοι ἀρχίζουσιν τὸ χορὸ καὶ τὸ γλυκὸ τραγοῦδι,

κι ἔτσι ὅλοι διασκέδαζαν ὅσο νὰ ρθῆ τὸ βράδυ.

305

Κι ἐνῶ γλεντοῦσαν ἔφτασε τὸ σκοτεινὸ τὸ βράδυ.

Γρεῖς μασαλάδες ἔστησαν μὲς στὴν αὐλὴ νὰ φέγγουν

καὶ γύρω ξύλα σῶριασαν ξηρά, καιρὸ κομμένα,

φρυγμένα κι ἔβαζαν δαδί, καὶ τοῦ Δυσσέα οἱ δοῦλες

ἢ καθεμιὰ μὲ τὴ σειρά τὴ φλόγα συδαυλοῦσε.

310

Τότε εἶπε ὁ θεογέννητος πολύπαθος Δυσσέας·
 «ὦ δοῦλες τοῦ Δυσσέα ἑσεῖς, πού χρόνια εἶναι στά ξένα,
 στῆς σεβαστῆς βασιλίσσας πηγαίνετε τὸν πύργο,
 τ' ἀδράχτι σας νὰ στρίβετε κοντά της καθισμένες,
 ἢ τὰ μαλλιά νὰ νέθετε κι ἐκείνη νὰ ξεχάνη
 καὶ κάθομαι γιὰ σᾶς ἐδῶ νὰ φέγγω ὅσο νὰ θέλουν,
 κι ἂν εἶναι ὡς τὴν καλόθρονη Αὐγὴ νὰ περιμένουν
 δίχως νὰ νιώσω κούραση. Γιατί βαστῶ στὸν κόπο ».

315

Εἶπε κι ἐκεῖνες γέλασαν κι ἔβλεπε ἢ μιὰ τὴν ἄλλη.
 Κι ἡ Μελανθῶ ἢ πιὸ ἁμορφη βαριά τὸν ἀποπῆρε.
 Κόρη ἦταν τοῦ Δολίου αὐτὴ πόφερε ἢ Πηνελόπη.
 Σὰν κόρη της τὴν ἔθρεψε, τῆς χάριζε στολίδια,
 μὰ δὲν πονοῦσε μ' ὅλα αὐτὰ τὴν Πηνελόπη ἐκείνη
 παρὰ μὲ τὸν Εὐρύμαχο κοιμόντανε στὸ στρῶμα.

320

Αὐτὴ μὲ λόγια της πικρὰ ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα·

325

«Εἶσαι ἓνας, ξένε, ἀδιάντροπος κι ἓνας ξεμυαλισμένος.
 Δὲν τρέχεις σὲ χαλκωματᾶ νὰ κοιμηθῆς τὸ σπίτι
 ἢ σ' ἓνα χάνι, μόνε ἐδῶ μπροστὰ σὲ τόσο κόσμο,
 μᾶς πῆρες θάρρος νὰ μιλᾶς, μήτε σὲ πιάνει φόβος ;
 Ἦ τὸ κρασί σὲ μώρανε ἢ τέτοιο τὸ μυαλό σου
 θὰ σοῦ εἶναι πάντα καὶ γι' αὐτὸ πετᾶς χαμένα λόγια.

330

Ἦ κόρδωσες πού νίκησες τὸν Ἴρο τὸ ζητιάνο ;
 Κοίτα κανεῖς πιὸ δυνατὸς μὴ σηκωθῆ ἀπ' τὸν Ἴρο
 καὶ σπάση τὸ κεφάλι σου μὲ τὰ γερά του χέρια
 κι ὄξω ἀπ' τὸ σπίτι, μ' αἵματα βαμμένον, σὲ πετάξῃ ».

335

Τότε λοξὰ τὴν κοίταξε κι εἶπε ὁ σοφὸς Δυσσέας·
 «Ἐννοια σου, σκύλα, κι ὅλα αὐτὰ πού λὲς θὰ τρέξω τῶρα·
 τοῦ Τηλεμάχου νὰ τὰ πῶ, σὰ γάτα νὰ σὲ σκίση ».

Ἔτσι εἶπε καὶ φοβήθηκαν τὰ λόγια του οἱ γυναῖκες,
 καὶ στὸ παλάτι σκόρπισαν λιωμένες ἀπ' τὸ φόβο.
 Γιατὶ πολὺ φοβήθηκαν στ' ἀλήθεια μὴν τὸ κάμη.
 Στοὺς ἀναμμένους ἔμεινε κι αὐτὸς τοὺς μασαλάδες
 νὰ φέγγη, κι ὅλους κοίταζε στὰ μάτια, ὀρθὸς ὡς ἦταν,
 μὰ σ' ἄλλα ὁ νοῦς του γύριζε πού βγήκανε ὡς τὸ τέλος.

340

Ὅμως δὲν ἄφηνε ἢ θεὰ Παλλάδα τοὺς μνηστῆρες
 νὰ πάψουν τίς πικρὲς βρισιές, γιὰ νὰ τοῦ ἀνάβη ἀκόμα

345

- τὸν πόνο μέσα στὴν καρδιά τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα.
 Τότε ἄρχισε ὁ Εὐρύμαχος, γιὸς τοῦ Πολύβου πρῶτος
 καὶ τὸ Δυσσέα πείραζε, γιὰ νὰ γελοῦν οἱ ἄλλοι·
 « Ἄκοῦστε με, τῆς Ξακουστῆς βασιλισσας μνηστῆρες, 350
 γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὅσα μου ἡ καρδιά μου λείει μέσα στὰ στήθια.
 Αὐτὸς θὰ νὰ ῥθε ἀπ' τὸ θεὸ στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα.
 Δῆτε, θαρρῶ ἀπ' τὴν κάρρα του δαδιῶν πὼς βγαίνει λάμψη,
 γιὰτὶ δὲν ἔχει ἀπάνω της μιὰ τρίχα γιὰ σημάδι ».
- Γύρισε πάλε ἔτσι νὰ πῆ στὸν πορθητὴ Δυσσέα· 355
 « Δέχεσαι, ξένε, ἂν σ' ἔπαιρνα, στὴ δούλεψή μου νὰ ῥθης,
 σ' ἓνα μου κτῆμα ἀπόμακρο καλὸ μισθὸ νὰ παίρνης,
 κλαδιά νὰ κόβης γιὰ φραγμὸ καὶ δέντρα νὰ φυτεύης ;
 Πλήθιο θὰ σοῦ ἴδινά ψωμί καὶ ροῦχα νὰ φορέσης
 κι ἓνα ζευγάρι θὰ ἴβαζες στὰ πόδια σου τσαρούχια. 360
 Μὰ τώρα ποὺ κακόμαθες, ποῦ πιά δουλειὰ νὰ πιάσης.
 κι ἔτσι σ' ἀρῆσει στὰ χωριά νὰ τρέχης ζαρωμένος
 νὰ βόσκης μὲ τὴ ζητιανιά τὴν ἄπατη κοιλιά σου ».
- Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι του ἔπε· 365
 « Ἄν τύχαινε ἔτσι στὴ δουλειὰ νὰ παραβγοῦμε οἱ δυὸ μας,
 Εὐρύμαχε, τὴν ἀνοιξὴ πού ἴναι μεγάλη ἡ μέρα,
 γρασίδι νὰ θερίσουμε μὲ γυριστὰ δρεπάνια,
 κι ἀπὸ ἴνα νὰ κρατοῦμε οἱ δυὸ στὰ χέρια μας δρεπάνι,
 γιὰ νὰ φανοῦμε στὴ δουλειά, ὅσο νὰ ρθῆ τὸ βράδυ,
 δίχως νὰ φᾶμε μιὰ μπουκιά κι ὁ θέρος νὰ μὴ λείπη, 370
 ἢ βόδια νὰ μοῦ δίνανε νὰ σαλαγῶ μεγάλα,
 ξανθά, τὰ πιὸ καλύτερα χορτάτα ἀπὸ γρασίδι,
 ὀμήλικα, ἰσοδύναμα, κι ἀδάμαστο ζευγάρι,
 κι ὁ σβῶλος μὲς στὶς αὐλακιές νὰ πέφτῃ ἐμπρὸς στ' ἀλέτρι,
 θὰ μ' ἔβλεπες πὼς θὰ ἴσκιζα τ' αὐλάκια ἀπ' ἄκρη ὡς ἄκρη. 375
 Κι ἂν πόλεμο ξεσήκωνε σήμερα ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου,
 κι εἶχα μιὰ ἀσπίδα νὰ κρατῶ, στὸ χέρι δυὸ κοντάρια,
 καὶ στὸ κεφάλι ταιριαστὸ ἓνα χαλκένιο κράνος,
 στὴν πρώτη ἐμένα τὴ γραμμὴ θὰ μ' ἔβλεπες νὰ τρέζω,
 καὶ τότε δὲ θὰ μ' ἔβριζες νὰ λὲς φαγὰς πὼς εἶμαι. 380
 Μὰ σὺ προσβέλνεις εὐκόλα κι εἶναι ἄπονη ἡ καρδιά σου
 καὶ τὸ ἴχεις πάρει ἀπάνου σου πὼς εἶσαι παλικάρι,

γιατί συναναστρέφεται λίγα κορμιά χαμένα.

Μὰ ἂν ἔρθῃ στήν πατρίδα του καμιά φορὰ ὁ Δυσσέας,
αὐτὲς οἱ πόρτες οἱ πλατιεὲς μπροστά σου θὰ στενέψουν
τὴν ὥρα πού ὄξω ἀπ' τὴν μπασιά θὰ πεταχτῆς στοῦ δρόμο.»

385

Ἔτσι εἶπε κι ὁ Εὐρύμαχος κιτρίνιασε ἀπ' τὴ λύσσα
κι εὐτὺς λοξὰ τὸν κοίταξε καὶ θυμωμένα τοῦ 'πε·

« Ἄ, σκύλε, τώρα σ' ἔφαγα μ' αὐτὰ πού ξεστομίζεις,
καὶ πῆρες θάρρος ἄφοβα νὰ κρένης μπρὸς στὸν κόσμο.

390

Ἢ τὸ κρασί σὲ μώρανε ἢ τέτοιο τὸ μυαλό σου
θὰ σοῦ εἶναι πάντα καὶ γι' αὐτὸ πετᾶς χαμένα λόγια
ἢ κόρδωσες πού νίκησες τὸν Ἴρο τὸ ζητιάνο ; »

Ἔτσι εἶπε κι ἄδραξε σκαμνί. Τρέχει ὁ Δυσσέας τότε
καὶ κάθισε ἀπ' τὸ φόβο του στοῦ γόνα τοῦ Ἀμφινόμου.

395

Τὸν κεραστή ὁ Εὐρύμαχος βαρᾶ στοῦ δεξι χέρι
καὶ κρότησε, ὅπως ἔπεσε στὴ γῆ ἢ κρασοκανάτα,
κι αὐτὸς βογγώντας στρώθηκε τ' ἀνάσκειλα στὶς σκόνες.

Τότε οἱ μνηστήρες ἔκαμαν βοή μὲς στοῦ παλάτι,
κι ἔτσι ἓνας εἶπε σκύβοντας στὸν ἄλλο πού ἦταν δίπλα·

400

« Καλύτερα ἄς μὴν τό 'σωνε κι αὐτὸς ὁ ξένος νὰ 'ρθῃ.
Τί ταραχὴ μᾶς ἔφερε ! Καὶ τώρα γιὰ ζητιάνους
καὶ γιὰ φτωχοὺς πιανόμαστε. Καὶ τὸ ξεφάντωμά μας
γλύκα δὲν ἔχει πιά καμιά. Μᾶς πῆρε ἡ φαγωμάρα.»

Κι ὁ λατρευτὸς Τηλέμαχος πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·

405

« Καημένοι, τρελαθήκατε, καὶ τὸ μυαλό σας τώρα
τὸ φαγοπότι νίκησε. Κάποιος θεὸς σᾶς σπρώχνει.

Μὰ τώρα πού χορτάσατε, στοῦ σπίτι του ὁ καθέννας
ἂν θέλῃ ἄς πάῃ νὰ κοιμηθῆ. Δὲ διώχνω γὼ κανένα».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι ἀπόρησαν καὶ δάγκασαν τὰ χεῖλη
μὲ τὸν Τηλέμαχο, γι' αὐτὰ πού μίλησε μὲ θάρρος.

410

Κι ἀπ' ὅλους ὁ Ἀμφίνομος πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε,
τοῦ Νίσου ὁ λεβέντης γιὸς τοῦ βασιλιᾶ τ' Ἀρήτου·

« Κανείς, ἀδέρφια, ὅταν μᾶς ποῦν τὸ δίκιο ἄς μὴ θυμώνῃ,
κι ἔτσι στὸν ἄλλο ν' ἀπαντᾶ μὲ θυμωμένα λόγια.

415

Μήτε τὸν ξένο βρίζετε μήτε ἄλλον ἀπ' τοὺς δούλους
πού στοῦ παλάτι βρίσκονται τοῦ θεικοῦ Δυσσέα.

Μόν' ἄς ἀρχίσῃ ὁ κεραστής νὰ βάζῃ στὰ ποτήρια

νά σταΐξουμε καὶ σπίτι μας νά πὰ νά κοιμηθοῦμε.
 Τὸν ξένο ἄς τὸν ἀφήσουμε στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα. 420
 Ἰκέτη του ὁ Τηλέμαχος τὸν ἔχει κι ἄς φροντίση ».

Εἶπε κι ἐκεῖνοι πρόθυμα τ' ἀκούσανε τὸ λόγο.
 Κι ὁ Μούλιος ὁ πολεμιστὴς τοὺς κέρασε κροντήρι,
 τοῦ Ἀμφινόμου ὁ παραγιός, ἀπ' τὸ Δουλίχι ὁ κράχτης,
 καὶ σ' ὄλους γύρω μοίρασε. Κι ἀφοῦ στοὺς ἀθανάτους 425
 ἔσταξαν τὸ γλυκὸ κρασί, ἤπιαν στερνὰ κι ἐκεῖνοι.
 Σὰν ἔσταξαν κι ἤπιαν κρασί ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
 ξεκίνησε στὸ σπίτι του νά κοιμηθῆ ὁ καθένας.

Τ

Στὸ σπίτι του ἔμεινε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας, καὶ στὸ νοῦ του
 μὲ τὴν Παλλάδα ἀνάδευε τὸ φόνου τῶν μνηστήρων.
 Κι ἔτσι εἶπε στὸν Τηλέμαχο μὲ πεταχτά του λόγια·
 « Ἀνάγκη πᾶσα τ' ἄρματα νά βάλῃς ὄλα μέσα, 5
 καὶ τοὺς μνηστήρες νά πλανᾷς μὲ μαλακά σου λόγια·
 ἂν τύχη καὶ τ' ἀναζητοῦν καὶ σὲ συχοξετάζου,
 θὰ πῆς· Τὰ πῆρα ἀπ' τὸν καπνὸ, γιατί δὲν ἦταν ὅμοια,
 ὡς τ' ἄφησε ὁ πατέρας μου σὰν ἔφυγε στὴν Τροία,
 μόν' ἔχασαν τὴ λάμψη τους ἀπ' τοῦ καπνοῦ τὴν ἄχνα.
 Κι ἓνα ἄλλο μοῦ ἔβαλε ὁ θεὸς στὸ νοῦ μου πιὸ μεγάλο, 10
 μὴ χτυπηθῆτε, ἂν ἄξαφνα πιαστήτε ἀπὸ μεθύσι,
 καὶ τὸ τραπέζι μολευτῆ κι ὁ γάμος ἀπ' τὸ αἶμα,
 γιατί καθένα τὸν τραβᾷ μονάχο τὸ μαχαίρι ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος τοῦ κάνει εὐτύς τὸ λόγο
 κι ὄξω τὴ βάρια Εὐρύκλεια φωνάζοντας τῆς εἶπε· 15
 « Κλεῖστε τίς ἄλλες, βάρια μου, γυναῖκες στὸ παλάτι,
 ὅσο νά βάλω τ' ἄρματα στὴν ἀποθήκη μέσα,
 γιατί τὰ μαύρισε ὁ καπνὸς ἀφρόντιστα στὴ σάλα,
 σὰν ἔφυγε ὁ πατέρας μου, κι ἐγὼ μωρὸ ἤμουν τότε.
 Ὅτὰ τὰ φυλάξω τώρα ἐκεῖ, καπνὸς νά μὴν τὰ φτάνη » 20

Πάλε ἔτσι ἡ βάρια Εὐρύκλεια μὲ δυὸ τῆς εἶπε λόγια·
 « Εἶθε, παιδί μου, ν' ἀρχίζες νά προνογᾷς πιά τώρα
 καὶ νά φυλάς τὸ σπίτι σου, τὸ βιὸς σου νά προσέχῃς.

Μὰ πές μου, τότε ποιά θά 'ρθῆ μαζί σου φῶς νά φέρῃ ;
Τις δοῦλες πού θά σοῦ 'φεγγαν, νά βγοῦν δὲν τις ἀφήνεις ». 25

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
« Αὐτὸς ὁ ξένος. Ἄνεργος στὸ σπίτι μου δὲ θέλω
νά κάθεται ὅποιος θρέφεται, κι ἄς ἔρχεται ἀπ' τὰ ξένα ».

Ἔτσι εἶπε, μὰ δὲν πέταξαν τὰ λόγια του χαμένα,
κι ἔκλεισε τ' ἀψηλόχτιστου τοῦ παλατιοῦ τις πόρτες. 30

Τότε πετάχτηκε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας μὲ τὸ γιό του
καὶ μέσα κρᾶνη φέρνανε κι ἀφαλωτὲς ἀσπίδες
κι ἄλλα κοντάρια μυτερά. Κι ἐμπρὸς τους ἡ Παλλάδα
μὲ φῶς λαμπρὸ τοὺς ἔφεγγε, λύχνο χρυσὸ κρατώντας.
Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα· 35

« Μεγάλο θάμα εἶναι κι αὐτό, πατέρα μου, πού βλέπω.
Οἱ τοῖχοι, τὰ μεσόστυλα τοῦ παλατιοῦ τὰ ὠραῖα,
τὰ λάτινα, τὰ πάτερα, μὲ τοὺς ψηλοὺς τοὺς στύλους,
ὅλα μιὰ λάμψη λαμπερὴ μοῦ φαίνονται πῶς χύνουν.
Κάποιος θεὸς ἀπ' τὰ ψηλά οὐράνια μέσα θά 'ναι ». 40

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
« Σῶπα καὶ μὴ ρωτᾷς γι' αὐτά, τῆ σκέψη σου μὴ δείχνῃς.
Τέτοια ἡ συνήθεια τῶν θεῶν πού μένουν στὰ οὐράνια.
Μόν' πῆγαινε νά κοιμηθῆς κι ἐδῶ θά μείνω μόνος,
τις δοῦλες καὶ τῆ μάνα σου νά τις πειράξω ἀκόμα. 45
Τό 'να καὶ τ' ἄλλο θά ρωτᾷ μὲ κλάματα νά μάθῃ ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος βγῆκε ὄξω ἀπ' τὸ παλάτι
καὶ στὸ γιατάκι πῆγαινε μὲ φῶτα, μὲ λαμπάδες,
ὅπου καὶ πρὶν κοιμόντανε, σάν τοῦ 'ρχονταν ὁ ὕπνος.
'Εκεῖ καὶ τότε πλάγιασε προσμένοντας νά φέξῃ. 50

Στὸ σπίτι του ἔμεινε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας καὶ στὸ νοῦ του
μὲ τὴν Παλλάδα ἀνάδευε τὸ φόνο τῶν μνηστήρων.

Ἄπ' τὸν κοιτῶνα ἡ φρόνιμη τότε ἤρθε ἡ Πηνελόπη,
παρόμοια μὲ τὴν Ἄρτεμη καὶ τῆ χρυσὴ Ἀφροδίτη.
Τῆς βάζουν στῆ φωτιά κοντὰ τὸ τορνευτὸ θρονί της, 55
μ' ἀσήμι καὶ μὲ φίλντισι ἀπάνω στολισμένο,
πού τό 'καμε ὁ Ἰκμάλιος, κι εἶχε σκαμνὶ ἐνωμένο,
γιά ν' ἀκουμπᾷ τὰ πόδια της καὶ μὲ προβιά τὸ στρώνουν.
Σὲ κεῖνο ἀπάνου ἡ φρόνιμη καθόνταν Πηνελόπη.

Ἄπ' τὸ παλάτι τρέξανε κι οἱ λευκοχέρες δοῦλες, 60
 κι ἄπ' τὰ τραπέζια σήκωναν προσφάγια καὶ ποτήρια,
 πού πίνανε οἱ παράτολμοι μνηστῆρες, κι ἄλλες πάλι
 τ' ἀποκαΐδια ρίζανε στὴ γῆ τῶν μασαλάδων,
 κι ἄκαυτα ξύλα σώριασαν, νὰ κάμουν φῶς καὶ ζέστη.
 Κι ἡ Μελανθῶ δευτέρωσε κι ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα· 65
 « Ἐδῶ ἔλη νύχτα θά 'χουμε κι ἀπόψε τὸν μπελά σου,
 στὸ σπίτι νὰ στριφογυρνᾶς, νὰ λαχταρᾶς τις δοῦλες ;
 Φεύγα ἀπ' τὴν πόρτα, ἀδιάντροπε κι ὅ,τι ἔφαγες σοῦ φτάνει
 νὰ μὴν τις φᾶς μὲ τὸ δαυλί, κι ὅζω τὸ δρόμο πιάσης ».

Τότε λοξὰ τὴν κοίταξε κι ἔτσι ὁ Δυσσέας εἶπε· 70
 « Γιατί, κηχμένη, μ' ἄπονη καρδιά μαζί μου τὰ 'χεις ;
 Μήπως γιατί εἶμαι ἀδύνατος καὶ κακοφορεμένος
 καὶ ζητιανεὺς στὸ χωριό ; Ἔτσι μὲ σπρώχνει ἡ ἀνάγκη.
 Τέτοιοι εἶναι οἱ ἄμοιροι οἱ φτωχοὶ κι οἱ παραπεταμένοι. 75
 Ἦμουν κι ἐγὼ καμιὰ φορὰ στὸν κόσμον εὐτυχισμένος,
 μὲ πλούσιο σπίτι, καὶ συχνὰ στους καταφρονεμένους,
 ὅποιος κι ἂν ἦταν, ἔδινα, κι ὅποια κι ἂν εἶχε ἀνάγκη.
 Χιλιάδες εἶχα παραγιούς κι ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα πλῆθος,
 πού χαίρονται οἱ καλόζωοι καὶ τοὺς καλοῦν ἀφέντες. 80
 Μὰ ὁ Δίας μοῦ τὰ σκόρπισε. Τὸ θέλημά του ἄς γίνη.
 Γι' αὐτὸ καὶ σύ, κορίτσι μου, φυλάξου μὴν τις χάσης
 τις ὁμορφιές πού ἀνάμεσα στὶς ἄλλες δοῦλες ἔχεις
 ἢ μὴ θυμώση ἢ φρόνιμη κυρά σου καὶ σὲ δειρή,
 ἢ κι ὁ Δυσσέας ζαναρθῆ. Γιατί εἶναι ἀκόμα ἐλπίδα.
 Κι ἂν πάλε ἐκεῖνος χάθηκε καὶ δὲν ζαναγυρίζη, 85
 μὲ τοῦ θεοῦ τῆ δύναμη ἔκαμε γιὸ λεβέντη,
 τὸ θεϊκὸ Τηλέμαχο, πού ἂν σφάλῃ καμιὰ δούλα
 δὲν τοῦ γελᾷ τὸ μάτι του, γιατί εἶναι πιά μεγάλος ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅταν ἄκουσε τὰ λόγια ἡ Πηνελόπη,
 τὴν παρακὸρῃ μάλωσε, τῆς λέει πικρὰ δυὸ λόγια· 90
 « Ἐννοια σου, σκύλα ἀδιάντροπη, ζετσίπωτη, σὲ βλέπω
 νὰ κάνης ἄσεβη δουλειά, πού θά σοῦ βγῆ ἀπ' τὴ μύτη.
 Γιατὶ καλὰ τὸ γνῶριζες καὶ τ' ἄκουσες πού τό 'πα,
 πὼς ἤθελα στὸ σπίτι μου τὸν ξένο νὰ ρωτήσω,
 νὰ μάθω γιὰ τὸν ἄντρα μου, πού λιώνω ἀπ' τὸν καημὸ του ». 95

Στὴν ἐπιστάτρα γύρισε τὴν Εὐρυνόμη κι εἶπε·
 « Φέρε, Εὐρυνόμη, ἓνα σκαμνὶ μὲ μιὰ προβιά στρωμένο,
 νὰ κάτση ὁ ξένος νὰ μοῦ πῆ γι' αὐτὰ ποῦ θὰ ρωτήσω ».

Εἶπε, κι ἐκείνη γλήγορα σηκώνει καὶ τοῦ φέρνει
 ἓνα καλόφτιαστο σκαμνὶ καὶ μιὰ προβιά τοῦ στρώνει. 100

Κάθισε τότε ἐκεῖ ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας,
 κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη πρωτάρχισε ἔτσι κι εἶπε·
 « Ξένε, γιὰ τοῦτο πρῶτα ἐγὼ νὰ σὲ ρωτήσω θέλω.

Ποιὸς εἶσαι, ποιὸς ὁ τόπος σου, πόθε γονοκρατιέσαι ; » 105

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 « Κανείς, κυρά, σ' ἄλλῃ τῇ γῆ δὲ θὰ σοῦ βρῆ ψεγάδι.
 Ἄλῃθεια φτάνει ἡ δόξα σου ὡς τὰ πλατιά τὰ οὐράνια,
 σὰν τ' ἄψεγου τοῦ βασιλιᾶ πόχει λαοὺς κι ὀρίζει
 ἀντρεωμένους καὶ πολλοὺς μὲ τοῦ θεοῦ τὸ φόβο,

κι ἔλο τὸ δίκιο σέβεται κι ἡ πλοῦσια γῆ τοῦ φέρνει 110

στάρια, κριθάρια καὶ λυγοῦν ἀπὸ καρποὺς τὰ δέντρα,
 γεννοῦν τ' ἄρνια καὶ ἡ θάλασσα βγάξει ἄφθονα τὰ ψάρια,
 ἀπ' τὴν καλὴ κυβέρνηση κι ὅλοι εὐτυχοῦν κοντὰ του.
 Τώρα γιὰ τ' ἄλλα ρώτα με στ' ἀρχοντικό σου σπίτι,
 μὰ μὴ ρωτᾷς τὸ γένος μου κι ὁ τόπος μου ποιὸς εἶναι, 115
 μὴ μοῦ γεμίση τὴν καρδιά καημοὺς ἢ θύμησή τους.

Γιατὶ εἶμαι πολυστέναχος. Καὶ τό 'χω σὲ ντροπὴ μου
 στὸ ξένο σπίτι νὰ 'ρχομαι καὶ νὰ μοιρολογιέμαι.

Μήτε καὶ βγάξει ὄφελος ἂν κλαίῃ κανεὶς αἰώνια,
 μήπως κι ἀτῆ σου, ἡ δούλα σου θυμώση καὶ νομίση 120
 πῶς τὸ κρασί μὲ χτύπησε καὶ πνίγομαι ἀπ' τὸ κλάμα ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι ἀμέσως·
 « Ἄχ, ξένε μου, τίς χάρες μου, τὰ κάλλη, τὸ κορμί μου,
 μοῦ σβήσανε οἱ ἀθάνατοι ἀπ' τὸν καιρὸ ποῦ πῆγαν 125
 οἱ Ἀχαιοί, κι ὁ ἄντρας μου μαζί τους, γιὰ τὴν Τροία.

Ναί, ἐκεῖνος ἂν ἐρχόντανε θὰ γιάτρευε ἡ καρδιά μου,
 καὶ δόξα θὰ 'χα πιὸ πολλή, κι ὁμορφα θὰ 'τανε ὅλα.

Τώρα μὲ σφάζουν οἱ καημοί, πόστειλε ἡ μοίρα πλῆθος.
 Γιατὶ ὅσοι ὀρίζουν στὰ νησιά, κι ἀπ' ὅλους εἶναι οἱ πρῶτοι, 130
 στῆ δασωμένη Ζάκυνθο, στῆ Σάμη, στὸ Δουλιχί,
 κι ὅσοι ἄλλοι ἀκόμα κατοικοῦν στὸ ξέφαντο τὸ Θιάκι,

- ὄλοι ἄθελά μου μὲ ζητοῦν καὶ καταλοῦν τὸ βίος μου.
 Γι' αὐτὸ τοὺς ξένους δὲν ψηφῶ, μήτε ὄσους μοῦ προσπέφτουν,
 μήτε τοὺς κράχτες, τοῦ χωριοῦ κάθε δουλειὰ ποὺ κάνουν.
 Μὰ τοῦ Δυσσέα ὁ στερεμὸς μοῦ καίει τὰ φυλλοκάρδια. 135
 Κι αὐτοὶ γιὰ γάμους νοιάζονται κι ἐγὼ τοὺς πλέκω δόλους.
 Πρῶτα μὲ φώτισε ὁ θεὸς στὸν πύργο μου νὰ στήσω
 ἓνα ἀργαλειὸ κι ἐκεῖ πανὶ νὰ πιάσω καὶ νὰ φάνω
 μεγάλο καὶ ψιλόδιαστο. Κι ἄξαφνα σ' ὄλους εἶπα·
 « Ἄφοῦ πιά πέθανε, παιδιὰ, ὁ θεϊκὸς Δυσσέας, 140
 σταθῆτε, ἂν καὶ βιαζόσαστε, νὰ κάμετε τὸ γάμο,
 ὅσο νὰ φάνω τὸ πανί, νὰ μὴ μοῦ πᾶν χαμένα
 τὰ νήματα, ἓνα σάβανο νὰ φάνω τοῦ Λαέρτη,
 ἢ μαύρη μοίρα ὅταν τὸν βρῆ τοῦ ἀξῦπνητου θανάτου,
 μὴ μὲ κατηγορήσουνε μιὰ μέρα οἱ Θιακοποῦλες 145
 πὼς πῆγε δίχως σάβανο κι ἄς εἶχε βίος χιλιάδες ».
- Ἔτσι εἶπα καὶ κατάπεισα τὴν ἄφοβη καρδιά τους.
 Κι ἔφαινα τότε τὸ πανὶ τ' ἀτέλειωτο ὄλη μέρα,
 καὶ μὲ τὸ φῶς δουλεύοντας τὸ ξήλωνα τὴ νύχτα.
 Τρεῖς χρόνους ἔτσι κέρδισα νὰ τοὺς γελῶ μ' ἀπάτη. 150
 Κι ὁ τέταρτος σὰν ἔφτασε μὲ τῶν καιρῶν τὸ διάβα,
 (οἱ μῆνες ὅταν πέρασαν κι ἤρθαν καιροὶ καὶ χρόνοι),
 οἱ δοῦλες, σκύλες ἄπιστες, μὲ πρόδωσαν ποῦ μ' εἶδαν,
 κι ἤρθαν αὐτοὶ καὶ μ' ἐπίασαν καὶ μ' ἔβρισαν μὲ λόγια.
 Τότε, ἤθελα δὲν ἤθελα, τὸ τέλεψα ἀπ' ἀνάγκη. 155
 Τώρα τὸ γάμο δὲν μπορῶ νὰ τὸν ξεφύγω, ξένε,
 μήτε ἄλλη βρίσκω πρόφαση. Μὲ βιάζουν οἱ γονοὶ μου
 νὰ παντρευτῶ, κι ὁ γιόγκας μου θυμώνει, ποῦ τὸ βίος του
 τὸ τρῶν. Γιατὶ μεγάλωσε. Τὸ σπίτι του σὰν ἄντρας,
 μὲ τοῦ θεοῦ τὴ δύναμη μπορεῖ νὰ διαφεντέψη. 160
 Πές μου καὶ σὺ τὸ γένος σου κι ὁ τόπος σου παῖός εἶναι.
 Μήτε ἀπὸ δρῦ γεννῆθηκες παλιά, μήτε ἀπὸ πέτρα ».
- Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 « Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα,
 δὲν παύεις πιά νὰ μὲ ρωτᾷς τὸ γένος μου νὰ μάθης ; 165
 Θὰ σοῦ τὰ πῶ, μὲ πῖθ πολλοὺς καημοὺς κι ἄς μὲ ποτίσης.
 Γιατὶ εἶναι αὐτὸ τὸ ριζικὸ τοῦ καθενὸς ποῦ λείπει,

- ὅπως ἐγώ, τόσον καιρὸ ἀλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα,
καὶ τρέχει μὲς στίς ξενιτιῆς κι ὄλο φαρμάκια πίνει.
Μὰ κι ἔτσι αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ πού με συχνοξετάζεις. 170
- Στὴ μέση τοῦ θαμποῦ γιαλοῦ ἓνα νησί εἶναι ἡ Κρήτη,
ὕμορφη καὶ πολὺκαρπη καὶ θαλασσοκλεισμένη,
πόχει κατοίκους ἄπειρους κι ἔχει χωριά ἐνενήντα.
Κάθε λαὸς κι ἡ γλώσσα του. Τῶν Ἀχαιῶν τὰ γένη
κι οἱ Κρητικοὶ οἱ λιοντόκαρδοι κι οἱ ἄξιοι Κυδωνιάτες, 175
τῶν Δωριέων τρεῖς φυλές, κι οἱ Πελασγοὶ οἱ λεβέντες.
Πόλη μεγάλη εἶναι ἡ Κνωσὸ τῆς Κρήτης, ὅπου ὁ Μίνως
τοῦ Δία συνομιλητῆς βασίλευε ἐννιά χρόνια.
Πατέρας τοῦ πατέρα μου τοῦ Δευκαλίωνα ἦταν,
πού ἐμένα καὶ τὸν ἀρχηγὸ γέννησε Ἴδομενέα, 180
πού με τοὺς δυὸ τ' Ἀτρέα γιούς πῆγε κι αὐτὸς στὴν Τροία
μὲ τὰ κυρτὰ καράβια του, κι Αἴθωνα λένε ἐμένα.
Ἐγὼ μικρότερος, κι αὐτὸς πρῶτος καὶ πιὸ λεβέντης.
Ἐκεῖ εἶδα καὶ τὸν φίλεψα μὲ δῶρα τὸ Δυσσέα. 185
Κακὸς τὸν ἔσπρωξε καιρός, σὰν πήγαινε στὴν Τροία,
κι ἀπ' τὸ Μαλιά τὸν ξόριασε, τὸν ἔβγαλε στὴν Κρήτη.
Στὴν Ἀμνισὸ σταμάτησε μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα,
μὲς στῆς Εἰλείθυιας τῆ σπηλιά, σὲ δύσκολο λιμάνι.
Καὶ τὸν Ἴδομενέα εὐτὺς στὴν πόλη ζήτηε νὰ βῆρη,
πού φίλο του, ὅπως ἔλεγε, τὸν εἶχε καὶ προστάτη. 190
Μὰ δέκα μέρες ἔντεκα θὰ ἔχαν περάσει, ἀφότου
ἔφυγε αὐτὸς μὲ τὰ γοργὰ καράβια γιὰ τὴν Τροία,
κι ἐγὼ τὸν πῆρα σπίτι μου καὶ τὸν φιλοξενοῦσα
κι ἀρχοντικὰ τὸν φίλεψα, πού τὰ ἔχα πλούσια ὄλα.
Μάζωξα ἀκόμα ἀπ' τὸ χωριὸ μαῦρο κρασί κι ἀλεύρι 195
καὶ στοὺς συντρόφους του ἔδωσα πού πήγαιναν μαζί του,
καὶ βόδια μου τοὺς ἔσφαξα γιὰ νὰ χαρῆ ἡ καρδιά τους.
Δώδεκα μέρες ἔμειναν οἱ Ἀχαιοὶ κοντά μου,
γιατὶ σφοδρὸς τοὺς ἔκλεισε βοριάς, κι οὔτε νὰ στέκουν
τοὺς ἄφηνε ὄξω στὴ στεριά. Στίς δεκατρεῖς τίς μέρες 200
κάνουν πανιά καὶ φύγανε, σὰν ἔκοψε ὁ ἀγέρας ».
- Ἐπλαθε χίλια ψέματα, πού σὰν ἀλήθειες ἦταν,
κι ἔκλαιγε ἐκείνη ἀκούγοντας κι ἡ ὄψη της χαλοῦσε.

- Κι ὅπως τὰ χιόνια στὰ ψηλά τὰ κορφοβούνια λιώνουν,
 πού σάν τὰ στρώση ὁ Ζέφυρος, μετὰ ἡ Νοτιά τὰ λιώνει, 205
 κι ὅταν τὰ χιόνια λιώσουν πιά, φουσκώνουν τὰ ποτάμια,
 ἔτσι ἔλιωνε ἀπ' τὰ κλάματα τ' ὠραῖο τὸ πρόσωπό της,
 ὡς ἔκλαιγε τὸν ἄντρα της πού κάθονταν κοντά της.
 Κι ἐκεῖνος τῆ γυναῖκα του πού θρήναε συμπονοῦσε
 κι ἀσάλευτα τὰ μάτια του στίς κόχες τὰ κρατοῦσε, 210
 σὰ νά 'τανε ἀπὸ κέρατο καὶ σίδηρο πλασμένα,
 καὶ τὰ 'κρυβε μὲ προσοχὴ τὰ δάκρυα πού κυλοῦσαν.
 Κι ὅταν τὸν πολυδάκρυτο χόρτασε πιά τὸ θρήνο,
 πάλε ἔπειτα τοῦ μίλησε μὲ δυὸ της λόγια κι εἶπε·
 « Τώρα πιά, ξένε, ἐγὼ θαρρῶ πῶς θὰ σέ πιάσω ἀλήθεια, 215
 ἀνίσως φιλοξένησες στ' ἀρχοντικό σου σπίτι,
 καθὼς μοῦ λές, τὸν ἄντρα μου καὶ τοὺς δικούς του ἀνθρώπους.
 Πές μου τί ροῦχα στὸ κορμὶ φοροῦσε καὶ πῶς ἦταν
 κι ἐκεῖνος κι ἰί συντρόφοι του πού πήγαιναν μαζί του ; »
 Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε· 220
 « Σὰ δύσκολο, βασίλισσα, νὰ σοῦ τὸν παραστήσω,
 γιὰτὶ ἀπὸ τότε πέρασαν εἴκοσι τόσα χρόνια,
 ἀφότου ἀπ' τὴν πατρίδα μου ξεκίνησε νὰ φύγη.
 Μὰ πάλε κι ἔτσι θὰ σοῦ πῶ καθὼς τὸν βάζει ὁ νοῦς μου·
 Χλαίνα φοροῦσε κόκκινη, διπλή, σγουρὴ ὁ Δυσσέας, 225
 πού 'χε καρφίτσα ὀλόχρυση μὲ δυὸ θηλυκωτήρια,
 ἀπάνω μὲ σκαλίσματα. Στὰ μπροστινά του πόδια
 σφιχτὰ κρατοῦσε ἓνα σκυλί, ζαρκάδι, πού 'χε βούλες
 καὶ τό 'βλεπε νὰ σπαρταρᾷ. Κι αὐτὸ θαμάζανε ὅλοι,
 χρυσὰ κι ἂν ἦταν, τὸ σκυλί νὰ πνίγη τὸ ζαρκάδι, 230
 κι αὐτὸ τὰ πόδια τίναζε ζητώντας νὰ γλιτώση.
 Τὸν εἶδα ἀκόμα νὰ φορῆ χιτώννα κεντημένο,
 σάν κρεμμυδότσουφλο ξερὸ παρόμοιο στῆ γυαλάδα.
 Ἔτσι ἦταν μαλακὸς κι αὐτὸς κι ἔλαμπε σάν τὸν ἥλιο.
 Γυναῖκες πού τὸν εἶδανε τότε θαμάζανε ὅλες. 235
 Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ. Δὲν ξέρω ἂν ὁ Δυσσέας
 τὰ πῆρε αὐτὰ ἀπ' τὸ σπίτι του τὰ ροῦχα πού φοροῦσε,
 ἢ σύντροφος τοῦ τὰ 'δωσε σάν μπῆκε στὸ καράβι,
 ἢ κάποιος ξένος, πού πολλοὺς εἶχε ὁ Δυσσέας φίλους.

- Γιατί ήταν λίγοι οί 'Αχαιοί πού 'ταν μ' ἐκεῖνον ὅμοιοι. 240
 Κι ἐγὼ ἓνα χάλκινο σπαθί τοῦ χάρισα καὶ κάπα
 ὁμορφή, κόκκινη, διπλή καὶ κροσωτὸ χιτῶνα
 καὶ μὲ τιμὲς τὸν ἔστειλα στὸ ὀρθόπλωρο καράβι.
 Κράχτης μαζί του πήγαινε, λίγο σὰν πιδὸς μεγάλος
 στὰ χρόνια. Καὶ πῶς ἦτανε νὰ σοῦ τὸν παραστήσω. 245
 Καμπούρης, μελαψός, σγουρός, Βρυβάδης τ' ὄνομά του,
 κι ἀπ' ὅλους πιδὸς καλύτερα τὸν εἶχε τοὺς συντρόφους,
 γιατί εἶχανε μαζί κι οἱ δυὸ τὴν ἴδια πάντα γνώμη ».
- Εἶπε, καὶ πόθο πιδὸς πολὺ τῆς ἔφερε νὰ κλάψη,
 σὰ γνώρισε τ' ἀλάθευτα σημάδια πού τῆς εἶπε. 250
 Κι ὅταν τὸν πολυδάκρυτο χόρτασε πιά τὸ θρῆνον
 πάλε τ' ἀπάντησε ἔπειτα μὲ δυὸ γλυκά της λόγια·
 « Ξένε, ἀπὸ τώρα πιά κι ἐμπρὸς — καὶ πρῶτα ἄς σὲ πονοῦσα —
 σὰ φίλος θὰ 'σαι σπίτι μου καὶ θὰ σὲ προστατεύω.
 Τὰ ροῦχα αὐτὰ μονάχη μου, καθὼς τὰ περιγράφεις, 255
 τοῦ τὰ 'δωσα στὸ σπίτι μου, τὰ δίπλωσα, κι ἀπάνω
 ἔραψα τὴν ὀλόχρυση καρφίτσα γιὰ στολίδι.
 Μὰ ἄχ! δὲ θὰ τὸν δεχτῶ ξανά στὸ σπίτι νὰ γυρίση.
 Μοῖρα κακὴ τὸν ἔστειλε μὲ τὸ βαθὺ καράβι,
 νὰ πάη στὴν τρισκατάρατη κι αὐτὸς τὴν κακο-Τροία ». 260
- Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 « Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ Ξακουστοῦ Δυσσέα,
 μὴν τὸ χαλᾶς πιά τ' ὁμορφο τ' ἀφράτο πρόσωπό σου
 καὶ μὲ τοὺς θρηνοὺς τὴν καρδιά στὰ στήθια σου μὴ λιώνης.
 Δὲ σὲ κατηγορῶ γι' αὐτό. Θρηνεῖ κάθε γυναίκα 265
 πού χάση ταῖρι ποθητό, πόχει παιδιὰ μαζί του.
 Πῶς τὸ Δυσσέα νὰ μὴν κλαῖς, πού σὰ θεὸς λὲς κι ἦταν ;
 Μὰ πάψε πιά τὰ κλάματα, τὰ λόγια μου ν' ἀκούσης.
 Τὴν πᾶσα ἀλήθεια θὰ σοῦ πῶ καὶ τίποτε δὲν κρύβω·
 τὸ ξέρω, πῶς ὁ θεϊκὸς Δυσσέας θὰ γυρίση 270
 καὶ ζῆ κοντὰ στὴν καρπερὴ τῶν Θεσπρωτῶν τὴ χώρα
 καὶ φέρνει πλῆθος θησαυροὺς πολύτιμους μαζί του,
 συνάζοντας ἀπ' τὰ χωριά. Μὰ τοὺς πιστοὺς συντρόφους
 τοὺς ἔχασε μὲ τὸ βαθὺ καράβι, στ' ἀφρισμένο
 τὸ πέλαγο, ὅπως ἔφευγε μακριὰ ἀπ' τὴ Θρινακία. 275

- Γιατί μαζί του θύμωσε τοῦ Κρόνου ὁ γιός κι ὁ Ἥλιος,
 πού φάγανε τὰ βόδια του οἱ ναῦτες τοῦ Δυσσέα,
 κι ὅλοι στό πολυτάραχο τὸ πέλαγος χαθῆκαν.
 Μονάχα ἐκεῖνον στή σεριὰ τὸν ἔβγαλε τὸ κύμα,
 σὲ μιὰ καρίνα карабиу, στή χώρα τῶν Φαιάκων, 280
 πού σά θεὸ τὸν τίμησαν ἀπ' τὴν καρδιά τους ὅλοι,
 κι ἄπειρα δῶρα τοῦ ἴδωσαν, κι ἤθελαν νὰ τὸν στείλουν
 ἄβλαβο στὴν πατρίδα του. Κι ἀπὸ καιρὸ ὁ Δυσσέας
 θά ἴτανε ἐδῶ, μὰ πιὸ ὄφελος τὸ βρῆκε αὐτὸ πῶς ἦταν,
 στίς ξενιτιές γυρίζοντας πολλὰ νὰ θησαυρίζη. 285
 Τόσο πολλὰ τεχνάσματα ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους
 ἤξερε τοῦ Λαέρτη ὁ γιός, πού δὲν τὸν ἔφτανε ἄλλος.
 Ἔτσι μοῦ τὰ ἴπε ὁ Φεῖδωνας, τῶν Θεσπρωτῶν ὁ ἀφέντης,
 καὶ στάζοντας στό σπίτι μου ὀρκίζονταν μπροστά μου
 πῶς τὸ καράβι ρίζανε στή θάλασσα οἱ συντρόφοι 290
 κι ὅλοι ἔτοιμοι ἦταν στή γλυκιὰ πατρίδα νὰ τὸν πᾶνε.
 Μὰ ἐμένα μ' ἔστειλε πιὸ πρῖν, γιατί ἔτυχε καράβι
 τῶν Θεσπρωτῶν στό καρπερὸ Δουλίχι νὰ πηγαίνει.
 Μοῦ ἴδειξε καὶ τοὺς θησαυροὺς πού σύναξε ὁ Δυσσέας,
 πού ἀκόμα καὶ τὴ δέκατη θὰ θρέφανε γενιά του. 295
 Τόσο πολὺ ἦτανε τὸ βιὸς πού πῆγε στό παλάτι.
 Για τὴ Δωδώνη μοῦ ἴλεγε πῶς ἔφυγε ὁ Δυσσέας,
 ἀπ' τὸν ψηλόκορμο τὸ δρῦ, τὸ θέλημα τοῦ Δία
 ν' ἀκούσῃ, πῶς θὰ πῆγαινε στὴν πατρική του χώρα,
 πόλειπε χρόνια, ἂν φανερὰ εἶτε κρυφὰ θὰ φτάσῃ. 300
 Ἔτσι ὁ Δυσσέας σώθηκε καὶ θὰ ἴρθῃ ἐδῶ σὲ λίγο
 μήτε θὰ μείνῃ πιά καιρὸ ἀλάργα ἀπ' τοὺς δικούς του
 κι ἀπ' τὴ γλυκιὰ πατρίδα του. Κι ὥστόσο παίρνω κι ὄρκο.
 Ἄς εἶναι ὁ πρῶτος τῶν θεῶν ὁ Δίας μάρτυράς μου,
 κι ἡ στιά πού μὲ φιλοξενεῖ τοῦ ἀψέγαδου Δυσσέα, 305
 ἔτσι ὅπως σοῦ τὰ λέγω αὐτὰ καὶ θὰ τελέψουν ὅλα.
 Θὰ ἴρθῃ ὁ Δυσσέας σπίτι του σ' αὐτὸ τὸ χρόνο ἀπάνω,
 ὅταν ὁ μήνας κλείσῃ αὐτὸς κι ὅταν ἀρχίσῃ ὁ ἄλλος».
 Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Ἄμποτε, ζένε, ὁ λόγος σου αὐτὸς καὶ ν' ἀληθέψῃ. 310
 Τότε θὰ ἰδῆς τὴ γνώμη μου, τί δῶρα θὰ σοῦ δώσω,

- πολλά, πού θά τὰ βλέπουνε καί θά σέ μακαρίζουν.
 Μά νά, ἡ ψυχὴ μου προνογᾶ, θαρρῶ ὅπως καί θά γίνουν.
 Μήτε ὁ Δυσσέας θά ἴρθη πιά μήτε καί σὺ νά φύγης
 θά τ' ἀξιοθῆς, γιατί ὁδηγούς δὲν ἔχουμε πιά τέτοιους,
 315
 σὰν τὸ Δυσσέα, σπίτι μας, ἀνίσως ζοῦσε ἐκεῖνος,
 τοὺς ξένους νά φιλοξενᾶ καί νά καταβодώνη.
 Μά ἐλάτε, δοῦλες, λοῦστε τον καί στρώστε του κρεβάτι
 μὲ στρῶμα καί σκεπάσματα καί καθαρὴ ἀντρομίδα,
 νά ζεσταθῆ προσιμένοντας ὅσο νά φέξῃ ἡ Αὐγούλα.
 320
 Καί λοῦστε τον πρῶι πρῶι καί τρίψτε τον μὲ λάδι,
 κοντὰ μὲ τὸν Τηλέμαχο νά κάτση στὸ τραπέζι.
 Κι ἂν τοῦ χαλάση τὴν καρδιά κανεὶς ἀπ' τοὺς μνηστῆρες,
 κακὸ δικό τους, μήτε πιά θά κάνουν ὅ,τι θέλουν,
 325
 κι ἄς πάη νά βράζῃ ἀπ' τὸ θυμὸ στὰ σωθικά ἢ καρδιά τους.
 Γιατί, πῶς, ξένε, θά πειστῆς πῶς ξεπερνῶ τίς ἄλλες
 γυναῖκες στὰ φερσίματα καί στὴν καλὴ τὴ γνώμη,
 ἂν τρῶς στὸ σπίτι μου ἄλουστος καί κακοφορεμένος ;
 "Ὅλοι λιγύχρονοι οἱ θνητοὶ γεννήθηκαν στὸν κόσμο.
 "Ὅποιος ἔχει ἄπονη καρδιά κι ἀνήμερη τὴ γνώμη
 330
 τὸν καταριοῦνται συμφορὲς ἐνόσω ζῆ νά πάθῃ,
 καί πεθαμένον ἔπειτα τὸν κατακρίνουν ὅλοι.
 Κι ὅποιος σταθῆ πονετικὸς καί μὲ καλὴ τὴ γνώμη,
 οἱ ξένοι ἐκείνου διαλαλοῦν στὸν κόσμον τ' ὄνομά του,
 καί μ' ἓνα στόμα οἱ ἄνθρωποι καλὸν τὸν ὀνομάζουν ».
 335
 Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καί τῆς εἶπε·
 « Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα,
 σιχάθηκα τὰ στρώματα καί τὰ λευκὰ σεντόνια,
 ἀφότου μὲ μακρόκουπο καράβι ξεκινώντας
 τὰ χιονοσκέπαστα βουνὰ πρωτάφησα τῆς Κρήτης.
 340
 Σὰν πρῶτα ἐγὼ θά κοιμηθῶ, νύχτα ἄγρυπνη περνώντας.
 Νύχτες πολλὲς κοιμήθηκα σὲ φτωχικὸ κρεβάτι,
 τὴ ροδοδάχτυλη Αὐγὴ νά φέξῃ καρτερώντας.
 Μήτε ποδονίψιματα πιά λαχταρᾶ ἢ καρδιά μου,
 345
 μήτε καμιά ἀπ' τίς δοῦλες σου τὸ πόδι μου θ' ἀγγίξῃ,
 ἀπ' ὅσες στὸ παλάτι σου κι ἂν ἔχῃς παρακώρες,
 ἐκτὸς ἂν τύχῃ μιὰ γριά παλιὰ καλὴ γυναίκα,

πού τόσα πέρασε κι αὐτὴ ὅσα κι ἐγὼ ἔγω πάθει.

Μιά τέτοια δὲ θὰ τ' ἀρνηθῶ τὸ πόδι μου ν' ἀγγίξῃ ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε· 350

« Καλέ μου ξένε, ἄλλος κανεῖς στὸ σπίτι μου δὲν ἦρθε
ἔτσι καλὸς καὶ γνωστικὸς ἀκόμα ἀπ' ἄλλους τόπους
ὡς εἶσαι σύ, πού γνωστικά κι ὄλα τὰ λές με κρίση.

Ἔχω μιὰ τέτοια ἐγὼ γριά, καλὴ καὶ στοχασμένη,
πόθρεψε καὶ μεγάλωσε τὸν ἄμοιρο Δυσσέα, 355

κι ὅταν τὸν γέννα ἢ μάνα του, στὰ χέρια τῆς τὸν πῆρε.

Αὐτὴ, κι ἄς εἶναι ἀδυναμη, τὰ πόδια θὰ σοῦ πλύνῃ.

Σήκω, καλὴ μου Εὐρύκλεια, τοῦ ἀφέντη σου νὰ πλύνῃς

τώρα τὸ συνομήλικο. Τέτοιος πιά κι ὁ Δυσσέας

θὰ ἴναι στὰ πόδια σὰν κι αὐτόν, τέτοιος στὰ χέρια θὰ ἴναι. 360

Γιατὶ γερνοῦν οἱ συμφορὲς τὸν ἄνθρωπο ἄψε σβῆσε ».

Εἶπε, καὶ σκέπασε ἡ γριά τὴν ὄψη μὲ τὰ χέρια

κι ἔχυνε δάκρυα φλογερά καὶ μὲ παράπονο εἶπε·

« Ὁχου, παιδί μου, ἡ δύστυχη γιὰ σένα ἐγὼ, πού ὁ Δίας
ἀπ' ὄλους σὲ κατὰτρεξε, θεόφοβος κι ἄς ἦσουν. 365

Γιατὶ κανεῖς ἄλλος θνητὸς στὸ βροντολάλο Δία

τόσα δὲν ἔκαψε μηριά καὶ διαλεχτὲς θυσιῆς

δὲν πρόσφερε, ὅσες τοῦ ἴκανες, θερμὰ παρακαλώντας

νὰ ἰδῆς καλὰ γεράματα καὶ νὰ χαρῆς τὸ γιό σου.

Τώρα μονάχου σοῦ ἴσθησε τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα. 370

Ἔτσι κι ἐκεῖνον θὰ γελοῦν στίς ξενιτιῆς οἱ δοῦλες,

ἂν πάῃ σὲ σπίτι ἀρχοντικό, καθὼς αὐτὲς οἱ σκύλες

σὲ περιπαίζουν, καὶ γι' αὐτὸ δὲ θέλεις νὰ σὲ πλύνουν,

κι ἀπ' τίς ντροπὲς τους δὲν μπορεῖς στὰ μάτια νὰ τίς βλέπῃς,

κι ἐμένα πού ἴμαι πρόθυμη προστάζει ἡ Πηνελόπη. 375

Κι ἐγὼ γιὰ σένα καὶ γι' αὐτὴ τὰ πόδια θὰ σοῦ πλύνω,

γιατὶ ἡ καρδιά μου σὲ πονεῖ μ' αὐτὰ πόχεις περάσει.

Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσης.

Ξένοι πολλοὶ ταλαίπωροι ἐδῶ ἦρθαν, μὰ δὲν εἶδα

ἄλλον νὰ μοιάζῃ στὴ φωνή, στ' ἀνάστημα, στὰ πόδια, 380

ὡς τώρα ἀκόμα, καθὼς σύ μὲ τὸ Δυσσέα μοιάζεις ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·

« Ὅλοι τὸ λένε αὐτό, κυρά, ὅσοι μᾶς εἶδαν κι ἄλλοι. »

πὼς ἔτσι μοιάζουμε πολὺ ἕνας στὸν ἄλλο οἱ δύο μας,
καθὼς καὶ σὺ μὲ τὴ σοφὴ τὴ γνώμη σου τὸ βρῆκες ». 385

Ἔτσι εἶπε, κι ἔφερε ἡ γριά ἕνα λαμπρὸ λεβέτι
πού 'χε γιὰ τὸ ποδόλουτρο, κι ἔχυσε πρῶτα κρύο
νερὸ κι ἀμέσως τὸ ζεστό. Τότε ἔκατσε ὁ Δυσσέας
μακριὰ ἀπ' τὸ τζάκι κι ἔστρεψε τὸ σῶμα στὸ σκοτάδι,
γιατὶ φοβήθηκε ἄξαφνα μὴν πιάση τὴν πληγὴ του 390

καὶ τὸν γνώρισε κι οἱ δουλειές βγοῦν ὅλες πιά στὴ μέση.
Κοντὰ του πῆγε κι ἄρχισε τὰ πόδια του νὰ πλύνῃ,
καὶ τὴν πληγὴ του γνώρισε πού τοῦ 'καμε μιὰ μέρα
ὁ κάπρος μὲ τὸ δόντι του, στὸν Παρνασσὸ ὅταν πῆγε
καὶ βρῆκε τὸν Αὐτόλυκο μὲ τοὺς λεβέντες γιούς του, 395

τὸν πάππο του ἀπ' τὴν μάνα του, πού δὲν τὸν ἔφτανε ἄλλος
στοὺς ὄρκους καὶ στίς πονηριές, ὅσα χαρίσματα εἶχε
ἀπ' τὸν Ἑρμῆ, γιατί μηριὰ τοῦ 'καιγε ἀρνιῶν καὶ τράγων
καὶ τὸν συνόδευε παντοῦ, βοηθός του καὶ προστάτης.
Σὰν ἔφτασε ὁ Αὐτόλυκος στὸ καρπερὸ τὸ Θιακί, 400

ἕνα παιδί νιογέννητο τῆς θυγατρὸς του βρῆκε
κι ἡ Εὐρύκλεια τοῦ τό 'βαλε στὰ γόνατά του ἀπάνω,
ὅταν ἀπόφαγε κι εὐτύς ἔτσι δύο λόγια τοῦ 'πε·
« Ὁ ἴδιος τώρα, Αὐτόλυκε, πὲς τ' ὄνομα πού θέλεις,
γιὰ τὸ παιδί τῆς κόρης σου, πού λαχταροῦσες νὰ 'χης ». 405

Κι ἀπάντησε ὁ Αὐτόλυκος κι ἔτσι εἶπε μὲ χαρὰ του·
« Τ' ὄνομα βγάλιτε πού θὰ πῶ, κόρη μου καὶ γαμπρέ μου.
'Εγὼ πού ἐμπρός σας βλέπετε, καὶ σ' ἄντρες καὶ γυναῖκες
πολλές ὠδινες ἔφερα, στὴ γῆ τὴν πολυθρόφα.
Δυσσέα λέτε τὸ παιδί, κι ὅταν πιά μεγαλώσῃ 410

κι ἔρθῃ κατὰ τὸν Παρνασσὸ, στὸ μητρικὸ του σπίτι,
πόχω τοὺς θησαυροὺς μου ἐκεῖ, πολλὰ θὰ τοῦ χαρίσω
ἀπ' ὅλα, καὶ χαρούμενο θὰ τὸν ξεπροβοδίσω ».

Αὐτὰ τὰ δῶρα τὰ λαμπρὰ πῆγε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας
νὰ πάρῃ, κι ὁ Αὐτόλυκος κι οἱ γιοί του μὲ χαρὰ τους
τὸν δέχτηκαν καὶ μὲ γλυκὰ τὸν χαιρετοῦσαν λόγια. 415

Κι ἡ Ἄμφιθέα, ἡ σεβαστὴ τῆς μάνας του ἡ μητέρα,
τὸν πῆρε, τὸν ἀγκάλιασε, τὰ μάτια του φιλοῦσε.
Πρόσταξε κι ὁ Αὐτόλυκος τοὺς γιούς του νὰ ἐτοιμάσουν

τραπέζι, κι ὄλοι ὑπάκουσαν κι ὅπως τοὺς εἶπε κάνουν.
 Φέρανε βόδι ἀρσενικὸ πεντάχρονο κι ἀμέσως 420
 τὸ ἔγδαραν, τὸ συγύρισαν καὶ τὸ ἔκαμαν κομμάτια
 καὶ τεχνικὰ τὸ λιάνισαν καὶ τὸ περνοῦν στὶς σοῦβλες.
 Τὸ ψήνουν ὁμορφα ὁμορφα καὶ μερδικὰ μοιράζουν.
 Τότε ὅλη μέρα τρώγανε ὅσο νὰ πέση ὁ ἥλιος,
 καὶ τίποτε δὲν ἔλειπε πού νὰ ποθῆ ἡ καρδιά τους. 425
 Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλειψε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
 τότε ὄλοι κοιμηθῆκανε καὶ χάρηκαν τὸν ὕπνο.
 Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 γιὰ τὸ κυνήγι κίνησαν οἱ γιοὶ τοῦ Αὐτολύκου,
 μὲ τὰ σκυλιὰ τους καὶ μ' αὐτοὺς κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας. 430
 Στὸ δασοφούντωνο βουνὸ τὸν Παρνασσὸ ἀνεβαίνουν
 κι ἀπάνω βγῆκαν στὶς κορφές τὶς ἀνεμοδαρμένες.
 Κι ἀπέ, σὰν πρωτοchrύσωνε ὁ ἥλιος τὰ χωράφια,
 βαθιὰ ἀπ' τὸ σιγαλότρεχο τὸν Ὀκκεανὸ ὅπως βγῆκε,
 στὸ λόγγο μπῆκαν οἱ ὀδηγοί, καὶ ψάχνοντας τ' ἀχνάρια 435
 τρέχανε ἐμπρός τους τὰ σκυλιὰ. Κι οἱ γιοὶ τοῦ Αὐτολύκου
 πήγαιναν πίσω καὶ μ' αὐτοὺς ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
 κοντὰ στοὺς σκύλους, τὸ μακρὺ κοντὰρι του κουνώντας.
 Κάπρος μεγάλος λάγιαζε μὲς στὸ πυκνὸ λαγκαδι,
 πού δὲν τὸ πείραζε ἡ ὄρμη τοῦ νοτισμένου ἀνέμου, 440
 μήτε κι ὁ ἥλιος τὸ ἔφρυγε μὲ τὶς λαμπρές του ἀχτίδες,
 κι οὔτε τὸ πέρασε ἡ βροχή. Τόσο ἦταν λογγωμένο,
 κι εἶχε χυμένα καταγῆς πυκνὸ σωρὸ τὰ φύλλα.
 Κι ὡς ἄκουσε ποδοβολή σκυλιῶν κι ἀντρῶν νὰ φτάνουν,
 ἀπ' τὸ λαγκαδι χύμηξε καὶ στάθηκε μπροστά τους 445
 μ' ὀλόρθες τρίχες, καὶ φωτιές τὰ μάτια του πετοῦσαν.
 Πρῶτος ἀπάνω του ὄρμησε ὁ τολμηρὸς Δυσσέας
 νὰ τὸν χτυπήσει, σηκωτὸ κρατώντας τὸ κοντὰρι,
 μὰ πρὶν ὁ κάπρος πρόλαβε κι ἴσα στὸ γόνα ἀπάνω
 τὸν πλήγωσε, ὅπως χύθηκε ξυστά, κι ἓνα κομμάτι 450
 σάρκα τοῦ πῆρε κάμπωση. Τὸ κόκαλο δὲ βρῆκε.
 Δεξιὰ στὸν ὦμο βάρωσε τὸν κάπρο κι ὁ Δυσσέας,
 καὶ τοῦ γεροῦ του κονταριοῦ πέρασε ἡ μύτη πέρα,
 καὶ στρώθηκε μουγγρίζοντας καὶ πέταξε ἡ ψυχὴ του.

- Κοίταξαν τ' Αὐτολύκου οἱ γιοὶ τὸ θεῖκὸ Δυσσέα, 455
 καὶ τὴν πληγὴ τοῦ δέσανε καὶ τοῦ ἴπιασαν τὸ αἷμα
 μὲ ξόρκια, κι ἤρθαν ἔπειτα στὸ πατρικὸ τους σπίτι.
 Τότε ὁ θεϊκὸς Αὐτόλυκος μὲ τοὺς λεβέντες γιουὺς του
 τὸν γιάτρεψαν καὶ τοῦ ἴδωσαν δῶρα λαμπρά, καὶ πίσω 460
 χαρούμενο τὸν ἔστειλαν χαρούμενοι στὸ Θιάκι.
 Τὸ γυρισμὸ του χάρηκαν οἱ σεβαστοὶ γονιοὶ του,
 καὶ τὸν ρωτοῦσαν τὴν πληγὴ νὰ μάθουν πῶς τὴν πῆρε.
 Κι αὐτὸς τοὺς ἐξιστόρησε πῶς στὸ κυνήγι ὁ κάπρος
 τὸν πλήγωσε μὲ τ' ἄσπρο του τὸ δόντι, ὅταν ἀνέβη
 μὲ τοῦ Αὐτολύκου τὰ παιδιὰ στοῦ Παρνασσοῦ τὶς ράχες. 465
- Αὐτὴ ἦταν πόπιασε ἡ γριά, μ' ὀρθάνοιχτες τὶς χοῦφτες
 νὰ πλύνῃ, καὶ τὴ γνώρισε κι ἀπόλυσε τὸ πόδι,
 κι ὡς ἔπεσε στὸ χάλκινο λεβέτι μέσα ἡ κνήμη,
 ἄχρησε ἐκεῖνο κι ἔγειρε, καὶ τὸ νερὸ ὄξω ἐχύθη.
 Χαρὰ μαζὶ τὴν ἔπιασε καὶ πόνος τὴν καρδιά της, 470
 καὶ δάκρυσαν τὰ μάτια της καὶ πιάστηκε ἡ φωνή της,
 καὶ τὸ πηγούνη τοῦ ἴπιασε κι ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα·
 «Ἄχ, ὁ Δυσσέας εἶσαι σύ, παιδί μου ἀγαπημένο,
 κι ἡ ἔρμη δὲ σὲ γνώρισα πρὶν στὴν πληγὴ σου ἀπλώσω ».
- Ἔτσι εἶπε καὶ τὰ μάτια της στὴν Πηνελόπη στρέφει 475
 μὲ γνέψιμό της γὰ τῆς πῆ τὸ ταῖρι της πῶς ἤρθε.
 Μὰ δὲν μποροῦσε αὐτὴ νὰ ἰδῆ, μήτε νὰ καταλάβῃ,
 γιατί ἡ Παλλάδα ἄλλοῦ τὸ νοῦ τῆς εἶχε γυρισμένο.
 Τὴν πιάνει τότε ἀπ' τὸ λαιμὸ μὲ τὸ δεξιὸ ὁ Δυσσέας,
 κι εὐτὺς κοντὰ του τὴν τραβᾷ μὲ τ' ἄλλο καὶ τῆς εἶπε· 480
 « Θεός, καλομένα, νὰ χαθῶ ; Ἡ ἴδια ἀπ' τὸ βυζὶ σου
 τὸ γάλα σου μὲ πότισες. Κι ἔφτασα στὴν πατρίδα,
 στερνὰ ἀπὸ χίλια βάσανα, στὸν εἰκοστὸ πιά χρόνο.
 Μὰ τώρα, ἀφοῦ μὲ γνώρισες, θεὸς λὲς καὶ σοῦ τό 'πε,
 σώπα, μὴν τύχη ἄλλος κανεῖς στὸ σπίτι καὶ τὸ μάθη. 485
 Κι ἕνα μου λόγο θὰ σοῦ πῶ, καὶ νὰ τὸ ἰδῆς, θὰ γίνῃ.
 Ἄν τοὺς μνηστῆρες ὁ θεὸς μ' ἀφήσῃ νὰ ξεκάμω,
 δὲ θὰ γλιτώσῃς μήτε σύ, βυζάστρα μου κι ἂν εἶσαι,
 ὅταν σκοτώνω σπίτι μου τὶς ἄλλες παρακόρες ».
- Μίλησε πάλε ἡ γνωστικιά Εὐρύκλεια κι ἔτσι τοῦ ἴπε. 490

« Τί λόγια εἶναι, παιδάκι μου, πού βγάζεις ἀπ' τὸ στόμα ;
 Ξέρεις πῶς εἶναι ἀλύγιστη κι ἀδάμαστη ἡ καρδιά μου,
 καὶ θά 'μαι σὰν τὸ σίδηρο καὶ τὴ σκληρὴ τὴν πέτρα.
 Κι ἓνα ἄλλο τώρα θά σοῦ πῶ καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσης.

Ἄν μὲ τὴ χάρη τοῦ θεοῦ σκοτώσης τοὺς μνηστῆρες,
 ὅλες πιά τότε θά σοῦ πῶ τίς δοῦλες τοῦ σπιτιοῦ σου
 κι αὐτὲς πού σ' ἀτιμάσανε κι ὅσες δὲν ἔχουν κρίμα ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 « Δὲν εἶναι ἀνάγκη, βάρια μου, νὰ μοῦ τίς ὀνομάσης.

Καλὰ κι ἐγὼ τὴν καθεμιὰ θά τὴ γνωρίσω ὁ ἴδιος.

Μὰ σῶπα τώρα, κι οἱ θεοὶ ὡς θέλουν θά τὰ φέρουν ».

Ἔτσι εἶπε, κι ἡ γερόντισσα βγῆκε ὄξω ἀπ' τὸ παλάτι,
 νὰ πάη νὰ φέρῃ ἄλλο νερό, σὰ χύθηκε τὸ πρῶτο.

Κι ἔπειτα σὰν τὸν ἔλουσε κι ἔτριψε μὲ τὸ λάδι,

πάλε ὁ Δυσσέας στὴ φωτιὰ σίμωσε τὸ σαμνὶ του

νὰ ζεσταθῆ καὶ τὴν πληγὴ τύλιξε μὲ κουρέλια.

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη ἄρχισε τότε κι εἶπε·

« Ἀκόμα, ξένε, κάτι τι νὰ σὲ ρωτήσω θέλω.

Κοντεύει τώρα τῆς γλυκιᾶς ἀνάπαψης ἡ ὥρα,

καθεὶς τὸν ὕπνο νὰ χαρῆ, μ' ὅσους καημοὺς κι ἂν ἔχη.

Μὰ ἐμένα ἡ μοῖρα ἀμέτρητες μοῦ χάρισε τίς πίκρες.

Γιατὶ τίς μέρες μου περνῶ μὲ κλάματα, μὲ θρήνους,

καὶ τίς δουλειές μου σπῖτι μου κοιτάζω καὶ τίς δοῦλες.

Κι ὅταν ἡ νύχτα πιά ἀπλωθῆ κι ὅλοι γλυκὰ κοιμοῦνται,

πλαγιάζω στὸ κρεβάτι μου καὶ τὴν καρδιά μου βόσκουν

χιλιάδες λογισμοὶ πικροὶ πού δάκρυα μὲ ποτίζουν.

Κι ὅπως τ' ἀηδόνη τὸ χλωμό, ἡ κόρη τοῦ Πανδάρου,

ὅταν προβάλλῃ ἡ ἀνοιξή, θρήνου τραγούδια ἀρχίζει

μὲς στὰ πυκνὰ φυλλώματα πού κάθεται τῶν δέντρων,

καὶ χύνει, ἀλλάζοντας σκοποὺς, πολύφωνα τραγούδια,

τ' ἀγαπημένο της παιδί τὸν Ἴτυλο θρηνώντας,

πού ἀπρόσεκτα τὸ σκότωσε, τὸ γιὸ τοῦ ἀφέντη Ζήθου,

ἔτσι κι ἐμένα ἐδῶ κι ἐκεῖ στριφογυρίζει ὁ νοῦς μου,

πότε μὲ τὸ παιδί μου ἐδῶ νὰ μείνω, νὰ προσέχω

τὸ βιός μου καὶ τίς δοῦλες μου καὶ τὸ ψηλό μου σπῖτι,

σεβούμενη τὸν ἄντρα μου καὶ τοῦ λαοῦ τὴ γνώμη,

καὶ τότε ἓνα ἄλλον Ἀχαιοῖ, τὸν πιὸ καλὸ, νὰ πάρω
 ποῦ θέλει νὰ μὲ παντρευτῆ καὶ πλούσια δῶρα δίνει.

Κι ἐνόσω ἀκόμα ἦταν μικρὸς κι ἀνήξερὸς ὁ γιὸς μου,
 δὲ μ' ἄφηνε νὰ παντρευτῶ, τὸν ἄντρα μου ν' ἀφήσω.

530

Μὰ τώρα ποῦ μεγάλωσε καὶ τὸν στολίζει ἡ νιότη,
 στὸ σπίτι τοῦ πατέρα μου παρακαλεῖ νὰ φύγω,
 γιὰτὶ λυπᾶται ποῦ τοῦ τρῶν τὸ βίος του ἐδῶ οἱ μνηστῆρες.

Μόν' ἄκου αὐτό μου τ' ὄνειρο νὰ μοῦ τὸ ξεδιαλύνης.

Εἴκοσι χῆνες σπίτι μου ἀπ' τὸ νερὸ ὄξω βγῆκαν
 κι ἔτρωγαν στάρι κι ἡ καρδιά νὰ βλέπω μοῦ χαιρόνταν.

535

Κι ἓνας αἰτὸς περήφανος, αἰτὸς καμπουρομύτης,
 χύμηξε ἀπὸ ψηλὴ κορφὴ κι ἔκοψε τὸ λαιμὸ τους,
 κι ὅλες σωρὸς τεντώθηκαν, καὶ στὸ γαλάζιο αἰθέρα
 πέταξε πάλε κι ἔφυγε. Κι ἐγὼ μὲς στ' ὄνειρό μου

540

θρηνοῦσα καὶ ξεφώνιζα. Κι ὀλόγυρά μου τότε
 τρέζανε οἱ καλοπλέξουδες Ἀχαιοποῦλες κι ἤρθαν,
 ἐνῶ θρηνοῦσα πόχασα ἀπ' τὸν αἰτὸ τίς χῆνες.

Γύρισε πάλε κι ἔκατσε στοῦ παλατιοῦ τῆ στέγη
 κι ἔτσι μ' ἀνθρώπινη φωνὴ μ' ἐμπόδιζε καὶ μοῦ 'πε

545

«ὦ Πηνελόπη, μὴ χολιᾶς κι ὄνειρο αὐτὸ δὲν ἦταν,
 μόν' ἦταν ὄραμα καλὸ ποῦ θ' ἀληθέψη. Οἱ χῆνες
 εἶναι οἱ μνηστῆρες κι ὁ αἰτὸς ὁ ἄντρας σου εἶμαι ὁ ἴδιος,
 πόφτασα θάνατο σκληρὸ νὰ φέρω στοὺς μνηστῆρες».

Εἶπε κι ἀμέσως ζύπνησα ἀπ' τὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο.

550

Κι ὅπως τὰ μάτια μου ἔτριψα, στὸ σπίτι εἶδα τίς χῆνες,
 στάρι νὰ τρῶνε ὀλόγυρα, σὰν πρῶτα στὸ σκαφίδι».

Κι ἀπάντησε ὁ πολὺπειρος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε
 «Ἀλλιῶς κανένας δὲν μπορεῖ, κυρά, νὰ τὸ γυρίση

καὶ νὰ ζηγήσῃ τ' ὄνειρο, ποῦ ὁ ἴδιος ὁ Δυσσέας

555

τὸ ζήγησε, πῶς θάνατος προσμένει τοὺς μνηστῆρες
 κι ἀπ' τὸ γραφτὸ τῆς μοίρας του κανεῖς δὲ θὰ γλιτώσῃ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ συνετὴ τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε

«Ἀχ, ξένε, ὑπάρχουν ὄνειρα τρελά, ξεθωριασμένα,
 κι ὅσα ὄνειρεύονται οἱ θνητοὶ δὲν ἀληθεύουν ὅλα.

560

Γιατὶ εἶναι τῶν ἀπατηλῶν ὀνείρων δυὸ κι οἱ πόρτες.

Ἡ μιά εἶναι ἀπὸ κέρατο κι ἡ ἄλλη φιλιτσένια.

- Κι ὅσα ἀπ' τὸ φίλιτσι περνοῦν τὸ καλοτροχιμένο,
 ὅλα γελοῦν τὸν ἄνθρωπο, χαμένα φέρνουν λόγια.
- Καὶ πάλε ὅσα ἀπ' τὸ κέρατο τὸ σκαλιστὸ περάσουν, 565
 βγαίνουν ἀλήθεια στοὺς θνητοὺς ἐκείνους ποὺ τὰ βλέπουν.
 Μὰ ἐμένα τὸ πικρὸ ὄνειρο αὐτὸ δὲν ἤρθε ἐκεῖθε,
 πού, ἄχ, πόση θὰ 'φερνε χαρὰ σὲ μένα καὶ στὸ γιό μου.
 Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσης.
 Φτάνει ἡ καταραμένη αὐγὴ ποὺ μέλλω ἀπ' τοῦ Δυσσέα 570
 τὸ σπίτι ν' ἀποχωριστῶ. Κι ἐδῶ ἓνα ἀγῶνα τώρα
 θὰ βάλω, αὐτὰ τὰ δώδεκα τσεκούρια ποὺ κι ἐκεῖνος
 στὸ σπίτι τὰ 'σταινε σειρά, σὰν караβιοῦ φαλάγγια,
 κι ὅλα, ἀπ' ἀλάργα ρίχνοντας σαῖτα, τὰ περνοῦσε.
 Τέτοιοι ἀγῶνα μελετῶ νὰ βάλω στοὺς μνηστῆρες. 575
 Κι ἐκεῖνον ποὺ εὐκολώτερα τεντώση τὸ δοξάρι,
 καὶ τὴ σαῖτα ἀνάμεσα περάση ἀπ' τὰ τσεκούρια,
 θ' ἀκολουθήσω, ἀφήνοντας τὸ νυφικὸ μου σπίτι,
 τὸ σπίτι τὸ πεντάμορφο μὲ θησαυροὺς γεμάτο,
 ποὺ καὶ μὲς στ' ὄνειρο συχνὰ θὰ τὸ γλυκοθυμοῦμαι ». 580
- Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 « Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα,
 μὴν τ' ἀναβάλης πιὸ πολὺ νὰ βάλῃς τέτοιο ἀγῶνα.
 Γιατὶ πρωτύτερα ὁ σοφὸς Δυσσέας ἐδῶ θὰ 'ρθη,
 πρὶν πιάσουν τὸ καλόξυστο δοξάρι αὐτοὶ στὰ χέρια, 585
 καὶ τὴ σαῖτα ἀνάμεσα περάσουν στὰ τσεκούρια ».
- Κι ἡ Πηνελόπη ἡ συνετὴ τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
 « Ἄν ἤθελες νὰ κάθῃσαι μὲς στὸ παλάτι, ξένε,
 καὶ νὰ μιλάς, δὲ θὰ 'κλεινε τὰ βλέφαρά μου ὁ ὕπνος.
 Μὰ δὲν μποροῦν οἱ ἄνθρωποι πάντα ἄγρυπνοι νὰ μένουν, 590
 γιὰτὶ οἱ ἀθάνατοι θεοὶ στὸ καθετὶ ἓνα μέρος
 γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ὄρισαν στὴ γῆ τὴ σιτοδότρα.
 Τώρα στ' ἀνῶι μου θ' ἀνεβῶ νὰ γείρω στὸ κρεβάτι,
 ποὺ τὸ γεμίζω στεναγμοὺς καὶ δάκρυα τὸ ποτιζῶ
 αἰῶνια, ἀφότου μίσειψε κι ὁ ἄντρας μου ὁ Δυσσέας 595
 νὰ πάῃ στὴν τρισκατάρατη κι αὐτὸς τὴν κακο - Τροία.
 'Εκεῖ θὰ γείρω. Καὶ σ' αὐτὸ τὸ σπίτι ἐσὺ κοιμήσου,
 ἢ κάτω στρῶσε, ἢ θέλησε νὰ σοῦ ἐτοιμάσουν στρῶμα ».

Εἶπε, κι ἀνέβηκε ἔπειτα στ' ἀνώι ἡ Πηνελόπη,
 ὄχι μονάχη, πήγαιναν μαζί της κι ἄλλες δοῦλες.
 Κι ὅταν στ' ἀνώι ἀνέβηκε τὸ μαρμαροχτισμένο,
 ὀρνηοῦσε τὸ Δυσσέα ἐκεῖ, ὥσόντου γλυκὸν ὕπνο
 τῆς ἔχυσε στὰ μάτια της ἡ λιόφωτη Παλλάδα.

600

Υ

Πλάγιασε μὲς στὸ πρόσωπο κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
 ἀπάνω σὲ ἄργαστο βοδιοῦ τομάρι πού 'χε στρώσει
 κι ἔριξε ἀρνιῶν πολλές προβιές πού σφάζανε οἱ μνηστῆρες
 κι ἡ Εὐρυνόμη μὲ βαριά τὸν σκέπασε ἀντρομίδα.
 Ἐκεῖ ὁ Δυσσέας τὴ σφαγὴ μελέταε τῶν μνηστήρων, 5
 ξυπνὸς στὸ στῶμα. Κι ἔβγαιναν ἀπ' τὸ παλάτι οἱ δοῦλες,
 ὅσες πλαγιάζανε ἀπὸ πρὶν μαζί μὲ τοὺς μνηστῆρες,
 ὅλες μὲ γέλια, μὲ χαρές. Κι ἀναβε τοῦ Δυσσέα
 μέσα ἡ καρδιά στὰ στήθια του κι ἀνάδευε στὸ νοῦ του
 νὰ σηκωθῆ καὶ τὴ ζωὴ τῆς καθεμιᾶς νὰ πάρη 10
 ἢ γιὰ στερνὴ τοὺς πιά φορὰ ν' ἀφήση νὰ πλαγιάσουν
 μὲ τοὺς μνηστῆρες· κι ἡ καρδιά στὰ στήθια του ἀλυχτοῦσε.
 Κι ὡς τρέχει ἡ σκύλα ὀλόγυρα στὰ τρυφερά κουτάβια,
 σὰ νιώση ξένο, κι ἀλυχτᾷ καὶ ὀρμᾷ νὰ τὸν δαγκάση,
 ἔτσι ἀλυχτοῦσε κι ἡ καρδιά στὰ στήθια τοῦ Δυσσέα 15
 κι ἔβραζε, τίς παράνομες δουλειές αὐτὲς νὰ βλέπη.
 Καὶ τὴν καρδιά του μάλωνε τὰ στήθια του χτυπώντας·
 «Βάστα, καρδιά μου. Πιὸ σκληρὸ βάσταξες πόνο ἀκόμα,
 ὅταν ὁ ἄγριος Κύκλωπας σοῦ ἴρωγε τοὺς συντρόφους.
 Ἔκαμες τότε ὑπομονή, ὥσόντου πιά ἡ βουλή σου 20
 σ' ἔβγαλε μέσα ἀπ' τὴ σπηλιά, πού εἶδες τὸ χάρο ἐμπρός σου ».
 Ἔτσι ὁ Δυσσέας τὰ ἴψελνε τῆς τρυφερῆς καρδιάς του
 κι ἔμεινε τέλος ἡσυχὴ μ' ὑπομονὴ στὰ στήθια,
 κι αὐτὸς στὸ στῶμα ἐδῶ κι ἐκεῖ στριφογυρνοῦσε ἀπάνω.
 Πῶς ὅταν ἕνας τὴν κοιλιά, γεμάτη πάχος κι αἶμα, 25
 στριφογυρίζη ἐδῶ κι ἐκεῖ στὴν ἀναμμένη θράκα
 καὶ θέλει τὸ ταχύτερο γιὰ νὰ τὴ δῆ ψημένη,
 ἔτσι κι αὐτὸς ἐδῶ κι ἐκεῖ μὲ συλλογὲς γυρνοῦσε

νά 'βρη πῶς τοὺς ἀδιάντροπους μνηστῆρες νὰ χτυπήσῃ
μόνος αὐτὸς τοὺς πιδ' πολλοὺς. Τότε ἡ θεὰ Παλλὰδα 30
κατέβηκε ἀπ' τὸν οὐρανό, παρόμοια μὲ γυναίκα,
κι ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι του πάει στέκει καὶ τοῦ κάνει
« Πῶς πάλε κάθεται ἄγρυπνος, πιδὸ δύστυχε στὸν κόσμον ;
Νὰ το, τὸ σπίτι σου εἶναι αὐτὸ καὶ μέσα ἡ Πηνελόπη
κι ὁ γιός σου, ποὺ ὅμοιον λαχταρᾷ κάθε πατέρας νὰ 'χῃ ». 35

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
« Ναι, τὰ 'πες ὅλα αὐτὰ σωστά, θεά μου, κι ὅπως εἶναι.
Μὰ ἐγὼ ὅλο συλλογίζομαι στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου,
νὰ βρῶ πῶς τοὺς ἀδιάντροπους μνηστῆρες νὰ χτυπήσω,
μόνος, ἐνῶ ὅλοι κάθονται στὸ σπίτι μαζωμένοι. 40
Κι ἓνα ἄλλο μεγαλύτερο στὸ νοῦ μου ἀκόμα βάζω.
Μὲ τὴ δική σου δύναμη, θεά μου, ἂν τοὺς σκοτώσω,
ποῦ θὰ 'βρω ἐγὼ καταφυγή ; Νὰ τί νὰ λογαριάσῃς ».

Τότε ἔτσι ἡ λαμπερόφωτη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλὰδα·
« Καημένε, καὶ χειρότερο κανεῖς πιστεύει φίλο, 45
πού 'ναι θνητὸς καὶ μέσα του τότες βουλὲς δὲν ξέρει.
Μὰ ἐγὼ εἶμαι ἀθάνατη θεὰ ποὺ πάντα σὲ προσέχω
σὲ κάθε ἀγώνα σου. Μὰ νά, τί φανερὰ κηρύχνω.
Πενήντα λόχοι καὶ τοὺς δυὸ ἂν τύχη καὶ μᾶς ζώσουν
καὶ στοῦ πολέμου τὴν ὁρμὴ ζητοῦν νὰ μᾶς σκοτώσουν, 50
κι αὐτῶν τὰ βόδια θὰ 'παιρνες καὶ τὰ παχιά τ' ἄρνιά τους.
Κοιμήσου τώρα. Εἶναι βαρὺ νὰ κάθεται ὅλη νύχτα
πάντα ἄγρυπνος, καὶ γρήγορα θὰ πάψουν τὰ δεινά σου ».

Ἔτσι εἶπε κι ὕπνο τοῦ 'χυσε γλυκὸ στὰ βλέφαρά του
καὶ πίσω ἀμέσως γύρισε στὸ "Ολυμπο ἡ Παλλὰδα. 55

Ἦπνος γλυκὸς τὸν πῆρε ἐκεῖ, ποὺ ὅλες τις ἐγνοῖες σβήνει,
κι αὐτὴ τὴν ὥρα ἡ φρόνιμη γυναίκα του ξυπνοῦσε
κι ἐκλαιγε ἀπάνω καθιστὴ στὸ μαλακό της στρῶμα.
Σὰν ἐκλαψε καὶ χόρτασε τὰ δάκρυα ἡ καρδιά της
στὴν Ἄρτεμη ἔτσι εὐχόντανε ἡ θεϊκὴ γυναίκα 60
« Ἄρτεμη, σεβαστὴ θεά, τοῦ Δία θυγατέρα,
δῶσ' μου στὰ στήθια σαῖτιά νὰ σβήσῃ πιὰ ἡ ζωὴ μου
σὲ μιὰ στιγμή, ἢ κι ἄξαφνα οἱ μπόρες ἄς μ' ἀρπάξουν,
στὶς στρατές τις ἀνήλιαγες ἀλάργα νὰ μὲ πᾶνε.

- μὲς στὸ πλατὺ τοῦ Ὠκεανοῦ τὸ στόμα νὰ μὲ ρίξουν. 65
 Κι ὅπως οἱ μπόρες σήκωσαν τὶς κόρες τοῦ Πανδάρου—
 ἀπ' τοὺς θεοὺς ἀρφάνεψαν κι ἀπόμειναν στὸ σπίτι
 ἔρμες καὶ τὶς μεγάλωσε ἡ θείσσα Ἀφροδίτη
 καὶ μὲ τυρὶ τὶς ἔθρεφε, γλυκὸ κρασί καὶ μέλι.
 Κι ἡ Ἥρα, γνώση κι ὁμορφιά τοὺς χάρισε, ὅπως ἄλλες 70
 δὲν εἶχανε, κι ἀνάστημα ἡ Ἄρτεμη ἡ παρθένα.
 Κι ὅσο νὰ πάη στὸν Ὀλυμπο ἡ θείσσα Ἀφροδίτη
 γιὰ νὰ ζητήσῃ τὴ χαρὰ τοῦ γάμου γιὰ τὶς κόρες,
 ἀπ' τὸ μεγαλοδύναμο τὸν παντογνώστη Δία,
 ποὺ τὰ καλὰ τὰ ριζικά καὶ τὰ κακὰ γνωρίζει, 75
 τότε τὶς κόρες ἀρπαζαν οἱ μπόρες καὶ τὶς πῆγαν
 στὶς Καταδιώχτρες τὶς φριχτὲς νὰ τὶς ξενοδολεῦουν.
 Ἔτσι κι ἐμέσα ἄς ἀρπαχναν οἱ κάτοικοι τοῦ Ὀλύμπου,
 ἢ νὰ μὲ χτύπαι ἡ Ἄρτεμη, κι ἔτσι ὅλο τὸ Δυσσέα 80
 θωρώντας μὲ τὴ σκέψη μου νὰ κατεβῶ στὸν Ἄδη,
 νὰ μὴ γλυκάνω τὴν καρδιά πιὸ χειροτέρου ἀνθρώπου.
 Μὰ κι ὁ θλιμμένος δύνεται τὴ λύπη νὰ βαστάξῃ,
 ἂν ὅλη μέρα δέρνεται, κι ὅταν ἡ νύχτα φτάσῃ
 τὸν πάρη ὁ ὕπνος. Γιατὶ αὐτὸς στὰ βλέφαρα ἄμα πέσῃ 85
 καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ στὴν λησμονιὰ βυθίζει.
 Ὅμως σὲ μένα κι ὄνειρα κακὰ μοῦ στέλνει ἡ μοῖρα
 Αὐτὴ τὴ νύχτα πάλε ἐγὼ τὸν εἶχα στὸ πλευρό μου,
 ὡς ἦταν ὅταν ἔφυγε μὲ τὸ στρατό, καὶ τόσο
 χαϊρόμουν, ποὺ εἶπα ἀληθινὸ κι ὄχι ὄνειρο πὼς ἦταν ».
- Ἔτσι εἶπε κι ἡ χρυσόθρονη πρόβαλε εὐτύς ἡ Αὐγούλα. 90
 Κι ὡς ἄκουσε τοῦ θρήνου της τ' ἀπόφωνο ὁ Δυσσέας,
 συλλογισμένος στάθηκε καὶ φάνηκε στὸ νοῦ του
 κι ἐκείνη πὼς τὸν γνώρισε κι ἀπάνω του πὼς στέκει.
 Κι ἀρπαξε εὐτύς τὴν κάπα του καὶ τὶς προβιὲς ποὺ ἀπάνω 95
 πλάγιαζε, κι ὅλα τὰ ἔβαλε σ' ἓνα θρονὶ κι ἀμέσως
 ὄξω ἀπ' τὴν πόρτα πέταξε τὸ βόδινο τομάρι,
 κι ἔτσι στὸ Δία εὐχόντανε σηκώνοντας τὰ χέρια·
 « Δία πατέρα, ἂν μ' ἔφερε στὴν ποθητὴ πατρίδα
 ἢ χάρη σου ἀπὸ θάλασσεσ κι ἀπὸ στεριὲς μὲ πόνους
 ἀνθρώπου δεῖξέ μου φωνὴ ποὺ ξύπνησε ἀπὸ μέσα, 100

ἦ κι ἄλλο, Δία μου, ἄς φανῆ στὸν οὐρανὸ σημάδι ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ τοῦ ξάκουσε τὴν προσευχὴ του ὁ Δίας,
κι ἄξαφνα ἀπάνω βρόντησε στ' ἀστρόφωτα οὐράνια,
ψηλὰ μέσα στὰ σύγνεφα καὶ χάρηκε ὁ Δυσσέας.

Κι ἀπ' τὸ παλάτι ἀκούστηκε φωνὴ κοντά του ἀλέστρας,
στὸ μέρος ποῦ οἱ χερόμυλοι βρισκόνταν τοῦ Δυσσέα, 105
καὶ δώδεκα δουλεύανε γυναῖκες νὰ ἐτοιμάσουν
ἀλεύρι καὶ κριθάλευρο, ποῦ 'ναι ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Κι οἱ ἄλλες, σὰν ἀπάλεσαν τὸ σάρι, κοιμηθῆκαν.
Καὶ μόνη μιὰ δὲν ἔπαυε, ποῦ ἦ πιὸ ἀδύναμη ἦταν. 110

Σταμάτησε τὸ μύλο τῆς κι ἔτσι εἶπε γιὰ σημάδι ·
« Δία πατέρα, ποῦ θεῶν κι ἀνθρώπων εἶσαι ἀφέντης,
ἔκαμες δυνατὴ βροντὴ μὲς στ' ἀστερένια οὐράνια,
δίχως κὰν νὰ 'χη σύγνεφο. Κάποιο σημάδι δείχνεις.

Ἄκου κι ἐμένα τῆς φτωχῆς, τὸ λόγο μου νὰ κάμης. 115
Στερνὴ τους σήμερα φορὰ στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα
ἄς φᾶνε τὸ λαχταριστὸ φαί τους οἱ μνηστῆρες,
ποῦ μοῦ 'λυσαν τὰ γόνατα ἀπ' τὸν πολὺ τὸν κόπο
ν' ἀλέθω σάρι. Κάμε το νὰ φᾶνε τὸ στερνὸ τους ».

Εἶπε, καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας τὸ σημάδι 120
καὶ τὴ βροντὴ, κι εἶπε στὸ νοῦ : « Θὰ ἐκδικηθῶ τοὺς κλέφτες ».

Κι οἱ ἄλλες δοῦλες στὸ ψηλὸ παλάτι τοῦ Δυσσέα
συνάχτηκαν, τὴν ἄσβηστη φωτιὰ στὴ σιὰ ν' ἀνάψουν.

Κι ὁ θεϊκὸς Τηλέμαχος σηκώθηκε ἀπ' τὸ στρῶμα
καὶ φόρεσε τὸ ροῦχο του καὶ κρέμασε στοὺς ὤμους 125
γύρω τὸ κοφτερὸ σπαθὶ καὶ στὰ παχιά του πόδια
ἔδωσε τὰ πεντάμορφα σαντάλια του καὶ πῆρε

κατόπι τὸ χαλκόμυτο πολεμικὸ κοντάρι
καὶ στὸ κατώφλι στάθηκε καὶ στὴν Εὐρύκλεια εἶπε·
« Βάγια καλὴ, τιμήσατε τὸν ξένο μὲς στὸ σπίτι 130
μὲ στρῶμα καὶ μὲ φαγητό ; Ἦ τὸν ἀφήσατε ἔτσι ;
Γιατὶ εἶναι τέτοια ἡ μάνα μου, μ' ὅλη τὴ γνώση πόχει.
Στὴν τύχη, τὸ χειρότερο ἀπ' τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους
τιμᾶει, καὶ τὸν καλύτερο καταφρονεῖ καὶ διώχει ».

Κι ἡ γνωστικὰ Εὐρύκλεια τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε· 135
« Γιέ μου, μὴν τὴν κατηγορᾷς ποῦ φταιξίμο δὲν ἔχει.

- Κάθισε ό ξένος κι έπινε όσο ήθελε ή καρδιά του
 κι έλεγε πιά πώς δέν πεινά, γι' αυτό σάν τόν ρωτοῦσε.
 Κι όταν θυμήθηκε έπειτα και τó γλυκό τόν ύπνο
 πρόσταξε εὐτύς τις δούλες της κρεβάτι νά τοῦ στρώσουν. 140
 Κι αὐτός σάν έρμος κι άμοιρος δέν ήθελε σέ στρώμα
 νά κοιμηθῆ ἤ καθαρά καλόφαντα σεντόνια,
 μόν' πλάγιασε στό πρόσπιτο σ' ένα βοδιοῦ τομάρι
 ἄρχαστο και σέ άρνιῶν προβιές, πού τά 'στρωσε από κάτω,
 κι ύστερα τόν σκεπάσαμε κι εμεῖς με μιὰ άντρομίδα ». 145
 "Έτσι εἶπε, κι ό Τηλέμαχος βγήκε δέξω με κοντάρι,
 και δυό σκυλιά άσπροπόδαρα τόν άκλουθοῦσαν πίσω.
 Και κίνησε στη σύνοδο τῶν Άχαιῶν νά φτάση.
 Τότε ή Εὐρύκλεια πρόσταξε τις άλλες παρακóρες,
 ή σεβαστή γερόντισσα τοῦ "Ωπου ή θυγατέρα· 150
 « Πιάστε, σαρώστε με σπουδή και ράνετε στό σπίτι
 και ρίξτε τ' άλικα χαλιά στα κολοκαμωμένα
 θρονιά, κι άλλες όλόγυρα σφουγγίστε τά τραπέζια
 και τά κροντήρια πλύνετε, τά δίχερα ποτήρια.
 Κι άλλες άς πάνε για νερό νά φέρουν άπ' τή βρύση 155
 κι άς μὴν άργήσουν. Τό πρῶι θά φτάσουν οι μνηστῆρες
 στό σπίτι. Γιατί σήμερα γιορτάζει όλος ό κόσμος ».
 "Έτσι εἶπε κι όλες άκουσαν κι όπως τούς εἶπε κάνουν.
 Εἴκοσι πῆγαν για νερό στη μαρμαρένια βρύση
 κι οι άλλες όλες δούλευαν με προκοπή στό σπίτι. 160
 "Έφτασαν πρῶτοι οι παραγοῖ τῶν άτροπων μνηστήρων,
 κι έκοψαν ξύλα τεχνικά. Κι οι κόρες άπ' τή βρύση
 γύρισαν, κι ό χοιροβοσκός ήρθε κι αὐτός σέ λίγο
 κι έφερε τρία διαλεχτά θρεφτάρια άπ' τó κοπάδι.
 Τ' άφησε στον ψηλόχτιστο τó φράχτη δέξω νά βόσκουν, 165
 κι αὐτός με λόγια του γλυκά μιλοῦσε στό Δυσσέα·
 « Ξένε, κάπως καλύτερα σέ νοιάζονται οι μνηστῆρες,
 ἤ μήπως σέ καταφρονοῦν στό σπίτι σάν και πρῶτα ;»
 Κι άπάντησε ό πολύσοφος Δυσσέας κι έτσι τοῦ 'πε·
 « Άμποτες, Εὔμαιε, οι θεοῖ τ' άδικα νά πλερώσουν 170
 αὐτά πού κάνουν όλοι αὐτοῖ, χωριάτες, διαστρεμμένοι,
 στό ξένο σπίτι, και ντροπή σταλαματιά δέν έχουν ».

- Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξύ τους.
 Τότε ἤρθε κι ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος καὶ ξοπίσω
 τὸν ἀκλουθοῦσαν δυὸ βοσκοί, τὶς γίδες σαλαγώντας 175
 τὶς πιὸ καλὲς τοῦ κοπαδιοῦ πόφερναν στοὺς μνηστῆρες.
 Κάτω ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιακὸ πάει κι ἔδεσε τὶς γίδες
 κι ἔτσι μὲ λόγια του πικρὰ μιλοῦσε τοῦ Δυσσέα·
 « Ἀκόμα, ξένε, θά 'χουμε στὸ σπίτι τὸν μπελά σου
 νὰ ζητιανεύης ; Τὴ γωνιά δὲ θά μᾶς τὴν ἀδειάσης ; 180
 Θαρρῶ ὅμως τούτη τὴ φορὰ πὼς δὲ θά χωριστοῦμε
 προτοῦ πιαστοῦμε στὶς γροθιές. Γιατὶ εἶσαι ἕνας ζητιάνος
 ἀδιάντροπος. Ἔχει κι ἀλλοῦ τραπέζια νὰ τὸ στρώνης ».
 Ἔτσι εἶπε, μὰ ὁ πολῦσοφος Δυσσέας δὲ μιλοῦσε,
 μόν' κοῦναε τὸ κεφάλι του καὶ κακομελετοῦσε. 185
 Ἦρθε ὁ Φιλοίτιος ἔπειτα, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης,
 στέρφα δαμάλια φέρνοντας καὶ γίδες στοὺς μνηστῆρες.
 Βαρκάρηδες τοὺς πέρασαν ἀπ' τὴ Στεριά, πού κι ἄλλους
 περνοῦν ἀνθρώπους, ἀν κανεῖς αὐτὸ τοὺς τὸ ζητήση.
 Κάτω ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιακὸ πάει κι ἔδεσε τὰ ζῶα 190
 κι ἔτρεξε στὸ χοιροβοσκὸ κοντὰ καὶ τὸν ρωτοῦσε·
 « Ποιὸς εἶναι αὐτός, χοιροβοσκέ, ὁ ξένος πού 'ρθε τώρα
 στὸ σπίτι μας ; Καὶ ποιῶν παιδί παινεύεται πὼς εἶναι ;
 Πὼς λένε τὴν πατρίδα του, ποιὰ νὰ 'ναι ἡ γενεὰ του ;
 Ὅ δὺστυχος ! Σὰ βασιλιᾶ τὸ πρόσωπό του δείχνει. 195
 Μὰ τοὺς ρημάζουν οἱ θεοὶ στὰ ξένα ὅσους γυρίζουν,
 ὅταν τοὺς κλώσουν συμφορὲς, κι ἄς εἶναι βασιλιάδες ».
 Ἔτσι εἶπε κι ἔτρεξε κοντὰ κι ἀπ' τὸ δεξιὸ τὸ χέρι
 τὸν ἔπιασε καὶ τοῦ 'λεγε μὲ φιλικὰ του λόγια·
 « Πατέρα, καλῶς ὄρισες. Καλὰ στερνὰ ἄς σοῦ τύχουν, 200
 ἀφοῦ μεγάλες συμφορὲς σὲ βασανίζουν τώρα.
 Δία, ἀπὸ σένα ἄλλο θεὸ δὲν ἔχει πιὸ χαμένο.
 Δὲν τὸν πονεῖς τὸν ἀνθρωπο στερνὰ πιά ἀφοῦ τὸν πλάσης,
 μόνον τὸν ρίχνεις σὲ δεινὰ καὶ συμφορὲς μεγάλες.
 Ἴδρος, ὡς σ' εἶδα, μ' ἔκοψε, μοῦ δάκρυσαν τὰ μάτια, 205
 πού τὸ Δυσσέα θυμῆθηκα, γιατί θαρρῶ κι ἐκεῖνος
 τέτοια κουρέλια θά φορῆ καὶ τρέχει μὲς στὰ ξένα,
 ἀν εἶναι ἀκόμα στὴ ζωῆ, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἀν βλέπη.

- Μὰ ἂν πέθανε καὶ βρίσκεται στὸν ἄχαρο τὸν Ἄδη,
 ἄχ ὁ Δυσσέας μου ὁ καλὸς—πού μ' ἔβαλε παιδάκι 210
 νὰ ἐπιστατῶ τὰ βόδια του στὴ γῆ τῶν Κεφαλλήνων.
 Τώρα οἱ γελάδες πλήθυναν, πού ἄλλου δὲν εἶδα ἀνθρώπου
 σὰ στάχθα οἱ πλατυμέτωπες γελάδες νὰ πληθαίνουν.
 Μὰ ἄλλοι προστάζουν τώρα ἐδῶ νὰ φέρνω νὰ τίς τρῶνε,
 κι οὔτε τὸ γιό του σέβονται μήτε ἔχουν θεοῦ φόβο 215
 καὶ θέλουν ὅλα τ' ἀγαθὰ τοῦ βασιλιᾶ, πού λείπει
 στα̑ ξένα, νὰ τὰ μοιραστοῦν. Κι ὁ νοῦς μου συχνὰ κάνει
 μιὰ σκέψη μέσα μου κακὴ, νὰ πάρω τὰ γελάδια,
 ἂν κι εἶναι ὁ γιὸς του στὴ ζωὴ, κι ἀλλοῦ νὰ πάω στα̑ ξένα,
 καὶ μιὰ ἄλλη πιὸ χειρότερη, νὰ μείνω ἐδῶ γιὰ πάντα, 220
 τὰ ξένα βόδια νὰ φυλῶ μὲ σπλάχνα μαραμμένα.
 Σ' ἓνα μεγάλο βασιλιά θὰ ἔχα ἀπὸ χρόνια φύγει,
 γιὰτὶ δὲν εἶναι αὐτὲς δουλειὲς κανεὶς νὰ τίς βαστάξῃ.
 Μὰ σκέπτομαι τὸν ἄμοιρο, ἴσως φανῆ ἀπὸ κάπου
 νὰ φτάσῃ, κι ἀπ' τὸ σπίτι του νὰ διώξῃ τοὺς μνηστῆρες ». 225
- Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « Βοσκέ, δὲ μοιάζεις μὲ κακὸ μήτε ἀσυλλόγιστο ἄντρα.
 Τὸ βλέπω αὐτὸ καὶ μόνος μου πὼς σὲ φωτίζει ἢ γνώσῃ,
 γι' αὐτὸ ἓνα λόγο θὰ σοῦ πῶ, κι ὄρκο μαζί θὰ κάμω.
 Ἄς εἶναι πρῶτα ἀπ' τοὺς θεοὺς ὁ Δίας μάρτυράς μου 230
 καὶ τ' ἄψεγου Δυσσέα ἢ στια̑ καὶ τὸ ψωμί πού τρώγω,
 ἀκόμα ἐδῶ θὰ βρίσκεσαι σὰ θὰ ἔρθῃ πιά ὁ Δυσσέας
 καὶ μὲ τὰ μάτια σου θὰ ἰδῆς, ἂν θέλῃς, τοὺς μνηστῆρες,
 πού δυναστεύουν τώρα ἐδῶ, νὰ πέφτουν σκοτωμένοι ».
- Κι ἔτσι ὁ φυλάχτης τῶν βοδιῶν, τ' ἀπάντησε καὶ τοῦ ἔπε· 235
 « Ἄμποτε, ξένε, αὐτὸ πού λές, νὰ κάμῃ ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου.
 Τότε θὰ ἰδῆς τὰ νιάτα μου κι ἂν μοῦ τὸ λέῃ ἢ καρδιά μου ».
- Τέτοια παράκληση ἔκαμε κι ὁ Εὐμαιοὺς στοὺς οὐράνιους,
 νὰ φτάσῃ πιά ὁ βαθύσοφος Δυσσέας στὴν πατρίδα.
 Σὰν τέτοια ἐνῶ κουβέντιαζαν μιλώντας μεταξύ τους, 240
 τοῦ Τηλεμάχου πλέκανε τὸ θάνατο οἱ μνηστῆρες.
 Μὰ νά, ἓνα ἔρnio φάνηκε ζερβά τους πού πετοῦσε,
 ἀψηλοπέταχτος αἰτὸς κρατώντας περιστέρι.
 Ἄμέσως ὁ Ἀμφίνομος πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·

« Ἀδέλφια, αὐτὴ μας ἡ βουλή δὲ θὰ τελεσφορήσῃ,
τοῦ Τηλεμάχου ὁ σκοτωμός. Μὰ ἐλάτε ἄς φᾶμε τώρα ».

Ἔτσι τοὺς εἶπε ὁ Ἀμφίνομος κι ἄρесе ὁ λόγος σ' ὅλους.
Σὴν ἤρθανε στ' ἀρχοντικὸ παλάτι τοῦ Δυσσέα
ρίζανε ἀπάνω στὰ σκαμνιά καὶ στὰ θρονιά τὶς κάπες
καὶ σφάζανε μεγάλα ἀρνιά καὶ γίδες ὅλο πάχος,
κι ἓνα μοςχάρι κοπαδιοῦ κι ὀλόπαχα γουρούνια.

Κι ὅταν τὰ σπλάχνα ψήθηκαν τὰ μοίρασαν, κι οἱ κράχτες
κερνοῦσαν κι ὁ χοιροβοσκὸς ἔβαζε στὰ ποτήρια.
Ψωμιὰ ὁ Φιλοίτιος μοίραζε, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης,
ἀπὸ πανέρια ὀλόμορφα κι ὁ Μελανθέας κερνοῦσε·

Τότε ἔβαλε ὁ Τηλέμαχος νὰ κάτση τὸ Δυσσέα,
γιὰ τὸ σκοπὸ του, στοῦ σπιτιοῦ τὸ πέτρινο κατώφλι
κοντὰ καὶ τοῦ ἔβαλε σκαμνὶ κι ἓνα μικρὸ τραπέζι.
Μπρὸς του ἀπὸ σπλάχνα μερδικὸ τοῦ βάζει καὶ ποτήρι.
κρασί γεμάτο, ὀλόχρυσο, κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ ἔπε·

« Μὲ τοὺς μνηστῆρες κάτσε ἐδῶ καὶ τὸ κρασί σου πίνε·
κι ἀπὸ βρισιές κι ἀπὸ ξυλιές ἐγὼ θὰ σὲ φυλάξω.

Γιατὶ δὲν εἶναι τοῦ χωριοῦ τὸ σπίτι αὐτὸ ἐδῶ μέσα,
μόν' εἶναι τοῦ πατέρα μου ποὺ τό ἔχτισε γιὰ μένα.
Καὶ σεῖς, μνηστῆρες, μέσα σας κρατῆστε τὶς βρισιές σας,
καὶ χέρι μὴν ξαμώσετε, νὰ μὴν ἀνάψῃ μάχη ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι δάγκασαν τὰ χεῖλη κι ἀποροῦσαν
μὲ τὸν Τηλέμαχο γι' αὐτὰ ποὺ τὰ ἔλεγε μὲ θάρρος.
Τότε ἄρχισε τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς ὁ Ἀντίνοσ καὶ τοὺς εἶπε·
« Ἄν καὶ πικρὸς εἶναι, Ἀχαιοί, τοῦ Τηλεμάχου ὁ λόγος,
ἄς τὸν δεχτοῦμε. Μίλησε, νὰ μᾶς κατατρομάξῃ.

Μὰ ἂν ἄφηνε τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς, τὸ στόμα θὰ ἔχε κλείσει
στὸ σπίτι του, καὶ ρήτορας ἄς εἶναι χρυσολάλος ».

Ἔτσι ὁ Ἀντίνοσ μίλησε, μὰ ἀδιαφοροῦσε ἐκεῖνος.

Φέρανε οἱ κράχτες τῶν θεῶν τὴν ἱερὴ θυσία
στὴ χώρα, καὶ συνάχτηκαν τῶν Ἀχαιῶν τὰ πλήθη,
κάτω ἀπ' τὸ δάσος τὸ ἱσκιερὸ τοῦ προφυλάχτῃ Ἀπόλλου.

Καὶ τὰ ψαχνὰ σὴν ἔβγαλαν ψημένα πιά ἀπ' τὶς σοῦβλες,
σὲ μερδικὰ τὰ χώρισαν καὶ κάθισαν νὰ φᾶνε.
Καὶ στὸ Δυσσέα μερδικὸ βάλανε ἐμπρὸς του οἱ δοῦλοι,

- ὅσο κι οἱ ἴδιοι παίρνανε, γιατί τοὺς πρόσταξε ἔτσι
ὁ ἰσόθεος Τηλέμαχος, γιὸς τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα.
Τοὺς ἄτσαλους δὲν ἄφησε μνηστῆρες ἢ Παλλάδα
νὰ πάφουν τὰ πικρόλογα, γιὰ νὰ τοῦ ἀνάφη ἀκόμα
τὸν πόνο μέσα στὴν καρδιά τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα. 285
- Μὲ τοὺς μνηστῆρες βρίσκονταν κι ἓνας πιὸ διαστρεμμένος,
τοῦ Κτήσιππο τὸν ἔλεγαν καὶ κάθονταν στὴ Σάμη.
Αὐτὸς θαρρώντας στὰ πολλὰ κι ἀρχοντικά του πλούτη,
ἤθελε τὴ γυναίκα του νὰ πάρη, τοῦ Δυσσέα, 290
πού οἱ ξενιτιὲς τὸν ἔτρωγαν, κι ἔτσι εἶπε στοὺς μνηστῆρες·
« Ἀκοῦστε με τί θὰ σᾶς πῶ, περήφανοι μνηστῆρες.
Ἴσιο κι ὁ ξένος μερδικό, καθὼς ταιριάζει, πῆρε,
γιατί εἶναι κρίμα κι ἄδικο τοῦ Τηλεμάχου οἱ ξένοι
ὅσοι ἔρχονται στὸ σπίτι του νὰ μείνουν στερημένοι. 295
Μόν' ἄς τοῦ δώσω χάρισμα κι ἐγὼ νὰ τὸ προσφέρη
κι ἀτός του ἢ στὴ λουτράρισα ἢ σὲ καμιά ἄλλη δούλα,
πού στὸ παλάτι βρίσκονται τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα ».
- Εἶπε καὶ πόδι βοδινοῦ ἄρπαξε ἀπ' τὸ πανέρι
καὶ τὸ ῥιξε, μὰ χτύπησε τὸ στερεωμένο τοῖχο, 300
γιατί ὁ Δυσσέας ἔγειρε τὴν κεφαλὴ του λίγο
νὰ τὸ ξεφύγη καὶ πικρὰ χαμογελοῦσε ἐντὸς του.
Κατάκρινε ὁ Τηλέμαχος τὸν Κτήσιππο καὶ τοῦ ἔπε·
« Αὐτὸ ὅπως ἦρθε, Κτήσιππε, καλὸ δικό σου βγῆκε.
Τὸν ξένο δὲν τὸν πέτυχε, γιατί ἔσκυψε μονάχος, 305
εἶδὲ μὲ λάζο μυτερὸ θὰ σοῦ ἀνοιγα τὰ σπλάχνα.
Τότε ὁ πατέρας σου ταφὴ θὰ ἐτοίμαζε ἀντὶ γάμο
ἐδῶ. Γι' αὐτὸ μὴν κάνετε στὸ σπίτι μου ἀηδίες.
Γιατί καταλαβαίνω πιὰ καὶ ξέρω νὰ τὰ κρίνω
καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ. Μωρὸ δὲν εἶμαι τώρα. 310
Βαστοῦμε ὥστόσο βλέποντας νὰ σφάζονται τ' ἀρνιά μας
καὶ νὰ μᾶς πίνουν τὸ κρασί, νὰ σώνεται τ' ἀλεύρι.
Γιατί εἶναι κάπως δύσκολο πολλοὺς νὰ διώξη ὁ ἓνας.
Μὰ ἐλάτε πιὰ ἀπὸ πάθος σας σκληρὰ μὴ μ' ἀδικῆτε.
Κι ἂν θέλετε μὲ τ' ἄπονο μαχαίρι τὴ ζωὴ μου 315
νὰ πάρτε, αὐτὸ τὸ προτιμῶ, νὰ πέσω νὰ πεθάνω,
παρὰ τίς ἄνομες δουλειὲς αὐτὲς νὰ βλέπω πάντα,

νά βασκνίζετε ἄπονα τοὺς ξένους, καὶ τίς δοῦλες
ἀδιάντροπα νά σέρνετε μὲς στ' ὄμορφο παλάτι ».

Ἔτσι εἶπε κι ὄλοι ἀπόμειναν χωρὶς μιλιὰ νά βγάλουν. 320

Καὶ μὲ καιρὸ ὁ Ἄγέλαος, γιὸς τοῦ Δαμάστορα, εἶπε·
« Κανεῖς, ἀδέρφια, ὅταν μᾶς ποῦν τὸ δίκιο ἄς μὴ θυμῶνῃ,
κι ἔτσι στὸν ἄλλο ν' ἀπαντᾶ μὲ θυμωμένα λόγια.

Μήτε τὸν ξένο βρίζετε μήτ' ἄλλον ἀπ' τοὺς δούλους,
ποὺ στὸ παλάτι βρίσκονται τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα. 325

Ἐγὼ ὅμως στὸν Τηλέμαχο καὶ στὴ γλυκιά του μάνα
μιὰ συμβουλή μου θὰ τοὺς πῶ, κι ἂν θέλουν ἄς ἀκούσουν.

Ἐνόσω ἀκόμα στῆς καρδιάς τὰ βάρη εἶχατε ἐλπίδα
πὼς θὰ γυρίση μιὰ φορὰ στὸ σπίτι του ὁ Δυσσέας,
δίκιο νά τὸν προσμένετε καὶ τοὺς μνηστῆρες ὅλους 330

μὲς στὸ παλάτι νά ἔχετε, γιατί σᾶς ὠφελοῦσε,
ἂν πίσω πάλι ἐρχόντανε στὸ σπίτι του ὁ Δυσσέας.

Μὰ τώρα πιά φῶς φανερὸ πὼς δὲν ξαναγυρίζει.

Πάνε λοιπὸν στὴ μάνα σου καὶ παρακίνησέ την
νά παντρευτῆ τὸν πιὸ τρανὸ ποὺ πιὸ πολλὰ θὰ δώση, 335

κι ἔτσι ἤσυχος νά χαίρεσαι τὰ πατρικὰ ἀγαθὰ σου
καὶ γιὰ τὸ σπίτι ἢ μάνα σου τοῦ ἄλλου νά νοιάζεται ἄντρα ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·

« Νά, μὰ τὸν Δία, Ἄγέλαε, μὰ τοῦ πατέρα μου ὅλα
τὰ πάθια, ποὺ στὴν ξενιτιὰ χάθηκε ἢ παραδέρνει, 340

δὲ φέρνω ἐγὼ τῆς μάνας μου στὸ γάμο της ἐμπόδια,
μόν' πάντα τὴν παρακινῶ νά πάρη ὅποιον θελήσῃ

καὶ δῶρα δίνω ἀμέτρητα. Μὰ τό ἔχω σὲ ντροπή μου
νά τὴν προστάξω μόνος μου νά φύγῃ ἀπ' τὸ παλάτι,
ἂν δὲν τὸ θέλῃ ἢ γνώμῃ της. Θεὸς νά μὴν τὸ δώσῃ ».

Ἔτσι εἶπε κι ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ ἔκαμε τοὺς μνηστῆρες
ἀπ' τὴν καρδιά τους νά γελοῦν καὶ σκόρπισε τὸ νοῦ τους. 345

Τὰ χεῖλη δὲ συμμαζώναν κι ὄλο χασκογελοῦσαν
κὶ ματωμένα κρέατα τρώγανε, κι ἀπ' τὰ μάτια
τρέχανε δάκρυα καὶ κακὸ προμάντευε ἢ ψυχὴ τους.

Τότε εἶπε ὁ Θεοκλύμενος, θεόμορφος στὴν ὄψῃ· 350

« Ἄ, δύστυχοι, τί συμφορὰ σᾶς καρτερεῖ. Σκοτάδι
κυκλώνει τὰ κεφάλια σας, τὰ πρόσωπα, τὰ πόδια.

Ἄναψε ὁ θρῆνος, δάκρυα, νά, στά μάγουλά σας τρέχουν
καί τὰ ὠραῖα μεσόστυλα κι οἱ τοῖχοι στάζουν αἷμα.
Γεμάτο εἶναι τὸ πρόσπιτο κι ὅλη ἡ αὐλὴ ἀπὸ ἴσκιους
νεκρῶν, πού μές στ' ἀνήλιαγο σκοτάδι ὄλο καί τρέχουν.
Χάθηκε ὁ ἥλιος, πλάκωσε παντοῦ πηχτὴ θολούρα ».

355

Ἔτσι εἶπε κι ὄλοι ἀπ' τὴν καρδιά γελάσανε οἱ μνηστῆρες.
Τότε ἄρχισε ὁ Εὐρύμαχος, γιὸς τοῦ Πολύβου, κι εἶπε·
« Ὁ ξένος πάει, τρελάθηκε πού τώρα ἤρθε ἀπ' ἀλάργα.
Μὰ ἐλάτε, κράχτες, βγάλτε τον στὴν πόρτα ὄξω ἀπ' τὸ σπίτι
νὰ πάη στὸ δρόμο, ἀφοῦ θαρρεῖ σκοτάδι ἐδῶ πῶς βλέπει ».

360

Πάλε ἔτσι ὁ Θεοκλύμενος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
« Δὲ σοῦ γυρεῦω, Εὐρύμαχε, ἐγὼ ὀδηγούς δικούς σου.
Ἔχω τὰ μάτια μου τὰ δύο, τ' αὐτιά μου καί τὰ πόδια,
κι ὁ νοῦς μου στὸ κεφάλι μου καλοφτιασμένος εἶναι.
Μὲ αὐτὰ θὰ φύγω, γιατί ἐδῶ βλέπω κακὸ νὰ φτάνη,
πού δὲ θὰ τὸ ξεφύγετε κανεὶς ἀπ' τοὺς μνηστῆρες,
πού ὄλο τὸν κόσμο βρίζετε μές στοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα
τὸ σπίτι καί τοῦ κάνετε αὐτὲς τίς ἀτιμίες ».

365

370

Εἶπε κι ἀπ' τὸ καλόφτιαστο βγῆκε ὄξω τὸ παλάτι
καὶ γιὰ τὸν Πείραιο πήγαινε πού τὸν φιλοξενοῦσε.
Τότε οἱ μνηστῆρες κοίταζαν ἕνας τὸν ἄλλο, κι ὄλοι
κεντοῦσαν τὸν Τηλέμαχο γελώντας γιὰ τοὺς ξένους.
Κι ἔτσι ἕνας νιὸς ἀπότομος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·

375

« Τηλέμαχε, ὁ πιὸ ἄτυχος στοὺς ξένους εἶσαι ἀπ' ὄλους.
Ἔνας, μὰ ποῦ τὸν διάλεξες αὐτὸν τὸ γυρολόγο,
πού τρώει καὶ πίνει ἀχόρταγα κι ἀπὸ δουλειὰ δὲν ξέρει,
μῆτ' εἶναι ἄξιος γιὰ πόλεμο, ἔτσι τῆς γῆς γομάρι.
Κι ὁ ἄλλος πού σηκώθηκε νὰ κάμη τὸν προφήτη.
Μόν' ἄκου ἐμένα νὰ σοῦ πῶ καὶ πιὸ ὀφελός σου θὰ ἴναι.
Τοὺς ξένους σὲ πολὺσκαρμο καράβι νὰ τοὺς βάλῃς
καὶ στείλει τους στοὺς Σικελούς, τὴν τύχη σου νὰ κάμῃς ».

380

Ἔτσι οἱ μνηστῆρες ἔλεγαν, μὰ ἀδιαφοροῦσε ἐκεῖνος,
κι ἄφωνος τὸν πατέρα του κοίταζε, καρτερώντας
πότε τοὺς κακοστόχαστους μνηστῆρες θὰ χτυπήσῃ.

385

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ Ἰκαρίου ἡ κόρη,
πού ἔχε βαλμένο ἀντίκρυ τους τὸ σκαλιστὸ θρονὶ τῆς,

ἄκουγε τίς κουβέντες τους πού κάνανε οἱ μνηστῆρες.
 Μὲ γέλια πῆγαν καὶ χαρὲς τὸ δεῖπνο τους νὰ φᾶνε,
 ἀρχοντικὸ καὶ πρόσχαρο, πού 'χαν πολλὰ σφαγμένα.
 Μὰ ἄλλο τραπέζι πιὸ ἄχαρο δὲ βρέθηκε ἀπὸ κεῖνο,
 πού ἐτοίμαζε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ κι ὁ ἄντρας ὁ γενναῖος
 νὰ τοὺς προσφέρουν. Γιατὶ αὐτοὶ τὸν ἀδικοῦσαν πρῶτοι.

390

Φ

Τότε ἔφερε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ στὸ νοῦ τῆς Πηνελόπης
 νὰ βάλῃ σίδηρο ψαριὶ κι ἓνα δοξάρι, ἀγώνα
 κι ἀρχὴ τοῦ φόνου, στὸ ψηλὸ παλάτι, στοὺς μνηστῆρες.
 Τοῦ πύργου τῆς ἀνέβηκε τῆ μαρμαρένια σκάλα,
 καὶ πῆρε τὸ γυρτὸ κλειδὶ στὸ παχουλό τῆς χέρι,
 ὁμορφο χάλκινο κλειδὶ μὲ φιλιτσένια χούφτα.
 Στὸν ἀκρινὸ τῆς πῆγε ὄντᾳ μὲ παρακόρες ἄλλες,
 πού ἐκεῖ ἦταν ὅλοι οἱ θησαυροὶ τοῦ βασιλιᾶ κλεισιμένοι,
 χαλκός, χρυσάφι, σίδηρο δυσκολοδουλεμένο,
 κι ἓνα δοξάρι λυγιστὸ καὶ μιὰ σαῖτοθήκη,
 γεμάτη πολυστέναχτες σαῖτες, πού ἓνας ξένος
 δῶρα στῆ Λακεδαίμονα τὰ ἔδωσε τοῦ Δυσσέα,
 ὁ Ἴφιτος τοῦ Εὐρύτη ὁ γιός, τῶν ἀθανάτων ὅμοιος,
 πού στῆ Μεσσήνη σμίξανε στὸ σπίτι τοῦ Ὀρτιλόχου.
 Πῆγε ἓνα χρέος ὁ θεϊκὸς Δυσσέας νὰ συνάξῃ,
 πού ὅλο τοῦ χρώσταιε τὸ χωριό. Γιατὶ Μεσσήνιοι κλέφτες
 μὲ τρεχαντήρια ἀνάφρυδα σηκώσανε ἀπ' τὸ Θιάκι
 τραχόσια ἀρνιά μὲ τοὺς βοσκούς. Γι' αὐτὸ ὁ Δυσσέας πῆγε
 παιδάκι, ἀπ' τὸν πατέρα του καὶ τοὺς δημογερόντους
 σταλμένος, τὸ ταξίδι αὐτὸ τὸ μακρινὸ νὰ κάμῃ.
 Δώδεκα πάλε ὁ Ἴφιτος φοράδες τοῦ ζητοῦσε
 κλεμμένες, πού ὅλες βύζαναν καματερὰ μουλάρια,
 τοῦ χάρος τοῦ κατάντησαν στερνὰ καὶ μαύρῃ μοίρα.
 σὰν πῆγε στὸ λιοντόψυχο γιὸ τοῦ μεγάλου Δία
 τὸν Ἑρακλῆ, ἀρχιμάστορα τρανῶν κατορθωμάτων,
 πού ὁ ἄσεβος, στὸ σπίτι του πού τὸν φιλοξενοῦσε
 τὸν σκότωσε, κι οὔτε θεῶν φοβήθηκε τὸ μάτι

5

10

15

20

25

καὶ τὸ ψωμί πού τοῦ ἔδωσε, μόν' τῆ ζωῆ τοῦ πῆρε
 καὶ κράτησε στὸ σπίτι του τίς γλήγγορες φοράδες. 30
 Αὐτὲς ζητώντας πήγαινε καὶ βρῆκε τὸ Δυσσέα,
 καὶ τὸ δοξάρι τοῦ ἔδωσε, πού πρῶτα τὸ κρατοῦσε
 ὁ θεριομάχος Εὐρυτος κι ὕστερα στὸ παιδί του
 τοῦ τ' ἄφησε, ὅταν πέθανε, μὲς στὸ ψηλό του σπίτι.
 Κοντάρι τοῦ ἔδωσε γερὸ κι ἓνα σπαθί ὁ Δυσσέας, 35
 ἀρχὴ φιλίας τρυφερῆς, μὰ μήτε στὸ τραπέζι
 δὲ γνωριστῆκαν, γιατί πρὶν σκότωσε ὁ γιὸς τοῦ Δία
 τὸν Ἴφιτο τοῦ Εὐρύτου γιό, τῶν ἀθανάτων ὅμοιο,
 πού τὸ δοξάρι τοῦ ἔδωσε. Κι αὐτὸ ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
 σὰν πήγαινε στὸν πόλεμο μὲ τὰ γοργὰ καράβια, 40
 τ' ἄφηγε σπίτι, ἐνθύμημα τοῦ ἀγαπημένου ξένου,
 καὶ μόνο στὴν πατρίδα του σὰν ἦταν τὸ κρατοῦσε.
 Καὶ στὸν ὄντ' ἄν' ἔφτασε ἡ θεϊκὴ γυναίκα,
 καὶ τὸ δρυνεῖο πάτησε κατῶφλι, πού τεχνίτης
 μὲ προσοχὴ τὸ σκάλισε, στὴ στάφνη ἰσώνοντάς το, 45
 καὶ παραστάτες ἔβαλε κι ἀχτιδοβόλες πόρτες,
 ἔλυσε ἀμέσως τὸ λουρι ἀπ' τὸ κοράκι ἀπάνω
 κι ἔβαλε μέσα τὸ κλειδί κι ἀντίκρυ ἤβρε τοὺς σύρτες
 κι ἔσπρωξε. Καὶ καθὼς βογγᾷ μὲς στὸ λιβάδι ὁ ταῦρος
 πού βόσκει, ἔτσι ὅμοια βόγγησαν κι οἱ ἄμορφες οἱ πόρτες, 50
 ὅταν τίς βρῆκε τὸ κλειδί κι ἀνοίξανε στὴν ὥρα.
 Σ' ἓνα σανίδι ἀνέβηκε ψηλό, πού 'ταν ἀπάνω
 σεντούκια μὲ φορέματα γεμάτα μυρισμένα,
 κι ἀπ' τὸ καρφί ξεκρέμασε καὶ πῆρε τὸ δοξάρι,
 μὲ τὸ θηκάρι τ' ὄμορφο, πού ὅλο τὸ κλειοῦσε μέσα.
 Κάθισε καὶ στὰ γόνατα τὸ πῆρε καὶ θρηνοῦσε 55
 κι ὄξω μὲ δάκρυα τὸ βγαλε τ' ἀφέντη τὸ δοξάρι.
 Κι ὅταν τὸν πολυδάκρυτο χόρτασε πιά τὸ θρήνο,
 γιὰ τὸ παλάτι κίνησε στοὺς ἄτροπους μνηστῆρες
 μὲ τὸ δοξάρι τὸ κυρτὸ καὶ τῆ σαῖτοθήκη
 γεμάτη πολυστέναχτες ἓνα σωρὸ σαῖτες. 60
 Κι οἱ παρακόμες σήκωναν γεμάτο ἓνα καλάθι
 μὲ σίδερο καὶ μὲ χαλκὸ, τὰ ὅπλα τοῦ Δυσσέα.
 Κι ὡς ἔφτασε ἡ ἀσύγκριτη γυναίκα στοὺς μνηστῆρες,

στάθηκε στῆς καλόφτιαστης σκεπῆς κατὰ τὸ στύλο,
 σκεπάζοντας τὰ μάγουλα μὲ τὴ λαμπρὴ της μπόλια, 65
 κι εἶχε στὸ κάθε της πλευρὸ καὶ μιὰ πιστὴ της δούλα
 καὶ στοὺς μνηστῆρες γύρισε κι εἶπεν αὐτὰ τὰ λόγια·
 « Ἀκούστε με, περήφανοι μνηστῆρες, πού μὲ πείσμα
 νὰ τρῶτε καὶ νὰ πίνετε τὸ ρίξατε στὸ σπίτι
 ἀνθρώπου πού στίς ξενιτιῆς καιροὺς καὶ χρόνια λείπει 70
 κι ἄλλη δὲ βρήκατε ἀφορμὴ νὰ πῆτε, παρὰ μόνο
 πὼς θέλετε νὰ πάρετε γυναίκα σας ἐμένα.
 Μὰ ἐλάτε στὸν ἀγώνα αὐτὸ νὰ βγῆτε, πού θὰ βάλω
 βραβεῖο τὸ μεγάλο του δοξάρι τοῦ Δυσσέα.
 Κι ἐκεῖνον πού εὐκολώτερα τὴν κόρδα του τεντώση 75
 καὶ θὰ περάση δώδεκα πελέκια μὲ σαῖτα,
 θ' ἀκολουθήσω ἀφήνοντας τὸ νυφικὸ μου σπίτι,
 τ' ἀσύγκριτο στὴν ὀμορφιά μὲ θησαυροὺς γεμάτο,
 πού καὶ μὲς στ' ὄνειρο συχνὰ θὰ τὸ γλυκοθυμοῦμαι ».

Εἶπε κι εὐτὺς τὸν Εὐμαιο προστάζει, στοὺς μνηστῆρες 80
 μὲ τὸ ψαρι τὸ σίδερο νὰ βάλῃ τὸ δοξάρι,
 κι αὐτὸς μὲ δάκρυα τό 'βαλε κι ἄλλοῦ ὁ βοϊδοφυλάχτης
 θρηνοῦσε, ὅταν τ' ἀντίκρισε τ' ἀφέντη τὸ δοξάρι.
 Τότε ὁ Ἄντινος μὲ πικρὰ τοὺς ἀποπῆρε λόγια·
 « Χωριάτες, πού ἀπ' τὴ μύτη σας δὲν πάει πιὸ πέρα ὁ νοῦς σας, 85
 τίς μύξες τί τραβάτε ἐδῶ, χαμένοι, καὶ τὰ σπλάχνα
 ταραζέτε τῆς γυναικός, πού μὲς στὰ στήθια ὁ πόνος
 κι ἀλλιῶς τὴ σφάζει, πόχασε τὸ λατρευτὸ της ταίρι ;
 Καθίστε ἐδῶ δίχως μιλιὰ νὰ τρῶτε, εἶδὲ στὸ δρόμο
 βγῆτε νὰ κλαῖτε καὶ στὴ γῆς ἀφήστε τὸ δοξάρι, 90
 μεγάλο ἀγώνα πού μαθὲ κανεῖς δὲ θὰ μπορέση
 εὐκόλα τὸ καλόξυστο δοξάρι νὰ τεντώση,
 γιατί δὲν εἶναι ἐδῶ κανεῖς σὰν τὸ Δυσσέα ἀντρεῖος.
 Τὸν εἶδα μὲ τὰ μάτια μου καὶ τὸν θυμοῦμαι ἀκόμα,
 σὰν ἤμουνα μικρὸ παιδὶ καὶ πήγαινε στὴν Τροία ». 95

Εἶπε, καὶ τοῦ ἔπιζε ἢ καρδιά τὴν κόρδα νὰ τεντώση
 καὶ νὰ περάση ἀνάμεσα στὸ σίδερο ἢ σαῖτα.
 Μὰ τὴ σαῖτα τοῦ ἔτανε γραφτὸ νὰ δοκιμάση
 ποῶτος ἀπ' τὸν ἀφέγαδο Δυσσέα, πού στρωμένους

στο σπίτι του τ' ἀτίμαζε κι ἄλλους παρακινούσε.

100

Κι ὁ λατρευτὸς Τηλέμαχος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
« Ἄχ, ὁ θεὸς μὲ τύφλωσε. Ἡ σεβαστὴ μου μάνα
μοῦ λέει, μ' ὅλη τὴ γνώση της, τὸ σπίτι αὐτὸ ν' ἀφήση

σὰν ξένη κι ἄντρα δεύτερο πὼς θέλει ν' ἀκλουθήση,
κι ἐγὼ γελῶ καὶ χαίρομαι μ' ἀστόχαστο κεφάλι.

105

Μὰ ἐλάτε, ἀφοῦ σᾶς βάλθηκε τέτοιο βραβεῖο, μνηστῆρες,
γυναίκα, ποῦ ἄλλη δεύτερη δὲν εἶναι στὴν Ἑλλάδα,
στὴν Πύλο, στὴν πολύχρυση Μυκῆνα, καὶ μὲς στ' Ἄργος,
[μῆτε στὴ μαύρη τὴ Στεριά μῆτε κι ἐδῶ στὸ Θιάκι.]

Τὰ ξέρετε. Τὴ μάνα μου ποιά νὰ παινέψω ἀνάγκη ;

110

Μὰ ἐλάτε καὶ μὴ βρίσκετε ἀναβολῆς αἰτίες
καὶ τὸ δοξάρι ἀτέντωτο πολὺ καιρὸ ἄς μὴ μείνη,
νὰ ἰδοῦμε. Θὰ καταπιαστῶ κι ἐγὼ· κι ἂν τὸ τεντώσω
κι ἀνάμεσα ἀπ' τὸ σίδερο περάσω τὴ σαίτα,
δὲ θὰ χολιῶ ἂν ἡ μάνα μου τὸ σπίτι της ἀφήση
κι ἄλλον ἂν πάρη. Τότε ἐγὼ ξοπίσω ἐδῶ θὰ μείνω,
ἄξιος πιά τοῦ πατέρα μου τὰ ὅπλα ἐγὼ νὰ πάρω ».

115

Εἶπε, κι ὀρθὸς σηκώθηκε καὶ πέταξε ἀπ' τὸν ὄμο
τὴν κόκκινη χλαμύδα του κι ἔβγαλε τὸ σπαθί του.

Ἔσκαψε πρῶτα ἓνα μακρὺ αὐλάκι, μὲ τὴ στάφνη
ἰσώνοντάς το, κι ἔστησε ἀράδα τὰ πελέκια,
καὶ γύρω πάτησε τὴ γῆς καὶ τὸν θαμάζανε ὅλοι
πὼς τὰ ἴστησε ἔτσι ταχτικά ποῦ ἄλλη φορὰ δὲν εἶδε.

120

Στάθηκε στὸ κατώφλι ὀρθὸς καὶ πῆρε τὸ δοξάρι
νὰ δοκιμάση. Τρεῖς φορές μὲ πείσμα προσπαθοῦσε
νὰ τὸ τεντώση. Τρεῖς φορές λύθηκε ἡ δύναμή του,
κι ἄς εἶχε ἐλπίδα μέσα του τὴν κόρδα νὰ τεντώση
καὶ νὰ περάση ἀνάμεσα στὸ σίδερο ἢ σαίτα.

125

Τὴν τέταρτη τὸ τέντωσε, μὲ δύναμη ὡς τραβοῦσε,
μὰ τὴν ὀρμὴ τοῦ κράτησε μὲ γνέματα ὁ Δυσσέας.

130

Κι ὁ λατρευτὸς Τηλέμαχος μίλησε πάλε κι εἶπε·

« Ἄχ, ἄναντρος κι ἀδύναμος θὰ μείνω ἐγὼ γιὰ πάντα,
ἢ θὰ ἴμι ἀκόμα ἐγὼ μικρὸς καὶ δὲ βαστῶ στὰ χέρια
ν' ἀντισταθῶ σ' ὅποιον βρεθῆ καὶ μὲ προσβάλλη πρῶτος.

Μὰ ἐλάτε δοκιμάστε σεῖς οἱ ἄλλοι τὸ δοξάρι,

135

πού 'στε στὰ χέρια πιὸ τρανοί, γιὰ νὰ τελέψη ὁ ἀγώνας ».

Ἔτσι εἶπε κι ἄφησε στὴ γῆς γυρμένο τὸ δοξάρι,
 στὰ κολλητὰ πορτόφυλλα τὰ τεχνοδουλεμένα,
 κι ἀκούμπησε τὴ φτερωτὴ σαίτα στὸ κοράκι,
 κι ἔκατσε πάλε στὸ θρονὶ πού τὸ 'χε πρὶν ἀφήσει. 140
 Τότε ὁ Ἄντινος μίλησε ὁ γιὸς τοῦ Εὐπέιθι κι εἶπε ·
 « Σηκώνεστε μὲ τὴ σειρά, ἀπ' τὰ δεξιὰ ἕνας ἕνας
 στὸ μέρος πού 'ναι ὁ κεραστής, ἀρχὴ νὰ γίνῃ ἐκεῖθε ».

Πρῶτος ὁ γιὸς τοῦ Οἴνοπα σηκώθηκε ὁ Λειώδης.
 Τῶν σπλάχνων ἦταν ξηγηγῆς καὶ στ' ὄμορφο κροντήρι 145
 κοντά, ἄκρη ἄκρη κάθονταν, καὶ μόνος τοὺς μνηστῆρες
 μισοῦσε καὶ δὲ χώνευε τὰ κακουργήματά τους.
 Καὶ πρῶτος τὸ δοξάρι αὐτὸς καὶ τὴ σαίτα πῆρε
 κι ὀλόρθος τὸ δοκίμαζε ἀπάνω στὸ κατώφλι,
 μὰ δὲν τὸ τάναιε. Τ' ἀπαλά, τ' ἀδύναμά του χέρια 150
 ἐνῶ τραβοῦσε λίγωσαν κι ἔτσι εἶπε στοὺς μνηστῆρες·

« Δὲν τὸ τεντώνω, ἀδέρφια, ἐγώ, μόν ἄς τὸ πιάσῃ κι ἄλλος,
 γιὰτὶ ζωὴ καὶ δύναμη πολλῶν ἀντρειωμένων
 θὰ κόψῃ τὸ δοξάρι αὐτό, καὶ πιὸ ὄφελός μας θὰ 'ταν
 ὁ θάνατος, ἢ ζωντανοὶ νὰ χάσουμε ἀπ' τὰ χέρια 155
 αὐτὸ πού ἐδῶ ὅλοι μαζωχοῖ τὸ καρτεροῦμε αἰώνια.
 Τώρα στὰ βάρη τῆς καρδιάς καθέννας ἔχει ἐλπίδα
 τὴν Πηνελόπη ταίρι του τὴ συνετὴ νὰ κάμη.
 Μὰ τὸ δοξάρι τὴ στιγμή πού θὰ τὸ δοκιμάσῃ,
 ἄς τρέξῃ ἀπ' τὶς καλόζωστες Ἀχαιοποῦλες ἄλλη 160
 μὲ δῶρα ν' ἀρραβωνιαστῇ. Κι ἡ Πηνελόπη ἄς πάρῃ
 ὅποιον τῆς δώσῃ πιὸ πολλὰ καὶ πού τῆς γράφει ἡ μοίρα ».

Ἔτσι εἶπε κι ἀπ' τὰ χέρια του ἄφησε τὸ δοξάρι
 γυρμένο στὰ πορτόφυλλα τὰ τεχνοσκαλισμένα,
 κι ἀκούμπησε τὴ φτερωτὴ σαίτα στὸ κοράκι, 165
 κι ἔκατσε πάλε στὸ θρονὶ πού τὸ 'χε πρὶν ἀφήσει.
 Τότε ὁ Ἄντινος ἀρχισε κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ 'πε·
 « Τί εἶναι, Λειώδη, αὐτὰ πού λὲς καὶ βγάζεις ἀπ' τὸ στόμα
 λόγια βαριά, προσβλητικά, πού σὰν τ' ἀκούω θυμῶνω,
 πὼς τὸ δοξάρι τὴν ψυχὴ πολλῶν θὰ βγάλῃ ἀντρείων, 170
 γιὰτὶ δὲν ἔχεις δύναμη καὶ σὺ νὰ τὸ τεντώσῃς ;

Μὰ ἐσένα δὲ σὲ γέννησε ἢ λατρευτὴ σου ἢ μάνα
 ἄξιον δοξάρια νὰ τραβᾷς, στὶς σαΐτιες τεχνίτη.
 Μὰ ἄλλοι μνηστῆρες στὴ στιγμή θὰ ἰδῆς νὰ τὸ τεντώσουν ».

Εἶπε, καὶ τὸ γιδοβοσκὸ Μελάνθιο πρόσταξε ἔτσι· 175
 « Κουνήσου κι ἀναψε φωτιά, Μελάνθιε, στὸ παλάτι
 καὶ βάλε ἓν σκαμνὶ κοντὰ καὶ μιὰ προβιά ἀπὸ πάνω.
 Φέρε ἀπὸ μέσα ἓνα χοντρὸ ἀπ' ἄλειμμα τυπάρι
 νὰ τὸ ζεστάνουν στὴ φωτιά, ν' ἀλείψουν τὸ δοξάρι
 οἱ νοῖοί, νὰ δοκιμάσουμε γιὰ νὰ τελέψη ὁ ἀγώνας ».

Ἔτσι εἶπε, κι ἄσβηστη φωτιά ἀνάβει ὁ Μελανθέας.
 Φέρνει ἀπὸ μέσα ἓνα χοντρὸ ἀπ' ἄλειμμα τυπάρι
 κι ἀφοῦ τὸ ζέσταναν οἱ νοῖοί, δοκίμαζαν τοῦ κάκου.
 Ἀκόμα δύναμη ἤθελαν πολλή, ποῦ δὲν τὴν εἶχαν.
 Μὰ ἀκόμα ὁ θεοπρόσωπος Εὐρύμαχος κι ὁ Ἀντίνοσ 185
 δὲν ἔπιαναν, οἱ πιὸ τρανοὶ κι οἱ πρῶτοι ἀπ' τοὺς μνηστῆρες.

Τότε ὁ θεϊκὸς χοιροβοσκὸς μὲ τὸ βοῖδοφυλάχτη
 ἀπ' τὸ παλάτι βγήκανε τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα,
 καὶ πίσω τοὺς ἐρχόντανε κι ὁ ἴδιος ὁ Δυσσέας.
 Κι ὄξω ἀπ' τὴν πόρτα τῆς αὐλῆς μονάχοι οἱ τρεῖς σὰν ἦταν, 190
 μὲ λόγια τότε φιλικὰ τοὺς μίλησε ὁ Δυσσέας·
 « Βουκόλε καὶ χοιροβοσκέ, νὰ σᾶς μιλήσω κάτι
 ἢ νὰ τὸ κρύψω ; Μὰ ἡ καρδιά νὰ σᾶς τὸ πῶ μὲ σπρώχνει.
 Σὰν τί βοήθεια θέλατε νὰ δῶστε στὸ Δυσσέα
 ἂν ἔτσι ἐρχόντανε ἄξαφνα κι ἂν ὁ θεὸς τὸν φέρη ; 195
 Βοηθοὶ σ' αὐτὸν θὰ γίνετε ἢ μήπως στοὺς μνηστῆρες ;
 Ἔτσι μιλήστε ἐλεύτερα, καθὼς σᾶς λέει ἡ καρδιά σας ».

Τότε ὁ φυλάχτης τῶν βοδιῶν τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
 « Δία πατέρα, ξάκουσ 'τον τώρα μου αὐτὸ τὸν πόθο,
 ἄς ἔρθῃ ἐκεῖνος σπίτι του, θεὸς πιά κι ἄς τὸν φέρῃ. 200
 Τότε θὰ ἰδῆς τὸ θάρρος μου κι ἂν μοῦ βαστοῦν τὰ χέρια ».

Ὅμοια κι ὁ Εὐμαιοσ τοὺς θεοὺς θερμοπαρακαλοῦσε,
 στὸ σπίτι του ὁ πολύσοφος Δυσσέας νὰ γυρίσῃ.
 Κι ἀλάθευτα σὰν ἔμαθε τὴν ἄδολή τους γνώμη, 205
 τοὺς μίλησε μὲ φιλικὰ δυὸ λόγια του κι ἔτσι εἶπε·
 « Νὰ με ἐδῶ μέσα πάλε ἐγώ. Στερνὰ ἀπὸ μύρια πάθια
 ἔφτασα στὴν πατρίδα μου τὸν εἰκοστὸ πιά χρόνον ».

Και ξέρω πολυπόθητος ἀπ' ὅλους μου τοὺς δούλους
σὲ σᾶς τοὺς δυὸ πῶς ἔρχομαι. Μήτε ἄκουσα ἀπ' τοὺς ἄλλους 210
ἔτσι κανένα νὰ εὐχηθῆ νὰ φτάσω στὴ πατρίδα.

Και τί θὰ κάμω ἐγὼ γιὰ σᾶς θὰ πῶ τὴν πᾶσα ἀλήθεια.
Ἄν μὲ τὴ χάρη τοῦ θεοῦ σκοτώσω τοὺς μνηστῆρες,
ταίρι θὰ δώσω καὶ στοὺς δυὸ καὶ καρπερὰ χωράφια,
κι ἀπὸ ἴνα σπίτι ἐκεῖ κοντὰ στὸ σπίτι μου χτισμένο, 215
καὶ φίλοι θὰ ἴστε ἀχώριστοι κι ἀδέρφια μὲ τὸ γιό μου.

Κι ἔβαλε ἓνα θρονί, κοντὰ μὲ μιὰ προβιά στρωμένο.
Κι ἓνα ἄλλο τώρα ἀλάθευτο σημάδι θὰ σᾶς δείξω,
νὰ μὲ γνωρίσετε καλὰ καὶ νὰ βεβαιωθῆτε,
νά, τὴν πληγὴ πού μοῦ ἴκαμε μὲ τ' ἄσπρο δόντι ὁ κάπρος,
μὲ τ' Αὐτολύκου τὰ παιδιὰ στὸν Παρνασσὸ ὅταν πῆγα ». 220

Εἶπε, καὶ λύνει ἀπ' τὴν τρανὴ πληγὴ του τὰ κουρέλια
κι ὅπως τὴ γνώρισαν, εὐτύς τὰ κλάματα τοὺς πῆραν,
καὶ τὸ Δυσσέα ἀγκάλιαζαν, τὸν διπλοχαιρετοῦσαν
καὶ τοῦ φιλοῦσαν μὲ χαρὲς τοὺς ὤμους, τὸ κεφάλι.
Ἔτσι κι αὐτὸς τὰ χέρια τους καὶ κεφαλὴ φιλοῦσε. 225

Κι ὁ ἥλιος θὰ βασίλευε κι ἀκόμα θὰ θρηνοῦσαν,
μὰ τοὺς σταμάτησε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας καὶ τοὺς εἶπε·
« Πάψτε τοὺς θρήνους, νὰ μὴ βγῆ κανεὶς ἀπ' τὸ παλάτι
καὶ τρέξῃ μέσα καὶ τὸ πῆ στοὺς ἄλλους, ἂν σᾶς νιώσῃ.
Μόν' μπῆτε μέσα ὄχι μαζί, μὰ πίσω ἕνας στὸν ἄλλο, 230
πρῶτος ἐγὼ κι ἔπειτα σεῖς, κι αὐτὸ σημάδι ἄς εἶναι.

Σὲ μένα αὐτοὶ οἱ περήφανοι μνηστῆρες δὲ θ' ἀφήνουν
νὰ δώσουν τὸ δοξάρι μου καὶ τὴ σαίτοθήκη.
Τότε, Εὐμαιο, τρέχα, πάρ' το ἐσὺ καὶ βάλ' το μου στὰ χέρια
καὶ πὲς στὶς δοῦλες, τοῦ σπιτιοῦ τίς πόρτες νὰ σφάλισουν. 235

Κι ἂν ἀπὸ μέσα βογγητὸ καὶ χτύπο ἀντρῶν ἀκούσῃ
καμιὰ ἀπ' τίς δοῦλες στὶς κλύες, νὰ μὴ φανῆ στὴν πόρτα,
μόν' ἴσυχες νὰ κάθονται νὰ κάνουν τὴ δουλειά τους.
Καὶ σύ, Φιλοίτιε, τῆς αὐλῆς τίς πόρτες νὰ κλειδώσῃς
καὶ γλήγορα μ' ἓνα σκοινὶ γερά νὰ τίς σφάλισῃς ». 240

Εἶπε, καὶ στὸ καλόχτιστο παλάτι μέσα μπῆκε,
κι ἔκατσε ἀπάνω στὸ θρονὶ πού κάθονταν καὶ πρῶτα.
Τότε κι οἱ δοῦλοι φτάσανε τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα.

- Στὰ χέρια του ὁ Εὐρύμαχος κουνουῖσε τὸ δοξάρι
 κι ἐδῶ κι ἐκεῖ τὸ ζέσταινε στὴ φλόγα, μὰ μήτε ἔτσι 245
 νὰ τὸ τεντώση μπόρεσε καὶ φούσκωνε ἡ καρδιά του,
 κι ἔτσι δυὸ λόγια μίλησε βαριά ἀγαναχτισμένος·
 «Ἄχ, πόσος μέσα μου ὁ καημὸς γιὰ μένα καὶ τοὺς ἄλλους.
 Μὰ τόσο γιὰ τὸ γάμο ἐγώ—κι ἄς μὲ πονῆ—δὲ σκάζω.
 Κι ἄλλες στὸ Θιάκι βρίσκονται πολλὲς Ἀχαιοποῦλες, 250
 καθὼς καὶ στ' ἄλλα τὰ νησιά. Μὰ σκάζω πού 'μαστε ἔτσι
 κατώτεροι στὴ δύναμη ἀπ' τὸ θεϊκὸ Δυσσέα
 πού μήτε νὰ τεντώσουμε μποροῦμε τὸ δοξάρι
 κι ἔτσι κι οἱ ἄλλες γενεές θὰ μάθουν τὴ ντροπὴ μας ».
- Τότε ἔτσι καὶ τοῦ Εὐπειθῆ ὁ γιὸς τ' ἀπάντησε ὁ Ἄντινος· 255
 « Μὴν τὸ φοβᾶσαι, Εὐρύμαχε. Τὸ νιώθεις δὰ κι ὁ ἴδιος.
 Δοξάρια θὰ τεντώνουμε ἐνῶ γιορτὴ μεγάλη
 εἶναι στὴ χώρα σήμερα ; Πετάζτε το στὴν ἄκρη,
 καὶ τὰ πελέκια ἀφήστε τα στὸ μέρος τους νὰ στέκουν.
 Γιατὶ δὲ θὰ ῥθῃ ἐδῶ, θαρρῶ, κανένας νὰ τὰ πάρῃ. 260
 Μόν' ἄς ἀρχίσῃ ὁ κεραστής νὰ χύνῃ στὰ ποτήρια,
 σὰ στάξουμε, νὰ κρύψουμε τὸ λυγιστὸ δοξάρι.
 Καὶ τὸ Μελάνθιο τὴν αὐγὴ φωνάζτε ἐδῶ νὰ φέρῃ
 γίδες τίς πιὸ καλύτερες πού θὰ 'χῃ στὸ κοπάδι,
 πρῶτα ἀφοῦ σφάζουμε μηριά τοῦ Ἀπόλλου, τὸ δοξάρι 265
 νὰ δοκιμάσουμε ἔπειτα γιὰ νὰ τελέψῃ ὁ ἀγώνας ».
- Ἔτσι ὁ Ἄντινος μίλησε κι ἄρεσε ὁ λόγος σ' ὅλους.
 Κι οἱ κράχτες ἔχυναν νερὸ τὰ χέρια τους νὰ νίψουν
 κι οἱ νιοὶ ὡς τὰ χεῖλια μὲ πιστὸ γέμισαν τὰ κρόντήρια
 καὶ σ' ὅλους μοίρασαν σειρὰ γιὰ δέηση στὰ ποτήρια. 270
 Σὰν ἔσταζαν καὶ ἤπιαν κρασί ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
 τοὺς εἶπε ὁ πολυμήχανος μὲ γελασιὰ ὁ Δυσσέας·
 « Ἀκοῦστε με, τῆς ξακουστῆς βασιλίσσας μνηστῆρες,
 γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὅσα μου ἡ καρδιά μου λέει στὰ στήθια μέσα.
 Κι ἀπ' ὅλους τὸν Εὐρύμαχο καὶ τὸν ἀφέντη Ἄντινο 275
 παρακαλῶ, πού φρόνιμο κι αὐτὸ τὸ λόγο του εἶπε,
 νὰ ἔχουν ἐλπίδα στὸ θεὸ καὶ τὸ δοξάρι ἄς πάψουν.
 Αὔριο τὴ νίκη κι ὁ θεὸς θὰ δώσῃ σ' ὅποιον θέλει.
 Μὰ δῶστε τὸ καλόξυστο δοξάρι καὶ σὲ μένα

νά δοκιμάσω, ἂν μοῦ βαστοῦν τὰ χέρια μου κι ἂν ἔχω
σάν πρῶτα ἀκόμα δύναμη στὰ λυγερὰ μου μέλη,
ἢ μοῦ τὴν πῆρε ἡ θάλασσα κι ἡ κακοπέρασή μου ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι θύμωσαν μαζί του κι εἴ' ἐν φόβῳ
μήπως τεντώσῃ τὸ γερὸ καλόζυστο δοξάρι.

Κι ἔτσι ὁ Ἄντινος ἄρχισε μὲ δυὸ του λόγια κι εἶπε 285

« Καημένε ξένε, νοῦ σταλιά δὲν ἔχεις στὸ κεφάλι.
Δὲ φτάνει ἐδῶ πού κάθεσαι μὲ μᾶς τ' ἄρχοντοπαίδια
κι ἤσυχα τρῶς καὶ μερδικὸ περίσσιο ἀπ' ὅλα παίρνεις
καὶ τίς κουβέντες μας ἀκοῦς κι ὅλα τὰ μυστικά μας,
πού ξένος ἄλλος καὶ φτωχὸς δὲ μᾶς ἀκούει τί λέμε. 290

Σὲ βλάφτει τὸ γλυκὸ κρασί πού κι ἄλλους τοὺς ζαλίζει,
πού τὸ ρουφοῦν ἀχόρταγα καὶ ταχτικά δὲν πίνουν.

Ἐκεῖνο καὶ τὸν Κένταυρο τὸν ξακουστὸ Εὐρυτίο
τὸν τύφλωσε στ' ἄρχοντικὸ τὸ σπίτι τοῦ Πειρίθου
σάν πῆγε μὲς στοὺς Λάπηθες. Κι ἀπ' τὸ μεθύσι τύφλα 295
ἄνομες ἔκαμε δουλειῆς στὸ σπίτι τοῦ Πειρίθου.

Θύμωσαν τότε οἱ ἥρωες κι εὐτύς ὄξω ἀπ' τὴν πόρτα
τὸν πέταξαν καὶ τοῦ ἴκοψαν τὴ μύτη καὶ τ' αὐτιά του.

Κι αὐτὸς μὲ σαλεμένο νοῦ πῆρε τὰ δυὸ του μάτια
κι ἔσερνε μὲ τυφλὴ ψυχὴ τὴ μαύρῃ συμφορὰ του. 300

Μάχη ἀπὸ τότε ἔτσι ἄρχισε ἀνθρώπων καὶ Κενταύρων,
πού πρῶτα ἐκεῖνος τὸ κακὸ τ' ἄρχισε ἀπ' τὸ μεθύσι.

Ἴδια σοῦ τάζω συμφορὰ νὰ σ' ἔβρη ἂν τὸ δοξάρι
τεντώσης· καὶ στὸν τόπο μας μὴν καρτερῆς προστάτη,
κι ἀμέσως θὰ σὲ στείλουμε μ' ἓνα καράβι μαῦρο 305
στὸ βασιλιά τὸν Ἐχετο, πού ἀνθρώπους δὲ λυπᾶται.
Δὲν ἔχει τότε νὰ σωθῆς. Μόν' κάτσε ἐδῶ νὰ πίνης
ἤσυχος κι ἔτσι μὲ πιὸ νιοὺς μὴ θέλης νὰ τὰ βάζης ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε 310
« Ἄντινο, κάνετε ἄδικο, τοῦ Τηλεμάχου οἱ ξένοι,
πού τοῦ προσπέφτουν σπίτι του, νὰ μείνουν στερημένοι.

Μήπως φοβᾶσαι, ἂν τὸ τρανὸ δοξάρι τοῦ Δυσσέα
τεντώσῃ ὁ ξένος, στὴν πολλὴ θαρρώντας δὲν ἀνάμνη, πὺς
θὰ μὲ πάρῃ σπίτι του ταίρι του νὰ μὲ κάμῃ ;
Μὰ μήτε αὐτὸς στὰ στήθια του δὲν ἔχει τέτοια ἐλπίδα. 315

Αὐτὸ ὡς μὴ γίνεται ἀφορμὴ γιὰ νὰ χαλᾷ ἡ καρδιά σας ἀπάνω στὸ τραπέζι σας. Δὲν πρέπει, δὲν ταιριάζει ».

Κι ἀπάντησε ὁ Εὐρύμαχος, γιὸς τοῦ Πολύβου, κι εἶπε
 «ὦ, Πηνελόπη φρόνιμη, τοῦ Ἰκάρου θυγατέρα,
 δὲν τὸ φοβούμαστε, οὔτε δὲ ταιριάζει νὰ σὲ πάρῃ 320
 ὁ ξένος, μὰ ντρεπόμαστε τὰ λόγια τοῦ ἄλλου κόσμου,
 μὴν πῆ κανένας Ἀχαιὸς, ὁ πιὸ κακὸς ἀπ' ὅλους·
 «Τὸ ταίρι ἀνθρώπου ἀψέγαδου, ἄντρες κατώτεροί του,
 ζητοῦν, μὰ τὸ καλόξυστο δοξάρι δὲν τεντώνουν.
 Κι ἔρθε ἕνας πολυπλάνητος ζητιάνος ἀπ' τὰ ξένα, 325
 κι εὐκόλα αὐτὸς τὸ τέντωσε, πέρασε τὰ πελέκια.
 "Ἐτσι θὰ ποῦνε καὶ ντροπὴ θὰ ἴναι γιὰ μᾶς τὰ λόγια ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Εὐρύμαχε, δὲ γίνεται νὰ ἔχουν στή χώρα δόξα 330
 ὅσοι ἀτιμάζουν καὶ τοῦ τρῶν τὸ σπίτι ἀντὺρὸς μεγάλου.
 Γιατὶ τὰ βρίσκετε ντροπὴ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ κόσμου ;
 Αὐτὸς ὁ ξένος φαίνεται ψηλὸς, καλοδεμένος,
 καὶ τὸ παινιέται ἀρχοντικοῦ πατέρα γιὸς πὼς εἶναι.
 Δῶστε του τὸ καλόξυστο δοξάρι, γιὰ νὰ ἰδοῦμε.
 Κι ἕνα ἄλλο τώρα ἐγὼ θὰ πῶ κι ὁ λόγος μου θὰ γίνῃ. 335
 Ἄν τὸ τεντώσῃ καὶ χαρὰ τοῦ δώσῃ τέτοια ὁ Φοῖβος,
 ὅα τοῦ χαρίσω ὀλόμορφο χιτῶνα καὶ χλαμύδα,
 κι ἕνα κοντάρι μυτερό, διώχτη σκυλιῶν κι ἀνθρώπων.
 Ὅα τοῦ χαρίσω δίστομο σπαθὶ καὶ δυὸ σαντάλια,
 καὶ θὰ τὸν στείλω ὅπου ποθεῖ καὶ τοῦ ζητᾷ ἡ καρδιά του ».

Κι ὁ συνेतὸς Τηλέμαχος τῆς μίλησε ἔτσι κι εἶπε :
 « Ἄλλος δὲν ἔχει, μάνα μου, τὴ δύναμη ἀπὸ μένα,
 νὰ δώσω τὸ δοξάρι ἐγὼ, ἢ ν' ἀρνηθῶ ὅπως θέλω,
 κι ἀπ' ὅσους στὸ βραχίόσπαρτο τὸ Θιάκι ἀφέντες εἶναι 345
 κι ἀπ' ὅσους στ' ἄλλα τὰ νησιά, στῆς Ἥλιδας τὸ μέρος.
 Κανένας δὲν μπορεῖ ἀπ' αὐτοὺς νὰ μ' ἐμποδίσῃ ἂν θέλω
 καὶ τὸ δοξάρι μιὰ φορὰ στὸν ξένο νὰ χαρίσω.
 Μόν' σπίτι τώρα πήγαινε νὰ κάσῃς στὶς δουλειές σου,
 στή ρόκα καὶ στὸν ἀργαλειό, καὶ βάλε καὶ τὶς σκιάβες.
 Κι ὅσο γιὰ τὸ δοξάρι αὐτό, οἱ ἄντρες θὰ φροντίσουν 350
 ὅλοι κι ἀπ' ὅλους πρῶτα ἐγὼ πού ὀρίζω μὲς στὸ σπίτι ».

Σάστισε αὐτὴ καὶ γύρισε στὸν πύργο τῆς ξοπίσω,
 γιατί τῆς μπῆκαν στὴν καρδιά τὰ λόγια τοῦ παιδιοῦ τῆς.
 Κι ὅταν στ' ἀνωί ἀνέβηκε μὲ τίς πιστές τῆς σκλάβες,
 ὀρηνοῦσε τὸ Δυσσέα ἐκεῖ, ὡσότου γλυκὸν ὕπνο
 τῆς ἔχουσε στὰ βλέφαρα ἢ λαμπερὴ Παλλάδα.

355

Τότε ἔφερνε ὁ χοιροβοσκὸς τὸ λυγιστὸ δοξάρι,
 κι ὅλοι οἱ μνηστῆρες ἔκαμαν βουὴ μὲς στὸ παλάτι.
 Κι ἔτσι ἓνας φαντασμένος νιὸς τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·

360

«Ποῦ πᾶς, μωρὲ χοιροβοσκέ, τὸ λυγιστὸ δοξάρι,
 χαμένε; Γρήγορα, θαρρῶ, στὴ χοιρομάντρα ἀλάργα,
 πὼς θὰ σὲ φᾶνε τὰ σκυλιά, ποῦ ἀνάθρεφες, μονάχο,
 ἂν οἱ ἀθάνατοι θεοὶ κι ὁ Φοῖβος μᾶς βοηθήσουν».

365

Ἔτσι εἶπε, κι ἀπ' τὸ φόβο του τ' ἄφησε ἐκεῖνος κάτω,
 γιατί πολλοὶ τοῦ βάλανε φωνές μὲς στὸ παλάτι.

Μὰ μὲ θυμὸ ὁ Τηλέμαχος τοῦ ἴσχωζε ἀπ' τ' ἄλλο μέρος·

«Φέρ' τὸ δοξάρι, γέρο, ἐμπρὸς καὶ μὴν ἀκοῦς κανένα,
 μήπως, ἂν κι εἶμαι πιὸ μικρὸς, σὲ διώξω στὸ χωράφι
 μὲ πέτρες, κι εἶμαι πιὸ γερὸς στὴ δύναμη ἀπὸ σένα.

370

Ἔτσι εἶθε νὰ ἴμουν πιὸ γερὸς κι ἀπ' ὅλους τοῦ μνηστῆρες,
 ὅσοι εἶναι μὲς στὸ σπίτι μου, στὴ δύναμη, στὰ χέρια·
 τότε ὅλους θὰ τοὺς ἔδιωχνα νὰ φύγουν ἀπ' τὸ σπίτι
 κακὴν κακῶς, ποῦ τὸ κακὸ στὸ νοῦ τους ἔχουν πάντα».

375

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι ἀπ' τὴν καρδιά γελάσανε οἱ μνηστῆρες
 καὶ τὸ θυμὸ ξεχάσανε ποῦ ἔχαν τοῦ Τηλεμάχου.

Τότε ἔφερε ὁ χοιροβοσκὸς τὸ γυριστὸ δοξάρι
 κι ἤρθε κοντὰ καὶ τὸ ἔβαλε στὰ χέρια τοῦ Δυσσέα.

Πῆγε ἔπειτα καὶ φώναξε τὴ βάργια Εὐρύκλεια κι εἶπε·

380

«Σὲ προσκαλεῖ, ὁ Τηλέμαχος, φρόνιμη Εὐρύκλεια, ἀμέσως,
 ὅλες καλὰ τοῦ παλατιοῦ τίς πόρτες νὰ σφαλίσῃς.

Κι ἂν ἀπὸ μέσα βογγητὸ καὶ χτύπο ἀνδρῶν ἀκούσῃ
 καμιά ἀπὸ σᾶς μὲς στίς αὐλές νὰ μὴ φανῇ στὴν πόρτα,
 μόν' ἤσυχῃ νὰ κάθεται νὰ κἀνῃ τὴ δουλειά τῆς».

385

Ἔτσι εἶπε, καὶ τὰ λόγια του δὲν πέταξαν χαμένα,
 κι ἔκλεισε τοῦ καλόχτιστου τοῦ παλατιοῦ τίς πόρτες.

Σιγὰ ὁ Φιλοίτιος πήδηξε στὴν πόρτα ὄξω ἀπ' τὸ σπίτι
 κι ἔκλεισε τῆς καλόφραχτης αὐλῆς καλὰ τίς πόρτες.

- Εἶχε ἓνα καρβόσκοινο στὴ σάλα ἀπὸ κανάβι.
 Τὸ πῆρε κι ἔδωσε μ' αὐτὸ τὶς πόρτες κι ἦρθε πίσω
 καὶ στὸ θρονί του κάθισε ποὺ κάθονταν καὶ πρῶτα 390
 καὶ τὸ Δυσσέα κοίταζε. Κι ἐκεῖνος τὸ δοξάρι
 τὸ στριφογύριζε παντοῦ νὰ ἰδῆ μήπως σαράκι
 τὸ τρύπησε, ὅταν ἔλειπε ὁ βασιλιάς στὰ ξένα.
 Κι ἔτσι ἓνας εἶπε βλέποντας τὸν ἄλλο ποὺ ἦταν δίπλα·
 «Θά 'ναι κανένας κυνηγὸς καὶ δοξαριῶν τεχνίτης, 395
 ἢ θά 'χη τέτοια σπίτι του δοξάρια φυλαγμένα,
 ἢ καὶ νὰ φτιάσῃ ἔχει σκοπὸ κανένα ἄλλο παρόμοιο
 καὶ τὸ γυρίζει ἐδῶ κι ἐκεῖ ὁ πονηρὸς ζητιάνος».
 Κι ἔτσι ἀπ' τοὺς φαντασμένους νιοὺς πάλε ἓνας ἄλλος εἶπε·
 «Ἔτσι εἶθε καὶ καλὸ νὰ ἰδῆ ὅσο δὲ θὰ μπορέσῃ 400
 νὰ τὸ τεντώσῃ αὐτὸς ποτὲ τὸ λυγιστὸ δοξάρι.»
 Ἔτσι οἱ μνηστῆρες ἔλεγαν. Τότε ὁ σοφὸς Δυσσέας
 ἔπιασε τὸ βασταγερὸ δοξάρι κι εἶδε γύρω·
 σὰν τὸν καλὸ τραγουδιστὴ ποὺ ξέρει ἀπὸ κιθάρα
 καὶ στὸ καινούριο της κλειδί τεντώνει δίχως κόπο 405
 τὴν κόρδα τὴν καλόστριφτη, στὴν ἄκρη σὰν τὴ δέση,
 ἔτσι ὁ Δυσσέας εὐκόλα τέντωσε τὸ δοξάρι,
 καὶ μὲ τὸ χέρι τὸ δεξιὸ δοκίμασε τὴν κόρδα,
 κι αὐτὴ γλυκὰ κελήδησε σὰν νὰ 'ταν χελιδόνι.
 Τότε οἱ μνηστῆρες τρόμαξαν κι ἀλλάξανε ὅλοι χρῶμα. 410
 Κι ὁ Δίας βρόντησε βαριά σημάδι νὰ τοῦ δείξῃ,
 καὶ χάρηκε γι' αὐτὴ ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας,
 γιὰ τὸ σημάδι πόδειξε ὁ παντογνώστης Δίας,
 κι ἀπ' τὸ τραπέζι φτερωτὴ ξεθήκωτη σαῖτα
 πῆρε, κι οἱ ἄλλες ἔμειναν μὲς στὴ σαῖτοθήκη, 415
 αὐτὲς ποὺ θὰ δοκίμαζαν σὲ λίγο οἱ μνηστῆρες.
 Κι ἔπιασε κόρδα καὶ λαβὲς ἀντάμα, καὶ τραβοῦσε
 ἀπ' τὸ σκαμνὶ ποὺ κάθονταν κι ἔριξε τὴ σαῖτα,
 ἀφοῦ σημάδεψε καλά, καὶ τὰ πελέκισα ἀμέσως
 τὰ πέρασε ὅλα στὴ σειρὰ μέσα ἀπ' τὴν πρώτη τρύπα, 420
 καὶ βγήκε πέρα ἡ χάλκινη σαῖτα ἀπ' τ' ἄλλο μέρος.
 Τότε ἔτσι στὸν Τηλέμαχο γυρίζει καὶ τοῦ κάνει·
 «Τηλέμαχε στὸ σπίτι σου δὲ σ' ἀτιμάζει ὁ ξένος

ἐδῶ πού κάθεται. Εὐκόλα τέντωσα τὸ δοξάρι
καὶ στὸ σημάδι πέτυχα. Κάπως ἀξίζω ἀκόμα 425
κι ἄδικα μὲ καταφρονοῦν αὐτοὶ καὶ δὲ μὲ πιάνουν.
Μὰ εἶναι καιρὸς οἱ Ἀχαιοὶ τὸ δεῖπνο νὰ ἐτοιμάσουν
ὅσο πού φέγγει, κι ἔπειτα κι ἀλλιῶς θὰ διασκεδάσουν
καὶ μὲ τραγούδια καὶ χορό, τοῦ τραπεζιοῦ τὰ δῶρα ».

Εἶπε καὶ τοῦ ἴγνεψε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας μὲ τὰ μάτια. 430
Τότε ἔβαλε ὁ Τηλέμαχος τὸ μυτερὸ σπαθί του
καὶ πῆρε τὸ κοντάρι του στὸ χέρι, καὶ κοντὰ του
στάθηκε, τὰ λαμπρόφαντα φορώντας τ' ἄρματά του.

X

Πέταξε τότε ὁ ξακουστὸς Δυσσέας τὰ κουρέλια
καὶ στὸ κατώφλι πήδηξε, κρατώντας τὸ δοξάρι
καὶ τὴ σαίτοθήκη του γεμάτη μὲ σαῖτες,
κι ἔτσι εἶπε, ἀφοῦ τὶς σώριασε μπροστά του, στοὺς μνηστῆρες· 5
« Τέλεψε αὐτὸς ὁ δύσκολος ἀγώνας πιά, καὶ τώρα
σ' ἄλλο σημάδι, πού κανεὶς δὲ χτύπησε, θὰ ρίξω,
ἂν τὸ πετύχω καὶ χαρὰ μοῦ δώση τέτοια ὁ Φοῖβος ».

Εἶπε καὶ στέλνει τὴν πικρὴ σαῖτα στὸν Ἄντινο.
Τὴν ὥρα ἐκείνη δίχερο χρυσὸ ὄμορφο ποτήρι 10
νὰ πάρη ἐτοιμαζόντανε, καὶ νά, στὸ χέρι τὸ ἔχε
νὰ πιῆ κρασί, μὴτε ἔβαζε τὸ θάνατο στὸ νοῦ του.
Ποιὸς θὰ τὸ φανταζότανε, πὼς ἓνας ἄντρας μόνος
σὲ τόσοις ὁμοτράπεζους, καὶ παλικάρι ἄς ἦταν,
χάρο θὰ τοῦ ἴδινε πικρὸ καὶ μαυρισμένη μοῖρα ;
Τὸν σημαδεύει στὸ λαιμὸ καὶ τὴ σαῖτα ρίχνει 15
κι ἀντίκρι ἡ μύτη πέρασε ἀπ' τ' ἀπαλό του ζινί.
Ἔγειρε δίπλα, τοῦ ἴπεσε καὶ τὸ ποτήρι κάτω
κι ἀπ' τὰ ρουθούνια ἀνάβρυσε μὲ μιᾶς πηχτὸ τὸ αἶμα,
καὶ μὲ τὰ πόδια του, συχνὰ κλωτσώντας τὸ τραπέζι,
ἔριξε κάτω τὰ φαγιά στὴ γῆς καὶ λερωθῆκαν, 20
κι ἀνακατώθηκαν ψωμιὰ καὶ κρέατα ψημένα.
Τότε οἱ μνηστῆρες, βλέποντας πὼς ἔπεσε ἄντρας κάτω,
βάλανε ἀμέσως τὶς φωνὲς κι ἀπάνου ἀπ' τὰ θρονιά τους

- πετάχτηκαν και σκόρπισαν στο σπίτι, και τους τοίχους
 παντού τριγύρω κοίταζαν τους όμορφοχτισμένους, 25
 μα μήτε άσπίδα βλέπανε μήτε γερό κοντάρι.
 Και τὸ Δυσσέα βρίζανε μὲ λυσσασμένα λόγια:
 « Μωρέ, άσκημα τὸ σκέφτηκες νὰ ρίχνης στους ανθρώπους.
 Μὰ ἄλλον άγώνα δὲ θὰ ἰδῆς, τώρα τὸ τέλος σου ἦρθε.
 Μωρέ, τὸ πρῶτο σκότωσες στὸ Θιάκι άρχοντοπαίδι. 30
 Γι' αὐτὸ και σένα τώρα ἐδῶ τὰ ὄρνια θὰ σὲ φᾶνε ».
 Ἔτσι εἶπαν, γιατί νόμιζαν πὼς ἄντρα νὰ σκοτώσῃ
 δὲν ἤθελε. Μὰ αὐτὸ οἱ τυφλοὶ δὲν ἔβαλαν στὸ νοῦ τους,
 πὼς ἢ παγίδα τοῦ χαμοῦ στημένη ἦταν γιὰ ὅλους.
 Τότε λοξὰ τὸν κοίταξε κι ἔτσι ὁ Δυσσέας τοῦ ἔπε: 35
 « Σκυλιά, πὸς στοχαστήκατε πὼς πίσω στὴν πατρίδα
 δὲ θὰ γυρίσω, κι ἄπονα μοῦ τρώγατε τὸ σπίτι
 και στανικῶς πλαγιάζατε τίς δοῦλες, κι ἐνῶ ζοῦσα
 θέλατε τὴ γυναίκα μου νὰ κάμετε δική σας,
 δίχως θεοῦς, πὸς κατοικοῦν τὰ οὐράνια, νὰ φοβᾶστε, 40
 μήτε πὼς θὰ ἴρθῃ ἢ ἐκδίκηση καμιά φορὰ ἀπὸ κάποιον.
 Μὰ νά, τὰ δίχτυα ἀπλώθηκαν ἀπάνω σας τοῦ χάρου ».
 Ἔτσι εἶπε, κι ὄλων κόπηκαν τὰ ἤπατα ἀπ' τὸν τρόμο,
 και ζάρωνε ὁ καθένας τους γιὰ νὰ σωθῇ ἀπ' τὸ χάρο.
 Κι ἀπ' ὅλους ὁ Εὐρύμαχος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε: 45
 « Ἄν εἶσαι ἀλήθεια ἐσὺ ὁ Θιακὸς Δυσσέας πὸς ἦρθες πίσω,
 ἔλα σωστά τους τὰ ἴφαλες γι' αὐτὰ πὸς σοῦ ἔχουν κάμει,
 πλῆθος στὸ σπίτι σου ὄνομα, πλῆθος και στ' ἀγαθὰ σου.
 Μὰ νά, ὁ Ἄντινος κείτεται νεκρός, ὁ πρῶτος φταίχτης.
 Γιατὶ ὄλες τίς δουλειές αὐτὲς τίς ἔβγαλε μονάχος, 50
 ὄχι γιατί τὸν ἔσπρωχνε τοῦ γάμου ἀνάγκη ἢ πόθος,
 μόν' ἔτρεφε ἄλλα στὴν καρδιά, πὸς σὲ καλὸ δὲ βγῆκαν,
 αὐτὸς μὲς στὸ κοσμάκουστο νὰ βασιλέψῃ Θιάκι
 και νὰ σκοτώσῃ, σταίνοντας καρτέρι, τὸ παιδί σου.
 Μὰ τώρα αὐτὸς σάν ἔπεσε, καθὼς τοῦ ταίριαζε ἔτσι, 55
 λυπήσου τὸ λάό σου ἐσὺ κι ἐμεῖς στερνὰ ἀπ' τὴ χώρα
 συνάζουμε ὄσα πλώθηκαν κι ὄσα σοῦ φαγωθῆκαν.
 Εἴκοσι βόδια πρόστιμο καθένας θὰ πλερώσῃ
 κι ὄσο χρυσάφι και χαλκὸ θὰ γιάνουν τὴν καρδιά σου.

Μὰ πρὶν τὰ πάρης, ἄδικο μαζί μας νὰ θυμώνης». 60

Τότε λοξὰ τὸν κοίταξε κι ἔτσι ὁ Δυσσέας τοῦ ἔπε:
« Εὐρύμαχε, κι ἂν ὄλα μου τὰ πατρικὰ γυρίστε,
κι ὅσα εἶναι ὄλο σας τὸ βιὸς καὶ βάλτε κι ἄλλα τόσα,
μήτε ἔτσι δὲν τὰ σταματῶ τὰ χέρια ἀπ' τὴ σφαγὴ σας,
πρὶν ἓνα κι ἓνα τ' ἄδικα πλερώσουν οἱ μνηστῆρες. 65

Διαλέξτε τῶρα ἂν θὰ σταθῆ κανεὶς νὰ πολεμήση,
εἴτε θὰ φύγη, ἀπὸ σφαγὴ καὶ χάρο νὰ γλιτώση.
Ὅμως, θαρρῶ, ἀπ' τὰ νύχια μου κανεὶς δὲ θὰ ξεφύγη».

Ἔτσι εἶπε κι ὄλων κόπηκαν τὰ ἦπατα ἀπ' τὸν τρόμο
κι ἀπ' ὄλους ὁ Εὐρύμαχος δευτέρωσε ἔτσι πάλε· 70

« Τ' ἄπιαστα χέρια αὐτός, παιδιὰ, δὲ θὰ τὰ σταματήση,
μόν' τὸ δοξάρι ὅσο βαστᾷ καὶ τὴ σαϊτόθήκη,
θὰ ρίχνη ἀπ' τὸ πελεκητὸ κατώφλι, ὡς ὅτου τέλος
νὰ μᾶς ξεκάμη. Μόν' ἐμπρός, κανεὶς ἄς μὴ δειλιάση!

Τραβῆξτε τὰ μαχαίρια σας. Προβάλτε τὰ τραπέζια
μπροστὰ στὶς γοργοθάνατες σαῖτες κι ὄλοι ἀπάνω
ἄς τοῦ ριχτοῦμε μαζωχτοί, ν' ἀναγκαστῆ τὴν πόρτα
ν' ἀφήση καὶ τὸ πέτρινο κατώφλι κι ὄζω ἀμέσως
νὰ πεταχτοῦμε, ἀλαλαγμὸς νὰ σηκωθῆ στὴ χώρα,
νὰ μάθη τότε τὴ στερνὴ πὼς ἔριξε σαῖτα». 80

Εἶπε κι εὐτὺς τὸ δίστομο χαλκόμυτο μαχαίρι
τραβάει κι ἀπάνω του ὄρμησε, σκούζοντας μ' ἄγρια λύσσα.
Μὰ στὴ στιγμή μιὰ σαϊτιά τοῦ τίναξε ὁ Δυσσέας
στά στήθια, κάτω ἀπ' τὸ βυζί, κι ἡ φτερωτὴ σαῖτα
μπήχτηκε στὸ σικώτι του, καὶ τὸ μαχαίρι κάτω 85

τοῦ ἔπεσε καὶ σωριάστηκε τριγύρω στὸ τραπέζι
τρικλιζοντας καὶ σκόρπισε τὰ δίχερα ποτήρια
καὶ τὰ φαγιά στὸ πάτωμα, καὶ καταγῆς χτυποῦσε
τὸ μέτωπο, καὶ στὸ θρονὶ κλωτσοῦσε μὲ τὰ πόδια,
κι εὐτὺς τὰ μάτια του θολὰ τὰ σκέπασε σιοτάδι. 90

Τότε ὄρμησε ὁ Ἀμφίνομος στὸν ξακουστὸ Δυσσέα.
μ' ἓνα μαχαίρι μυτερό, ἴσως χυθῆ ἀπ' τὴν πόρτα,
μὰ πρόφτασε ὁ Τηλέμαχος μὲ χάλκινο κοντάρι,
καὶ πίσω τοῦ τὸ φύτεψε ἀνάμεσα στοὺς ὤμους
καὶ πέρασε στά στήθια του μπροστὰ τὸ χάλκινο ὄπλο. 95

"Επεσε κάτω και στή γῆς χτύπησε ἡ κεφαλή του.
 Τότε ἔφρησε ὁ Τηλέμαχος στὸ σῶμα τοῦ Ἀμφινόμου
 μπηγμένο τὸ μακρόλαιμο κοντάρι καὶ τραβήχτη,
 γιατί φοβόταν, τὸ βαρὺ κοντάρι ἂν θὰ τραβοῦσε,
 μὴ τὸν βαρέσει ἄλλος κανεὶς χυμώντας μὲ μαχαίρι 100
 ἢ τὸν τρυπήσει πίσω του σὰν ἦτανε σκυμμένος.
 "Ἐτρεξε μ' ἓνα πήδημα καὶ στὸν πατέρα του ἤρθε,
 κι ὅπως κοντά του στάθηκε τοῦ λέει μὲ δυὸ του λόγια·
 « Ἀσπίδα καὶ κοντάρια δυὸ, πατέρα, θὰ σοῦ φέρω
 καὶ κράνος χάλκινο, καλὰ νὰ στέκη στὰ μηλίγγια, 105
 κι ἔτσι θ' ἄρματωθῶ κι ἐγὼ κι ὁ Εὐμαιος κι ὁ βουκόλος.
 Γιατί, θαρρῶ, καλύτερα νὰ πάρουμε ἄρματα ὅλοι ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
 « Τρέχα καὶ φέρ' τα ὅσο βαστοῦν νὰ πολεμῶ οἱ σαῖτες,
 μήπως, ἂν μείνω μόνος μου, μὲ σπρώξουν ἀπ' τὴν πόρτα ». 110

"Ἐτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος τοῦ κάνει εὐτύς τὸ λόγο
 κι ἔτρεξε μέσα στὸν ὄντα ποὺ τὰ λαμπρὰ ἦταν ὄπλα.
 Κοντάρια πῆρε ἐκεῖθε ὀχτῶ καὶ τέσσερες ἀσπίδες,
 τέσσερα κράνα χάλκινα μὲ φούντα ἀλόγου ἀπάνω,
 κι ἀμέσως πίσω γύρισε καὶ στὸ Δυσσέα πῆγε. 115

Κι ὡς ἤρθε, πρῶτος φόρεσε τὰ χάλκινα ἄρματά του,
 καθὼς κι οἱ δυὸ του παραγιοί, καὶ στὸν πολυτεχνίτη
 θεῖκό Δυσσέα τρέξανε καὶ στάθηκαν κοντά του.
 Κι ἐνόσω ἀκόμα τοῦ ἕμεναν νὰ πολεμᾶ σαῖτες
 ὅλο κι ἀπὸ ἴνα σκότωνα μνηστήρα στὸ παλάτι, 120
 χτυπώντας πάντα, κι ἔπεφταν σωρὸς ἐκεῖνοι ἐμπρὸς του.

Κι ὅταν πιά τέλος σώθηκαν τοῦ βασιλιᾶ οἱ σαῖτες,
 ἔστησε τὸ δοξάρι του γυρτὸ στὸν παραστάτη
 τοῦ μαρμαρένιου παλατιοῦ, στοὺς γυαλισμένους τοίχους,
 κι ἀσπίδα ἀμέσως φόρεσε τετράδιπλη στοὺς ὤμους 125
 καὶ στ' ὄμορφο κεφάλι του καλοφτιασμένο κράνος
 μ' ἀλόγου οὐρὰ καὶ σειούντανε φριχτὴ ἀπὸ πάνω ἢ φούντα,
 καὶ πῆρε δυὸ χαλκόδετα βασταγερά κοντάρια.

Στὸν τοῖχο τὸν καλόχτιστο εἶχε ἓνα πανωπόρτι
 κι ἀπ' τὸ κατώφλι τ' ἀκρινὸ τοῦ παλατιοῦ εἶχε δρόμο 130
 στενὸ, κλεισμένο ἀπὸ πυκνά, καλὸδετα σανίδια.

Μόνο ἀπ' ἐκεῖ μπορούσανε νὰ μποῦν, κι ἐκεῖ ὁ Δυσσέας
πρόσταξε τὸ χοιροβοσκό, κοντὰ νὰ πάη νὰ στέκη.

Τότε ὁ Ἀγέλαος φώναξε σ' ἔλους τοὺς ἄλλους κι εἶπε·

« Παιδιά, δὲν θ' ἀνεβῆ κανεὶς στὸ πανωπύρτι ἀπάνω
γιὰ νὰ φωνάξη τὸ λαό, γοργὰ ἢ φωνὴ νὰ φτάσῃ ;
Κι αὐτός, πιά τότε τὴ στερνὴ σαῖτα του νὰ ρίξῃ ».

Κι ἀπάντησε ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος καὶ τοῦ λέει·

« Θεοθρεμμένε Ἀγέλαε, δὲν εἶναι αὐτό, κοντὰ εἶναι
μὲς στὴν αὐλὴ πόρτες γερὲς καὶ δύσκολη ἢ μπασιά της,
κι ἓνας μπορεῖ νὰ τοὺς κρατῇ ἂν εἶναι παλικάρι.

Μὰ ἐλάτε τώρα ἀπ' τὸν ὄντ' ἄρματα θὰ σᾶς φέρω,
γιατὶ θαρρῶ πὼς μέσα ἐκεῖ, κι ὄχι ἀλλοῦ πὼς τὰ ἔχει
φυλάξει ὁ Δυσσέας μαζὶ μὲ τὸ λαμπρὸ τὸ γιό του ».

Ἔτσι εἶπε κι ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος ἀπ' τὴ σκάλα
ἀνέβηκε μὲς στὸν ὄντ' ἀρμάτος τοῦ Δυσσέα.

Κοντάρια πῆρε δώδεκα κι ἀσπίδες ἄλλες τόσες,
δώδεκα κράνα χάλκινα μ' ἀλόγου φούντα ἀπάνω
κι ἀφοῦ τὰ πῆρε, τρέχοντας τὰ πῆγε στοὺς μνηστῆρες.

Γόνατα τότε καὶ καρδιὰ λυθῆκαν τοῦ Δυσσέα,
ὡς εἶδε ν' ἀρματώνονται, καὶ τὰ μακριὰ κοντάρια
νὰ σειοῦν, καὶ ζόρικη ἢ δουλειὰ τοῦ φάνηκε πὼς ἦταν.

Κι ἔτσι εἶπε στὸν Τηλέμαχο μὲ πεταχιά του λόγια·

« Καμιὰ γυναῖκα πόλεμο, Τηλέμαχε, ἐδῶ μέσα,
μᾶς ἀνοιξε ἔτσι τρομερό. Μπορεῖ κι ὁ Μελανθέας ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·

« Δικό μου εἶναι τὸ φταιξιμο, πατέρα μου, κι ὄχι ἄλλου,
πού πῆγα κι ἀνοιξα τοῦ ὄντ' ἀ τὴ σφαλισμένη πόρτα
κι ὕστερα δὲν τὴν ἐκλείσα καὶ μὲ στοχάστηκε ἄλλος.

Μόν', Εὐμαιε, τρέχα γρήγορα τὴν πόρτα νὰ σφαλίσεις,
καὶ μάθε αὐτὰ ἂν μᾶς τὰ ἔκαμε καμιὰ ἀπ' τίς παράκορες,
ἢ μήπως ὁ Μελάνθιος, καθὼς τὸν βάζει ὁ νοῦς μου ».

Κι ἐκεῖ πού τέτοια λέγανε μιλώντας μεταξύ τους,

ξανάτρεξε ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος, κι ἄλλα ἀκόμα
ὄπλα νὰ φέρῃ ἀπ' τὸν ὄντ'. Τὸν πῆρε ὅμως τὸ μάτι
τοῦ Εὐμαιοῦ τοῦ χοιροβοσκοῦ κι ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα·

« Γιὲ τοῦ Λαέρτη, θεϊκὲ πολύτεχνε Δυσσέα,

τὸ διαστρεμμένο αὐτὸ κορμί, ποῦ βάλουμε στὸ νοῦ μας,
 πᾶει στὸν ὄντ' ἀ γιὰ τ' ἄρματα. Μόν' φώτισέ με τώρα,
 τὸ αἶμα, ἂν θέλῃς, νὰ τοῦ πιῶ, ἀνίσως τὸν νικήσω,
 ἢ νὰ στὸν κουβαλήσω ἐδῶ νὰ τοῦ πλερώσης ὄλα
 τ' ἄδικα ποῦ στὸ σπίτι σου σοῦ κάνει τόσα χρόνια ».

170

Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
 « Ἐγὼ μὲ τὸν Τηλέμαχο τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες
 μέσα θὰ τοὺς κρατήσουμε, μ' ὄσην ὄρμη κι ἂν δεῖξουν.
 Σεῖς τώρα αὐτὸν πιστάγκωνα δέστε του χέρια πόδια,
 κι ἀφοῦ τὸν μπάστε στὸν ὄντ', δέστε καλὰ τὴν πόρτα,
 καὶ μιὰ θηλιὰ ἀπὸ πάνω του πλεχτὴ σὰν τοῦ περάστε,
 σύρτε τον πάνω στὴν κορφή τοῦ στύλου, ὅσο νὰ φτάσῃ
 τὰ πάτερα, κι ὥρες ἐκεῖ νὰ σβήσῃ μὲς στοὺς πόνους ».

175

180

Εἶπε, κι αὐτοὶ τὸν ἄκουσαν κι ὅπως τοὺς εἶπε κάνουν,
 καὶ τρέξανε ὅλοι στὸν ὄντ' ἀ δίχως αὐτὸς νὰ νιώσῃ.
 Στὸ βάθος ἦταν κι ἔψαχνε ζητώντας ὅπλα νὰ 'βρῃ,
 κι αὐτοὶ στὰ πλάγια στάθηκαν τῆς πόρτας καρτερώντας.
 Κι ὡς πάτησε ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος τὸ κατώφλι,
 κρατώντας στὸ 'να χέρι του πεντάμορφο ἓνα κράνος
 καὶ στ' ἄλλο ἀσπίδα εὐρύχωρη, παλιὰ καὶ μουχλιασμένη,
 ποῦ τὴ φοροῦσε ὁ ξακουστὸς Λαέρτης υἱὸς σὰν ἦταν,
 μὰ ἄχρηστη τώρα κείτονταν κι εἶχαν λυθῆ οἱ ραφές της,
 χύμηξαν τότε ἀπάνω του κι ἀπ' τὰ μαλλιὰ τὸν σέρνουν
 μὲς στὸν ὄντ' ἀ κατὰ γῆς στὸ πάτωμα τὸν ρίχνουν
 σβημένο καὶ τοῦ δέσανε σφιχτὰ χέρια καὶ πόδια
 πιστάγκωνα, ὅπως πρόσταξε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας.

185

190

Κι ἀφοῦ σκοινὶ τοῦ πέρασαν πλεγμένο ἀπ' τὸ κορμί του
 στὸ στύλο τὸν κρεμάσανε, τὰ πάτερα νὰ φτάσῃ.
 Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, περιγελώντας τοῦ 'πες·
 « Τώρα, Μελάνθιε, σ' ἀπαλὸ κρεβάτι πλαγιασμένος
 ὅπως σοῦ πρέπει ἀκοίμητος τὴ νύχτα θὰ περάσῃς.
 Καὶ μήτε ἢ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα
 δὲ θὰ σέ σκιαῖξῃ ἀπ' τοῦ 'Ωκεανοῦ τὸ ρέμα σὰν προβάλλῃ,
 τὴν ὥρα πόρχεσαι τ' ἀρνιὰ καὶ φέρνεις στοὺς μνηστῆρες ».

195

200

Ἔτσι δεμένο στὰ σφιχτὰ δεσμὰ του τὸν ἀφήκαν,
 κι ἀφοῦ ζωστήσαν τ' ἄρματα καὶ κλείσανε τὴν πόρτα,

τρέξανε στὸ βαθύσσοφο πολύτεχνο Δυσσέα.
 Στάθηκαν τότε οἱ τέσσερεις ἀπάνω στὸ κατώφλι,
 φωτιά γεμάτοι, κι οἱ πολλοὶ μνηστῆρες ἀπὸ μέσα. 205
 Τότε ἤρθε κι ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα,
 στ' ἀνάστημα καὶ στή φωνή τοῦ Μέντορα συνόμοια.
 Κι ὅπως τὴν εἶδε χάρηκε κι ἔτσι ὁ Δυσσέας εἶπε.
 « Βόηθα μας, Μέντορα, σ' αὐτὴ τῇ σφίξει καὶ θυμήσου 210
 τὸ φίλο κι εὐεργέτη σου καὶ συνομήλικό σου ».

Εἶπε κι ὁ νοῦς του στὴ θεὰ τὴν πολεμάρχα πῆγε
 Μὰ κι οἱ μνηστῆρες ἀπ' ἄλλοῦ τῆς φώναζαν καὶ πρῶτος
 τῆς ἔσκουζε ὁ Ἀγέλαος ὁ γιὸς τοῦ Δαμαστόρου :
 « Μέντορα, μὴν καταπειστῆς στὰ λόγια τοῦ Δυσσέα 215
 καὶ πᾶς μαζί του, πόλεμο ν' ἀνοίξης στοὺς μνηστῆρες.
 Γιατὶ κι ἐμᾶς ἡ γνώμη μας αὐτὴ εἶναι καὶ θὰ γίνη.
 Ὅταν αὐτοὺς ξεκάμουμε, μαζί γιὸ καὶ πατέρα,
 μὲ τὸ κεφάλι σου καὶ σὺ στερνὰ θὰ τὰ πλερώσης,
 ὅσα στὸ νοῦ σου μελετᾷς νὰ κάμης ἐδῶ μέσα. 220
 Κι ὅταν μὲ τὸ γερὸ σπαθὶ σᾶς βγάλουμε ἀπ' τὴ μέση,
 ὅσα σοῦ βρίσκονται ἀγαθὰ στὸ σπίτι σου κι ἀπόξω,
 ὅλα μὲ τοῦ Δυσσέα τὸ βιὸς θὰ γίνουν ἓνα, κι οὔτε
 τοὺς γιούς σου καὶ τίς κόρες σου καὶ τὸ γλυκό σου ταίρι
 θ' ἀφήσουμε ἔτσι ζωντανούς νὰ τριγυροῦν στὸ Θιάκι ».

Ἔτσι εἶπε κι ἄναψε ὁ θυμὸς ἀκόμα τῆς Παλλάδας,
 καὶ τὸ Δυσσέα μὲ πικρὰ τὸν ἀποπῆρε λόγια·
 « Δὲν ἔχεις πιά στὰ στήθια σου καρδιά, Δυσσέα, καὶ θάρρος,
 ὡς ὅταν γιὰ τὴν ὁμορφὴ ἀρχοντοκόρη Ἑλένη
 χρόνους ἐννιά ἀκατάπαυτα τοὺς Τρῶες πολεμοῦσες, 230
 κι ἄπειρους σκότῳνες ὀχτροὺς μὲς στὴ φωτιά τῆς μάχης,
 κι ἀπ' τὴ βουλή σου ἀρῆθηκε τὸ κάστρο τοῦ Πριάμου.
 Πῶς τώρα, ἐνῶ στὸ σπίτι σου καὶ στ' ἀγαθὰ σου φτάνεις,
 μπρὸς στοὺς μνηστῆρες δὲν τολμᾷς τὸ θάρρος σου νὰ δεῖξης ;
 Μόν' ἔλα, στάσου δίπλα μου, καημένε μου, νὰ μάθης 235
 πῶς πολεμάει ὁ Μέντορας μὲς στῶν ὀχτρῶν τὸ πλῆθος,
 καὶ πῶς στὸν εὐεργέτη του καλὸ τοῦ ἀνταποδίνει ».

Εἶπε, μὰ ἀκόμα κατ' αὐτοὺς δὲν ἔκλινε τὴ νίκη,
 μόν' ἤθελε τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα καὶ τοῦ γιοῦ του

- νά δοκιμάση τὴν ἀντρεία καὶ τῆς καρδιάς τὸ θάρρος. 240
 Καὶ πέταξε στοῦ παλατιοῦ τὴν μαυροκαπνισμένη
 σκεπὴ κι ἀπάνω κάθισε σὰ χελιδόνι ἀγνάντια.
 Καὶ τοὺς μνηστῆρες ψύχωνε ὁ γιὸς τοῦ Δαμαστόρου,
 Ἀγέλαος κι ὁ Εὐρύνομος μαζί κι ὁ Ἀμφιμέδος, 245
 τοῦ Πολυχτόρου ὁ Πείσανδρος, ὁ συνετὸς Πολύβος
 κι ὁ Δημοπτόλεμος. Αὐτοὶ μὲς στοὺς μνηστῆρες ἦταν
 οἱ πρῶτοι στὴν παλικαριά καὶ μόνοι ἀκόμα ζοῦσαν,
 καὶ προσπαθοῦσαν τὴ ζωὴ νά σώσουν πολεμώντας.
 Τοὺς ἄλλους πιά τοὺς ξέκαμαν οἱ φτερωτὲς σαῖτες.
 Τότε ἄρχισε ὁ Ἀγέλαος καὶ σ' ὅλους μίλησε ἔτσι: 250
 «Τ' ἄπιαστα χέρια αὐτός, παιδιὰ, σὲ λίγο θὰ κρατήση.
 Τοῦ ἴφυγε πιά κι ὁ Μέντορας μὲ τὰ παχιά τὰ λόγια,
 κι αὐτοὶ μονάχοι ἀπόμειναν στὰ πρωτοπόρτια ἀπάνω.
 Καὶ τώρα τὰ κοντάρια σας μαζί μὴ ρίχνετε ὅλοι,
 μόν' ἐξί ἄς κάμουν τὴν ἀρχή, ἴσως μᾶς δώση ὁ Δίας 255
 τὴ δόξα νά χτυπήσουμε στὰ στήθια τὸ Δυσσέα.
 Αὐτὸς νά πέση, κι ἔπειτα τοὺς ἄλλους ποιὸς τοὺς πιάνει».
 Ἔτσι εἶπε, κι ὅπως πρόσταξε μὲ λύσσα ρίξανε ὅλοι,
 μὰ τὰ ἴφερε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ νά πᾶνε ὅλα χαμένα.
 Κι ἄλλος ἀπάνω χτύπησε στοῦ παλατιοῦ τὸ στυλο, 260
 ἄλλος στὴν πόρτα τὴν κλειστὴ κι ἄλλος τὸν τοῖχο βρῆκε.
 Κι ἀπ' τὰ γερά σὰ γλίτωσαν κοντάρια τῶν μνηστήρων,
 τότε ἄρχισε ὁ πολύπαθος θεϊκὸς Δυσσέας κι εἶπε·
 «Κι ἐγώ, παιδιὰ, μὲς στὸ σωρὸ θὰ ἴεγα τῶν μνηστήρων
 νά ρίξουμε, ποὺ λαχταροῦν νά μᾶς ξεκάνουν κιόλας 265
 κοντὰ στὶς ἄλλες συμφορὲς ποὺ ἀπὸ καιρὸ μᾶς κάνουν».
 Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι στὸ πετσί σημάδεψαν καὶ ρίχνουν
 τὰ χάλκινα κοντάρια τους. Καὶ σκότωσε ὁ Δυσσέας
 πρῶτος τὸ Δημοπτόλεμο, τὸν Εὐρυάδη ὁ γιὸς του,
 τὸν Ἔλατο ὁ χοιροβοσκός, τὸν Πείσανδρο ὁ βουκόλος. 270
 Κι αὐτοὶ ὅπως ἔπεσαν στὴ γῆς δαγκάσανε τὶς πέτρες,
 κι ὅλοι οἱ λοιποὶ σκορπίσανε στοῦ παλατιοῦ τὸ βάθος.
 Τρέχουν κι ἐκεῖνοι κι ἐβγαλαν ἀπ' τοὺς νεκροὺς τὶς λόγγες.
 Πάλε οἱ μνηστῆρες ἐρίζαν μὲ λύσσα τὰ κοντάρια,
 μὰ τὰ ἴφερε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ καὶ πήγανε χαμένα. 275

Κι ἄλλος ἀπάνω χτύπησε στοῦ παλατιοῦ τὸ στύλο
 κι ἄλλος στὴν πύρτα τὴν κλειστή κι ἄλλος κατὰ τὸν τοῖχο.
 Ἐώδερμα τὸν Τηλέμαχο βάρεσε ὁ Ἄμφιμέδος
 στὸ χέρι, καὶ τοῦ ξέγδαρε στὴν ἄκρη τὸ πεταί του.
 Καὶ τοῦ Εὐμαίου ὁ Κτήσιππος πῖθ πάνω ἀπ' τὴν ἀσπίδα 280
 τοῦ χάραξε τὸν ὄμο του μὲ τὸ μακρὸ κοντάρι,
 κι ἔτσι ὅπως πέρασε ψηλά, ἔπεσε πίσω κάτω.
 Πάλε κι αὐτοὶ μὲ τὸ θεϊκὸ πολὺπαθὸ Δυσσέα
 μὲς στῶν μνηστήρων τὸ σωρὸ πετοῦσαν τὰ κοντάρια.
 Τὸν Εὐρυδάμα χτύπησε ὁ πορθητῆς Δυσσέας 285
 κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τὸν Ἄμφιμέδο βρῆκε,
 τὸν Πόλυβο ὁ χοιροβοσκός. Τὸν Κτήσιππο ὁ βουκόλος
 κατὰστηθα τὸν χτύπησε κι ἔτσι περήφανα εἶπε·
 «Νά, Κτήσιππε, περίγελο, ἄλλη φορὰ νὰ μάθης
 νὰ μὴν παινιέσαι ἀστόχαστα, μόν' τοὺς θεοὺς ν' ἀφήνης, 290
 πού 'ναι ἀπὸ σένα ἀνώτεροι, αὐτοὶ ν' ἀποφασίζουν.
 Σὲ πλέρωσα γιὰ τὴν κλωτσιὰ πού τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα
 τοῦ 'δωσες μὲς στὸ σπίτι του σὰν ἦρθε σὰ ζητιάνος».

Ἔτσι εἶπε τῶν στριφτόποδων βοδιῶν ὁ ἐπιστάτης.
 Καὶ τὸν Ἀγέλαο χτύπησε ἀπὸ κοντὰ ὁ Δυσσέας, 295
 τὸ Λειώκριτο ὁ Τηλέμαχος βάρεσε στὰ λαγγόνια
 κι ἀπ' τ' ἄλλο μέρος πέρασε καὶ βγῆκε τὸ κοντάρι.
 Ἔπεσε μπρούμπα καὶ στή γῆς βρόντησε ἡ κεφαλή του.
 Τότε ἔδειξε ἡ θεὰ Ἀθηναίη τὴν ἀντροφάγα ἀσπίδα
 ψηλά ἀπ' τὴ σκέπη τοῦ σπιτιοῦ καὶ τρόμαξε ἡ καρδιά τους, 300
 καὶ στὸ παλάτι σκόρπισαν εὐτύς σὰν τίς γελάδες,
 ὅταν ἡ μύγα τίς σκορπᾷ μὲ τὰ κεντήματά της
 μὲς στὸν καιρὸ τῆς ἀνοιξῆς πού 'ναι μεγάλη ἡ μέρα.
 Κι ὅπως χυμοῦν γαντζόνουχοι αἰτοὶ καμαρομύτες
 ἀπ' τ' ἀκροβούνια στὰ πουλιά, κι ἐκεῖνα φοβισμένα 305
 τὰ νέφη ἀφήνουν, κι ὡς πετοῦν στὸν κάμπο, τ' ἀφανίζουν
 καὶ δὲν μποροῦν ἀντίσταση νὰ κάμουν ἢ νὰ φύγουν
 καὶ τὸ κυνήγι βλέποντας διασκεδάζει ὁ κόσμος,
 ἔτσι κι ἐκεῖνοι χύθηκαν ἀπάνω στοὺς μνηστῆρες,
 κι ἐδῶ κι ἐκεῖ τοὺς θέριζαν, κι αὐτοὶ βαριά βογγώντας 310
 ἔπεφταν κάτω κι ἔβαφε τὸ αἷμα τους τὸ χῶμα.

Τότε ὁ Λειώδης ἔπεσε στὰ πόδια τοῦ Δυσσέα
 κι ἔτσι μὲ δάκρυα τοῦ ἔλεγε καὶ τὸν παρακαλοῦσε·
 « Σπλαχνίσου με καὶ σῶσε με, Δυσσέα, σὲ ξορκίζω.
 Γιατὶ ποτὲ δὲν πείραξα στὸ σπίτι σου γυναίκα 315
 μὲ λόγο εἶτε μ' ἀταίριαστο φέρισμα καὶ τοὺς ἄλλους
 μνηστῆρες, ὅσοι τὰ ἔκαναν, τοὺς ἔλεγα νὰ ἀψουν.
 Ὅμως αὐτοὶ δὲν πείθονταν ἀπ' τὸ κακὸ ν' ἀπέχουν,
 γι' αὐτὸ μὲ θάνατο σκληρὸ τίς ἀδικίες πλερώνουν.
 Τῶν σπλάχνων μὲ εἶχαν ξηγητὴ κι ἀθῶος θὰ πεθάνω,
 ὥστε κι οἱ πράξεις οἱ καλὲς στερνὰ δὲ βρίσκουν χάρη ». 320

Τότε λοξὰ τὸν κοίταξε κι ἔτσι ὁ Δυσσέας τοῦ ἔπε·
 « Σπλάχνων κι ἂν ἦσουν ξηγητῆς στοὺς ἄλλους τοὺς μνηστῆρες,
 πολλές φορές στὸ σπίτι μου θὰ τὸ παρακαλοῦσες
 τοῦ ποθητοῦ μου γυρισμοῦ νὰ μὴ χαράξῃ ἡ μέρα,
 κι ἀπ' τὸ γλυκὸ τὸ ταίρι μου καὶ σὺ παιδιὰ νὰ κάμης.
 Μὰ ἀπ' τὸ σκληρὸ τὸ θάνατο δὲ θὰ γλιτώσης τώρα ». 325

Εἶπε καὶ πήρε τὸ σπαθὶ στὸ παχουλὸ του χέρι,
 πού τ' ἄφησε ὁ Ἀγέλαος, σὰν τοῦ ἔβγαине ἡ ψυχὴ του,
 στὴ γῆ. Μ' ἐκεῖνο τοῦ ἔκοψε τὸ ζινίχι του στὴ μέση,
 κι ἐνῶ μιλοῦσε, κύλησε στὸ χῶμα ἡ κεφαλὴ του. 330

Ὁ Φῆμιος ὁ τραγουδιστῆς τὴ μαυρισμένη μοῖρα
 γλίτωσε ἐκεῖ, πού στανικῶς τραγούδαε στοὺς μνηστῆρες.
 Στὸ παραπόρτι στάθηκε κοντὰ καὶ τὴν κιθάρα
 κρατοῦσε τὴ γλυκόφωνη κι ἀνάδευε στὸ νοῦ του,
 ἀπ' τὸ παλάτι ὄξω νὰ βγῆ καὶ στοῦ προστάτη Δία 335

σιμὰ νὰ κάτση τὸ βωμὸ τὸν ὁμορφοχτισμένο,
 ὅπου ὁ Λαέρτης ἔκαψε μὲ τὸ θεϊκὸ Δυσσέα
 βοδιῶν μηριὰ ἀλογάριαστα, ἢ στοῦ Δυσσέα νὰ πέση
 τὰ γόνατα. Καὶ πιὸ ὄφελος στὸ λογισμό του βρήκε,
 νὰ τρέξῃ καὶ στὰ γόνατα νὰ πέση τοῦ Δυσσέα. 340

Ἄφησε ἀμέσως καταγῆς τὴ βαθουλὴ κιθάρα,
 κοντὰ στ' ἀργυροκάρφωτο θρονὶ καὶ στὸ κροντήρι,
 καὶ χύθηκε τὰ γόνατα νὰ πιάση τοῦ Δυσσέα
 κι ἔτσι μὲ λόγια φτερωτὰ θερμοπαρακαλοῦσε·
 « Σπλαχνίσου με καὶ σῶσε με, Δυσσέα, σὲ ξορκίζω.
 Ἄνισως τὸν τραγουδιστὴ σκοτώσης, θὰ ῥθῃ μέρα 345

νά λυπηθῆς, πού τραγουδῶ καί σέ θεούς κι ἀνθρώπους.
 Εἶμαι αὐτοδίδαχτος ἐγὼ κι ἄπειρα μὲς στό νοῦ μου
 τραγούδια μοῦ ἔβαλε ὁ θεός. Καί πρέπει ἐγὼ κοντά σου
 σά σέ θεὸ νά τραγουδῶ. Γι' αὐτὸ μὴ μὲ χαλάσης. 350

Θά σοῦ τὸ πῆ κι ὁ λατρευτὸς Τηλέμαχος ὁ γιός σου,
 πὼς ἄθελα στό σπίτι σου, χωρὶς κανένα πόθο,
 ἐρχόμενα νά τραγουδῶ στὰ δεῖπνα τῶν μνηστήρων.
 Αὐτοὶ πολλοὶ καὶ πιὸ τρανοὶ μ' ἔφερναν μὲ τὸ ζόρι». 355

Ἔτσι εἶπε κι ἄκουσε ὁ θεϊκὸς Τηλέμαχος κι ἀμέσως
 μίλησε στὸν πατέρα του, πού ἔταν κοντά καὶ τοῦ ἑπέ
 « Στάσου, καὶ τὸν ἀθῶο αὐτόν, μὲ τὸ σπαθὶ μὴ βλάψης.
 Ἄκόμα καὶ τὸ Μέδοντα θά σώσουμε τὸν κράχτη,
 πού πάντα ἐμένα ἀπὸ παιδὶ στό σπίτι μ' ἀγαποῦσε, 360
 ὄξω ἂν τὸν σκότωση κι αὐτόν ὁ Εὐμαιὸς κι ὁ βουκόλος,
 εἶτε μπροστά σου ἂν ἔτυχε τὴν ὥρα πού χυμοῦσες ».

Ἄκουσε ὁ κράχτης Μέδοντας τὸ λόγο του, ἕπως ἦταν
 κρυμμένος κάτω ἀπ' τὸ θρονὶ κι ἀπάνω του εἶχε ρίξει
 βοδιοῦ τομάρι νιόγδαρτο τὸ χάρο νά ξεφύγη, 365
 κι εὐτὺς πετιέται ἀπ' τὸ θρονί, πετάει καὶ τὸ τομάρι,
 καὶ τρέχοντας τὰ γόνατα τοῦ Τηλεμάχου πιάνει

κι ἔτσι μὲ λόγια φτερωτὰ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ ἑπέ
 « Νά με, παιδί μου. Στάσου ἐσύ, καὶ μίλα στό γονιό σου,
 τ' ἀκονισμένο του σπαθὶ νά μὴ μὲ κόψη ἐμένα 370
 μὲς στό θυμό του, πού βαστᾷ γιὰ τοὺς μνηστήρες ὅλους,
 πού σ' ἀψηφοῦσαν οἱ τρελοὶ καὶ τοῦ ἔρωγαν τὸ βίος του ».

Τότε τοῦ χαμογέλασε κι εἶπε ὁ σοφὸς Δυσσέας·
 « Μὴ φοβηθῆς καὶ τὴ ζωὴ νά τὴ χρωστᾷς στό γιό μου,
 γιὰ νά τὸ ἰδῆς καὶ μόνος σου καὶ νά τὸ πῆς στοὺς ἄλλους, 375
 πὼς τὸ καλὸ εἶναι ἀνώτερο ἀπ' τὴν κακὴ τὴν πράξη.

Σὺ τώρα κι ὁ πολύτεχνος τραγουδιστὴς καθίστα
 ὄξω στὴν πόρτα τῆς αὐλῆς, μακριὰ ἀπ' τοὺς σκοτωμένους,
 ὅσο στό σπίτι ἀκόμα ἐγὼ νά κάμω ὅ,τι ἔχω ἀνάγκη ».

Ἔτσι εἶπε κι ὄξω βγήκανε ἀπ' τὸ παλάτι οἱ δύο τους 380
 καὶ στό βωμὸ καθίσανε τοῦ Δία τοῦ μεγάλου,
 κι ἐδῶ κι ἐκεῖ κοιτάζανε τὸ χάρο καρτερώντας.
 Τότε ὁ Δυσσέας ἔφαχνε στό σπίτι του, ἂν κανέναν

- ἦταν κρυμμένος ζωντανός τὸ χάρο νὰ ξεφύγη.
 Ὅλους τοὺς εἶδε ἓνα σωρὸ στῆ σκόνῃ καὶ στὸ αἶμα 385
 νὰ κείτονται κάτω στῆ γῆς, σὰν ψάρια ποὺ οἱ ψαράδες
 τὰ σέρνουν ὄξω ἀπ' τὸ γιालὸ μὲ δίχτυα στ' ἀκρογιάλι,
 κι αὐτὰ στὸν ἄμμο σπαρταροῦν τῆ θάλασσα ποθώντας,
 καὶ σβῆνει τὴν ἀνάσα τους ὁ λαμπερὸς ὁ ἥλιος.
 Ἔτσι οἱ μνηστῆρες κείτονταν ἓνας στὸν ἄλλο ἀπάνω. 390
 Τότε ἔτσι στὸν Τηλέμαχο εἶπε ὁ σοφὸς Δυσσέας·
 « Φώναξε τὴν Εὐρύκλεια, Τηλέμαχε, τῆ βάγια,
 ποὺ θέλω κάτι νὰ τῆς πῶ, ποὺ τό 'χω μὲς στὸ νοῦ μου ».
 Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος τοῦ κάνει εὐτύς τὸ λόγο,
 κι ἀφοῦ τὴν πόρτα χτύπησε τῆς βάγιας φώναξε ἔτσι· 395
 « Βάγια μου, σῆκω κι ἔλα ἐδῶ, ποὺ σ' ὄλες μας τίς δοῦλες,
 ποὺ στὸ παλάτι βρίσκονται, παλιὰ ἐπιστάτρα ἐσὺ εἶσαι.
 Λέει νὰ 'ρθῆς ὁ πατέρας μου νὰ σοῦ μιλήσῃ κάτι ».
 Εἶπε κι αὐτὸς ὁ λόγος του δὲν πέταξε χαμένος.
 Καὶ τοῦ ψηλοῦ σὰν ἀνοιξε τοῦ παλατιοῦ τὴν πόρτα 400
 ἐρχόνταν, κι ὁ Τηλέμαχος μπροστὰ τὴν ὀδηγοῦσε.
 Βρῆκανε τὸ Δυσσέα ἐκεῖ μὲς στ' ἄψυχα κουφάρια
 στὶς λέρες καὶ στὰ αἶματα χωμένον σὰ λιοντάρι,
 ποὺ πάει, λαγκαδοκοίμητο σὰν χόρτασε μὲ βόδι,
 καὶ στάζουν τὰ σαγόνια του κι ὄλο τὸ στῆθος του αἶμα, 405
 καὶ φαίνεται τρομαχτικὸ στὴν ὄψῃ νὰ τὸ βλέπῃς,
 ἔτσι ὁ Δυσσέας φαίνονταν χέρια καὶ πόδια μαῦρος.
 Κι ὡς εἶδε ἡ βάγια τοὺς νεκροὺς, τὸ αἶμα σὰν ποτάμι,
 πῆγε νὰ βάλῃ τίς φωνές, τέτοια χαρὰ σὰν εἶδε.
 Μὰ τῆ σταμάτησε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας νὰ φωνάζῃ, 410
 κι ἔτσι στῆ βάγια μίλησε μὲ φτερωμένα λόγια·
 « Μέσα σου κράτα τῆ χαρὰ καὶ μὴ φωνάζῃς, βάγια,
 γιατί εἶναι κρίμα τοὺς νεκροὺς νὰ χαίρεσαι ὅταν βλέπῃς.
 Ἡ μοῖρα αὐτοὺς τοὺς χάλασε καὶ τὰ κακὰ τους ἔργα,
 γιατί κανένα ἀπ' τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους δὲν ψηφοῦσαν, 415
 μήτε καλὸ μήτε κακὸ ποὺ τύχαινε μπροστὰ τους.
 Γι' αὐτὸ κι ἀπ' τὸ κεφάλι τους χάρος πικρὸς τοὺς βρῆκε.
 Μόν' ἔλα τώρα νὰ μοῦ πῆς, ἀπ' τὰ σπιτιοῦ τίς δοῦλες
 ποιές τὸ ψωμί μου ἀτίμασαν καὶ ποιές δὲν ἔχουν κρίμα ».

Τότε ἔτσι ἡ βάρια Εὐρύκλεια τ' ἀπάντησε καὶ τοῦ 'πε· 420
 « Τὴν πᾶσα ἀλήθεια θὰ σοῦ πῶ μετὰ χαρᾶς, παιδί μου.

Πενήντα στὸ παλάτι σου ἔχεις γυναῖκες δοῦλες,
 κι ὄλες τὶς μάθαμε δουλειές, καὶ τὰ μαλλιά νὰ ξαίνουσι
 καὶ κάθε κόπο δουλικὸ μ' ὑπομονὴ νὰ στέργουσι.
 Δώδεκα ἀπ' ὄλες ἔπεσαν σὲ ἀδιαντροπιὰ μεγάλη, 425
 καὶ μήτε ἐμένα σέβονταν μηδὲ τὴν Πηνελόπη.

Μόλις πιά τώρα τ' ἀκριβὸ μέγάλωσε παιδί σου,
 κι ἡ μάνα του δὲν ἄφηγε τὶς δοῦλες νὰ προστάζῃ.
 Μόν' ἄφησέ με ν' ἀνεβῶ στ' ἀνωί, αὐτὰ νὰ μάθῃ
 κι ἡ Πηνελόπη πού ὁ θεὸς τὴ βύθισε στὸν ὕπνο ». 430

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 « Ἀκόμα αὐτὴ μὴν τὴν ξυπνᾶς, μόν' πὲς στὶς δοῦλες νὰ 'ρθοῦν,
 σ' αὐτὲς πού κάνανε ἄπρεπες δουλειές ἐδῶ ἀπὸ πρῶτα ».

Ἔτσι εἶπε, κι ἔφυγε ἡ γριά κι ἀπ' τὸ παλάτι βγῆκε,
 νὰ παραγγείλῃ γλήγορα στὶς δοῦλες ἐκεῖ νὰ 'ρθοῦν. 435

Κι ἐκεῖνος τὸν Τηλέμαχο καὶ τὸ χοιροβοσκὸ του
 μὲ τὸ βουκόλο κάλεσε κοντά του καὶ τοὺς εἶπε·
 « Προστάξτε τώρα τοὺς νεκροὺς νὰ πάρουν οἱ γυναῖκες,
 κι ἔπειτα τὰ πεντάμορφα θρονιά καὶ τὰ τραπέζια
 νὰ καθαρίσουν μὲ νερὸ καὶ τρυπητὰ σφουγγάρια. 440

Κι ὅταν στὴν τάξῃ κάθε τι μὲς στὸ παλάτι βάλουν,
 ὄξω ἀπ' τὸ σπίτι βγάλτε τὶς ἀνάμεσα στὸ μέρος
 πού τὸ στρωμένο αὐλόγυρο χωρίζει ἀπ' τὸ κελάρι
 κι ἐκεῖ νὰ τὶς χτυπήσετε μὲ τὸ μακρὸ σπαθί σας
 ὅσο ἡ ζωὴ τους νὰ σβηστῇ καὶ τὶς κρυφὲς ἀγάπες, 445
 πού 'χανε μὲ τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες, νὰ ξεχάσουν ».

Ἔτσι εἶπε κι ὄλες ἔφτασαν οἱ δοῦλες μαζωμένες
 καὶ δάκρυα χύνανε βροχή, πικρὰ θρηνολογοῦσαν.
 Τῶν σκοτωμένων τὰ κορμιὰ σηκῶσανε καὶ κάτω
 στῆς καλοτείσχιστης αὐλῆς τὰ πῆγαν τὸ κελάρι, 450
 τό 'να μὲ τ' ἄλλο σωριαστά. Τὶς πρόσταξε ὁ Δυσσέας
 κι ἐκεῖνες θέλοντας καὶ μὴ τοὺς σκοτωμένους πῆραν.
 Ἐπειτα τὰ πεντάμορφα θρονιά καὶ τὰ τραπέζια
 τὰ καθαρίζουν μὲ νερὸ καὶ τρυπητὰ σφουγγάρια.

Τότε ὁ θεϊκὸς Τηλέμαχος κι ὁ Εὐμαιὸς κι ὁ βουκόλος, 455

- τοῦ παλατιοῦ τὸ πάτωμα μὲ ξύστρες τρίψανε ὄλο
 κι ὄξω ἀπ' τὴν πόρτα τὰ ῥιχναν οἱ δοῦλες τὰ σκουπίδια.
 Κι ὅταν στὴν τάξη κάθε τι βάλανε στὸ παλάτι,
 ὄξω τὶς δοῦλες ἔσυραν, ἀνάμεσα στὸ μέρος
 ποῦ τὸ στρωμένο αὐλόγυρο χωρίζει ἀπ' τὸ κελάρι, 460
 κι ὄλες ἐκεῖ τὶς ἔκλεισαν, ποῦ γλιτωμὸ δὲν εἶχαν.
 Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
 « Δὲ θέλω αὐτὲς μὲ θάνατο νὰ πᾶνε τιμημένο,
 ποῦ καταράστηκαν συχνὰ τῆ μάνα μου κι ἐμένα
 καὶ ποῦ μ' ἀγάπες σμίγανε κρυφὰ μὲ τοὺς μνηστῆρες ». 465
 Ἔτσι εἶπε κι ἔδесе σκοινί, τριγύρω στὸ κελάρι,
 τρεχαντηριοῦ μαυρόπλωρου, ἀπ' τὸ μεγάλο στυλο
 κι ἀπὸ ψηλὰ τὸ τέντωσε στὴ γῆς νὰ μὴν ἀγγίζου
 τὰ πόδια. Κι ὅπως στὴ θηλιά, ποῦ μὲς στὰ χαμοκλάδια
 ἔχουν στημένη, πέφτουνε κίχλες καὶ περιστέρια 470
 κι ἐκεῖ ποῦ στὴ φωλιά πετοῦν χάρο κακὸ ἀπαντέχουν,
 ἔτσι εἶχαν τὰ κεφάλια τους κι οἱ δοῦλες στὴν ἀράδα,
 καὶ στὸ λαιμὸ τους τὶς θηλιὲς νὰ κακοθανατίσουν.
 Λίγο τα πόδια τίναξαν καὶ πέταξε ἡ ψυχὴ τους.
 Καὶ τὸ Μελάνθιο στῆς αὐλῆς τὸ πρωτοπόρτι φέρνουν, 475
 κι αὐτιά καὶ μύτη τοῦ ῥοψαν μὲ τ' ἄπονο μαχαίρι,
 καὶ μ' ἄγρια λύσσα τοῦ ἴσπαζαν τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια.
 Νίψανε ἀμέσως ἔπειτα τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια
 καὶ στὸ Δυσσέα γύρισαν, σὰν τέλειψε ἡ δουλειὰ τους,
 Τότε ἔτσι ἐκεῖνος μίλησε στὴ βάρια Εὐρύκλεια κι εἶπε· 480
 « Φέρε μου θειάφι καὶ φωτιά, γερόντισσα, ποῦ διώχνει
 κάθε κακὸ, μονάχος μου τὸ σπίτι νὰ θειαφίσω,
 κι ἔπειτα πῆγαινε νὰ πῆς στὴν Πηνελόπη νὰ ῥθῃ.
 Κάλεσε ἐδῶ καὶ τοῦ σπιτιοῦ τὶς δοῦλες νὰ ῥθουν ὄλες ».
 Καὶ στὸ Δυσσέα ἀπάντησε ἡ βάρια Εὐρύκλεια κι εἶπε 485
 « Ὅλα, παιδί μου, αὐτὰ σωστὰ τὰ μίλησες μὲ τάξη.
 Μὴν ἄσε νὰ σοῦ φέρω ἐδῶ χιτῶνα καὶ χλαμύδα.
 Αὐτὰ τὰ παλιοκούρελα στὶς πλάτες σου δὲν πρέπει
 νὰ τὰ φορῆς στὸ σπίτι σου, μὴ σὲ κατηγορήσουν ».
 Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε· 490
 « Πρῶτα στὸ σπίτι τῆ φωτιά ν' ἀνάψουν εἶναι ἀνάγκη ».

Εἶπε, κι ἡ βάρια Εὐρύκλεια τοῦ κάνει εὐτὺς τὸ λόγο
κι ἔφερε θειάφι καὶ φωτιά, κι ἀμέσως ὁ Δυσσέας
ὄλο τὸ σπῆτι θειάφισε, αὐλὲς μαζὶ καὶ σάλες.

Καὶ πῆγε στ' ὁμορφο ἡ γριά παλάτι τοῦ Δυσσέα 495
νὰ παραγγεῖλη γλήγορα σ' ὄλες τὶς δοῦλες νὰ ῥθουν.
Βγῆκαν ἀπ' τὸ παλάτι αὐτὲς στὰ χέρια φῶς κρατώντας
καὶ στὸ Δυσσέα χύθηκαν, τὸν γλυκοχαιρετοῦσαν
καὶ τοῦ φιλοῦσαν μὲ χαρὲς τοὺς ὤμους, τὸ κεφάλι,
καὶ τοῦ ῥφιγγαν τὰ χέρια του. Τότε ἔνιωσε ὁ Δυσσέας, 500
πού τὴν καρδιά τους γνῶριζε, γλυκὸ νὰ κλάψη πόθου.

Ψ

Στ' ἀνωὶ ἀνέβηκε ἡ γριά χαρούμενη, νὰ φέρη
τὰ συχαρίκια στὴν κυρά, πῶς ἔφτασε ὁ καλὸς της.
Τὰ πόδια της δυνάμωσαν κι οἱ φτέρνες της χτυποῦσαν
κι ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι της πάει στέκει καὶ τῆς εἶπε·
«Ἐύπνα, παιδί μου, γλήγορα, καλὴ μου Πηνελόπη, 5
νὰ ἰδῆς ἐκεῖνα πόλπιζες καὶ χρόνια λαχταροῦσες.
Ἦρθε ὁ Δυσσέας μὲ καιρὸ καὶ βρίσκειται στὸ σπῆτι,
καὶ τοὺς χαμένους σκότωσε μνηστῆρες, πού τὸ γιό του
τυράγησαν καὶ ρήμαξαν τὸ βιός του καὶ τὸ σπῆτι».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τῆς μίλησε ἔτσι πάλε· 10
«Καλὴ μου βάρια, ἄχ, οἱ θεοὶ σοῦ σάλεψαν τὰ φρένα,
πού καὶ τὸν πιὸ γερό στὸ νοῦ μποροῦν νὰ τὸν τρελάνουν,
καὶ νὰ τοῦ γιάνουν τὸ μυαλὸ τοῦ παραστρατισμένου.
Αὐτοὶ καὶ σένα σ' ἔβλαψαν, πού πρὶν τὰ φρένα σου εἶχες.
Τί μὲ γελᾶς, πού τὴν καρδιά πολὺπικρη τὴν ἔχω, 15
κι αὐτὰ μοῦ λὲς τ' ἀσύστατα, κι ἀπ' τὸ βαθὺ τὸν ὕπνο
μὲ ξύπνησες, πού μοῦ ἔκλεινε γλυκὰ τὰ βλέφαρά μου ;
Ἄχ, ἔτσι δὲν κοιμήθηκα ποτέ μου, ἀφότου πῆγε
στὴν κακο - Τροία ὁ ἄντρας μου τὴν τρισκαταραμένη.
Μόν' πίσω γύρνα γλήγορα, κατέβα στὸ παλάτι. 20
Κι ἂν ἄλλη σκλάβα ἐρχόντανε, ἀπ' ὅσες μὲ δουλεύουν,
τέτοια μαντάτα νὰ μοῦ πῆ, τὸν ὕπνο νὰ μοῦ κόψη,

θά 'φευγε εὐτύς μὲ κλάματα νὰ σύρη στὴ δουλειά της.
Μὰ σὺ τὴ χάρη νὰ χρωστᾷς γι' αὐτὸ στὰ γηρατειά σου ».

Πάλε ἔτσι ἡ βᾶγια Εὐρύκλεια τῆς εἶπε μὲ λαχτάρᾳ · 25

« Δὲ σὲ γελῶ, παιδάκι μου, μόν' ἔφτασε ὁ Δυσσέας,
ἀλήθεια, κι εἶναι σπίτι του, καθὼς μ' ἀκοῦς, ὁ ξένος
πού δὲν τὸν ψήφησε κανεὶς σὰν ἦρθε στὸ παλάτι.

Κι ἀπὸ καιρὸ ὁ Τηλέμαχος τό 'ξερε ἐδῶ πὼς ἦταν,
μόν' ἔκρυβε ἀπὸ φρόνηση τὴ γνώμη τοῦ γονιοῦ του, 30

γιὰ νὰ πλερώσῃ τ' ἄδικα στοὺς φαντασμένους ἄντρες ».

Εἶπε κι ἐκεῖνη χάρηκε καὶ πῆδηξε ἀπ' τὴν κλίνη
καὶ τὴ γριουλά ἀγκάλιασε, στὰ δάκρυα βουτηγμένη,
κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τῆς εἶπε κράζοντάς την·

« Ἔλα νὰ ζήσης, βᾶγια μου, τὴν πᾶσα ἀλήθεια πὲς μου,
ἂν ἦρθε, ἀλήθεια, σπίτι του, καθὼς μοῦ παρασταίνεις,
πὼς μόνος του κατάφερε τοὺς ἄτσαλους μνηστῆρες,
ἐνῶ ὅλοι πάντα μαζωχτοὶ καθόντανε ἐδῶ μέσα ; » 35

Τότε ἔτσι ἡ βᾶγια Εὐρύκλεια τῆς Πηνελόπης εἶπε·

« Δὲν εἶδα, μήτε τὰ 'μαθα, μόν' ἄκουσα τὸ βόγγο 40
πού σκοτωνόνταν. Κι ὅλες μας στῶν γιατακιῶν τὸ βάθος
ὀλότρεμες ζαρῶναμε κλειδομανταλωμένες.

ὠσότου πιά μὲ φώναζε ἀπ' τὸ παλάτι ὁ γιός σου,
πού πρόσταζε ὁ πατέρας του νὰ 'ρθῆ νὰ μὲ φωνάξῃ.

Τότε ἤβρα τὸ Δυσσέα ἐκεῖ, μὲς στ' ἄψυχα κουφάρια 45
νὰ στέκη ὀρθός, καὶ γύρω του, στὸ πάτωμα στρωμένοι,
ἦταν ἐκεῖνοι καταγῆς, ἓνας στὸν ἄλλο ἀπάνω.

Θὰ σοῦ ἀναγάλλιαζε ἡ καρδιά στὰ στήθια, ἂν τὸν θεωροῦσες
στις λέρες καὶ στὰ αἵματα χωμένο σὰ λιοντάρι.

Τώρα στίς πόρτες τῆς αὐλῆς αὐτοὶ σωρὸς εἶναι ὅλοι, 50
κι ἐκεῖνος ἄναψε φωτιά μεγάλη νὰ θειαφίσῃ

τὴ σάλα, κι ἐδῶ μ' ἔστειλε νὰ ρθῶ νὰ σὲ φωνάξω.

Μόν' τρέχα, στὴν καρδούλα σας νὰ νιώστε πιά κι οἱ δυὸ σας
χαρᾶς μιά στάλα, πού 'πιατε τοῦ κόσμου τὰ φαρμάκια.

Βρῆκε ὁ παλιὸς ὁ πόθος σας τὴν ἄκρη του πιά τώρα. 55

Ξανάρθε ἐκεῖνος ζωντανὸς στὸ σπίτι του, καὶ βρῆκε
καὶ σένα καὶ τὸ γιόκα του, καὶ τοὺς μνηστῆρες ὅλους
τοὺς πλέρωσε στὸ σπίτι του γιὰτὶ τὸν ἀδικοῦσαν ».

Τότε ἔτσι πάλε ἡ φρόνιμη τῆς εἶπε ἡ Πηνελόπη·
 « Ἀκόμα, βάγια μου καλή, μὴν καμαρώνης τόσο. 60
 Ξέρεις μὲ πόση μας χαρὰ θὰ τόνε βλέπαμε ὅλοι,
 καὶ πρῶτα ἐγὼ κι ὁ γιόκας μας, στὸ σπίτι νὰ γυρίση.
 "Ὅμως δὲν εἶναι ὁ λόγος σου σωστὸς ὅπως τὸν εἶπες,
 μὰ κάποιος σκότωσε θεὸς τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες,
 ποὺ θύμωσε γιὰ τ' ἄπονα καὶ τ' ἄνομά τους ἔργα. 65
 Γιατὶ κανένα αὐτοὶ θνητὸ στὸν κόσμον δὲν ψηφοῦσαν,
 εἴτε μεγάλο εἴτε μικρό, ποὺ τύχαινε μπροστά τους.
 Γι' αὐτὸ τὴν πάθανε ἄσκημα μ' αὐτὲς των τὶς περφάνιες.
 Μὰ, ἄχ, κι ὁ Δυσσέας χάθηκε ἀλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα ».

Τότε ἔτσι εὐτύς τῆς ἀπαντᾷ κι ἡ βάγια Εὐρύκλεια, κι εἶπε· 70
 « Παιδί μου, πῶς σοῦ ξέφυγαν τὰ λόγια αὐτὰ ἀπ' τὸ στόμα ;
 Τὴν ὥρα ποὺ 'ναι ὁ ἄντρας σου στὸ σπίτι του φτασμένος,
 λὲς πὼς δὲ θὰ γυρίση πιά ; Πάντα ἄπιστη ἡ καρδιά σου.
 Μὰ κι ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ φῶς φανερὸ σημάδι,
 γιὰ τὴν πληγὴ ποὺ τοῦ 'καμε μὲ τ' ἄσπρο του τὸ δόντι 75
 μιὰ μέρα ὁ ἀγριόχοιρος. Τὴ γνῶρισα τὴν ὥρα
 ποὺ τοῦ τὴν ἐπλυνα, κι εὐτύς νὰ σοῦ τὸ πῶ ζητοῦσα,
 μὰ ἐκεῖνος μὲ τὴν χούφτα του μοῦ βούλωσε τὸ στόμα
 καὶ μοῦ 'λεγε, ἀπὸ φρόνηση τοῦ νοῦ του, νὰ σωπάσω.
 Μόν' τρέχα. Βάζω στοίχημα στὴν ἴδια τὴ ζωὴ μου, 80
 ἂν σὲ γελῶ, μὲ θάνατο σκληρὸ νὰ μὲ χαλάσης ».

"Ἐπειτα πάλε ἡ φρόνιμη τῆς εἶπε ἡ Πηνελόπη·
 « Καλή μου βάγια, δύσκολο πολὺ νὰ καταλάβης
 τῶν ἀθανάτων τὶς βουλές, ὅσο σοφὴ κι ἂν εἶσαι.
 Μὰ ἂς πᾶμε στὸν Τηλέμαχο νὰ ἰδῶ τοὺς σκοτωμένους 85
 μνηστῆρες, καὶ νὰ μάθω ἐκεῖ ποιὸς τὴ ζωὴ τοὺς πῆρε ».

"Ἐτσι εἶπε κι ἀπ' τὸν πύργου τῆς κατέβαινε, κι ὁ νοῦς τῆς
 λογάριαζε ἂν στὸν ἄντρα τῆς θὰ μίλαε ἀπ' ἀλάργα,
 ἢ χέρια καὶ κεφάλι του νὰ πάη νὰ τοῦ φιλήσῃ.
 Σὰ μπῆκε καὶ δρασκέλισε τὸ πέτρινο κατώφλι, 90
 πῆγε καὶ κάθισε ἀντικρὺ τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα,
 κοντὰ στὴ λάμπη τῆς φωτιᾶς, κατὰ τὸν ἄλλο τοῖχο.
 Σιμὰ στὸ στυλο τὸν ψηλὸ καθόντανε κι ἐκεῖνος
 κι εἶχε τὰ μάτια του στὴ γῆς ριγμένα, λαγταρώντας

- πότε ένα λόγο θά τοῦ πῆ τὸ τρυφερό του ταίρι, 95
 ἀφοῦ τὸν εἶδε ἀγνάντια της. Κι ἄλλα ἢ Πηνελόπη
 ὦρα πολλή καθόντανε κι ὁ νοῦς της ἀποροῦσε,
 κι ἄλλοτε ἐκεῖ ἀπὸ πάνω του δὲ σήκωνε τὰ μάτια
 κι ἄλλοτε δὲν τὸν γνῶριζε, στὰ φτωχικὰ ντυμένο.
 Τότε ἔτσι κι ὁ Τηλέμαχος τῆς εἶπε θυμωμένα 100
 «Μάνα· μου, κακομάνα μου, πόχεις καρδιὰ ἀπὸ πέτρα,
 πῶς ἔτσι ἀπ' τὸν πατέρα μου σὰν ξένη ἀλάργα στέκεις,
 μήτε κοντά του κάθεσαι, νὰ πᾶς νὰ τὸν ρωτήσης ;
 Καμιὰ μὲ τόση ὑπομονὴ δὲ θὰ στεκόντανε ἄλλη,
 ἔτσι μακριὰ ἀπ' τὸν ἄντρα της, πού πίκρες σὰν περάση 105
 γυρίση στὴν πατρίδα του στὸν εἰκοστὸ πιά χρόνο.
 Μὰ κι ἀπ' τὴν πέτρα πιὸ σκληρὴ ἔχεις καρδιὰ ἐσὺ πάντα».
 Τότε ἔτσι πάλε ἢ φρόνιμη τοῦ λέει ἢ Πηνελόπη·
 «Παιδί μου, ὁ νοῦς μου σάστισε κι οὔτε μπορῶ ἀπ' τὸ στόμα 110
 νὰ βγάλω λέξη νὰ τοῦ πῶ, μήτε νὰ τὸν ρωτήσω
 μήτε μπορῶ στὸ πρόσωπο νὰ τὸν κοιτάξω ἀγνάντια.
 Κι ἂν ὁ Δυσσέας εἶναι αὐτός, ἀλήθεια, κι ἤρθε σπίτι,
 μονάχοι ἐμεῖς καλύτερα θὰ γνωριστοῦμε οἱ δύο μας.
 Γιατὶ ἔχουμε κάποια κρυφὰ σημάδια μεταξύ μας, 115
 πού τὰ κρατοῦμε μυστικά καὶ δὲν τὰ ξέρουν ἄλλοι ».
 Εἶπε καὶ χαμογέλασε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
 κι ἔτσι δυὸ λόγια πεταχτὰ λαλεῖ τοῦ Τηλεμάχου·
 «Ἄσ' τη, λοιπόν, Τηλέμαχε, τὴ μάνα σου μονάχη 120
 νὰ μ' ἐξετάση. Γλήγορα θὰ μὲ γνωρίση τότε.
 Τώρα μὲ βλέπει ἔτσι λερό καὶ καχοφορεμένο,
 γι' αὐτὸ καὶ μὲ καταφρονεῖ, ποῦ μ' εἶδε, ποῦ μὲ ξέρει.
 Κι ἔλα, ἄς σκεφτοῦμε τώρα ἐμεῖς τὸ πιὸ καλὸ νὰ γίνη.
 Ἄν ντόπιον ἄνθρωπο κανεῖς σκοτώση, κι ἓνα μόνο,
 πού δὲν ἀφήνει πίσω του πολλοὺς νὰ τὸν ζητήσουν,
 φεύγει στὰ ξένα, ἀφήνοντας πατρίδα καὶ δικούς του. 125
 Μὰ ἐμεῖς τοῦ τόπου τὴ ζωὴ, τὰ πρῶτα ἀρχοντοπαιδιά
 στὸ Θιάκι ξεπαστρέψαμε. Νὰ τί νὰ λογαριάσης ».
 Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε
 «Μόνος σου φρόντισε γι' αὐτά, πατέρα ἀγαπημένε.
 Γιατὶ στὸν κόσμον ἀσύγκριτη τὴ λένε τὴ βουλή σου, 130

- κι ούτε μπορεί κανείς θνητός νά συγκριθῆ μαζί σου.
 Κι ἔμεῖς θὰ σ' ἀκλουθήσουμε φωτιά γεμάτοι οἱ ἄλλοι
 καὶ θὰ βοηθήσουμε, θαρρῶ, κατὰ τὴ δύναμή μας ».
- Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « Μετὰ χαρᾶς θὰ σοῦ τὸ πῶ καλύτερο ποιό βρισκῶ. 135
 Λουστῆτε πρῶτα κι ὕστερά φορέστε τοὺς χιτῶνες,
 καὶ βάλτε εὐτύς νά στολιστοῦν κι οἱ δοῦλες στὸ παλάτι.
 Κι ὁ θεϊκὸς τραγουδιστὴς μὲ τὴ γλυκιὰ κιθάρα
 τὸν παιγνιδιάρικο χορὸ ἄς πιάσῃ νά μᾶς παίξῃ,
 ὄξω ἂν ἀκούνε νά θαρροῦν πῶς γίνεται ἐδῶ γάμος, 140
 εἴτε οἱ διαβάτες πού περνοῦν, εἴτε οἱ γειτόνοι γύρω.
 Μήπως στὴν πόλῃ ἀρχίτερα τρέξῃ τοῦ φόνου ἢ φήμη
 πρὶν ὄξω στὸ πολὺδεντρο νά φτάσουμε μετόχι.
 Κι ἐκεῖ θὰ ἰδοῦμε τότε πῶς θὰ μᾶς φωτίσῃ ὁ Δίας ».
- Ἔτσι εἶπε, κι ὄλοι ὑπάκουσαν κι ὅπως τοὺς εἶπε κάνουν. 145
 Λούστηκαν πρῶτα κι ἔβαλαν χιτῶνες κι οἱ γυναῖκες
 στολίστηκαν, καὶ τὴ βαθιὰ κιθάρα του σὰν πῆρε
 ὁ θεϊκὸς τραγουδιστὴς τοὺς ξύπνησε τὸν πόθο
 στὸ διπλοτσάκιστο χορὸ καὶ στὸ γλυκὸ τραγούδι.
 Κι ὄλο ἀπ' τοὺς χτύπους τῶν ποδιῶν ἀχοῦσε τὸ παλάτι, 150
 καθὼς οἱ ἄντρες χόρευαν κι οἱ λυγερὲς γυναῖκες.
 Κι ἔτσι ἓνας εἶπε ἀκούγοντας ἀπόξω ἀπ' τὸ παλάτι·
 « Κάποιος τὴν πολυγύρευτῃ βασίλισσα θὰ πῆρε.
 Ἡ ἔρμη, δὲν τὸ βάσταξε, στ' ἀρχοντικὸ τοῦ ἀντρός της
 νά μένῃ πάντα ἀνύπαντρῃ κι ὅσο νά φτάσῃ ἐκεῖνος. 155
- Ἔτσι εἶπε, μὰ δὲν τὰ ἔξεραν αὐτὰ πῶς εἶχαν γίνει.
 Τότε ἔλουσε ἡ κελάρισσα Βρυνόμη τὸ Δυσσέα
 μὲς στὸ παλάτι κι ἄλειψε μὲ λάδι τὸ κορμί του,
 κι ὁμορφα ροῦχα τοῦ ἔβαλε χλαμύδα καὶ χιτῶνα.
 Κι ἀπ' τὸ κεφάλι τοῦ ἔχυνε μιὰ ὁμορφιά ἢ Παλλάδα, 160
 σὰν πιὸ ψηλὸς νά φαίνεται καὶ πιὸ παχὺς. Καὶ πέφταν
 ἀπ' τὴν κορφή του τὰ σῖγουρά μαλλιά του σὰν τὰ γιούλια.
 Κι ὅπως τεχνίτης ξακουστός, πού τοῦ ἔμαθαν τὴν τέχνη
 ὁ Ἡφαιστος κι ἡ Ἀθηνᾶ, μὲ μάλαμα χρυσῶνει
 τ' ἀσῆμι, καὶ περίτεχνα χρυσαφικὰ τελεῖ, 165
 ἔτσι μιὰ χάρη τοῦ ἔχυνε στοὺς ὤμους, στὸ κεφάλι.

- Κι ὅμοιος μ' ἀθάνατο θεοῦ ἀπ' τὸ λουτρὸ ὄξω βγῆκε.
 Κάθισε πάλε στὸ θρονί, πού τό 'χε πρὶν ἀφήσει,
 ἀγνάντια στὴ γυναῖκα του καὶ μὲ καημὸ τῆς εἶπε·
- « Καημένη, ἀπ' ὅλες πιὸ πολὺ τίς ἄλλες τίς γυναῖκες, 170
 σκληρὴ καρδιά σου βάλανε στὰ στήθια σου οἱ Οὐράνιοι.
 Καμιά μὲ τόση ὑπομονὴ δὲ θά στεκόντανε ἄλλη
 ἔτσι μακριὰ ἀπ' τὸν ἄντρα της, πού πίκρες σὰν περάση
 τῆς ἔρθη στὴν πατρίδα του τὸν εἰκοστὸ πιά χρόνο. 175
 Μόν' ἔλα, βάγια, στρῶσε μου κρεβάτι νὰ πλαγιάσω,
 κι αὐτὴ στὰ στήθια τὴν καρδιά τὴν ἔχει σιδερένια ».
- Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
 « Καημένε, δὲν ξιπάζομαι, μήτε περήφανη εἶμαι,
 μήτε σαστίζω. Μόν' καλὰ πῶς ἦσουν σὲ θυμοῦμαι 180
 τὸ Θιάκι μὲ μακρόκουπο σὰν ἄφησες καράβι.
 Μόν' ἔλα, βάγια Εὐρύκλεια, κι ἀπ' τὸ ψηλὸ παλάτι
 στρῶσε ὄξω τὸ κρεβάτι του, πού τό 'καμε μονάχος.
 Κι ὄξω ὅταν στρώσης ἔπειτα πιάσε καὶ βάλε ἀπάνω
 στρῶμα, ἀντρομίδα καὶ προβιά καὶ κεντητὸ σεντόνι ».
- Ἔτσι εἶπε δοκιμάζοντας τὸν ἄντρα της, κι ἐκεῖνος 185
 γύρισε κι εἶπε μὲ θυμὸ στὸ λατρευτὸ τοῦ ταίρι·
 « Γυναῖκα, αὐτὸς ὁ λόγος σου μοῦ πλήγωσε τὰ σπλάχνα.
 Ποιὸς πῆγε τὸ κρεβάτι μου νὰ τὸ παραμερίση ;
 Δύσκολα αὐτὸ θά τό 'κανε κι ὁ πιὸ καλὸς τεχνίτης, 190
 ἐκτὸς ἂν ἤθελε ὁ θεὸς ὁ ἴδιος νὰ κατέβη
 καὶ σ' ἄλλο μέρος εὐκόλα θά τὸ τοποθετοῦσε.
 Ὅμως κανεὶς θνητὸς στὴ γῆ, κι ἄς ἦταν νιὸς λεβέντης,
 δὲ θά τὸ σάλευε εὐκόλα, γιατί ἔχει ἓνα σημάδι
 τρανό, δικό μου τέχνασμα, στὸ σκαλιστὸ κρεβάτι.
 Φιντάνι ἐλιᾶς στενόφυλλης μὲς στὴν αὐλὴ μου ἀνθοῦσε, 195
 γλωρόφλουδο, ὀλοφούντωτο, χοντρὸ ὅπως ἓνας στύλος.
 Κι ὀλόγυρά της ἔχτισα μιὰ κάμαρα, φτιασμένη
 μὲ μάρμαρα πελεκητὰ καὶ μὲ σκεπὴ ἀπὸ πάνω
 κι ἔβαλα πόρτες ταιριαστὲς κι ὁμορφοκαμωμένες.
 Ἔκοψα τῆς πυκνόφυλλης ἐλιᾶς τὴ φούντα τότες 200
 καὶ τὸν κορμὸ κλαδεύοντας τὸν πελεκῶ ἀπ' τὴ ρίζα
 μ' ἓνα σκεπάρνι τεχνικὰ, στὴ στάφνη ἰσώνοντάς τον,

- κι ἔφτιασα τὰ κλινόποδα, τρυπώντας με τρυπάνι.
 Κι ἐκεῖθε τότες ἄρχισα νὰ φτιάνω τὸ κρεβάτι
 πλουμίζοντάς το μάλαμα καὶ φίλτισι κι ἀσήμι 205
 καὶ μέσα κόκκινο λουρὶ βοδιοῦ λαμπρὸ τεντώνω.
 Νά τώρα τὰ σημάδια του σοῦ τὰ 'πα, μήτε ξέρω
 ἂν μένη ἀκόμα ἀσάλευτο, γυναίκα, τὸ κρεβάτι
 ἢ πιὰ ἀπ' τῆ ρίζα τὸ 'κοψε κανεὶς κι ἀλλοῦ τὸ πῆγε ».
- Εἶπε κι ἐκείνης κόπηκαν τὰ πόδια κι ἡ καρδιά της 210
 σὰν ἄκουσε τ' ἀλάθευτα σημάδια πού τῆς εἶπε
 κι ἔτρεξε εὐτύς ἀπάνω του στὰ δάκρυα βουτηγμένη
 καὶ τὸ λαιμὸ του ἀγκάλιασε με τὰ λευκά της χέρια
 καὶ φίλαε τὸ κεφάλι του κι ἀγαπημένα τοῦ 'πε·
 « Μὴ μοῦ θυμῶνης, ἄντρα μου, πού σ' ὄλα στοχασμένος 215
 κι ἀπ' ὄλους εἶσαι πιὸ πολύ. "Ἄχ, οἱ θεοὶ τίς πίκρες
 μᾶς ἔστειλαν πού ζήλεψαν πάντα μαζί νὰ ζοῦμε,
 τὰ νιάτα νὰ χαιρόμαστε, κι οἱ δυὸ μαζί στὸ τέλος
 τῶν γηρατειῶν νὰ φτάσουμε. Μὴ μοῦ κακιώσης τώρα
 πού δὲ σὲ χάρηκα ἀπ' ἀρχῆς τὴν ὥρα καθὼς σ' εἶδα. 220
 Γιατὶ ἔτρεμε ἡ καρδούλα μου στὰ τρυφερά μου στήθια
 μὴν ἔρθη ἐδῶ με ψέματα κανεὶς καὶ με γελάση.
 Γιατὶ πολλοὶ πού τὸ κακὸ σοφίζονται στὸ νοῦ τους.
 Μήτε ἢ Ἑλένη ἢ Ἀργίτισσα τοῦ Δία ἢ θυγατέρα
 με ξένον ἄντρα ἐρωτικά δὲ θά 'πεφτε στὸ στρῶμα 225
 ἂν ἤξερε πὼς στὴ γλυκιὰ πατρίδα της μιὰ μέρα
 οἱ πολεμόχαροι Ἀχαιοὶ θὰ τὴ γυρίσουν πίσω.
 Μὰ στ' ἄπρεπὸ της φέρσιμο τὴν ἔσπρωξε ἔτσι ἡ μοίρα
 καὶ πρὶν στὸ νοῦ δὲν πρόβλεψε τὸ φοβερὸ της κρίμα
 πού πρῶτα ἐμᾶς τὰ πιὸ πικρὰ μᾶς πότισε φαρμάκια. 230
 Μὰ τώρα ἀφοῦ τ' ἀλάθευτα τοῦ κρεβατιοῦ σημάδια
 μοῦ τὰ 'πες, πού δὲν τὰ 'ξερε κανεὶς θνητὸς στὸν κόσμον
 παρὰ μονάχα ἐγὼ καὶ σὺ κι ἡ σκλάβα μου Ἀκτορίδα,
 πού μοῦ 'δωσε ὁ πατέρας μου γιὰ ἐδῶ ὅταν ξεκινούσα,
 καὶ μᾶς φυλοῦσε τίς κλειστὲς τοῦ παλατιοῦ τίς πόρτες, 235
 τώρα μοῦ πείθεις τὴν καρδιά, τόσο σκληρὴ κι ἄς εἶναι ».
- Εἶπε καὶ τότε πιὸ πολύ τοῦ ζύπνησε τὸν πόθο
 τοῦ θρήνου κι ἔκλαιε τὴν πιστὴ γυναίκα του κρατώντας.

- Κι ὅπως κοιτάζουν τὴ στεριά μὲ πόθο καὶ λαχτάρα
 στὸ πέλαγο ὅσοι κολυμποῦν πού τὸ γερὸ καράβι 240
 τοὺς σπᾶση μεσοπέλαγα ὁ Σείσσης Ποσειδῶνας
 χτυπώντας μὲ τὸν ἄνεμο καὶ τ' ἀφρισμένο κύμα,
 καὶ λίγοι ἀπ' τ' ἄγριο πέλαγο γλιτώνουν κολυμπώντας
 κι ἀπ' τὸ κορμί τους χύνεται τῆς θάλασσας ἡ ἄρμη
 καὶ μὲ χαρὰ πατοῦν στεριά σὰν ξέφυγαν τὸ χάρο, 245
 ἔτσι κι ἐκείνη χαίρονταν τὸν ἄντρα τῆς νὰ βλέπη
 κι οὐτ' ἔβγαζε τ' ἀφράτα τῆς τὰ χέρια ἀπ' τὸ λαϊμό του.
 Κι ἡ ροδοδάχτυλη Αὐγὴ θὰ ἔβρισκε αὐτοὺς νὰ κλαῖνε,
 ἂν ἄλλο δὲ σοφίζονταν ἡ Ἀθηνᾶ Παλλάδα.
- Τὴ Νύχτα ἀλόργα κράτησε στὰ πέρατα τοῦ κόσμου 250
 καὶ τὴ χρυσόθρονη Αὐγὴ στοῦ Ὀκεανοῦ τὴν ἄκρη,
 μηδ' ἄφησε τὰ γλήγορα νὰ ζέψη τ' ἄλογά τῆς
 τὸ Λάμπρο καὶ τὸ Φωτεινό, τὰ δύο τῆς τὰ πουλάρια,
 πού τῆς τραβοῦν τ' ἀμάξι τῆς καὶ φῶς στὸν κόσμο φέρνουν.
 Τότε εἶπε στὴ γυναίκα του πάλε ὁ σοφὸς Δυσσέας 255
 «Ἄχ, ὅλα μας τὰ βάσανα δὲν πῆραν, φῶς μου, τέλος
 καὶ πίσω ἀκόμα ἀμέτρητοι μᾶς περιμένουν πόνοι
 σκληροί, πού γράφει ὀλόκληρους νὰ τοὺς περάσω ἢ μοίρα.
 Ἔτσι προφήτεψε ἡ ψυχὴ τοῦ μάντη Τειρεσία
 τὴ μέρα πού κατέβηκα στὸ σκοτεινὸ τὸν Ἄδη 260
 ζητώντας μὲ τοὺς ναῦτες μου νὰ φτάσω στὴν πατρίδα.
 Μόν' ἔλα τώρα, ἀγάπη μου, νὰ πᾶμε στὸ κρεβάτι
 νὰ κοιμηθοῦμε, τὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο νὰ χαροῦμε ».
- Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
 «Ἐτοιμη θὰ ἴναι ἡ κλίνη σου τὴν ὥρα πού θελήσης, 265
 ἀφοῦ σ' ἀξιώσανε οἱ θεοὶ μὲ τὸ καλὸ νὰ φτάσης
 στὴν ποθητὴ πατρίδα σου, στ' ἀρχοντικὸ σου σπίτι.
 Μόν' ἔλα ἀφοῦ θυμήθηκες τὰ βάσανά σου τώρα,
 πές τα κι ἐμένα, ἂν καὶ θαρρῶ στερνὰ πὼς θὰ τὰ μάθω.
 Ὅμως κι ἀμέσως ἄσκημο δὲν εἶναι νὰ τὰ ξέρω » 270
- Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 «Καημένη, αὐτὰ τί τὰ ζητᾶς, τί θέλεις νὰ τὰ μάθης ;
 Μόν' ἔλα, δίχως τίποτε νὰ κρύψω νὰ τ' ἀκούσης,
 Ὅμως γι' αὐτὸ δὲ θὰ χαρῆς, καθὼς κι ἐγὼ δὲ χαίρω

- πού μοῦ 'πε ὁ μάντης σέ πολλές θνητῶν νά τρέξω χῶρες,
κρατώντας καλοσήκωτο κουπί στά δυό μου χέρια, 275
ὅσο νά φτάσω σέ λαούς πού θάλασσα δέν ξέρουν
καί τρῶνε ἀνάλατο φαγί καί μήτε ἀπό καράβια
γνωρίζουν κοκκινόπλωρα, μήτε εἶδανε ποτέ τους
τά καλοτράβηχτα κουπιά πού 'ναι φτερά τῶν πλοίων. 280
Κι ἄκου, καθὼς μοῦ τό 'λεγε τ' ἀλάθευτο σημάδι.
'Όταν στοῦ δρόμο πού τραβῶ ξένος μέ βρῆ διαβάτης
καί λιχνιστήρι αὐτὸ μοῦ πῆ στὸν ὄμο πού σηκώνω,
πρόσταξε τότε τὸ κουπί στοῦ χῶμα νά τὸ μπήξω
κι ὄμορφα νά προσφέρω ἐκεῖ σφαχτά στὸν Ποσειδῶνα, 285
ἄρνι, δαμάλι καί καπρὶ τῶν χοίρων ἀναβάτη,
νά φτάσω στὴν πατρίδα μου κι ἀρχοντικές θυσίες
πολλές νά κάμω στοὺς θεούς, πού κατοικοῦν στὰ οὐράνια,
μέ τῆ σειρὰ τοῦ καθενός. Κι ὁ θάνατος πιά τότε
γλυκὸς μακριὰ ἀπ' τὰ πέλαγα θά 'ρθῆ νά μ' ἀνταμώση 290
στ' ἀρχοντικά μου γηρατειά. Καί γύρω μου ὁ λαός μοῦ
πάντα θά ζῆ καλότυχος. "Ἐτσι εἶπε πὼς θά γίνουν ».
Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε:
"Ἄφοῦ καλύτερα οἱ θεοὶ τὰ γηρατειά σοῦ γράφουν,
ἔχεις ἐλπίδα στὰ στερνὰ νά πάψουν τὰ δεινὰ σου ». 295
'Ἐνόσω αὐτὰ κουβέντιαζαν μιλώντας μεταξύ τους
ἡ Εὐρυνόμη ἐτοίμαζε κι ἡ βάγια τὸ κρεβάτι
βάζοντας στρώματα ἀπαλὰ στὴ λάμψη τῶν λαμπάδων.
Κι ἀφοῦ μέ βιάση στρώσανε τὸ μαλακὸ κρεβάτι
γύρισε στοῦ γιατάκι της νά κοιμηθῆ ἡ γριούλα 300
κι ἡ Εὐρυνόμη μ' ἓνα φῶς στοῦ χέρι προχωροῦσε,
καθὼς οἱ δυό τους πήγαιναν νά πέσουν στοῦ κρεβάτι.
Κι ἅμα τοὺς πῆγε γύρισε κι αὐτὴ στὴν κάμαρὴ της.
Κι ἐκεῖνοι τότε στοῦ παλιὸ κρεβάτι μέ λαχτάρω
τῆς παντρειάς θυμῆθηκαν τὴν ὠρισμένη τάξη. 305
Τότε ὁ θεῖχος Τηλέμαχος, ὁ Εὐμαιοσ κι ὁ βουκόλος
πάψανε ἀμέσως τὸ χορό, πάψανε κι οἱ γυναῖκες
κι ὅλοι ἔπειτα κοιμήθηκαν στοῦ ἰσκιερὸ παλάτι.
Κι ἐκεῖνοι, ἀφοῦ χαρήκανε τῆ ζαχαρένια ἀγάπη,
γλυκιά κουβέντα ἀρχίσανε μιλώντας μεταξύ τους. 310

Μιά τοῦ ἔλεγε ὅσα πέρασε μὲς στὸ παλάτι ἐκεῖνη
 τῇ σιχαμένη συντροφιά νὰ βλέπη τῶν μνηστήρων,
 ποὺ σφάζανε ἐξ αἰτίας τῆς πληθὸς ἀρνιά καὶ βόδια
 κι ἄπ' τὰ πιθάρια ἀμέτρητο γλυκὸ κρασί τραβοῦσαν,
 μιὰ πάλε ὁ θεογέννητος τῆς ἔλεγε. ὁ Δυσσέας 315
 ὅσα στοὺς ἄλλους ἔκαμε δεινὰ κι ὅσα κι ὁ ἴδιος
 κακόπαθε. Καὶ χαίρουνταν ν' ἀκούη ἡ Πηνελόπη
 κι οὔτ' ὕπνος τῆς ἐρχόντανε πρὶν ὅλα νὰ τὰ μάθη.

Κι ἄρχισε πῶς τοὺς Κίκονες ὑπόταξε. Κατόπι 320
 πῶς ἔφτασε στὴν καρπερὴ τῶν Λωτοφάγων χώρα.

Ὁ Κύκλωπας τί τοῦ ἔκαμε καὶ πῶς τὰ πλέρωσε ὅλα,
 ποὺ τοῦ ἔφαγε δίχως σπλαχνιὰ τοὺς ποθητοὺς συντρόφους.
 Πῶς ἔφτασε στὸν Αἴολο καὶ τὸν φιλοξενοῦσε,
 ὅμως δὲν τοῦ ἔκανε γραφτό, κι ἄς τὸν ξεπροβοδοῦσε 325
 ἀκόμα νὰ ῥθη στὴ γλυκιὰ πατρίδα, κι ἡ φουρτούνα
 στὴν ψαροτρόφα θάλασσα τὸν γύρισε θρηνώντας.

Πῶς πῆγε στὴν Τηλέπυλο, τῶν Λαιστρυγόνων χώρα,
 ποὺ τὰ καράβια χάλασαν, καὶ τοὺς γοργοὺς συντρόφους
 (ὄλους, καὶ μόνος γλίτωσε μὲ τὸ καράβι ἐκεῖνος). 330

Τῆς Κίρκης τὰ καμώματα τῆς εἶπε καὶ τοὺς δούλους,
 στὸν Ἄδη πῶς κατέβηκε τὸν καταραχνιασμένο,
 τοῦ Τειρεσία τὴν ψυχὴ τοῦ μάντη νὰ ρωτήση,
 μὲ πλοῖο του πολύσκαρμο, κι εἶδε ὄλους τοὺς συντρόφους
 κι ἐκείνη ποὺ τὸν ἔκαμε κι ἔθρεψε ἀπὸ μικράκι. 335

Πῶς τ' ἄκουσε τὸ λυγερὸ τραγούδι τῶν Σειρήνων, 335
 πῶς ἔφτασε καὶ στίς Κρουστές τις πέτρες καὶ στὴν ἔρμη
 τῇ Σκύλλα καὶ τῇ Χάρυβδη, ποὺ δίχως νὰ τὴν πάθη
 κανεὶς θνητὸς δὲν πέρασε καμιὰ φορὰ κοντὰ τους.

Πῶς φάγανε οἱ συντρόφοι του τοῦ Ἥλιου τὰ γελάδια,
 πῶς ἔκαψε τὸ γλήγορο καράβι ὁ βροντορίζτης, 340
 τοῦ Κρόνου ὁ γιός, μὲ φλογερὸ ἀστροπελέκι τότε
 κι ὅλοι οἱ λεβέντες χάθησαν συντρόφοι του, κι ἐκεῖνος

τῇ μαύρῃ μοίρα ξέφυγε μονάχος, καὶ πῶς πῆγε
 στῆς Ὠρυγίας τὸ νησί, στὴν Καλυψῶ τῇ νύφη,
 ποὺ τὸν κρατοῦσε κι ἄντρα τῆς ποθοῦσε νὰ τὸν ἔχη, 345
 καὶ στῇ βαθιὰ τὸν ἔθαψε σπηλιά τῆς, τάζοντάς του

- νά τότε κάμη ἀθάνατο κι ἀγέραστον ἀκόμα,
 ὅμως ποτὲ δὲν τοῦ ἴπειθε στὰ στήθια τὴν καρδιά του.
 Πῶς ἔφτασε στοὺς Φαίακες μὲ βάσανα καὶ πίκρες,
 ποὺ σὰ θεὸ τὸν τίμησαν ἀπ' τὴν καρδιά τους ὅλοι 350
 καὶ μὲ καράβι στὴ γλυκιὰ τὸν ἔστειλαν πατρίδα,
 χαλκὸ καὶ μάλαμα σωρὸ καὶ ροῦχα δίνοντάς του.
 Αὐτὸ τὸ λόγο εἶπε στεργνὸ κι ὕπνος γλυκὸς τὸν πῆρε,
 ποὺ ὄλα τὰ μέλη παραλεῖ καὶ τῆς ψυχῆς τὶς ἔννοιες.
- Κι ἓνα ἄλλο ἢ λιόθωρη θεὰ σοφίστηκε ἡ Παλλάδα. 355
 Τὴν ὥρα ποὺ κατάλαβε πῶς χόρτασε ὁ Δυσσέας
 τὸν ὕπνο καὶ τὴν ἀγκαλιὰ τῆς γλυκοποθητῆς του,
 σήκωσε τὴ χρυσόθρονη τὴ νυχτογεννημένη
 ἀμέσως ἀπ' τὸν Ὀκεανό, νὰ φέρη φῶς στὸν κόσμο.
 Σηκώθηκε ἀπ' τὸ μαλακὸ κρεβάτι κι ὁ Δυσσέας 360
 κι ἔτσι δυὸ λόγια μίλησε στὸ λατρευτὸ του ταίρι·
 « Καλὴ μου, πιά ἀπὸ βάσανα χορτάσαμε κι οἱ δυὸ μας
 ἀτὴ σου τὸν πολὺπαθο νὰ κλαῖς τὸ γυρισμό μου,
 κι ὁ Δίας κι οἱ λοιποὶ θεοὶ νὰ μὲ κρατοῦν μὲ πίκρες
 ἀλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα μου, ποὺ τόσο τὴν ποθοῦσα. 365
 Τώρα τὸ πολυπόθητο σὰ βρήκαμε κρεβάτι,
 τὸ βιός μας θὰ κοιτάξουμε στὸ σπίτι ἐδῶ, ὅσο μένει,
 κι ὅσα μοῦ κόψανε οἱ γαμπροὶ σφαχτά μου οἱ ξιπασμένοι,
 πολλὰ θὰ πάρω μόνος μου, κι ἄλλα οἱ Θιακοὶ θὰ δώσουν,
 ὡσότου μέσα τὶς αὐλὲς νὰ τὶς γεμίσουν ὅλες. 370
 Μὰ τώρα στὸ πολὺδεντρο τὸ ξοχικὸ θὰ σύρω,
 νὰ ἰδῶ τὸ γέρο μου γονιό, ποὺ κλαίει πικρὰ γιὰ μένα.
 Καὶ κάμε, φῶς μου, ὅπως σοῦ πῶ, στοχαστικὴ κι ἄς εἶσαι.
 Θὰ τρέξῃ ἡ φήμη τῶν γαμπρῶν, ποὺ ξέβγαλα στὸ σπίτι,
 ὁ ἥλιος ἅμα πρωτοβγῆ. Στ' ἀνωὶ ἀνέβα τότες 375
 καὶ κάτσε μὲ τὶς δοῦλες σου χωρὶς νὰ ἰδῆς κανένα.
- Εἶπε κι ἀμέσως φόρεσε τὰ ξακουστὰ ἄρματά του,
 κι ἔπειτα τὸν Τηλέμαχο, τὸν Εὐμαιο, τὸν τσοπάνη
 σηκώνει κι εἶπε τ' ἄρματα νὰ βάλουν τοῦ πολέμου.
 Κι ἐκεῖνοι τὸν ὑπάκουσαν καὶ πήρανε τὰ ὄπλα. 380
 Τὴν πόρτα ἀνοίγουν κι ἐβγαίνουν, κι ὁ δόλιος ὁ Δυσσέας.

ἔξω ἀπ' τὴν πόλιν τοὺς περνώ, σκοτάδι σκεπασμένους.

Ω

Κάλεσε τις ψυχές ὁ Ἑρμῆς κοντά του τῶν μνηστήρων,
 κρατώντας τὸ χρυσοῦ ραβδί, πού ἀνθρώπων, ὅσους θέλει,
 μαγεύει μάτια ἢ καὶ ξυπνᾶ πάλε ἄλλους κοιμισμένους.
 Μὲ κεῖνο τις ξεκίνησε κι αὐτὲς τὸν ἀκλουθοῦσαν
 μὲ τσιριχτά· κι ὅπως πετοῦν μὲς στῆς σπηλιάς τὸ βάθος 5
 οἱ νυχτερίδες τρίζοντας, ὅταν καμιὰ ἀπ' τὸ βράχο
 πέση κι ἀπ' τὴν ἀρμάθα τῆς, πού δένει ἢ μιὰ τὴν ἄλλη,
 τὸ ἴδιο τρίζανε οἱ ψυχές καθὼς τις ὀδηγοῦσε
 νὰ πᾶνε ὁ ἄκακος Ἑρμῆς στὸ μουχλιασμένο δρόμο.
 Πέρασαν τὴ Λευκόπετρα καὶ τοῦ Ὠκεανοῦ τὸ ρέμα, 10
 περνοῦν τοῦ Ἥλιου τὴν μπασιά, τὴ χώρα τῶν ὄνειρων,
 κι εὐτὺς σὲ λίγο φτάσανε στ' ἀσφοδελὸ λιβάδι,
 πού μένουν ὄλες οἱ ψυχές, τῶν πεθαμένων ἴσκιοι.
 Καὶ τ' Ἀχιλλέα τὴν ψυχὴ καὶ τοῦ Πατρόκλου βρῆκαν
 καὶ τοῦ Ἀντιλόχου καὶ μαζὶ τοῦ πολεμόχαρου Αἴα, 15
 πού ἦταν ὁ πρῶτος στὸ κορμὶ καὶ στὴ λεβέντικη ὀψη
 μέσα στοὺς ἄλλους Δαναοὺς μετὰ ἀπ' τὸν Ἀχιλλέα.
 Ἔτσι συνόδευαν αὐτοὶ τὸν ξακουστὸ Ἀχιλλέα,
 κι ἦρθε περίλυπη ἡ ψυχὴ τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου
 καὶ γύρω του συνάχτηκαν οἱ ἄλλες, πού μαζὶ του 20
 πῆγαν μὲ θάνατο σκληρὸ στὴν κατοικιὰ τοῦ Αἰγίστου.
 Πρῶτῃ τοῦ μίλησε ἡ ψυχὴ τοῦ ξακουστοῦ Ἀχιλλέα·
 « Τ' Ἀτρέα γιέ, σὲ λέγαμε τὸν πιὸ ἀγαπημένο
 πάντα ἀπ' τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς, στὸ βροντορίχτη Δία,
 γιὰτὶ ὄριζες πολὺ στρατό, τὰ πρῶτα παλικάρια, 25
 στὴν Τροία, πού μᾶς πότισε τοὺς Ἀχαιοὺς φαρμάκια.
 Μὰ πρὶν τῆς ὥρας ἐμελλες νὰ πᾶς καὶ σὺ ἀπ' τὴ μοίρα,
 πού ὅποιος στὸν κόσμον γεννηθῆ θνητὸς δὲν τὴν ξεφεύγει.
 Ἄμποτε, μέσα στὶς τιμές τῆς βασιλείας πού εἶχες,
 ὁ θάνατος νὰ σ' ἔβρισκε κι ἡ μοίρα σου στὴν Τροία. 30
 Τότε οἱ Παναχαιοὶ ψηλὸ θὰ σοῦ ἴσταιναν μνημούρι
 καὶ πίσω δόξα θ' ἄφηνες μεγάλη στὸ παιδί σου.

Τώρα μὲ θάνατο πικρὸ νὰ πᾶς ἦταν γραφτό σου ».

Τότε ἔτσι ἀπάντησε ἡ ψυχὴ τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα κι εἶπε·
 « Γιὲ τοῦ Πηλέα καλότυχε, θεόμορφε Ἀχιλλέα,
 πού ἀλάργα ἀπ' τ' Ἄργος χάθηκες στὴν Τροία καὶ γιὰ σένα
 οἱ πρῶτοι πέσανε Ἀχαιοὶ τριγύρω σου καὶ Τρῶες
 σὰν πολεμοῦσαν κύκλο σου καὶ σὺ ἦσους ξαπλωμένος
 μακρὺς πλατὺς στὸν κOURνιαχτό, δίχως πιά νοῦ γιὰ ἀμάξια.

35

Καὶ πολεμοῦσαμε ὅλοι ἐκεῖ ὅσο βαστοῦσε ἡ μέρα,
 κι ὁ Δίας ἂν δὲν ἔβρεχε, δὲ θά 'παυε κι ἡ μάχη.

40

Κι ἀπ' τὶς ριξιές σὰν πήραμε τὸ λείψανο στὰ πλοῖα,
 σὲ στρῶμα σὲ ξαπλώσαμε, καὶ τ' ὄμορφο κορμί σου
 παστρέψαμε μὲ χλιδὸ νερὸ καὶ λάδι, κι ὅλοι γύρω
 χύνανε δάκρυα οἱ Δαναοὶ κι ἔκοβαν τὰ μαλλιά τους.

45

Κι ἡ μάνα σου ἤρθε ἀπ' τὸ γιालὸ μ' ἀθάνατες Νεραίδες
 σὰν ἄκουσε τὴν εἶδηση καὶ μιὰ βουὴ μεγάλη
 σηκώθηκε στὴ θάλασσα, πού ὅλους τρεμούλα πῆρε.

Θά 'μπαιναν τότε οἱ Δαναοὶ στὰ βαθουλὰ καράβια,
 ἂν δὲν τοὺς κράταγε ἄνθρωπος, πολλῶν κι ἀρχαίων γνώστης,
 ὁ Νέστορας, πού κι ἀπὸ πρὶν σοφὴ ἦταν ἡ βουλή του.

50

Αὐτὸς μὲ λόγια γνωστικὰ τοὺς μίλησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Ἀργίτες, Ἀχαιοῦλα, μὴ φεύγετε, σταθῆτε,
 νὰ 'ρθῆ ἀπ' τὸ κύμα ἡ μάνα του μ' ἀθάνατες Νεραίδες
 τὸ πεθαμένο τῆς παιδὶ νὰ τὸ μοιρολογήσῃ ».

55

Κι οἱ μεγαλόψυχοι Ἀχαιοὶ τὴν ἄκουσαν καὶ μένουν.
 Γύρω σου οἱ κόρες στάθηκαν τοῦ πελαγίσου γέρου,
 κι ἄλιωτα ροῦχα σοῦ 'βαλαν καὶ τὸ χαμό σου κλαῖγαν.
 Κι οἱ Μοῦσες ὅλες, κι οἱ ἐννιά, μὲ τὴ γλυκιὰ φωνή τους,
 μοιρολογοῦσαν, πού Ἀχαιοῦ δὲν ἔμεινε ἓνα μάτι
 ἀδάκρυτο. Τέτοιον καημὸ τὸ μοιρολόι σκορποῦσε.
 Μέρη καὶ νύχτες δεκαφτά, χωρὶς νὰ πάψῃ ὁ θρήνος,
 σὲ κλαίγαμε, οἱ ἀθάνατοι μὲ τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους.
 Στὶς δεκοχτῶ σὲ δώσαμε στὶς φλόγες καὶ τριγύρω
 ἀρνιὰ παχιά σοῦ σφάξαμε καὶ τραχηλάτα βόδια.

60

65

Καὶ σὺ στὰ ροῦχα τῶν θεῶν, στὸ λάδι καὶ στὸ μέλι
 καιγόσουν, κι ἄπειροι Ἀχαιοί, πεζούρα κι ἀμαξάδες,
 τ' ἄρματα ρίχναν στὴ φωτὰ νὰ δυναμώσῃ ἡ φλόγα

22

καὶ μιὰ βουὴ σηκώθηκε κι ἀλαλαγμὸς μεγάλος.
 Κι ὅταν πιά σ' ἔκαψε ἡ φωτιά, τὰ κόκαλά σου τ' ἄσπρα 70
 συνάξαμε τὴ χαραυγὴ καὶ βάλαμε, Ἀχιλλέα,
 σὲ λάδι κι ἄδολο κρασί. Κι ἓνα χρυσὸ ἀμφορέα
 ἔφερε ἡ μάνα σου, δουλειὰ τοῦ ξακουσμένου Ἡφαίστου,
 κι ἔλεγε ἀπ' τὸ Διόνυσο πὼς χάρισμα τὸν εἶχε 75
 Ἐκεῖ, Ἀχιλλέα, βάλαμε τὰ κόκαλά σου τ' ἄσπρα.
 μὲ τοῦ Πατρόκλου ἀνάμιχτα, πού 'χε ἀπὸ πρὶν πεθάνει,
 καὶ τοῦ Ἀντιλόχου χωριστά, πού ἀπ' ὅλους τοὺς συντρόφους
 — ὁ Πάτροκλος σὰν πέθανε — ξεχωριστὰ ἀγαποῦσες.
 Κι ὀλόγυρά τους ἔπειτα ψηλὸ μεγάλο τάφο
 σηκώσαμε ὅλος ὁ στρατὸς τῶν μαχητῶν Ἑλλήνων 80
 στὸν ἀπλωτὸν Ἑλλήσποντο, σὲ μιᾶς κορφῆς τὴν ἄκρη,
 νὰ φαίνεται ἀπ' τὸ πέλαγο καὶ νὰ τὸν βλέπουν ὅλοι,
 ὅσοι στὸν κόσμο τώρα ζοῦν κι ὅσοι ξοπίσω θὰ ῥθουν.
 Κι ἀπ' τοὺς θεοὺς ἡ μάνα σου πεντάμορφα βραβεῖα 85
 ζήτησε καὶ μᾶς ἔβαλε στῶν Ἀχαιῶν τοὺς πρώτους.
 Πολλὲς φορές θὰ σοῦ 'τυχε νὰ ἰδῆς ταφὲς ἡρώων,
 ὅταν μεγάλος βασιλιάς καμιὰ βολὰ πεθάνη,
 πού βγαίνουν στὸν ἀγῶνα οἱ νιοὶ νὰ πάρουν τὰ βραβεῖα.
 Μὰ ἐκεῖνα ἀνίσως τὰ ἔβλεπες, θὰ σάστιζε ἔτσι ὁ νοῦς σου,
 πὸβαλε ἡ ἀργυρόποδη θεὰ γιὰ σένα ἢ Θέτη, 90
 γιὰτὶ ἦσουν στοὺς μακαριστοὺς θεοὺς ἀγαπημένους.
 Κι ἂν πέθανες, δὲ χάθηκε στὸν κόσμον τ' ὄνομά σου,
 μὰ θὰ 'ναι αἰώνια ἡ δόξα σου σ' ὅλη τὴ γῆ, Ἀχιλλέα.
 Ἐγὼ ὅμως ἀπ' τὸν πόλεμον ποιό τ' ὄφελος πού βρῆκα ;
 Θάνατο μοῦ ἔγραψε πικρὸ στὸ γυρισμό μου ὁ Δίας, 95
 νὰ σκοτωθῶ ἀπ' τὸν Αἴγιστο κι ἀπ' τὴν κακὴ γυναίκα ».

Κι ἐκεῖ πού τέτοια λέγανε μιλώντας μεταξύ τους,
 ἔφτασε κι ὁ Ἀργοφονιάς φέρνοντας τῶν μνηστήρων
 στὸν Κάτω Κόσμον τίς ψυχές, πού σκότωσε ὁ Δυσσέας.
 Κι ὅπως τοὺς εἶδαν σάστισαν κι εὐτὺς κοντὰ τους πῆγαν. 100
 Γνώρισε ἀμέσως ἡ ψυχὴ τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου
 τοῦ Μελανέα τὸ παιδί, τὸν ξακουστὸ Ἀμφιμέδο,
 γιὰτὶ τὸν φιλοξένησε στὸ σπίτι του στὸ Θιάκι.
 Πρώτη τοῦ μίλησε ἡ ψυχὴ τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα κι εἶπε·

« Ποιά συμφορὰ σᾶς ἔφερε στὴ μαύρη γῆ, Ἄμφιμέδο, 105
 ἔτσι ὅλους συνομήλικους καὶ διαλεχτοὺς λεβέντες ;
 Στὴν πόλη ἄλλο δὲ θὰ ἴβρισκες τέτοιο λογάδι ἡρώων.
 Μὴ στὰ καράβια ὁ Σαλευτῆς σᾶς χάλασε τοῦ κόσμου,
 κακὸ βοριά σσηκώνοντας καὶ κύματα ἀφρισμένα ;
 Μὴ στὴ στεριά σᾶς χάλασαν ὄχτροι ποὺ ἀρνιά καὶ βόδια 110
 τοὺς πήρατε ; Μὴν πέσατε τὴν ὥρα ποὺ τὸ κάστρο
 καὶ τὶς γυναῖκες ἀπὸ σᾶς νὰ σώσουν πολεμοῦσαν ;
 Πές μου γι' αὐτὸ ποὺ σὲ ρωτῶ. Γιὰ φίλος σου παυιέμαι.
 Ἦ δὲ θυμᾶσαι μιὰ φορὰ στὸ σπίτι σου πῶς ἦρθα
 νὰ πάρω μὲ τ' ἀνάφρυδα καράβια τὸ Δυσσέα 115
 μαζὶ μὲ τὸν ὄπλαρχηγὸ Μενέλαο γιὰ τὴν Τροία ;
 Σχίσσαμε τ' ἀφροπέλαγο σ' ὀλόκληρο ἓνα μῆνα,
 ἀφοῦ μὲ κόπο ἀλλάξαμε τὴ γνώμη τοῦ Δυσσέα ».

Πάλε ἔτσι ἀπάντησε ἡ ψυχὴ τοῦ ξακουστοῦ Ἄμφιμέδου·
 « Τ' Ἀτρέα ξακουσμένε γιέ, πρωτάρχοντα Ἀγαμέμνο, 120
 κι ἐγὼ ὅλα τὰ θυμοῦμαι αὐτά, θεόθρεφτε, ὅπως τὰ ἴπες.
 Τώρα νὰ μάθης θὰ σοῦ πῶ, χωρὶς νὰ τὰ σκεπάσω,
 τὸ θλιβερὸ τὸ τέλος μας πῶς ἦταν. Τοῦ Δυσσέα,
 πόλειπε ἀλάργα, θέλαμε νὰ πάρουμε τὸ ταίρι,
 καὶ κείνη μῆτε ἀρνιόντανε, μῆτ' ἔκανε τὸ γάμο 125
 κι ἓνα μονάχα κοίταζε πῶς νὰ ἴβρη τὸ χαμὸ μας.
 Κι ἀκόμα αὐτὸ τὸ τέχνασμα σοφίστηκε μὲς στ' ἄλλο.
 Τὸν ἀργαλειὸ της ἔστησε στὸν πύργο της νὰ φάνη
 διπλό, ψιλὸδιαστο πανὶ κι ἔτσι ἄξαφνα μᾶς εἶπε·
 « Ἀφοῦ πιά πέθανε, παιδιὰ, ὁ θεϊκὸς Δυσσέας, 130
 ἔχετε λίγη ὑπομονὴ κι ἄς βιάζεσθε γιὰ γάμο,
 ὅσο νὰ φάνω τὸ πανί, νὰ μὴ μοῦ πᾶν χαμένα
 τὰ νήματα, ἓνα σάβανο νὰ κάμω τοῦ Λαέρτη,
 ὅταν τὸν βρῶ τοῦ ἀξύπνητου θανάτου ἢ μαύρη μοῖρα,
 μὴ μὲ κατηγορήσουνε μιὰ μέρα οἱ Θιακοπούλες 135
 πῶς πῆγε δίχως σάβανα, κι ἄς εἶχε βιὸς χιλιάδες ».
 Ἔτσι εἶπε κι ἀποκοίμισε τὴν ἀφοβὴ καρδιά μας.
 Κι ἔφαινε τότε τὸ πανὶ τ' ἀτέλειωτο ὅλη μέρα
 καὶ μὲ τὸ φῶς δουλεύοντας τὸ ξήλωνε τὴ νύχτα.
 Ἦρεῖς χρόνους ἔτσι κέρδισε νὰ μᾶς γελᾷ μὲ ἀπάτη. 140

- Κι ὁ τέταρτος σάν ἔφτασε μὲ τῶν καιρῶν τὸ διάβα
 (κι οἱ μῆνες ὅλο πέρναγαν καὶ πλήθαιναν οἱ μέρες)
 μιὰ δούλα τὸ μαρτύρησε, ποὺ μόνη τὰ ἔφερε ὅλα,
 καὶ τὸ πανὶ τὴν πιάσαμε τ' ὁμορφο νὰ ξηλώνη.
 Τότε, ἤθελε δὲν ἤθελε, τ' ἀπόσωσε ἐξ ἀνάγκης. 145
- Στὸν ἀργαλειὸ σάν τό 'φανε καὶ τό 'βγαλε πλυμένο
 στὸ φῶς τῆς μέρας, πόλαμπε σάν ἥλιος, σὰ φεγγάρι,
 τότε ἀπὸ κάπου τὸ θεϊκὸ Δυσσέα κακὴ μοίρα
 φέρνει σὲ μιὰ ἄκρη ξοχικὴ πόμενε ὁ χοιροτρόφος.
 Ἔφτασε ἀπ' τὴν ἀμμουδερὴ τὴν Πύλο ἐκεῖ κι ὁ γιὸς του 150
 ὁ συνετὸς Τηλέμαχος μ' ἓνα καράβι μαῦρο,
 κι ἀφοῦ τὸ χάρο πλέξανε κι οἱ δύο τους τῶν μνηστήρων,
 ἦρθε ὁ Τηλέμαχος μπροστὰ καὶ πίσω του ὁ Δυσσέας
 στὴν πόλη, κι ὁ χοιροβοσκὸς τὸν ἔφερνε παρόμοιο
 μὲ γέρο δύστυχο φτωχὸ ντυμένο μὲ κουρέλια. 155
 (Ροῦχα λερά στὸ σῶμα του, καὶ στὸ ραβδί ἀκουμποῦσε).
- Κανεὶς μας δὲν τὸν γνῶρισε πῶς ἦταν ὁ Δυσσέας,
 ἔτσι ἄξαφνα ὅπως φάνηκε, μήτε κι οἱ γέροι ἀκόμα,
 μόν' τοῦ πετούσαμε βρισιές, τοῦ δώσαμε καὶ ξύλο,
 κι αὐτὸς μ' ὑπόμονη καρδιὰ βαστοῦσε νὰ ὑποφέρνῃ 160
 τοὺς χτύπους καὶ τίς προσβολές μὲς στὸ δικό του σπίτι.
 Κι ὁ νοῦς ἀφοῦ τὸν φώτισε τοῦ ἀσπιδοφόρου Δία
 πῆρε μὲ τὸν Τηλέμαχο τ' ἄρματα τοῦ πολέμου
 καὶ στὸ κελάρι τὰ 'βαλε καὶ κλείδωσε τίς πόρτες.
 Τότε ἔσπρωξε μὲ πονηριὰ τὸ λατρευτὸ του ταίρι 165
 νὰ βάλῃ σίδηρο ψαριὶ κι ἀλύγιστο δοξάρι
 βραβεῖο καὶ τοῦ φόνου ἀρχὴ στοὺς ἄμοιρους μνηστήρες.
 Τότε κανεὶς δὲν μπόρεσε τὴν κόρδα νὰ τεντώσῃ
 τοῦ δοξαριοῦ, γιατί ἤθελε δύναμη κι ἄλλη ἀκόμα.
 Σάν ἔπεσε μὲ τὴ σειρὰ στὰ χέρια τοῦ Δυσσέα, 170
 φωνάζαμε ὅλη μὲ βουή σ' αὐτὸν νὰ μὴν τὸ δώσουν,
 μ' ὅσα πολλὰ κι ἂν ἔλεγε. Κι ἀπ' ὅλους μόνο ὁ γιὸς του
 πρόσταζε στὸν πατέρα του νὰ δώσουν τὸ δοξάρι.
 Καὶ σάν τὸ πῆρε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας,
 τὴν κόρδα τέντωσε εὐκόλα καὶ πέρασε ἡ σαῖτα 175
 τὰ σίδηρα. Καὶ τότε ὀρθὸς ἀπάνου στὸ κατώφλι

πετοῦσε τις σαΐτες του, ἄγρια τηρώντας γύρω,
καὶ τὸν Ἄντινο χτύπησε. Ἔπειτα σ' ὅλους πάλε
ἔριχνε κι ἔπεφταν σωρὸς μπροστά του οἱ σκοτωμένοι.
Γιατὶ τὸ ξέραμε βοηθὸ κάποιον θεὸ πῶς εἶχε. 180

Στὰ δώματα ὅλοι τρέχανε ἀπὸ κακὴ τους γνώμη
κι ἐδῶ κι ἐκεῖ τοὺς θέριζε, κι αὐτοὶ βαριά βογγώντας
ἔπεφταν κάτω κι ἔβαφε τὸ αἷμα τους τὸ χῶμα.
Ἔτσι, Ἄγαμέμνο, πέσαμε. Κι ἄθαφτα ἀκόμα ὡς τώρα
τὰ λείψανά μας κείτονται στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα. 185

Γιατὶ δὲν πῆγε ἡ εἶδηση στὸ σπίτι, στοὺς δικούς μας,
τὸ μαῦρο αἷμα ἀπ' τις πληγές νὰ πλύνουν καὶ στὸ στρώμα
νὰ μᾶς θρηνήσουν, πού 'ναι αὐτὸ στοὺς πεθαμένους χρέος ».

Τότε ἔτσι μίλησε ἡ ψυχὴ τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα κι εἶπε ·
«Γιὲ τοῦ Λαέρτη, θεϊκὲ, πολύτεχνε Δυσσέα, 190

γυναίκα ἀλήθεια ἀπόχτησες μ' ἀσύγκριτες τις χάρες.
Πόσο ἡ καρδιὰ στὰ στήθια της πιστὴ τῆς Πηνελόπης,
καὶ πόσο πάντα ἀξέχαστο τὸν ἄντρα της κρατοῦσε.
Ἄθνατο ἀπ' τις χάρες της θὰ μείνη τ' ὄνομά της,
καὶ θὰ τὴν κάμουν οἱ θεοὶ τραγοῦδι ἀγαπημένο 195

στὸν κόσμον, γιὰ τὴ φρόνιμη νὰ λήη τὴν Πηνελόπη.
Ἐκεῖνη, ἄχ, δὲν κακούργησε, ὡς τοῦ Τυνδάρου ἡ κόρη,
πού σκότωσε τὸν ἄντρα της καὶ μισητὸ τραγοῦδι·
θὰ τῆς ταιριάσουν, κι ἄφησε στῶν θηλυκῶν τὸ γένος
φήμη κακὴ, πού νὰ μισοῦν καὶ τις καλὲς ἀκόμα ». 200

Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξύ τους
στὸν Ἄδη, ὅπως στεκόντανε κάτω στῆς γῆς τὰ βάθη.
Κι ἐκεῖνοι, ἀφοῦ κατέβηκαν ὄζω ἀπ' τὴν πόλη, πῆγαν
σὲ λίγο στὸ πολύκαρπο χωράφι τοῦ Λαέρτη,
πού μόνος του τ' ἀπόχτησε μ' ἕδρο πολὺ καὶ κόπο. 205

Ἐκεῖ εἶχε καὶ τὸ σπίτι του κι ὀλόγουρα καλύβες
πού κάθονταν οἱ δοῦλοι του κι ἔτρωγαν καὶ κοιμοῦνταν,
δοῦλοι πιστοί, πού τοῦ ἔκαναν τὴ γνώμη στίς δουλειές του.
Κι εἶχε μιὰ Σικελιώτισσα γριά στὸ ζοχικὸ του,
ἐκεῖ πού ζοῦσε ἀπόμερος, καὶ τὸν γεροκομοῦσε. 210

Τότε ὁ Δυσσέας πρόσταξε τοὺς δούλους καὶ τὸ γιό του
« Σεῖς τώρα στὸ καλόχτιστο καλύβι μῆττε μέσα,

- Μόν' ἔλα πές μου τώρα αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια μίλα. 285
 Σὰν πόσα χρόνια πέρασαν ἀφότου πλανεμένο
 κοντὰ σου φιλοξένησες τὸ δύστυχο παιδί μου,
 ἂν ἦταν τότε στὴ ζωῆ, πού ἀλάργα ἀπὸ πατρίδα
 κι ἀπὸ δικούς, στὴ θάλασσα τὸν ἔφαγαν τὰ ψάρια,
 ἢ στὴ στεριά τὸν ἔσκισαν θεριά μὲ τὰ κοράκια. 290
- Κι ἡ μάνα πού τὸν γέννησε κι ὁ ἔρμος του ὁ πατέρας
 δὲ στόλισαν τὸ στρῶμα του νὰ τὸν μοιρολογήσουν.
 Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη, τὸ λατρευτὸ του ταίρι,
 ὡς τοῦ ἔπρεπε δὲν ἔκλαψε τὸν ἄντρα της στὸ στρῶμα,
 μήτε τὰ μάτια τοῦ ἔκλεισε πού στοὺς νεκροὺς ταιριάζει. 295
- Καὶ τοῦτο ξήγα μου σωστά, καλὰ νὰ καταλάβω.
 Ποιὸς εἶσαι ; Ποιὸς ὁ τόπος σου ; Πῶς λέγονται οἱ γονιοί σου ;
 Ποῦ τὸ καράβι στάθηκε πού σ' ἔφερε μὲ ναῦτες ;
 Ἦ μήπως ἔρχεσαι ἔμπορος μὲ ξένο ἐδῶ καράβι
 κι οἱ ναῦτες ἀφοῦ σ' ἔβγαλαν γύρισαν πίσω πάλε ; » 300
- Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ ἔπε·
 «Ἐγὼ εἶμαι ἀπ' τὸν Ἀλύβαντα κι ἀπὸ μεγάλο σπίτι,
 τοῦ ἄρχοντα Ἀφείδαντα παιδί κι Ἐπήριτο μὲ λένε.
 Ἄθελα ἡ μοίρα μ' ἔφερε ἐδῶ ἀπ' τὴ Σικανία.
 Μακριὰ ἀπ' τὴν πόλη τὸ γοργὸ καράβι σύραμε ὄξω. 305
 Ὁ πέμπτος χρόνος ἔκλεισε ἀφότου κι ὁ Δυσσέας
 πέρασε ἀπ' τὴν πατρίδα μου. Καλότυχα στὸν ἔρμο
 δεξιὰ φανῆκαν τὰ πουλιὰ σὰν ἦτανε νὰ φύγη
 κι ἔφυγε ἐκεῖνος μὲ χαρά. Κι εἴχαμε ἐλπίδα πάλε
 νὰ σμιζοῦμε καὶ μὲ λαμπρὰ νὰ φιλευτοῦμε δῶρα » 310
- Εἶπε, κι ἐκεῖνον καταχνιά σκεπάζει μαύρη λύπης,
 καὶ χῶμα ἀρπάζει μὲ τίς δυὸ τίς χουφτες καὶ τὸ ρίχνει,
 ἀναστενάζοντας βαριά, στὴν ἄσπρη κεφαλή του.
 Καὶ τοῦ Δυσσέα φούσκωνε τὸ στῆθος κι ἀπ' τὴ μύτη
 πόνος πικρὸς τοῦ ξέσπαζε σὰν εἶδε τὸ γονιό του. 315
 Χυμαί καὶ τὸν ἀγκάλιασε, τὸν φίλησε καὶ τοῦ ἔπε·
 «Ὁ ἴδιος εἶμαι ὁ γιὸς σου ἐγώ, πού λαχταρᾷς, πατέρα,
 κι ἔφτασα στὴν πατρίδα μας τὸν εἰκοστὸ πιά χρόνο.
 Μόν' κράτα πιά τὰ κλάματα καὶ τὸν πικρὸ τὸ θρῆνο,
 ν' ἀκούσης κάτι πού θὰ πῶ, γιατί μᾶς βιάζει ἡ ἀνάγκη. 320

Σκότωσα στὸ παλάτι μας τοὺς ἀναντρουὺς μνηστῆρες
καὶ τὶς ζημιὰς ξεράσανε καὶ τ' ἄνομά τους ἔργα ».

Τότε ἔτσι πάλι ἀπάντησε κι εἶπε ὁ γέρο Λαέρτης·

« Ἄν ὁ Δυσσέας εἶσαι σύ, ἀλήθεια, τὸ παιδί μου,
πές μου σημάδια φανερά κι ἐγὼ νὰ τὸ πιστέψω ».

325

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·

« Κοίταξε πρῶτα τὴν πληγὴ πού μὲ τὸ δόντι τ' ἄσπρο
μου 'καμε ὁ κάπρος μιὰ φορά στὸν Παρνασσὸ ὅταν πῆγα.

Ὁ ἴδιος τότε μ' ἔστειλες κι ἡ σεβαστὴ μου ἡ μάνα

νὰ τρέξω στὸν πατέρα της Αὐτόλυκο, νὰ πάρω

τὰ δῶρα του, ὅσα μοῦ 'ταξε στὸ σπίτι μας σὰν ἦρθε.

330

Κι ἀκόμα στάσου νὰ σοῦ πῶ τοῦ περβολιοῦ τὰ δέντρα,

πού μιὰ φορά μοῦ χάρισες κι ἐγὼ σοῦ τὰ ζητούσα

μικρὸ παιδάκι πίσω σου στὸν κῆπο ἀκολουθώντας.

Ἄνάμεσα περνούσαμε καὶ σύ μοῦ τὰ μετρούσες.

335

Μοῦ ἔδωσες δῶδεκα ἀχλαδιές, συκιές μαζί σαράντα,

δέκα μηλιές καὶ μοῦ ἕλεγε κλήματα νὰ μοῦ δώσης

ἔργους πενήντα μὲ λογιῆς σταφύλια φορτωμένους,

ὅταν ἐρχόντανε ὁ καιρὸς πού θὰ καρποφοροῦσαν ».

Εἶπε, κι ἐκείνου λύθησαν τὰ πόδια κι ἡ καρδιά του,

340

πού γνώρισε τ' ἀλάθευτα σημάδια ὅπως τοῦ τὰ 'πε

καὶ τὸ παιδί του ἀγκάλιασε, καὶ λιγοθυμισμένον

τὸν ἔσφιγγε ὁ πολύπαθος στὰ στήθια του ὁ Δυσσέας.

Σὰν πῆρε ἀνάσα κι ἡ καρδιά συνῆρθε τοῦ Λαέρτη

πάλι ἀνοιξε τὸ στόμα του κι ἔτσι εἶπε μὲ δυὸ λόγια·

345

« Ἄχ, ἔχει ἀκόμα, Δία μου, θεοὺς μὲς στὰ οὐράνια,

ἂν οἱ μνηστῆρες πλέρωσαν τὰ κακουργήματά τους.

Τώρα ἕνας φόβος μὲ κρατεῖ ἐδῶ νὰ μὴν πλακώσουν

ὅλο τὸ πλῆθος τῶν Θιακῶν κι εἶδηση νὰ μὴ στείλουν

στῶν Κεφαλλήνων τὰ χωριά· βοήθεια νὰ ζητήσουν ».

350

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·

« Θάρρος, κι αὐτὰ πού σκέπτεσαι στὸ νοῦ σου μὴν τὰ βάζεις.

Στὸ σπίτι τώρα ἄς τρέξουμε πού 'ναι κοντὰ στὸν κῆπο.

Ἐκεῖ εἶπα στὸν Τηλέμαχο τραπέζι νὰ ἐτοιμάσῃ

μαζὶ μὲ τὸ χοιροβοσκὸ καὶ τὸ βοῖδοφυλάχτη ».

355

Ἔτσι εἶπε καὶ ξεκίνησαν γιὰ τ' ὄμορφο τὸ σπίτι.

- Καὶ σὶ ὁμορφοκατοίκητο σάν ἦρθανε τὸ σπίτι
 βρήκανε τὸν Τηλέμαχο, τὸν Εὖμαιο, τὸ βουκόλο,
 ψητὸ νὰ κόβουν καὶ κρασί νὰ βάζουν στὰ ποτήρια.
 Κι ἡ Σικελιώτισσα ἡ γριά τὸν ξακουστὸ Λαέρτη 360
 ἔλουσε τότε στὸ λουτρό, τὸν ἔτριψε μὲ λάδι
 κι ὁμορφη ἀπάνου τοῦ ἔβαλε χλαμύδα. Κι ἡ Παλλάδα
 ἦρθε καὶ τοῦ ξανάνιωσε τοῦ βασιλιᾶ τὰ μέλη,
 καὶ πιὸ ψηλὸ τὸν ἔκαμε καὶ πιὸ παχὺς νὰ δείχνη·
 Ἔπειτα βγήκε ἀπ' τὸ λουτρό καὶ θάμαζε ὁ Δυσσέας 365
 νὰ βλέπη τὸν πατέρα του μ' ἀθάνατο παρόμοιο,
 κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ ἔπε·
 «Κάποιος, πατέρα, ἀπ' τοὺς θεοὺς ἀπάνω τοὺς οὐράνιους
 σ' ἔκαμε πιὸ ὁμορφότερο σὶ ἀνάστημα, στὴν ὄψη».
 Τότε ἔτσι ἀπάντησε σ' αὐτὸν ὁ συνετὸς Λαέρτης· 370
 «Δία πατέρα, κι Ἄθηνᾶ κι Ἀπόλλο μου, εἶθε νὰ ἴμουν
 σάν τὸν καιρὸ ποὺ πάτησα τὸ Νήριτο τὸ κάστρο,
 τῶν Κεφαλλήνων ἀρχηγός, σ' ἄκρη γιालοῦ χτισμένο.
 Τέτοιος ψὲς νὰ ἴμουν σπίτι μας, φορώντας τ' ἄρματά μου
 νὰ στέκω ὀρθὸς νὰ πολεμῶ τοὺς ἀναντροὺς μνηστήρες, 375
 πολλοὺς θὰ ξάπλωνα στὴ γῆς ποὺ νὰ χαρῆ ἡ καρδιά σου».
 Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξύ τους.
 Καὶ τίς δουλειὲς σάν τέλεψαν κι ἐτοίμασαν τραπέζι,
 ἀράδα πῆγαν στὰ θρονιά καὶ στὰ σκαμνιά νὰ κάτσουν.
 Καὶ στὸ φαγὶ σάν ἄπλωναν, ἦρθε ὁ γέρο Δολίος 380
 μαζί κι οἱ γιοί του, ἀπὸ δουλειὰ καὶ κόπο κουρασμένοι,
 ποὺ πῆγε ἡ Σικελιώτισσα γριά νὰ τοὺς φωνάξῃ,
 ἡ μάνα ποὺ τοὺς ἔτρεφε καὶ ποὺ γεροκομοῦσε,
 σάν ἦρθαν τὰ γεράματα, τὸ γέρο τοὺς πατέρα.
 Μέσα τοὺς σάστισε ἡ καρδιά σάν εἶδαν τὸ Δυσσέα 385
 καὶ ξιπασμένοι στάθηκαν στὸ σπίτι. Κι ὁ Δυσσέας
 μὲ δυὸ του λόγια μαλακὰ γυρίζει καὶ τοὺς κάνει·
 «Καθίστε, γέρο, στὸ φαγί, κι ἀφήστε τὴ ντροπὴ σας.
 Ἄπ' ὦρα θέλαμε ψωμί ν' ἀρχίσουμε νὰ τρῶμε,
 μὰ πάντα καρτερούσαμε καὶ σᾶς ἐδῶ νὰ ῥθῆτε».
 390
 Εἶπε καὶ τρέχει ἀνοίγοντας τὴν ἀγκαλιά ὁ Δολίος
 κι ἔπιασε καὶ τοῦ φίλησε τὸ χέρι τοῦ Δυσσέα

- κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ 'πε'
 « Μᾶς ἦρθες, πολυπόθητε καὶ χιλιαγαπημένε,
 ἀνέλπιστά μας, κι οἱ θεοὶ σὲ φέρανε οἱ οὐράνιοι. 395
 Γεῖά σου χαρὰ σου κι οἱ θεοὶ κάθε καλὸ ἄς σοῦ δώσουν.
 Καὶ τοῦτο ζήγα μου σωστά, καλὰ νὰ καταλάβω,
 ἢ Πηνελόπη, ἂν ἔμαθε τὴν εἶδηση πῶς ἦρθες,
 ἢ κάποιον νὰ τῆς στείλω εὐτὺς νὰ τῆς τὸ παραγγεῖλω ».
- Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε' 400
 « Τό 'μαθε τώρα, γέρο μου. Γι' αὐτὸ πιά μὴ φροντίσης ».
- Εἶπε, κι ἐκεῖνος κάθισε στὸ κάθισμά του πάλε.
 Καὶ τοῦ Δολίου τὰ παιδιὰ, τὸν ξακουστὸ Δυσσέα
 πῆγαν, τὸν καλωσόρισαν καὶ τοῦ 'σφιγγαν τὰ χέρια
 καὶ στὸν πατέρα τους κοντὰ καθίσανε ὅλοι ἀράδα. 405
- Κι ἐνόσω αὐτοὶ καθόντανε στὸ σπίτι καὶ δειπνοῦσαν,
 στὴν πόλη ἀμέσως ἔτρεξε γοργὴ μηνύτρα ἢ Φήμη,
 τὴν εἶδηση γιὰ τὴ σφαγὴ νὰ φέρῃ τῶν μνηστήρων.
 Κι ἔτρεχαν ἄλλος ἀπ' ἄλλου μὲ κλάματα, μὲ θρήνους,
 σὰν ἄκουσαν τὴν εἶδηση, μπρὸς στοῦ Δυσσέα τὸ σπίτι. 410
 Παίρνουν νὰ θάψουν τοὺς νεκρούς, καθένας τὸ δικό του,
 καὶ κείνους ποὺ ἦταν ἀπ' ἄλλου τοὺς ἔβαλαν στὰ πλοῖα
 κι οἱ ναῦτες στὴν πατρίδα τους τοὺς πῆγαν νὰ τοὺς θάψουν.
 Πῆγαν κι αὐτοὶ στὴ σύνοδο μὲ σπλάχνα ματωμένα.
 Κι ὅταν συνάχτηκε ὁ λαὸς καὶ μαζωχτήκανε ὅλοι, 415
 ἀπάνου ὀρθὸς σηκώθηκε καὶ μίλησε ὁ Εὐπειθης,
 πόκλαιγε μ' ἄσβηστο καημὸ τὸ γιό του τὸν Ἄντινο,
 ποὺ πρῶτο τοῦ τὸν σκότωσε ὁ ξακουστὸς Δυσσέας.
 Γιὰ κεῖνον δάκρυα χύνοντας πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε
 « Ἀδέρφια, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος κατάστρεψε τὸν τόπο. 420
 "Ὅλο ποὺ πῆρε τὸ στρατό, χιλιάδες παλικάρια,
 τὸν ἔχασε, καὶ τὰ γοργὰ καράβια πᾶν κι ἐκεῖνα,
 κι ἐδῶ ὅταν ἦρθε σκότωσε τῶν Ἀχαιῶν τοὺς πρώτους.
 Μὰ ἐλάτε, πρὶν νὰ φύγῃ αὐτὸς τρεχάτος γιὰ τὴν Πύλο
 ἢ γιὰ τὴν πλοῦσια Ἥλιδα, ποὺ οἱ Ἐπειγοὶ ὀρίζουν, 425
 νὰ τοῦ ριχτοῦμε. "Ἐτσι, ἄτιμοι θὰ μείνουμε γιὰ πάντα.
 Γιατὶ στὸν κόσμον μιὰ ντροπὴ θὰ 'ναι, ὅσοι κι ἂν τ' ἀκούσουν,
 ποὺ τοὺς φονιάδες ἀδερφίων, φονιάδες τῶν παιδιῶν μας.

ἀπλέρωτους ἀφήσαμε. Καλύτερα ἄς μὴ ζήσω,
 κι αὐτὴ τὴν ὥρα ὁ θάνατος ἄς ἔρθῃ νὰ μὲ πάρῃ. 430
 Μὰ ἐλάτε ἐμπρός, μήπως αὐτοὶ προκάμουν νὰ περάσουν ».

Ἔτσι εἶπε, δάκρυα χύνοντας, καὶ συμπονέσανε ὅλοι.
 Τότε ἦρθε κι ὁ τραγουδιστὴς κι ὁ Μέδοντας μαζί του,
 σὰν ξύπνησαν, ἀπ' τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα τὸ παλάτι,
 κι ὅπως στὴ μέση στάθηκαν τους εἶδαν κι ἀποροῦσαν. 435

Κι ἐκεῖ τους εἶπε ὁ Μέδοντας μὲ τὴ σοφὴ του γνώμη·
 « Ἀκοῦστε νὰ σᾶς πῶ, Θιακοί. Χωρὶς τῶν ἀθανάτων
 τὴ θέληση δὲν τὰ ἔκαμε τὰ ἔργα αὐτὰ ὁ Δυσσέας.
 Ὁ ἴδιος εἶδα τὸ θεὸ κοντὰ του τὸν οὐράνιο
 νὰ στέχῃ, μὲ τὸ Μέντορα στὸ κάθε τι παρόμοιο. 440

Καὶ πότε θάρρος ἔβγαине νὰ δώσῃ τοῦ Δυσσέα,
 πότε ἔτρεχε καὶ σάστιζε στὸ σπίτι τοὺς μνηστήρες,
 καὶ κάτου πέφτανε σωρὸς ἑνας στὸν ἄλλο ἀπάνου ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι πράσινοι γενήκανε ἀπ' τὸν τρόμο.
 Τότε εἶπε ὁ γιὸς τοῦ Μάστορα ὁ γερο-Ἀλιθέρσης,
 πού ἀπ' ὅλους μόνος ἄξιζε νὰ βλέπῃ ἐμπρός καὶ πίσω. 445

Αὐτὸς μὲ λόγια γνωστικὰ τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
 « Δῶστε, Θιακοί, μιὰ προσοχὴ σ' ὅ,τι ἔχω νὰ μιλήσω.
 Αὐτὲς γενήκανε οἱ δουλειές ἀπὸ δικό σας σφάλμα.

Τοῦ κάκου ἐγὼ κι ὁ Μέντορας, μὲ γνώση προικισμένος,
 φωνάζαμε ἀπ' τίς τρέλες τους νὰ πάψτε πιά τοὺς γιούς σας,
 πού κάνανε ἄνομες δουλειές, νὰ τρῶν μεγάλου ἀνθρώπου
 τὸ βιὸς καὶ τὴ γυναίκα του νὰ θέλουν ν' ἀτιμάσουν,
 γιατί ὅλοι στὴν πατρίδα του θαρροῦσαν πῶς δὲ θά ῥθῃ. 450

Καὶ τώρα πῶς νὰ κάμετε τὴ συμβουλή μου ἀκοῦστε. 455
 Μὴν πᾶτε, γιατί μόνου μας τὸ χάρο μας θά βροῦμε ».

Εἶπε, κι αὐτοὶ πετάχτηκαν μ' ἀλαλαγμὸ μεγάλο
 ἀπ' τοὺς μισοὺς οἱ πιδὸ πολλοὶ—οἱ ἄλλοι μείνανε ὅλοι—
 πού ὁ λόγος του δὲν ἄρесе κι ἄκουγαν τὸν Εὐπείθῃ.

Καὶ τρέχουν τότε στὴ στιγμὴ καὶ βάζουν τ' ἄρματά τους. 460

Κι ἔπειτα σὰν ὀπλίστηκαν τὸ θαμπωτὸ χαλκὸ τους,
 ὅλοι συνάχτηκαν μπροστὰ στὴν ἀπλωτὴ τὴν πόλῃ
 κι ἀπ' τὴ λωλάδα του ἀρχηγὸς μπῆκε ὁ Εὐπείθῃς σ' ὄλους,
 πού νόμιζε πῶς τὴ σφαγὴ θά ἐκδικηθῇ τοῦ γιοῦ του,

ὅμως δὲν τοῦ ἴκανε γραφτὸ πίσω πιά νὰ γυρίσῃ. 465

Τότε εἶπε κι ἡ θεὰ Ἄθηνᾶ στὸ γιὸ τοῦ Κρόνου Δία·
 « Πατέρα μας, τοῦ Κρόνου γιέ, τῶν ἀθανάτων πρῶτε,
 πές μου γι' αὐτὸ ποῦ σέ ρωτῶ. Τί κρύβεις μές στὸ νοῦ σου ;
 Θ' ἀνάψῃς ἄγριο πόλεμο καὶ μάχες ξανὰ πάλε,
 ἢ νὰ τοὺς βάλῃς μελετᾶς ἀγάπη ἀνάμεσὸ τους ;» 470

Κι ὁ Δίας τῆς ἀπάντησε ὁ συγνεφοσυνάχτης·
 « Γι' αὐτά, παιδί μου, τί ρωτᾶς καὶ μὲ συχνοξετάζεις ;
 μονάχῃ δὲν τὴν ἔκαμες τῆ σκέψη αὐτὴ στὸ νοῦ σου,
 πῶς ὁ Δυσσέας σὰν ἐρθῆ νὰ τοὺς πλερώσῃ ἐκείνους ;
 Κάμε ὅπως θέλεις. Θὰ σοῦ πῶ κι ἐγὼ τὸ τί ταιριάζει. 475
 Ἄφοῦ πιά σκότωσε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας τοὺς μνηστήρες,
 ἄς ὀρκιστοῦν οἱ ἄλλοι τοὺς ὀρκους πιστοὺς ἀγάπης
 πάντα νὰ βασιλεύῃ αὐτὸς κι ἐμεῖς ἀπ' τὴν καρδιά τους
 νὰ σβήσουμε τὸ θάνατο παιδιῶν τους κι ἀδερφιῶν τους.
 Καὶ μεταξύ τους σὰν καὶ πρὶν ἄς ἀγαπήσουν πάλε 480
 καὶ πλούτη ἄς ἔχουν ἄφθονα κι εἰρήνη ὅσο νὰ ζήσουν ».

Εἶπε καὶ θάρρος ἔβαλε στὴν πρόθυμη Παλλάδα,
 κι ἀπ' τοῦ Ὀλύμπου τίς κορφές πέταξε κάτω κι ἤρθε.
 Κι ἀφοῦ χορτάσανε ψωμί καρδιόγλυκο νὰ τρῶνε,
 τὸ λόγο πῆρε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας καὶ τοὺς εἶπε· 485

« Ἔνας ἄς τρέξῃ ὄξω νὰ ἰδῆ μήπως κοντὰ ζυγώνουν ».
 Ἔτσι εἶπε, κι ἔτρεξε ἕνας γιὸς ἀμέσως τοῦ Δολίου,
 καὶ στὸ κατώφλι στάθηκε κι ὅλους κοντὰ τοὺς εἶδε,
 καὶ στὸ Δυσσέα φώναξε μὲ πεταχτά του λόγια·
 « Πλάκωσαν, νὰ τους, γλήγορα ν' ἀρπάξουμε τὰ ὄπλα ». 490

Εἶπε κι αὐτοὶ σηκώθηκαν καὶ τ' ἄρματα φοροῦσαν,
 μὲ τὸ Δυσσέα τέσσερεις κι ἕξ τὰ παιδιά τοῦ γέρου
 Δολίου. Πῆραν τ' ἄρματα κι αὐτὸς μὲ τὸ Λαέρτη,
 ἂν κι ἦταν γέροι, θέλοντας καὶ μὴ, νὰ πολεμήσουν.
 Κι ἔπειτα σὰν ὀπλίστηκαν τὸ θαμπωτὸ χαλκὸ τους. 495
 βγῆκαν τὴν πόρτα ἀνοίγοντας, κι ἀρχήγευε ὁ Δυσσέας.

Τότε ἔφτασε κι ἡ Ἄθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα,
 παρόμοια σὰν τὸν Μέντορα στ' ἀνάστημα, στὴν ὄψῃ
 καὶ χάρηκε ὁ πολύπαθος Δυσσέας σὰν τὴν εἶδε,
 κι ἔτσι εἶπε στὸν Τηλέμαχο, τὸ ζηλεμένο γιὸ του· 500

« Τώρα καὶ σύ, Τηλέμαχε, μὲς στὴ φωτιά τῆς μάχης
 χυμώντας, ὅπου δείχνονται τὰ πρῶτα παλικάρια,
 νὰ μὴν ντροπιάσης, κοίταξε, τὸ πατρικὸ σου γένος,
 ποὺ πάντα πρὶν νικούσαμε σὲ δύναμη κι ἀντρεία ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε καὶ τοῦ 'πε· 505
 « Θὰ ἰδῆς, πατέρα, ἂν ἡ καρδιά ποὺ κρύβω μὲς στὰ στήθια
 μέλλει ντροπὴ στὸ γένος σου νὰ φέρη, καθὼς εἶπες ».

Εἶπε, κι ὁ γέρος χάρηκε Λαέρτης κι' ἔτσι κράζει·
 « Τί μέρα εἶδα χαρούμενη θεέ μου, νὰ ξημερώσῃ,
 ὁ γιὸς μου μὲ τ' ἀγγόνι μου ἀγώνα ἀντρειάς ἔχουν ». 510

Κοντὰ του πῆγε ἡ λιόκαλη θεὰ Ἀθηνᾶ καὶ τοῦ 'πε·
 « Γιὲ τ' Ἀρκεσία, φίλε μου καὶ πολυαγαπημένε,
 εὐχῆσου στὴ θεὰ Ἀθηνᾶ καὶ στὸ μεγάλο Δία,
 καὶ τὸ μακρὺ κοντάρι σου τίναξε νὰ τὸ ρίξῃς ». 515

Εἶπε καὶ τ' ἀναψε ἡ θεὰ Παλλάδα τὸ θυμὸ του.
 Κι ἀφοῦ στὴν κόρη εὐχῆθηκε τ' ἀσπιδοφόρου Δία
 τίναξε τὸ κοντάρι του μεμιᾶς καὶ τὸν Εὐπειθῆ
 μέσα ἀπ' τὸ χαλκομάγουλο τὸν ἀκοντίζει κράνος
 καὶ δὲν ἐμπόδισε ὁ χαλκός, μόν' βγῆκε πέρα ὁ στόκος,
 καὶ πέφτοντας βρονταεῖ, ἀχοῦν καὶ τ' ἄρματα ἀπὸ πάνου. 520

Τότε ὁ Δυσσέας χύμηξε μὲ τὸ λεβέντη γιὸ του
 μπροστὰ καὶ μὲ σπαθιά χτυποῦν καὶ δίστομα μαχαίρια
 Τότε ὅλους θὰ τοὺς σκότωνε, κανεὶς δὲ θὰ γυρνοῦσε,
 ἀνίσως ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, τ' ἀσπιδοφόρου Δία
 ἡ κόρη, δὲν τοὺς φώναζε τὸ πλῆθος νὰ κρατήσῃ· 525

« Πάψτε, Θιακοί, τὸν πόλεμο, ποὺ ἀρχίσατε μὲ λύσσα,
 καὶ χωριστῆτε γλήγορα δίχως νὰ τρέξῃ αἵμα ».

Ἔτσι ἡ Παλλάδα φώναζε κι ὅλους τοὺς πῆρε τρόμος.
 Πετοῦσαν ἀπ' τὰ χέρια τους τὰ ὅπλα ἀπ' τὴν τρομάρα,
 ἔτσι ὅπως φώναζε ἡ θεὰ, κι ἔπεφταν ὅλα κάτω, 530
 καὶ πρὸς τὴν πόλη τρέξανε νὰ σώσουν τὴ ζωὴ τους.

Χούγιαξε τότε ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας,
 κι ἀφοῦ μαζεύτηκε χυμαίει σὰν κυνηγάρικο ὄρνιο.
 Τὸν καφτερό του κεραυνὸ ἔριξε ὁ Δίας τότε
 κι ἔπεσε ἐμπρὸς στὴν Ἀθηνᾶ, τοῦ ἀνίκητου πατέρα 535
 τὴν κόρη, κι ἔτσι φώναζε στὸν πορθητὴ Δυσσέα·

« Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκέ, πολύτεχνε Δυσσέα,
στάσου καὶ πάψε τὴ σφαγὴ καὶ τὴ λυσσάρα μάχη,
μὴ σοῦ θυμῶση ὁ βροντερός τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς ὁ Δίας ».

Εἶπε, κί' αὐτὸς τὴν ἄκουσε καὶ χάρηκε ἡ καρδιά του, 540
Κι ἀνάμεσό τους ἔβαλε πιστοὺς ἀγάπης ἔρκους,
ἡ κόρη ἡ λιοπερίχυτη τ' ἀσπιδοφόρου Δία,
μοιάζοντας μὲ τὸ Μέντορα σ' ὄλα, φωνὴ καὶ σῶμα.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ*

ἀκράνι, τό : καρπὸς τῆς κраниᾶς.

ἀλάργα : μακριά.

ἄλικος : βαθυκόκκινος.

ἀλυχτῶ : γαβγίζω, (ύλακτῶ).

ἀμάλαγος : ἄθικτος, ἀνέπαφος, ἀγνός, καθαρός.

ἄμποτες : εἶθε.

ἀνάκαφα, ἡ : σωματικὴ δύναμη, ἀντοχή.

ἀνάσβολος : σκοτεινός, ζοφερός.

ἀντένα, ἡ : κεραία τοῦ καταρτιοῦ γιὰ τὸ κρέμασμα τῶν πανιῶν τοῦ πλοίου.

ἀντρομίδα, ἡ : εἶδος μάλλινου χοντροῦ ὑφάσματος, ποὺ χρησιμοποιεῖται σὰν τάπητς ἢ σὰν κλινოსκέπασμα.

ἀποκάρωση ἡ : νάρκη, ζάλη.

ἀραξοβόλι, τό : μικρὸ λιμάνι, ὁρμίσκος, κατάλυμα.

ἄργαστος : ὁ ἀκατέργαστος.

ἀρίφνητος : ἀναρίθμητος, ἀμέτρητος.

ἀσφοδελός, ὁ : εἶδος φυτοῦ ποὺ οἱ βολβοὶ τῆς ρίζης του χρησίμευαν γιὰ τροφή.

«'Ασφοδελὸς λειμών» ἦταν, κατὰ τὴ μυθολογία, τύπος στὸν Ἄδη, ποὺ πήγαιναν σ' αὐτὸν οἱ ψυχὲς τῶν ἡρώων.

ἄτροπος : χωρὶς τρόπο, ἀγενής.

ἄτσαλος : ἄκοσμος, ἄσωτος, κακός.

ἄχναρος : χωρὶς ἴχνη, χωρὶς ἀπονόμους.

ἀχόλαλος : βουερός, ἠχηρός.

βάγια, ἡ : ὑπέρετρια, παραμάνια, θηλάστρια.

βαρδολούπα, ἡ : εἶδος πουλιοῦ.

* Στὸ λεξιλόγιο αὐτὸ περιλαμβάνονται κυρίως πραγματολογικοὶ ὅροι καὶ μερικές ἄλλες λέξεις τῆς νεοελληνικῆς ποὺ χρησιμοποιήθηκαν στὴ μετάφραση γιὰ τὴν καλύτερη ἀπόδοση τοῦ Ὅμηρικοῦ κειμένου.

βαρηματιά, ἡ : χτύπημα.

βίκος, ὁ : εἶδος φυτοῦ.

βιτούλα, ἡ : καὶ βετούλα, ἡ : ἀρνὶ ἢ ἐρίφι ἐνὸς ἢ δύο χρόνων.

βολά, ἡ : φορά.

γεράνιος : γαλάζιος, ἀσπρογάλαζος.

γιατάκι, τό : δωμάτιο.

γιορντάνι, τό : περιδέραιο, κόσμημα στήθους.

γιούλι, τό : εἶδος λουλουδιοῦ· μενεξές, βιολέτα.

γλυκάδι, τό : μικρὸ εἶνευστο κομμάτι ἀπὸ ψητὸ κρέας, κυρίως ἀπὸ τὸ λαίμιο.

γομάρι, τό : ζῶο, ὑποζύγιο.

δαβίδι, τό, καὶ νταβίδι, τό : εἶδος ξυλουργικοῦ ἐργαλείου.

δοιάκι, τό : μοχλὸς τοῦ πηδαλίου, πηδάλιο.

δρασκελιά, ἡ : ἀνοιγμα τῶν σκελῶν, διασκελισμός.

ἐλατάρης, ὁ : ὀδηγός.

ἐλίτικος : κατασκευασμένος ἀπὸ ξύλο ἐλιάς.

ζαβός : διανοητικῶς ἑλλιπής, ἀνόητος.

ζάρι, τό : μικρὸς κύβος· εἶδος παιχιδιοῦ.

ζνίχι, τό : σβέρκος, τράχηλος.

θηλόκι, τό : κουμπί, μικρὴ πόρπη.

θούγια, ἡ : δένδρο εὐώδες.

καμμακιάζω : χτυπῶ μὲ τὸ καμάκι, μὲ ἀλιευτικὸ ἐργαλεῖο ἀπὸ ἐπιμήκη κοντό, ποῦ
ἔχει στὴν ἄκρη μυτερὸ σίδερο.

κανάβι, τό : κλωστικὴ ὕλη ἀπὸ τὸ δμῶνυμο φυτό.

καπρί, τό : κάπρος.

καρδάρα, ἡ : ξύλινο ἄγγειο γιὰ τὸ ἄμμεγμα τοῦ γάλατος.

καρίνα, ἡ : ἡ τρόπιδα, τὸ κάτω μέρος τοῦ πλοίου.

καρσί : ἀπέναντι.

καρτάλι, τό : αἰτός, γυπαετός, ὄρνις.

κατεχάρης : κάτοχος.

καυκί, τό : πλατύστομο δοχεῖο, κύπελλο, ποτήρι ξύλινο.

καφαλιζω : καίω τὴν ἐπιφάνεια ἐλαφρά.

κερώνω : γίνομαι κίτρινος σὰν κερί.

κίγλα, ἡ : καὶ τσίγλα, ἡ : εἶδος ὠδικοῦ πτηνοῦ.

κολατσό, τό : πρόγευμα.

κούρσουρο, τό : κούτσουρο.

κρικέλι, τό : μικρός κρίκος.

κροντήρι, τό : πήλινο δοχείο νερού, κανάτι, ξύλινο δοχείο κρασιού.

λαγγόνι, τό : τὸ μέρος τοῦ σώματος μεταξύ τῆς ὀσφύος καὶ τῶν πλευρῶν.

λάζος, ὁ : εἶδος μαχαιριοῦ.

λαμνοκόπος, ὁ : κωπηλάτης.

λάτινος : ὁ κατασκευασμένος ἀπὸ ἔλατο.

λεβέτι, τό : ὑποκορ. τοῦ λέβης· καζάνι.

λιάστρα, ἡ : συσκευή, πλαίσιο γιὰ τὴν ἀποξήρανση καρπῶν.

λογγωμένος : πυκνός· ἐδῶ : δασύτριχος.

μαδέρι, τό : χοντρὸ σανίδι, πὺν χρησιμοποιεῖται σὰν βάρηο ἢ ὑποστήριγμα.

μαλάζω : μαλακώνω· ἐδῶ : καταπραῖνω, ἡσυχάζω, ἀνακουφίζω.

μασαλάς, ὁ : κοντάρι, στύλος μὲ δαδι στὴν κορυφή, πυρσός.

ματσούκι, τό : ρόπαλο, χοντρὸ ραβδί.

μεδουλάτος : γεμάτος μὲ μεδούλι.

μερμίδι, τό : λεπτὸ χοινί.

μεσοδόκι, τό : ξύλινο δοκάρι τῆς στέγης, διάζωμα.

μπασιά, ἡ : στενὴ δίοδος, εἴσοδος.

μπόλια, ἡ : μαντίλι κεφαλῆς.

μπρογκῶ : κατευθύνω, διώχνω μὲ θόρυβο.

νέμα, τό : γνέμα, νῆμα.

ξάργου : ἐπίτηδες.

ξάρτια, τά : τὰ κατόρτια, τὰ πανιά καὶ τὰ χοινιά τοῦ πλοίου.

ὄντας, ὁ : δωμάτιο, θάλαμος.

ὄργος, ὁ : σκαμμένη γραμμὴ τοῦ ἄγρου, αὐλάκι.

ὄρνιά, ἡ : ἀγροσυκιά.

πάκια, τά : μέρος τοῦ σώματος τοῦ ζώου γύρω ἀπὸ τὰ πλευρά.

παλαμάρι, τό : χοντρὸ χοινί, πὺν χρησιμεύει γιὰ τὸ δέσιμο τῶν πλοίων στὴν ἀκτῆ.

πάλος, ὁ : πάσσαλος, παλούκι.

πασπαλιζω : ρίχνω λεπτότατο ἀλεύρι ἢ ὅποιαδήποτε ἄλλη οὐσία τριμμένη σὲ σκόνη.

πάτερο, τό : ξύλινο δοκάρι, πὺν ὑποβαστάζει τὴ στέγη ἢ τὸ πάτωμα.

παχνί, τό : φάτνη.

πελέκι, τό : μικρή άξίνη.

πέτομαι : ύπερηφανεύομαι, καμαρώνω.

ποδοκόπι, τό : φιλοδώρημα για ύτηρεσία.

πολύσκαρμος : με πολλούς σκαρμούς, έπομένως με πολλά κουτιά.

πραμινιώτικος : γλυκός (ή λ. ιδίως για τὸ κρασί).

προσθηλιάζω : αφήνω τὸ άρνι κάτω από τή μιάνα για θήλασμα.

πρυμάτσα, ή : σχοινί, με τὸ όποίο δένεται τὸ πλοίο στην άκτή.

ρόγα, ή : μισθός.

ροῖ, τό : δοχείο λαδιοῦ.

σάλαγος, ό : βοή, θόρυβος· κρανή τῶ βοσκοῦ για ν' αλλάξει κατεΐθουση τὸ κοπάδι.

σαρώνω : σκουπίζω.

σερπετός : ζωηρός, εύκίνητος, έξυπνος.

σκαρί, τό : πλοίο, ό σκελετός τῶ πλοίου.

σκαρμός, ό : ξύλινος ή μετάλλινος πάσσαλος, όπου στηρίζεται τὸ κουτί με θηλιά.

σκαρτάδος : άχρηστος, ανισόροπος, πολυλογάς.

σκίζα, ή : μικρὸ κομμάτι σχισμένου ξύλου, πελεκούδι.

σκληθρο, τό και σκληθρα, ή : είδος δένδρου πὸν φύεται κοντὰ σὲ νερό.

σκλίδα, ή : μικρὸ κομμάτι, κυρίως κρέατος.

σκότα, ή : σχοινί πὸν τεντώνει τὰ πανιά τῶ πλοίου.

σοφράς, ό : ξύλινος τετράγωνος δίσκος, πὸν στηρίζεται σὲ χαμηλὸ πόδι και χρησιμεύει
σάν τραπέζι.

σπαργωμένος : φουσκωμένος, γεμάτος γάλα.

σταλίζω : αναπαύομαι (ή λ. χρησιμοποιοειται για τὰ ζῶα).

στάντζος, ό : σχοινί από τήν κορυφή τῶ καταρτιοῦ πρὸς τήν πρύρα.

στάφνη, ή : άρχ. στάθμη· όργανο με τὸ όποίο σημειώνεται στὸ ξύλο ή εὐθεΐα γραμμή,
στην όποία θά κοπή ή θά πελεκηθῆ.

στιά, ή : έστία.

συγυρνῶ : τακτοποιῶ.

σφλόμος, ό : και φλόμος : φυτὸ με μαύρη ρίζα και άσπρο άνθος, άγριοπήγανο.

τάσι, τό : πλατύστομο δοχείο· έδῶ : ρηχὸ δοχείο για τὸ πλύσιμο τῶν χειρῶν.

τουσλούκι, τό : είδος περικνημίδας.

τρεχαντήρι, τό : μικρὸ γρήγορο ίστιοφόρο.

τροπωτήρας, ό : σχοινί πὸν συνδέει τὸ κουτί με τὸν σκαρμό.

τσιμπούρι, τό : έντομο, παράσιτο τῶ ζῶου.

τσότρα, ἦ : ξύλινο δοχείο νεροῦ ἢ κρασιοῦ.

τυπάρι, τό : τεμάχιο κεριοῦ, πού ἔχει πάρει τὸ σχῆμα τοῦ ἀγγείου στὸ ὁποῖο ἔλιωσε.

φιλάγγι, τό : στρογγυλὸ ξύλο πὸν τοποθετοῦν κάτω ἀπὸ τὸ πλοῖο γιὰ νὰ τὸ μετακινήσουν στὴν ξηρά.

φάρα, ἦ : σόι, γένος, συντροφιά.

φηκάρι, τό, καὶ θηκάρι, τό : θήκη ξίφους, σπαθιοῦ, μαχαριοῦ.

φλυκάτη, ἦ : μάλλινη κουβέрта.

φιντάνι, τό : νεαρὸ φυτὸ, βλαστός.

ψηφίζω καὶ ψηφῶ : ἐδῶ : λογαριάζω, ὑπολογίζω.

ΕΚΔΟΣΙΣ Ε΄ 1975 (IV) ΑΝΤΙΤΥΠΑ 115.000. ΣΥΜΒΑΣΙΣ 2.574/26.4.75

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ: ΚΟΥΣΕΝΤΟΣ - ΠΡΙΦΤΗΣ - ΔΑΒΕΡΩΝΑΣ — Ν. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: ΟΚΤΩΡΑΤΟΣ - ΚΟΥΚΙΑΣ — Α. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ: ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΔΟΣΕΩΝ Α.Ε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπαιθροτικής Πολιτικής

024000019498

